

Årsregnskap for regnskapsåret 2009

Organisasjonsnr: 958 750 595
Navn/foretaksnavn: FISKEBÅT
Forretningsadresse: Røysegata 15
6003 ÅLESUND

Brønnøysundregistrene
08.09.2020

Brønnøysundregistrene

Postadresse: 8910 Brønnøysund

Telefoner: Opplysningstelefonen 75 00 75 00 Telefaks 75 00 75 05

E-post: firmapost@brreg.no Internett: www.brreg.no

Organisasjonsnummer: 974 760 673

Brønnøysundregistrene

Regnskapsregisteret

VEDLEGG TIL ÅRSREGNSKAP

2009

Brønnøysundregistrene
Regnskapsregisteret
8910 BRØNNØYSUND

FISKEBÅTREDERNES FORBUND Postboks 67 Sentrum 6001 ÅLESUND	Organisasjonsnr. 958 750 595	FLI

Registrerte opplysninger per 27.05.2010		Eventuelle endringer dette regnskapsåret	
Startdato 01.01.2009	Avslutningsdato 31.12.2009	Startdato	Avslutningsdato
Konsernforhold Foreninger som følger regler for frivillig virksomhet, kan ikke være morselskap	Morselskap NEI	Endret konsernforhold ☒ Morselskap ☐ Ikke morselskap	

Årsregnskapet er satt opp etter reglene for frivillig virksomhet	☐ Avkrysning er kun aktuelt for foreninger (FLI) som er registrert i Frivillighetsregisteret

Hvis enheten ikke følger norsk regnskapslov eller frivillighetsregisterloven, kryss av	☐ IFRS/ Forenklet IFRS selskap	☐ IFRS/ Forenklet IFRS konsern
Hvis enheten velger å avvike fra regnskapsloven § 6-1, kryss av	☐ Funksjon selskap	☐ Funksjon konsern

Følges regnskapsreglene for små foretak?	☒ Ja ☐ Nei

Jeg bekrefter at vedlagte årsregnskap er fastsatt av kompetent organ den	Dato
Sted/dato, Underskrift av representant for enheten Ålesund, 11.6.2010 <i>[Signature]</i>	

Bare til bruk for Regnskapsregisteret

G	☒	NYVE	☐	Admr	☒	Kregn	Ja	☐	Nei	☒	Utl kregn	☐	
M	☐	Rets	☐									Ant.s	401

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ov.b	årsb	res	bal	e.bal	gj.bal	rev	i-rev	k-res	k-bal	k-n	k-rev	i-k-rev n

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
alm.n	kto	d.k	ik-fv									funk	u.off	brev

BR-1001-09

Resultatregnskap 2009**FISKEBÅTREDERNE FORBUND**

Tekst	Note	2009	2008
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Medlemsavgifter		4 063 244	4 077 247
Tilskuddsmidler Norges Fiskarlag		1 816 650	1 718 114
Tilskuddsmidler Norges Råfisklag		136 600	136 600
Andre inntekter	6	432 869	435 272
Sum driftsinntekter		6 449 363	6 367 233
Lønnskostnad, styrehonorar, folketrygdavg. m.v.	6	2 129 753	2 072 138
Sekretariatet i Tromsø og Bergen	6	306 321	287 539
Avskrivning varige driftsmidler	2	126 000	102 927
Andre drifts- og adm.kostnader	6	4 023 224	3 978 711
Sum driftskostnader		6 585 298	6 441 315
Driftsresultat		-135 935	-74 082
 FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Renteinntekt/kursgevinster		225 805	313 318
Annen finansinntekt		140 243	157 759
Rentekostnader/kurstap		286	1 543
Netto finansposter	3	365 762	469 534
 EKSTRAORDINÆRE INNEKTER			
Resultat før skattekostnad		229 827	395 452
Skattekostnad	4	-150 953	11 619
Resultat	5	380 780	383 833

Balanse 2009**FISKEBÅTREDERNES FORBUND**

Tekst	Note	2009	2008
Eiendeler			
Varige driftsmidler			
Røysegt. 15, 4.etg		1 657 000	1 783 000
Sum varige driftsmidler	2	1 657 000	1 783 000
Finansielle driftsmidler			
Aksjer i datterselskap		106 030	106 030
Andel Norges Råfisklag		1 500	1 500
Personallån		1 036 089	1 081 666
Sum finansielle anleggsmidler	6	1 143 619	1 189 196
Sum anleggsmidler		2 800 619	2 972 196
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer/opptjente avgifter og tilskuddsmidler		1 062 052	1 683 537
Fordring datterselskap		3 426 580	2 763 507
Diverse kortsiktige fordringer		553 174	529 605
Sum fordringer	1	5 041 807	4 976 649
Investeringer			
Verdipapirfond m.v.		4 641 163	4 853 893
Sum investeringer		4 641 163	4 853 893
Bankinnskudd og kontanter	3	5 372 013	4 745 132
Sum omløpsmidler		15 054 982	14 575 674
Sum eiendeler		17 855 601	17 547 870

Balanse 2009

FISKEBÅTREDERNES FORBUND

Tekst	Note	2009	2008
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Kapitalkonto		15 056 330	14 675 551
Sum egenkapital	5	15 056 330	14 675 551
Gjeld			
Langsiktig gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		281 232	557 649
Betalbar skatt	4	5 085	11 619
Skyldige offentlige avgifter		853 489	758 703
Annen kortsiktig gjeld		1 659 465	1 544 347
Sum kortsiktig gjeld		2 799 271	2 872 319
Sum gjeld		2 799 271	2 872 319
Sum egenkapital og gjeld		17 855 601	17 547 870

Alesund, 20.01.2010
Styret for FISKEBÅTREDERNES FORBUND

Inge Halstensen
Styreleder

Per Magne Eggesbø
Styremedlem

Yngve Myhre
Styremedlem

Arild Aarvik
Styremedlem

Tore Roaldsnes
Styremedlem

Kjell Larsen
Styremedlem

Birger H. Dahl
Styremedlem

Audun Maråk
Daglig leder

Noter 2009

FISKEBÅTREDERNES FORBUND

Note 1

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Driftsinntekter resultatføres når de er opptjent. Kostnader kostnadsføres samtidig med de inntekter kostnadene kan sammenstilles med. Utestående fordringer er verdsatt til pålydende. For markedsbaserte finansielle omløpsmidler (med unntak av pengemarkedsfond) er benyttet laveste verdis prinsipp (jfr. note 3). Forsikrede pensjonsforpliktelser er ikke balanseført - kostnaden er lik premie betalt i regnskapsåret (jfr. også note 6). Regnskapet er satt opp basert på fortsatt drift.

Note 2

Opprinnelig kostpris for Røysegt. 15, 4. etg. var kr 2 505 095 (ekskl. byggelånsrenter som ble kostnadsført i forbundets regnskap). Tilgang 1999, 2000, 2005 og 2008 utgjorde kr 1 511 983. Eiendommen er totalt avskrevet med kr 2 360 078 hvorav årets avskrivning utgjør kr 126 000 (ca 3% av opprinnelig kostpris). Det ligningsmessige avskrivningsgrunnlaget for eiendommen er om lag 1 534 000 høyere enn den verdi som står bokført i forbundets regnskap. Dette skyldes at byggelånsrenter i sin tid ikke ble godtatt til fradrag av ligningsmyndighetene, samt differanse mellom skattemessige og regnskapsmessige avskrivninger.

Note 3

Av selskapets bankinnskudd og verdipapirfond er der båndlagt til diverse formål ialt kr 1 571 059 i.h.t. følgende fordeling:

Skattetrekk	238 449
Opplysnings- og Utviklingsfondet	783 751
Bokprosjekt	548 859
Sum	1 571 059

Forbundet har plassert deler av sin likvidbeholdning i pengemarkedsfond, obligasjonslån og diverse andre verdipapirfond. Med unntak av pengemarkedsfond er øvrige plasseringer verdsatt til den laveste verdi av hhv. markedsverdi og forbundets kostpris. Årets avkastning på pengemarkedsfond kr 108 717 er medtatt under renteinntekter. Annen finansinntekt relaterer seg til nettoresultat av øvrige finansielle investeringer, og omfatter realiserte gevinster og tap i regnskapsåret, samt eventuelle urealiserte tap ved utgangen av regnskapsåret. Urealiserte (ikke inntektsførte) gevinster pr 31.12.09 utgjør kr 383 977.

Noter 2009**FISKEBÅTREDERNES FORBUND****Note 4**

Skattekostnad/avsatt betalbar skatt refererer seg til utleie av fast eiendom.

Note 5

Kapitalkonto 31.12.08	14 675 551
Årets resultat	380 780
Kapitalkonto 31.12.09	15 056 331

Note 6

Ved årets utgang var det 9 ansatte i forbundet.

Sju av forbundets ansatte har lån i forbundet med tilsammen kr 1 036 089. Lånene har en nedbetalingstid på 15 år. Det er betalt løpende rente etter gjeldende sats for rimelige lån i arbeidsforhold.

Lønn og annen godtgjørelse til generalsekretær i år 2009 utgjør kr 968 196.

Styrehonorar er utbetalt med kr 300 000.

Godtgjørelse til revisor er kostnadsført med kr 53 000 ekskl. mva, hvorav revisjonshonorar utgjør kr 50 000 og godtgjørelse for annen bistand utgjør kr 3 000.

Forbundet har kollektiv pensjonsordning i Storebrand Livsforsikring AS. Inntektstående på premiefond (ikke balanseført) utgjør pr 31.12.09 kr 2 063 662.

Forbundet eier samtlige aksjer i Fiskebåtrederne Servicekontor AS med forretningsadresse Ålesund.

Datterselskapets egenkapital pr. 31.12.09 utgjør kr 811 140, hvorav årets resultat utgjør kr 663 320. Bokført balanseverdi hos Fiskebåtrederne Forbund utgjør kr 106 030, som er identisk med selskapets kostpris.

Investeringen er bokført etter kostmetoden.

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap for morselskapet Fiskebåtrederne Forbund.

Transaksjoner med datterselskap i 2009 består av følgende poster:

Lønnsrefusjoner	4 636 092
Husleie	360 000
Refunderte felleskostnader knyttet til leide lokaler	233 212
Andre kostnadsrefusjoner	146 120
Sum refusjoner fra datter- til morselskap	5 375 424

I tillegg kommer refusjon fra mor- til datterselskap for bilkostnad med kr 34 311 og telefon mv med kr 67 710.

ÅRSREGNSKAP

2009

**FISKEBÅTREDERNES
FORBUND**

ORGANISASJONSNUMMER

958 750 595

26.01.2010

SPESIFIKASJONER 31.12.2009**FISKEBÅTREDERNES FORBUND**

Tekst	Note	2009	2008
Medlemsavgifter			
Norges Sildesalgslag		2 422 062	2 503 603
S & R Fiskesalslag		673 642	709 889
Vest-Norges Fiskesalslag		205	794
Rogaland Fiskesalslag		9	48
Norges Råfisklag		967 326	862 913
Totale medlemsavgifter		4 063 244	4 077 247
Andre inntekter			
Husleieinntekter		360 000	360 000
Boksalg NFF		760	1 170
Oppl-&Utvikl.fond, andel inntekt		72 109	74 102
Sum andre inntekter		432 869	435 272
Lønnskostnader hovedkontor			
Lønn		4 048 327	3 966 517
Styrehonorar		300 000	300 000
Ordførerhonorar		11 000	11 000
Møtegodtgjørelser		34 500	37 100
Pensjonskostnader		682 482	678 414
Personalforsikring/gruppeliv		126 647	113 371
Folketrygdavgift		749 288	758 662
Andre personalkostnader		116 830	128 227
Refusjon lønn hovedkontor		-3 939 321	-3 921 153
Sum lønnskostnader hovedkontor		2 129 753	2 072 138
Sekretariatet i Tromsø og Bergen			
Lønn		688 169	682 840
Folketrygdavgift		70 707	62 178
Pensjonskostnader, personalforsikr. m.v.		109 477	99 120
Husleie		28 781	28 052
Kontorrekvisita, kopiering m.v.		288	2 768
Telefon/telefax, porto m.v.		9 487	3 318
Diverse andre kostnader		78 568	79 542
Refusjon lønn Tromsø/Bergen		-679 157	-670 278
Sum sekretariatet i Tromsø og Bergen		306 321	287 539

SPESIFIKASJONER 31.12.2009**FISKEBÅTREDERNES FORBUND**

Tekst	Note	2009	2008
Andre drifts- og adm.kostn. Fiskebåtsekretariatet			
Strøm, renhold, felleskostnader		58 303	44 318
Husleie		0	40 000
Leie driftsmidler		2 823	2 650
Anskaffelser som kostnadsføres		9 412	41 369
Vedlikehold bygning		44 831	1 320 401
Service/vedlikehold kontorutstyr		9 719	64 956
Regnskapsføring		204 622	169 565
Revisjon og annen bistand		59 188	57 332
Konsulenthonorar/Juridisk bistand		112 142	80 157
Kopiering		7 414	7 581
Kontorrekvisita		24 590	11 666
Abbonement aviser, tidsskrifter		3 549	14 030
Kurs og opplysningsvirksomhet		7 370	2 063
Telefon, telefax m.v.		65 122	34 643
Porto		14 999	5 209
Andel bilkostnader (inkl.avskrivning)		46 882	23 839
Reisekostnader, bilgodtgjørelse m.v.		1 501 142	1 333 568
Refusjon reisekostnader		-557 272	-522 295
Refusjon reisekostnader FS		-146 120	-465 113
Annonse- og reklamekostnader		94 037	269 016
Beverting, møtekostnader		1 099 345	764 526
Representasjon		154 198	77 314
Kontingent Norges Fiskarlag		30 000	30 000
Kontingenter (Maritimt Forum m.v.)		33 145	31 297
Tilskudd lokalforeningene		79 100	78 800
Tilskudd V.Norges Rederiforening (2 år)		500 000	0
Tilskudd Norske Trålerf. Forening (utover lok.for.tilskudd)		500 000	398 933
Organisasjonskonferanse 2008		0	330 267
-Anvendt avsetning OU-Fond		0	-330 267
Diverse andre kostnader		64 684	62 888
Sum andre drifts- og administrasjonskostnader		4 023 224	3 978 711

SPESIFIKASJONER 31.12.2009

FISKEBÅTREDERNES FORBUND

Tekst	Note	2009	2008
Diverse kortsiktige fordringer			
Reiseforskudd, lønnsforskudd, m.v.		3 897	1 019
Selprosjekt		115 471	0
Andre fordringer/periodiseringer		433 806	528 585
Sum kortsiktige fordringer		553 174	529 605
Annen kortsiktig gjeld			
Påløpne feriepenger		525 851	515 793
Skyldig lønn m.v.		324 849	311 743
Periodiserte kostnader		42 516	40 194
Norske Trålerr.forening mellomregn.kto		111 127	0
Avsetn.forpliktelse tilskuddsmidler		497 917	507 667
Annen kortsiktig gjeld		157 205	168 951
Sum annen kortsiktig gjeld		1 659 465	1 544 347

Brønnøysundregistrene

Regnskapsregisteret

VEDLEGG TIL ÅRSREGNSKAP

2009

Brønnøysundregistrene
Regnskapsregisteret
8910 BRØNNØYSUND

FISKEBÅTREDERNES FORBUND Postboks 67 Sentrum 6001 ÅLESUND	Organisasjonsnr. 958 750 595	FLI

Registrerte opplysninger per 08.06.2010		Eventuelle endringer dette regnskapsåret	
Startdato 01.01.2009	Avslutningsdato 31.12.2009	Startdato	Avslutningsdato
Konsernforhold Foreninger som følger regler for frivillig virksomhet, kan ikke være morselskap	Morselskap NEI	Endret konsernforhold ☐ Morselskap ☐ Ikke morselskap	

Årsregnskapet er satt opp etter reglene for frivillig virksomhet	☐ Avkrysning er kun aktuelt for foreninger (FLI) som er registrert i Frivillighetsregisteret

Hvis enheten ikke følger norsk regnskapslov eller frivillighetsregisterloven, kryss av	☐ IFRS/Forenklet IFRS selskap	☐ IFRS/Forenklet IFRS konsern
Hvis enheten velger å avvike fra regnskapsloven § 6-1, kryss av	☐ Funksjon selskap	☐ Funksjon konsern

Følges regnskapsreglene for små foretak?	☒ Ja ☐ Nei

Jeg bekrefter at vedlagte årsregnskap er fastsatt av kompetent organ den	Dato
Sted/dato, Underskrift av representant for enheten	

Bare til bruk for Regnskapsregisteret

G	☐	NYVE	☐	Admr	☐	Kregn	Ja	☐	Nei	☒	Utl kregn	☐		
M	☒	Rets	☐									Ant.s		
☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
ov.b	årsb	res	bal	e.bat	gj.bal	rev	i-rev	k-res	k-bal	k-n	k-rev	i-k-rev	n	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
alm.n	kto	d.k	ik-fv									funk	u.off	brev

BR-1001-09

Årsberetning 2009
FISKEBÅTREDERNES FORBUND

INNHALDSFORTEGNELSE

	<u>Side</u>
I ORGANISASJON	
A FORBUNDETS ORGANISASJON	1
1 <u>Styret</u>	1
2 <u>Kontrollnemnd</u>	1
3 <u>Representantskapet</u>	1
4 <u>Valg</u>	3
5 <u>Fiskebåtadministrasjonen</u>	3
6 <u>Medlemmene</u>	3
7 <u>Medlemsundersøkelse i Fiskebåteredernes Forbund</u>	4
8 <u>Avgift</u>	5
9 <u>Røysegt. 15, Ålesund</u>	5
10 <u>Møter</u>	5
11 <u>Landsstyret i Norges Fiskarlag</u>	6
B NORGES FISKARLAG	7
1 <u>Landsmøtet i Norges Fiskarlag</u>	7
2 <u>Oppfølging av vedtak – Møte med Norges Fiskarlag</u>	7
C SØR-NORGES TRÅLERLAG	9
D INFORMASJON OG SAMFUNNSKONTAKT	10
1 <u>Generelt</u>	10
2 <u>Kommunikasjonsplanen</u>	10
3 <u>Nettsidene</u>	10
4 <u>Politiske møte</u>	12
5 <u>Nyheitsbrev</u>	12
6 <u>TV-program</u>	12
7 <u>FISKEBÅT-magasinet</u>	13
8 <u>Beredskap</u>	13

II TARIFFER, ARBEIDSFORHOLD, SOSIALE SPØRSMÅL

A NORSK SJØMANNSFORBUND 14

B DET NORSKE MASKINISTFORBUND 14

C NORSK SJØOFFISERSFORBUND 15

D NORGES FISKARLAG - MANNSKAPSSEKSJONEN -
BÅTEIERSEKSJONEN 15

1 Samarbeidsavtale mellom Norsk Sjømannsforbund og Mannskapsseksjonen 15

2 Fiskebåtredermes Forbund - Båteierseksjonen/Norges Fiskarlag 15

E GARANTIKASSEN FOR FISKERE 17

1 Garantilottordningen 17

2 Arbeidsledighetstrygdordningen 17

F PENSJONSORDNINGER 20

1 Pensionstrygden for fiskere 20

2 Pensionstrygden for sjømenn 20

3 Obligatorisk tjenestepensjon 22

G FORSIKRING 24

1 Kollektiv pakkeforsikring 24

2 Framtidig ny arbeidsskadeforsikring 25

H PRODUKTAVGIFT 28

1 Produktavgiften for 2009 28

2 Produktavgiften for 2010 29

I	UNDERVISNINGSTILTAK - REKRUTTERINGSSPØRSMÅL	31
1	<u>Arbeidet med utdannings- og rekrutteringsspmål</u>	31
2	<u>Kartleggingsprosjekt for å analysere kompetansebehov i fiskeri- og havbruksnæringen - "Sett Sjøbein"</u>	31
3	<u>Innskjerping av sikkerhets- og sertifikatregelverket – Behov for etterutdanning</u>	32
4	<u>Utforming av søknader om sertifikater etc.</u>	34
III	FISKET	
A	TORSKEFISKERIENE	35
1	<u>Norsk arktisk torsk og hyse</u>	35
2	<u>Fordelingen av de norske kvotene</u>	35
3	<u>Trålfisket etter torsk og hyse i 2009</u>	35
3.1	<u>Trålfisket etter torsk</u>	35
3.2	<u>Trålfisket etter hyse</u>	37
3.3	<u>Bifangstbestemmelser</u>	38
3.4	<u>Fiskestopp (påkestopp)</u>	39
4	<u>Fisket med konvensjonelle redskaper etter torsk og hyse</u>	39
4.1	<u>Fisket etter torsk</u>	40
4.2	<u>Hysefisket</u>	42
5	<u>Fisket etter torsk i Nordsjøen</u>	44
6	<u>Fisket etter sei i 2009</u>	46
6.1	<u>Sei i Nordsjøen</u>	46
6.2	<u>Sei nord om 62°N</u>	50
7	<u>Fisket etter blåkveite</u>	53
8	<u>Fisket etter uer i 2009</u>	54
9	<u>Fisket etter lange, brosme, blålange og dyphavsarter</u>	55
9.1	<u>Fisket i norske farvann</u>	56
9.2	<u>Fisket i EU-sonen</u>	56
9.3	<u>Fisket ved Færøyane</u>	56
9.4	<u>Fisket ved Island</u>	56
9.5	<u>Fisket etter bunnfisk i internasjonalt farvann i Nordøst-Atlanterhavet</u>	57
10	<u>Fisket etter vassild</u>	57

B	REKEFISKET	59
1	<u>Barentshavet, Svalbard og Jan Mayen</u>	59
2	<u>Reker Øst-Grønland</u>	62
3	<u>Rekefisket i NAFO-området</u>	63
C	SILDEFISKERIENE	65
1	<u>Sild sør for 62° N</u>	65
2	<u>Norsk vårgytende sild</u>	67
3	<u>Lodde</u>	71
	3.1 <u>Lodde i Barentshavet</u>	71
	3.2 <u>Lodde ved Island / Grønland og Jan Mayen</u>	76
4	<u>Makrell</u>	77
	4.1 <u>Avtaler og kvoter</u>	77
	4.2 <u>Vinterfiske av makrell</u>	78
	4.3 <u>Reguleringer for høstsesongen og det totale makrellfisket i 2009</u>	79
	4.4 <u>Ny sjekkpunktordning for makrell i EU-sona</u>	80
	4.5 <u>Avvikling av fisket</u>	80
	4.6 <u>Kontroll av det norske makrellfisket</u>	81
	4.7 <u>Kontroll av det internasjonale makrellfisket</u>	82
	4.8 <u>Regulering av makrellfisket i 2010</u>	82
5	<u>Hestmakrell</u>	84
6	<u>Havbrisling</u>	84
7	<u>Kolmule</u>	85
8	<u>Industritrålfisket</u>	90
D	SELFANGST	92
E	KVALFANGST	96
F	KONGEKRABBE	97
IV	FISKERIAVTALER MED ANDRE LAND	
1	<u>Generelt</u>	100
2	<u>Fiskeriatvaten med Russland</u>	102

3	<u>Kvoteavtalen Norge - EU</u>	114
4	<u>Skagerrak</u>	123
5	<u>Loddeavtalen mellom Norge - Island - Grønland</u>	123
6	<u>Avtale om forvaltning av norsk vårgytende sild</u>	124
7	<u>Færøyane</u>	125
8	<u>Fiskeriavtalen Norge - Grønland</u>	130
9	<u>NAFO-avtalen</u>	136
10	<u>NEAFC-avtalen</u>	140
11	<u>Trepartsforhandlinger om forvaltningsavtale på makrell</u>	144
12	<u>Smutthullavtalen</u>	144
13	<u>Forhandlinger om en internasjonal forvaltning av kolmulebestanden i Nord-Øst Atlanteren</u>	147

V RESSURSFORSKNING OG KVOTERÅDGIVNING

1	<u>Generelt</u>	149
2	<u>Kvotefastsettelsen for nordøst arktisk torsk</u>	152
3	<u>Forskning på bestanden av nordøst-arktisk hyse</u>	156
4	<u>Kvotefastsettelsen for nordøst arktisk sei</u>	157
5	<u>Bruk av cpue-tall i bestandsberegningene</u>	162
6	<u>Minstemålet for hyse</u>	166
7	<u>Kartlegging av loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen</u>	168
8	<u>Bestandssituasjonen for lange</u>	170
9	<u>Forvaltningen av snabeluer-bestanden</u>	174
10	<u>Kvalbestandene i Nordøst-Atlanteren</u>	176
11	<u>Registrering av bifangster gjennom referanseflåten</u>	177
12	<u>Bruk av pelagisk trål i fisket etter torsk, hyse og sei</u>	177
13	<u>Fordelingen av blåkkeitebestanden</u>	179

VI ULIKE FISKERISAKER

1	<u>Omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen</u>	180
2	<u>Omregningsfaktorene for torsk og hyse</u>	182
3	<u>Etablering av veiledende omregningsfaktorer ved ytterligere bearbeiding</u>	192
4	<u>Maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen</u>	193
5	<u>"Real Time Closure" i Nordsjøen</u>	199
6	<u>Stengning av fiskefelt i Barentshavet</u>	202
7	<u>Distriktskvoteordningen</u>	204

8	<u>Bifangst av kveite i fredningsperioden</u>	205
9	<u>Tilbakeføring av kvoteavsetning i fisket etter torsk</u>	208
10	<u>Fordelingen av blåkveite – utvalg</u>	209
11	<u>Posisjonsrapportering, elektronisk rapportering og elektronisk fangstdagbok</u>	213
12	<u>Ny russisk rapporteringsordning</u>	223
13	<u>Ny russisk fiskeriforordning</u>	224
14	<u>Varslingsrutiner mellom Norge og Russland ved reguleringsendringer</u>	224
15	<u>Fiske med bunnredskap i NØS, ved Jan Mayen og Svalbard</u>	225
16	<u>Fordeling og regulering av sei i Nordsjøen, pelagisk trål/nordsjøtrål/avgrenset nordsjøtrål</u>	229
17	<u>Rammebetingelsene i rekefisket</u>	230
18	<u>Rapportering av faststående bruk</u>	234
19	<u>Forskrift om registrering som kjøper og mottaker av fangst</u>	235
20	<u>Vinterloddefisket i russisk sone</u>	236
21	<u>Bruk av småmasket trål for ringnotfartøy</u>	238
22	<u>Forvaltningen av tobis</u>	240
 VII NÆRINGSPOLITISKE OG NÆRINGSØKONOMISKE SPØRSMÅL		
 A GENERELLE SPØRSMÅL		
242		
1	<u>Statens tiltakspakke – nødvendige tiltak for fiskerinæringen</u>	242
2	<u>Regjeringens fiskeripolitikk</u>	244
3	<u>Revidert nasjonalbudsjett 2009 – Statsbudsjettet for 2010</u>	247
4	<u>Verftskrise og fornying av fiskeflåten</u>	249
 B SKATTER OG AVGIFTER M.M.		
252		
1	<u>Skattlegging av fiskebåtrederier – Rederibeskatningen</u>	252
2	<u>Formuesskatt på strukturkvoter</u>	253
3	<u>NOx-avgiften</u>	257
4	<u>CO₂-avgiftsfritaket i fiskeflåten</u>	259
5	<u>Skatteplikt for utenlandske fiskere</u>	262
6	<u>Ny provianteringsordning for fiskeflåten</u>	263

C LOVER OG FORSKRIFTER 266

1	<u>Havressursloven – Ilandføringsplikten</u>	266
2	<u>Leveringsplikten for torsketrålere</u>	291
3	<u>Deltakerloven</u>	292
4	<u>Naturmangfoldsloven</u>	306

D KONSESJONER OG DELTAKERADGANGER 312

1	<u>Adgangsbegrensning i fisket etter lange og brosme</u>	312
2	<u>Lasteromskapasitet for ringnotfartøyer</u>	313

E STRUKTURSPØRSMÅL 317

1	<u>Nye regulerings- og strukturtiltak</u>	317
2	<u>Endringer i slumpfiskeordningen</u>	320
3	<u>Strukturordningen for pelagisk trål</u>	321
4	<u>Kondemneringskravet i strukturkvoteordningen</u>	321
5	<u>Fornyng av fiskeflåten – bruk av leiefartøy</u>	324

VIII MILJØSPØRSMÅL

1	<u>Overgang til klimavennlige kjølemedier</u>	326
2	<u>Utfasing av Freon</u>	328
3	<u>Arbeidsgruppe om energieffektiviserende tiltak</u>	329
4	<u>Miljøavtalen om NOx</u>	330
5	<u>Miljømerking av fisk</u>	330
6	<u>Utkast til lov om fornybar energiproduksjon til havs</u>	332
7	<u>Forslag til krav til drivstoff ved ferdsel i verneområdene på Svalbard</u>	333
8	<u>Ordningen med tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO)</u>	334
9	<u>Beskyttelse av tre nye områder med korallforekomster</u>	335
10	<u>Bruk av havgående fiskefartøy i oljevernberedskapen</u>	343

IX ANDRE SAKER

1	<u>Omorganiseringen av forsknings- og utviklingsarbeidet i fiskerinæringen</u>	344
2	<u>Markedsprosjekt for reker i Kina, North Atlantic Coldwater Shrimp Association (NACSA)</u>	345

3	<u>Markedssamarbeid for ombordprodusert filet</u>	345
4	<u>Revisjon av kvalitetsforskriften</u>	346
5	<u>Mattilsynets tilsynskampanje 2008/2009</u>	347
6	<u>Brukerforum for redningshelikoptertjenesten</u>	348
7	<u>Sikkerhetsstyringssystem i fiskeflåten</u>	348
8	<u>Høring om direktiv 2009/16/EF om havnestatskontroll</u>	351
9	<u>Endring av forskrifter for mindre fiskefartøy, fartsområde m.m.</u>	351
10	<u>Sikkerhetsopplæringen for fiskere</u>	352
11	<u>Inndragning av båtførerbevis</u>	352
12	<u>Seismikkskyting i 2009 – OD's faktasider</u>	353
13	<u>Konsekvensutredning Goliatfeltet</u>	354
14	<u>Utkast til endringer i petroleumsloven</u>	356
15	<u>Økning av eksportavgiften</u>	356
16	<u>Etablering av et felles europeisk trafikkovervåkings- og informasjonssystem for skipsfarten</u>	359
17	<u>Søknad om midler til forprosjekt for økt kommersiell anvendelse av selskinn</u>	360
18	<u>EU-forslag om forbud mot handel med selprodukter</u>	361
19	<u>Kystverkets Handlingsprogram 2010-2019</u>	362
20	<u>Ny havne- og farvannslov - utkast til forskrifter og forskriftsendringer</u>	363
21	<u>Regelverk for tauverk i losleidere</u>	364
22	<u>Krav om brovaktsertifikat</u>	366
23	<u>Behov for gjennomgang av regler og rutiner for sjøkart</u>	367
24	<u>Forbedret kartmateriale for å få sikrere opplysninger om grenselinjer m.v.</u>	368
25	<u>Påbudt seilingsled i deler av The Minch</u>	369
26	<u>Stortingsmelding nr. 22 (2008-2009) – Svalbard</u>	369

DEL I

ORGANISASJON

1

I ORGANISASJON

A FORBUNDETS ORGANISASJON

1 Styret

Styret har bestått av:

Inge Halstensen, Bekkjarvik, styreleder

Birger H. Dahl, Bodø, nestleder

Per Magne Eggesbø, Ålesund

Yngve Myhre, Oslo

Arild Aarvik, Måløy

Tore Roaldsnes, Vigra

Kjell Larssen, Harstad

Vararepresentanter (numeriske)

1	Atle Vartdal, Ålesund
2	Eirin Roaldsen, Egersund
3	Jan Roger Lerbukt, Tromsø
4	Kjetil Holmeset, Vatne
5	Per Kjell Vågsholm, Fosnavåg

Atle Vartdal er fast møtende vararepresentant.

2 Kontrollnemnd

1	Henning T. Veibust, Ålesund
2	Knut Grønnevet, Vartdal

Felles vararepresentant: Bjørn Sævik, Leinøy

3 Representantskapet

På representantskapsmøtet i Oslo 4. og 5. februar 2009 møtte følgende:

Ordfører

Representantskapets ordfører Paul Harald Leinebø, Leinøy

Nord-Norges Rederiforening

Kjell Larssen, Harstad

Geir Lundberg, Gratangen

Magnus Ytterstad, Lødingen

Ivar Andreassen, Bodø

Aalesunds Rederiforening

Johan Skjong, Valderøy

Paul Harald Leinebø, Leinøy

Eva Toril Strand, Averøy

Petter Geir Smådal, Leinøy

Janne Grethe Strand Aasnæs, Oslo

Kjetil Holmeset, Vatne

Audhild Hepsø, Steinsdalen

Sogn og Fjordane Rederiforening

Agnar Lyng, Måløy

Jan Torvanger, Bremanger

Geir Solvåg, Selje

Vestnorges Rederiforening

Knut Klepsvik, Bakkasund

Lars Magne Eidesvik, Bømlo

Arne Birkeland, Storebø

Heine Møgster, Kolbeinsvik

Norsk Trållforening

Eivind Volstad, Ålesund
Åge Remøy, Fosnavåg
Knut Roald Holmøy, Sortland
Ari T. Josefsson, Stamsund

4 Valg

På valg i år er styreleder, 2 styrerepresentanter, samt alle vararepresentanter.

Det skal dessuten velges revisor. Statsaut. revisor Jetmund Thornes, BDO Noraudit Thornes Revisjon, Skodje, har vært revisor i 2009.

Valgnevnda i Fiskebåtrederne Forbund består av lederne i medlemsforeningene. I de tilfeller lederne er innvalgt i styret i Fiskebåtrederne Forbund, anvendes nestleder eller den medlemsforeningene oppnevner som medlem i valgnevnda. Adm. direktør er valgnevndas sekretær.

5 Fiskebåtadministrasjonen

Administrasjonen har hovedkontor i Ålesund og avdelingskontor i Tromsø. Administrasjonen i Ålesund består av Audun Maråk, Jan Ivar Maråk, Paul-Gustav Remøy, Webjørn Barstad, Oddbjørn Skarbøvik, Kari Huse og Ragnhild Røssevold. Avdelingskontoret i Tromsø består av Tor Are Vaskinn og Monica Lian. Knut Rune Mulelid er sekretær i Sogn og Fjordane Rederiforening. I påvente av en endelig sekretæravklaring dekker Fiskebåtrederne Forbund i hovedsak kostnadene med innleid sekretær i Vestnorges Rederiforening.

6 Medlemmene

De tilsluttede foreninger har pr 1. desember 2009 følgende antall medlemmer:

	<u>Rederier</u>	<u>Fartøyer</u>
Nord-Norges Rederiforening	34	37
Aalesunds Rederiforening	82	75
Sogn og Fjordane Rederiforening	22	22
Vestnorges Rederiforening	45	44
Norsk Trålforening	24	40

Antall medlemsfartøy er de siste årene redusert p.g.a. strukturering i havfiskeflåten. Forbundet har fortsatt en svært høy oppslutning i havfiskeflåten.

7 Medlemsundersøkelse i Fiskebåtrederne Forbund

Fiskebåtrederne Forbund gjennomførte i 2009 en medlemsundersøkelse i forbundet. Siktemålet var å få tilbakemelding fra medlemmene på arbeidet forbundet utfører, herunder prioriteringer og tilfredshet. Studenter fra Høgskolen i Ålesund utførte oppdraget som en del av sine studier. I sammendraget fra rapporten står følgende:

"Fiskebåtrederne Forbund (heretter Fiskebåt) er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for hele den norske havfiskeflåten. Så godt som alle norske havfiskefartøy over 28 meter er medlem i forbundet.

Lojale medlemmer er en forutsetning for organisasjonens eksistens, integritet og innflytelse. Jo høyere andel havfiskefartøy som er medlemmer, dess sterkere posisjon vil organisasjonen ha i forhold til de ulike interessenter organisasjonen samhandler med.

I vår studie har vi hatt som mål å gi svar på hva som er de viktigste driverne for medlemslojalitet og i hvilken grad medlemmene er tilfredse med organisasjonen.

Kort oppsummert konkluderer vi med å ha gjort flere interessante funn. Blant annet at faktoren "Troverdighet_tillit" bare inneholdt en dimensjon til tross for at vi forventet forløperne skulle ekstrahere seg i flere separate faktorer, herunder troverdighet, tillit, etikk og samfunnsansvar. Faktoren viste seg å ha en signifikant sammenheng både med begrepet "Omdømme" og "Tilfredshet", noe vi fant naturlig mht komponentene i faktoren. Videre fant vi at det var konsistens mellom den eksplorative undersøkelsen vi gjorde under årsmøtet 2009, og resultatet av spørreundersøkelsen.

Generelt kan vi konstantere at medlemmene er godt tilfreds med organisasjonen. Selv om det finnes noen få alternativer, synes medlemmene å ha til hensikt å være lojale. En gjennomsnittsverdi på 4.35 gir en indeks på 87, hvilket er å anse som svært høyt. Gjennomsnittlig merkeverdi underbygger forholdet med en indeks på 79. Vi forventet at mottakelse og tjenester også skulle slå ut som sentrale forløpere til tilfredshet. Det gjorde de ikke. Imidlertid hadde mottakelse størst gjennomsnittsverdi, hvilket indikerer at administrasjonen gjør en god jobb i sitt møte med medlemmene. Vi hadde også en klar forventning om at "Omdømme" skulle ha en signifikant sammenheng med "Lojalitet". Med støtte fra ulike teorier tillater vi oss å anta at det også er slik, og at en ved ytterligere analyser mest sannsynlig ville finne slik sammenheng. Vi kan konstantere at Fiskebåt i stor utstrekning har fokus på de viktigste arbeidsområdene.

Respondentene hadde noen få tillegg som gikk på sjøpattedyrforvaltning, økt fokus på miljø-saker og ernæring. Økt fokus på å komme ut i riksmidia med informasjon var også nevnt flere ganger. Ved hjelp av regresjonsanalyse fant vi at tilfredshet forklarer 57.5% av variansen i lojalitet, mens omdømme bare forklarer 35.2%. Ved analyse av alle tre begrepene simultant, fant vi at kun "Tilfredshet" var signifikant mht "Lojalitet". Videre fant vi at profesjonell ledelse, troverdighet, tillit og innflytelse er de viktigste forløperne til tilfredshet, og at jo oftere medlemmene er i kontakt med administrasjonen, jo mer tilfredse er de. Det er ikke signifikant forskjell mellom de som har strukturvotet, og de som ikke har det mht lojalitet, tilfredshet og omdømme. Dog er det signifikante forskjeller mellom ulike flåtegrupper, mellom ulike redereiforeninger og mellom regioner."

Undersøkelsen ble presentert for styret på styremøte den 18. juni. Styret var tilfreds med undersøkelsen og de funn som ble gjort. Styret vil bruke undersøkelsen i sitt videre strategiarbeid.

8 Avgift

Representantskapet den 4. og 5. februar 2009 vedtok enstemmig at avgiften til forbundet for 2009 skal være:

"Styret vil tilrå at Representantskapet fastsetter følgende avgifter til Fiskebåtrederne Forbund og Fiskebåtrederne Servicekontor AS, med virkning fra 1. februar 2009:

- 1 Serviceavgiften til Fiskebåtrederne Servicekontor AS settes til 0,12% av førstehåndsverdien (momsgrunnlaget) fra samtlige medlemsfartøy.
- 2 For forbundets tariffmedlemmer fastsettes i tillegg en avgift til Fiskebåtrederne Forbund på 0,08% av førstehåndsverdien (momsgrunnlaget)."

9 Røysegt. 15, Ålesund

Fiskebåtrederne Forbund eier 4. etasje i Røysegt. 15, Ålesund.

10 Møter

Ordinært representantskapsmøte ble avholdt i Oslo 4. og 5. februar 2009.

Følgende styremøter har vært holdt i beretningsperioden:

27.1.2009	Telefonisk styremøte
3.2.2009	i Oslo
27.3.2009	i Ålesund
6.4.2009	Telefonisk styremøte

18.-19.6.2009	i Oslo
21.8.2009	Telefonisk styremøte
8.9.2009	på Gardermoen
20.-21.10.2009	i Oslo
26.11.2009	Telefonisk styremøte

11 Landsstyret i Norges Fiskarlag

På Landsmøtet 11. - 13. november 2009 ble følgende representanter fra Fiskebåtredernes Forbund valgt inn i Landsstyret i Norges Fiskarlag:

Jonny Berfjord, Dønna

Vararepresentanter Jonny Garvik, Lepsøy
Eirin Roaldsen, Egersund

Solveig Strand, Ålesund

Vararepresententer Henning T. Veibust, Ålesund
Gunnar Longva, Ålesund

Ola Helge Holmøy, Sortland

Vararepresentanter Andreas Haugen, Andenes
Jørn Remøy, Fosnavåg

Kjell Gunnar Hoddevik, Ålesund

Vararepresentanter Hallgeir Holmeset, Vatne
Åge Uran, Averøy

Ola Helge Holmøy ble av Landsmøtet valgt som 1. nestleder i Norges Fiskarlag.

B NORGES FISKARLAG

Det har vært god kontakt og godt samarbeid mellom Fiskebåtredernes Forbund og Norges Fiskarlag i beretningsperioden. Organisasjonene har samordnet innsatsen i arbeidet inn mot Storting og Regjering.

1 Landsmøtet i Norges Fiskarlag

Landsmøtet i Norges Fiskarlag 11. – 13. november 2009 behandlet foruten ordinære landsmøtesaker følgende saker:

- Visjoner for norsk fiskerinæring – Areal, marked, miljø, arbeidskraft og FoU
- Regelverk, kontroll og sanksjonsformer i fisket

Fiskebåtredernes Forbund møtte med samtlige av forbundets landsmøtedelegater, samt deler av administrasjonen.

2 Oppfølging av vedtak – Møte med Norges Fiskarlag

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 9. februar 2009 følgende brev til Norges Fiskarlag:

"Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at Norges Fiskarlag har avveket fra Landsmøtevedtaket i 2007 i vedtakene om reguleringene av fisket etter nordøst arktisk torsk og nordøst arktisk blåkveite for 2009. Forbundet har også kommentarer til reguleringsvedtaket når det gjelder uer. Forbundet vil kommentere de enkelte sakene nedenfor:

Nordøst arktisk torsk

I Landsstyrets vedtak om regulering av fisket etter torsk og hyse nord for 62°N i 2009 krevde Norges Fiskarlag at det kvantum som fritidsfisket omsetter av torsk gjennom salgslagene belastes ved at det avsettes et kvantum av den norske totalkvoten før fordeling mellom gruppene.

Fiskeridirektøren foreslo også i sakspapirene til Reguleringsmøtet at det kvantum som fritidsfisket omsetter av torsk gjennom salgslagene skulle belastes totalkvoten før fordeling mellom gruppene. Fiskeridirektøren foreslo i tillegg at dette også måtte gjelde det kvantum som avsettes til ungdomsfiskeordningen. Konkret foreslo Fiskeridirektøren at avsetningen til disse to ordningene skulle være på 2.500 tonn i 2009, og begrunnet dette med at fangsten innenfor disse to ordningene hadde økt de siste årene, fra henholdsvis 1.250 tonn i 2005 og 2006, til 1.500 tonn i 2007 og 2.000 tonn i 2008. Fiskeridirektøren viste samtidig til at dette innebar en endring i forhold til etablert praksis, da disse avsetningene er blitt belastet åpen gruppe i konvensjonell sektor.

I et brev om kvotereguleringene for 2009 til fiskeri- og kystminister Helga Pedersen den 17. desember (etter Reguleringsmøtet) presiserer Norges Fiskarlag at laget forventer at fangst tatt gjennom fritidsfiske og ungdomsfiskeordningen ikke belastes gruppekvoten til åpen gruppe, men tas fra totalkvoten før fordeling mellom gruppene.

Fiskeri- og kystdepartementet fulgte anmodningen fra Norges Fiskarlag og Fiskeridirektøren, og vedtok at disse avsetningene skulle belastes totalkvoten før fordeling mellom gruppene. Departementet fant endog argumenter for å øke avsetningen til 3.500 tonn nordøst arktisk torsk, som innebærer en økning av kvantumet med 75% i forhold til det som er bokført på ordningene i 2008. Fiskeri- og kystdepartementet besluttet samtidig å øke avsetningen til kvotestimuli ved levering av levendefangst fra 200 tonn til 300 tonn. Også dette kvantumet trekkes fra totalkvoten før fordeling mellom gruppene.

Fiskebåtredernes Forbund er sterkt kritisk til den endringen som er skjedd, og mener at dette innebærer en forrykking av kvotefordelingen mellom fartøygruppene, og er i strid med intensjonen om kvotestabilitet i Landsmøtevedtaket. Forbundet mener uansett at Norges Fiskarlag burde underlagt dette spørsmålet en langt bredere behandling internt i organisasjonen enn det som tilsynelatende har vært tilfellet før det ble konkludert i denne saken. Fiskebåtredernes Forbund mener dessuten at det er lite tilfredsstillende at avsetningen til fritidsfiske og ungdomsfiskeordningen økes med hele 75% i 2009 i forhold til året før, og at avsetningen til kvotestimuli ved levering av levendefangst med 50%.

Nordøst arktisk blåkkeite

Landsstyret i Norges Fiskarlag gikk i reguleringene for 2009 inn for at kvotetaket når det gjelder bifangst av blåkkeite for torsketrålerne og for konvensjonelle fartøyer over 28 meter skulle være henholdsvis 60 tonn og 50 tonn. Dette er i overensstemmelse med Landsmøtevedtaket fra 2007 om blåkkeite. Landsstyret krevde samtidig at maksimalkvotene for kystflåten direktefiske måtte økes med 5 tonn på alle trinn.

Anmodningen ble ikke tatt til følge av Fiskeri- og kystdepartementet, og i brevet fra Norges Fiskarlag til Helga Pedersen den 17. desember 2008 ble det uttrykt skuffelse over at departementet ikke hadde fulgt organisasjonens anbefaling når det gjelder blåkkeite.

Fiskebåtredernes Forbund er enig i Norges Fiskarlags krav om at kvotetaket for havfiskeflåten bifangstordninger skulle økes til 60 tonn for trål og 50 tonn for større konvensjonelle fartøyer. Forbundet mener samtidig at Norges Fiskarlags krav om en økning av kystflåten maksimalkvoter med 5 tonn på alle trinn er i strid med Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007. Fiskebåtredernes Forbund mener at dette tilleggforslaget bidrar til å torpedere kravet om å øke havfiskeflåten kvotetak.

Fiskebåtredernes Forbund vil i denne forbindelse vise til Landsstyrets høringsdokument i tilknytning til Landsmøtets behandling av ressursfordelingen i 2007. Her viser Landsstyret til Landsmøtets vedtak om fordelingen av blåkkeite i 2003, der Landsmøtet med knappst mulig flertall gikk inn for at konvensjonelle fartøyer under 28 meter skulle ha 50% av kvoten, konvensjonelle fartøyer over 28 meter 14% og trålgruppen 36%. Landsstyret viser samtidig til at fordelingen aldri har vært benyttet av myndighetene fordi det aldri har vært fastsatt en totalkvote, men gir uttrykk for at det er ønskelig å se de norske reguleringene av blåkkeitefisket i lys av Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag. Landsstyret viser deretter til at kystflåten og større konvensjonelle fartøyer har fisket en større andel av blåkkeitefangstene de 3 siste årene enn det vedtaket i Landsmøtet gir dem, mens det motsatte har vært tilfellet for trålerflåten.

I Landsmøtevedtaket høsten 2007 ble det vedtatt at kystgruppens begrensede direktefiske skulle videreføres, og det var underforstått at også maksimalkvotene skulle videreføres. Det ble videre vedtatt at det skulle bygges videre på gjeldende bifangstregime for havfiskeflåten, slik at en innrettet parametrene med det formål å treffe den vedtatte kvotefordelingen fra Landsmøtet i 2003. På denne bakgrunn ble det foreslått å heve kvotetaket til 60 tonn for trålerne, og 50 tonn for konvensjonelle fartøyer over 28 meter.

Fiskebåtredernes Forbund vil bemerke at intensjonen for å endre kvotetaken for havfiskeflåten var å bringe det faktiske fisket mer i samsvar med fordelingen i Landsmøtevedtaket i 2003,

samtidig som en ønsket å ta hensyn til den kraftige reduksjonen i antall fartøyer i de to havfiskegruppene. Forbundet konstaterer derfor at en økning av maksimalkvoten til kystflåten slik den fremkommer i Landsstyrets vedtak, er i strid med forutsetningene til Landsmøtevedtaket i 2007.

Fisket etter uer

Landstyret i Norges Fiskarlag gikk inn for at bifangsten av uer på 15% utelukkende skulle avregnes ved landing, og ikke også pr hal. Dette er i tråd med vedtaket til styret i Fiskebåtredernes Forbund når det gjelder uer for 2009. Det konstateres imidlertid at i oppfølgingsbrevet som Norges Fiskarlag sendte kyst- og fiskeriminister Helga Pedersen den 17. desember 2008, blir det beklaget at departementet ikke fulgte Fiskarlagets gjentatte krav om å tillate en tillatt innblanding på 20% uer. Fiskebåtredernes Forbund legger til grunn at det ikke var Fiskarlagets intensjon å endre på tidligere vedtak, men konstaterer at det er nødvendig at næringen klart signaliserer hva som er næringens budskap når det gjelder uer.

Anmodning om møte

Fiskebåtredernes Forbund er ikke tilfreds med Norges Fiskarlags arbeid med reguleringene av fisket etter nordøst arktisk torsk, blåkveite og uer for 2009, og mener at Fiskarlagets vedtak når det gjelder torsk og blåkveite er i strid med Landsmøtevedtaket om kvotefordelingen i 2007.

Fiskebåtredernes Forbund vil anmode Norges Fiskarlag om et møte for å diskutere reguleringen av disse fiskeriene, og herunder hvordan disse sakene skal følges opp overfor Fiskeri- og kystdepartementet."

Det ble avholdt et møte med Norges Fiskarlag om disse sakene.

Det var også andre tilfeller der styret var lite tilfreds med Norges Fiskarlags behandling av sentrale saker, bl.a. forsinkelse i arbeidet med miljøsertifisering av torskefiskeriene, forslag om økning i eksportavgift og forslag om forbedringer i de sosiale ytelsene uten forutgående dialog med Fiskebåtredernes Forbund. Forholdene ble tatt opp på forskjellig vis, og senest på et møte mellom organisasjonene den 7. desember 2009. Partene hadde en konstruktiv gjennomgang av de sakene som var satt på agendaen.

C SØR-NORGES TRÅLERLAG

Sør-Norges Trålerlag og Fiskebåtredernes Forbund har i beretningsperioden hatt drøftelser om Trålerlaget skal tilsluttes Fiskebåtredernes Forbund.

Partene har uttrykt positiv vilje til en framtidig sammenslåing, men avventer interne prosesser i begge organisasjonene.

D INFORMASJON OG SAMFUNNSKONTAKT**1 Generelt**

Arbeidet med informasjon og samfunnskontakt har i 2009 vore prega av ei rad aktuelle saker. Finanskrisa og følgjene, ikkje minst for torskesektoren, prega heile året. Hausten 2009 var makrellstriden med EU ei dominerande sak. I fleire omgangar var det fokus på Islands uakseptable makrellfiske.

Også i 2009 prega fleire miljøsaker arbeidet. Det var gledeleg at det norske fisket etter makrell, nvg-sild og norsjsild blei miljømerka i fjor, noko som fekk stor merksemd i media. Det var også grunn til å glede seg over at regjeringa vedtok å verne Møresokkelen med dei viktige gyte- og fiskeområda fram til 2014. Her samarbeidde Fiskebåt med blant andre miljøorganisasjonen Bellona for å påverke styresmaktene.

Ei sak som har betydeleg konfliktpotensiale kom for alvor på dagsordenen i 2009. Det handlar om plassering av vindturbin-parkar til havs. Her vedtok styret i Fiskebåtrederne Forbund ei fråsegn i 2009, og representantar for Fiskebåt har også deltatt på fleire møte om vindturbin-planar.

Fiskebåt opplevde stor fagleg og politisk interesse for representantskapsmøtet i Oslo i februar, med deltaking av fiskeri- og kystminister Helga Pedersen og statssekretær Vidar Ulriksen, i tillegg til stortingsrepresentantar frå ei rekkje parti. Også leiande organisasjonar og institusjonar i fiskeri-Norge var svært godt representert, noko som gjer Fiskebåts representantskapsmøte til ein av dei viktigaste møteplassane for norsk fiskerinæring.

Hovudtema for representantskapsmøtet var den første dagen fiskeri- og næringspolitikken til regjeringa, utfordringane for ressurs- og fiskeriforvaltinga og konfliktområde mellom oljenæringa og fiskerinæringa. Andre dagen stod følgjene av finanskrisa i sentrum, med seks ulike foredrag. Dette var ei naurleg oppfølging av at Fiskebåtrederne Forbund hausten 2008 tok initiativ til drøftingar med styresmaktene om utfordringane finanskrisa skapte for fiskerinæringa.

Fiskebåt sende i 2009 ut 18 pressemeldingar med forbundets synspunkt på aktuelle spørsmål i tillegg til det fortløpande informasjonsarbeidet. Forbundet er ein aktiv premissleverandør i mediebildet i fiskerinæringa.

Situasjonen med fleirtalsregjering har også i 2009 prega arbeidet med informasjon og samfunnskontakt. Sakene blir i ein slik parlamentarisk situasjon som regel avgjorde i regjeringskontora, og Stortinget har langt mindre makt enn i situasjonar med mindretalsregjeringar. Strategisk er det difor viktig å påverke prosessane før sakene kjem til Stortinget, fordi det der er svært vanskeleg å få til endringar.

Det kan også nemnast at sjømat frå fiskeflåten har vore brukt ved fleire arrangement med betydeleg mediemarksemd. Under Stortingsmiddagen på Slottet sist haust blei det servert både brosmes og sildekaviar, og på Nobelbanketten på Grand Hotel i desember fekk president Barack Obama og gjestene servert torskefilet. Slikt kan brukast til positiv omdømmebygging.

2 Kommunikasjonsplan

Kommunikasjonsplanen er ikkje endra i løpet av 2009.

3 Nettsidene

Fiskebåt har også i 2009 opplevd ein fin auke i besøka på nettsidene. I 2009 hadde Fiskebåt sidene ein auke i unike brukarar på rundt 14% og ein auke på over 40% i sidevisingar.

Totalt antall treff på sidene kom i 2009 opp i nærare 5 millionar.

Nettstatistikk	Unike brukarar08	Sidevisingar08	Unike brukarar09	Sidevisingar09
Januar	14195	30292	18394	62117
Februar	15585	34899	16734	58800
Mars	16507	32399	16877	58545
April	20547	35861	15341	48866
Mai	20108	39059	15899	48872
Juni	16043	39744	14194	51589
Juli	13958	38016	14971	52410
August	11053	34446	16883	53304
September	13689	42689	17674	47376
Oktober	17556	49407	23013	62091
November	15287	45889	23690	64572
Desember	13315	46971	20120	55572
Totalt	187843	469672	213790	664114

Nettsidene er i 2009 vidareutvikla både layout- og innholdsmessig. I alt er det publisert over 800 nye artiklar i 2009, og stoffet på sidene blir hyppig gjengitt i fiskeripressa og andre media.

Med ein sterk generell auke i nettbruken blir Fiskebåts nettsider stadig viktigare for å nå ut med informasjon om Fiskebåts synspunkt og kommentarar. I tillegg blir det lagt stor vekt på at sidene skal ha dei viktigaste nyheitene av interesse for fiskeflåten og andre i fiskerinæringa, med det siktemålet at stadig fleire i bransjen skal ha www.fiskebat.no som startside eller blant favorittar.

4 Politiske møte

Gjennom heile året har det vore ei rekkje møte med politikarar, både på regionalt og nasjonalt plan. Representantar for Fiskebåt har også i 2009 deltatt i fleire opne høyringar i Stortinget.

I samband med at partia utarbeidde program for Stortingsperioden 2009-2013, har Fiskebåt hatt fleire møte med ulike parti. Alle parti har også fått brev med Fiskebåts synspunkt på fiskeripolitikk, miljøpolitikk, økonomisk politikk og næringspolitikk.

Sidan Norge i denne Stortingsperioden har ei fleirtalsregjering har mykje av det politiske lobbyarbeidet vore retta mot regjeringspartia. Fiskebåt har likevel lagt stor vekt på å halde god kontakt også med opposisjonspartia.

5 Nyheitsbrev

Frå hausten 2009 har informasjonsleiar sendt nyheitsbrev om aktuelle saker til Stortingspolitikarar og lokalpolitikarar langs kysten. Tilbakemeldingane har vore gode, og praksisen skal halde fram i 2010.

6 TV-program

NRK sende hausten 2009 åtte halvtimes program om fiske, folk og fangst, i serien "Den leiken den ville han sjå". Programma har i gjennomsnitt hatt eit publikum på rundt 500.000, og har vore svært god omdømmebygging for fiskeflåten.

I tillegg har "Trønderbas" vore sentral i ein miniserie i faktaprogrammet "Newton" for born på NRK 1.

TV-selskapet World Wide Television har no ferdig eit pilotprogram i ein planlagt serie i reality-sjangeren for TV2 om livet om bord i havfiskebåtar. Selskapet har opplyst at TV2 kan kome til å sende fleire program i 2010.

Ein uavhengig produsent er i gang med eit påkosta naturprogram om norsk vårgytande sild. Planen er at dette skal visast på NRK, og programmet kan også vere aktuelt for internasjonale kanalar.

Ein annan uavhengig produsent har planar om ein stor serie om det maritime Norge, der eit program kan kome til å handle om fiskeria. Planane er no på prosjektstadiet.

7 FISKEBÅT-magasinet

I 2009 har ei fyldig utgåve i desember av FISKEBÅT-magasinet, med ein annan profil, erstatta dei seks årlege utgåvene av Fiskebåtrederen. Bakgrunnen er at nettsidene i stadig større grad dekker behovet for fortløpande informasjon.

Mottakinga av FISKEBÅT-magasinet tyder på at redaksjonen bør gå vidare med same format i 2010.

8 Beredskap

Informasjonleiar har også i 2009 deltatt på fleire beredskapsøvingar som reiarlag har avvikla for å vere budde på å handtere krisesituasjonar. Tilbakemeldingane har gått ut på at desse øvingane har vore svært nyttige.

DEL II

TARIFFER, ARBEIDSFORHOLD, SOSIALE SPØRSMÅL

II TARIFFER, ARBEIDSFORHOLD, SOSIALE SPØRSMÅL**A NORSK SJØMANNSFORBUND**

Forhandlingene med Norsk Sjømannsforbund om revisjon av tariffavtalen foregikk den 17. juni med et tariffutvalg sammensatt av personer oppnevnt av styrene i Fiskebåtredernes Forbund og Norsk Trållforening. Det ble etter forhandlingene fremlagt et tilbud fra Fiskebåtredernes Forbund som ikke ble akseptert av Norsk Sjømannsforbund, og partene tok derfor pause i forhandlingene. I september ble imidlertid partene enige om en løsning basert på det tilbud Fiskebåtredernes Forbund fremmet før ferien. Partene ble enige om at hyrer og faste satser ikke skulle økes. I stedet ble dekningsperioden for sykehyrebestemmelsen i pakkeforsikringen utvidet til en varighet på inntil 6 måneder (tidligere 3 måneder), med virkning fra 1. januar 2010. Utover dette ble partene enige om flere bedringer av vilkårene for lærlinger og fiskere med fagbrev.

Med bakgrunn i lokal og senere sentral uenighet om forståelsen av en tariffbestemmelse om kvotetrek i forbindelse med strukturkvoteordningen, stevnet Norsk Sjømannsforbund i 2007 Fiskebåtredernes Forbund inn for Arbeidsretten for å oppnå en rettslig avklaring på tolknings- tvisten. Spørsmålet som ble reist var hvorvidt trekk for strukturkvoter kunne foretas også for fiskeslag som ikke er omfattet av strukturkvoteordningen. Saken var berammet for Arbeidsret- ten sommeren 2008, men ble utsatt på grunn av sykdom i Arbeidsretten. Hovedforhandling ble avholdt den 15. september 2009. Den 29. september avsa Arbeidsretten dom, hvor Fiskebåtre- dernes Forbund fikk medhold av en enstemmig Arbeidsrett.

I løpet av året har det for øvrig vært avholdt en rekke møter om tariffsaker og forhandlinger om enkeltsaker mellom Fiskebåtredernes Forbund og Norsk Sjømannsforbund. Det har også vært jevnlig kontakt mellom Fiskebåtredernes Forbund og Norsk Sjømannsforbund i andre ak- tuelle saker for havfiskeflåten.

B DET NORSKE MASKINISTFORBUND

På samme måte som for Norsk Sjømannsforbunds tariffavtaler ble det ført forhandlinger med Det norske maskinistforbund med et tariffutvalg sammensatt av personer oppnevnt av styrene i Fiskebåtredernes Forbund og Norsk Trållforening.

Forhandlinger med Det norske maskinistforbund ble gjennomført den 25. mars. Partene ble enige om å justere hyrer og faste satser med 3%, samt enkelte andre justeringer av mer redaksjonell karakter.

Det har for øvrig vært mye kontakt mellom Det norske maskinistforbund og Fiskebåtrederne Forbund i både tariffrelaterte og øvrige saker gjennom året. Spesielt gjelder dette i sertifikatsspørsmål, se omtale av dette annet sted i beretningen.

C NORSK SJØOFFISERSFORBUND

Forhandlinger med Norsk Sjøoffisersforbund ble gjennomført den 21. april. Partene ble enige om å øke hyrer og faste satser med 3%, samt enkelte andre mindre justeringer.

Det har for øvrig vært god kontakt mellom Norsk Sjøoffisersforbund og Fiskebåtrederne Forbund i både tariffrelaterte og øvrige saker gjennom året.

D NORGES FISKARLAG - MANNSKAPSEKSJONEN - BÅTEIERSEKSJONEN

1 Samarbeidsavtale mellom Norsk Sjømannsforbund og Mannskapsseksjonen

Norsk Sjømannsforbund og Mannskapsseksjonen i Norges Fiskarlag hadde tidligere en samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen medførte en tariffdeling etter samme mønster som tariffavgrensningen mellom Fiskebåtrederne Forbund og Båteierseksjonen i Norges Fiskarlag. Denne samarbeidsavtalen valgte Norsk Sjømannsforbund å si opp fra og med år 2000, og er ikke gjeldende lenger. Fiskebåtrederne Forbund har forsøkt å bidra til å opprette en ny samarbeidsavtale, men så langt er det fortsatt ikke etablert en ny samarbeidsavtale mellom Norsk Sjømannsforbund og Mannskapsseksjonen. Imidlertid har Norsk Sjømannsforbund samarbeidet med Norges Fiskarlag i spørsmål om forbedringer av ordningen med arbeidsledighetstrygd for fiskere.

2 Fiskebåteredernes Forbund - Båteierseksjonen/Norges Fiskarlag

Fiskebåteredernes Forbund og Båteierseksjonen/Norges Fiskarlag har tidvis kontakt for å utveksle synspunkt i forskjellige saker av felles interesse, herunder forestående tarifforhandlinger, tariffvister og andre arbeidsgiverspørsmål.

Fiskebåteredernes Forbund og Båteierseksjonen/Norges Fiskarlag er enige om at organisasjonene kan stille med observatører under hverandres tarifforhandlinger.

E GARANTIKASSEN FOR FISKERE

Garantikassen for fiskere (GFF) administrerer garantilottordningen, ordningen med arbeidsledighetstrygd, pensjonstrygden for fiskere, refusjon av mineraloljeavgift og tilskudd til lineegnesentraler.

1 Garantilottordningen

Ordningen med garantilott ble finansiert gjennom bevilgninger fra Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. Ukebeløpet i 2009 var kr. 3.500,-, opp fra kr 2.200,- året før. Det var tre garantiperioder i året, mot to tidligere år. Begge forbedringene er særskilt knyttet til de omsetningsproblemene som oppstod i 2009. Ordningen omfatter alle fiskere som er manntallsført på blad B.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund har ikke behandlet saker som berører garantilottordningen i 2009.

2 Arbeidsledighetstrygdordningen

Arbeidsledighetstrygden for fiskerne blir finansiert av fiskerne selv gjennom produktavgiften. Dagbeløpet utgjorde kr 360,- i 2009. Utover dette ytes et mindre forsørgertillegg.

Norges Fiskarlag og Norsk Sjømannsforbund fremmet våren 2009 et felles forslag om forbedringer i ordningen med arbeidsledighetstrygd for fiskere. Med bakgrunn i dette sendte Fiskeri- og kystdepartementet spørsmålet på prinsipiell høring. Fiskebåtrederne Forbund sendte den 5. november følgende høringsuttalelse i saken:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet med høringsfrist 16. november, hvor departementet ønsker synspunkter til et forslag om en prinsipiell endring av ordningen med arbeidsledighetstrygden for fiskere. Departementet legger opp til en ny høringsrunde etter at mer omfattende beregninger av konsekvensene er gjennomført, og ønsker i denne omgang først og fremst en prinsipiell vurdering av spørsmålet.

Endringsforslaget er fremmet av Norges Fiskarlag og Norsk Sjømannsforbund i fellesskap. Fiskebåtrederne Forbund viser til at medlemslagene i Norges Fiskarlag ikke er forespurt i forkant av endringsforslaget. Forbundet mener det er prinsipielt uheldig at Fiskebåtrederne Forbund som selvstendig tariffpart ikke er blitt involvert i prosessen.

Forslaget fra Norges Fiskarlag og Norsk Sjømannsforbund innebærer at arbeidsledighetstrygden for fiskere skal følge samme beregningsgrunnlag for dagpengesats som i den alminnelige arbeidsledighetstrygden etter folketryktdoven.

I dagens ordning kan fiskere motta a-trygd i en rekke tilfeller der fartøyet blir satt ut av drift, samt i forbindelse med oppsigelse mv. Dagbeløpet er på 360 kroner i 6 dager per uke, for inntil 40 uker per år. A-trygden for fiskere finansieres krone for krone gjennom produktavgiften. Utbetalingene utgjorde 22,3 mill kroner i 2008, dvs at a-trygden representerte knapt 0,2 prosentpoeng av produktavgiften i 2008 (0,2% av de 2,7% produktavgiften utgjorde i 2008).

Forslaget fra Norges Fiskarlag og Norsk Sjømannsforbund innebærer at dagpengesatsen skal settes til 2,4 promille av dagpengegrunnlaget, som er arbeidsinntekt i det siste avsluttede kalenderår, eller gjennomsnittlig arbeidsinntekt de siste tre år (den modell som gir høyest inntekt). Inntekt over 6G skal ikke inngå i dagpengegrunnlaget. Det skal være et minsteinntektskrav på 1,5G for å kunne søke a-trygd, eller 3G i løpet av tre siste år (den modell som gir høyest inntekt). Videre skal antall dager per uke med ledighetstrygd reduseres fra 6 til 5, mens antall uker med stønad økes fra 40 til 52. Forslaget innebærer med andre ord en overgang til den ordning som gjelder for alminnelig ansatte innenfor folketrygden, men Norges Fiskarlag og Norsk Sjømannsforbund forutsetter samtidig en videreføring av fiskernes yrkesmessige status, herunder at a-trygden fortsatt skal finansieres av produktavgiften.

Fiskeri- og kystdepartementet har i høringsnotatet gjort noen foreløpige beregninger av de økonomiske konsekvenser ved omleggingen, samtidig som det understrekes at hvorvidt omleggingen vil kunne medføre en endring i bruken av a-trygd ordningen, ikke er forsøkt estimert. Et relativt konservativt scenario er at produktavgiften vil øke med 0,3 prosentpoeng for å finansiere en økning i utbetalingene på om lag 40 mill kroner, som følge av en gjennomsnittlig økning i dagpengesatsen innenfor dagens masse av arbeidsledige med ca 250%. Fiskeri- og kystdepartementet understreker samtidig at det er nødvendig å foreta flere og mer omfattende beregninger før en med større sikkerhet kan forutsi de økonomiske konsekvensene av forslaget.

Fiskebåtrederne Forbund frykter at en omlegging som skissert også vil medføre endrede holdninger til bruken av a-trygd ordningen. Det vil være en vesentlig lavere terskel for rederi og mannskap til å samarbeide om oppsigelser i lavsesong/opplagsperioder med en mer "attraktiv" a-trygdordning. Fiskebåtrederne Forbund tror derfor at en omlegging som foreslått vil bli dyrere enn det en ren matematisk beregning på dagens "brukere" av a-trygdordningen tilsier.

Fiskebåtrederne Forbund har forståelse for synspunktet om å "normalisere" fiskeryrket, og spesielt gjelder dette ansatte fiskere i større selskaper med en relativt industriell organisering, og der fartøyet driver fiske hele året. Samtidig er det nødvendig å ta innover seg at fiskernes særskilte yrkesmessige status og sosiale ordninger ikke er tilfeldig valgt, men følger av yrkets gjennomgående sesongpregede natur. Det er for eksempel ikke rimelig at fiskere innen ringnot eller kystnot, med ofte svært inntektsbringende sesonger på vårsiden og/eller høstsiden, skal kunne motta en oppsigelse og søke arbeidsledighetstrygd hele sommeren når båten ligger i opplag. Derfor er det laget særskilte ordninger innen fiske som fanger opp dette.

Fiskebåtrederne Forbund mener spørsmålet om a-trygd for fiskere må ses i relasjon til fiskernes yrkesmessige status og lønnsmodell. Det er en klar sammenheng mellom valg av yrkesstatus som næringsdrivende, med inntektsmodell og sosiale rettigheter som samsvarer med de andre næringsdrivende har, og status som ansatt, med inntektsmodell og sosiale rettigheter som ansatte har. Forslaget fra Norges Fiskarlag og Norsk Sjømannsforbund bærer preg av å ønske "det beste av begge verdener".

Fiskebåtrederne Forbund minner også om at fiskerinæringen nylig har gjennomgått en meget vanskelig periode og lidt betydelige tap. Forbundet forundres over at dette og andre forslag som fører til ytterligere økte avgifter fremmes i en slik tid, mens den egentlige utfordringen er å effektivisere og redusere kostnadene i næringen for å skape positive resultater igjen.

Med bakgrunn i foranstående støtter ikke Fiskebåtrederne Forbund den foreslåtte endringen, i hvert fall ikke behandlet som en isolert sak. Forbundet mener spørsmålet eventuelt må vurderes

res innenfor en større sammenheng der både yrkesmessig status, valg av inntektsmodell og sosiale rettigheter vurderes samlet."

Saken er ikke sluttbehandlet, og Fiskeri- og kystdepartementet legger opp til å gjennomføre mer omfattende økonomiske beregninger og gjennomføre en ny høringsrunde før sluttstrek blir satt.

F PENSJONSORDNINGER**1 Pensjonstrygden for fiskere**

Pensjonstrygden for fiskere er en tilleggspensjonsordning fra fylte 60 år til en fyller 67 år.

Spørsmålet om endringer av pensjonstrygden for fiskere har vært ute på høring en rekke ganger de siste ti årene. De ulike innspillene fra næringen, bl.a. den uttrykte misnøye med samordningsreglene, medførte at det i 2001 ble nedsatt et offentlig utvalg som skulle vurdere en omlegging av pensjonstrygden for fiskere. Fiskebåtredernes Forbund var representert i utvalget, og utvalget avga sin innstilling den 5. februar 2003 - NOU 2003:8 "Fra aktiv fisker til pensjonist" med undertittelen "Forslag til en ny nedtrappingspensjon for fiskere".

Etter høringen har saken lagt i ro, trolig i påvente av ytterligere avklaringer om de samlede pensjonssystemer i Norge.

Styret har ikke behandlet saker i tilknytning til pensjonstrygden for fiskere i 2009.

2 Pensjonstrygden for sjømenn

Styret har ikke behandlet saker i tilknytning til pensjonstrygden for sjømenn i 2009.

Imidlertid reiste Fiskebåtredernes Forbund i 2007 spørsmål om det skulle betales arbeidsgiveravgift på premien til den obligatoriske tjenstepensjonsordningen (OTP). I utgangspunktet er det krav til arbeidsgiveravgift på premien til OTP, men det kunne likevel være uklart om dette skulle gjelde også i fiskerinæringen ettersom fiskerinæringen har et annet system hvor produktavgiften finansierer de ulike sosiale ordningene.

I et brev fra Skattedirektoratet den 10. oktober 2007 avklarte direktoratet saken. Det ble henvist til en dom i Høyesterett i en annen sak hvor det fastslås at det er selve tilskuddet til pensjonsordningen som avgiftsbelegges, uavhengig av de ordinære innbetalinger av avgift knyttet til innberetningspliktig lønn. Videre ble det argumentert med at arbeidsgivere i fiskerinæringen uansett i mange tilfeller må forholde seg til arbeidsgiveravgiftsplikt. På denne bakgrunn konkluderte Skattedirektoratet med at tilskudd (premie) til pensjonsordningen (OTP) ikke kunne dekkes av hyrebegrepet, og således måtte være arbeidsgiveravgiftspliktig selv om de gjaldt arbeidstakere i fiskerinæringen.

Denne gjennomskjæringen om arbeidsgiveravgift på premie til obligatorisk tjenstepensjon i 2007, fikk i 2008 også konsekvenser for spørsmålet om arbeidsgiveravgift på premie til Pensjonstrygden for sjømenn. Flere medlemsrederi fikk da i forbindelse med bokettersyn krav om innbetaling av arbeidsgiveravgift på arbeidsgivers premie til PTS. Begrunnelsen var den samme som Skattedirektoratet ga i 2007 for obligatorisk tjenstepensjon. Fiskebåtrederne Forbund tok denne saken opp med Skattedirektoratet i et brev den 12. november 2008, hvor det ble argumentert med at Skattedirektoratets standpunkt måtte være galt, samt at en endring av praksis ikke var meddelt næringen.

Brevet ble besvart av Skattedirektoratet den 13. juli 2009. I brevet heter det:

"Vi viser til Deres brev av 12. november 2008.

Det er i brevet anført at Skattedirektoratet har inntatt en gal rettsoppfatning med hensyn til om det foreligger plikt for rederiene å svare arbeidsgiveravgift av reders lovpålagte premieinnbetaling til finansiering av pensjonstrygden for sjømenn, jf. Lov om pensjonstrygd for sjømenn av 3. desember nr. 7 1948 § 8 bokstavb, jf. § 11.

I henhold til folketryktdloven § 23-2 fjerde ledd plikter arbeidsgivere å svare arbeidsgiveravgift av sine tilskudd til pensjonsordninger. Denne utvidelsen av arbeidsgiveravgiftsgrunnlaget ble innført ved en lovendring som fikk virkning fra 1. januar 1988, jf. tidligere § 16-3 første ledd fjerde punktum. Av forarbeidene, Ot.prp. nr. 7 (1 987-1988) og Innst. 0. nr. 5 (1987-1988), fremgår det følgende:

"Når det gjelder offentlige pensjonsordninger som Statens pensjonskasse og andre ordninger opprettet i medhold av lov, foreslås at tilskudd som offentlige og eventuelt private arbeidsgivere er forpliktet til å foreta blir belagt med arbeidsgiveravgift. Dette vil også gjelde beløp som innbetales som generelle tilskudd til offentlige tjenstepensjonsordninger."

Det er ikke gjort unntak fra arbeidsgiveravgiften for de pliktige tilskudd som utgjør en del av finansieringen av pensjonstrygden for sjømenn. Som det fremgår av forarbeidene gjelder denne arbeidsgiveravgiftsplikten generelt også for de lovpålagte pensjonsordningene.

Det er ikke tvilsomt at pensjonstrygden for sjømenn er en offentlig pensjonsordning, jf. Ot.prp. nr. 14— 1952 hvor det bl.a. heter:

"Det vil i alminnelighet ikke være noen tvil om hvorvidt det i et tilfelle foreligger en ordning av pensjonskarakter. Under denne kategori går bl.a. avgift til pensjonstrygden for sjømenn som den trygdede svarer (bylov om pensjonstrygden for sjømenn av 3. desember 1948 nr. 7 § 27)."

Dersom reders premieinnbetaling til pensjonstrygden for sjømenn skal være unntatt fra arbeidsgiveravgift, må dette fremgå av Stortingsvedtaket om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen, jf. folketryktdloven § 23-5. I tilfelle må da slike premieinnbetalinger som nevnt anses å falle inn under begrepet "hyre" slik direktoratet konkluderte med i brevet av 11. november 1994.

Direktoratet har senere inntatt et annet standpunkt, jf. vårt brev av 10. oktober 2007. Arbeidsgivers premieinnbetalinger/tilskudd til pensjonsordninger etter reglene i skatteloven § 6-46 og

§ 6-47, herunder enhver pensjonsordning i arbeidsforhold hvor tilskuddet er pålagt i eller i medhold av lov, er særskilt fradragsberettigede, jf. skatteloven § 6-45 (ofte omtalt som skattefavouriserte pensjonsordninger). Slik sikring av pensjonsytelser er i prinsippet en form for avlønning, men verdien av ytelsene blir ikke beskattet som lønnsinntekt for arbeidstakerne. De sikrede ytelser kommer først til beskatning hos mottaker når disse blir utbetalt, og da som pensjonsinntekt, jf. skatteloven § 5-40 annet ledd, jf. § 5-1 og § 12-2 bokstav b. En slik skattemessig behandling omtales som P-prinsippet, og dette prinsippet er blitt lagt til grunn siden det ble gjennomført omfattende endringer av skattelovens bestemmelser ved lover av 12. desember 1952. Det følger av dette at reders premieinnbetaling til pensjonstrygden for sjømenn ikke kan anses som hyreinntekt for de ansatte.

På bakgrunn av ovennevnte fastholder direktoratet sitt standpunkt om reders plikt til å svare arbeidsgiveravgift av premieinnbetaling til pensjonstrygden for sjømenn.

I Lignings-ABC for inntektsåret 2003 ble det i emnet "Arbeidsgiveravgift, avgiftsplikt og grunnlag" inntatt en ny setning hvor det ble uttalt at det skulle svares arbeidsgiveravgift av pensjoner. Fra og med utgaven 2007/08 fremgår det klart at det foreligger avgiftsplikt på tilskudd til livrente- og pensjonsordninger også for fiskere. Direktoratet ser at vårt standpunkt ikke har kommet klart til uttrykk før vi avga vår uttalelse av 10. oktober 2007 og endringen som ble foretatt i Lignings-ABC 2007/08. I lys av dette og vår tidligere uttalelse av 11. november 1994, anser direktoratet det rimelig atplikten til å svare arbeidsgiveravgift av nevnte premieinnbetalinger ikke gjøres gjeldende før 1. januar 2009."

Fiskebåtredermes Forbund har ikke funnet grunnlag for å forfølge saken ytterligere, men oppnådde i det minste et frafall av de krav som var fremmet overfor medlemsrederiene.

3 Obligatorisk tjenestepensjon

Ordningen med obligatorisk tjenestepensjon ble gjort gjeldende for fiskerinæringen fra 1. januar 2007. Hovedelementene i ordningen er:

- Alle foretak plikter å opprette en tjenestepensjonsordning (visse svært begrensede unntak)
- Omfatter kun alderspensjon. Bedriftene kan velge mellom innskuddspensjon og ytelsespensjon
- Minstekrav for innskuddspensjon er et innskudd på 2% av lønn mellom 1 og 12G (G = grunnbeløp i folketrygden)
- Hvis bedriften velger ytelsesbasert pensjonsordning med livsvarig utbetaling, må denne gi en pensjonsutbetaling på minst 5% av lønn i tillegg til folketrygden
- Ordningen skal omfatte innskuddsfritak – en forsikring som sikrer fortsatt pensjonssparing hvis arbeidstakeren blir ufør
- Administrasjonskostnader skal som hovedregel dekkes av arbeidsgiver
- Bedriften kan avtale arbeidstakertilskudd utover minstekravet til bedriftens sparing
- Adgang, men ikke plikt, for selvstendig næringsdrivende til å ha innskuddspensjonsordning. Gir tilgang til gunstig skatteordning og er slik egnet for fiskere

- Adgang til etablering av innkjøpsordning for å redusere omkostninger, men foretaket fritas ikke dermed fra pensjonsplikt eller innskuddsplikt.

Fiskebåteredernes Forbund har inngått et samarbeid med Nordea Liv som tilbyr en relativt gunstig ordning for medlemmene av forbundet. Styret i Fiskebåteredernes Forbund har ikke behandlet saker tilknyttet OTP ordningen i 2009.

G FØRSIKRING

1 Kollektiv pakkeforsikring

På vegne av Fiskebåtredernes Forbund har meglerselskapet AON Grieg AS også for 2009 bistått med å skaffe medlemmene i forbundet konkurransedyktige forsikringsvilkår innen pakkeforsikringen. Etter at Gjensidige NOR Forsikring hadde dekket pakken i en årrekke, valgte Fiskebåtredernes Forbund etter en anbudsprosess i markedet å flytte pakken for 2007 til TrygVesta Forsikring (tidligere Vesta Forsikring). Bakgrunnen for dette var at TrygVesta kunne tilby en lavere premie, samtidig som de hadde erfaring fra skadebehandling ettersom de hadde dekket pakkeforsikringen i en tre-års periode på slutten av 1990 årene. TrygVesta har også dekket pakkeforsikringen i 2009.

Årspremien pr. person var kr. 18.830,-. Premien var konkurransedyktig sammenliknet med øvrige tilbud i markedet. Som før ble alle praktiske spørsmål rettet gjennom AON Grieg.

Som et ledd i det skadeforebyggende arbeidet ble det også i 2009 gitt rabatt på pakkeforsikringen for fartøy som hadde implementerte et sikkerhetsstyringssystem som gikk ut over de minstekrav som settes av myndighetene til slike rutiner.

Fiskebåtredernes Forbunds kollektive ordning har nå virket i 13 år. Det er etablert en god innsikt i skadesituasjonen, og forbundet kan således kontrollere premieutviklingen i forhold til skadeutviklingen langt bedre enn før den kollektive ordningen ble etablert. Da var situasjonen at forsikringsselskapene ikke ga kunden innsikt i skadestatistikken. Ifølge beregninger har Fiskebåtredernes Forbunds kollektive forsikringsordning medført premiebesparelser for forbundets medlemmer på mange ti-talls millioner kroner over denne perioden, kanskje over 100 millioner kroner. Forbundets kollektive ordning er prisledende i markedet, dvs. at øvrige forsikringsselskap viser seg å avvente til forbundets pakke er avklart, for så å tilpasse sine premier til dette nivået dersom de ønsker å operere i dette segmentet av forsikringsmarkedet.

Like viktig som reduksjon i premienivået er det at rederiene er sikret en forsikringsdekning som er i tråd med kravene i tariffavtalen. Det er samtidig viktig at praktiseringen av ordningen for rederiene blir så enkel som mulig. AON Grieg har derfor hatt en sentral rolle i all kommunikasjon omkring forsikringsordningen, og det er inngått avtale om en videreføring av dette meglerarbeidet.

I løpet av høsten 2009 forhandlet AON Grieg AS på ny med TrygVesta med sikte på optimale vilkår i avtalen for 2010. Selv om inflasjonen i Norge er lav, valgte Stortinget å oppregulere Grunnbeløpet i Folketrygden med 3,7% fra 1. mai 2009. I tillegg er dekningsperioden for sykehyre gjennom tarifforhandlingene økt fra 3 til 6 måneder. Med bakgrunn i dette og gjennom forhandlinger er Fiskebåtrederne Forbund / AON Grieg og TrygVesta Forsikring enige om en løsning hvor det generelle premienivået økes med 5,9%, altså en reell G-justert premieøkning på ca. 2,2%. Den årlige premie pr. mann i 2009 blir dermed på kr. 19.935,- for tariffmedlemmene i Fiskebåtrederne Forbund (dvs. såkalte kategori 1 medlemmer, fartøyer som benytter forbundets tariffavtaler). Dette er en premieøkning på 1.105 kroner fra i fjor.

Fra og med 1. april 2010 er alle fartøy pliktig å ha et sikkerhetsstyringssystem på plass. Med bakgrunn i at et sikkerhetsstyringssystem på det enkelte fartøy nå vil være påkrevd og slik sett ikke utgjøre en ekstra sikkerhetsfokus utover det lovpålagte, bortfaller sikkerhetsrabatten som tidligere har vært gitt til fartøy som allerede har implementert slike sikkerhetsstyringssystemer i 2010.

2 Framtidig ny arbeidsskadeforsikring

I desember 2008 sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet på høring en del spørsmål i tilknytning til arbeidet med etablering av en ny framtidig arbeidsskadeforsikring. Fiskebåtrederne Forbund sendte følgende høringsuttalelse den 2. mars:

"Det vises til Arbeids- og inkluderingsdepartementets (AID) høring av spørsmål knyttet til organisering og nye yrkessykdomsregler i forbindelse med arbeidet med etablering av en ny framtidig arbeidsskadeforsikring.

Arbeids- og inkluderingsdepartementets løsningsforslag når det gjelder organisering er i hovedsak i tråd med de løsningsalternativer som Fiskebåtrederne Forbund anbefalte i vår høringsuttalelse av 28. mai 2004 til NOU 2004:3, og vår uttalelse den 26. september 2007 om organisering av en framtidig yrkesskadeordning. Hovedelementene er:

- Det etableres en ny arbeidsskadeforsikringsordning til erstatning for dagens todelte løsning med yrkesskadetrygd og yrkesskadeforsikring. Lovteknisk skjer dette ved at folketrygdlovens regler om yrkesskade og yrkesskadeforsikringsloven avløses av en ny arbeidsskadeforsikringslov.
- Det opprettes en frittstående arbeidsskadeenhet som behandler og avgjør krav om erstatning etter den nye loven.
- Det etableres en arbeidsdeling i saksbehandlingen mellom den nye arbeidsskadeenheten og forsikringsselskapene. Arbeidsskadeenheten skal ta stilling til godkjennelsesspørsmålet og utmåle erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk tap (medisinsk mèn). Forsikringsselskapene avgjør saker som gjelder medisinsk behandling og tingskader forårsaket av arbeidsulykke.
- Trygderetten blir ankeinstans.

Fiskebåtrederne Forbund støtter disse løsningene under samme forutsetning som i tidligere høringer, nemlig at endringen innebærer forenklinger og ressursbesparelser og derfor på sikt kostnadsbesparelser totalt sett.

I tillegg foreslår Arbeids- og inkluderingsdepartementet et nytt yrkessykdomsregelverk, og i tilknytning til dette en åpning for at skader som oppstår i forbindelse med løft av personer skal kunne godkjennes som yrkesskade selv om det ikke foreligger en ulykke.

Fiskebåtrederne Forbund vil kommentere dette forslaget og enkelte andre forhold knyttet til høringen ytterligere.

Utgifter

I den nye arbeidsskadeordningen skal utgiftene dekkes gjennom premien arbeidsgiver betaler til forsikringsselskapene. Utgiftene knytter seg til drift av den nye arbeidsskadeenheten og den nye ankeinstansen, refusjon til folketrygden (dersom refusjonskravet opprettholdes) og eventuelle utvidelser av yrkessykdomsregelverket, i tillegg til den del av skadebehandlingen som fortsatt skal skje i forsikringsselskapene.

Dagens todelte ordning er også finansiert av arbeidsgiver gjennom arbeidsgiveravgiften og forsikringspremien (herunder refusjon med 120% til folketrygden).

I høringen uttaler AID at det vil "komme tilbake til kostnadsspørsmålet". Det mener Fiskebåtrederne Forbund ikke er tilstrekkelig. Vår forutsetning for en tilslutning til ordningen er basert på kostnadsnøytralitet/kostnadsreduksjon, og da må man få dette forholdet utredet før, og ikke etter, at øvrige elementer ved overgangen er besluttet.

I denne forbindelse er det også nødvendig å avklare fiskerinæringens særskilte situasjon. Fiskerinæringen har en egen produktavgift som blant annet dekker næringens utgifter til yrkesskadetrygd. Ved et bortfall av avgift til yrkesskadetrygd i forbindelse med opprettelse av en arbeidsskadeforsikring forutsetter Fiskebåtrederne Forbund at produktavgiften nedjusteres tilsvarende.

Refusjon til Folketrygden

AID legger til grunn at det videreføres en refusjonsordning til folketrygden, og legger opp til en dialog med partene i arbeidslivet om refusjonssatsen.

Fiskebåtrederne Forbund mener at overgangen til en ny ordning tilsier at refusjonen opphører, idet arbeidet med administreringen av den nye ordningen skal finansieres gjennom arbeidsskadepremien. For forbundet er kjernen i omleggingen en mer rasjonell saksbehandlingsstruktur, og man må da organisere dette slik at det ikke fortsatt foregår til dels overlappende saksbehandling og følgelig pådras kostnader i flere etater.

Fiskebåtrederne Forbund ser imidlertid at det i en overgangsfase kan være en viss usikkerhet knyttet til kostnadsestimatene for den nye ordningen, og at det kan være aktuelt med en mindrefusjonssats i en slik periode. Dialogen med partene bør i det vesentlige handle om overgangsløsninger, men med en målsetning om å fjerne refusjonsordningen. Imidlertid er det utilfredsstillende at slike sentrale spørsmål ikke avklares før en beslutning tas om å endre yrkesskadesystem.

Arbeidsgivers egenandel

Flertallet i yrkesskadeutvalget foreslo en ordning med en obligatorisk egenandel for arbeidsgivere på 5% av folketrygdens grunnbeløp i forbindelse med ulykkesskader. Egenandelen ble

begrunnet med en antatt forebyggende effekt, og for å avlaste forsikringsselskapene med administrativt arbeid ved småskader, og dermed også et redusert premienivå.

Fiskebåtrederne Forbund gikk imot innføringen av en arbeidsgivers egenandel fordi vi mente dette ville øke konfliktnivået mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, og påføre rederiene tilsvarende arbeidsbyrde som forsikringsselskapene eventuelt sparte.

Fiskebåtrederne Forbund registrerer at også LO i høringen er av samme oppfatning, og opprettholder vår motstand mot en egenandel. Dersom det likevel innføres en egenandelsordning forutsetter Fiskebåtrederne Forbund at det medfører en tilsvarende reduksjon i premienivået for arbeidsskadeforsikringen. Videre forutsetter vi at egenandelen vil være på et lavt nivå og at den vil kunne utgiftsføres for arbeidsgiver uten oppgaveplikt/skattefordel for arbeidstaker.

Personløftskader

AID foreslår et nytt system forbundet med yrkessykdommer, herunder en yrkessykdomsliste som oppdateres løpende, nye årsaks- og bevisregler for sykdommer på listen, og et rådgivende arbeidssykdomsutvalg. Fiskebåtrederne Forbund viser til at dette spørsmålet er preget av faglige vurderinger som forbundet ikke har grunnlag for å uttale seg om.

Samtidig foreslår AID at skader som oppstår akutt i forbindelse med løft av personer (plutselig løfteskade) skal kunne godkjennes som yrkesskade, selv om det ikke foreligger en arbeidsulykke slik kravet ellers er. Forslaget er begrunnet med likestillingsperspektivet og er særlig innrettet mot arbeidstakere i helse- og omsorgssektoren.

Fiskebåtrederne Forbund er skeptisk til dette forslaget og mener det kan medføre en uheldig glidning bort fra arbeidsskadeforsikringens egentlige intensjoner og prinsipper. Arbeidsskade-forsikringens regelverk bør ikke i sin form diskriminere mellom kjønn eller yrkesgrupper, og det er minst like gode grunner til for eksempel å etablere tilsvarende regler for fiskere som arbeidere med tunge løft av fiskeblokker uten "håndtak" på et bevegelig arbeidsdekk. Det samme kan helt sikkert sies om mange andre yrkesgrupper. Fiskebåtrederne Forbund er derfor uenig i forslaget om arbeidsskadedekning for "plutselig løfteskade".

Fiskebåtrederne Forbund er ikke kjent med at prosessen med etablering av en ny framtidig arbeidsskadeforsikringsordning har gått videre i løpet av 2009.

H PRODUKTAVGIFT

1 Produktavgiften for 2009

Siden 1968 har det vært en særskilt produktavgift for fiskeflåten, som også gjelder for sel- og hvalfangstskutene. Avgiften er lagt på førstehåndsomsetningen til fartøyene.

Produktavgiften skal dekke forskjellen mellom høy sats og mellomsats for trygdeavgiften (2,9% av pensjonsgivende inntekt fra fiske m.m.), ettersom næringsdrivende i fiskerinæringen i motsetning til næringsdrivende utenfor primærnæringene ikke er pålagt trygdeavgift med høy sats. Videre skal produktavgiften dekke arbeidsgiveravgift på hyre, en kollektiv medlemspremie til yrkesskadetrygd (0,2% av pensjonsgivende inntekt), de faktiske utgiftene folketrygden har i forbindelse med frivillig tilleggstrygd for sykepenges, samt utgifter i forbindelse med stønad til arbeidsløse i næringen.

Avgiften blir regnet ut på grunnlag av brutto salgsbeløp i første omsetningsledd, men med et 10% standardfradrag ved egen bearbeiding av fangsten.

I fremlegget til statsbudsjett for 2009 foreslo Fiskeri- og kystdepartementet at avgiftssatsen ble fastsatt til 2,8% i 2009. Fiskebåtrederes Forbund fant ikke grunnlag for å bestride de beregninger som Fiskeri- og kystdepartementet la til grunn for fastsettelsen av produktavgiften.

Finansdepartementet sluttet seg til beregningene, og la fram forslag om at avgiftssatsen for produktavgift ble fastsatt til 2,8% i statsbudsjettet for 2009. Stortinget sluttet seg til forslaget om en produktavgift på 2,8% i 2009, noe som innebar en økning på 0,1 prosentpoeng i forhold til året før.

Fiskeri- og kystdepartementet har etter hvert innarbeidd en god praksis med å vurdere den fastsatte produktavgiften i revidert nasjonalbudsjett. På bakgrunn av nye prognoser for førstehåndsomsetningen, oppdaterte opplysninger om innbetalt produktavgift og påløpte kostnader knyttet til syketrygd og arbeidsledighetstrygd for fiskere, kunne det med grunnlag i den sviktende omsetningen i hvitfisknæringen muligens foreligge et grunnlag for å øke produktavgiften i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Fiskebåtrederes Forbund anmodet i tilknytning til en uttalelse til revidert nasjonalbudsjett om at produktavgiften ble holdt uendret andre halvår, for ikke ytterligere å øke vanskene næringen stred med i kjølvannet av den globale økonomiske uroen i 2009. Regjeringen fulgte anmodningen.

2 Produktavgiften for 2010

Regjeringen foreslo i tråd med tilråding fra Fiskeri- og kystdepartementet av 4. september 2009 at produktavgiftssatsen skulle fastsettes til 2,9% i 2010. I brevet fra Fiskeri- og kystdepartementet heter det blant annet:

«Fiskeri- og kystdepartementet har innhentet prognose på førstehåndsverdi og pensjonsgivende inntekt fra Fiskeridirektoratet. NAV har kommet med opplysninger om utviklingen i kostnadene ved kollektiv tilleggstrygd til sykepenges for fiskere, mens Garantikassen for fiskere har opplyst om utviklingen i utbetalingene av arbeidsledighetstrygd for fiskere så langt i år, og gitt prognose for 2010. Følgende størrelser ligger til grunn ved fastsetting av nivået på produktavgiften for 2010:

	Mill. kroner
Førstehåndsverdi som det skal betales produktavgift av	12 200,0
Dette gir en pensjonsgivendeinntekt på	4 701,0

Fiskeri- og kystdepartementet vil legge til grunn følgende prognoser for det produktavgiften skal dekke i 2010:

Andel medlemsavgift (3,2pst. av inntekt)	150,4
Yrkesskadetrygd (0,2 pst. avinntekt)	9,4
Dagpenger ved arbeidsledighet	29,0
Kollektiv tilleggstrygd forsiketrygd	166,6
Totalt	355,4

Avgiftssatsen for 2009 er på 2,8 %, og det ble ikke vurdert som nødvendig å justere satsen i fm revidert nasjonalbudsjett (RNB). Foreløpige regnskapstall og prognoser for resten av året, viser at avgiftssatsen for hele 2008 skulle vært 2,9 %. Prognosene som lå til grunn for vurderingene i fm RNB ser derfor så langt ut til å holde (jf. brev til Finansdepartementet av 4. mai 2009).

Beregning ut fra prognosene for 2010 tilsier at riktig sats på produktavgiften vil være 2,9 % for 2010, som er en oppgang på 0,1 prosentpoeng sammenlignet med satsen for 2009. Økningen skyldes i hovedsak forventninger om høyere utbetalinger av syketrygd.»

Fiskebåteredernes Forbund har ikke funnet grunnlag for å bestride de beregninger som Fiskeri- og kystdepartementet har fremlagt for produktavgiften i 2010.

Styret i Fiskebåteredernes Forbund har vært opptatt av å få oversikt over sykelønnsutbetalinger i fiskerinæringen, og dette ble ytterligere aktualisert i forbindelse med utvidelsen av sykehyreperioden i pakkeforsikringen (se kap IIG). Administrasjonen har i den forbindelse sett på utgiftene til sykelønn som finansieres over produktavgiften.

Regelverket innebærer at selvstendig næringsdrivende, så som fiskere, i utgangspunktet har krav på sykepenges fra og med 17. sykedag. Sykepengene er oppad begrenset til 65 % av 6 G, som fra 1. mai 2009 maksimalt utgjør kr 284.235,-. Det er mulig å få sykepenges de første 16

dagene, og eventuelt 100 % av sykepengegrunnlaget i stedet for 65 %, ved å tegne frivillig forsikring av tilleggssykepenger for næringsdrivende.

Fiskere som er oppført på blad B i fiskermanntallet er imidlertid omfattet av en kollektiv forsikring som gir rett til sykepenger fra første fraværsdag med 100 % av inntektsgrunnlaget. Denne tilleggstrygden er finansiert over produktavgiften.

Tabellen under viser bokførte utgifter til tilleggstrygden i perioden 1995 – 2008 i nominelle kroner. Den viser også utviklingen i antall fiskere på blad B, samt utgifter pr fisker.

År	Sykeutgifter	Blad B fiskere	Sykeutg pr fisker
1995	83800	17159	4,884
1996	102200	17086	5,982
1997	117900	16661	7,076
1998	120000	15140	7,926
1999	145500	15327	9,493
2000	168500	14264	11,813
2001	164300	13675	12,015
2002	187500	13843	13,545
2003	228100	13174	17,314
2004	193900	12545	15,456
2005	169000	11621	14,543
2006	153000	10852	14,099
2007	149400	10575	14,128
2008	161500	10307	15,669

Vi ser at det har vært en kraftig stigning fra 1995 til 2003, men at det deretter har stabilisert seg. Årsakene til den sterke stigningen, og stabiliseringen den senere tid, kjenner vi ikke. Det kan være at økt bruk av skiftordninger og økt fokus på Helse, arbeidsmiljø og sikkerhet (HMS) spiller inn, men det er også mulig at økt fokus på bruk/misbruk av sykepengeordningen er en forklaringsfaktor. Fiskebåtredernes Forbund vil vurdere å studere årsaksforholdene nærmere i 2010.

II UNDERVISNINGSTILTAK - REKRUTTERINGSSPØRSMÅL

1 Arbeidet med utdannings- og rekrutteringsspmål

Rekruttering av ungdom til arbeid i fiskerinæringen er et kontinuerlig arbeid. Konkurransen fra annen maritim virksomhet er sterk, særlig om nøkkelfolk. I tillegg er det generelle arbeidsmarkedet stramt. Fiskebåteredernes Forbund mener at lønnsomme, moderne og bekvemme arbeidsplasser kombinert med gode friordninger vil være den viktigste bidragsyter til å rekruttere ungdom til flåten.

Arbeidet med rammebetingelsene er viktig. Samtidig er det nødvendig å informere barn og unge fra et tidlig stadium om fiskerinæringen generelt, og fiskeflåten spesielt. I forbindelse med deltakelsen på yrkesmesser og lignende har vi konstatert en stadig mer profesjonell og strømlinjeformet opptreden fra konkurrerende virksomheter i kampen om å nå ungdommen. I regi av lokalforeningene deltar forbundet på relevante arrangementer etter evne. Forbundet har tidligere fått utviklet messemateriell som er til disposisjon for lokalforeningene og samarbeidspartnere. Opplæringskontorene er gjerne viktige samarbeidspartnere på lokalt og regionalt nivå.

Nettsidene til forbundet er ansett som et viktig redskap i rekrutteringssammenheng. I løpet av høsten er den delen av sidene som omhandler rekruttering og utdanning opprustet.

2 Kartleggingsprosjekt for å analysere kompetansebehov i fiskeri- og havbruksnæringen - "Sett Sjøbein"

Fiskeri- og kystdepartementet besluttet i 2008 at det skulle iverksettes et kartleggingsprosjekt for å få avdekket nærmere de behov det var for kompetanse i fiskeri- og havbruksnæringen. Oppdraget med å gjennomføre prosjektet ble gitt til "Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond." En prosjektgruppe og en referansegruppe er nedsatt. Fra Fiskebåt deltar Paul-Gustav Remøy. I utgangspunktet er det tenkt at prosjektet også skal bidra til å initiere konkrete tiltak. Prosjektet er treårig og har fått navnet "Sett Sjøbein".

Etter forslag fra Fiskebåteredernes Forbund ble det høsten 2009 satt i gang et forprosjekt som har som mål å finne ut hvordan en kan sikre at lærlinger fra fiskeflåten som tar fagskole/høyskoleutdanning, fortsetter i fiskeflåten og ikke går over i konkurrerende virksomhet. Møreforskning har fått i oppdrag å gjennomføre prosjektet. Fiskebåteredernes Forbund leder styringsgruppen.

3 Innskjerping av sikkerhets- og sertifikatregelverket – Behov for etterutdanning

Flere forhold har bidratt til at fokuset på krav til sikkerhetsbemanning av fiskefartøy er økt i den senere tid. Det viktigste er det faktum at den generelle fartøystørrelsen og størrelsen på fremdriftsmaskineriet har økt i en årrekke. Selv et "kystfiskefartøy" er ikke hva det var. Som følge av økt størrelse øker kravene til sikkerhetsbemanning, og dette har medført en tilnærming mot sikkerhetskrav lik de en har i annen skipsfart.

Videre har Norge i økende grad forpliktet seg gjennom internasjonale konvensjoner til å følge regler og normer for sikkerhetsbemanning. Ikke minst er dette markert gjennom tiltredelsen til STCW-F konvensjonen av norske myndigheter i 2006. Selv om konvensjonen fortsatt ikke er internasjonalt bindende p.g.a. manglende ratifisering, orienterer norske myndigheter seg i økende grad etter de regler den drar opp.

I tillegg til forannevnte er kontrollvirksomheten i Sjøfartsdirektoratet i ferd med å bli reetablert etter flytteprosessene de har vært gjennom.

I 2008 ble det etablert et samarbeidsprosjekt mellom Sjøfartsdirektoratet, Det Norske Maskinistforbund og Fiskebåtredernes Forbund som hadde som mål å få satt i gang videreutdanning av de såkalte "maskinassistentene" i fiskeflåten. En ble da enige om en ordning som skulle gi disse folkene kvalifikasjonsbevis til å kunne fortsette å seile på fiskefartøy som nr. 2 i maskinen med hovedmotor over 750 KW.

I all korthet går ordningen ut på at kandidatene må ha 5 års praksis for å kunne melde seg på ordningen. De må ta fagbrev som motormann (praksiskandidat) samt nødvendige sikkerhetskurs (IMO60 og IMO 80). Vilåret Sjøfartsdirektoratet for øvrig satte var at folk som ved søknadstidspunkt var under 45 år, måtte innen fem år starte utdanning med sikte på å få teoribakgrunn for ordinært sertifikat. De som var over 45 år kan etter 5 år søke om å få forlenget kvalifikasjonsbeviset for 5 år i gangen.

-- Om lag 110 kandidater meldte seg på ordningen før den ble lukket i mars i år. Flere opplæringskontor gav tilbud om forberedelseskurs for kandidatene, noe som mange har benyttet seg av.

Det store flertallet av kandidater er nå i ferd med å ha skaffet seg fagbrev samt fått godkjent sikkerhetskursene.

Selv om samarbeidet har vært godt mellom partene, skal det heller ikke legges skjul på at det har vært perioder der prosjektet har stått i stampe. Særlig på vårparten var det en periode der Det Norske Maskinistforbund viste en noe annen holdning til saken enn det vi tidligere hadde fått inntrykk av. Dette resulterte i at følgende brev ble sendt til Nærings- og handelsdepartementet fra forbundet den 6. mai. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund har registrert at Det Norske Maskinistforbund den siste tiden har kommet med sterke innsigelser til Nærings- og handelsdepartementet mot den prosess som pågår med å få etterutdannet maskinassistentene i fiskeflåten slik at de kan fortsette som vakt-offiserer i maskinrommet om bord på fartøyene de er ansatt.

Fiskebåtrederne Forbund finner det riktig å bekrefte den saksgjennomgang som Sjøfartsdirektoratet har opplyst. Det norske maskinistforbund har både blitt informert og har hatt alle muligheter til å delta i prosessen frem til utarbeidelsen av de retningslinjene for etter-utdanning som ble fastsatt høsten 2008. Fiskebåtrederne Forbund har deltatt i møte i teknisk faggruppe maskin (undergruppe til Rådet for Sertifikater) og arbeidsmøte der detaljer i opplegget har blitt drøftet, med maskinistforbundets deltakelse. I etterkant av dette har det vært relativt hyppig skriftlig og muntlig kontakt mellom partene, herunder Det norske maskinistforbund, i tilknytning til utarbeidelsen av forslag for hvordan etterutdanningsløpet skulle legges opp. Vi stiller oss derfor uforstående til maskinistforbundets påstand om manglende involvering i prosessen.

Etter Fiskebåtrederne Forbunds syn kan det virke som om Det norske maskinistforbund har endret holdning til saken underveis, etter at opplegget var fastsatt av Sjøfartsdirektoratet. Sjøfartsdirektoratet skal ivareta kvalifikasjonskravene, og har vært løsningsorientert og innrettet arbeidet slik at de praktisk sett svært kvalifiserte ansatte som går i assistentstillinger, etter en oppgraderingsordning kan fortsette i jobben som vakt-offiser. Som tariffpart har vi gjort oss ulike erfaringer den senere tid. Vi vil advare mot at de gode praktiske løsninger blir gjort til gissel for profesjonskamp og avlønningsspørsmål.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at kursopplegget allerede er i gang for de første puljene av assistenter. Vi vil understreke at det vil være fullstendig uakseptabelt om en nå forsinket eller stanser den prosessen som er i gang med å få etterutdannet maskinassistentene, både av menneskelige hensyn overfor de det gjelder, og av hensyn til den delen av fiskeflåten som i ytterste konsekvens må gå i opplag om prosessen reverseres.

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis understreke at vi gjerne møter i NHD ved behov for en nærmere drøfting av saken, gjerne med Fiskeri- og kystdepartementet til stede."

Forbundet fikk etter hvert klare signaler fra myndighetene om at prosjektet skulle fortsette som planlagt. Dialogen mellom de tre partene fortsatte som før, og en fikk konsentrere seg om å få på plass de siste bitene av utdanningsløpet.

Det som ikke var avklart ved igangsettingen av prosjektet var hvordan en skulle gå frem for å få slutteksaminert kandidatene. Etter drøftelser mellom de tre involverte partene ble en enig om at det skal praktiseres en ordning for utsjekk av kandidatene der en anvender "Registreringsbok for maskinkadetter og motormannlæringer" som kravspesifikasjon. Kandidatene skal i samarbeide med chiefen om bord gå gjennom de relevante punktene i denne boka og få god-

kjenning for at en har kunnskaper som er i overensstemmelse med disse kravene. Etter en periode med slik gjennomgang skal kandidaten gjennomgå en praktisk/muntlig slutteksamen, fortrinnsvis om bord i fartøyet, der en prøves i deler av de emner som boka gjennomgår. Ved denne eksamenen skal det være til stede en assessor som har tilknytning til skoler Sjøfartsdirektoratet har godkjent til formålet. Dette for å sikre en mest mulig kvalifisert og lik vurdering av kandidatene.

Av ulike årsaker har det tatt noe tid å få på plass de siste detaljene i denne siste biten av prosjektet. En regner imidlertid med at en skal få komme i gang med denne delen av prosjektet i starten av 2010.

4 Utforming av søknader om sertifikater etc.

Basert på samtaler med enkeltrederi har det vist seg at mange søknader til Sjøfartsdirektoratet om å få utskrevet sertifikater etter at relevant praksis var på plass, ble sendt i retur av ulike årsaker. Fiskebåtrederens Forbund sendte derfor ut følgende rundskriv til medlemmene den 28. oktober, der det heter:

"I flåten vil det til en hver tid være personer som skal søke om å få utstedt offisersertifikater til bro og maskindørk etter at endt utdanning og tilstrekkelig fartstid på ulike nivå er gjennomført.

Basert på erfaring med enkeltsaker, og samtaler med saksbehandlere i Sjøfartsdirektoratet er det noen enkle grep som kan gjøres slik at en unngår å måtte få søknader i retur.

For det første er det viktig at, selv om en har hatt titler om bord som fisker, bas, fabrikkformann og lignende, er det brovaktene/dekkstjenesten sikkerhetsmessig vedlikehold, losseoperasjoner og deltakelse i beredskapsprosedyrer og tilsvarende knyttet maskinvaktene en må sørge for å få godkrevet/dokumentert i søknaden. I dette ligger også at redieriet må attestere at personen har hatt slike vakter i attestene de utskriver til søkerne.

Når det gjelder kadettperioden så skal den loggføres i en egen registreringsbok som er laget til dette formål og attesteres av foresatt og assessor."

DEL III

FISKET

III FISKET

A TORSKEFISKERIENE

1 Norsk arktisk torsk og hyse

I henhold til fiskeriatvaten mellom Norge og Russland var den norske totalkvoten 243.100 tonn. Av totalkvoten av torsk ble 7.000 tonn avsatt til forskning og overvåkningstjenesten, 3.500 tonn til ungdomsfiskeordningen og fritidsfangst omsatt gjennom salgslagene, og 300 tonn til kvotebonus ved levendefangst. 1.000 tonn torsk av tredjelandsavsetningen ble tiltakført til norske fiskere, som dermed hadde til disposisjon en totalkvote på 233.300 tonn torsk.

Etter avsetning til forskning hadde norske fiskere til disposisjon en totalkvote på 95.050 tonn hyse i 2009.

2 Fordelingen av de norske kvotene

Ved fordelingen av norsk arktisk torsk og hyse i 2009 fulgte myndighetene Landsmøtevedtaket fra 2001.

Kvoten av torsk på 233.300 tonn ble fordelt med 30,58 % til trål (71.343 tonn) og 69,42 % (161.957 tonn) til konvensjonelle redskapsgrupper.

Kvoten av hyse på 95.050 tonn ble fordelt med 36.119 tonn til trålerne (38%) og 58.931 tonn (62%) til konvensjonelle redskaper.

3 Trålfisket etter torsk og hyse i 2009

3.1 Trålfisket etter torsk

Av trålerne kvote på 71.343 tonn ble 750 tonn torsk avsatt til bifangst for fartøy med seitråltillatelse. I tillegg ble 2.000 tonn av torske-trålerne gruppekvote avsatt til en distriktskvoteordning for senere fordeling. En tråler med kvotefaktor 1,0 fikk dermed en fartøykvote på 776 tonn torsk ved årsstart.

Den 7. august sendte Fiskebåtrederne Forbund følgende brev angående distriktskvoten:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at Fiskeri- og kystdepartementet i forskrift av regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62°N har satt av 2.000 tonn av torsketrålerne torsk kvote som distriktskvote.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at det gjenstår et betydelig større kvantum av torsk i år sammenlignet med i fjor. I henhold til Fiskeridirektoratets fangststatistikk gjenstod det pr uke 31 rundt 70.000 tonn torsk i 2009, mens tilsvarende tall for samme periode i fjor var rundt 30.000 tonn. Forbundet mener at det i denne situasjonen ikke kan være behov for å benytte 2.000 tonn torsk i en egen distriktskvoteavsetning. Det vil være torsk tilgjengelig til de som ønsker å kjøpe torsk utover høsten.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig vise til at enkelte torsketrålere ønsker å satse på hysefisket i høst. Fisket etter hyse er fritt for alle fartøygrupper, men det er svært lite sannsynlig at Norge greier å utnytte den tildelte kvoten. For trålerne som prioriterer hysefisket vil fartøys torsk kvote være den største utfordringen, fordi hysefisket oftest foregår i et blandingsfiske med torsk. Disse trålerne har derfor et sterkt ønske om å få vite hvilke torsk kvoter de vil kunne disponere utover høsten.

Fiskebåtrederne Forbund vil på denne bakgrunn anmode Fiskeri- og kystdepartementet om snarest å fordele den avsatte distriktskvoten på 2.000 tonn til torsketrålerne i henhold til gjeldende kvotefaktorer. Forbundet legger til grunn at årets tildeling skjer uten noen form for bindinger i likhet med fjorårets tildeling."

Det ble ikke gjennomført en distriktskvoteordning, og fartøykvoten ble derfor økt til 816 tonn den 2. oktober. Tilbakeføringen av distriktskvoten var noe overregulert, bl.a. som følge av at trålerne fikk kompensert det som ble belastet torsketrålerne som følge av nytt prinsipp for avsetning til fritidsfangst, ungdomsfiskeordningen m.m. ved starten av reguleringsåret.

En tid etter at Fiskebåtrederne Forbund tok initiativ til en refordeling av torsk kvoter fra kystflåten til den havgående konvensjonelle flåten, mente forbundet også det var grunnlag for å refordele torsk kvoter til trålerne. For å få en samstemmighet i næringen ble dette tatt opp med Norges Fiskarlag i brev den 22. og 27. oktober, men det var foreløpig ikke stemning for ytterligere refordelinger i Landsstyret. Det viste seg også at november måned ble en meget god måned for kystflåten, og refordelingspotensialet minket derfor utover høsten. Den 25. november anmodet imidlertid Landsstyret om refordelinger til trål med 40 tonn pr kvotefaktor. Den 11. desember ble trålerne torsk kvoter økt med 20 tonn pr kvotefaktor, slik at fartøykvoten til et fartøy med kvotefaktor 1,0 ble økt til 836 tonn.

Reguleringene av trålfisket etter torsk i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund drøftet den 21. oktober reguleringen av fisket etter norsk arktisk torsk i 2010. For trålfisket ble følgende anbefalt:

"Fiskebåtredernes Forbund forutsetter at den norske totalkvoten av torsk fordeles i henhold til Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007.

Trålfisket

Av trålernes kvote skal det avsettes 750 tonn til dekning av bifangst for fartøy med seitråltillatelse. Restkvoten fordeles i henhold til gjeldende kvotefaktorer for torsk. Fiskebåtredernes Forbund forutsetter at det ikke avsettes et kvantum til distriktskvoteordningen, og viser til at evalueringene av distriktskvoteordningen og erfaringene med ordningen hele den tid den har eksistert, tilsier at ordningen bare skaper unødig usikkerhet og bør skrinlegges.

Generelt

Fiskebåtredernes Forbund mener at en påsestopp i fisket er nødvendig og bidrar til økte kostnader for flåten, og viser til positive erfaringer med ikke å ha en påsestopp i fisket i 2008."

Fiskeri- og kystdepartementet har vedtatt en videreføring av reguleringsopplegget for trålerne etter samme mønster som tidligere år, med unntak for at det ikke er avsatt et kvantum for distriktskvoteordningen. Trålerne må også i likhet med øvrige fartøygrupper med fulle rettigheter bære belastningen med en avsetning på hele 10.000 tonn til rekreasjonsfisket, ungdomsfiskeordningen, "urbefolkningskvote" (3.000 tonn) og kvotebonus ved levendefangst.

3.2 Trålfisket etter hyse

Av trålernes gruppekvote på 36.119 tonn hyse ble 750 tonn avsatt til å dekke bifangst for trålere med seitråltillatelse. Restkvantumet ble fordelt mellom torsketrålerne i henhold til gjeldende kvotefaktorer. Dette innebar at en tråler med kvotefaktor 1,0 fra årsskiftet fikk tildelt en fartøykvote på 480 tonn, hvorav 400 tonn var garanterte kvantum.

Den 24. april anmodet Fiskebåtredernes Forbund om at trålernes hysekvoter ble opphevet for å sikre at totalkvoten av hyse ble oppfisket. Den 15. mai ble trålernes maksimalkvoter økt til 560 tonn. Den 25. juni sendte Fiskebåtredernes Forbund et nytt brev med anmodning om en mer liberal regulering av trålfisket etter hyse. Fiskeridirektoratet opphevet trålernes maksimalkvoter og regulerte trålfisket etter hyse som et

fritt fiske fra den 10. juli. I løpet av høsten viste det seg at trålerne opplevde et særdeles godt hysefiske. For å sikre en fornuftig gjennomføring av torskefisket inn mot årsslutt, besluttet derfor Fiskeridirektoratet den 24. november å stoppe direktefisket etter hyse for trålere og konvensjonelle havfiskefartøy nord for 62°N. Det ble samtidig tillatt med inntil 49 % bifangst av hyse i det enkelte hal i fisket etter andre arter. Det var fremdeles adgang til å drive direktefiske etter hyse innenfor fartøyenes garanterte kvantum.

Reguleringen av trålfisket etter hyse i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund drøftet i møte den 21. oktober reguleringen av fisket etter norsk arktisk hyse i 2010. For trålfisket anbefalte styret følgende:

"Fiskebåtredernes Forbund forutsetter at den norske totalkvoten av hyse fordeles i henhold til Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007.

Trålfisket

Av trålernes kvote skal det avsettes 750 tonn til dekning av bifangst for fartøy med seitråltillatelse. Restkvoten fordeles i henhold til gjeldende kvotefaktorer i trålfisket etter hyse.

Overregulering

Fiskebåtredernes Forbund viser til at neste års økte totalkvote, de siste års erfaringer med stadige refordelinger og årets manglende kvoteutnyttelse gir rom for en betydelig høyere overregulering av trålfisket og fisket til den havgående konvensjonelle flåten enn det som har vært praksis de senere år. I trålfisket var overreguleringen 20% ved starten av 2009, mens den var 35% for konvensjonelle havfiskefartøyer. Fiskebåtredernes Forbund vil tilrå at torsketrålerne gis en maksimalkvote med 50% overregulering, og konvensjonelle havfiskefartøy 70% overregulering, dog med en garantert fartøykvote (uten overregulering) i henhold til gjeldende kvotefaktorer i de respektive gruppens fiske etter hyse."

Fiskeri- og kystdepartementet har vedtatt en videreføring av trålernes reguleringsoppbygg etter samme mønster som tidligere.

3.3 Bifangstbestemmelser

Fartøykvotene av torsk og hyse til torsketrålerne måtte ikke overskrides selv om fartøyene fisket etter reker og andre fiskeslag. Det innebar at fartøyene ikke hadde bifangstbestemmelser for torsk og hyse. Fartøyene fikk selv ansvaret for å fordele kvotene av torsk og hyse gjennom året.

Det er avsatt 750 tonn torsk og 750 tonn hyse til dekning av bifangst for fartøy med seitråltillatelse. Det enkelte fartøy kunne ved hver enkelt landing til sammen ha en innblanding av inntil 15% torsk og hyse regnet i rund vekt av landet fangst.

3.4 Fiskestopp (påskestopp)

For fartøy som fisket med trål eller snurrevad var det forbudt å fiske torsk, hyse og sei, og å ha torsk, hyse og sei som bifangst, innenfor 12 nautiske mil av grunnlinjen, i perioden fra 8. april kl 13.00 til 14. april kl 10.00.

Forbudet gjaldt ikke for direkte fiske etter sei. Ved direkte fiske etter sei var det tillatt å ha totalt inntil 10 % bifangst av torsk og hyse i vekt i de enkelte fangster og ved landing.

4 Fisket med konvensjonelle redskaper etter torsk og hyse

Reguleringsopplegget for torsk og hyse i konvensjonell sektor har vært oppdelt i følgende grupper i 2009:

- konvensjonelle havfiskefartøy
- fartøy i lukket gruppe med mindre enn 300 m³ lasteromsvolum. Denne gruppen er igjen inndelt i fire grupper etter Finnmarksmodellen:
 - under 11 m. hjemmelslengde
 - 11 – 14,99 m. hjemmelslengde
 - 15 – 20,99 m. hjemmelslengde
 - 21 meter og over hjemmelslengde
- fartøy i åpen gruppe

Konvensjonelle havfiskefartøy ble regulert med fartøykvoter uten overregulering. Fartøyene i lukket gruppe mindre enn 300 m³ ble oppdelt i grupper etter hjemmelslengde og regulert med fartøykvoter. Overreguleringsgraden varierte mellom hjemmelsgruppene, og også avhengig av faktisk fartøylengde innenfor hjemmelslengdegruppene. Fartøyene i åpen gruppe ble regulert med fartøykvoter etter tre lengdegrenser.

4.1 Fisket etter torsk

Fartøy som driver fiske med konvensjonelle redskap kunne i 2009 fiske inntil 161.957 tonn torsk rund vekt nord for 62° N.

Kvoten for konvensjonelle redskap ble fordelt slik:

Konvensjonelle havfiskefartøy	20.747 tonn
Fartøy under 300 m ³ i lukket gruppe	120.027 tonn
Fartøy i åpen gruppe	14.683 tonn
Bifangstavsetning åpen og lukket gruppe <300 m ³	<u>6.500 tonn</u>

Sum	<u>161.957 tonn</u>

Fartøykvoteordningen for konvensjonelle havfiskefartøy

Gruppen av konvensjonelle havfiskefartøy ble som vanlig regulert med fartøykvoter. Det var avsatt 20.747 tonn til gruppen, hvilket utgjør 12,81% av den konvensjonelle kvoten. Det var 92,8975 kvotefaktorer i gruppen, og disse kvotene ble fisket av 36 fartøyer etter at enhetskvoteordningen og strukturkvoteordningen har medført en betydelig strukturering av gruppen som på det meste besto av over 90 fartøy.

Det enkelte fartøy fikk i 2009 en garantert fartøykvote på 224 tonn ved en kvotefaktor på 1,0. Fartøykvotene til konvensjonelle havfiskefartøy måtte ikke overskrides selv om fartøyene fisket etter andre fiskeslag enn torsk. Dette innebar at hele gruppekvoten ble fordelt på de enkelte fartøyene. Fartøyene fikk da selv ansvaret for å fordele kvoten av torsk gjennom året.

Den 1. oktober ba Fiskebåtrederne Forbund om at kystfisket ble sluppet fritt for de grupper som fortsatt ikke hadde fritt fiske, samtidig som de havgående konvensjonelle fartøyene fikk et kvotetillegg på 50 tonn pr kvotefaktor. Fra øvrige deler av næringen var det imidlertid ikke tilslutning til refordelinger, og Fiskebåtrederne Forbund fulgte derfor opp saken overfor Norges Fiskarlag i brev av 22. og 27. oktober. Kvoteenheten til havgående konvensjonelle fartøy ble økt med 40 tonn den 2. november, slik at kvoten til et fartøy med kvotefaktor 1,0 ble på 264 tonn, hvorav 224 tonn var garantert.

Det viste seg etterhvert at november måned ble en meget god måned for kystflåten, og fordelingspotensialet minket derfor utover høsten. Den 11. desember ble imidlertid havgående konvensjonelle fartøyers kvoter økt med 10 tonn pr kvotefaktor, slik at fartøyskvoten til et fartøy med kvotefaktor 1,0 ble økt til 274 tonn.

Fartøyskvoteordningen for fartøyer under 300 m³

For fartøy i lukket gruppe med lasteromsvolum under 300 m³ var det i 2009 avsatt 120.027 tonn, samt sammen med åpen gruppe 6.500 tonn som kunne tas som bifangst.

Denne gruppen ble i 2002 delt inn i 4 lengdegrupper etter den såkalte "Finnmarksmodellen", en ordning som ble videreført i 2009. Det enkelte fartøys kvote beregnes etter en kvotefaktor som korresponderer med fartøys lengde. Graden av overregulering var imidlertid ulik både mellom og innenfor hjemmelslengdegruppene (innenfor gruppen avhengig av hvorvidt fartøys faktiske lengde i den enkelte hjemmelsgruppe var under eller over 11 meter).

Kvotemotiverte utskiftninger, strukturering og effektivisering har medført en merkbar kapasitetsøkning i lukket gruppe, og det har tidligere år vært et betydelig problem med overfiske innenfor kystgruppen. På grunn av den vanskelige omsetningssituasjonen hadde imidlertid kystgruppene, og spesielt de to minste gruppene, vansker med å utnytte sine gruppekvoter i 2009. Reguleringene av kystflåten ble liberalisert ved flere anledninger gjennom året, og fra tidlig på høsten hadde også de største gruppene innenfor kyst fritt fiske.

Alle fartøy i åpen gruppe var regulert med fartøyskvoter, som ble økt og etter hvert sluppet fritt i løpet av året. Også i denne gruppen er det en merkbar økning i fangstkapasiteten, men omsetningssituasjonen gjorde det vanskelig å oppnå god utnyttelse av gruppekvoten innenfor åpen gruppe i 2009.

Ved utgangen av året ser det ut for at den norske fiskeflåten vil ha fisket temmelig nært de norske totalkvotene av torsk, noe som ikke ville vært mulig uten de fordelingene som ble foretatt og det gode høstfisket i kystflåten. Det var imidlertid omsetningssituasjonen som vanskeliggjorde kvoteutnyttelsen første halvår, og det er derfor ikke grunnlag for mer liberale reguleringsopplegg fremover basert på moderat kvoteutnyttelse i de mindre gruppene.

Fiskestopp (påkestopp)

For fartøy som fisket med konvensjonelle redskap var det forbudt å fiske torsk, hyse og sei, og å ha torsk, hyse og sei som bifangst, innenfor 12 nautiske mil av grunnlinjen, i perioden fra 8. april kl 13.00 til 13. april kl 16.00.

Forbudet gjaldt ikke for direkte fiske etter sei. Ved direkte fiske etter sei var det tillatt å ha totalt inntil 10 % bifangst av torsk og hyse i vekt i de enkelte fangster og ved landing. Ved direktefiske etter lange/blålange og brosme var det tillat å ha totalt inntil 10% bifangst av torsk, hyse og sei i vekt i de enkelte fangster og ved landing.

Reguleringene av fisket etter torsk med konvensjonelle redskap i 2010

Styret i Fiskebåteredernes Forbund behandlet reguleringen av torskefisket i 2010 i møte den 21. oktober. For konvensjonelle redskapers vedkommende anbefalte styret at årets reguleringsopplegg i det vesentlige ble videreført.

Fiskeri- og kystdepartementet fulgte anbefalingene for konvensjonelle havfiskefartøyers vedkommende. For den mindre flåten er overreguleringen noe høyere enn i 2009. Samtidig må alle konvensjonelle fartøyer være med på å bære belastningen med kvoteavsetningen på 10.000 tonn til ulike formål.

4.2 Hysefisket

Gruppeknoten av hyse for fartøy som fisker med konvensjonelle redskap var 58.931 tonn i 2009. Av dette kunne konvensjonelle havfiskefartøy fiske inntil 10.608 tonn (18 %), fartøy i lukket gruppe med lastekapasitet under 300 m³ kunne fiske 43.609 tonn, og fartøy i åpen gruppe 4.714 tonn.

Reguleringsopplegget var tredelt som for torsk:

- Konvensjonelle havfiskefartøy
- Fartøy under 300 m³ i lukket gruppe
- Fartøy i åpen gruppe

Gruppeknoten for konvensjonelle havfiskefartøy på 10.608 tonn ble fordelt som maksimalkvoter til det enkelte fartøy på 160 tonn, hvorav 119 tonn var garanterte. Bifangst ble avregnet fartøyets maksimalkvote.

I et brev den 24. april anbefalte Fiskebåtredernes Forbund at fartøykvotene av hyse ble opphevet for å sikre at totalkvoten ble oppfisket, og den 15. mai fulgte Fiskeridirektoratet anbefalingen og åpnet for et fritt fiske etter hyse for konvensjonelle havfiskefartøy.

Alle fartøyer i lukket gruppe med lastekapasitet under 300 m³ og i åpen gruppe hadde fritt fiske etter hyse i hele 2009.

I løpet av høsten viste det seg at spesielt trålerne opplevde et særdeles godt hysefiske. I tillegg hadde også den havgående konvensjonelle flåtegruppen fisket over sin opprinnelige gruppekvote. For å sikre en fornuftig gjennomføring av torskefisket inn mot årsslutt, besluttet Fiskeridirektoratet den 24. november å stoppe direktefisket etter hyse for trålere og konvensjonelle havfiskefartøy nord for 62°N. Det ble samtidig tillat med inntil 49 % bifangst av hyse i det enkelte hal i fisket etter andre arter. Det var fremdeles adgang til å drive direktefiske etter hyse innenfor fartøyenes garanterte kvantum.

Den norske totalkvoten av hyse ble fullt utnyttet i 2009.

Reguleringen av det konvensjonelle hysefisket i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet reguleringen av hysefisket i 2010 i møte den 21. oktober. For konvensjonelle redskapers vedkommende mente styret følgende:

"Fiskebåtredernes Forbund forutsetter at den norske totalkvoten av hyse fordeles i henhold til Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007.

Konvensjonelle redskap

Fiskebåtredernes Forbund anbefaler at reguleringsopplegget for fartøyer som fisker med konvensjonelle redskap videreføres i 2010.

Overregulering

Fiskebåtredernes Forbund viser til at neste års økte totalkvote, de siste års erfaringer med stadige refordelinger og årets manglende kvoteutnyttelse gir rom for en betydelig høyere overregulering av trålfisket og fisket til den havgående konvensjonelle flåten enn det som har vært praksis de senere år. I trålfisket var overreguleringen 20% ved starten av 2009, mens den var 35% for konvensjonelle havfiskefartøyer. Fiskebåtredernes Forbund vil tilrå at torsketrålerne gis en maksimalkvote med 50% overregulering, og konvensjonelle havfiskefartøy 70% overregulering, dog med en garantert fartøykvote (uten overregulering) i henhold til gjeldende kvotefaktorer i de respektive gruppens fiske etter hyse."

Fiskeri- og kystdepartementet har besluttet å videreføre reguleringsopplegget på hyse i 2010 etter samme mønster som i 2009.

5 Fisket etter torsk i Nordsjøen

Fisket etter torsk i Nordsjøen og Skagerrak ble for første gang regulert i 2003. I 2009 disponerte Norge en kvote på 4.896 tonn torsk i Nordsjøen, hvorav 382 tonn var avsatt til 3. land. Av resterende kvantum ble 1.500 tonn avsatt til bifangst for de ulike trålgruppene uten deltakeradgang, 400 tonn til bifangst for fartøy med konvensjonelle redskap uten deltakeradgang, og 40 tonn avsatt til forskningsfangst. Dermed gjensto 2.574 tonn til et direkte fiske med konvensjonelle redskaper for fartøy med adgang til å delta i dette fisket. Fartøy med deltakeradgang var regulert med følgende kvoter pr båt:

Maksimalkvoter i lukket gruppe:

Fartøy under 15 meter:	30 tonn (herav garantert kvote 5 tonn)
Fartøy 15-21 meter:	60 tonn (herav garantert kvote 10 tonn)
Fartøy over 21 meter:	120 tonn (herav garantert kvote 20 tonn)

Maksimalkvoter i åpen gruppe:

Fartøy under 21 meter:	5 tonn (herav garantert kvote 4 tonn)
Fartøy 21 – 28 meter:	20 tonn (herav garantert kvote 4 tonn)

Samtidig som kvotereguleringen ble innført i 2003, ble det også vedtatt et forbud mot et direkte fiske med trål. I tillegg ble nesten samtlige konvensjonelle fartøy over 28 meter utestengt gjennom etableringen av et restriktivt deltakerregime. Alle trålere ble regulert med en bifangstprosent på 2,5 %, og inntil 20 % for krepsetrål, nordsjøtrål og avgrenset nordsjøtrål. Konvensjonelle fartøy uten deltakerrettigheter i torskefisket hadde anledning til å ha inntil 20 % innblanding av torsk under fiske etter andre arter. Denne reguleringen ble videreført i 2009.

Den 14. september ble kvotene økt til 34,5 tonn for fartøy under 15 meter, 69 tonn for fartøy 15 – 21 meter, og 138 tonn for fartøy over 21 meter. Den 3. november ble kvotene økt til 38 tonn for fartøy under 15 meter, 76 tonn for fartøy 15 – 21 meter, og 152 tonn for fartøy over 21 meter. Da ble også maksimalkvotene i åpen gruppe økt til 6,5 tonn for fartøy under 21 meter. Den 3. desember november ble kvotene økt til 43 tonn for fartøy under 15 meter, 87 tonn

for fartøy 15 – 21 meter, og 174 tonn for fartøy over 21 meter. Da ble også maksimalkvotene i åpen gruppe økt til 7,5 tonn for fartøy under 21 meter og 23 tonn for fartøy over 21 meter.

Norge disponerte også en kvote på 133 tonn torsk utenfor grunnlinjene i Skagerrak i 2009. For å hindre at kvoten ble overfisket ble det satt et generelt forbud mot torskefiske i Skagerrak med alle typer redskap. Trålfisket reguleres med samme strenge bifangstregler som i Nordsjøen. Et fåtall konvensjonelle fartøy som har kunnet dokumentere at dette fiskeriet har vært av stor betydning, har ved enkeltvedtak fått dispensasjon fra forbudet.

Regulering av torskefisket i Nordsjøen i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet reguleringen av torskefisket i Nordsjøen i 2010 i møte den 21. oktober. Styret uttalte følgende:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at ICES har anbefalt en totalkvote på 40.300 tonn torsk i ICES område IV. Dette er en økning på 15 % i forhold til årets totalkvote. Samtidig er årets kvote om lag 30 % høyere enn i 2008. Det er med andre ord, til tross for en fortsatt mangelfull forvaltning på EUs side, tegn til bedring i bestanden.

Fiskebåtredernes Forbund har i en årrekke pekt på at den gjeldende "unntakstilstanden" i de norske reguleringene av fisket etter torsk i Nordsjøen må opphøre når bestandssituasjonen er normalisert. Dersom kvoterådgivningen blir fulgt i den bilaterale avtalen mellom Norge og EU for 2010, og uttaket i EU ikke blir større enn beregnet, mener ICES at gytebestanden i 2011 vil være nær ved å komme over Blim. Fiskebåtredernes Forbund mener vi på det tidspunktet må "normalisere" de norske reguleringene, dvs i forbindelse med neste års fastsettelse av reguleringene for fisket etter torsk i Nordsjøen for 2011.

Fiskebåtredernes Forbund vil peke på at fartøyene over 28 meter historisk har stått for 43% av de konvensjonelle torskefangstene i Nordsjøen. Likevel er denne gruppens legitime fangstretigheter ikke tatt nevneverdig hensyn til under de senere års særskilte reguleringsregime, sammenlignet med de mindre konvensjonelle fartøyene. Forbundet viser samtidig til at trålerne er begrenset til en minimal innblanding av torsk under fiske etter andre arter i Nordsjøen.

Fiskebåtredernes Forbund mener de økte totalkvotene av torsk i Nordsjøen gir grunnlag for å løse opp den strenge deltakerbegrensningen for konvensjonelle fartøy over 28 meter, og regulere hele gruppen gjennom et mer liberalt bifangstregime, slik Fiskebåtredernes Forbund tidligere har tatt til ordet for. Dette er imidlertid mest aktuelt når bestanden er "normalisert". Fiskebåtredernes Forbund vil derfor anbefale at årets regulering av fartøy med konvensjonelle redskap videreføres i ett år til, dog med en endring av bifangstbegrensningen fra 20% til 25% for fartøy uten deltakeradgang.

Fiskebåtredernes Forbund mener kvoteøkningen på torsk i Nordsjøen også må benyttes til å øke trålerne bifangstavsetning, samt etablere en mer liberal bifangstregel for utøvelsen av fisket. Konkret vil forbundet foreslå at trålerne bifangstbegrensning endres fra 2,5% til 5%, avregnet ved landing. Sett i forhold til neste års trålkvoter av sei i Nordsjøen vil dette ikke kunne medføre store økninger i trålerne landinger av torsk i Nordsjøen sammenliknet med i år."

På bakgrunn av brudd i avtaleforhandlingene med EU var det ikke fastsatt kvote for fiske i EU-sona idet beretningen gikk i trykken. Avtalesituasjonen innebar at norske fartøy bare kunne fiske i norske farvann i Nordsjøen. Fiskeri- og kystdepartementet fastsatte en norsk totalkvote på 5.704 tonn torsk i Nordsjøen og Skagerrak i 2010, i tråd med anbefalingen fra ICES. Reguleringsopplegget for de ulike grupper ble videreført etter mønster av tidligere års reguleringer, bortsett fra at åpen gruppe ble delt i tre fartøygrupper, ikke i to grupper som tidligere.

6 Fisket etter sei i 2009

6.1 Sei i Nordsjøen

I forhandlingene med EU ble det fastsatt en TAC på 125.934 tonn sei som ga Norge en kvote på 65.486 tonn (52 %) i Nordsjøen og Skagerrak i 2009. Av den norske kvoten ble 2.550 tonn avsatt til å dekke tredjelandts fiske, slik at norske fiskere hadde til disposisjon en kvote på 62.936 tonn sei. Av den norske totalkvoten ble 5.500 tonn avsatt til notfisket etter sei, mens det ble avsatt 8.000 tonn til fisket med konvensjonelle redskaper. Trålerne fikk avsatt en gruppekvote på 49.436 tonn.

Notfisket etter sei

Notflåtens gruppekvote var som nevnt 5.500 tonn. Notfisket var ikke regulert, og det ble fisket om lag 3.100 tonn i 2009.

Det konvensjonelle fisket i Nordsjøen

Det ble avsatt en kvote på 8.000 tonn til et seifiske for konvensjonelle redskaper i Nordsjøen. Det enkelte fartøy ble tildelt en maksimalkvote på 600 tonn. Fisket etter sei med konvensjonelle redskap foregår tradisjonelt i første halvår. På grunn av enkeltfartøy som drev seifiske i Nordsjøen om høsten, opphevet Fiskeridirektoratet etter et initiativ fra Fiskebåtredernes Forbund maksimalkvotene for denne gruppen den 16. oktober.

Konvensjonelle fartøyer fisket drøyt 6.000 tonn sei i Nordsjøen i 2009.

Trålfisket

Trålkvoten ble fordelt med 32.438 tonn til torsketrålerne, 8.443 tonn til seitrålerne og 8.555 tonn til nordsjøtrålerne, hvorav 1.000 tonn var avsatt til dekning av bifangst av sei i industritrålfisket.

Trålerne var regulert med maksimalkvoter fra årets begynnelse. Kvotene pr fartøy er vist i tabellen under:

Gruppe	Maksimalkvote
Fabrikktrålere	1.400
Øvrige torsketrålere	1.000
Seitrålere	1.000
Industri/nordsjøtrålere	400
Avgrenset nordsjøtråltillatelse	60

I 2008 ble trålerne seifiske i Nordsjøen, i likhet med reguleringene nord for 62° N, regulert med maksimalkvoter kombinert med garanterte ikke overregulerte fartøykvoter. Fiskebåtrederne Forbund mente imidlertid denne ordningen ikke uten videre kunne legges til grunn for seifisket i Nordsjøen, ettersom graden av overregulering var et svært sentralt element i "fordelingsforliket" mellom trålgroppene da reguleringsopp-
legget for seifisket i Nordsjøen ble fastlagt i 2000-2001. Myndighetene fulgte denne anbefalingen i 2009, og gjenopprettet en reguleringsform med overregulerte maksimalkvoter.

Den 13. februar foreslo Fiskebåtrederne Forbund at torsketråleres og seitråleres maksimalkvoter ble økt med 25%, med bakgrunn i utviklingen i fisket og tidligere års fangsthistorikk. Fiskeridirektoratet fulgte anbefalingen den 18. februar. Maksimalkvoten ble satt til 1.750 tonn for fabrikktrålerne og 1.250 tonn for andre torsketrålere og seitrålerne.

Den 30. mars foreslo Fiskebåtrederne Forbund ut fra samme betraktninger som i februar at torsketråleres og seitråleres maksimalkvoter ble økt med ytterligere 50%. Fiskeridirektoratet avvirket litt før de den 23. april økte maksimalkvotene i tråd med anbefalingen til 2.625 tonn for fabrikktrålere og 1.875 tonn for andre torsketrålere og seitrålerne.

Den 20. mai anbefalte Fiskebåtrederne Forbund at trålfisket etter sei i Nordsjøen ble sluppet fritt innenfor gruppeknoten. Fiskeridirektoratet fulgte denne anbefalingen og opphevet maksimalkvotene både for torsketrålerne og seitrålerne den 22. mai.

For enkelte fartøy med avgrenset nordsjøtråltillatelse har fisket etter sei vært en viktig del av driftsgrunnlaget de siste årene. Disse fartøyene hadde fisket opp sin maksimalkvote på 60 tonn allerede i januar 2009. I samråd med Norges Fiskarlag og Sør-Norges Trålerlag besluttet Fiskeridirektoratet den 13. februar at disse fartøyene kunne fiske 100 tonn utover det enkelte fartøys fangst per 13. februar 2009.

Fra og med 22. mai ble maksimalkvoten for fartøy med pelagisk tråltillatelse, nordsjøtråltillatelse og avgrenset nordsjøtråltillatelse opphevet, i likhet med det som var situasjonen for torsketrålere og seitrålere.

Trålerne hadde pr uke 50 fisket knapt 48.000 tonn sei i Nordsjøen av gruppeknoten på 49.436 tonn.

Seireguleringene i Nordsjøen i 2010

Styret i Fiskebåteredernes Forbund drøftet reguleringene av seifisket i Nordsjøen i 2010 på et styremøte den 21. oktober, og fattet følgende vedtak:

"Fiskebåteredernes Forbund viser til at fisket etter sei i Nordsjøen ikke var gjenstand for en sommerstopp i 2008 og 2009. Forbundet vil gi honnør til Fiskeri- og kystdepartementet for å vise imøtekommenhet i denne saken, og vil peke på at dette har vært av stor betydning for de fartøyene som benyttet denne muligheten. Fiskebåteredernes Forbund er ikke kjent med at det er gjort negative erfaringer med et sommerfiske i Nordsjøen, og vil anbefale at dette videreføres i 2010.

Fiskebåteredernes Forbund forutsetter at totalkvoten av sei i Nordsjøen blir fordelt mellom trål, konvensjonell og not i henhold til Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007. Det innebærer at det blir avsatt 8.000 tonn sei til konvensjonelle fartøyer, 5.500 tonn til notflåten, og resterende til trål.

Trålfisket

Fiskebåteredernes Forbund legger til grunn at pelagisk trål/nordsjøtrål/avgrenset nordsjøtrål skal tildeles 5.000 tonn av trålerens kvantum, i tillegg til 8 % av trålerens restkvote (etter at 5.000 tonn er trukket fra). Fiskebåteredernes Forbund viser til at fordelingen og reguleringen av disse gruppens seifiske i Nordsjøen har vært gjenstand for drøftelser i næringen denne høsten, og viser til eget vedtak i brev av 22. oktober d.å når det gjelder dette.

Fiskebåteredernes Forbund legger til grunn at seitrålerne skal tildeles 19 % av trålerens restkvote etter at avsetningen på 5.000 tonn til pelagisk trål/nordsjøtrål/avgrenset nordsjøtrål er trukket fra. Forbundet vil tilrå at fisket reguleres etter samme mønster som i 2009.

Fiskebåteredernes Forbund konstaterer at torsketrålerne, dvs. småtrålerne, ferskfisk-/rundfrysetrålere og fabrikksskipene, i henhold til Landsmøtevedtaket i 2007 skal tilde-

les 73% av trålnernes kvantum etter at avsetningen på 5.000 tonn til pelagisk trål/nordsjøtrål/avgrenset nordsjøtrål er trukket fra. Når det gjelder reguleringen av torsketrålne vil Fiskebåtrederne Forbund anbefale følgende:

- Det tildeles differensierte maksimumkvoter, der fabrikkskipene får faktor 1,4 og småtrålnerne og ferskfisk-/rundfrysetrålne får faktor 1,0.
- Overreguleringen settes med bakgrunn i erfaringene med utviklingen i fisket relativt høyt sammenliknet med tidligere år. Fiskebåtrederne Forbund foreslår at de maksimumkvoter fartøyene startet med i 2009 videreføres i 2010, til tross for en noe redusert totalkvote. Fiskebåtrederne Forbund anbefaler en slik modell med bakgrunn i flere års erfaringer som tilsier et behov for en ekspansiv regulering i første halvår, da det er i denne perioden seifisket i Nordsjøen kan utøves mest effektivt.
- Fisket periodiseres ikke.
- Den enkelte tråler sin maksimumkvote periodiseres heller ikke.
- Harmoniserte maskeviddebestemmelser mellom Norge og EU. Dette er viktig for å unngå at Norge gjennom fisket ikke bygger oppunder EUs sonetilhørighet av bestanden.
- Sei i Nordsjøen skal ikke inngå i strukturkvoteordningen.
- Det stilles ikke krav til deltakelse for å opprettholde rettigheten.
- Det innføres krav om meldeplikt ved fiskestart, samt ukentlig fangstmelding. Forbundet understreker at ukentlig fangstrapportering er helt nødvendig for alle trålgrupper for å sikre en effektiv gjennomføring av fisket.

Konvensjonelle redskap

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at reguleringene i det konvensjonelle fisket følger årets mønster.

Notfisket

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler en videreføring av årets reguleringsopplegg i notfisket."

Det oppstod en diskusjon i forkant av fastsettelsen av reguleringene av seifisket i Nordsjøen i 2010 knyttet til fordeling og regulering av gruppeknoten til pelagisk trål/nordsjøtrål og avgrenset nordsjøtrål. Denne saken omtales nærmere i kap. VI.

Ettersom det ikke forelå en avtale med EU om forvaltning av fellesbestandene og gjensidige kvotebytter før årsskiftet, fastsatte Fiskeri- og kystdepartementet ensidige seireguleringene for fisket i Nordsjøen med basis i kvoteanbefalingene fra ICES og en normal fordeling mellom Norge og EU. Reguleringene av fisket i 2010 følger samme mønster som i 2009, dog med en noe høyere overregulering i tråd med forbundets anbefaling.

6.2 Sei nord om 62° N

Totalkvoten av sei nord for 62°N i 2009 var 225.000 tonn. Etter overføringer på 20.850 tonn til andre lands fiskere, 800 tonn til forsknings- og undervisningsformål, og en avsetning på 350 tonn som agnkvote, kunne norske fiskere fiske 203.000 tonn sei nord for 62°N i 2009.

Trålerne ble tildelt 75.110 tonn, notflåten 50.750 tonn, og konvensjonelle fartøyer 77.140 tonn. Av trålerne ble 60.088 tonn (80 %) tildelt torsketrålerne. Av restkvantumet ble 1.000 tonn avsatt til dekning for bifangst i industritrålfisket, mens 14.022 tonn ble tildelt seitrålerne.

Ved over- eller underutnyttelse av en gruppekvote av sei i 2009 kunne et tilsvarende kvantum trekkes fra eller legges til på vedkommende gruppekvote i 2010, innenfor en begrensning på 10 % av gruppekvoten i 2009.

Konvensjonelt fiske etter sei nord for 62° N

Fartøyer i den konvensjonelle havfiskeflåten ble ved årets begynnelse tildelt en gruppekvote på 8.485 tonn, tilsvarende 11% av den konvensjonelle seikvoten nord om 62°N. Av dette ble 750 tonn avsatt til bifangst. Resten ble fordelt med maksimalkvoter på 500 tonn pr. kvotefaktor. Den 2. mars anbefalte Fiskebåteredernes Forbund at maksimalkvotene ble opphevet, og Fiskeridirektoratet fulgte opp med å slippe fisket fritt den 12. mars. Knappe 8.000 tonn sei ble fisket nord for 62°N av konvensjonelle havfiskefartøy.

På bakgrunn av erfaringene fra året før kunne alle konvensjonelle fartøy med lastekapasitet under 300 kubikkmeter fiske fritt etter sei nord for 62°N fra årets begynnelse. Pr uke 50 hadde fartøy i denne gruppen (inkludert åpen gruppe) fisket drøyt 36.000 tonn sei nord for 62°N av kvoter på 68.655 tonn.

Notfisket etter sei nord om 62°N

Notfartøyenes kvote ble fordelt etter fartøylengde med minste maksimalkvote på 355 tonn, og største på 1.001 tonn. I tillegg er det fire havfiskefartøy med seinotkonsesjon, og disse startet året med maksimalkvoter på 2.002 tonn. Maksimalkvotene ble økt ved flere anledninger for å bidra til at gruppekvoten ble best mulig utnyttet, og var til slutt

økt til en stige fra 601 tonn til 1.695 tonn (3.384 tonn for de konsesjonspliktige,) før de ble opphevet den 10. august.

Pr uke 50 hadde notflåten fisket ca 35.500 tonn sei nord for 62°N, og det gjensto ca 15.250 tonn av notflåtens gruppekvote.

Trålfisket etter sei nord om 62°N

Torsketrålernes gruppekvote ble fordelt som maksimalkvoter med et garantert kvantum i bunnen. Dette ga følgende maksimalkvoter ved årets begynnelse:

Trålgruppe	Kvotefaktor	Maksimalkvote	Herav garantert
Fabrikktrålere	1,32	969 tonn	775
Ferskfisk-/rundfrysetrålere	1,00	735 tonn	587
Småtrålere	0,58	425 tonn	340

Den 27. april anmodet Fiskebåteredernes Forbund om at maksimalkvotene av sei nord for 62°N ble økt med 25 % for torsketrålerne og seitrålerne gjennom en intern refordeling. Fiskeridirektoratet fulgte anbefalingen og maksimalkvotene ble den 12. mai økt til 1.211 tonn for fabrikktrålere, 918 tonn for ferskfisk-/rundfrysetrålere og 531 tonn for småtrålere.

Den 25. juni anbefalte Fiskebåteredernes Forbund at maksimalkvotene i trålfisket etter sei nord for 62°N ble økt med 50 % gjennom en ny intern refordeling. Fiskeridirektoratet var noe avventende, men økte maksimalkvotene med 30% den 10. juni.

Den 8. oktober anmodet Fiskebåteredernes Forbund om at seifisket nord for 62 N ble sluppet fritt for alle grupper. Anmodningen ble fulgt den 21. oktober.

Gruppeknoten til seitrålerne ble fordelt som maksimalkvoter med et garantert kvantum i bunnen. Dette ga følgende maksimalkvoter ved årets begynnelse:

Trålgruppe	Maksimalkvote	Herav garantert
Fartøy med kvotefaktor 0,35	489 tonn	391 tonn
Fartøy med kvotefaktor 0,75	1.048 tonn	838 tonn
Fartøy med kvotefaktor 0,85	1.188 tonn	950 tonn
Fartøy med kvotefaktor 1,00	1.396 tonn	1.117 tonn

I likhet med torsketrålerne ble maksimalkvotene til seitrålerne økt den 12. mai og 10. juni, før fisket ble sluppet fritt den 21. oktober.

I tillegg til det direkte trålfisket blir det også tatt sei som bifangst i trålfiske etter øye-pål, kolmule og vassild av fartøy med industritråltillatelse, nordsjøtråltillatelse og avgrenset nordsjøtråltillatelse. Trålere som driver industrifiske kan maksimalt fiske inntil 150 tonn sei som bifangst i fisket med småmasket trål. Denne kvoten ble ikke endret gjennom året.

Pr uke 50 hadde trålgruppene totalt fisket ca. 59.000 tonn sei nord for 62°N, og det gjensto drøyt 16.000 tonn av gruppeknoten.

Reguleringene av fisket etter sei nord om 62°N i 2010

Reguleringen av fisket etter sei nord for 62°N i 2010 ble behandlet på et styremøte i Fiskebåtrederne Forbund den 21. oktober. Følgende vedtak ble fattet:

"Fiskebåtrederne Forbund forutsetter at totalkvoten av sei nord for 62°N blir fordelt mellom trål, konvensjonell og not i henhold til Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007.

Trålfisket

Fiskebåtrederne Forbund mener trålerne seifiske må reguleres etter samme mønster som i år. Forbundet viser samtidig til tidligere vedtak om at eventuelle refordelinger av sei nord for 62°N blant trålerne først foretas internt i de enkelte gruppene, noe som var et viktig element i kompromissløsningen næringen fant i reguleringen av trålfisket.

Konvensjonelle redskap

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at årets regulering av seifisket i konvensjonell sektor videreføres.

Notfisket

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at årets regulering av notfisket etter sei videreføres.

Kvotebank

Fiskebåtrederne Forbund viser til at seireguleringene har vært gjenstand for omfattende refordelinger de senere år som følge av høye totalkvoter og at flere grupper ikke makter å utnytte sine gruppekvoter. Forbundet mener refordelingsmekanismen er av stor betydning for å sikre maksimal utnyttelse av de verdier seibestanden utgjør for norsk fiskerinæring. Fiskebåtrederne Forbund mener kvotefleksibiliteten på inntil 10% mellom kvoteår kan bidra til en for konservativ refordelingspraksis, og følgelig en lavere verdiskapning fra seifiskeriene i et lengre perspektiv. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor seifiskeriene ikke er egnet for bruk av kvotefleksibilitet mellom to år. Forbundet vil også peke på at det, spesielt i en tid med usikkerhet knyttet til seibestanden og fall i kvotene, fremstår som i strid med føre-var prinsippet å ha en regel som åpner for overføring av store ufiskede kvantum til neste år.

Generelt

Fiskebåtrederne Forbund vil igjen understreke betydningen av at alle grupper omfattes av harmoniserte minstemål for sei."

Fiskeri- og kystdepartementet fulgte i det vesentlige tidligere års reguleringsopplegg ved fastsettelsen av reguleringene for 2010. Ved fastsettelsen av totalkvoten for 2010 ble det samtidig presisert at ordningen med kvotefleksibilitet over årsskiftet ikke ville bli benyttet på grunn av usikkerheten ved bestandsberegningene. Ordningen er imidlertid videreført i 2010, slik at den kan bli aktuell ved neste årsskifte.

7 Fisket etter blåkkeite

Nord for 62°N

Det var også i 2009 forbud mot et direkte fiske etter blåkkeite nord for 62°N, med unntak av et begrenset kystfiske som har vært stipulert til maksimum 2.500 tonn. Kystflåten direktefiske utgjorde i 2009 knappe 3.500 tonn. For fartøy som ikke hadde anledning til å delta i direktefisket var det tillatt å ha bifangst av blåkkeite i den enkelte fangst, dog begrenset til 7 % om bord til enhver tid, ved avslutning av fisket og ved landing. Denne begrensningen var for trålere supplert med en begrensning på 4 % av fartøykvotene av torsk, hyse og sei nord for 62°N, og for trålere og konvensjonelle havfiskefartøy uansett begrenset til maksimalt 40 tonn pr fartøy.

Pr uke 50 var det fisket 7.937 tonn blåkkeite av norske fartøyer nord for 62°N. Forskningsfangster utgjorde 2.239 tonn av dette. Utenom forskningsfangster stod kystflåten for 3.571 tonn, konvensjonelle fartøyer over 28 meter 1.005 tonn, og trålerne 1.122 tonn.

Reguleringene av blåkkeitefisket i 2010

Styret avventet behandlingen av reguleringene av blåkkeitefisket i 2010 i påvente av fiskeriavtaleforhandlingene med Russland. I avtalen for 2010 ble det enighet om en fordeling av blåkkeiteressursen mellom partene og en totalkvote for årene 2010, 2011 og 2012. Dette medførte også en prosess i næringen og forvaltningen med å utforme reguleringer basert på at partene nå åpnet for et regulært fiske på blåkkeitebestanden. Saken er nærmere omtalt i kap IV og VI.

Fisket etter blåkkeite ved Grønland

Norske fiskere kunne i 2009 totalt fiske 1.500 tonn blåkkeite ved Vest-Grønland og 1.199 tonn blåkkeite ved Øst-Grønland. Kvotene ved Vest-Grønland ble fullt utnyttet i 2009, mens det gjensto store kvantum blåkkeite av kvotene ved Øst-Grønland. Se under kvoteavtalen med Grønland i kap. IV.

8 Fisket etter uer i 2009

Trålfiske etter uer var forbudt nord for 62° N i Norges økonomiske sone i hele 2009, men det var adgang til å ha inntil 15 % innblanding av uer i andre fiskerier. I tillegg var to områder med tradisjonelt store innslag av uer stengt for alt fiske med bunntål, inklusive trålfiske etter vassild og kolmule. Et tredje område var stengt for alt fiske, herunder fiske med konvensjonelle redskaper. Det ble også i reguleringene for det konvensjonelle fisket etter uer innført fredningsperioder i områdene utenfor forbudsområdet, samt en bifangstregel med maksimal tillatt innblanding av uer på 20 % i andre fiskerier. Fiskeridirektoratet har beregnet at norske fiskere pr 7. november hadde fisket drøyt 6.076 tonn uer i norske farvann. Drøyt 3.100 tonn av dette var fisket med konvensjonelle redskap og alt antas å være vanlig uer, mens knappe 3.000 tonn var fisket med trål (hvorav om lag halvparten antas å være vanlig uer).

Forhandlingene i NEAFC førte til at Norge fikk tildelt en kvote på 1.691 tonn uer som kunne fiskes i internasjonalt farvann (Irmingerhavet) i 2009. Norge hadde utenom dette anledning til å fiske ytterligere 600 tonn uer i Grønlands sone gjennom den bilaterale kvoteavtalen med Grønland, og 3.000 tonn i Grønlands sone gjennom fiskeriavtalen med EU. Kvotene Norge fikk tildelt gjennom Grønlandsavtalen og EU avtalen kunne i sin helhet fiskes i internasjonalt

farvann. Som følge av dårlig driftsøkonomi i uerfisket internasjonalt var det ingen norske fartøy som deltok i fisket etter uer i Irmingerhavet i 2009.

Et nytt og omfattende fiskeri etter uer utviklet seg i 2006 i Norskehavet (Smutthavet). NEAFC fastsatte en totalkvote på 10.500 tonn som kunne fiskes i et "olympisk fiske" i perioden 15. august – 15. november 2009. Fisket etter uer i internasjonal del av Norskehavet (ICES I og II) var av samme årsaker som fisket i Irmingerhavet av helt marginal lønnsomhet, og totalkvoten ble ikke fisket. Ingen norske fartøy deltok i uerfisket i internasjonal del av Norskehavet i 2009.

Fiskeriatvanten med Grønland, EU samt NEAFC avtalen er omtalt i kap. IV.

Reguleringene i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund diskuterte reguleringene av fisket etter uer på et styremøte den 21. oktober, og fattet følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtredernes Forbund anbefaler at hovedtrekkene i reguleringene av fisket etter uer i norsk sone videreføres i reguleringen av fisket i 2010. Fiskebåtredernes Forbund vil imidlertid peke på at en rekke tegn, både ved forskningstokt, fiskerier i internasjonale områder og bifangster i andre fiskerier i norsk sone, indikerer at situasjonen for bestanden av snabeluer er bedre enn det bildet som har vært tegnet, samtidig som situasjonen for bestanden av vanlig uer er betydelig mer usikker.

Med bakgrunn i dette vil Fiskebåtredernes Forbund ta til ordet for en forsiktig lemping på bifangstreglene. Spesielt vil forbundet peke på at det absolutte forbudet mot å ha bifangster av uer i fisket etter vassild innenfor et nærmere bestemt område, jfr. reguleringsforskriftens § 5, 3. ledd, er uforholdsmessig strengt. Forbundet vil foreslå at det i dette fiskeriet åpnes for bifangster av uer på inntil 2.

Fiskebåtredernes Forbund vil komme tilbake med reguleringsforslag for fiskerier i internasjonale havområder når kvote- og avtalmessige forhold er avklart."

Fiskeri- og kystdepartementet har for 2010 videreført årets reguleringer av uerfiskerierne.

9 Fisket etter lange, brosme, blålange og dyphavsarter

Fisket etter lange og brosme foregår hovedsaklig som et linefiske langs norskekysten, i EU-sonen, ved Færøyane og Island.

9.1 Fisket i norske farvann

I norsk sone er fisket uregulert. Norske fartøyer har fisket ca 9.700 tonn brosme i norsk sone i 2009, ned fra omlag 12.000 tonn i fjor. Norske fartøyer fisket knappe 10.000 tonn lange i norsk sone i 2009, mot omlag 12.700 tonn i fjor. I tillegg fisket norske fartøyer ca. 257 tonn blålange som bifangst i norsk sone i 2009, om lag samme mengde som året før. Fiskerne har i en årrekke registrert en positiv bestandsutvikling for lange og brosme. Kvantumsnedgangen i 2009 skyldes trolig et fritt hysefiske andre halvår, økte torskekvoter og lave priser på lange og spesielt brosme, heller enn ressursmessige forhold.

9.2 Fisket i EU-sonen

Norske fiskere hadde ved utløpet av september fisket knapt 2.600 tonn brosme og 5.000 tonn lange, samt ca 116 tonn blålange i EU sonen i 2009, dvs totalt ca. 7.800 tonn bunnfisk av en samlet kvote på 9.138 tonn (noen fangster antas tatt etter dette tidspunkt). Fisket i EU sonen har minnet noe i forhold til i 2008, men årsakene til dette antas å være de samme som i norsk sone.

Fiskeriavtalen med EU er omtalt i kap. IV.

9.3 Fisket ved Færøyene

Norske fiskere fisket ca 650 tonn brosme og 820 tonn lange ved Færøyene i 2009. I tillegg ble det fisket en del andre arter som bifangst. Kvoteutnyttelsen av bunnfiskkvotene ved Færøyene var dermed på under 40%. En viktig årsak til den lave kvoteutnyttelsen var bruddet i avtaleforhandlingene med Færøyene tidlig i januar, noe som medførte at den tradisjonelt viktige første turen ikke kunne gjennomføres. Markedsforhold antas også å være en årsaksforklaring.

Fiskeriavtalen med Færøyene er omtalt i kap. IV.

9.4 Fisket ved Island

Ifølge fiskeriavtalen med Island ("Smutthullavtalen") har norske fiskere anledning til å fiske 625 tonn bunnfisk ved Island, fordelt med 500 tonn lange/blålange og brosme, og inntil 125 tonn bifangster av andre arter innenfor bestemte begrensninger for enkel-

te arter. To linefartøyer deltok etter loddtrekning i dette fisket i 2009, og disse fisket 210 tonn brosme, 172 tonn lange, 5 tonn blålange samt diverse bifangster i Islands sone. Den norske bunnfiskkvoten ble dermed ikke fullt utnyttet i 2009.

9.5 Fisket etter bunnfisk i internasjonalt farvann i Nordøst-Atlanterhavet

Gjennom innsatsregulering i NEAFC var Norge i 2009 tildelt 508 fiskedøgn til fiske etter bunnfisk i internasjonalt farvann i Nordøst-Atlanterhavet. Inntil 17 fartøy kunne delta i fisket. Fem fartøy deltok i internasjonale fiskerier etter bunnfisk/dyphavsarter i 2009, i til sammen 183 fangstdøgn. Totalt ble det fisket 847 tonn, hvorav 567 tonn lange, 81 tonn brosme, og 94 tonn blåkkeite. Mesteparten av dette fisket foregikk i internasjonal del av Rockall området.

NEAFC avtalen er for øvrig omtalt i kap. IV.

10 Fisket etter vassild

Fartøy som er tildelt vassildtrålltillatelse kunne fiske innenfor en totalkvote på 12.000 tonn vassild i 2009. Kvoten ble delt i to periodekvoter; 9.600 tonn for perioden 23. februar – 17. mai, og 2.400 tonn for perioden 18. mai – 31. desember. Etter råd fra næringen ble åpningsdatoen fremskyndet til 18. februar. Fisket ble fra starten av året regulert med maksimalkvoter på 600 tonn.

Fisket i første periode ble stanset den 6. mai. Det ble fisket 10.212 tonn av 19 fartøy i første periode. Den 18. mai startet fisket på andre periodekvote. Maksimalkvoten ble økt til 800 tonn den 5. juni, og til 900 tonn den 31. august. Ved utgangen av året var totalkvoten av vassild tilnærmet optimalt utnyttet.

Reguleringen i 2010

I et styrevedtak den 21. oktober anbefalte Fiskebåtrederne Forbund følgende regulering av fisket etter vassild i 2010:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at de ulike aktørene innenfor fisket etter vassild, samt berørte industriinteresser, er enige om at de innenfor en totalkvote på dagens nivå vil anbefale at fisket etter vassild reguleres med like maksimalkvoter med en konservativ overregulering. Videre at fisket periodiseres med en avsetning til andre periode. Fiskebåtrederne Forbund viser til at denne anbefalingen i det vesentlige er lagt til grunn for reguleringen av fisket etter vass-

sild de siste par år. Fiskebåtrederne Forbund mener på denne bakgrunn at årets reguleringsopplegg bør videreføres i 2010."

Fiskeri- og kystdepartementet fastsatte en totalkvote på 12.000 tonn for 2010, hvorav 300 tonn avsettes til forskningsformål. Periodiseringen av fisket videreføres etter samme mønster som i 2009, og det enkelte fartøy tildeles en maksimalkvote på 600 tonn.

B REKEFISKET

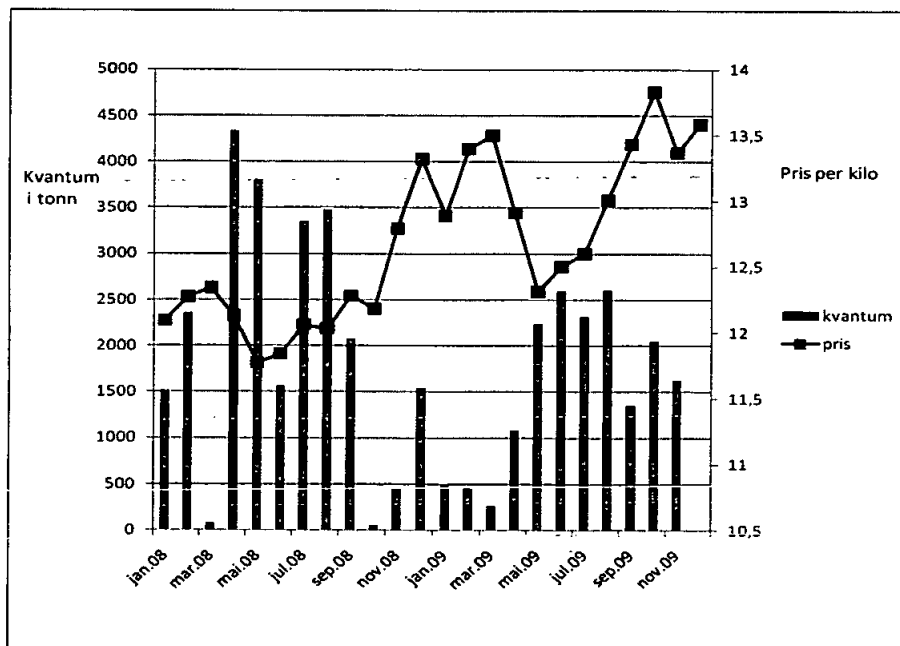
1 Barentshavet, Svalbard og Jan Mayen

Pris- og omsetning

Prisene for industrireker har i 2009 vært litt høyere enn i 2008, og omsetningen har stort sett gått uten problemer. Gjennomsnittsprisen i 2009 var 12,80 kroner per kilo, mens tilsvarende pris i 2008 var 12 kroner per kilo.

Det er fisket et mindre kvantum reker i 2009 enn i 2008.

Landinger og prisutvikling for fryste reker til pilling fra januar 2008 til desember 2009

Kilde: Informasjonsutvalget for reker

Tabellen under viser omsatt kvantum for industri og konsumreker i Norges Råfisklags distrikt pr. utgangen av uke 47/48 i perioden 2000 til 2009

Anvend./ årstall	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Pilling	16.836	23.275	16.187	26.936	33.517	38.059	41.700	55.244	46.800
Konsum	864	737	1.639	1656	1.012	838	1.400	1.656	2.300
Totalt	17.790	24.012	17.826	28.592	34.529	38.897	43.100	56.900	49.100

I Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag var det per uke 49 landet 2.100 tonn mot 3.169 tonn til samme tid i fjor. Gjennomsnittsprisen var kroner 19,23 per kilo i 2009, mot kroner 21,97 per kilo i 2008. En betydelig større andel skallreker til konsum omsettes gjennom dette salgslaget, noe som forklarer en vesentlig høyere kilopris sammenlignet med Råfisklaget.

Totalt for de to salgslagene ble det omsatt 19.890 tonn reker av norske båter i 2009 (per uke 48/50), mot 27.181 tonn i 2008.

Reketilførselen fra Canada og Grønland til verdensmarkedet er noe redusert i 2009 i forhold til 2008, og forventes å bli ytterligere redusert i 2010. Det er disse to nasjonene som er ledende innenfor kaldtvannsrekesegmentet, og en reduksjon her kunne få betydning for norske fiskere.

Kriteriet for yngelinnblanding og reguleringen av rekefisket

Innblandingskriteriene for 2009 ble videreført i forhandlingene med Russland høsten 2008. For torskeyngel er kriteriet inntil 8 stk. torskeyngel pr 10 kg reker. Innblandingskriteriet for hyseyngel er 20 stk. pr 10 kg reker, mens det for yngel av uer- og blåkveite er 3 stk. pr 10 kg reker. De samme kriteriene gjelder i 2010.

Reker ved Svalbard

Fangstene i Svalbardsonen var lave også i 2009, og om lag 7.500 tonn var fisket per 10. desember. I 2008 ble det ikke fisket mer enn drøyt 3.000 tonn i Svalbardsonen, mens det de siste årene forut for dette ble fisket 15-20.000 tonn reker i vernesona årlig. Yngelinnblanding har også i 2009 medført problemer for rekeflåten. Yngel av snabeluer og blåkkeite har medført at store deler av Hopenfeltet har vært stengt gjennom hele året, selv om posisjonene for stengte felt har vært endret. Et stort område øst av Kvitøya som strekker seg nordover nesten til 81 graden og sørover forbi 78 graden, har vært stengt sammenhengende over flere år. Det har i 2009 ikke vært andre stengte felt. Overvåkningstjenesten for fiskefelt har i løpet av året hatt 30 tokttdøgn til disposisjon, og dette er vesentlig færre enn tidligere. Normalt har Overvåkningstjenesten for fiskefelt brukt over 100 tokttdøgn på reketrål.

Et reguleringsregime med døgnkvoter og begrensninger i antall fartøy for de enkelte land som kunne fiske i Svalbardsonen, ble innført i 1997. Disse begrensningene fikk heller ikke i 2009 konsekvenser for norske reketrålere i Svalbardsonen. De enkelte land er begrenset til det antall fangstdøgn og fartøy landet hadde i det beste året i perioden 1990 til 1995.

Tabellen under viser de land som kan fiske reker i Svalbardsonen, antall fartøy og fangstdøgn:

	Antall fartøy	Antall fangstdøgn	%-andel fangstdøgn
Norge	111	5795	49,6
Russland	102	3256	27,9
EU	12	1080	9,2
Færøyene	11	922	7,9
Grønland	5	450	3,9
Island	1	70	0,6
Canada	2	108	0,9
Sum	244	11682	100,0

Viktigste begrensning i forhold til rekefisket i vernesona har som nevnt vært ueryngelinnblandingskriteriet. En periode var det et godt fiskeri nordøst av Kvitøya i åpent område. Dette sammen med et fortsatt godt fiske nordøst i Smutthullet, kan tyde på en mer nordlig og østlig utbredelse av rekebestanden. I Gråsonen og Russlands Økonomiske sone har det knapt vært fisket reker i 2009.

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet reguleringen av rekefisket i 2010 i styremøte den 21. oktober, og fattet følgende vedtak:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at det også i år har vært fisket lite reker i vernesona til tross for at fisket ikke er kvoteregulert og at innsatsreguleringen ikke har begrenset det norske fisket. Uttaket av reker i Barentshavet er langt lavere enn det kunne ha vært innenfor et bærekraftig fiske i følge Havforskningsinstituttet. Forbundet mener den store utfordringen i reguleringssammenheng er innblandingskriteriet for ueryngel.

Forbundet mener uerkriteriet på 3 stk per 10 kg reker er satt for lavt og må endres. Rekeflåten tar minimalt med yngel og uttaket har neppe betydning i forhold til bestanden av snabeluer. Forbundet ber derfor på nytt om at det settes i gang et arbeid for å vurdere konsekvensene for snabeluer ved høyere tillatt innblanding i rekefisket."

Under kapittel VI, Ulike fiskerisaker, er bl.a. åpning og stengning av rekefelt, innblandingskriterier, ilandføringsplikten og nordlig sjekkpunkt i RØS omtalt.

Reker i Smutthullet og Russlands Økonomiske Sone (RØS)

Norske fartøy har fisket ca. 10.400 tonn reker i "Smutthullet" i 2009. Dette er en nedgang i forhold til i 2008, da det ble fisket 16.000 tonn i dette området. "Smutthullet" var også i 2009 det viktigste rekefeltet for flåten. I Russlands Økonomiske Sone er det fisket kun 1 tonn av kvoten på 2.500 tonn. I 2008 hadde norske fartøy fisket 570 tonn av kvoten. Dersom det kommer på plass et nordlig sjekkpunkt for inn/utgang til/fra Russlands Økonomiske Sone, er det grunn til å tro at denne kvoten kan bli mer attraktiv.

Forskning på rekebestanden i Barentshavet/Svalbard

ICES har tidligere anbefalt at TAC innføres i rekefisket i Barentshavet. Totalkvoten for 2009 bør ifølge ICES ikke overskride 50.000 tonn for å sikre en høy sannsynlighet for at F er under Flim, og B er over Blim. Det er imidlertid ikke fastsatt kvoteregulering av rekefisket i Barentshavet. I følge Havforskningsinstituttet er bestanden sunn og fiskeriet bærekraftig.

2 Reker Øst-Grønland

Norge hadde til disposisjon 3.500 tonn reker etter at avtalen mellom Norge og EU for 2009 var inngått. Dette er en økning på 250 tonn i forhold til i 2008, men økningen skyldes i første rekke behovet for å balansere avtalen, og ikke et ønske fra norske rekefiskere. Grønlandske myndigheter innførte fra 2004 omregningsfaktorer for reker i Grønlands fiskeriterritorium. Følgende faktorer ble også lagt til grunn i 2009:

Rå, frosne reker i horisontalfryser (f.eks Japanreker)	1,00
Kokte, tunnelfrosne reker (f.eks. sjøkokte)	1,05
Rå, tunnelfrosne reker	1,05
Rå, isede reker	1,00

Etter forslag fra Fiskebåtredernes Forbund var fisket fritt innenfor totalkvoten for de fartøy som har grønlandsrekekonsesjon. Det ble kun fisket 970 tonn av kvoten.

Omsetning

Det er fisket små kvantum større reker i 2009, men det som har vært omsatt tidlig på året har gått til relativt gode priser. For 50-70 reker har det vært betalt opptil 90 kroner per kilo, mens 70-90 har gått for rundt 60 kroner per kilo, og 80-100 for omkring 30 kroner per kilo. Det har vært omsatt små mengder rå skallreker, og prisen har vært om lag den samme som for kokt skallreke.

Regulering i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet reguleringen av rekefisket i 2010 i styremøte den 21. oktober, og fattet følgende vedtak:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til den negative utviklingen i rekefisket ved Øst-Grønland i år hvor fortsatt over 2/3 av kvoten gjenstår og forbundet frykter at denne kvoten også i 2010 blir lite attraktiv for flåten. Forbundet går derfor inn for at rekefisket ved Øst-Grønland gjennomføres som et fritt fiske innenfor totalkvoten. Dette for å øke sjansen for at kvoten tas.

Forbundet forutsetter likevel at deltakerkriteriene videreføres, slik at fartøy som i minst ett av de siste fem årene har deltatt i rekefisket ved Øst-Grønland kan delta i dette fisket i 2010."

3 Rekefisket i NAFO-området

Norge hadde i 2009 en «døgnkvote» på 1.985 fangstdøgn i NAFO-område 3M, og 334 tonn reker i område 3L. Etter at Norge overtok den islandske kvoten i 3L som kompensasjon for manglende loddefiske, ble den norske kvoten i 3L økt til 668 tonn. Det var fritt frem for alle fartøy med rekekonsesjon å delta, og påmeldingsordningen til fisket ble videreført. Fartøy måtte melde fra før utseiling, og notifiseringen ble deretter sendt NAFO.

Fisket

Det har vært fisket svært lite reker på Flemish Cap (3M) i 2009. Kun ett norsk fartøy har fisket reker i NAFO i 2009, og da for å ta rekekvoten i 3L. Denne kvoten på 668 tonn ble fullt utnyttet.

Regulering i 2010

På årsmøtet i NAFO ble det foreslått å stoppe rekefisket i 3M fra 2010. Forslaget fikk ikke flertall, men det ble vedtatt å halvere antall fiskedøgn. Dette legger uansett ingen begrensning på den norske aktiviteten i dagens situasjon.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund behandlet reguleringen av rekefisket i 2010 i styremøte den 21. oktober, og fattet følgende vedtak:

"Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at kvoten i NAFO området 3 L reguleres ved fritt fiske innenfor totalkvoten uten å begrense adgangen til å delta i fisket. Lang vei til feltet gjør det nødvendig at fartøyet kan fylle lasterommet for å få tur og det vil heller ikke være aktuelt for andre fartøy å delta dersom ett fartøy først har tatt utseiling. Dersom Norge også for 2010 disponerer den islandske rekekvoten i 3L går styret likevel inn for overnevnte løsning løsningen, da fritt fiske uten adgangsbegrensning vil gjøre det enklere å disponere eventuell restkvote eller tilleggskvote i 3L.

Forbundet ber om at fangstdøgnene i område 3M tillates benyttet av fartøy med reketråltiltelse etter samme ordning som tidligere."

C SILDEFISKERIENE

1 Sild sør for 62° N

Kvotavtalen med EU for 2009, samt kvotavtalen for Skagerrak for 2009, gav Norge følgende kvoter til disposisjon.

Nordsjøsild	48.368 tonn
Sild i Skagerrak	<u>5.032 tonn</u>
Totalt	<u>53.400 tonn</u>

I løpet av de fire siste årene har den norske sildeknoten blitt redusert til mindre enn en tredjedel av nivået i 2005. I årets avtaler var det en fleksibilitet for fiske etter Skagerraksild som betydde at inntil 20% av kvoten kunne fiskes i Nordsjøen. Dette var en reduksjon i forhold til avtalen for 2008, som ga 30% fleksibilitet.

Fordelingen av den norske kvoten er som følger:

Ringnot	38.861 tonn
70-90 fots notfartøy (Suk)	2.480 "
Trål (inkl. bifangst)	3.639 "
Kystfiske (fartøy under 70 fot)	<u>7.000 "</u>
Totalt	<u>51.980 tonn</u>

Av bruttokvoten ble det satt av 1.420 tonn til forsknings- og undervisningsformål. Fordelingen av kvantum til ordinært fiske var i tråd med rådet fra Landsmøtet i Norges Fiskarlag høsten 2007.

Ringnotfisket

Kvotefaktor ble fastsatt til 0,84 for sild i Nordsjøen/Skagerrak, og 0,07 for det kvantum flåten måtte fiske i Skagerrak. Suk-fartøyene fikk fastsatt faktorer på 0,58 og 0,07. Ringnotflåten deltar i fisket i hovedsak under "matjes-sesongen" fra månedskiftet mai/juni. Fra august av fiskes silda i hovedsak til filet-produksjon. Under matjes-sesongen innførte Norges Sildeallag turkvote. Fisket løp ut av seg selv uten noen form for endringer i reguleringene. Forbundet tok opp spørsmålet om muligheten til å bruke flytetral i nordsjøsildfisket også etter 1. septem-

ber for denne flåtegruppen, uten å få gjennomslag. Saksgangen er nærmere beskrevet under kapittel VI.

Suk-gruppens fiske var også i år overregulert. Det har vært en utfordring for reguleringsmyndighetene at bare ca. halvparten av flåtegruppen har deltatt i fisket. Etter forslag fra næringen ble kvoteskjæringsdatoen flyttet fra 1. desember til 1. november, og senere til 1. oktober. Fisket ble stoppet 10. november ved beregnet oppfisket kvote.

Fisket til de pelagiske trålerne

Kvoten på 3.639 tonn nordsjøsild inkluderte en bifangstavsetning på 1.000 tonn. Som tidligere år var det tillatt med opp til 20% bifangst i fangstene ombord eller ved landing i industritrålfiskeriene. Fisket ble åpnet 1. januar, og regulert med en faktor på 0,27.

Fisket ble stanset ved beregnet oppfisket kvote den 1. desember.

Reguleringer i 2010

Styret i Fiskebåtrederne Forbund behandlet denne saken i møte den 20. oktober og gjorde følgende vedtak:

- 1 "Styret i Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at ICES har tilrådd en ytterligere reduksjon av totalkvotene for 2009. I lys av den endrede rekrutteringssituasjonen. Styret konstaterer videre at det nå er avtalt en ny forvaltningsregel for denne bestanden. I og med at forhandlingene med EU om en kvoteavtale for 2010 ikke er avsluttet enda, forbeholder forbundet seg retten til å komme med utfyllende uttalelser om dette fisket.
- 2 Styret i Fiskebåtrederne Forbund forutsetter at Norges Fiskarlag sitt landsmøtevedtak legges til grunn for fordelingen av de norske sildekvotene sør for 62-graden i 2010. Vedtaket innebærer blant annet at den såkalte Suk-gruppen er utskilt som egen gruppe og skal gis 6 % av den tidligere samlede ringnotgruppens kvote. Styret vil tilrå at ringnotgruppens sildefiskerier nå reguleres etter samme retningslinjer som en har hatt for 2009 med flat fartøykvoteregulering. Det forutsettes at den reviderte slumpfiskordningen kan anvendes på en slik pragmatisk måte i dette fisket at en ved en meldingsordning kan unngå refordelinger av ringnotkvoten.
- 3 Styret mener at det bør åpnes for ordinært fiske etter nordsjøsild for industritrål/nordsjøtrål fra nyttår av regulert med fartøykvoter. Styret foreslår at et tilstrekkelig kvantum sild av gruppekvoten til trålerne til innblanding i andre fiskerier, med en bifangstprosent på 5. Høyere bifangster trekkes fra fartøyets fartøykvote av sild.
- 4 Styret viser til at norske myndigheter har vedtatt at det skal være forbud mot at norske ringnotfartøy skal kunne benytte trål i fisket etter nordsjøsild etter 1. september. Styret i Fiskebåtrederne Forbund mener at et slikt forbud heller bør innføres når det på feltet påvises bifangstproblemer. Dette kan raskt gjennomføres gjennom et samarbeide mel-

lom Kystvakta og fiskeflåten. Styret mener at en heller ikke kan se dette spørsmålet isolert fra andre fartøygrupper og fiskefartøy fra andre lands bruk av trål etter sild i Nordsjøen.

- 5 Styret legger til grunn at en også i år har en skjæringsdato i dette fisket der Fiskeridirektøren kan sette inn nødvendige endringer i reguleringene for at totalkvoten kan oppfiskes. Styret vil imidlertid be om at en så snart som mulig legger opp til ordninger som kan åpne opp for saldering av totalkvoten over årsskiftet slik en nå har lagt opp til i den internasjonale avtalen for kolmule, og norsk vårgytende sild. Styret går videre ut fra at en arbeider videre med å øke fleksibiliteten for fangst av sild i Skagerrak og Nordsjøen."

2 Norsk vårgytende sild

Avtaler og kvoter

Det ble inngått en fempartsavtale for 2009 mellom EU, Færøyene, Island, Russland og Norge om forvaltningen av norsk vårgytende sild den 13. november 2008. Avtalen var en videreføring av avtalen fra året før med norsk andel på 61% av totalkvoten (TAC). Avtalen fastsatte en TAC på 1,643 mill. tonn. Dette kvantumet var i tråd med gjeldende forvaltningsplan som innebærer en beskatningsgrad på $F=0,125$.

Avtalen ga avtalepartene utstrakt adgang til å fiske sine kvoter i norske farvann. Når det gjelder flere detaljer om avtalen vises det til eget punkt i kapitlet om fiskeriavtaler med andre land.

Av den norske totalkvoten ble det avsatt 1.000 tonn til agnkvote, og 3.000 tonn til forskning og skolekvoter. Fordelingen av den resterende kvoten ble fastsatt i tråd med vedtaket i Landsmøtet i Norges Fiskarlag høsten 2007. Dette gav følgende gruppekvoter:

Kyst	367.349 tonn
Trål	109.805 tonn
Ringnot	<u>521.076 tonn</u>
 Totalt	 <u>998.230 tonn</u>

Fisket

Ringnotflåten fikk sine fartøykvoter fastsatt etter en kvotefaktor på 12,46. Trålerne fikk fartøykvoter med en kvotefaktor på 9,4. Kystflåten hadde en enhetskvote på 90 tonn, hvorav 57 tonn var garantert.

Fisket startet på feltene utenfor kysten av Troms, før sildestimene startet på gytevandringen sørover til feltene utenfor Møre og Trøndelagskysten. Sildeforekomstene var svært store, og forbundet anmodet flåten om å utvise stor aktsomhet, slik at notsprenghninger kunne unngås i størst mulig utstrekning.

Ved avslutningen av vintersesongen var det innmeldt 447.366 tonn av totalkvoten. Dette var om lag på samme nivå som året før. Kystflåten fisket denne vintersesongen relativt mer av sin totalkvote, mens trål og ringnot fisket en noe lavere andel enn året før. Årsaken til dette er sammensatt. En av årsakene var at flere innen ringnot hadde benyttet seg av kvotefleksibilitetsordningen høsten før, og at en i år hadde et vinterloddefiske.

Fisket startet opp igjen i Norskehavet i slutten av august.

Forekomstene har vært store, og fisket har gått jevnt unna. Innsatsen har til dels vært preget av utviklingen i makrellprisene dette året. Kystflåten sine fiske ble stanset den 23. oktober, da med unntak for fartøy som hadde igjen mindre enn den garanterte delen av kvoten.

Dagstenging

Det ble på forhånd gjort klart fra myndighetenes side at en ville sette inn stengingstiltak i fisket om en anså det nødvendig for å hindre neddreping av sild. Den 9. januar sendte forbundet ut følgende oppfordring til flåten:

"Vi er kjent med at svært store konsentrasjoner av sild, kombinert med til dels dårlig vær har ført til notsprenghninger. Dette vil åpenbart medføre reaksjoner hos kontrollmyndighetene om dette fortsetter på samme nivå.

Vi vil på det mest innstendige be om at en viser den ytterste varsomhet fremover i notfisket slik at en unngår at dette vedvarer."

Det ble avdekket uheldige enkelthendelser i spesielt kystnotgruppene under sildefisket. Det ble likevel ikke innført dagstengingsforbud under årets vintersesong.

Områdestenging av fisket

For å beskytte felt der det kan være forekomster av norsk vårgytende sild under minstemålet, har norske myndigheter satt en østlig grense for fisket etter norsk vårgytende sild. Denne gren-

sen har de siste årene gått fra sydspissen av Svalbardsona til Sørøya i Finnmark. I perioden 3. juli til 15. oktober har en imidlertid hatt en grenselinje som har gått noe lenger øst.

Spørsmålet om nordøstgrensen for fiskeområdet til norsk vårgytende sild var også aktuelt i år. Den 21. september sendte forbundet ut følgende melding til flåten, der det heter:

"Det vises til J-127-2009. Gjeldende nordøstgrense frem til 15. oktober er mellom N 74.4,73, Ø 19.5,76 og 70.40,5. Etter dette tidspunkt har en en mer sydlig grense (se J-melding)."

Samtidig tok forbundet opp saken med Fiskeri- og kystdepartementet med sikte på å beholde den nordøstligste grensen ut året. Forskriften ble endret med virkning fra 7. oktober slik at flåten kunne forholde seg til den østligste grensen ut året.

Kvotefleksibilitet over årsskiftet

Ordningen der fartøy kan overføre inntil 10 prosent av årets kvote, eller fiske inntil 10 prosent over kvoten, har blitt videreført. Ordningen er godt utnyttet.

Omsetningssituasjonen.

Trass i rekordhøy kvote har den norske totalkvoten gått til direkte konsumanvendelse. Første-håndsprisene har vist en negativ trend, og da særlig i andre halvår. Bakrunnen for prisnedgangen er sannsynligvis flersidig. Totalutbudet i markedet kombinert med vanskeligere økonomisk situasjon i importlandene kan være noe av årsaken. Økt margin til kjøperleddet som følge av færre aktører i auksjonsmarkedet, er nok også en viktig del av bildet. Gjennomsnittspris til fisker ligger i år på kr 2,50 pr kg mot kr 2,81 i fjor.

Regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 2010

Styret i Fiskebåtrederne Forbund behandlet regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i møte den 20. oktober, og gjorde følgende vedtak:

- 1 "Styret i Fiskebåtrederne Forbund viser til at det er inngått internasjonal avtale om størrelse og fordeling av totalkvoten av norsk vårgytende sild for 2010. Totalkvoten er på 1.483.000 tonn med tilsvarende fordeling mellom partene som en har hatt de siste årene. Styret viser til at det for årets avtale er en svært utstrakt adgang for andre nasjoner til å fiske sin kvote i norske farvann. Styret forutsetter at det ikke avsettes større kvantum enn for 2009 av den norske totalkvoten til agn, forskning og skole.
- 2 Fiskebåtrederne Forbund viser til at det også i avtalen for 2009 er åpnet opp for at den enkelte part kan overfiske/underfiske kvoten med inntil 10 prosent årlig mot at

dette kvantum blir saldert mot partens kvote i det påfølgende år. Styret legger til grunn at en også for neste sesong legger opp til slik kvotefleksibilitet på fartøynivå.

- 3 Styret forutsetter at den norske kvoten også fordeles mellom gruppene henhold til vedtak på Landsmøtet til Norges Fiskarlag høsten 2007. Denne fordelingsformel legges også til grunn dersom en får endringer i løpet av året av den norske totalkvoten. Når det gjelder de fordelingsmessige konsekvenser av kvotebyttet mellom Russland og Norge av sild mot lodde, vises det til forbundets tilrådning i vedtaket om regulering av loddefisket i Barentshavet for 2010.

Styret går inn for at gruppekvoten til konsesjonspliktige ringnotfartøy fordeles med vanlig kvotenøkkel. På grunn av fleksibilitetsmuligheten må ringnotgruppen tildeles flate fartøyskvoter. Trålfisket reguleres tilsvarende med ikke-overregulerte fartøy/maksimalkvoter etter tidligere vedtatt fordelingsnøkkel. Styret forutsetter at regelverket legges til rette slik at alle norske flåtegrupper kan benytte seg av muligheten til å drive med partråling i dette fisket når fangstforholdene tilsier det. Styret mener også at en bør kunne tillate at fartøy på feltet, innen samme gruppe kan drive med partrål uten at dette trenger noe annet enn en avmeldingsordning. Fokus for myndighetene må være at hvert fartøy leverer fangst i henhold til utdelt kvote.

- 4 Styret viser til at en i de senere årene har vært gjennom en liberalisering av regelverket mht. overføring av fangst mellom fartøy i ulike fangstgrupper. En forutsetning må fortsatt være at fartøy som leverer eller mottar slik overført fangst selv er skikket til selv å drive et kommersielt sildefiske.
- 5 Styret viser til praksisen med å gi kystflåten fordeler framfor andre grupper i nære kystfarvann under fisket etter norsk vårgytende sild. Det vises også til det utvalgsarbeid som er gjort i Norges Fiskarlag om problemstillingen, samt Norges Fiskarlag sin Landstyrebehandling av saken. Det vises videre til høringsnotat fra Fiskeri- og Kystdepartementet om størrelsesgrenser i kystflåten der dette spørsmålet er drøftet. Styret forutsetter at en i fremtiden likebehandler flåtegrupper og fartøystørrelser i dette spørsmålet fremover, slik Norges Fiskarlag går inn for.
- 6 Styret forutsetter nå at det blir fastsatt regler for bifangst av andre fiskeslag i det internasjonale fisket etter norsk vårgytende sild i Jan Mayen sona. Særlig er det behov for en avgrensing i fisket etter makrell i området for fartøy som ikke har anledning til direktefiske etter makrell. Styret ber igjen om at for neste sesong trapper trapper opp vaktholdet av Jan Mayen sona.

Styret viser til at det i NØS er satt grenser for hvor langt nord en kan drive fiske etter norsk vårgytende sild. Dette for å unngå fangst av sild under minstemålet. Styret er enig i at en slik grenselinje er riktig. Styret antar at erfaringene med årets vandringsmønster på silda legges til grunn for å legge en tilpasset grenselinje. Videre at en har oppfølgingsrutiner som bidrar til at grensen kan flyttes raskt om vandringsmønsteret på den store silda skaper behov for det."

Reguleringene for fisket er i stor grad lagt opp etter samme mal som for 2009, og stort sett i samsvar med rådet fra Fiskebåttredernes Forbund. Når det gjelder fordeling av kvoten mellom gruppene, besluttet departementet at kvantumet på 30.000 tonn lodde som Russland overførte i bytte mot sild, skulle fordeles mellom loddetrål og ringnot. Som en følge av dette ble havfiskeflåten belastet hele overføringen av 10.000 tonn norsk vårgytende sild til Russland.

3 Lodde

3.1 Lodde i Barentshavet

ICES åpnet i sin kvoteanbefaling for 2009 for et loddefiske på 390.000 tonn, som også ble avtalt totalkvote mellom Russland og Norge. Kvoten var i samsvar med vedtatt forvaltningsplan for lodde.

Av kvoten ble det avsatt 10.000 tonn til forskningsformål, som ble fordelt med 5.000 tonn til hver av partene. Den resterende kvoten ble fordelt med 228.000 tonn til Norge (60%), og 152.000 tonn lodde til Russland(40%).

Kvoten ble fordelt slik til ulike grupper og formål:

Konsesjonspliktig ringnot	161.352 tonn
Trålere	26.892 tonn
Kyst	35.856 tonn
Kartlegging av åpningsdato	2.000 tonn
Forskning, skolekvoter	<u>6.900 tonn</u>
Totalt	<u>233.000 tonn</u>

Fordelingen var i samsvar med den tilrådning Landsmøtet i Norges Fiskarlag har gitt.

Påmelding og åpning av fisket

Det ble satt krav om skriftlig påmelding til alle fartøygrupper. Påmeldingen skulle skje til Norges Sildesalgslag innen 12. januar. Tilsammen 80 ringnotfartøy, 27 trålfartøy og 171 kystfartøy ble påmeldt til fisket.

I følge regelverket skulle fisket åpnes når kartleggings- og prøvefiske hadde vist at den voksne lodda hadde skilt seg fra umoden lodde. To fartøy ble leid inn for å foreta kartlegging og prøvefiske. Disse hadde representanter fra Fiskeridirektoratet ombord. I tillegg hadde Havforskningsinstituttet to innleide fartøy på leie og kartleggingstokt etter lodde. Loddefisket ble åpnet den 26. januar i et avgrenset område sør for 74 graden, og vest for 30 grader øst. Området ble utvidet den 13. februar. Først 16. februar ble området utvidet til å omfatte russisk sone. Åpningen i russisk sone var hemmet av

motstridende informasjon fra russisk side om hvilke rammevilkår som gjaldt for norsk loddefiske.

Fra flåten som var på vei til fiskefeltet i NØS fremkom det kritikk for mangelfull informasjon. Mangel på gode prosedyrer for utveksling av informasjon mellom Havforskningsinstituttets innleide fartøy og Fiskeridirektoratets innleide fartøy, var sannsynligvis en av årsakene til kritikken.

Avviklingen av fisket

Kvotefaktor for ringnot ble fastsatt til 3,86 (flat regulering). For trål ble kvotefaktor satt til 2,6 (flat regulering) etter denne gruppens kvotesystem. For kystflåten ble det satt en maksimalkvote på 350 tonn (67% overregulering).

Fisket kom straks i gang etter åpningen den 26. januar på det som ble regnet som et "vestlig innsig". Innsiget var avgrenset i størrelse, men inneholdt svært stor lodde. Fisket stoppet imidlertid opp den 4. februar fordi FHL ikke ville godta Meklingsnemndas forslag til minstepriser, etter at partene i forkant ikke hadde blitt enige om minstepriser. Stoppen ble opphevet den 11. februar, etter at partene FHL og Sildelaget ble enige om nye minstepriser. Konsekvensen av stoppen var uheldig for avviklingen av fisket. For det første mistet flåten kontakten med det vestlige innsiget, med den konsekvens at en gikk glipp av fangster av stor lodde til konsum. For det andre måtte flåten lete før en fant nye forekomster av lodde. Mye kvote ble følgelig stående igjen til siste del av sesongen.

Siste frist for utseiling ble satt til 10. mars kl. 24.00. Utseilingsfristen skulle i første rekke brukes for å kunne justere kvoten i forhold til reelt oppmøte i kyst og trålgruppen. Ikke minst i kystgruppa har det tidligere vært svært store avvik mellom påmelding og deltakelse. Regelen ble også gjort gjeldende for ringnot. Et par ringnotfartøy måtte avbryte kolmulefisket på grunn av fristen. Fiskeridirektoratet var ikke villig til å gjøre unntak for fristen selv om denne gruppen i utgangspunktet hadde et rent fartøykvoteregulert fiske. Av de 27 trålfartøyene, møtte 23. Av de 171 påmeldte kystfartøyene, møtte 61.

Kvotefaktor for trål ble økt til 2,75. Kystflåtens maksimalkvote ble økt i flere omganger, først til 750 tonn, og endte tilslutt opp i 1.400 tonn. Kystgruppens fiske ble

stanset den 25. mars. De andre gruppenes fiske løp ut av seg selv. Siste fangst ble innmeldt 4. april.

Under avviklingen av loddefisket i tidligere sesonger har innslag av hvitfisk i loddefangster ved kysten tidvis vært en utfordring. Dette var ikke noe problem denne sesongen. Av den grunn ble det ikke foretatt noen stenginger av områder for loddefisket etter at lodda hadde kommet inn til kysten.

Rognloddesesongen

Bruken av særskilte reguleringer i forbindelse med avvikling av rognloddesesongen har vært omdiskutert i næringen. Hjemmelsgrunnlaget er usikkert, og fiskerimyndighetene har satt som vilkår at det må være stor grad av enighet innad i næringen for at det skal kunne gjennomføres. Det er ikke bare i flåten det har vært uenighet om slike reguleringer, også innad i industrien har en hatt meningsforskjeller om verdien av slike tiltak. Styret i Fiskebåt konkluderte i sin tilrådning til reguleringene med at en ikke burde innføre særskilte reguleringer av konsumloddefisket.

Norges Sildesalgslag innførte likevel den 8. mars omsetningsreguleringer i loddefisket. En av hovedgrunnene til denne reguleringen var at kjøpersiden likevel fant det gunstig med slike reguleringer fordi en ville avgrense hvor mye lodde som skulle bys ut til det japanske markedet. Salgslaget avgrenset hvert fartøy sine leveranser til rognloddeproduksjon til 23% av fartøyets kvote. Formålet var at flest mulig skulle få mulighet til konsumleveranser. Kystgruppen fikk en sterk økning av sine rognloddekvoter som følge av økningen i maksimalkvote fra 750 tonn, til etter hvert 1.400 tonn.

Evaluering av sesongen

Styret foretok en foreløpig evaluering i møte den 27. mars. I vedtaket heter det:

- 1 "Styret konstaterer at loddebestanden er i svært god forfatning, og at gytebestanden er langt over de grenser som er fastsatt for å sikre en optimal gyting.
- 2 Styret forutsetter at en fra fiskerimyndighetenes side nå foretar en nøye gjennomgang av hvordan relasjonene til russiske myndigheter fungerte under årets sesong med sikte på forbedringer. Både lisensieringsrutinene og rapporteringsrutinene ved fiske i russisk sone er ikke tilfredsstillende løst. Norske myndigheter må prioritere arbeidet med å få til et formidlingssystem som på en bedre måte sikrer at norske fartøy kan operere i russisk sone.

Styret er ikke tilfreds med hvordan systemet fungerer for informasjon om spesielle reguleringstiltak, herunder stengte områder i russisk sone. Fiskeridirektoratet har ikke formidlet informasjon ut til de relevante fartøyene i loddefisket. Styret vil på den andre siden konstatere at gjennomføringen av fisket i NØS har gått greit både forvaltningsmessig og fangstmessig.

- 3 Styret mener at det i etterkant av dette fisket bør foretas en grundig diskusjon og evaluering av de omsetningsmessige sidene av lodderessursene.

Styret er svært kritisk til at FHL innførte kjøpestopp i perioden 4. – 11. februar. Konsekvensen av denne stoppen var at fisket på stor og attraktiv lodde til samfengt konsumproduksjon stoppet opp, og en tapte lodde av en kvalitet som senere ikke ble fangstet. Stoppen av fisket medførte også at flåten på mange vis måtte starte fra nullpunktet igjen og lete opp andre lodda lenger øst i havet. Styret håper at en kan unngå lignende tiltak midt under et tidssensitivt fiske ved senere anledninger.

Styret i Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at Norges Sildesalgslag vedtok å innføre en regulering av leveransene til produksjon av rognmoden holodde til det japanske marked. Styret i Fiskebåtredernes Forbund har tidligere hatt en kritisk holdning til slike reguleringer. Det går både på praktisk gjennomførbarhet, hjemmelsgrunnlag og det faktum at en ikke har styring på hvor mye lodde som faktisk blir levert til markedet. Styret er også i tvil om en slik type regulering fremmer en økt verdiskapning i næringen på lengre sikt, og at en også i dette fisket bør normalisere omsetningen til det en ellers har hatt i silde-sektoren blant annet for å utvikle andre markeder.

Styret er negativ til at salgslaget valgte å ikke gi forskningskvotene samme status med hensyn til omsetningsmuligheter som øvrige fartøykvoter. Styret mener det ville vært rimelig at disse kvotene fikk de samme begrensningene som den øvrige flåte m.h.t. hvor stor andel som kunne leveres til konsum.

- 4 Styret mener at det i lys av avviklingen i fisket så langt bør legges opp til en grundig diskusjon om en skal fortsette med slik type regulering av rognloddefisket. Styret er opptatt av at aktørene i de involverte flåtegruppene kan få si sin mening om dette før styret konkluderer, og ber om at sekretariatet forbereder saken til et medlemsmøte for ringnot og pelagisk trål i nær framtid. Styret ser gjerne at salgslaget deltar med representanter i dette møtet."

Det ble avholdt et medlemsmøte for ringnot og trålgruppa på Gardermoen den 11. mai. På møtet framkom det misnøye med konsumloddeseongen og Sildelagets håndtering av omsetningsreguleringen. Det var imidlertid ingen entydig holdning til bruken av særlige reguleringer for rognloddeseongen.

Reguleringer for 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet reguleringene av loddefisket i 2010 i møte den 20. oktober. Styret gjorde følgende vedtak:

- 1 "Styret i Fiskebåtredernes Forbund viser til at partene i forhandlingene om en kvoteavtale for 2010 mellom Russland og Norge ble enige om en totalkvote på 360.000 tonn. Dette er i pakt med gjeldende forvaltningsregel for bestanden. I følge avtalen er det av 5.000 tonn til hver av partene til forskning. Den resterende del av kvoten er deretter fordelt etter tradisjonell nøkkel som gir 210.000 tonn til Norge. Som følge av kvotebytte mot 10.000 tonn sild er Norge i tillegg tildelt 30.000 tonn lodde.
- 2 Styret forutsetter at den norske loddeknoten på 240.000 tonn fordeles mellom flåtegruppene slik som Landsmøtet i Norges Fiskarlag i 2007 anbefalte. Dette betyr at totalkvoten, uavhengig av kvotestørrelse, deles med 16 % til kystfartøy, 12 % til trål og 77% til konsesjonspliktig ringnot. Styret mener at en verdivurdering av sild mot loddetillegget sammenholdt med fordelingen av de to artene i de respektive kvotestigene bør tilsi en slik fordeling. Forbundet er imidlertid åpen for et alternativ der ringnot og trål tildeles hele overføringskvantumet på 30.000 tonn mot at disse gruppene også trekkes for hele byttekvantumet av norsk vårgytende sild til Russland.

Styret ber om at det legges til rette for at alle grupper kan anvende trål i fisket når det er formålstjenlig. Særlig når lodda har kommet under kysten har erfaring vist at trål tidvis kan være et mer formålstjenlig redskap.
- 3 Ringnotkvoten fordeles etter vanlig fordelingsnøkkel. Kvoten til trålerne fordeles tilsvarende etter etablert kvotenøkkel for nordsjøtrål. Styret vil understreke betydningen av at en slumpfiskordning legges opp på en slik måte for dette fisket at en kan ta raske i beslutninger i flåten om overføring av fangstrettigheter.
- 4 Basert på erfaringene fra fjorårets sesong forutsettes det at norske myndigheter skjerper rutinene for kommunikasjon mellom norske og russiske myndigheter slik at en unngår at norske fartøy i russisk sone kommer opp i episoder som følge av at en ikke har fått kjennskap til viktige forhold knyttet til fiske i RØS. I informasjonen til flåten må det også tas hensyn til at pelagisk sektor ikke er til stede i havområdet hele året slik tilfellet er for kvitfisk- og rekeflåten
- 5 Styret ber om at det av hensyn til avviklingen av fisket iverksettes tiltak som gir større samsvar mellom antall påmeldte og oppmøtte fartøy i loddefisket. Det må fastsettes krav om at alle deltakende fartøy på egen hånd er i stand til å drive fiske, samt føre fangst. Når det gjelder ringnot kan en imidlertid ikke se at det skulle være behov for en siste oppmøtedato.
- 6 Styret viser til at norske myndigheter under tidligere sesonger har iverksatt langt mer rigide bestemmelser for norsk fiske, enn det de andre avtalepartene har måttet forholde seg til. Dette går både på åpningsdato, og hvilke havområder det er tillatt å fiske i. Styret forutsetter nå at de avgrensninger som skal foretas i loddefisket hva angår åpningsdato og områdestenging er et felles anliggende med like regler for norske og andre lands fiskere.
- 7 Kvoteavtalens kriterier om bifangst og minstemål, kan overvåkes gjennom samarbeide mellom fiskefartøy og kystvaktfartøy på feltet. Styret mener at modellen og praksis en anvendte vinteren 2009 for fiske for å takle utfordringer med eventuell bifangst innen for 4 mila fungerte bra.
- 8 Styret viser til at det under tidligere sesonger har vært en debatt om fisket etter lodde beregnet for det japanske marked skal underlegges spesielle regulerings-

tiltak. De siste sesongene var det ikke iverksatt slike reguleringer, delvis be-
grunnet i at hjemmelsgrunnlaget for dette var tvilsomt.

- 9 Styret i Fiskebåtredermes Forbund konstaterer at kjøpersiden i en viktig fase av
fjorårets sesong iverksatte kjøpestopp. Resultatet var at flåten mistet kontakten
med den store lodda som en da fisket på, og at en som følge av stoppen også
mistet kontakt med loddeinnsigene. Dette bidro sterkt til at hele gangen i fis-
ket stoppet opp for en lengre periode. Styret håper at konsumindustrien tar et
større helhetsansvar for avviklingen av dette sesongfisket enn det den gjorde i
2008. Styret forutsetter at Norges Sildesalgslag vurderer nøye om den prispro-
fil en hadde på lodde til konsumanvendelse var riktig også for kommende se-
song. Det er også viktig at Sildelaget treffer de nødvendige kontrolltiltak slik
at omsetning og leveranser skjer på en ryddig måte."

Fiskeri- og kystdepartementet fulgte næringens råd når det gjaldt fordeling av det or-
dinære loddekvantumet. Når det gjaldt fordelingen av de 30.000 tonn som ble byttet
mot 10.000 tonn norsk vårgytende sild, valgte departementet å fordele loddekvoten
mellom ringnot og trål, og tilsvarende belaste disse fartøygruppene sildekvoter for
byttekvantumet.

3.2 Lodde ved Island / Grønland og Jan Mayen

Det ble ikke åpnet for et ordinært fiske etter lodde ved Island i vintersesongen 2009.
Det foregikk et forsøksfiske av islandske fartøy, men fisket ble aldri åpnet slik en har
opplevd tidligere år. Loddebestanden i området er sannsynligvis nede på et svært lavt
nivå. Styret behandlet spørsmålet om reguleringer ved et eventuelt fiske i 2010 på mø-
tet den 20. – 21. oktober. I vedtaket heter det:

- 1 "Styret i Fiskebåtredermes Forbund konstaterer til at det til tross for flere år
med stopp i fisket i sommer- og høstsesongen har likevel islandske myndighe-
ter tillatt et visst fiske av lodde under gyteinnsiget på vinteren. Den norske flå-
ten kan kun fiske med et avgrenset antall fartøy samtidig. Fisket må være av-
sluttet innen 15. februar, noe som er midt i sesongen. Flåten må fiske nord for
64.30 N, og er dermed effektivt utestengt fra de beste fangstfeltene. De norske
fartøyene kan heller ikke bruke trål. Kombinert med svært ustadige værfor-
hold gjør dette at de totale rammevilkår for fiske i islandsk farvann er svært
dårlige for norske fartøy.
- 2 Styret vil påpeke at det gjeldende avtaleverk er bygget rundt at mesteparten av
den norske kvoten har blitt fisket før vintersesongen. Med et ensidig vinter-
fiske slår dette regelverket spesielt skjevt ut for den norske flåten. Blant annet
taper norske fiskere den del av kvantumet som ikke kan fiskes i islandsk sone.
De dårlige vilkårene for norsk fiske i islandsk sone under vinterfisket ble indi-
rette erkjent av islandske myndigheter ved enkelte anledninger har endret noe
på grensene for norsk fiske. Styret viser samtidig til at færøyske fiskere ikke er
begrenset med tilsvarende reguleringer som norske fiskere i farvannet.

- 3 Styret vil be norske myndigheter fortsette å ta opp problemstillingen knyttet til norsk farvannsadgang i dette fisket med islandske myndigheter slik at en kan ha bedre mulighet til utnyttelse av en eventuell vinterkvote i islandske farvann. Dette går både på forbedring i fangstområde, og tidsrom det norske fisket kan få drives i.
- 4 Styret vil for øvrig minne om at det i tillegg til gjennomføringen av trepartsavtalen om lodde, også ligger forpliktelse hos islandske myndigheter i å gi norske fiskere rimelige rammevilkår for utnyttelse av den lodda en har fått som kompensasjon gjennom Smuthullsavtalen.
- 5 Styret konstaterer at det foreløpig ikke ligger noen kvoteanbefaling til grunn for et fiske. Dersom det åpnes for et fiske, vil styret anbefale at en legger til grunn at kvoten blir fordelt med fartøyskvoter/maksimalkvoter basert på universalnøkkelen. Styret er innforstått med at det kan foretas endringer i kvotefaktor på kort varsel i dette fisket for å sikre optimal utnyttelse av kvoten. Styret legger til grunn at det legges opp til en påmelding til dette fisket slik at deltakelsen en legger til grunn for kvotefordeling er mest mulig reell.

Styret forbeholder seg retten til å komme med utfyllende kommentarer dersom situasjonen tilsier det."

4 Makrell

4.1 Avtaler og kvoter

Som følge av bestemmelsene i fiskeriattalene med EU, Færøyene og i NEAFC ble norsk totalkvote fastsatt til 190.802 tonn, mot 120.450 tonn for 2008. Den kraftige økningen skyldes i hovedsak to forhold. Det ene er at det er foretatt endringer i beskatningsstrategien for makrell, som for dette året gav økning i totalkvoten. Den andre grunnen til økningen ligger i avtalemessige forhold, der Norge og Færøyene for 2009 fastsatte en egen nordlig tilleggskvote, som følge av at EU i en årrekke har gjort det i sydlige farvann. Norge har fram til 2009 protokollert uenighet om EU's ensidige kvotefastsettelse for en såkalt sydlig makrellkomponent.

Det kvantum makrell norske fiskere har til disposisjon fremkommer gjennom et relativt komplekst avtalesett. Trepartsavtalen mellom Færøyene, Norge og EU setter rammene for en totalkvote for disse landenes fiske, samt tar hensyn til fisket i NEAFC, der også andre land som eksempelvis Russland får tildelt makrellkvote. EU nekter fortsatt å innbefatte sitt makrellfiske i de sørlige områdene som en del av fellesbestanden, selv om forskerne klart definerer dette fisket som fiske på samme bestand. Fiskebåtrederne Forbund har i flere år ment at en fra norsk side må foreta motiltak i form av en norsk makrellkvote i nordlige farvann, som balanserer av EU sitt fiske i sydlige farvann. Næringen har også vært negativ til å akseptere en fordeling av

felleskvantumet som EU og Norge har i NEAFC-arrangementet, etter samme prosentfordeling som i ad-hoc regimet mellom EU og Norge.

Av totalkvoten er det avsatt kvoter til agn og forskning. Kvotene er på 1.000 tonn til agn og 3.000 tonn til forskning og undervisningsformål.

Etter disse avsetningene og avsetninger til tredjeland, stod det igjen 186.802 tonn til fordeling på de ulike fartøygrupper som deltar i makrellfisket.

Avtalene med Norge og Færøyene gav norske fiskere farvanns adgang til disse partenes soner.

I henhold til avtalen med EU går det frem at inntil 100.000 tonn av den norske kvoten nord for 62 graden, kan fiskes i statistikkområde IVa, dvs. både i EU-sona og i NØS. Videre kan den såkalte nordsjøkomponenten (41.307 tonn) og den delen av kvoten som er definert fra områdene vest av 4 graden (12.300 tonn) fiskes i EU-sona, i tillegg til NØS sør for 62. graden. Videre kunne de forannevnte 12.300 tonn selvsagt også fiskes vest av 4 graden i områdene VIa, VIId, VIIe, VIIf og VIIh, og inntil 3.000 tonn av dette igjen kunne fiskes i IIIa. I sum gir dette en rettighet for norsk makrellfiske i EU-sona på til sammen 153.365 tonn. Norske fartøy kunne også fiske inntil 11.232 tonn i Færøysona.

4.2 Vinterfiske av makrell

Styret i Fiskebåtredernes Forbund har prinsipielt ment at makrellfisket, i likhet med de fleste andre pelagiske fiskerier, bør reguleres med årskvoter. Heller ikke i år ble det en generell åpning for å fiske makrell. Til tross for at EU har en viktig sesong i første kvartal, har norske myndigheter vegret seg mot at norske fartøy skal fiske mye makrell i første halvår. Norske fartøy kunne starte et begrenset fiske på maksimalkvoter i norsk sone i perioden 1. januar til 9. august. Maksimalkvoten for ringnotfartøyene var på 350 tonn, og for Suk-flåten på 250 tonn.

Med bakgrunn i en interesse fra ringnotrederier for å fiske makrell i EU-sona i januar, ble det den 7. januar sendt følgende henvendelse til Fiskeri- og kystdepartementet:

"Det vises til at det også i år er satt i verk en foreløpig regulering av det norske makrellfisket. Fisket er avgrenset til norsk sone, og det er tildelt et mindre forskudd på fartøykvoten for 2009 i form av en maksimalkvote.

Fra enkeltfartøy er det nå interesse i å utnytte mulighetene som ligger i fiske makrell av god kvalitet som betales med relativt brukbare priser på norske anlegg. Utenlandske fartøy har den siste tiden levert godt betalte fangster i Norge.

Fisket til de utenlandske fartøyene foregår i EU-sona. Det er kun norske bestemmelser, og ikke avtalen som er inngått med EU som hindrer et norsk fiske der.

Fiskebåtrederne har i flere år hevdet at de norske reguleringene av makrell 1-halvår for lengst er utgått på dato, og at en bør regulere dette fisket på linje med de andre pelagiske helårsfiskeriene.

Fiskebåtrederne ber om at en snarest mulig endrer reguleringsbestemmelsene slik at norske fartøy kan få utnyttet de muligheter som ligger i markedet nå, innenfor de rammer som EU-avtalen setter mht. fangstområde.

Det vises videre til at det i den nåværende regulering er satt en maksimalkvote på 350 tonn for ringnotfartøy. Dersom en skal fiske makrell i EU-sona vest av Shetland vil nok et slikt kvantum bli sett på som noe for knapt. Det bør derfor ved en endring også foretas en økning av denne maksimalkvoten til minimum 700 tonn. I og med at forhandlingene med Færøyene nå foregår, er det en viss utsikt til at det om få dager kan foreligge grunnlag for å sette en endelig norsk totalkvote av makrell. Dermed kan det ligge til rette for en samtidig endring av de foreløpige makrellreguleringene. I den forbindelse har ikke forbundet noen motforestilling til at fartøyene som følge av dette får tildelt ordinære fartøykvoter.

Forbundet prioriterer imidlertid at en får til en åpning for norske fartøy i EU-sona mens markedsmulighetene er til stede. Det er vår vurdering at det også ligger en fordel i å få spredt aktiviteten til flåten nå i startfasen av vintersesongen."

Forskriften ble endret den 21. januar, slik at fartøy kunne fiske inntil 700 tonn av sin makrellkvote vest for 2 grader vest i EU-sona. På det tidspunkt hadde imidlertid flåten prioritert andre fiskerier.

4.3 Reguleringer for høstsesongen og det totale makrellfisket i 2009

Understående oversikt viser hvorledes årets makrellkvote ble fordelt.

Kyst	35.558 tonn
Trål	5.978 tonn
Suk	11.912 tonn
Konsesjonspliktig ringnot	<u>133.354 tonn</u>
Totalt	<u>186.802 tonn</u>

* I Landsmøtet høsten 2007 ble det vedtatt at 1.000 tonn av ringnot sin kvote skulle tildeles kystnotfartøyene under 13 m lengste lengde. Imidlertid var det en klausul om at ufisket kvantum skulle tilbakeføres til ringnot etter 15. oktober.

For høstsesongen ble ringnotfisket regulert med en felles fartøykvote for alle områder. Faktor ble satt til 3,09. Dette innebar en svak underregulering av fartøykvotene med sikte på garanterte kvoter for det enkelte fartøy. Suk-fartøyenes kvotefaktor ble satt til 2,86. Kvotefaktor for trålemer ble satt til 0,52.

4.4 Ny sjekkpunktordning for makrell i EU-sona

I slutten av juni ble det kjent at EU hadde bestemt seg for å innføre en kontrollordning for utenlandske fartøy som skulle fiske makrell i EU-sona. Ordningen har store likhetstrekk med den ordningen som EU innførte vinteren 2006 i kolmulefisket. Norske myndigheter fikk anledning til å komme med kommentarer til detaljene i ordningen. Fiskeridirektoratet hadde kontakt med Fiskebåtredernes Forbund i saken.

Fra forbundets side ble særlig muligheten til å ta norske båter inn til skotsk havn uten forutgående kontroll til havs, sett på som det mest uakseptable i det opprinnelige utkastet. Videre at tidsfristene for å sende meldinger når en skulle gå ut og inn av området var alt for lange. Ordningen ble betydelig forbedret ved at foreslåtte frister ble halvert, og at åpningen for beordring til havn uten forutgående kontroll til havs ble endret. I den tiden ordningen fikk virke ble det ikke meldt om spesielle problemer fra flåten.

4.5 Avvikling av fisket

Større kvote og tendenser til et mer vestlig vandringsmønster på fisken bidro til at makrellfisket kom i gang tidligere i år enn i fjor. I forkant av sesongen informerte forbundet flåten om de viktigste reglene for fisket, herunder de rettigheter som var avtalt om farvannsadgang i EU-sona (også definert i den norske reguleringsforskriften for fisket). Vi anbefalte flåten å prioritere fiske i NØS.

Det ble i startfasen av sesongen registrert relativt gode forekomster av makrell i norsk sone. Flere forhold bidro imidlertid til å dempe fisketakten i startfasen. Et viktig forhold var at industrien i midten av september reduserte prisnivået i auksjonene med bortimot 2 kroner i løpet av kort tid. Dette bidro sterkt til at deler av flåten forlot makrellfeltene i norsk sone til fordel for fisket etter norsk vårgytende sild i Norskehavet.

Fisket flyttet seg tidlig inn i EU-sona. Torsdag den 1. oktober ga skotsk kystvakt beskjed til de norske båtene som var i fiske i EU-sona at de måtte stoppe fisket. Begrunnelsen for stoppen var at EU mente at norske fartøy ikke hadde rett til å fiske mer enn vel 53.000 tonn i EU-sona. Denne tolkningen av avtalen ble bestemt avvist av norske myndigheter. Norske myndigheter mente EUs handling var et klart brudd på avtalen. Til tross for flere forsøk på å få gjenåpnet fisket, forble sona lukket ut året. På det tidspunkt fartøyene ble stoppet, hadde en fisket om lag 105.000 tonn av den norske kvoten. I perioden etterpå ble det fisket ca 16.000 tonn i NØS, slik at det ved årets utgang stod igjen 69.584 tonn av den norske makrellkvoten.

Fisket til trålerne kom knapt i gang før stoppen i EU-sona inntrådte. Gruppen hadde den 3. oktober fisket vel 1.000 tonn av sin kvote. Bare noen få hundre tonn ble tatt etterpå, og trålerne endte opp med et restkvantum ved utløpet av året på 4.466 tonn.

Fiskebåtrederne Forbund og Fiskeri- og kystdepartementet drøftet hvordan en skulle håndtere EUs avtalebrudd, og var enige om at skadevirkningene måtte begrenses. Flåten hadde forholdt seg til Norges forståelse av avtalen. Norske myndigheter gikk derfor tidlig ut og lovet flåten at restkvotene til det enkelte fartøy i 2009 kunne fiskes i 2010. Dette ble senere bekreftet offisielt ved flere anledninger. Hvordan dette skal gjøres i detalj vil bli avgjort på nyåret, avhengig av avtalesituasjonen med EU.

4.6 Kontroll av det norske makrellfisket

Det var også i år lagt opp til en omfattende kontroll av det norske makrellfisket. Ved siden av kontroll av kystvaktfartøy, hadde 4 ringnotfartøy inspektører om bord. I tillegg hadde Fiskeridirektoratets Kontrollverk landingskontroll.

En felles arbeidsgruppe bestående av folk fra Fiskeridirektoratet og næringen har i en periode arbeidet med reviderte kjøreregler for hvordan notfisket etter makrell skal utføres. Det var i forkant av sesongen ikke oppnådd enighet om dette i gruppen.

I påvente av at gruppen skulle konkludere gikk en fra forbundets side ut med følgende informasjon til flåten den 7. september:

"Som mange kjenner til er det en prosess i gang i en arbeidsgruppe der utøvelsesnormer for bruk av ringnot i fisket etter makrell er oppe. Formålet er å få til en bruk av ringnot som i størst mulig grad hindrer uønsket dødelighet av makrell i forbindelse med fangstingen.

Fiskebåt har hatt et møte med HI og Fiskeridirektoratet der disse spørsmålene ble tatt opp. I det møtet ble det klart at en fra HI sin side ønsket at eventuell utslipp av levende makrell fra nota måtte gjøres på en slik måte at det skjedde på et "skjæringspunkt før koking". Etter at en makrellstim har startet koke i nota, må alt i nota tas om bord. Mao. så vil ikke HI gå inn for et kategorisk forbud mot å slippe fisk ut av nota i løpet av et notkast.

Inntil det eventuelt skulle foreligge nye prosedyrer på området vil vi anbefale følgende:

- Ikke slipp ut fangst etter at makrellen har kookt (dvs blåser opp i hele nota)
- Ved utslipp av fisk, hal rolig og sørg for at åpningen er vid (unngå "konvolutt-åpning" slik at ikke fisken skraper for mye mot linet ma.)
- Får dere "feil sort" slipp helt fra framme. Dette bør skje før halvtatt not.

Vi vil informere nærmere når det foreligger noe nytt i denne saken."

Fiskeridirektoratet innkalte noe senere til et "skippermøte" der disse forholdene ble drøftet. Møtet ble avholdt i Bergen den 15. september. Arbeidsgruppen leverte sin innstilling ved nyttår. Forslaget går ut på at det ikke skal være lov å slippe fisk fra makrellkast etter at ¾ av nota er tatt om bord. Videre er det foreslått normer for hvordan en skal foreta kontrollert åpning av nota, slik at fisken kan svømme ut.

4.7 Kontroll av det internasjonale makrellfisket

Behovet for internasjonale tillitvekkende kontrolltiltak i makrellfisket har stått sentralt på agendaen til forbundet siden midten av 1980 åra. Det har vært pekt på manglende vilje hos både EU og Færøyene til å ha kontroll med uttaket i makrellfisket. Det synes nå som at EU de siste årene har tatt grep i makrellkontrollen, selv om EUs sydlige kvote overfiskes i betydelig grad.

4.8 Regulering av makrellfisket i 2010

Styret i Fiskebåtrederne Forbund behandlet reguleringen av makrellfisket i 2010 i møte den 20. oktober, og gjorde følgende vedtak:

- 1 "Styret i Fiskebåtrederne Forbund vil presisere nødvendigheten av effektiv og god i internasjonal kontroll i fisket etter makrell. Det her i flere tiår foregått et stortilt overfiske fra spesielt EU-fartøy. Forbundet har inntrykk av at EU de siste tre årene har iverksatt kontrolltiltak for å få situasjonen under kontroll. Styret er derfor skuffet over opplysninger fra ICES som dokumenterer at EU også i 2009 har et betydelig overfiske. Norge kan ikke lenger akseptere at EU's overfiske får fortsette, uten at øvrige kyststater får kompensasjon gjennom kvotetrekk fra de EU-nasjoner som overfisker sine kvoter.

Styret konstaterer at forvaltningsmyndighetene gjennomfører strenge kontrolltiltak med det norske fisket etter makrell. Kontrollinnsatsen både på havet og i land er svært god. Styret ønsker en effektiv kontroll, og er tilfreds med at det ikke er avdekket ulovligheter eller overfiske i det norske makrellfisket.

- 2 Styret vil vise til undersøkelsene norske havforskere har gjort med å trenge makrell i merder for å måle dødeligheten ved å slippe levende makrell ut av notkast i forbindelse med utøvelse av fisket. Styret tar resultatene av disse forsøkene til orientering. Styret er imidlertid uenig i at resultatene fra disse forsøkene direkte kan anvendes som sammenligningsgrunnlag for hvordan notfisket utføres i praksis. Før forsøkene kan få praktisk relevans for utføringen av fisket, må det derfor legges opp til nye forsøk som er sammenlignbare med den faktiske fangstsituasjonen. Styret viser til at en arbeidsgruppe bestående av representanter for forvaltningen og næringen har arbeidet med å komme frem til utøvelsesnormer for notfisket uten at det foreløpig foreligger et resultat. Styret vil presisere at en må legge opp til en utøvelse av fisket slik at en unngår å slippe ut makrell som ikke overlever. Styret håper at en i fellesskap kan komme frem til en felles forståelse på dette viktige området innen sesongstart.

- 3 Når det gjelder fordeling av norsk totalkvote, forutsetter styret i Fiskebåtredernes Forbund at Norges Fiskarlag sitt Landsmøtevedtak fra høsten 2007 legges til grunn. I regulering av ringnotfisket må kvotefaktor settes slik at fartøyskvoten til det enkelte fartøy kan disponeres under trygge rammer. Det legges vekt på at dette vedtakets bestemmelser om overføring og eventuell tilbakeføring av kvote mellom ringnotgruppen og den minste kystgruppen opprettholdes. Trålgruppens fiske kan reguleres som i 2009. En forutsetter at den totale avsetningen til agnkvote, skolekvote og forskning reduseres i neste sesong. Dersom det blir vesentlige endringer i det avtalemønsteret en har for makrell de siste årene hva angår farvannsadgang vil forbundet komme tilbake til dette.

EU's avtalebrudd m.h.t. norsk adgang til å fiske makrell i EU-sona reiser særskilte problemstillinger knyttet til neste års regulering. Disse vil forbundet komme tilbake til når situasjonen er nærmere avklart senere i høst.

- 4 Styret konstaterer at reglene for overføring av overskuddsfangst mellom fartøyer fra ulike flåtegrupper som deltar i makrellfisket fungerer på en god måte. Justeringen åpner for at både not og trålfartøy kan overta overskuddsfangster. Forutsetningen om at fartøyene som eventuelt mottar slike fangster må være skikket for å delta kommersielt i makrellfisket er etter det styret forstår også håndhevet. Styret anbefaler at en beholder disse reglene også for neste sesong. Med den verdien makrell har, vil selv små fangster være av interesse for fartøyene. Her kan bruk av slumpfiskordningen bidra til at færre fartøy tar ut på ny tur for å fiske disse små restkvantane.
- 5 Styret viser til at en for å unngå innblanding av makrell i fangstene etter sild og hestmakrell har satt i verk en rekke tiltak overfor flåten, herunder opprettelsen av såkalte aktsomhetsområder. Det gir mulighet til at en på en rask måte kan få bukt med innblanding av makrell i sildefisket.
- 6 Styret viser for øvrig til at norske myndigheter innførte forbud mot at ringnotfartøy kunne bruke pelagisk trål, som alternativ til bruk av not, i fisket etter makrell, hestmakrell og sild sør for 62. graden etter 1. september hvert år. Styret viser videre til at en for denne sesongen har fått dispensasjon for dette forbudet. Styret mener at denne regelen må endres til neste års fiske slik at også

norske ringnotfartøy kan bruke pelagisk trål i dette fisket om situasjonen tilsier det. Styret legger til grunn at en må forholde seg til bifangstregler og kvoteavregning på vanlig måte når en bruker trål. Styret har for øvrig vanskelig for å se logikken i et slikt forbud så lenge utenlandske fartøy fra samme flåtegruppe kan anvende trål etter disse fiskeslagene i NØS om de ønsker det. Styret vil for ordens skyld gjenta at en også ser det som naturlig at fartøy fra gruppen pelagisk trål bør kunne anvende ringnot i dette og sammenlignbare fiskeri om en finner det ønskelig."

Vedtaket ble fattet før EU stengte ute norske fartøy fra sin fiskerisone. Ved nyttår var situasjonen at vi sto uten både en trepartsavtale for makrell, og en bilateral avtale med EU der makrellfordeling og farvannsadgang inngår. Norske myndigheter har utarbeidet foreløpige reguleringer for fisket etter makrell i 2010, basert på en norsk totalkvote på 180.424 tonn.

5 Hestmakrell

Gjennom kvoteavtalen med EU hadde Norge til disposisjon en kvote på 3.600 tonn hestmakrell i EU-sona. I Færøysona hadde Norge ei kvote på 50 tonn. I samråd med Fiskebåtdernes Forbund fastsatte norske myndigheter en foreløpig kvote for hestmakrell i norsk sone på 54.000 tonn. Fisket var for øvrig fritt innenfor områdekvotene. Fisket tok seg i år sterkt opp, til de nivå en opplevde på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990 årene. Enkeltfartøy fisket meget godt. Den 9. november ble den foreløpige kvoten økt til 75.000 tonn, og den 19. november til 100.000 tonn. Kvoteøkningene kom etter initiativ fra forbundet. Den 19. november ble fisket i EU-sona stoppet, og fisket i NØS stilnet mer eller mindre av. Totalt er det innmeldt 72.640 tonn i år. Prisene var i startfasen gode, men gikk ned i løpet av sesongen, i hovedsak som følge av det relativt høye kvantumet. Det er verdt å merke seg at på begynnelsen av 90-tallet, da fangstene også var på nivå med årets, gikk hestmakrellen til mel/olje produksjon. I år gikk hestmakrellen i all hovedsak til direkte konsumanvendelse.

Fiskebåtdernes Forbund har tatt flere initiativ for å få opphevet forbudet mot at norske ringnotfartøy kan bruke trål i fisket etter makrell, hestmakrell, brisling og sild sør for 62-graden, slik utenlandske fartøy fra tilsvarende flåtegruppe kan i NØS. Den 23. oktober ble forbudet mot å tråle makrell og hestmakrell opphevet ut året for ringnotgruppen.

6 Havbrisling

I kvoteavtalen med EU for 2008 ble brislingkvoten i EU-sona satt til 10.000 tonn.

Fisket var opprinnelig regulert med en maksimalkvote på 800 tonn. Den 23. november ba forbundet om at maksimalkvoten i dette fisket ble opphevet. I brevet til Fiskeridirektoratet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at praktisk talt hele totalkvoten av havbrisling fortsatt står ufisket i år. Forbundet mener at dette og at en er kommet så vidt langt på året, tilsier at maksimalkvoten blir opphevet. En ber derfor om at dette gjøres så raskt som mulig. Samtidig er en innforstått med at fartøyene melder fra til Norges Sildesalgslag ved avgang, og at fartøyene melder fra om fangst om bord daglig til laget.

Forbundet viser forøvrig til sakspapirene for reguleringsmøtet om reguleringer for 2010, og opprettholder ønsket om en ordning slik som skissert for fartøy som er på feltet ved nyttårskiftet med fangst om bord. Dette, gitt at en har en avtale fra 1/1-2010 med EU."

Maksimalkvoten ble opphevet den 26. november. Overgangsordningen er ikke aktuell i og med at en ikke har en avtale med EU gjeldende fra årsskiftet.

Foreløpige tall viser at det landet 7.956 tonn havbrisling fra norske fartøy i 2009.

Regulering av fisket i 2010

Fiskebåtrederne Forbund fattet i møte den 21. oktober følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det ikke er avklart hvor stor kvote norske fiskere disponerer i EU-sona for 2010 i og med at avtaleforhandlingene med EU ikke er avsluttet.

Styret mener imidlertid at en i prinsippet nå bør legge opp til å regulere dette fisket ved hjelp av maksimalkvoter basert på h.h.v. ringnotnøkkelen for ringnot og den nøkkel som gjelder for norsk vårgytende sild for pelagisk trål. Styret er innforstått med at en anvender overregulering i dette fisket."

7 Kolmule

Avtalen om forvaltning av kolmule for 2009 innebar blant annet en totalkvote på 590.000 tonn, mot 1.250.000 tonn året før. Partene kan over/underfiske kvoten med 10% som salderes mot neste års kvote.

I kraft av den internasjonale kvoteavtalen om kolmule (EU, Færøyene, Island og Norge), kvoteavtalene med EU og Færøyene (byttekvantum) og Russland (byttekvantum), hadde Norge til disposisjon en kvote på 231.973 tonn i 2009, mot 429.580 tonn i 2008. Av dette kvantumet ble

86

det satt av 1.500 tonn til estimert bifangst i andre fiskeri, og 2.400 tonn til forsknings- og undervisningskvoter.

Den norske totale kolmulekvoten til ordinært fiske i 2009 fremkom slik:

Norsk kyststatandel	142.521 tonn
Kvotebytter	
Fra EU	63.200 tonn
Fra Færøyene	11.300 tonn
Til Russland	- 10.268 tonn
Til EU	- 4.000 tonn
Overført fra 2008	<u>29.620 tonn</u>
Til Sverige	- 400 tonn
 Totalt	 231.973 tonn
 Estimert bifangst	 - 1.500 tonn
Forskning/skole	- 2.400 tonn
 Til fordeling	 <u>228.073 tonn</u>

Tabellen under viser gruppekvote og hvor mye gruppene kunne fiske i hhv EU-sona, Færøy-sona, NØS og internasjonalt farvann. Tallene er korrigert for overfiske/underfiske fra året før.

	<u>Kolmuletrål</u>	<u>Pelagisk trål</u>
Gruppekvote	165.680 tonn	62.393 tonn
Kan fiskes i EU-sona	123.597 tonn	34.861 tonn
Kan fiskes i Færøy-sona*	28.481 tonn	8.033 tonn

* Soneadgangen i FØS ble økt fra 36.514 tonn til 76.514 tonn, ettersom Færøyene ønsket økt adgang til å fiske sild i NØS.

Maksimalkvoten for kolmuletrålere ble fra sesongstart satt til 3.250 tonn, hvorav 2.600 tonn kunne fiskes i EU-sona og 300 tonn, senere økt til 1.300 tonn, kunne fiskes i Færøysona. Alternativt kunne en fiske i internasjonalt farvann/norsk sone innenfor totalkvoten til fartøyet.

Pelagisk trål/nordsjøtrål fikk fordelt sin gruppekvote på grunnlag av basiskvote tilsvarende godkjent konsesjonskapasitet for fartøyet. Det ble gitt kvoter etter en faktor på 2,2. Fisket i EU-sona ble begrenset på fartøynivå med en faktor på 1,8 (sterkt overregulert). I Færøysona var det ingen fartøybegrensing.

Også i år ble det fisket et betydelig kvantum i internasjonalt farvann vest av irsk/britisk sonegrense. Kolmuletrål tok 44.182 tonn, og pelagisk trål 5.493 tonn. Dette fisket medførte at enkeltfartøy underfisket sine kvoter i EU-sona så mye at det ga muligheter for at fartøy som kom til senere i fisket, kunne få mer romslige kvotevilkår i EU-sona.

I et brev av 17. mars til Fiskeridirektoratet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at det nå er fisket et betydelig kvantum kolmule i internasjonalt farvann av kolmuletrålerne. I tillegg til innmeldte fangster skal det også være et betydelig kvantum på kjøll som ikke er innmeldt pt.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det nå vil åpne seg en mulighet for at flåten kan få mulighet til å ta en noe større andel av sin totalkvote i EU-sona. Fiskebåtrederne Forbund ber om at Fiskeridirektoratet nå foretar en slik endring i den grad det er rom for det.

Forbundet forutsetter imidlertid at endringen ikke er større enn at de igjenværende fartøyene har "trygg andelskvote" i EU-sona."

Den 19. mars økte Fiskeridirektoratet andelskvoten i EU-sona fra 2.600 tonn til 3.150 tonn.

Den 23. mars rettet forbundet en ny henvendelse til Fiskeridirektoratet om at de på ny vurderte å øke delkvoteenheten i EU-sona. Delkvoteenheten ble den 25. mars økt til 3.450 tonn.

Med basis i fisket i internasjonalt farvann fikk også pelagisk trål den 25. mars økt sin delkvotefaktor i EU-sona til 2,1. Fisket i 2009 endte opp med en restkvote på 7.653 tonn, som blir overført til neste års kvote på de respektive grupper.

Sjekkpunktordningen for kolmulefisket i EU-sona

Det norske kolmulefisket i EU-sona er underlagt en ekstra kontrollordning ved at fartøyene er forpliktet til å passere spesielle sjekkpunkt når de skal gå ut av EU-sona etter avsluttet fiske. Ordningen har skapt visse utfordringer for flåten. Fiskebåtrederne Forbund sendte den 13. februar et brev til Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet, der det heter:

"Det vises til at EU siden 2006 av har gjennomført en såkalt sjekkpunktordning myntet på kontroll av andre lands kolmulefiske i EU-sona. Plasseringen av sjekkpunkt er slik at ordningen fungerer greit når fisket foregår kun i EU-sona. Sjekkpunkter ved Shetland eller Orknøyene utgjør ikke noen omvei for flåten på vei mot lossested. Dersom en fisker i EU-sona og av ulike

grunner vil skifte til annen sone blir systemet straks mer upraktisk. Skal et fartøy for eksempel skifte fiskefelt fra EU-sona til feltene vest av irsk/britisk sonегrense(internasjonalt farvann) utgjør turen innom sjekkpunkt en omvei som i praksis utelukker dette. Dette både på grunn av tidspille, bunkerskostnader og kvalitetsforringelse på fangst om bord. Tilsvarende, gjelder for skifte av felt i fra internasjonalt farvann og til feltene sydvest av Irland.

Tidligere år har ikke dette problemet vært så synlig fordi total og områdekvoter har vært så pass romslige at en stort sett har kunnet komponere hele turer i de enkelte soner. Årets områdekvoter er så små at det er vanskelig å gjennomføre turer med fornuftige lastestørrelser om bord uten å fiske i flere soner samtidig.

I disse dager har en del norske kolmulefartøy startet fiske i internasjonalt farvann. Fisket er kun måtelig bra. Dersom de kunne kombinere en halv tur med å ta resten i EU-sona ville dette medføre at totalt antall turer for å fiske fartøyenes kvoter potensielt kan reduseres fra tre til to turer. En slik reduksjon har både en kraftig økonomisk og miljømessig gevinst. Behovet for å se på både norske og utenlandske reguleringer av fisket opp mot hvilke virkninger mange av dagens ordninger har for nødvendig høye utslipp fra fiskeflåten har blitt tatt opp tidligere av forbundet på generell basis.

Fiskebåtrederne Forbund er klar over at norske fremstøt over for EU om en oppmyking av dette systemet har blitt avvist fra EU sin side.

Fiskebåtrederne Forbund ber likevel om at myndighetene vurderer en ny henvendelse til EU der en ber om et unntak fra bestemmelsene slik at fartøyene kan gå direkte til EU-sona for å avslutte fisket på aktuell tur der. Forbundet går ut i fra at irsk eller britisk kystvakt om nødvendig kan foreta kontroll av flåten på vanlig vis dersom en føler behov for det."

Det skulle imidlertid vise seg at den reelle praktiseringen av ordningen gjorde det noe enklere å kombinere fiske i flere soner enn fryktet. Ny informasjon fra Fiskeridirektoratet bekreftet at flåten kunne operere i flere områder på én tur, uten å gå til sjekkpunkt. Følgende rundskriv ble sendt til flåten den 26. februar:

"Det vises til utfordringen det er å kombinere fiske i EU-sona med fiske i andre soner(inkl internasjonalt farvann) som følge av sjekkpunktordningen. Vi sendte for en tid tilbake enda en henvendelse til norske myndigheter med formål at saken enda en gang ble drøftet med EU slik at en eventuelt kunne få til en oppmyking av bestemmelsene.

Fra Fiskeridirektoratet har vi fått vite at en ved nærmere gjennomgang av tekstene i den forordning som gjelder for dette kontrollregimet (Annex VI i Council regulation 43/2009) kommer frem at kolmulefartøy kun skal i sjekkpunkt på vei ut av sonen (punkt 7c). I punkt 7a sier derimot at fartøy med fangst ombord kan komme inn hvis de melder det til Irsk eller Skotsk kontroll og fått godkjenning derfra. Da kan de dra på feltet. Dette har flåten tydeligvis, og heldigvis, oppdaget og brukt uten problemer.

Saken er dermed at sjekkpunktsaken ikke er noen stor sak hvis en først fisker i internasjonal sone, og siden i EU farvann.

Tilsvarende vil det derfor på et senere tidspunkt i sesongen være gunstig med eventuelt å starte fisket i Færøysona om en skal kombinere dette med å ta noe i EU-sona."

Regulering av kolmulefisket i 2010

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet regulering av kolmulefisket i møte den 21. oktober og gjorde følgende vedtak:

- 1 "Styret i Fiskebåtredernes Forbund viser til at det er inngått en internasjonal avtale om totalkvote av kolmule og fordeling av denne for 2010. Totalkvoten er fastsatt til 497.022 tonn for 2010. Dette innebærer en ny reduksjon i totalkvoten i forhold til nivået i 2009. Styret går ut fra at den endelige norske totalkvoten først blir avklart når forhandlingene med EU og Færøyene er sluttført. Styret forutsetter at overføringene fra norsk totalkvote til Russland reduseres i tråd med resultatet fra forhandlingene om en internasjonal totalkvote.
- 2 Styret legger til grunn at avsetningen til bifangst i andre fiskerier reduseres tilsvarende reduksjonen i norsk totalkvote. Styret legger blant annet til grunn at slik bifangst-avsetning kun praktiseres av norske myndigheter, og derfor blir en ekstra kvotebelastning for norske fiskere. Styret har problem med å se hvilken virkning en slik forvaltningspolitikk har om det ikke i det minste blir gjort forsøk under forhandlingene på å få de andre avtalepartene med på lignende tiltak. Styret legger videre til grunn at avsetningene til forskning og skole reduseres til et nivå som er tilstrekkelig for nødvendig forskningsinnsats.
- 3 Styret legger til grunn at norsk totalkvote fordeles mellom kolmuletrål og pelagisk trål/nordsjøtrål etter samme mal som i 2009. Når det gjelder de to gruppens adgang til de ulike farvann å fiske i, må dette balanseres i forhold både m.h.t. til gruppekvotes størrelse. Styret legger til grunn at kolmuletrålnes kvote fordeles som i 2009. Når det gjelder pelagisk trål må reduksjonen i gruppeknoten tilsi at overreguleringen av fartøyskvotene i stor grad må falle bort. Styret anbefaler samme fordelingsmodell som ble anvendt i 2009.
- 4 Styret vil eventuelt komme tilbake med nærmere detaljer om reguleringene av dette fisket om avtalesituasjonen tilsier det."

Rammene for neste års kolmulefiske var ikke endelig klariagt ved nyttår. På den ene side var det inngått en internasjonal avtale om kolmule, der bl.a. norske fartøy hadde fått farvannsadgang til EU-sona. Samtidig forelå det ikke ordinære bilaterale avtaler med EU og Færøyene. Det hørte også med i bildet at EU, som en reaksjon på bruddet i avtaleforhandlingene med Norge om en bilateral avtale, ikke ville tillate norske fartøy å fiske i EU-sona innenfor de rammer som den internasjonale kvoteavtalen åpnet for. Som følge av dette ble EU orientert om at EU-fartøy ikke ville få fiske norsk vårgytende sild i NØS. Norske myndigheter fastsatte på denne bakgrunn reguleringer av en kolmulekvote på 135.297 tonn for fiske i norsk og internasjonalt farvann.

8 Industrietrålfisket

Tobis

EU og Norge ble under kvoteforhandlingene enig om at reguleringen av tobis også i år skulle fastsettes etter at prøvefiske var gjennomført i perioden 1. april - 6.mai. Fra norsk side tok en imidlertid et ekstra forbehold om at fisket i NØS ville kunne bli omfattet av strengere reguleringer enn det ICES åpnet opp for. Resultatene Havforskningsinstituttet kom frem til etter sitt forskningstokt i mai, var at det ikke burde åpnes for fiske etter tobis i NØS i 2009. Dette ble også beslutningen, tross for at ICES hadde gitt en TAC-anbefaling for tobis på 400.000 tonn i hele bestandens utbredelsesområde. EU fastsatte dette kvantumet ensidig som sin kvote i 2009.

Gjennom avtalen med EU, inklusive revideringer av avtalen, kunne norske fartøy fiske til sammen 27.500 tonn tobis i EU-sona. Fisket ble stanset 8. juni ved beregnet oppfisket kvote.

I følge foreløpige tall har EU fisket 337.575 tonn tobis i 2009. Forbundet tok initiativ over for Fiskeri- og kystdepartementet om et møte for å drøfte de uheldige konsekvensene ulik forvaltningstilnærming fra EU og Norge kunne få for den framtidige forvaltningen og fordelingen av denne bestanden. Dette er nærmere omtalt i kapittelet om EU-avtalen.

Reguleringer av tobis fisket i 2010

Styret i Fiskebåtrederne Forbund behandlet denne saken i møte den 20. og 21. oktober og gjorde følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund viser til at Norge og EU har regulert tobisfisket ut fra ulik biologisk tilnærming både i 2008 og 2009. Styret er kritisk til at den norske flåten indirekte blir offer for en kompetansestrid mellom de rådende forskningssyn om forvaltning i henholdsvis EU og Norge. På kort sikt betyr dette at norsk andel av tobis blir mindre. Styret frykter også de konsekvenser dette kan få på sikt for norsk andel av dette fiskeslaget i fremtidige forhandlinger. Styret forutsetter derfor at en fra norsk side nå gjennom dialog med EU kommer frem til en forvaltningsmodell begge parter kan enes om som et alternativ til det sololøp partene har hatt de to siste årene.

Styret vil også uttrykke skepsis til at flåten skal bli lenket til en områdebasert hopp og stopp modell for dette fisket der planleggingshorisonten nødvendigvis må bli svært kortsiktig. Styret vil foreløpig anbefale at et eventuelt fiske blir regulert med fartøykvoter basert på samme nøkkel som en legger til grunn for fordeling av kolmulekvoten til de deltakende fartøyene.

Styret forbeholder seg retten til å komme med utfyllende råd i lys av utviklingen av forhandlingene om en kvoteavtale med EU for 2010."

Status ved nyttår er at det legges opp til et avgrenset forsøksfiske i NØS. Når det gjelder eventuelt fiske i EU-sona vil ikke dette bli klarlagt før det eventuelt er inngått en ny kvoteavtale med EU for 2010."

Øyenpål

Den foreløpige anbefalingen fra ICES for fisket etter øyenpål var 35.000 tonn. Den reviderte anbefalingen var på 157.000 tonn. Norsk kvote ble satt til 127.170 tonn den 7. august. Samtidig ble fiskesesongen utvidet fra 31. august til først 1. oktober, og senere til 1. november.

I øyenpålfisket er det tidvis en utfordring at fartøyene får bifangst av andre fiskeslag. Noe av bifangsten en får i dette fisket har fartøygruppen tradisjonelt sortert ut og solgt som en del av de kvoter fartøygruppen har på hvitfisk. Samtidig har en hatt innslag av småfisk og yngel i bifangstene. Myndighetene har forsøkt å løse innblandingsutfordringene ved å påby sorteringsrist i deler av sesongen. Slikt ristpåbud hadde en i år fra og med 1. oktober.

Sorteringsrista løser ikke problemet med småfiskinnblanding, og rista sorterer ut fisk som lovlig kunne omsettes. Det er derfor en diskusjon mellom næringa og myndighetene om når og hvordan sorteringsrist bør anvendes i dette fisket, eventuelt i kombinasjon med feltstenging.

Det ble landet 37.292 tonn øyenpål i år, mot 6.592 tonn i 2008. Fisket har ikke vært begrenset på fartøynivå.

ICES har anbefalt en TAC på 307.000 tonn for 2010.

D SELFANGST

I Vestisen kunne norske skuter ta inntil 40.000 grønlandssæl, og hele kvoten kunne tas som ikkediende unger. I 2005 ble det gjennomført telling på klappmyss i kastene i Vestisen, og dette ble gjentatt i 2007. På bakgrunn av resultatene fra disse tellingene ble det heller ikke åpnet for fangst av klappmyss i 2009. Det ble imidlertid gjennomført en forskningsfangst på 300 klappmyss.

Fangsten i Vestisen kunne starte fra 10. april 2009. Det var tillatt å ta årsunger og voksne dyr også i Grønlands Økonomiske Sone og i Islands Økonomiske Sone.

Selv om Norge hadde en kvote på 7.000 dyr i Østisen, var det ikke tillatt å drive fangst for norske skuter i 2009. Så seint som i 2008 var norske skuter tildelt en kvote på 10.000 dyr i Østisen, men det ble ikke gitt tilskudd til norske skuter for å fangste i dette området. Norge er også for 2010 tildelt en kvote på 7.000 dyr i Østisen.

Det ble holdt ett kurs for fangere og inspektører i Tromsø. Alle som ikke hadde deltatt på kurs i 2008 måtte ta kurs i 2010, men det var et krav om at skipper uansett måtte delta på kurs.

Høringsforslag til forskrift om adgang til å delta i selfangsten i 2009 ble besvart fra Fiskebåtredernes Forbund den 26. november 2008. Siden det gjelder fangsten i 2009 er brevet tatt med under:

"Fiskebåtredernes Forbund viser igjen til at næringen har bedt om en konsesjonsordning for selfangstflåten for å oppnå mer stabile rammebetingelser. Forbundet beklager at konsesjonsordningen fortsatt ikke blir prioritert av myndighetene. For rederiene er sikkerhet i forhold til å delta i fangsten viktig når investeringer vurderes.

Fiskebåtredernes Forbund er tilfreds med at saken kommer på høring langt tidligere enn forskriften for årets fangst og håper dette betyr at myndighetene vil legge til rette for en tidlig avklaring av rammebetingelsene for fangsten. Forbundet mener deltakelse, fangstforskrift og støtteordning må være på plass innen utgangen av januar for å sikre rederiene tilstrekkelig med tid til forberedelser.

Forbundet vil heretter kommentere de enkelte paragrafer i høringsnotatet:

§ 1 Virkeområdet

Fiskebåtredernes Forbund viser til at definisjonen angitt i høringsdokumentet ikke stemmer overens med faktisk fangstområde i Vestisen. I Vestisen fanges mesteparten av sælen i Grønlands Økonomiske Sone. Forbundet mener derfor definisjonen bør endres i tråd med dette.

§ 3 Vilkår for å delta

- a) Innføringen i merkeregisteret må gjøres hvert år for fartøy som har annen virksomhet enn fiske og fangst. Dette innebærer søknad om erverv og søknad om innføring i merkeregisteret. Skutene må dermed betale 3 ulike gebyrer for å få stå i merkeregisteret under selfangsten. Papirarbeidet er dessuten relativt omfattende og innebærer søknad til regionkontor som videresender dette til direktoratet i Bergen. Fiskebåtrederne Forbund mener at dersom praksisen ved at skutene må stå i merkeregisteret skal videreføres, må det gjøres forenklinger.

Forbundet foreslår at det gjøres en endring i Lov om registrering og merking av fiskefartøy, slik at fartøy som deltar i fiske og fangst i mindre enn 4 måneder og ellers har annen aktivitet, kan regnes for å være i registeret innenfor angitt periode uten forutgående søknad hvert år. Selfangstrederi kan da melde inn skuta for en periode for eksempel fra 1. mars til 30. juni og utenfor denne perioden vil skuta fjernes fra merkeregisteret. Det svares da kun årlig avgift og fartøyet beholder samme merke hvert år.

Ved salg, eierendringer eller driftsendring opphører ordningen og ny søknad må sendes for å få skuta i merkeregisteret.

- b) Forbundet er tilfreds med kravene til fangsthåndtering. Forbundet vil imidlertid påpeke at de fleste skutene har svært begrenset frysekapasitet, men at kvantumet som er aktuelt for innfrysing er lite. Forbundet forutsetter at kravet settes i forhold til den mengden produkter som vil være aktuelt.
- d) Søknadsfristen er ikke fastsatt. Forbundet mener fristen for påmelding må settes seinest til 15. januar og at skutene innen 5 virkedager må få melding om de får delta eller ikke.

Utover dette har forbundet ingen merknader til forslag til forskrift."

Fangstforskriften ble sendt ut 2. februar 2009, og definisjonen av Vestisen var endret til å dekke de områdene fangsten foregår i. Det var ikke etablert en praksis der skutene fikk stå i merkeregisteret hele året, noe som innebar at skutene måtte søke om opptakelse i registeret.

"Kvitungen", "Havsel", "Kvitbjørn" og "Harmoni" fikk etter søknad anledning til å delta i selfangsten i 2009.

Selfangststøtten

Det foregikk ikke direkte forhandlinger om støtten til selfangsten, men det ble presentert et støtteopplegg fra Fiskeridepartementet. Rammen for tilskuddet til skutene var på 13 millioner kroner. I 2008 var det kun ca 7 millioner kroner som var avsatt, mens tilskuddet årene før har vært på ca. 13 millioner kroner.

Det var satt en øvre ramme for utbetaling av tilskudd på kr. 3,25 millioner pr. skute. Det variable tilskuddet kan leses i tabellen under.

	Vestisen	Østisen
Grønlandssel	• 300 % av oppnådd verdi av skinn og spekk • 100 % av oppnådd verdi av øvrige produkter • Kr. 150 i skuddpremie per dyr	• 0

Det ble ikke tildelt støtte for lurv (ikkediende ungdyr). Imidlertid mottok skutene som gikk i Vestisen et fast tilskudd på kr 400.000,-, og en isskaderisiko på kr. 400.000,-. Minimum støtte for skutene ble satt til 1,4 millioner kroner dersom vær og isforhold gjorde fangstresultatet dårlig.

På grunn av rammebetingelsene valgte "Harmoni" å trekke seg fra fangsten i 2009. Avklaringen kom også i 2009 veldig seint. Støtteordningen kom på plass 4. mars, bare en måned før avgang, og fangstforskriften ble klar samme dag.

Fiskebåtrederne Forbund tok opp den seine avklaringen av rammevilkår i et brev til departementet den 20. februar:

"Fiskebåtrederne forbund viser til at verken støtteopplegget eller fangstforskriften for selfangsten er avklart, selv om det kun er halvannen måned til fangststart. Rederiene er avhengig av å bestille ammunisjon, våpen, proviant m.m. for å kunne delta i selfangsten. Mest kritisk er det imidlertid i forhold til å leie inn mannskap. Mannskap på selfangstskuter har andre jobber resten av året og må søke permisjon fra sin faste jobb for å kunne delta i fangsten. De er derfor avhengig av tidlig avklaring.

Forbundet viser ellers til møtet næringen hadde med statssekretæren i desember i fjor, samt andre møter mellom næring og departement, hvor nettopp sein avklaring av rammevilkår har vært et tema hver gang. Det har nærmest blitt en vane at avklaringen vedrørende viktige rammebetingelser ikke kommer på plass før like før fangststart, til tross for at departementet har lovet tidlig avklaring.

Fiskebåtrederne Forbund finner det uholdbart at det heller ikke i år er mulig å få til en tidlig avklaring og ber om at fangstforskrift og støtte er avklart seinest innen utgangen av neste uke (uke 9). Kommer det ingen avklaring i uke 9 vil det bli svært vanskelig å skaffe mannskap til skutene og i verste fall vil det ikke bli selfangst i 2009."

Prisen på skinn var ytterligere redusert i forhold til 2008-sesongen. Svartunger A gav kun kr 150,- per skinn, og både brunsel og lurv var fjernet fra prislista. Til sammenligning ble det betalt kr 180,- per Svartunge A, og opptil kr 185,- for brunsel, i 2008. I 2007 var prisen kr 375,- per skinn av Svartunge A. Det eneste positive i 2009-sesongen var at oljeprisen var betydelig lavere enn i 2008.

De 3 skutene som valgte å delta tok til sammen 8.400 dyr av kvoten på 40.000.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund behandlet den alvorlige situasjonen for selfangstnæringa den 27. mars, og fattet følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund er svært bekymret over utviklingen i selfangstnæringen. Etter det styret erfarer, har næringen to store utfordringer. På nasjonalt plan er det svært vanskelig å få til en effektiv fangst som kan drives med en sunn økonomi, mens dyrevernavtivistene har fått økt innflytelse i viktige maktkrefter som EU-parlamentet og den russiske Dumaen.

Sjøpattedyrmeldingen (St. meld. nr. 27 2003-2004) bar bud om en gjenreisning av norsk selfangst, men de siste årene har næringen bare blitt enda mer utsatt. I fjor deltok kun ei skute, mens det i år kan bli 3. Det er imidlertid fortsatt langt igjen til at Norge får kapasitet til å ta hele kvoten i Vestisen. I Sjøpattedyrmeldingen heter det bl.a. at regjeringen skal:

"Legge til rette for tilpasning av fangstkapasiteten til ressursgrunnlaget. Dette vil si både fornyelse av flåten og økning av kapasiteten i forhold til dagens situasjon, særlig i selfangstnæringen."

Styret konstaterer at selfangsten fortsatt har store problemer og at eksistensen til næringa står på spill. Sterkt reduserte priser på skinn, sammen med bortfall av klappmyssfangsten medfører at lønnsomheten er ytterligere presset og at næringa i enda større grad enn tidligere er avhengig av støtte for å overleve. I en slik situasjon er selvsagt fornying av flåten ren utopi. Det hastes derfor med å gjøre grep som kan sikre økonomien i næringen.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at EU-parlamentet i april vil stemme over et forslag om å forby innførsel og transitt av produkter fra sel. Styret frykter at dersom forslaget blir vedtatt, vil det bli svært vanskelig for selfangstnæringene i Canada, Grønland, Norge og Russland. Styret er videre kjent med at Dumaen har forbudt fangst av sel under 1 år i 2009 og at det derfor ikke blir fangst i Østisen/Kvitsjøen i år. Den offisielle årsaken er signaler fra forskerne om redusert ungeproduksjon.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund mener det er av største betydning for norsk fiskerinæring at selfangstnæringene i Nordøst-Atlanteren styrkes vesentlig i forhold til dagens nivå. Styret savner en klar strategi fra Fiskeri- og Kystdepartementet i forhold til norsk selfangstnæring og viser til at svært lite av målsetningene i Sjøpattedyrmeldingen er nådd. Resultatet av den politikken som er ført er så dårlig at styret krever at det settes ned en arbeidsgruppe for å gjennomgå utviklingen og sette en ny kurs for selfangstnæringen. Styret forutsetter at næringsinteressene er sterkt representert og at dette arbeidet starter umiddelbart etter at årets selfangstsesong er avsluttet.

Styret mener det er viktig at Norge tar initiativ til og forsøker å samle de andre fangstnasjonene om en felles strategi for å forbedre utøvelsen av fangsten og samtidig jobbe aktivt for at selfangst i opinionen blir oppfattet som en legitim næringsvei."

Det ble framlagt en ny sjøpattedyrmelding sommeren 2009. Meldingen skal behandles av Stortinget våren 2010.

Videre omtale av EU's importforbud og forbundets søknad om støtte til markedsstiltak for selfangstprodukter, er omtalt under kapittel IX, Andre saker.

Fiskebåtrederne Forbund ba i et brev av 11. desember om et møte med politisk ledelse i Fiskeri- og Kystdepartementet for å diskutere situasjonen for selfangsten. Forbundet har satt opp følgende saker i forslag til dagsorden:

- Fall i markedsprisen for selskinn
- Manglende driftsalternativer for flåten
- Mulige problemer med mottaksanlegget i Tromsdalen
- Mulig salg av 2 av 3 aktive selfangstskuter
- Ikke fangst av klappmyss i 2010

Det er nå en overhengende fare for at norsk selfangst tar slutt. I tillegg er kanadisk selfangst betydelig redusert, og i Russland er det forbud mot fangst av årsunger. Selskinn er knapt omsettbare på skinnauksjonen i København, og pessimismen er derfor større en noensinne.

Forbundet hadde ikke fått svar fra Fiskeri- og Kystdepartementet innen årsberetningen gikk i trykken. Ut fra det vi kjenner til vil departementet være positiv til et slikt møte.

E KVALFANGST

Kvoten av vågehval for 2009 ble fastsatt til 885 dyr. Av årets kvote kunne 750 dyr tas i verne-sona ved Svalbard og i Norges Økonomiske Sone, mens 135 dyr kunne tas ved Jan Mayen. De siste årene har det kun vært to områdebegrensninger som nevnt over, mens det i 2004 var fem. Dette har forenklet reguleringsopplegget.

Fangsten åpnet 1. april, og måtte være avsluttet innen 31. august. Fiskeridirektoratet kunne i særlige tilfeller dispensere fra denne bestemmelsen. Dette ble også gjort, og sesongen ble forlenget til 30. september.

Fangsten i 2009 var ikke regulert med fartøy- eller maksimalkvoter.

Under årets hvalfangst ble det skutt 483 vågekval, mot 535 i fjor. Etterspørselen etter kvalkjøtt har vært relativt god i det norske markedet. I år ble det omsatt 578 tonn kvalkjøtt. I Norges Råfisklags distrikt ble det omsatt 475 tonn vågekvalkjøtt til en verdi av 16 millioner kroner. Til sammenligning ble det i lagets distrikt omsatt 543 tonn kjøtt til 17 millioner kroner i 2008, og 620 tonn verdt 20 millioner kroner i 2007. Kiloprisen er omtrent som tidligere på i overkant av 30 kroner.

Deltakelsen i årets fangst var på ca. 20 fartøy mot 30 fartøy for et par år siden. Hovedproblemer i fangsten er å finne på kjøpersiden. Kvantumet fra fangsten er sannsynligvis for lite til at større aktører finner det bryet verdt å satse, mens kostnadene ved mottak øker bl.a. som følge av strengere regler fra Mattilsynet. Kostnadene øker også for fangstleddet, og for at skutene skal finne det interessant å delta, må fangsten gå relativt greit unna, samtidig som det må finnes kjøpere.

Samtlige fartøy som deltok i årets hvalfangst hadde installert ferdskrifer for elektronisk overvåking av fangstingen. Fiskeridirektoratet har også hatt inspektører om bord på enkelte fartøy i kortere perioder.

Tabellen under viser fangsten av vågekval de siste 7 årene.

Årstall	Antall dyr
2003	647
2004	543
2005	639
2006	546
2007	593
2008	535
2009	483

For 2010 har Fiskeri- og kystdepartementet fastsatt kvoten av vågekval til 1.286 dyr. Denne innbefatter en grunnkvote på 885 dyr, samt 401 dyr som ikke ble fanget, overført fra 2009-kvoten.

F KONGEKRABBE

Fiskebåtrederne Forbund svarte følgende i brev av 11. mars i forbindelse med en høring om forslag til regulering og adgang til å delta i fangst av kongekrabbe, og fisket utenfor kvoteregulert område, i 2009/2010:

"Fiskebåtrederne Forbund understreker at forbundet går inn for et fritt fiske etter kongekrabbe i alle områder under norsk jurisdiksjon, på bakgrunn av at kongekrabben er en introdusert art og at skadevirkningene i forhold til andre arter er lite kjent. Før eventuelle skadevirkninger er avklart mener forbundet at fangsten ikke bør reguleres, men at bestandene må holdes nede gjennom et fritt fiske.

Fiskebåtrederne Forbund støtter forslaget om å forby fluktåpning i krabbeteiner som benyttes utenfor kvoteregulert område. Sammen med utkastforbud av levende krabbe kan dette bidra til

å redusere spredningen av kongekrabbe. Forbundet mener derfor dette tiltaket er i tråd med intensjon med forvaltningen utenfor kvoteregulert område.

Forbundet viser til at forbudet mot ombordproduksjon reduserer muligheten for et desimeringsfiske, men forutsetter at dispensasjonsadgangen gjør det mulig for enkeltfartøy å komme inn i dette fisket allerede i år. Det vil være naturlig at ombordproduserende fartøy har kvern om bord for å destruere krabbe som ikke er produserbar, i tillegg til å ta hånd om rester fra produksjonen. Forbundet kan derfor akseptere et slikt påbud.

Forbundet har ingen innvendinger mot sporing av fartøy i krabbefisket, så lenge kravet til sporing ikke går utover de krav som allerede stilles i forbindelse med fiske."

To fartøy fikk i 2009 tillatelse til å drive ombordproduksjon i kongekrabbefisket. Betingelsene for å delta var at de fisket utenfor 18 nm av grunnlinja øst for 26° Ø. I tillegg var det lagt inn en ny begrensning i fisket vest for 26° Ø. Fartøy over 21,35 meter fikk ikke fiske innenfor 4 nm og 6 nm i Finnmark mellom 1. november og 31. mars. Det var heller ikke tillatt å fiske kongekrabbe i "Gråsonen". For de to fartøyene som hadde fått tillatelse til å drive ombordproduksjon medførte begrensningene at de knapt fikk kongekrabbe høsten 2009. På denne bakgrunn tok forbundet saken opp med departementet i brev av 6. oktober:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at det er gitt tillatelse til at to fartøy kan drive med ombordproduksjon i fisket etter kongekrabbe utenfor kvoteregulert område. Disse fartøyene er MS Kvitbjørn og MS Kvitungen. Begge fartøyene driver selfangst i tillegg til krabbefisket. Selfangsten foregår i hovedsak i april og mai og passer derfor godt inn i kombinasjon sel/krabbe. I tillegg har skutene godt med dekksplass for å håndtere teiner under krabbefangst og sel når fartøyene drifter i ishavet. Som kjent er økonomien i selfangsten svært dårlig og skutene må derfor ha et lønnsomt alternativ til sel for å kunne overleve. Forbundet har hatt inntrykk av at det er forståelse i departementet for behovet for at selfangstskutene trenger lønnsomme driftsalternativer.

I vilkårene for dispensasjonen fra forbudet mot ombordproduksjon heter det at fartøyet må fiske utenfor 18 nm av grunnlinjen i området øst for 26°Ø. Dette innebærer at de to fartøyene som har sagt ja til vilkårene ikke kan drifte i området mellom 12 og 18 nm av grunnlinja.

I tillegg er det kommet inn en bestemmelse i utøvelsesforskriften som fratar fartøy over 21,35 meter muligheten til å fiske med teiner innenfor 4 nm fra grunnlinja langs hele norskekysten. I perioden fra 1. november til og med 31. mars er grensen satt til 6 nm i fisket med teiner i Finnmark fylke. Begge de nevnte fartøy er over denne grensen og har dermed fått fangstmulighetene ytterligere begrenset.

Begge rederiene har protestert på vilkårene, men vært nødt til å akseptere disse for å få tillatelse til ombordproduksjon og mulighet til å utvikle et lønnsomt havfiske etter krabbe langt fra nærmeste mottak. Rederiene anser det som svært problematisk å drifte uten ombordproduksjon siden dette vil innebære mange landinger langt fra fiskefelt, noe som vil redusere driftstiden i krabbefisket og øke bunkersforbruket. I tillegg medfører ferskleveranser færre muligheter til å levere krabbe i nisjesegmenter og begrenset mulighet til å bidra til å utvikle markedet for mindre krabber. Rederiene mener ombordproduksjonen vil gi en betydelig merpris for krabbene, og fartøyene slipper dessuten leveringsproblemene som kan oppstå ved landanlegg. Landanleggene er for øvrig tilpasset leveranser fra en flåte bestående av små fartøy. Økningen i fangst som en følge av økte kvoter og fangsten utenfor kvoteregulert område, medfører at mot- takskapasiteten i mange områder er begrenset.

Begge fartøyene har startet opp høstsesongen og har så langt knapt funnet krabbe utenfor 18 nm / 4 nm henholdsvis øst og vest for 260 Ø. Forbundet viser her til rapporter fra skipperne på MS Kvitbjørn og MS Kvitungen (se vedlegg 1 og 2). Fartøyene har drevet fiske etter krabbe utenfor 18 nm siden 3. september og har hatt elendige resultater så langt. Fartøyene sysselsetter total mellom 40 og 45 personer og mannskap vurderer nå oppsigelse. Fisket like utenfor 12-mila har i samme periode vært godt.

Fiskebåtredernes Forbund legger til grunn at Stortinget har bestemt at det skal foregå et desimeringsfiske utenfor kvoteregulert område, samt at det kan gis dispensasjon fra forbudet mot ombordproduksjon. Videre har Stortinget uttalt et sterkt ønske om å styrke selfangstnæringa. Forbundet mener en må se dette i sammenheng og bidra til at fartøyene får reelle driftsalternativer til selfangsten. Fangst utenfor 18 nm gir ikke muligheter til drift og det er heller ikke kongekrabbe utenfor 4 nm vest for 260 Ø. Skutene har allerede tatt kostnadene med å utruste til ombordproduksjon og det er derfor ikke aktuelt å gå tilbake til ferskleveranser.

Forbundet frykter at rederiene i løpet av kort tid må innstille driften dersom regelverket ikke endres og mener på dette grunnlag at skutene snarlig må få tillatelse til å fiske krabber og drive ombordproduksjon inn til 12 nm av grunnlinjen utenfor kvoteregulert område, samt drive fiske uten begrensninger i området vest for 260 Ø. Forbundet vil understreke at rederiene er avhengig av rask behandling av denne saken og forbundet kan stille på møte i departementet på kort varsel dersom det er behov for å utdype saken."

Fiskebåtredernes Forbund og rederiene har tatt opp saken muntlig med politisk ledelse i Fiskeri- og Kystdepartementet, uten at en har kommet frem til en tilfredsstillende løsning.

DEL IV

FISKERIAVTALER MED ANDRE LAND

IV FISKERIAVTALER MED ANDRE LAND

1 Generelt

Regjeringen utarbeider hvert år en stortingsmelding om fiskeriavtalene Norge inngår med andre land. Den gir en god oversikt over de enkelte avtalene, og om kvoteutnyttelsen innenfor de enkelte avtalene.

Næringskomiteen har sluttbehandlet St.meld. nr. 45 (2008–2009) og redegjørelsen om de fiskeriavtalene som er inngått med andre land for 2009, og fisket etter avtalene i 2007 og 2008, og innstillingen (Innst. nr. 92 (2009-2010)) ble sendt Stortinget den 3. desember. I merknadene fra komiteen heter det:

"Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Hauge, Ingrid Heggø og lederen Terje Lien Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trædal, fra Høyre, Svein Flåtten, Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til St.meld. nr. 45 (2008–2009) om dei fiskeriavtalene Norge har inngått med andre land for 2009 og fisket etter avtalene i 2007 og 2008. Komiteen viser til at fiskeriavtalene med andre land har stor betydning, ettersom Norge deler fiskeressurser med mange land.

Komiteen viser til at ulovlig, urapportert og uregulert (UUU) fiske er en betydelig utfordring for bærekraftig forvaltning av fiskeriene, og er negativt for bestandene, det marine økosystemet, fiskerinæringen og forvaltningen. Komiteen viser til at Norge er en aktiv pådriver i kampen mot UUU-fiske, og er opptatt av at Norge fortsatt må prioritere dette arbeidet høyt. Komiteen viser til at Norge har inngått en rekke kontrollavtaler med land i Europa, Afrika og Nord-Amerika, og understreker at disse avtalene er viktige i kampen mot UUU-fiske. Komiteen setter pris på at det gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Norge, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smutthullsavtalen), har lyktes norske og russiske myndigheter å gjøre slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestander i internasjonalt område i Barentshavet.

Komiteen viser til den uenigheten som eksisterer mellom Norge og EU når det gjelder forvaltningen av makrell. Komiteen understreker behovet for at Regjeringen gir høy prioritet til arbeidet med å oppnå enighet med EU om denne forvaltningen på en måte som tjener norske fiskeriinteresser.

Komiteen vil videre vise til at EU har vedtatt en forordning om forbud om handel med selprodukter (EF Nr. 1007/2009). Det er i den forbindelse grunn til å merke seg at EU også anser denne som EØS-relevant. Dette medfører et totalforbud mot salg av selprodukter til EU og dermed river en bort mye av næringsgrunnlaget for selnæringen. Dette gir grunn til bekymring, da det er en åpenbar sammenheng mellom antallet sel og størrelsen på fiskebestandene. Norge har, sammen med Canada, anket EUs forordning om handel med selprodukter inn for WTO.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har registrert at Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk som ligger til behandling i Stortinget (St.meld. nr. 46 (2008–2009)). Norge følger de folkerettslige pliktene sine til internasjonalt samarbeid om forskning og forvaltning av hval ved å

delta i den internasjonale hvalfangskommisjonen IWC, Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen – NAMMCO og Det internasjonale råd for havforskning – ICES.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til at Norge er svært avhengig av å ha gode avtaler med andre land hva gjelder fiskeriavtaler. Det er i den forbindelse også viktig å foreta grundige gjennomganger i tiden etter avtalenes utløp for å kunne ha en god oversikt over hvordan de enkelte avtaler har blitt fulgt opp av avtalestatene, og ikke minst for å kunne danne seg et bilde av hvordan avtalene har virket positivt inn for norsk fiskerinæring. De aller fleste avtalene som Norge har inngått de senere år har vist seg å bli etterfulgt på en relativt god måte, men det finnes dessverre alvorlige unntak. I den forbindelse er det grunn til å påpeke den alvorlige situasjonen som er oppstått i forbindelse med at norske makrellfiskere har blitt utestengt fra å fiske i EU-farvann fra og med 1. oktober 2009. Dette har medført at eksportverdier for nærmere 1 mrd kroner i 2009 er gått tapt. Dette skjer til tross for at den avtalen Norge har inngått med EU klart tilsier at norske fiskere har rett til å kunne fiske sine resterende kvoter i dette farvannet, da makrellen er en bestand som vandrer i både norsk farvann og EU-farvann. Det har dessverre vist seg at en ikke klarer å komme til enighet på dette punktet.

Disse medlemmer vil legge til at det er mange indikatorer på at store fiskebestander som makrell, sild, sei og torsk, kanskje pga temperaturendringer i havet, endrer sitt vandringsmønster. Avtalene med EU om makrellfiske, og det at Island nå vurderer medlemskap i EU, viser viktigheten av gode avtaler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at Regjeringen i enda større grad enn det som er tilfelle i dag må fokusere på utkast-politikken som EU praktiserer innenfor sine fiskerier i forbindelse med nye avtaleinngåelser. Mye av den fisken som tas opp i EU-sonen som bifangst, og som dermed kastes ut igjen, er død. Dette er en praksis som man må få slutt på dersom man skal kunne ha en bærekraftig fiskerinæring over tid med store og sterke bestander.

Disse medlemmer vil understreke at Norge må prioritere arbeidet med et avtaleverk med EU og andre nasjoner. Norske fiskeriinteresser er avhengig av avtaler som gir langsiktighet både av hensyn til bærekraftig forvaltning og økonomi. Forholdene her nevnt må få konsekvenser for Norges inngåelse av fiskeriavtaler i fremtiden.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Innst. S. nr. 8 (2008–2009), der en samlet komité pekte på at EUs felles fiskeripolitikk har vært lite bærekraftig. Politikken har gjennomgående vært preget av høye, ikke-bærekraftige kvoter, svake reguleringer og mangelfull håndheving og sanksjonering. EUs felles fiskeripolitikk gir omfattende subsidier til bygging av nye og mer moderne fiskebåter, noe som bidrar til å holde oppe den store overkapasiteten i EUs flåte. Alt dette skjer til tross for at internasjonale havforskere og miljøorganisasjoner lenge har pekt på at EUs politikk må endres og at fisket må reduseres for å bli bærekraftig. Resultatet av denne politikken er sviktende bestander i EUs farvann, og at EU inngår fiskeriavtaler blant annet med fattige land på vilkår som er svært uheldige både i et utviklings- og havmiljøperspektiv.

Dette medlem viser til den svært alvorlige situasjonen som har oppstått for norske makrellfiskere, etter at EU uten varsel eller begrunnelse har stengt dem ute fra fisket i EU-sonen og dermed satt til side den bilaterale avtalen mellom Norge og EU. Dette medlem mener at Norge ikke må utelukke noen virkemidler i den situasjonen som har oppstått, ei heller muligheten for å stenge EU-fiskebåter ute fra norsk sone.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

”Stortinget ber Regjeringen vurdere å bruke alle virkemidler i makrellstriden med EU, inkludert å stenge EU-fiskebåter ute fra norsk sone.”

2 Fiskeriavtalen med Russland

Den 37. sesjon i Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon ble avholdt i Bergen 13. - 16. oktober 2008. Den norske delegasjon ble ledet av J. Krog, mens den russiske delegasjon ble ledet av A. A. Krajnij.

Fordelingen av kvotene av fellesbestandene nordøst arktisk torsk, nordøst arktisk hyse og lodde fremkommer av tabellen nedenfor. Forskningskvotene, samt kysttorsk og såkalt murmansk-torsk er inkludert i tallene. Tabellen viser også byttekvotene mellom Norge og Russland, samt avsetningen av torsk og hyse til tredjeland.

Kvoteavtalen for 2009

	Totalkvote	Tredjeland	Overføring R→N	Overføring N→R	Norge	Russland
Torsk	546.000	71.800	6.000		243.100	231.100
Hyse	194.000	8.900	4.500		97.050	88.050
Lodde	390.000				233.000	157.000
Rødfisk				2.000		
Kolmule				10.268		
Sei				15.000		
Reker			2.500			
Flyndre			500			
Steinbit			1.200	3.000		
Sel			7.000			
Annet			500	3.000		

Norske fiskefartøyer opplevde i 2009 betydelige utfordringer når det gjaldt adgangen til russisk sone, blant annet som følge av at Russland kom med helt nye dokumentasjonskrav overfor fartøyene. Saken ble fulgt opp gjennom norske myndigheter, og er omtalt annet sted i beretningen.

Kvoteavtalen for 2010

Fiskebåteredernes Forbund sendte den 9. september følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet vedrørende kvoteforhandlingene mellom Norge og Russland for 2010:

"Fiskebåteredernes Forbund vil kommentere følgende forhold i tilknytning til kvoteforhandlingene mellom Norge og Russland for 2010:

- Fiskerisamarbeidet med Russland
- Fiske ut over fastsatte kvoter

- Harmonisering av tekniske reguleringsbestemmelser
- Kvotefastsettelsen og forvaltning av nordøst-arktisk torsk
- Kvotefastsettelsen for nordøst-arktisk hyse
- Kvotefastsettelse og forvaltning av loddebestanden
- Kvotebytte mellom partene
- Gjensidig adgang til å fiske torsk og hyse i hverandres soner
- Uerreguleringene
- Blåkeiterreguleringene
- Kriteriet for innblanding av ueryngel i rekefisket
- Fastsettelse av forskningskvoter
- Etablering av et nordlig sjekkpunkt
- Oppsigelse av smuthullavtalen

Fiskerisamarbeidet med Russland

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at samarbeidet mellom Norge og Russland ikke fungerer tilfredsstillende når det gjelder informasjon om og håndheving av regelverket partene er blitt enige om. For fiskerne og rederiene fremstår et fiske i russisk sone som belastende og risikopreget. Nesten alle fartøy opplever ulike problemer i forbindelse med passering av sjekkpunkt, og det har vært tre-fire grunnløse oppbringelser av norske fartøy det siste halvannet år. Situasjonen nå er slik at norske fiskebåtskipper vegrer seg for å gå inn i russisk sone, og bruker alle argumenter overfor rederiene for å slippe dette.

Fiskebåtrederne Forbund mener det er nødvendig å klargjøre regelverket de enkelte lands fiskere skal forholde seg til ved fiske i den annen parts sone, både når det gjelder hvilke dokumenter som fartøyene skal ha om bord, rapporteringsrutiner og hvilke reguleringer som gjelder. Det er også nødvendig at det etableres langt bedre informasjonsrutiner mellom de to landene.

Fiskebåtrederne Forbund vil konkret vise til at forbundet for få uker siden "oppdaget" en uoffisiell oversettelse av en russisk forordning fra mars i år som tilsynelatende ikke var sendt norske myndigheter og norsk fiskerinæring. Det er i første rekke bestemmelser i denne forordningen, og manglende informasjon om forordningen, som har skapt problemer for norske fartøyer ved sjekkpunkt i sommer. Dette til tross for at det i forordningen presiseres at bestemmelser i internasjonale avtaler går foran bestemmelsene i forordningen.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode norske myndigheter om å ta disse spørsmålene opp med Russland i årets kvoteforhandlinger. Det er viktig å få avklart hvilket regelverk som skal gjelde ved fiske i den annen parts sone, og hvor informasjon om dette regelverket er tilgjengelig. Det er også viktig å etablere raske og operative prosedyrer slik at informasjon om endringer av regelverket eller reguleringene blir kjent for det andre lands myndigheter og fiskere.

Fiske ut over fastsatte kvoter

Fiskebåtrederne Forbund har tidligere gitt ros til Regjeringen for innsatsen de siste årene for å redusere omfanget av det russiske urapporterte overfisket i Barentshavet. Arbeidet ser ut til å ha gitt gode resultater, og forbundet vil igjen gi honnør til norske myndigheter for de tiltakene som er iverksatt for å få bukt med dette problemet.

Selv om arbeidet med å redusere det ulovlige og ukontrollerte fisket i Barentshavet har gitt positive resultater, mener Fiskebåtrederne Forbund at det fortsatt er viktig å prioritere denne saken høyt i kommende fiskeriforhandlinger med Russland.

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at Russland har vært opptatt av det norske fritidsfisket etter torsk. Forbundet vil fraråde norske myndigheter å inngi seg på en diskusjon om hvordan dette fisket skal belastes. Det er vanskelig å tallfeste dette fisket, og det dreier seg uansett i

første rekke om kyst- og fjordtorsk. Etter flere år med et stort russisk ukontrollert overfiske vil det også være uheldig å belaste norske fiskere for i denne sammenheng et marginalt fritidsfiske.

Harmonisering av tekniske reguleringsbestemmelser

Fiskebåtredernes Forbund viser til at partene gang på gang har uttalt at det er et langsiktig mål å innføre enhetlige og felles tekniske regulerings tiltak, herunder maskevidde og minstemål for hele utbredelsesområdet for torsk og hyse. Etter at spørsmålet om å harmonisere tekniske reguleringsbestemmelser, i første rekke maskevidden og minstemålene, ble gjort til tema under forhandlingene mellom Norge og Russland i 1999 og 2000, har det skjedd svært lite i dette spørsmålet de siste årene. I tilknytning til kvoteforhandlingene for 2001 uttalte Fiskebåtredernes Forbund følgende om dette spørsmålet:

"I protokollen fra kommisjonsmøtet i fjor høst heter det at partene ba det Det permanente utvalg utarbeide forslag til harmoniserte regler i torskefisket for maskevidde, minstemål og innblanding av fiske under minstemålet innen neste møte i kommisjonen. Fiskebåtredernes Forbund forutsetter at det nå kommer førtgang i dette arbeidet.

Fiskebåtredernes Forbund mener at en harmonisering av de tekniske bestemmelsene er av avgjørende betydning for en bedre fiskeriforvaltning i Barentshavet. Den situasjonen vi har hatt de siste årene, der store fiskefelt har vært stengt på grunn av stor innblanding av småfisk (etter norske regler) i norsk sone, samtidig som fiskeflåten lovlig har kunnet fiske på fisk av mindre størrelse i russisk sone, er ikke holdbar. Fiskebåtredernes Forbund mener at norske myndigheter må være villige til å justere de norske bestemmelsene i retning av de russiske, dersom dette er nødvendig for å oppnå enighet om felles maskevidde- og minstemålsbestemmelser i Barentshavet. Deretter må partene i fellesskap på lengre sikt vurdere om det er grunnlag for en videre justering av bestemmelsene."

I protokollen fra kommisjonsmøtet for 2001 ble ønsket om å etablere harmoniserte regler for minstemål og maskevidde m.m. redusert til dagens formulering om at det er et langsiktig mål å harmonisere de tekniske reguleringsbestemmelsene. Fiskebåtredernes Forbund er på denne bakgrunn positiv til at Norge og Russland i fjorårets sesjon (37) ble enige om å sette ned en arbeidsgruppe for utarbeidelse av enhetlige og felles tekniske reguleringer for fiske på felles bestander i Barentshavet og Norskehavet. I mandatet til arbeidsgruppen er det lagt opp til at sluttrapporten fra dette arbeidet skal legges frem på Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonens 38. sesjon.

Fiskebåtredernes Forbund viser til at Russland opererer med en maskevidde på 125 mm ved fiske etter de viktigste bunnfiskbestandene i russiske områder, mens Norge har krav til en maskevidde på minst 135 mm. Når det gjelder minstemålene benytter Russland 42 cm for torsk, 39 cm for hyse og 35 cm for sei. De norske minstemålene i Barentshavet er henholdsvis 47 cm for torsk, 44 cm for hyse og 45 cm for sei.

Fiskebåtredernes Forbund legger til grunn at en harmonisering av de tekniske bestemmelsene vil kunne innebære at det må finnes et kompromiss mellom norske og russiske bestemmelser. Forbundet vil gjenta sin anbefaling om at Norge i slike forhandlinger må vise vilje til kompromiss, og ikke legge seg på én linje der de norske bestemmelsene skal kopieres av Russland. Fiskebåtredernes Forbund mener at dette vil være nødvendig dersom partene skal lykkes med å etablere harmoniserte tekniske reguleringsbestemmelser. Forbundet mener samtidig at når partene først er blitt enige om felles bestemmelser, vil det være lettere å endre disse dersom det kan fremlegges gode biologiske argumenter for dette.

Når det er sagt, vil Fiskebåtredernes Forbund gi uttrykk for at det fra næringens side er et større ønske om at det vises vilje til kompromiss når det gjelder minstemålet for hyse, enn hva

som er tilfellet for minstemålet for torsk og maskevidden. Forbundet legger til grunn at minstemålet for sei ikke blir noe tema.

Fiskebåtrederne Forbund vil i den forbindelse vise til at store fiskefelt har vært stengt ved Bjørnøya de siste årene fordi innblanding av undermåls hyse er for stor. I svært mange tilfeller har dette fisket foregått på stor og fin hyse, men der et for stort innslag av hyse like under minstemålet har medført at feltet er blitt stengt. Dette har igjen ført til at den russiske flåten, og delvis den norske, har gått inn i russisk sone for å fiske hyse i dette området. Informasjon forbundet har mottatt fra fisket i dette området tyder på at fisket foregår på en totalt sett mer småfallen hyse enn det som er tilfellet ved Bjørnøya, og når det gjelder de russiske fartøyene vil de også kunne forholde seg til et lavere minstemål og mindre maskevidde enn det som gjelder i norsk sone.

Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at en liten reduksjon av det norske minstemålet for hyse til 42 cm, og en samtidig heving av det russiske minstemålet for hyse til 42 cm, vil kunne gi et bedre beskatningsmønster for hyse enn det vi har i dag. Forbundet mener at beskatningen også vil kunne forbedres ved en ensidig norsk reduksjon av minstemålet av hyse til 42 cm, gjennom at en større del av hysekvotene vil bli fisket i norsk sone.

Kvotefastsettelsen og forvaltning av nordøst-arktisk torsk

Fiskebåtrederne Forbund viser til forbundets tidligere uttalelse av 10. august d.å til kvotefastsettelsen for nordøst arktisk torsk i 2010. Her heter det:

"ICES klassifiserer bestanden til å ha god reproduksjonsevne, og beskatningen er bærekraftig. I samsvar med forvaltningsregelen anbefaler ICES en totalkvote for nordøst arktisk torsk i 2010 på 577.500 tonn. Uten begrensningen i forvaltningsregelen på maksimum årlig endring ville kvoteanbefalingen i henhold til regelen vært 765.000 tonn i 2010.

Forvaltningsregelen for nordøst arktisk torsk sier at totalkvoten bare kan endres med inntil 10% fra et år til et annet, med mindre gytebestanden faller under Bpa, da regelen gir åpning for større reduksjoner. Fiskebåtrederne Forbund har i hovedsak vært positiv til forvaltningsregelen som Norge og Russland er enige om for nordøst arktisk torsk, men har helt siden den ble fastsatt argumentert for at totalkvoten generelt må kunne endres med mer enn 10% fra et år til et annet. Konkret har forbundet anbefalt at det bør være adgang til mellom 20 og 25% årlig endring.

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at adgang til en større årlig endring gir en mer robust forvaltningsstrategi i forhold til ønsket om en bærekraftig beskatning av bestanden. Det følger naturlig at ettersom dagens forvaltningsregel med 10% årlig endring er i samsvar med føre var kriteriene, så vil den også være det med for eksempel 20% årlig endring. For bestandens ve og vel er det normalt langt viktigere å redusere kvotene mer i nedgangstider, enn hva som vil være den "negative" effekten av å øke kvotene mer i oppgangstider.

En viktig grunn til at Fiskebåtrederne Forbund foreslår å øke adgangen til kvoteendringer fra et år til et annet er dynamikken i bestanden. Under oppturer og nedturer i bestanden kan både gytebestanden og totalbestanden endre seg vesentlig mer enn 10%, og det kan føre til at dagens forvaltningsregel fører til at kvotefastsettelsen kommer i sterk utakt med bestandsutviklingen. Forbundet viser blant annet til at slik utviklingen i bestanden av nordøst arktisk torsk er i dag, vil vi fort kunne komme i en situasjon der vi får kvoteøkninger i en periode der bestanden er på full fart nedover. Det er ingen heldig utvikling, og Fiskebåtrederne Forbund frykter at dette over tid vil kunne forsterke svingningene i kvotene, fremfor å stabilisere kvotene som var hovedmålsettingen med 10%-regelen.

For å illustrere dette vil Fiskebåtredernes Forbund vise til arbeidsgrupperapporten for nordøst arktisk torsk. Her fremgår det at totalbestanden av nordøst arktisk torsk (målt i vekt) ble redusert med 21,3% fra 1997 til 1998. Fra 2000 til 2001 økte derimot totalbestanden med 26,2%, mens den økte med 23,4% fra 2007 til 2008. Når det gjelder utviklingen i gytebestanden er utslagene enda større. I ACOM rapporten for kvoteanbefalingen for 2010 fremgår det at gytebestanden av nordøst arktisk torsk økte med 34,4% fra 1997 til 1998, mens økningen fra 2008 til 2009 er antatt å være 41,4%. ICES forventer videre at gytebestanden av nordøst arktisk torsk vil øke med mer enn 50% fra 2009 til 2010.

Også i tilknytning til fjorårets kvoteforhandlinger mellom Norge og Russland foreslo Fiskebåtredernes Forbund at Norge burde ta initiativ overfor Russland til å endre forvaltningsregelen for nordøst-arktisk torsk, slik at det ble tillatt med minst 20% endring i kvotene fra et år til et annet. Forbundet argumenterte med at dette ville gi mulighet for et langt bedre samsvar mellom kvoten og bestandssituasjonen. Fiskebåtredernes Forbund viste ellers til at det ikke uten videre er "ufarlig" å bygge opp en stor bestand av nordøst arktisk torsk. Ikke bare innebar det en stor fare for økt kannibalisme, men det ville også innebære en kraftig økning i konsumet av andre fiskearter som lodde, reker og hyse. Forbundet mente, og mener, at kostnaden med å bygge opp en svært stor bestand av nordøst arktisk torsk er undervurdert i dagens forvaltningsstrategi. Det er også betenkelig at dette spørsmålet blir viet så lite oppmerksomhet i forskningskretser, til tross for at det er en uttrykt fiskeripolitisk målsetting både Norge og i andre land om å legge større vekt på bestandsinteraksjoner (økosystembasert forvaltning).

Den norsk-russiske fiskerikommisjonen fulgte rådet fra blant annet Fiskebåtredernes Forbund om å øke totalkvoten for nordøst arktisk torsk med ca 20% fra 2008 til 2009. Partene valgte imidlertid å gjøre dette som en ad hoc løsning, og lot forvaltningsregelen stå uendret. Dette ble kommentert i pressemeldingen fra Fiskeri- og kystdepartementet, hvor det heter:

"Partene har i kvotefastsettelsen for torsk i 2009 gått utover rammene for den etablerte forvaltningsstrategien ved at kvoten økes med omtrent 20 prosent, mens det normale skal være inntil 10 prosent endring fra et år til det neste. Bakgrunnen for denne beslutningen er at det internasjonale havforskningsrådet (ICES) har vurdert bestandssituasjonen til å være langt bedre enn det som er lagt til grunn de siste årene. Det er imidlertid et sentralt punkt i årets avtale at partene i neste års forhandlinger skal vende tilbake til den vedtatte strategien."

Havforskningsinstituttet kommenterer dette forholdet i tilknytning til kvoteanbefalingen for 2010. Mer konkret skriver instituttet:

"Havforskningsinstituttet støtter rådgivningen fra ICES. Ved kvotefastsettelsen for 2009 ble forvaltningsregelen fraveket, en praksis ICES ikke anser for å være i tråd med føre-var-tilnærmingen. Det er protokollfestet i Den norsk-russiske fiskerikommisjonen at man for 2010 skal gå tilbake til å følge forvaltningsregelen."

Fiskebåtredernes Forbund vil presisere at det er avviket fra forvaltningsregelen som sådan som ikke er i tråd med føre-var-tilnærmingen, mens selve kvoten ble satt i samsvar med føre-var-regelen. Det innebærer også at dersom Den norsk-russiske fiskerikommisjonen bestemmer seg for å endre forvaltningsregelen til å tillate 20% årlig kvoteendring, så vil en kvoteøkning på 20% ikke være noe avvik i forhold til en føre-var-tilnærming.

Fiskebåtredernes Forbund mener på denne bakgrunn at Norge og Russland bør endre forvaltningsregelen for nordøst arktisk torsk slik at det på generelt grunnlag tillates

20% årlig endring i totalkvoten. Dette innebærer at totalkvoten for nordøst arktisk torsk bør fastsettes til 630.000 tonn i 2010."

Fiskebåtrederne Forbund har i ettertid av forslaget merket seg negative kommentarer fra enkelte aktører om at det vil være svært uheldig å øke kvotene med 20% av markedshensyn. I første rekke er reaksjonene kommet fra aktører som sitter med et saltfisklager av torsk som de ikke får solgt til regningssvarende priser.

Fiskebåtrederne Forbund mener primært at kvotene ikke bør fastsettes med utgangspunkt hvordan markedet er lang tid i forveien. Sentrale aktører har samtidig forsikret oss om at markedet kan ta imot store mengder torsk dersom prisen er riktig. At næringen i en periode må leve med lavere priser er selvsagt negativt på kort sikt, men på lengre sikt kan dette være positivt. Lavere pris på torsken fører til at torsken vinner tilbake tapte markeder, og at nye markeder åpnes. Dette fører igjen til høyere etterspørsel som kan bringe prisen tilbake på et høyere nivå. Det er samtidig mye som taler for at prisen på torsk i en periode har vært for høy sammenlignet med andre hvitfiskarter.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at det er vanskelig å finne biologiske argumenter imot en slik endring av forvaltningsregelen. Etter vår vurdering vil en regel som tillater 20% årlig endring i kvotene være mer føre var enn en regel som kun tillater maksimalt 10% årlig endring. Fiskebåtrederne Forbund vil oppfordre Fiskeri- og kystdepartementet til å be Havforskningsinstituttet om å vurdere om en slik endring av forvaltningsregelen er bærekraftig i forhold til ICES sine føre var kriterier. Forbundet mener at en slik vurdering må være klar til årets kvoteforhandlinger med Russland.

Kvotefastsettelsen for nordøst-arktisk hyse

Når det gjelder kvotefastsettelsen for hyse, gjentas også innholdet i forbundets brev av 10. august d.å. Her heter det:

"ICES klassifiserer hysebestanden til å ha god reproduksjonsevne og bærekraftig beskatning. ICES har samtidig vurdert høstingsregelen som ble vedtatt av Den norske-russiske fiskerikommisjon i 2007 til å være i samsvar med føre-var-tilnærmingen.

ICES anbefaler i tråd med høstingsregelen en kvote på 243.000 tonn i 2010. Det innebærer en økning på 25% i forhold til årets kvote. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at uten begrensningen i høstingsregelen på maksimum 25% årlig endring i totalkvoten ville kvoteanbefalingen vært 328.000 tonn.

Fiskebåtrederne Forbund støtter kvoterådet fra ICES om en totalkvote av hyse på 243.000 tonn i 2010. Forbundet merker seg samtidig at Havforskningsinstituttet mener at hysebestanden kan være overestimert, og at dette kan skyldes usikkert uttak på grunn av IUU-fiske, potensielle problemer med utkast og mangelfull prøvetaking. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer likevel at en totalkvote på 243.000 tonn i 2010 representerer et forsiktig uttak i forhold til den antatte bestandssituasjonen. Det må også tillegges vekt at totalkvoten neppe vil bli fisket i 2009, og heller ikke i 2010. En romslig kvote åpner imidlertid for et liberalt reguleringsregime fra starten av året, og dette kan mange fartøyer nyte godt av i planleggingen og gjennomføringen av fisket.

Fiskebåtrederne Forbund har samtidig merket seg at ICES har hatt innvendinger til bestandsberegningene av hyse de siste årene, og ICES-arbeidsgruppens beregninger for både 2007 og 2008 ble forkastet gjennom kvalitetssikringen i ICES, mens beregningene de to siste årene er godkjent under tvil. Forbundet mener på denne bakgrunn at det er nødvendig å forbedre ressursforskningen på hyse slik at vi i fremtiden unngår å komme i en lignende situasjon som den vi hadde for 2007 og 2008. Fiskebåtrederne

Forbund forutsetter at Havforskningsinstituttet tar de nødvendige initiativ for å bedre kvaliteten på forskningen på bestanden av nordøst arktisk hyse.”

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at dette blir utgangspunktet for Norge i forhandlingene med Russland.

Kvotefastsettelse og forvaltning av loddebestanden

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at kvoterådet fra ICES i beste fall vil komme i den uken som kvoteforhandlingene mellom Norge og Russland pågår.

Fiskebåtrederne Forbund legger derfor til grunn at Norge og Russland vil følge den fastsatte forvaltningsstrategien ved kvotefastsettelsen for lodde i 2010. Forbundet er samtidig kjent med at det pågår en såkalt ”benchmark” for tiden der også forvaltningsstrategien for lodde evalueres. Fiskebåtrederne Forbund legger imidlertid til grunn at en eventuell ny forvaltningsstrategi for lodde vil måtte diskuteres med næringen, og evalueres av ICES, før det er aktuelt å ta den i bruk.

Fiskebåtrederne Forbund mener at en kraftigere økning av torskekvoten enn det ICES har lagt til grunn vil slå positivt ut også for loddebestanden, selv om økningen er liten i den store sammenhengen. En større økning av torskekvoten gir likevel et signal om at norske myndigheter mener alvor med målsettingen om en økosystembasert forvaltning av våre havområder.

Kvotebytte mellom partene

Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av å redusere overføringene av sei til Russland i 2010, og spesielt ettersom totalkvoten av sei trolig vil bli redusert fremover. Enda viktigere er det å forby det russiske direktefisket etter sei i norsk økonomisk sone som har utviklet seg de tre siste årene. Forbundet antar samtidig at overføringen av kolmule til Russland reduseres, og legger til grunn at reduksjonen ses i sammenheng med utviklingen i den norske kvoten av kolmule, samt den dårlige kvoteutnyttelsen til Russland av denne kvoten. Fiskebåtrederne Forbund vil under gi uttrykk for hvordan næringen mener dette kan kompenseres med reduserte overføringer til Norge.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det er greit å presentere kvoteoverføringene mellom landene før det tas stilling til endringer i bytteforholdet. Det gjøres i tabellene nedenfor, der vi også har forsøkt å beregne verdien av overføringene dersom de utnyttes fullt ut. Et alternativ for å gjøre dette kan være å ta utgangspunkt i kvoteekvivalenter som benyttes i kvoteavtalen mellom Norge og EU, men forbundet velger en mer pragmatisk tilnærming og presenterer verdiene av kvoteoverføringene i en egen kolonne i tabellen nedenfor.

Russland får følgende kvoter på norske bestander i Norges økonomiske sone i 2009:

Bestand	Kvotet i tonn	Verdi i mill
Uer og snabeluer	2.000	20
Kolmule	10.268	15
Sei	15.000	105
Steinbit	3.000	20
Andre bestander	3.000	15
Sum		175

Norge får følgende kvoter på russiske bestander i Russlands økonomiske sone i 2009:

Bestand	Kvote i tonn (dyr)	Verdi
Torsk	6.000	72
Hyse	4.500	36
Reker	2.500	30
Steinbit	1.200	8
Flyndre	500	3
Andre bestander	500	2
Grønlandssel (dyr)	7.000	0
		151

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at balansen i kvoteavtalen for tiden synes å være i russisk favør, og at det i første rekke har sammenheng med en relativt sett gunstig prisutvikling for sei i forhold til prisutviklingen for torsk og hyse. Forbundet ser samtidig at en mer "normalisering" av prisforholdene vil kunne snu dette bildet. Fiskebåtrederne Forbund mener på denne bakgrunn at kvotebalansen i avtalen mellom Norge og Russland i utgangspunktet synes å være balansert.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at det også er viktig at det gis mulighet til å utnytte kvotene i avtalen. Forbundet vil hevde at Russland relativt sett har gode forutsetninger for å kunne utnytte kvotene de får i norsk sone, selv om kvoteutnyttelsen når det gjelder kolmule har vært liten de siste årene. For Norges vedkommende er det gode muligheter til å utnytte kvoteoverføringene av torsk og hyse grei, i og med at disse også kan fiske i norske områder. Når det gjelder de andre kvotene er muligheten til å utnytte dette mer variabel, og det vises her til tidligere punkt om utfordringene for norske fartøyer til å operere i russiske farvann. Mangelen på et nordlig sjekkpunkt gjør det samtidig utfordrende å utnytte rekeknoten i russisk sone. Fiskebåtrederne Forbund mener at Russland for tiden har bedre muligheter til å utnytte byttekvotene i avtalen enn Norge, men at dette bildet kan snus dersom det etableres et nordlig sjekkpunkt for rekefisket.

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at kvoteoverføringen av sei fra Norge til Russland reduseres med 3.000 tonn til 12.000 tonn, og mener at en forventet reduksjon i totalkvoten (14%) kan brukes som argument for dette. Forbundet vil samtidig på det sterkeste oppfordre norske myndigheter om kun å tillate at russiske fartøyer kan fiske sei som bifangst i norsk økonomisk sone, i samsvar med det som var tillatt til inntil få år siden. Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig foreslå at overføringen av kolmule reduseres til 5.000 tonn, og viser i denne forbindelse til den dårlige kvoteutnyttelsen Russland har av denne kvoten, samt de kraftige kvotekuttene norske fiskere har vært igjennom, og trolig står overfor, når det gjelder kolmule.

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at dette kompenseres i kvoteavtalen med å redusere kvoteoverføringen av hyse fra Russland til Norge med 2.000 tonn til 2.500 tonn, at steinbitkvoten reduseres med 700 tonn til 500 tonn, og at flyndreknoten reduseres med 300 tonn til 200 tonn. Forbundet legger til grunn at dette balanserer reduserte overføringer til Russland på 3.000 tonn sei og 5.268 tonn kolmule.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at kvoteutnyttelsen av reker har vært liten de to siste årene, og at dette kan være et argument for å redusere kvoten av reker ytterligere (reduisert med 500 tonn i fjor) som et alternativ eller supplement til reduserte overføringer av hyse. Forbundet har samtidig merket seg at norske rekefiskere mener at det er behov for å opprettholde fiskemulighetene i russisk sone, og at de viser til at mye av fisket i dag foregår i Smutt-hullet nær grensen til russisk sone. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer også at størrelsen på rekeknoten bør ses i sammenheng med etableringen av et nordlig sjekkpunkt. Dersom Norge får gjennomslag på dette punktet, vil det være langt mer attraktivt å utnytte rekeknoten i rus-

sisk sone. Forbundet mener derfor at Norge i utgangspunktet bør arbeide for å beholde rekekvoten i russisk sone, og endog øke den dersom vi får gjennomslag for et nordlig sjekkpunkt.

Gjensidig adgang til å fiske torsk og hyse i hverandres soner

Fiskebåtrederne Forbund vise til at Norge tradisjonelt har gitt Russland tilgang til å fiske store deler av torske- og hysekvotene sine i norske farvann. Tilsvarende har Norge fått tilgang til å fiske store deler av sine torske- og hysekvoter i russiske farvann. For 2009 er det avtalt at de enkelte landene kan fiske henholdsvis 140.000 tonn torsk og 20.000 tonn hyse i hverandres soner.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at de gjensidige fiskemulighetene har vært relativt romslige, spesielt ettersom interessen fra norske fartøyer til å fiske i russiske områder har vært relativt liten de siste årene. Forbundet forventer imidlertid at dette kan endre seg som følge av en betydelig økning i kvotene av hyse, og spesielt dersom situasjonen med store feltstengninger ved Bjørnøya vedvarer.

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at fisket etter hyse i praksis blir fritt for alle fartøyergrupper i 2010. Det vil innebære at enkelte norske fartøyer vil satse sterkt på hysefisket, og det kan føre til økende interesse for å fiske kvotene i russisk område.

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at begrensningene på partenes fiske av torsk og hyse i hverandres soner fjernes helt, og kan ikke se sterke argumenter for å opprettholde dagens begrensning. Dersom det ikke er vilje til dette, vil forbundet foreslå at adgangen til å fiske hyse i hverandres soner økes fra 20.000 tonn til 40.000 tonn.

Uerreguleringene

I henhold til kvoteavtalen mellom Norge og Russland er det ved fiske etter andre fiskeslag tillatt å ha inntil 15% bifangst av uer i vekt av de enkelte fangster og av landet fangst. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at mange trålere har hatt problemer med å forholde seg til begrensningen på tillatt innblanding av uer på 15% pr hal. Samtidig har trålerflåten mindre problemer med å forholde seg til begrensningen på 15% innblanding av uer av landet fangst. Dette skyldes at det i enkelte hal kan være et betydelig innslag av uer, mens det i andre hal på samme felt omtrent ikke forekommer slik innblanding.

Fiskebåtrederne Forbund mener at Norge og Russland bør arbeide for å begrense det etablerte direktefisket etter snabeluer i Norskehavet. Til gjengjeld bør bifangstreglene for snabeluer liberaliseres. Fiskebåtrederne Forbund mener at avregningen av tillatt innblanding av uer utelukkende bør skje ved landing, og foreslår at bifangstprosenten på 15% videreføres.

Fiskebåtrederne Forbund er samtidig åpen for å stenge felt der innblanding av vanlig uer er stort, eller alternativt ha et strengere bifangstregime i slike områder. Forbundet har anmodet Havforskningsinstituttet om en orientering av hvor og når det fiskes henholdsvis snabeluer og vanlig uer i norske områder. Dette vil være viktig informasjon for å etablere et best mulig vern for vanlig uer, og samtidig kunne slakke litt på reguleringene når det gjelder snabeluer som er i bedre forfatning.

Blåkveitereguleringene

Fiskebåtrederne Forbund mener at Norge og Russland må starte forhandlingene om en fordeling av blåkveitebestanden mellom Norge og Russland, og eventuelt tredjeland. Dagens forvaltning av denne bestanden, med blant annet fastsettelse av svært høye forskningskvoter, er ikke en ansvarlig fiskerinasjon verdig.

Kriteriet for yngelinnblanding i rekefisket

Fiskebåtredermes Forbund var svært kritisk til at Norge og Russland ble enige om å stramme inn på kriteriene for innblanding av ueryngel i rekefangstene på kommisjonsmøtet i 2005. Forbundet håpet at vedtaket kunne reverseres på senere kommisjonsmøter, men det har ikke skjedd. En smidigere norsk håndhevelse av regelverket har likevel bidratt til at det har vært mulig å gjennomføre et rekefiske i 2007, 2008 og 2009, men fortsatt er store områder stengt for rekefiske på grunn av for stor uerinnblanding.

Fiskebåtredermes Forbund mener at det er nødvendig å se på kriteriene for yngelinnblanding i rekefisket i et litt bredere perspektiv enn det som har vært gjort hittil, og herunder i forhold til den økonomiske betydningen rekefisket har hatt og kan ha for norsk fiskerinæring. Med dagens lave deltakelse i rekefisket mener forbundet at kriteriet for tillatt innblanding av yngel bør kunne fjernes helt, og i hvert fall når det gjelder uer og hyse. Fiskebåtredermes Forbund mener at betydningen av yngelinnblanding i det marginale rekefisket som foregår er forsvinnende liten i forhold til for eksempel torskens konsum av uer og hyse.

Fiskebåtredermes Forbund vil ellers vise til at Russland i "Forordning fra det føderale fiskeribyrået nr 13 av 16. januar 2009 om godkjenning av regelverket for utøvelse av fiske i det nordlige fiskeribasseng", gir egne regler for tillatt yngelinnblanding i rekefisket. Her fremgår det at det er tillatt med inntil 1000 eksemplarer med ueryngel per 1 tonn fangst av dypvannsreker, mens bestemmelsen i avtalen mellom Norge og Russland sier 300 eksemplarer pr tonn reker. Rett nok står det i forordningen at reglene i internasjonale avtaler går foran, men det er ikke lett å vite hvordan dette faktisk håndteres.

Fastsettelse av forskningskvoter

Norge og Russland har de siste årene bevilget seg romslige forskningskvoter av spesielt norsk arktisk torsk og blåkkeite. Fiskebåtredermes Forbund mener at forskningskvotene i kvoteavtalen mellom Norge og Russland bør reduseres vesentlig. Forbundet mener generelt at det i første rekke må være det enkelte land som bestemmer hvor stor andel av landets kvote som skal avsettes til forskningsformål, og at dette ikke bør reguleres av kvoteavtalen.

Fiskebåtredermes Forbund mener dessuten det er svært uheldig at det fastsettes forskningskvoter for å finansiere ulike oppgaver som Havforskningsinstituttet er pålagt, og konstaterer at dette langt på vei skjer utenom vanlig budsjettkontroll. Forbundet mener at nivået på forskningskvotene må reduseres, og at ressursforskningen i første rekke må finansieres over statsbudsjettet. Fiskebåtredermes Forbund mener også at det er et paradoks at Havforskningsinstituttet stod i fare for å måtte redusere sentrale forskningsoppgaver i 2009 på grunn av at verdien på forskningskvotene er gått ned.

Fiskebåtredermes Forbund vil samtidig presisere at forbundet er positiv til å bruke forskningskvoter til å gjennomføre ordinær ressursforskning, og til å finansiere ekstraordinære forskningstokt når dette kan skje i samarbeid mellom næringen, forskningen og forvaltningen.

Etablering av et nordlig sjekkpunkt

Med utgangspunkt i de problemer som har vært med hensyn til sjekkpunkt ved innpassering russisk sone, herunder oppbringelse av norske fartøy, mener Fiskebåtredermes Forbund at norske myndigheter må arbeide for å få dette regelverket klarere nedfelt i kvoteavtalen mellom Norge og Russland.

Fiskebåtredermes Forbund vil også be norske myndigheter om å arbeide videre for at det blir etablert et nordlig sjekkpunkt ved innpassering i russisk sone. Dette vil kunne redusere seilingstiden vesentlig for mange norske fiskefartøyer som fisker i russisk sone, og er spesielt viktig for reketrålflåten. Dette spørsmålet ble for øvrig tatt opp i fjorårets forhandlinger, og er omtalt under kapittel 12.6 punkt 13. Her heter det:

"Den norske side meddelte den russiske side om sin interesse for å åpne ytterligere ett kontrollpunkt i RØS, beliggende lenger mot nord enn det eksisterende kontrollpunktet. Den russiske side vil informere den norske side om prosedyren for å innlevere slik søknad."

Fiskebåteredernes Forbund er usikker på om det har vært noen konstruktiv fremdrift i denne saken, og vil oppfordre norske myndigheter om å arbeide videre med dette spørsmålet.

Oppsigelse av smutthullavtalen

Gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Noreg, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smutthullsavtalen), ble det inngått en avtale som gjorde slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestander i internasjonalt område i Barentshavet. I tillegg ble det inngått en tosidig avtale mellom Norge og Island, også av 15. mai 1999, som regulerer byttet av fisk mellom Island og Norge.

Etter den tosidige avtalen kan Island i sesongen 2009 fiske 4.720 tonn nordøst arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kommer en bifangstkvote av andre arter i torskefisket på 30 %. Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskere en kvote bunnfisk og en loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Bunnfiskkvoten ligger fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for norsk arktisk torsk, og er på 18.031 tonn for sesongen 2009/2010.

Fiskebåteredernes Forbund har hele tiden vært kritisk til smutthullavtalen, som gir Island langt større fiskerettigheter enn de selv gir bort. Avtalen ble i tillegg inngått samtidig som det islandske fisket i Smutthullet var i ferd med å tørke ut. Forbundet viser til at Regjeringen hadde anledning til å si opp avtalen i 2002 for reforhandling, men valgte ikke å gjøre dette, til tross for at et samlet Storting og næringen hadde anbefalt en reforhandling av avtalen.

Fiskebåteredernes Forbund gjorde et nytt initiativ for å si opp avtalen for reforhandling i 2006, men Regjeringen valgte heller ikke denne gang å benytte anledningen. Saken ble imidlertid diskutert i Stortinget, og i komiteinnstillingen fra Næringskomiteen heter det om dette:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at Høyre/opposisjonen har anbefalt at Smutthullavtalen reforhandles for å oppnå en bedre balanse til Norge. Etter flertallets oppfatning kan et brudd med etablerte avtaler sette forvaltningen av fiskeriene i dette området i fare. Flertallet viser til at spørsmålet om reforhandling av Smutthullavtalen har vært oppe til behandling hos utenriksministeren og fiskeri- og kystministeren i forbindelse med at fristen for oppsigelse av avtalen løp ut i juni 2002 og juni 2006.

Avtalen mellom Norges regjering, Islands regjering og Den russiske føderasjons regjering om « visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet » (Smutthullavtalen) ble inngått i 1999. Flertallet viser til at avtalen kom i stand på bakgrunn av det betydelige islandske fisket i det internasjonale farvannet « Smutthullet » i Barentshavet fra 1993 av, og prinsipiell uenighet om forvaltning av fisket utenfor 200 nautiske mil.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at i forbindelse med inngåelsen av « Smutthullavtalen » i 1999 uttalte utenrikskomiteen i Innst.S.nr.241 (1998-1999):

«Ved revisjon av protokollen bør det være et mål for Regjeringen å søke en utjevning av kvotefordelingen for å oppnå en bedret balanse mellom den kvote islandske fartøyer kan ta i norsk sone og den kvote norske fartøyer kan ta i islandsk sone.»

Disse medlemmer er kjent med at Fiskebåtrederne Forbund tok initiativ til reforhandling for å oppnå en mer balansert avtale i 2006 og i 2002. Regjeringen avsto å be om revisjon ut fra en helhetsvurdering. Det er tre år mellom hver mulighet til revisjon. Disse medlemmer mener Regjeringen bør ta initiativ til reforhandling ved neste revisjonsmulighet med sikte på å bedre balansen til Norges fordel, eventuelt orientere Stortinget om årsaken til ikke å be om en revisjon."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at neste frist for oppsigelse av avtalen med Island er i løpet av juni 2010, og forbundet mener at Norge bør benytte denne anledningen til å forsøke å forbedre balansen i avtalen. Forbundet er ikke enig med flertallet i Næringskomiteen om at dette vil innebære et brudd med etablerte avtaler som kan sette forvaltningen av fiskeriene i dette området i fare. Det finnes ikke et eneste holdepunkt for å hevde at en reforhandling av avtalen vil sette forvaltningen av fiskeriene i fare. Fiskebåtrederne Forbund tror heller ikke en avvikling av avtalen vil sette forvaltningen i området i fare, men vil understreke at det ikke er dette som har vært forbundets intensjon. Det Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av er en mer balansert avtale, og dette har et samlet Storting også tidligere tatt til orde for.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det har vært uttalt at det vil være en fordel om Norge og Russland opptrer samlet i forhold til Island når det gjelder oppsigelse/reforhandling av denne avtalen. Forbundet vil derfor oppfordre norske myndigheter om å diskutere dette spørsmålet med sin russiske motpart under årets kommisjonsmøte."

Årets møte i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen ble avholdt utenfor byen Sotsji ved Svartehavet, og protokollen ble undertegnet av departementsråd Jørn Krog og lederen for det russiske føderale fiskeribyrået Andrej Krajniz. I pressemeldingen som Fiskeri- og kystdepartementet sendte ut etter at avtalen var inngått den 9. oktober heter det blant annet:

"Norge og Russland har i dag inngått en avtale om forvaltningen av de felles bestandene i Barentshavet for 2010. Bestandssituasjonen er svært god, og kvotene øker for både torsk og hyse. Det langsiktige samarbeidet om ansvarlig forvaltning, forskning og kontroll gir store gevinster for norske og russiske fiskere og kystsamfunn.

Partene er enige om at torskeknoten i 2010 settes til 607 000 tonn, hyseknoten settes til 243 000 tonn og det åpnes for et loddefiske med en kvote på 360 000 tonn. Partene er også enige om en kvotefordeling og kvoteregulering av blåveitebestanden.

Det norsk-russiske fiskerisamarbeidet har gjennom mer enn 30 år utviklet seg til et omfattende og tett samarbeid for å sikre en ansvarlig forvaltning av fellesbestandene i Barentshavet. Kvotene som er fastsatt for 2010 er i tråd med føre-var-prinsippet og trygt innenfor bærekraftige rammer.

Partene har i kvotefastsettelsen for torsk i 2010 justert den etablerte forvaltningsstrategien ved at det er lagt inn en ny mekanisme som skal sikre at kvotefastsettelsen også tar høyde for perioder med sterk vekst og oppskrivninger av bestanden.

Totalknoten for norsk-arktisk torsk i 2010 er satt til 607 000 tonn. Dette er en økning på 82 000 tonn fra 2009. Totalknoten av torsk fordeles mellom Norge, Russland og tredjeland etter samme mønster som tidligere år. Norges kvote for neste år vil være 271 000 tonn, dette er en økning på 16%.

Partene har kommet til enighet om en fordelingsnøkkel for blåveite, som innebærer at Norge får en andel på 51%, Russland får 45% og 4% avsettes til tredjeland for fiske i fiskevernsonen

ved Svalbard. Partene har også fastsatt en totalkvote på 15 000 tonn per år i tre år fremover. Fordelingen er basert på et omfattende vitenskapelig arbeid av norske og russiske forskere.

Som et resultat av arbeidet utført av en teknisk arbeidsgruppe har partene også kommet til enighet om at det fra 1.1.2011 innføres en felles minste maskevidde i trålfisket på 130 millimeter i hele Barentshavet. Dette vil gjøre utøvelsen av fisket enklere for norske og russiske fiskere.

Hysebestanden er i god forfatning, og totalkvoten er økt fra 194 000 tonn for inneværende år til 243 000 tonn i 2010. Dette er i tråd med den etablerte forvaltningsregelen, og er en økning på 25%. Den norske kvoten vil være på 116 000 tonn.

Loddeknoten er satt til 360 000 tonn i 2010, noe som er en liten nedgang fra i år. Loddeforvaltningen er basert på en høstingsregel som det internasjonale havforskningsrådet har vurdert som bærekraftig.

Partene konstaterte at det felles arbeidet for å begrense det ulovlige fisket i Barentshavet har gitt svært gode resultater, og vil fortsette samarbeidet for å bekjempe denne aktiviteten."

Kvotetallene for 2010, inklusive forskningskvoter m.m. er oppsummert i tabellen under:

	Totalkvote	Tredjeland	Overføring R→N	Overføring N→R	Norge	Russland
Torsk	628.000	83.910	6.000		278.045	266.045
Hyse	243.000	11.200	4.500		120.400	111.400
Lodde	360.000		30.000		245.000	115.000
Blåkveite	15.000	600			7.650	6.750
Nvg sild				10.000		
Rødfisk				3.000		
Kolmule				9.396		
Sei				15.000		
Reker			2.500			
Flyndre			500			
Steinbit			2.200	4.000		
Sel			7.000			
Annet			500	3.000		

Kolmulekvoten som Norge overførte til Russland ble fastsatt etter at kolmuleforhandlingene ble avsluttet.

3 Kvotavtalen Norge – EU

Avtalen for 2009

Norge og EU ble den 10. desember 2008 enige om en kvotavtale for 2009. Norge la ned en betydelig innsats for å få EU til å innføre et forbud mot utkast. Fra norsk side er det uakseptabelt at EUs fiskere kaster ut fisk de ikke har kvote på, eller fisk under minstemål. På denne måten overfisker de kvotene, og risikerer at forvaltningen av fiskeressursene ikke blir bæ-

kraftig. Til tross for enkelte innrømmelser m.h.t. "high grading", fortsatte EU med sitt utkast-påbud.

Hovedelementene i avtalen er gjengitt i tabellen under. Tabellen viser bytteforholdet mellom Norge og EU, samt balanseregnskap i kvantum og TE (torskeekvivalenter).

Balanseregnskap NORGE - EU 2009	Ekvivalenter	Til Norge fra EU		Til EU fra Norge	
		Kvote	TE	Kvote	TE
I: Tabell 4 og 5					
Torsk	1	-	-	13.012	13.012
Hyse	1	-	-	2.500	2.500
Sei	0,77			3.000	2.310
Torsk Grl	1	500	500	-	-
Uer	0,87	1.572	1.368	-	-
Blåkveite	0,8	-	-	50	40
Andre	0,5	-	-	350	175
Blåkveite, Grl	0,8	624	499	-	-
Kveite, Grl	3,8	150	570	-	-
Reke, Grl	3	3.500	10.500	-	-
Lodde grl.	0,1	-	-		
Sild	0,8	-	-	-	-
Brisling	0,125	10.000	1.250	-	-
Makrell	0,3	-	-	-	-
Sum "eksklusive"		16.346	14.687	18.912	18.037

II: Tabell1 overføringer					
Torsk	1	-	-	-	-
Hyse	1	-	-	1.000	1.000
Sei	0,77	-	-	-	-
Hvitling	0,86	-	-	-	-
Rødspette	1	-	-	1.000	1.000
Sum overføringer		-	-	2.000	2.000

III: Tabell 3					
Brosme	0,7	2.600	1.820	170	119
Lange	1	4.138	4.138	850	850
Blålange	1	150	150	-	-
Pigghå	0,5	50	25	-	-
Brugde	1,8	-	-	-	-
Håbrann	1	-	-	-	-
Øyepål	0,1	1.000	100	1.000	100
Tobis	0,1	20.000	2.000	-	-
Kolmule i NS	0,125	-	-	4.000	500
Kolmule	0,125	63.200	7.900	-	-
Makrell (IIa)	0,3	-	-	-	-
Reker (N.S.)	3	-	-	500	1.500
Sjøkreps	3	-	-	1.210	3.630
Breiflabb	2,4	-	-	1.550	3.720
Sjötunge	6,4	90	576	-	-
Hestmakrell	0,1	2.000	200	-	-
Andre	0,5	2.720	1.360	5.000	2.500
Sum tabell 3		95.948	18.269	14.280	12.919
Sum I+II+III		112.294	32.956	35.192	32.956
Avvik ekvivalenter			0	0,00 %	

Tilleggskvoter - EØS					
Torsk	1	-	-	6.312*	6.312*
Torsk Grl	1	-	-	-	-
Blåkveite Grl.	0,8	1.000	800	-	-
Uer Grl.	0,87	1.428	1.242	-	-
Blåkveite, IIa og VI	0,8	350	280	-	-
Samlekvote, Vb, VI, VII	0,5	140	70	-	-
Isgalt, XIV, NAFO 1	0,5	120	60	-	-
Bifangst, økning, VI, VII	0,5	-	-	-	-
Hestmakrell, IV	0,1	1.600	160	-	-
Lange	1	1.500	1.500	-	-
Brosme	0,7	750	525	-	-
Lodde, XIV, Va	0,1	-	-	-	-
Sum tilleggskvoter		6.888	4.637	-	-
Total balanse: I+II+III+EØS		119.182	37.593	41.504	39.268

EU lot være å bytte til seg en andel av den torskekvoten Norge er pliktig å tilby EU. Et kvantum torsk/hyse (1.749 TE) ble holdt tilbake av den norske overføringen til EU inntil EU kunne tilby tilsvarende motytelser av interesse for Norge. EU byttet ikke til seg ovennevnte kvantum, som dermed ble frigitt og fordelt til norske fiskere.

Internasjonale kontrolltiltak i pelagiske fiskeri

EU, Færøyene og Norge ble den 1. juli 2009 enige om en avtale for å begrense utkast i fiskerierne etter makrell, hestmakrell og sild. Næringen var representert i forhandlingene, som fant sted i London. Tiltakene innebar forbud mot "high grading", forbud mot slipping av død/døende fisk, retningslinjer for flytting av felt og forbud mot installasjoner egnet for utkast. Avtalen innebar en oppfølging av de føringer som lå i kvoteavtalen for 2009 mellom Norge og EU, der målsettingen fra norsk side var et totalt utkastforbud.

Norge og EU ble også enige om å etablere et felles system for stengning og åpning av fiskefelt i Nordsjøen. Hensikten er å beskytte yngel og ungfisk. Partene er enige om å evaluere systemet i 2010. Saken er nærmere omtalt i kap. VI.

EUs avtalebrudd i makrellfisket

Fiskebåtrederne Forbund fikk i september et forvarsel om at næringen i EU hadde tatt initiativ for å stoppe norsk makrellfiske i EU-sona. Saken ble tatt opp med Fiskeri- og kystdepartementet, som på sin side fulgte opp og understreket overfor EU-kommisjonen den norske forståelsen av norske fartøyers soneadgang i EU-sona.

EU stengte den 1. oktober 2009 makrellfisket i EU-farvann for norske fartøy. EU hadde en annen forståelse av soneadgangen, uten å drøfte norsk avtaleforståelse eller besvare den norske henvendelsen. Mer enn 30 fartøy måtte på meget kort varsel avbryte fisket. Utestengningen var et klart brudd på den bilaterale avtalen mellom Norge og EU.

Avtalen er klar, den gir Norge rett til å fiske 153.000 tonn i EU-farvann. Bakgrunnen for kvotefleksibiliteten var opprinnelig EUs behov for å fiske makrellkvoter allokert vest av 4 grader vest, øst av 4 grader vest. Dette var makrell som EU opprinnelig hevdet var eksklusiv EU-makrell (og som ikke vandret øst av 4 grader vest), men som de likevel ønsket å fiske i de nordlige deler av Nordsjøen øst av 4 grader vest. EU, som prinsipielt mente at kvotefleksibiliteten gjaldt en eksklusiv EU-bestand som ikke vandret øst av 4 grader vest, ønsket av forhandlingstaktiske årsaker å fiske makrell i egen sone øst av 4 grader vest.

Som motytelse fikk Norge adgang til tilsvarende kvotefleksibilitet, ved at makrellkvote allokert nord om 62 grader nord kunne fiskes sør om 62 grader nord, og i statistikkområde IVa, som omfatter både EU-sona og NØS.

Før 1993 var kvotefleksibilitet regulert i avtaleteksten, og fra 1993 regulert i tabeller med tilhørende fotnoter, men med samme reelle innhold.

Når det gjaldt den norske kvotefleksibiliteten til å flytte makrell fra nord til sør, ønsket ikke Norge tilsvarende begrensninger for hvilket område kvoten kunne fiskes. EU hadde heller ikke motforestillinger til at Norge fikk kvotefleksibilitet sør om 62 grader nord, både i EU-sona og norsk sone. Partene innså jo reelt, om enn ikke formelt, at en fisket på en fellesbestand. Gradvis aksepterte EU at den "vestlige bestanden" ikke var en eksklusiv EU-bestand som oppholdt seg utelukkende vest av 4. grader vest.

Norske myndigheter reagerte sterkt på EUs avtalebrudd, og det ble i de påfølgende uker avholdt flere møter for å forsøke å finne en løsning på konflikten. Saken ble drøftet på ulike forhandlingsmøter den 6. oktober i London, den 26. – 30. oktober i Irland, den 10. og 11. november i London, den 16. og 20. november i Brussel, og den 23. – 27. november i Edinburgh. I tillegg leverte vår EU-ambassadør en skarp protest til EU-kommisjonen den 1. oktober, og det var dialog både på politisk og embetsmanns nivå ved flere anledninger. Konflikten var et anliggende mellom Norge og EU, ettersom soneadgangen var avtalt i den bilaterale kvoteavtalen. Færøyene tok følgelig ikke del i disse møtene.

Næringen var representert i møtene, og hadde et nært og godt samarbeid med norske myndigheter under hele prosessen. Det lyktes ikke å finne løsninger, og EU-sonen forble stengt for norske makrellfiskere.

Norske fiskerimyndigheter har garantert at fartøyer som ble forhindret fra å fiske makrellkvotene i 2009, får disse overført til 2010.

Fiskeriavtale for 2010

Fiskebåtrederne Forbund drøftet EU-avtalen på styremøte den 11. september og fattet slikt vedtak:

"Fiskebåtrederne Forbund vil kommentere følgende punkt knyttet til forhandlingene om en kvoteavtale mellom EU og Norge for 2010:

Balansen i avtalen

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at bytteforholdet i fiskeriavtalen mellom Norge og EU vil bli et sentralt tema også i årets forhandlinger. Forbundet ønsker i den forbindelse å prioritere kvotene av blåkveite ved Vest-Grønland, reker og, torsk ved Grønland Fiskebåtrederne Forbund ber derfor om at en fra norsk side undersøker hvilke muligheter avtalen mellom EU og Grønland gir for å få tildelt deler av torsk og blåkveitekvotene EU har til disposisjon ved Vest-Grønland.

Fiskebåtrederne Forbund vil også peke på at EU har kvoter av reker i NAFO 3 L som er av interesse som gjenytelser til Norge i kvotebyttet med EU. Innenfor EU-sonen vil en forbedring i mulighetene for et seifiske vest av 4°V være interessant for norske fiskere.

I pelagisk sektor vil muligheter for fiske etter hestmakrell i sydlige del av Nordsjøen (Kana-len) være interessant. Forbundet legger videre til grunn at en kommer frem til en best mulig overføring av kolmule fra EU til Norge. Vi vil også peke på at EU har en betydelig kvote på norsk vårgytende sild og tobis som kan være aktuelt som byttmiddel.

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke sterkt betydningen av at kvoteavtalen blir balansert med kvotebytter som innebærer reelle fiskemuligheter.

Harmonisering av tekniske reguleringsbestemmelser

Fiskebåtrederne Forbund mener at de tekniske reguleringsbestemmelsene må samordnes ytterligere. Fiskebåtrederne Forbund mener det er helt essensielt at felles minstemål, maskevidde og andre reguleringstiltak kombineres med et utkastforbud også i EU-sonen.

Fiskebåtrederne Forbund mener at en harmonisering av tekniske bestemmelser er viktig for at andelsfordelingen av arter Norge deler med EU skal bli reell. Fiskefartøy fra Norge og EU leverer fisk i økende grad i den andre parts havner, og ulike bestemmelser på disse områder skaper unødvendig kompleksitet i regelverket og kontrollen av dette. En harmonisering er også viktig fra en biologisk side.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det fra felles tekniske arbeidsgrupper er levert forslag til fellesbestemmelser for maskevidde etc for trålfisket etter hvitfisk bla. Det påligger nå partene å forhandle frem bestemmelser som gir best mulig harmoniserte bestemmelser på dette området.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det den 1. juli 2009 ble inngått en avtale mellom EU, Færøyene og Norge, som behandler kontrollnormer/kontrollmål for makrell, hestmakrell og sild. I avtalen settes det mål om at en skal forby "slipping" i notfisket som resulterer i død eller døende fisk. Hvordan dette skal gjøres i praksis er imidlertid ikke endelig definert.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det er i gang en arbeidsgruppe bestående av representanter fra fiskerinæringen og forvaltningen for å komme med konkrete forslag til kontrollnormer for hvordan en kan i praksis kan gjennomføre et notfiske slik at en unngår slipping av død og døende fisk. Videre arbeides det med redskapstekniske løsninger i andre samarbeidsgrupper. Fiskebåtrederne Forbund vil advare mot at en fremmer krav til måten fiskes med not på som er så rigide at det enten får utilsiktede konsekvenser, eller at not som redskap i praksis forbys. Et totalforbud mot utslipp fra not er et slikt tiltak som i gitte tilfeller kan medføre sprenging av nota og unødvendig neddreping av større deler av fangsten.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at Norge gjennomfører et meget strengt bifangstregime for innblanding av makrell i sildefangstene og sild i makrellfangstene. Det norske regimet er til tider problematisk å gjennomføre.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at en fra norsk side tar initiativ til drøftinger med både EU og Færøyene om felles bifangstregler som ivaretar kravet til ressursregnskap, like konkurransevilkår og praktisk gjennomføring for næringsutøverne i sild- og makrellfisket. Forbundet mener det er viktig, også i lys av gjeldende utkastregime i EU at en starter drøftelsen på dette område slik at en har et harmonisert system som kan erstatte dagens svært ulike tilnærminger til dette. Slike vilkår er også en nødvendig del av forutsetningen for at både totalkvoten og andelen i kvoteavtalene skal uttrykke reelle størrelser.

Omregningsfaktor for sei i Nordsjøen

Fiskebåtrederne Forbund vil i tilknytning til spørsmål om tekniske reguleringsbestemmelser vise til behovet for å følge opp spørsmålet om endring av omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen.

Kontroll med fisket og landingene av fisk

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at det er viktig at en fra norsk side fortsetter arbeidet for en effektiv kontroll.

Sjekkpunktkontroll i EU-sona for kolmule og makrell

I tilknytning til spørsmål om kontroll og harmonisering av tekniske bestemmelser viser Fiskebåtrederne Forbund til at EU fra starten av 2006 innførte nye regler for rapportering av fangst uten at norske myndigheter ble informert på forhånd. Fiskebåtrederne Forbund ber om at en i samarbeid med EU fortsetter arbeidet med å etablere forbedrede rutiner på dette punkt, slik at endringer i størst mulig grad er gjort til gjenstand for felles drøftelser på forhånd, og at en i god tid før iverksetting informerer de involverte.

Kolmulefisket ble i det nye regelverket omfattet av en sjekkpunktordning. Plasseringen av sjekkpunkt i tilknytning til fiske i EU-sona når fartøyene avslutter turen der for å gå til havn for lossing av fangst, viste seg å være gjennomførbare uten større problemer. Imidlertid gjør plasseringen av sjekkpunkt det bortimot praktisk umulig å kombinere fiske i EU-sona med fiske i internasjonalt farvann. Fartøyene må da gå flere hundre sjømil ekstra for et slikt kombinasjonsfiske. Dette er kostnadsdrivende, medfører unødvendig stort avgassutslipp fra fartøyene, og er uforenlig med kravet til ferskhetsgrad av råstoffet. Tilsvarende er det vanskelig å gjennomføre et kolmulefiske i norsk sone kombinert med fiske i EU-sona av Nordsjøen. I dette tilfellet må fartøy forholde seg til sjekkpunkt ved Shetland. Videre er det fortsatt uklart hvordan en skal forholde seg til kontrollsystemet i forbindelse med fiske etter kolmule i det omstridte området mellom britisk og færøysk sone.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at en i drøftelsene med EU om en avtale for 2009 ikke oppnådde noen forbedringer på dette området. Forbundet ber om at en i de kommende drøftelsene med EU tar opp igjen saken og søker å finne praktiserbare løsninger på disse forholdene. Dette vil være særlig viktig i lys av strammere kvotebetingelser i det totale kolmulefisket i 2010, og fartøyenes økte behov for å ta fangster i flere områder på en tur.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at EU fra og med 1. august i år har etablert en lignende ordning for kontroll av norske båter som skal fiske makrell i EU-sona som den ordningen en har for kolmule. I motsetning til ordningen for kolmule fikk en en viss mulighet til å påvirke utformingen på forhånd, samtidig som en fikk mulighet til å informere om ordningen til den norske flåten. Forbundet registrerer at en fra EU sin side antyder at en vil se på omfanget av denne særlige kontroll og rapporteringsordningen ved innføringen av elektronisk fangst dagbok.

Innføring av elektronisk fangst dagbok

Som det fremgår av avtaleprotokollen for 2009-avtalen, har begge parter ambisjoner om å ta i bruk elektronisk fangst dagbok fra og med 2010 av. Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at dette blir gjort på en fornuftig måte. Det forutsettes for det første at en fra norsk side har fått avtale om en enkel formidlingsprosedyre av de elektroniske fangstdataene til EU og at disse blir mottatt og tolket slik at en ikke risikerer systemhindringer i utøvelsen av fisket i EU-sona. Videre må systemet brukes på en slik måte at en slipper å sende opplysninger etter det gamle systemet, og eventuelt rapportere til flere instanser. Fiskebåtrederne Forbund vil på generell basis be om at partene vurderer å avvente innføringen av denne ordningen noen måneder inntil nødvendige praktiske avklaringer er på plass om det er behov for det for en god og felles innføring av systemet.

Behov for samordning/rasjonalisering av overlappende kontrollordninger

Fiskebåtrederne Forbund viser til at EU i forbindelse med innføringen av den særlige kontrollordningen for makrell antyder at en vil vurdere å redusere på omfanget av denne ved innføringen av elektronisk fangst dagbok. Fiskebåtrederne Forbund vil minne om at et av argumentene også fra norsk forvaltnings side for innføring av denne type rapportering var forenkling og mindre arbeidsbyrde også for utøverne i flåten.

Forbundet konstaterer at en nå bygger opp flere typer kontrollordninger i EU som i mange sammenhenger overlapper hverandre og i regelen skaper merarbeide for utøverne. Disse ordningene er tidvis inspirerte av lignende kontrolltiltak i norsk forvaltning.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er grunn til å foreta en overordnet vurdering av alle kontrolltiltakene slik at ikke systemet flyter ut og mister fokus og effektivitet. En slik utvikling tjener verken utøverne eller forvaltningen på sikt. Fiskebåtrederne Forbund mener at det, som et ledd i bestrebelsene på harmonisering av rammevilkårene for utøvelse og forvaltningen av felles fiskebestander, må tas initiativ til fra norsk side til en gjennomgang av disse spørsmålene med EU. Det er i den sammenheng særlig i norsk interesse å unngå en oppsplitting av hvor en skal rapportere til (det enkelte medlemsland, EU-kommisjonen, eller begge deler).

Forvaltning og fordeling av makrellbestanden

Fiskebåtrederne Forbund mener norske myndigheter må fastholde sin langsiktige strategi for å øke Norges andel av makrellbestanden. Forbundet vil vise til egen uttalelse i forbindelse med forhandlingene om trepartsavtalen for makrell

Forvaltningsplan for Nordsjø-sild

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at en i 2009 avtalen vedtok en ny forvaltningsplan for Nordsjø-sild. Det hersker fortsatt uklarhet hva som ligger bak den rekrutteringssvikten forskerne mener å påvise for denne bestanden. I lys av dette er det etter forbundets oppfatning viktig at en fra forskningshold har høy grad av overvåkning på utviklingen av de innkommende årsklassene til denne bestanden.

Fleksibilitet med hensyn til i hvilket reguleringsområde fartøyene kan fiske Nordsjø-sild/Skagerraksild må videreutvikles slik at hele Skagerraksildkvoten kan fiskes i Nordsjøen.

Forvaltningsplanen for sei i Nordsjøen

Fiskebåtrederne Forbund viser til tidligere henvendelser om dette spørsmålet.

Regulering av fisket etter tobis

Fiskebåtrederne Forbund er ikke fornøyd med den utvikling en har hatt de to siste årene mht til forvaltning av tobis i Nordsjøen. Forbundet er kritisk til at strid mellom to forskningsretninger har resultert i to vidt forskjellige forvaltningsmodeller for fisket etter samme art i partenes respektive soner. Fortsetter utviklingen, kan norske fiskere bli totalt utmanøvrert i senere fordelingskamper om denne bestanden

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at partene kommer frem til et felles forvaltningsopplegg for tobis på tvers av den faglige uenighet som er registrert mellom havforskere fra Norge og EU.

Stengte områder vest av Irland for norsk fiske etter kolmule – "Irskeboksen"

Fiskebåtrederne Forbund viser til at EU har opphevet den såkalte "Irskeboksen" i irsk fiskerisone. Av en eller annen grunn er likevel norske fiskere forhindret fra å fiske kolmule i dette området, i motsetning til fiskefartøy fra EU. I en fase av sesongen kan et fiske i "Irskeboksen" gi lavere kostnader for flåten. Sonestengingen for norske fartøy savner en saklig begrunnelse. Fiskebåtrederne Forbund ber om at en fra norsk side søker å få til ikke-diskriminerende ordninger for fiske etter kolmule i dette området.

Kvoter ved Grønland

Norske myndigheter må være oppmerksom på at Grønland kan iverksette tiltak som i praksis gjør det vanskelig å fiske de EU-tildelte kvotene ved Grønland, bl.a. gjennom forbud mot fiske etter blåkkeite med trål ved Vest-Grønland, og/eller gjennom bruk av minstemålsbestemmelser. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at Norge i avtaleforhandlingene med EU må sikre at norske fiskere får reell adgang til å utnytte de kvotene vi får ved Grønland gjennom EU-avtalen.

Vern av sårbare havområder

Fiskebåtrederne Forbund viser til at EU har innført områdestengninger som en forlengelse av NEAFCs områdestengninger ved Rockall. Stengningene var begrunnet med vern av sårbare habitat. EUs stengninger medførte at de viktigste områdene for linefisket i EU sonen er utilgjengelige. Forbundet er kritisk til denne type ad-hoc områdestengninger uten verken forutgående undersøkelser av bunnforholdene eller drøftelser med berørte næringsinteresser. En avtale om gjensidig utveksling av fiskekvoter må også innebære gjensidig tilgang til de områdene hvor ressursene finnes, og hvor en tradisjonelt har drevet fiske. Ellers har kvotebytten liten praktisk verdi. Fiskebåtrederne Forbund vil derfor anmode forhandlingsdelegasjonen om å arbeide for en reversering av områdestengningene, og en økt konsultasjon forut for tiltak knyttet til vern av sårbare havområder."

Norge og EU forhandlet flere runder om en bilateral fiskeriavtale for 2010. Sentralt i forhandlingene var kravet om et balansert kvotebytte, og stabilitet og forutsigbarhet for makrellfisket. I tillegg forhandlet man om nye tekniske tiltak for å redusere utkast av fisk.

Norge forhandlet konstruktivt og løsningsorientert for å oppnå en avtale. Partene klarte ikke å bli enige på mange sentrale områder, og forhandlingene endte derfor med brudd.

4 Skagerrak

En avtale om fisket i Skagerrak for 2009 ble inngått den 10. desember 2008, og ga en sildekvote på 5.032 tonn til Norge. Kvotenedgangen er et resultat av den negative utviklingen i bestanden av nordsjøsild. Kvotefleksibiliteten som i 2006 gav norske fiskere muligheten til å fiske 50% av kvoten i Nordsjøen, ble redusert til 20% for 2009.

De øvrige artene avtalen omfatter er av liten interesse for havfiskeflåten.

5 Loddeavtalen mellom Norge – Island – Grønland

Norge har i trepartsavtalen om lodde ved Island, Grønland, Jan Mayen en kvoteandel på 8% av TAC. Avtalen blir løpende forlenget med 1 år av gangen, med mindre partene sier opp avtalen. Loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen blir forvaltet i en sesongsyklus som går fra 20. juni til 30. april det påfølgende år.

Situasjonen for loddebestanden i området har de siste årene vært usikker. Forskerne har hatt problemer med å få foretatt målinger av bestanden ved hjelp av de rutinemessige toktprogrammene, og det har vært behov for en økning i leiteinnsatsen. På Island er det derfor i økende grad anvendt fiskefartøy for å leite opp loddeforekomstene, for så å la forskningsfartøy foreta målinger med sikte på bestandsestimat.

Situasjonen foran vintersesongen 2009 var nokså lik tidligere år. Det forelå ingen anbefaling om kvote, og islandske fiske- og forskningsfartøy drev leiting og prøvefiske med sikte på å etablere en kvote og et ordinært fiske. Denne aktiviteten pågikk i hele januar, og videre i februar. I og med avtalens utforming der norske fartøy blant annet ikke kan fiske etter 15. februar, ble det den 2. februar sendt et brev til Fiskeri- og kystdepartementet der det heter:

"Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at det foreløpig ikke synes å være grunnlag for en åpning av loddefisket ved Island. Det er imidlertid erfaring for at det kan bli en åpning av fisket på et tidspunkt hvor norske fiskefartøy ikke kan nyttiggjøre seg en eventuell kvote.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at Fiskeri- og kystdepartementet gjør det klart over for Island at en sen åpning av fisket fordrer norsk adgang både til fangstområder sør for 64.30 N og fiske ut over 15. februar. Det vises for øvrig til tidligere uttalelser fra forbundet om behov for endringer i den bilaterale avtalen om norsk fiske i islandsk farvann etter lodde."

Det ble imidlertid ikke åpnet for fiske denne sesongen. Kun noen få islandske forskningsfangster ble tatt.

Problemstillinger knyttet til forvaltningen og kartleggingen av denne loddebestanden ble tatt opp i et brev fra Fiskebåtrederne Forbund til Fiskeri- og kystdepartementet den 16. september. Saken er omtalt under kap. V.

Ved nyttår ligger det ikke an til at det blir loddefiske ved Island vinteren 2010, ettersom det første loddetoktet ikke ga grunnlag for å kunne åpne for et fiske. Islandingene starter et nytt loddetokt i begynnelsen av januar 2010.

6 Avtale om forvaltning av norsk vårgytende sild

Avtalen om forvaltning av norsk vårgytende sild ble undertegnet den 13. november 2008. TAC ble fastsatt til 1,643 mill. tonn. Dette var i tråd med gjeldende forvaltningsplan for bestanden ($F=0,125$). Den norske totalkvoten var på 1.002.230 tonn (61%).

I forkant av forhandlingene om en avtale for 2010, sendte Fiskebåtrederne Forbund den 17. september 2009 følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at det ble inngått en avtale om forvaltning og fordeling av totalkvoten av norsk vårgytende sild for 2009. Avtalen viderefører tidligere års fordeling av TAC, og innebærer at Norge får en lavere andel av TAC enn det bestandens sonetilhørighet tilsier. Avtalen sikrer en bærekraftig forvaltning av bestanden, men samtidig pålegger det partene jevnlig å evaluere forvaltningsstrategien i lys av ny kunnskap om bestandsinteraksjoner.

Styret konstaterer at Norge har tatt et særskilt ansvar for å få på plass en fempartsavtale og legger til grunn at avtalen blir videreført for 2010, med samme fordeling av totalkvoten mellom partene. Forbundet tar det også for gitt at det ikke gis ytterligere farvanns adgang til andre land i norskkontrollerte farvann i fiske etter norsk vårgytende sild."

En avtale for 2010 ble inngått den 22. oktober. Totalkvote ble fastsatt til 1.483.000 tonn, i samsvar med gjeldende forvaltningsregel. Norsk TAC ble 904.630 tonn. Fleksibilitetsbestemmelsen på +/- 10% av totalkvoten mellom reguleringsårene ble videreført.

Partene inngår egne bilaterale avtaler om adgang til å fiske andeler av egne kvoter i den andre parts farvann. Blant annet har EU en avtale som gir rett til å fiske mesteparten av EU-kvoten i norske farvann. EUs beslutning om å nekte norske fartøy å fiske kolmule i EU-farvann, skapte en situasjon der Norge avventet lisensiering av EU-fartøy for å fiske norsk vårgytende sild i norske farvann. Se for øvrig pkt. 13 om internasjonal forvaltning av kolmule.

7 Færøyene

Kvoteavtalen mellom Færøyene og Norge for 2009 ble inngått den 3. februar 2009. Partene hadde i desember 2008 avtalt en roll-over av avtalen fordi det ikke lyktes å gjennomføre forhandlinger i desember, men i forhandlingene den 7. – 8. januar 2009 klarte ikke partene å oppnå enighet.

Færøyene fikk følgende kvoter i norsk sone i 2009 som følge av avtalen:

Nord for 62°N

Torsk	1.951 tonn
Hyse	1.460 tonn
Sei	1.500 tonn
Andre arter	100 tonn
Makrell	1.500 tonn (kan også fiskes i området mellom 62° N og 57° 30'N)

Færøyene fikk for øvrig anledning til å overføre 2.300 tonn torsk og 200 tonn andre arter av færøyske kvoter i Russlands økonomiske sone til norsk sone.

Sør for 62°N

Brisling	500 tonn
Sei	50 tonn
Sild	442 tonn
Hestmakrell	200 tonn (kan også fiskes nord for 62°N)
Andre arter	100 tonn

I fiskevernsonen ved Svalbard

Fra færøysk side erklærte man seg villig til å begrense sitt fiske i fiskevernsonen ved Svalbard til maksimum 1.054 tonn torsk og inntil 256 tonn andre arter, vesentlig uer og blåkkeite, innenfor den tredjelandskvote som er avtalt mellom Norge og Russland for fiskevernsonen ved Svalbard.

I henhold til avtalen fikk Norge følgende kvoter i færøysk farvann i 2009:

Lange/blålange	2.525 tonn
Brosme	1.847 tonn
Sei	105 tonn
Andre arter (bifangst bunnfisk)	891 tonn
Makrell	2.157 tonn
Kolmule	11.300 tonn
Hestmakrell	50 tonn

Inntil 12 fartøy i fiske på bunnfiskkvoten, og inntil 20 fartøy i fiske på kolmulekvoten, kunne være i færøysk sone samtidig. I tillegg kunne inntil 15 kolmulefartøy drive forsøksfiske (letting) utenfor de hovedfelt som var opprettet av det færøyske fiskerioppsyn.

Bifangsten i linefisket måtte til enhver tid ikke overstige 25% i vekt av hele fangsten om bord, men kunne utgjøre maksimalt 30% pr. fangstdøgn. Kvotene av bunnfisk ble som foregående år oppdelt i kvoter pr. art, slik at en risikerte å fiske opp én art (for eksempel lange) og fortsatt ha gjenstående kvoter av en annen art (for eksempel brosme). Det var imidlertid ikke behov for å utveksle kvoter mellom artene i 2009.

Kvotenyttelsen av bunnfisk i Færøysonen ble bare ca 40% i 2009. Pelagiske kvoter ble fullt utnyttet. Den lave kvotenyttelsen for bunnfisk skyldes dels den sene avtaleinngåelsen. Dette medførte at fartøy i aktivt fiske etter nyttår måtte forlate færøysonen den 8. januar, og at den tradisjonelt gode førsteturen i færøysonen dermed ikke kunne gjennomføres. I tillegg har det de siste årene vært en moderat tilgjengelighet av bunnfisk i færøysonen.

I forbindelse med inspeksjoner utført av dansk kystvakt på norske linebåter i færøysk sone i begynnelsen av mars, sendte Fiskebåteredernes Forbund den 9. mars følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet:

"Fiskebåteredernes Forbund er kjent med at to norske linefartøyer i løpet av forrige uke ble gitt advarsler fra dansk kystvakt ved inspeksjon under fiske i færøysk sone. Samtidig med advarslene ble det understreket at ved neste tilsvarende "forseelse" ville fartøyene bli ilandbrakt, tvangslosset og bøtelagt.

Regelbruddene som danner grunnlag for advarslene er knyttet til Bekjendtgjørelse nr 47 av 9. april 2003, § 6, som lyder:

"Fiskefartøyer der fisker i henhold til denne bekendtgjørelse, skal stuve fangsten således, at hver fiskeart og produktion er holdt adskilt og således, at det i forbindelse med kontrol altid er nemt at få overblik over, hvor de forskjellige fiskearter og produktion er. Samme fiskeart/produktion kan staves forskjellige steder i lasten, men kravet er, at hver fiskeart/produktion er separat. Bifangst i henhold til § 5 skal gemmes således, at hver fiskeart/produktion er for sig og skal være mærket bifangst.

Stk. 2. Alle fiskefartøyer skal have stuveplan, som tydeligt viser, hvor i lasten, de enkelte fiskearter/produksjoner er og den samlede fangst af hver enkelt fiskeart/ produktion. Alle mængder skal opgives i kilo. Et eksemplar af stuveplanen skal være om bord, til landingen af lasten er færdig.

Stk. 3. Stuveplanen skal udformes hver dag for det foregående døgn, fra klokken 0000 UTC til klokken 2400 UTC."

Denne bestemmelsen skapte mye uro i 2003 og 2004, først fordi den ikke ble kunngjort da den ble gjort gjeldende i 2003 og et norsk fartøy uforvarende befant seg i en regelbrudd situasjon, og senere fordi bestemmelsene i praksis er umulig å forholde seg til i et turopplegg hvor fartøys lasterom fylles, og må stues med forebygging av ras i lasten som hovedformål. Slik forholdene utviklet seg i 2004 følte fiskerne seg rettsløse under fiske i færøysk sone, og forbundet tok dette opp i brev av 4. februar 2004 (feilaktig datert 4. januar 2004).

Da det nye regelverket ble innført ble det ikke gitt noen form for veiledning for hvorledes det skulle etterleves i praksis, det være seg hvorledes fangst faktisk skulle separeres (fysisk eller med papp/papir?), hvordan stuingsplan skulle utformes mv. Fiskebåtrederne Forbund veiledet imidlertid medlemmene med basis i muntlige opplysninger skippere berørt av konflikten i 2003 og 2004 hadde mottatt fra ulike hold på dansk og færøysk side.

Dette var selvsagt en helt uholdbar situasjon, og i forbindelse med vår uttalelse til fiskeriatvanten mellom Færøyene og Norge for 2005 la vi derfor stor vekt på at den norske forhandlingsdelegasjonen fulgte opp saken slik at fiskerne kunne ha en konkret offisiell veiledning å forholde seg til, jfr vår uttalelse av 1. november 2004. Dette ble også fulgt opp av forhandlingsdelegasjonen, og etter hva vi erfarer ga færøyske myndigheter signaler om at slik veiledning ville bli utarbeidet i 2005.

Siden den tid har ingenting skjedd, og Fiskebåtrederne Forbund har årvisst minnet om saken i våre uttalelser til de årlige fiskeriatvantenforhandlingene. I vårt brev av 10. november 2008 til forhandlingene om en avtale for 2009 heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at flåten nå har tilpasset seg reglene om stuing og separering av fangst så langt praktisk mulig. Forbundet vil imidlertid gjøre oppmerksom på at det fortsatt ikke foreligger noen praktisk veiledning for hvorledes fangst skal stues/separeres og hvorledes stuingsplaner skal føres, til tross for at det var forbundets inntrykk at slik veiledning ville bli gjort tilgjengelig fra færøysk side allerede i 2005."

Siste ukes hendelser tyder altså på at det ikke lenger er slik at den tilpasning flåten har gjort til regelverket anses tilstrekkelig. Fartøyene har ikke gjort noe annerledes denne gang enn de har gjort siden reglene kom, men håndhevelsen er åpenbart innskjerpet. Det dreier seg om krav til fysisk separering av arter på fartøy som ikke er utstyrt med mange binger og derfor ikke faktisk sett kan separere fangsten fysisk, krav til påføring ikke bare av vekt, men også antall blokker i det enkelte lag og i den enkelte bing, på stuingsplanen mv. Det er også feilaktig gjort krav om oppbevaring av lisensdokument om bord.

Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at fiskerne kan tilpasse seg et regelverk dersom det er utformet med tilstrekkelig hensyn til de faktiske, fysiske begrensninger som gjelder for det aktuelle fisket og de aktuelle fartøyene, men det er et minstekrav at det blir gjort kjent for fiskerne hva som kreves av dem. Vi forventer også at reglene gjøres kjent på skikkelig vis, og ikke gjennom tilfeldige og ulike/endrede forutsetninger avhengig av hvem som kontrollerer.

Fiskebåtrederne Forbund vil også peke på at det er store forskjeller mellom fartøyene som fisker i færøysk sone. Eldre fartøyer har begrenset lasteromskapasitet og fyller lasterommet i hele bredden fra bunn mot topp. Det er derfor umulig å innsisere lag nede i rommet uten å løse fartøyet. En del eldre båter var imidlertid rigget for ising av fisk og har derfor gjerne mange

binger i rommet og slik sett visse muligheter for å skille fysisk i ulike binger (men disse blir altså nedstuet etter hvert som rommet fylles). Nyere båter har større lasterom og det vil der en del av turen være mulig å gå ned i rommet og inspisere lasten fra midten av rommet, men her er gjerne lasterommet ikke oppdelt i en rekke binger, og en enkelt "binge" kan utgjøre så mye som ¼ av lasterommet. Dermed er fysisk separering ikke mulig annet enn ved bruk av papp/papir. Samtidig er det nødvendig å stue blokkene fortløpende etter hvert som de produseres på en slik måte at lasten ikke forskyver seg.

Fiskebåtrederes Forbund viser til at den færøyske lineflåten i det vesentlige driver ising av ferskfisk og derfor har korte turer og godt oppdelte lasterom. Det kan virke som om regelverket er utformet med utgangspunkt i denne driftsformen, som altså harmonerer dårlig med norske fartøyers drift og utforming.

Fiskebåtrederes Forbund mener det er nødvendig å gripe fatt i denne problemstillingen nå. De årlige fiskeriavtaleforhandlingene synes ikke å være rette anledningen for å utforme slike praktisk håndterlige løsninger. Forbundet vil derfor foreslå at Fiskeri- og kystdepartementet tar initiativ overfor færøyske myndigheter til å nedsette en hurtigarbeidende arbeidsgruppe bestående av representanter fra norske og færøyske myndigheter, færøyske kontrollinstanser og norske og færøyske fiskere for å utforme en veiledning for etterlevelsen av § 6 i Bekjendtgjørelse nr 47 av 9. april 2003. Et mandat for gruppen må blant annet klargjøre at ivaretagelse av mannskapets og skipets helse og sikkerhet er overordnet alle andre formål, samtidig som kontrollhensynet og hensynet til praktisk håndterbare regler ivaretas. Vi kan ikke akseptere et regelverk som i praksis gjør det uinteressant/umulig for fartøy å delta i fisket.

Avslutningsvis vil Fiskebåtrederes Forbund nok en gang vise til at gjensidig inspeksjonsadgang i forbindelse med lossing sikrer kontrollformålet langt mer effektivt enn de aktuelle reglene."

Saken ble raskt fulgt opp av Fiskeri- og kystdepartementet overfor færøyske myndigheter, og det skal fra færøysk side ha vært uttrykt forståelse for de norske synspunktene. Noe offisielt avklarende regelverk fra færøysk side eksisterer imidlertid fortsatt ikke.

Avtalen for 2010

Fiskebåtrederes Forbund uttalte den 11. september følgende om fiskeriavtalen mellom Norge og Færøyene for 2010:

"Balansen i kvoteavtalen

Fiskebåtrederes Forbund viser til at kvoteøkninger i Barentshavet, reduserte kolmulekvoter i vestlige farvann og tidvis sviktende fiske i færøysk sone representerer en økt utfordring med hensyn til balansering av partenes ytelser. Fiskebåtrederes Forbund mener siste års norske kvoteutnyttelse i færøysk sone tilsier at det ikke er i norsk interesse å øke omfanget av kvotebyttet utover dagens nivå, med mindre Færøyene besitter kvoter i andre lands-soner som norske fiskere kan få tilgang til. Fiskebåtrederes Forbund mener Fiskeri- og kystdepartementet bør undersøke hvorvidt slike muligheter kan foreligge, eksempelvis vil en tilgang til bunnfiskkvoter i islandsk sone gjennom færøyavtalen være av interesse.

Fiskebåtrederes Forbund vil fremheve at bunnfisk, kolmule og makrell utgjør de mest interessante artene for norske fiskere i Norges kvoteavtale med Færøyene.

Sammenhengen mellom avtaleinngåelse og kvoteutnyttelse

Med bakgrunn i tidligere erfaringer vil Fiskebåtrederne Forbund anbefale at dersom virke-middelet med utsatt avtaleinngåelse må benyttes, så er norske interesser tjent med å nytte dette virkemiddelet fullt ut. Enten må fiskeriatvaten med Færøyene være på plass innen nyttår, eller så vil Norge være tjent med at en bruker tid på å oppnå en avtale. Nivået i avtalebalansen bør senkes dersom en avtale med Færøyene ikke er på plass ved nyttår, ettersom vi da taper fiske i en tidsperiode som tradisjonelt har vært viktig for lineflåten, og ikke vil være i posisjon til å hente inn igjen tapte kvantum senere på året.

Stuingsplan, lasteseparering, kontroll

Fiskebåtrederne Forbund forutsetter at arbeidet med etableringen av tillitvekkende kontrolltiltak for å bringe uttaket av de enkelte fiskeslag i pakt med avtalte kvoter videreføres. Forbundet vil særlig framheve det færøyske makrellfisket som viktig i denne sammenheng, samt bifangst av makrell fra andre lands fiskere i fisket etter kolmule i Færøysonen.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at flåten har tilpasset seg reglene om stuing og separering av fangst så langt praktisk mulig. Til tross for dette har norske linefartøy tidligere i år opplevd problemer under inspeksjon fra dansk kystvakt. Fiskebåtrederne Forbund tok opp denne problemstillingen i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet den 9. mars d.å. Fiskebåtrederne Forbund viser til dette brevet og etterfølgende dialog mellom departementet og forbundet, og ber om at saken blir gitt prioritet i årets forhandlinger.

Hensikten med separering av fangst og føring av stuingsplan er selvsagt bedret kontroll, herunder å avdekke eventuelt "bortstuet" ulovlig fangst/bifangst. Fiskebåtrederne Forbund kan imidlertid vanskelig se at dette regelverket medfører bedre kontroll på feltet. Fiskebåtrederne Forbund mener det færøyske kontrollhensynet langt mer effektivt kan ivaretas i det etablerte norsk-færøyske kontrollsamarbeidet gjennom en ordning hvor norske kontrollmyndigheter kan foreta landingskontroller på færøyske myndigheters vegne ved utlossing i norsk havn, og vise versa. En landingskontroll vil enkelt avsløre hvorvidt ulovlig bifangst skulle være "stuet inne" i fangsten, mens dette vil være praktisk umulig å avsløre i en kontroll til sjøs i et relativt godt lastet rom. Et slikt opplegg vil også skape betydelig mer trygghet for norske fiskere i utøvelsen av et lovlig fiske i færøysk sone.

Bifangst og kvote av andre arter

Fiskebåtrederne Forbund viser til at bifangstgangen for norske linefartøy er betydelig innskrenket de senere år. Rent praktisk fungerer linefisket i færøysk sone slik at fisket de første månedene skjer på grunnere vann nærmere land, som en følge av fiskens tilgjengelighet, strøm- og værforhold. Etter hvert følger fartøyene fisken mot dypere vann. Innblandingen av bifangstarter har vært relativt stor i grunne områder, og derfor er en lav innblandingsprosent mest problematisk tidlig på året. Samtidig er det en fare med en for stor kvote av andre arter, ettersom en risikerer at det gjenstår kvoter på denne posten mens hovedfiskeriene er fullt utnyttet, med andre ord at vi ikke får fullt utnytte de fiskekvoter vi bytter til oss.

Fiskebåtrederne Forbund vil med bakgrunn i tidligere års erfaringer anbefale at kvoten av andre arter bør utgjøre 17-19% av de samlede bunnfiskkvotene (inklusive andre arter) som Norge tildeles i forhandlingene med Færøyene, samt at det avtales at konvertering mellom arter også kan skje på kvoten av andre arter.

Lisensiering og adgangsbegrensning i trålfisket

Fiskebåtrederne Forbund viser til at begrensningen i totalt antall trållisenser er fjernet i avtalen for 2009, mens 20 fartøy kan fiske med trål samtidig på hovedfelt. Forbundet ser ikke noen begrunnelse for å begrense antall lisenser og forutsetter at årets løsning på dette punkt videre-

føres. Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig påpeke at det er rom for mer enn 20 trålfartøy samtidig på hovedfelt.

Rapportering i gråsonen

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det fortsatt hersker usikkerhet ved hvilket rapporteringsregime som gjelder i gråsonen etter den positive avklaringen mht. kvotebelastning i gråsonen som kom i 2001. Særlig gjelder dette etter at de norske kvotene i færøysk sone er oppfisket, og fangstene skal avregnes kvotene fra fiskeriavtalen med EU. Usikkerheten er knyttet både til aktiv/passiv meldinger og fangstmeldinger, og vi viser til at det har vært kontakt mellom Fiskebåtrederne Forbund og Fiskeridirektoratet om dette i løpet av høsten. Fiskebåtrederne Forbund ber om at Norge på ny tar opp dette spørsmålet i årets forhandlinger med Færøyene, og formidler en avklaring til flåten. Forbundet forutsetter at saken eventuelt koordineres med forhandlingene om en fiskeriavtale med EU.

Plassering av sjekkpunkter

Fiskebåtrederne Forbund viser til at partene i årets forhandlinger skal ha kommet til avklaringer omkring plassering av kontrollpunkter, et forhold Fiskebåtrederne Forbund har fokusert på i en årrekke. Det er viktig at ikke sjekkpunktplasseringen medfører at fartøyene unødig blir pålagt å gå lange distanser. En løsning fremgår ikke av møteprotokollen og forbundet har heller ikke senere i år mottatt noen informasjon om dette. Vi ber derfor om at denne saken avklares i årets forhandlinger."

Forhandlingene om en fiskeriavtale mellom Færøyene og Norge for 2010 skulle i utgangspunktet foregå den 7. – 8. desember. På grunn av at EU-forhandlingene ble gjenstand for en tredje forhandlingsrunde måtte forhandlingene mellom Norge og Færøyene utsettes, og det var ikke mulig å finne en ny felles møtedato før nyttår. Partene avtalte derfor et midlertidig rollover arrangement slik at fisket i de respektive soner likevel kunne ta til ved nyttår, med sikte på å få forhandlingene gjennomført tidlig i januar 2010. Med bakgrunn i det som skjedde i januar 2009, var det ingen rederier som tok sjansen på å starte i færøysonen på nyåret.

8 Fiskeriavtalen Norge – Grønland

Den bilaterale fiskeriavtalen mellom Norge og Grønland ble inngått den 5. desember 2008, og ga norske fiskere følgende kvoter i Grønlands fiskeriterritorium i 2009:

Blåkveite Vest-Grønland	700 tonn
Blåkveite Øst-Grønland	375 tonn
Torsk	750 tonn
Uer Øst-Grønland (pelagisk)	600 tonn
Uer Øst-Grønland (bunntrål/line)	100 tonn
Kveite Øst-Grønland	235 tonn
Bifangst av andre arter.	150 tonn

Grønland fikk fiske 1.625 tonn norsk-arktisk torsk, 360 tonn hyse, 730 tonn sei samt inntil 150 tonn bifangst av andre arter nord for 62°N. Sør for 62°N kunne Grønland fiske 925 tonn sei og inntil 110 tonn andre arter som bifangst.

Grønland fikk samtidig adgang til å fiske deler av kvoter på torsk og hyse gitt i avtale med Russland i norsk sone.

Fiskebåtrederne Forbund anbefalte den 3. februar følgende opplegg for reguleringene av fisket etter bunnfisk ved Grønland i 2009 (i vedtaket inngår også de kvoter Norge er tildelt ved Grønland gjennom EU-avtalen):

"Fiskebåtrederne Forbund anbefaler følgende regulering av fiskeriene ved Grønland i 2009:

Kvotegrunnlaget

Fiskebåtrederne Forbund viser til at norske fiskere totalt kan fiske 1.199 tonn blåkveite ved Øst-Grønland og 1.500 tonn ved Vest-Grønland i 2009. Videre kan norske fiskere fiske 75 tonn kveite ved Vest-Grønland og 310 tonn kveite ved Øst-Grønland. I tillegg disponerer Norge en kvote på 3.600 tonn pelagisk uer ved Øst-Grønland utover kvotene som fremkommer i NEAFC, 100 tonn vanlig uer, samt 1.250 tonn torsk og 120 tonn skolest ved Øst- og Vest-Grønland.

Fordeling mellom redskapsgruppene

Fiskebåtrederne Forbund viser til at Landsmøtet i Norges Fiskarlag har vedtatt at hele kvoten av blåkveite ved Vest-Grønland skal tildeles trålerne, mens kvotene av blåkveite ved Øst-Grønland skal deles med en halvpart til trålerne og en halvpart til linefartøyene. For å åpne for at kvoten av kvitkveite ved Vest-Grønland skal kunne utnyttes, vil imidlertid Fiskebåtrederne Forbund anbefale at 20 tonn blåkveite ved Vest-Grønland avsettes til lineflåten for å dekke opp bifangst i forbindelse med et fiske etter kveite. Samtidig økes trålerne gruppekvote av blåkveite på Øst-Grønland med 20 tonn. Dette innebærer at trålerne tildeles en blåkveitekvote på 1.480 tonn ved Vest-Grønland og 619,5 tonn ved Øst-Grønland, dvs. et samlet kvotegrunnlag av blåkveite på 2.099,5 tonn. Linefartøyene tildeles en blåkveitekvote på 579,5 tonn ved Øst-Grønland og 20 tonn ved Vest-Grønland, dvs. et samlet kvotegrunnlag på 599,5 tonn.

Kvotene av torsk er tilgjengelig både for line og trål, og er økt med 500 tonn i forhold til fjoråret. Fiskebåtrederne Forbund anbefalte i fjor at hele torskekvoten ble tildelt line, samtidig som det var forbundets oppfatning at ved totalkvoter på et høyere nivå enn fjorårets, og der selve avtalen ikke legger begrensninger på hvilke redskaper som kan fiske de aktuelle kvoter, så skulle torskekvoten kunne fiskes av begge redskapsgruppene slik situasjonen har vært tidligere. Fiskebåtrederne Forbund anbefaler på denne bakgrunn at torskekvoten på 1.250 tonn fordeles med 750 tonn til line og 500 tonn til trål.

Fiskebåtrederne Forbund forutsetter at dersom en av gruppene ikke blir i stand til å fiske tildelte kvoter av blåkveite eller torsk, så blir disse refordelt til den andre gruppen som deltar i fisket ved Grønland.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at kvotene av kveite både ved Øst- og Vest-Grønland skal fiskes med line, mens uerkvotene fiskes med trål. Kvotene av skolest bør stilles til disposisjon som et fritt fiske for alle fartøyer som fisker ved Grønland.

Regulering av fisket etter blåkkeite

Fiskebåtrederne Forbund viser til at lønnsomheten knyttet til fisket ved Grønland har vært marginal de senere år. Det er flere årsaker til dette, herunder høye drivstoff- og andre driftskostnader, varierende råstoffpriser og varierende fiskeri. Fiskebåtrederne Forbund anbefaler derfor at reguleringene generelt gjøres så liberale som mulig, og at ikke for mange fartøy deltar i fisket.

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at tre trålere deltar i årets fiske etter blåkkeite på Vest-Grønland, og at hvert fartøy tildeles en fartøykvote på 493,3 tonn rund vekt.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at fiskeriavtalen med Grønland åpner for at trålfisket etter blåkkeite ved Vest-Grønland kan finne sted sør for 64°30'N eller nord for 68°N, og at Norge innen utløpet av januar skulle meddele Grønland hvorvidt inntil 200 tonn ønskes fisket i det nordlige området. Forbundet er kjent med at det i perioder har vært et godt blåkkeitefiske i det nordlige området, men mener en avsetning på 200 tonn er for lite til at det er mulig å finne effektive reguleringsformer for et slikt begrenset fiske. Det er heller ikke registrert problemer med å fiske de tildelte kvoter sør for 64° 30'N. Fiskebåtrederne Forbund har derfor ikke tatt initiativ til å benytte fangstmuligheten nord for 68°N.

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at den etablerte rulleringsordningen legges til grunn for hvilke trålere som skal delta i fisket etter blåkkeite ved Vest-Grønland i 2009. Følgende fartøy (kallesignal) står for tur:

1. LAVJ (Hekktind)
2. JXUS (Havstrand)
3. LLAJ (J. Bergvoll)
-
4. LNKS (Volstad)
5. LMCX (Vesttind)
6. LEBZ (Langvin)

Fiskebåtrederne Forbund foreslår at en opprettholder siste utseilingsfrist i trålfisket etter blåkkeite ved Vest-Grønland den 15. september.

Når det gjelder trålfisket etter blåkkeite ved Øst-Grønland foreslår Fiskebåtrederne Forbund at fisket reguleres som et fritt fiske for alle trålere som ønsker å delta. Det innebærer at rulleringsordningen ikke gjøres gjeldende for trålfisket ved Øst-Grønland.

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at linefisket etter blåkkeite ved Øst- og Vest-Grønland reguleres som et fritt fiske for alle linefartøyer som ønsker å delta.

Rederiene må selv søke lisens for deltakelse i de frie fiskeriene, mens Fiskebåtrederne Forbund etter vanlig praksis vil melde på trålerne på rulleringslisten for blåkkeitefisket ved Vest-Grønland.

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at det ikke fastsettes en refordelingsdato for blåkkeitekvotene, men at refordeling kan skje etter en løpende vurdering av utviklingen og deltakelsen i fisket.

Regulering av fisket etter torsk

Fiskebåtrederne Forbund anbefaler at linefisket etter torsk reguleres som et fritt fiske innenfor gruppekvoten på 750 tonn. Rederiene må selv søke lisens for fisket, og det fastsettes ingen startdato for linefisket.

Fiskebåtredernes Forbund anbefaler at trålfisket etter torsk reguleres som et fritt fiske innenfor gruppeknoten på 500 tonn. Rederiene må selv søke lisens for fisket. For å bidra til at trålernes torskefiske kan kombineres med et fiske etter blåkveite på Øst-Grønland og slik bedre kvoteutnyttelsen av blåkveitekvote, anbefaler Fiskebåtredernes Forbund at det settes en første startdato den 15. mars for trålernes fiske etter torsk.

Linefisket etter kveite

Fiskebåtredernes Forbund anbefaler at linefisket etter kveite gjennomføres som et fritt fiske innenfor gruppeknoten for fartøyer som ønsker å delta. Rederiene må selv søke lisens for fisket.

Uer

Fiskebåtredernes Forbund anbefaler at kvoten på 100 tonn vanlig uer benyttes til dekning av bifangst av uer i fisket etter blåkveite. Fiskebåtredernes Forbund anbefaler videre at det åpnes for et fritt fiske med pelagisk trål innenfor kvoten på 3.600 tonn uer. Fiskebåtredernes Forbund viser til at det er avtalt full-fleksibilitet på alle kvoter av uer i 2009, slik at hele kvoten kan tas i Irmingerhavet. Fiskebåtredernes Forbund vil gi honnør til myndighetene for den fleksibilitet som er oppnådd på dette området gjennom siste års forhandlinger med Grønland og EU.

Skolest

Fiskebåtredernes Forbund legger til grunn at fisket etter skolest ved Øst- og Vest-Grønland reguleres som et fritt fiske for alle fartøyer som deltar ved Grønland i 2009."

Reguleringene av fisket ble lagt opp i tråd med Fiskebåtredernes Forbunds anbefaling.

Alle linefartøy som ønsket kunne delta, og fisket både etter torsk, blåkveite og kveite var fritt innenfor gruppeknoten. På grunn av den frie deltakelsen var det ingen utseilingsfrist for linefartøyene ved Øst-Grønland i 2009. I tråd med landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag ble linefartøyene ikke tildelt kvoter av blåkveite ved Vest-Grønland i 2009, men for å sikre et bifangstkvantum i linefiske etter kveite ved Vest-Grønland, ble 20 tonn av trålernes kvote forbeholdt linefartøyene. Parallelt ble trålernes gruppekvote av blåkveite ved Øst-Grønland økt med 20 tonn.

Lineflåten har i en årrekke opplevd betydelige problemer med spermhval som beiter på linen, og er nå kommet i en situasjon der bare ett fartøy deltok i fisket ved Grønland i 2009. Det har vært torskekvotene som har hatt størst interesse for linefartøy siste par år. Av lineflåtens gruppekvote på 750 tonn torsk, ble 739 tonn fisket. Kun 20 tonn blåkveite og 20 tonn kveite av gruppekvoter på henholdsvis 579,5 tonn og 310 tonn ble fisket av linefartøyene ved Øst-Grønland. På Vest-Grønland fisket linefartøyene 25 tonn blåkveite og 59 tonn kveite, av kvoter på henholdsvis 20 og 75 tonn. (Kvotene ved Grønland som refereres her er summen av kvoter fremkommet gjennom kvoteavtalene med Grønland og EU).

Trålernes kvoteutnyttelse i fisket etter blåkkeite ved Øst-Grønland var også dårlig til tross for et liberalt reguleringsopplegg, mens fisket på Vest-Grønland som normalt var tilfredsstillende. Trålerne har også hatt interesse for torskefisket ved Grønland, men denne avtok noe som følge av den vanskelige markedssituasjonen for torsk i 2009. Tre trålere fikk delta i fisket etter blåkkeite på Vest-Grønland, og det enkelte fartøy ble tildelt en fartøykvote på 493,3 tonn. På Øst-Grønland kunne alle trålere søke lisens og delta i et fritt fiske innenfor gruppekvote/totalkvoten. Trålerne fisket kun 96 tonn blåkkeite ved Øst-Grønland av gruppekvote på 619,5 tonn. Ved Vest-Grønland var som vanlig trålfisket godt, og norske blåkkeitekvoter ble fullt utnyttet. Trålerne fisket 263 tonn torsk av en gruppekvote på 500 tonn.

Fisket etter uer og isgalt/skolest var regulert som et fritt fiske innenfor totalkvotene. Uerfisket skjer normalt parallelt med det pelagiske uerfisket i Irmingerhavet, og det var avtalt en fleksibilitet som åpnet for at norske kvoter av pelagisk uer kunne fiskes internasjonalt. På grunn av den dårlige driftsøkonomien i fisket ble imidlertid uerkvotene ikke utnyttet i 2009 (se under fisket etter uer i kap. IIIA). Det ble imidlertid fisket 89 tonn uer som bifangst i de ulike bunnfiskeriene med line og trål av kvoten på 100 tonn.

Avtale for 2010

Fiskebåtrederne Forbund uttalte den 11. september følgende om en kvoteavtale mellom Norge og Grønland for 2010:

"Balansen og prioriteringer

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det totale avtalenivået i forbindelse med forhandlingene om en fiskeriavtale med Grønland for 2010 i en utstrekning vil være preget av totalkvoten av torsk og hyse i Barentshavet som den Norsk-Russiske Fiskerikommisjon fastsetter. Ut fra kvotebefalingene ligger det til rette for økte kvoter både av torsk og hyse. Fiskebåtrederne Forbund er imidlertid opptatt av at kvotebytter skjer innenfor fiskeslag som er av økonomisk interesse for norske fiskere, og som er praktisk mulig å fiske. Norge har i en årrekke slitt med å oppnå kvoter av tilgjengelig fisk i Grønlands sone, og geografiske avgrensninger for fisket på de kvotene vi greier å utnytte øker kostnadene og problemene med å utnytte tildelte kvoter. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor det ikke er i norsk interesse å øke byttenivået med Grønland utover dagens nivå, med mindre disse forhold bedres.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det i første rekke er kvoter av blåkkeite, torsk og uer, samt i mindre utstrekning kveite, som er av interesse for norske fiskere i fiskeriavtalen med Grønland. Forbundet legger vekt på at disse fiskeslagene gis prioritet i årets forhandlinger. Forbundet er også kjent med at det kan være fangstbar lodde av interesse i et område på Vest-Grønland.

Blåkkeite

Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at det er knyttet betydelige utfordringer til blåkkeitefisket ved Øst-Grønland, og senere års utnyttelse av blåkkeitekvotene ved Øst-Grønland er svært lav. For lineflåten del skyldes det at fisket er ødelagt av spermhvalens beiting langs

lina, mens fisket for trålflåten del ikke er lønnsomt, spesielt om høsten, grunnet lave fangstrater sammenliknet med de driftsomkostninger som rår og det prisnivå som oppnås for fisken.

Blåkveitekvoter ved Vest-Grønland fremstår derimot som langt mer attraktive enn blåkveitekvoter ved Øst-Grønland, og forbundet vil derfor anmode forhandlingsdelegasjonen om å prioritere blåkveitekvoter ved Vest-Grønland i kvotebyttet.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at Norge de siste årene er tilbudt å fiske en begrenset del av kvotene av blåkveite som Norge tildeles ved Vest-Grønland nord for 68°N. Av praktiske norske reguleringshensyn har næringen ikke ønsket å benytte denne muligheten. Fiskebåtrederne Forbund har tidligere mottatt indikasjoner om et godt fiske etter blåkveite nord for 68°N, og vil derfor signalisere til den norske delegasjonen at et fiske i dette området kan være av interesse dersom kvoteandelen legges på et vesentlig høyere nivå enn det som tidligere har vært tilbudt.

Torsk

Fiskebåtrederne Forbund viser til at torskefisket ved Grønland har utviklet seg positivt, og at trålere fra EU og Grønland har fisket betydelige mengder torsk både ved Øst- og Vest-Grønland i tillegg til det norske line- og trålfisket. Forbundet mener dette både gir grunn til betydelig økt prioritet til torsk i forhold til tidligere års avtaleforhandlinger, samtidig som det indikerer at torskekvoten som før må kunne være tilgjengelig både for line og trål. Det er verdt å merke seg at det norske fisket etter torsk ved Grønland i 2009 har foregått i en situasjon med betydelige problemer i markedet. Det er således i en normalsituasjon stor interesse for økte torskekvoter ved Grønland. Imidlertid gjelder det i torskefisket som for blåkveitefisket at kvotene må kunne fiskes i områder det er interessant og regningssvarende for flåten å fiske, og dette har vært en utfordring i Grønlands sone siste år.

Fleksibilitet i uerfisket

Fiskebåtrederne Forbund viser til de positive erfaringer vi tidligere har hatt med fleksibilitet i uerfisket mellom Grønlands sone og internasjonalt farvann, og vil anmode forhandlingsdelegasjonen om å arbeide for dette også for neste års avtale. Årets lave kvoteutnyttelse av uer i Irminger og Grønlands sone er i det vesentlige knyttet til høye driftskostnader og et vanskelig marked, og dette fiskeriet tjener som et typisk eksempel på fiskeri med marginal lønnsomhet som fases ut i tider med spesielt høye driftsomkostninger.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at det er kapasitet i flåten til å fiske uer i dette området, spesielt i internasjonalt havområde. Forbundet anmoder derfor den norske forhandlingsdelegasjonen om å arbeide for å holde kvotene av uer ved Grønland på om lag dagens nivå.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det i siste års avtaler er foretatt en avgrensning i uerkvotene ved at 100 tonn kan fiskes med bunntrål eller line. Etter anmodning ble denne økt noe i år på bekostning av pelagiske uerkvoter. Fiskebåtrederne Forbund mener dette var en hensiktsmessig ordning som bør videreføres.

Kraftig vekst i bestanden av spermhval et problem for kvoteutnyttelsen

Fiskebåtrederne Forbund vil be forhandlingsdelegasjonen om å påminne grønlandske myndigheter om den sterke veksten i bestanden av spermhval ved Grønland. Fiskerne rapporterer om flokker på 10 - 20 dyr som følger fartøyene, et forhold som knapt eksisterte tidlig på 90-tallet. Forbundet frykter at dersom denne bestandsveksten fortsetter, så kan viktige fiskerier i større deler av Nord-Atlanterhavet på sikt være truet. Å få etablert en bærekraftig høsting av sjøpattedyr er som kjent en meget langsiktig prosess. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor det er nødvendig å starte med å kartlegge bestandsstørrelse og vekst på spermhvalbestanden nå, for å etablere et vitenskapelig grunnlag for senere forvaltningstiltak. Dette er på nåværende tidspunkt ikke minst et grønlandsk anliggende, og forbundet ber derfor om at saken reises for

grønlandske myndigheter i forbindelse med årets avtaleforhandlinger, med sikte på et norsk-grønlandsk (nordatlantisk) samarbeidsprosjekt.

Tekniske bestemmelser

Fiskebåtrederne Forbund forutsetter at det ikke blir fastsatt tekniske reguleringsbestemmelser som går utover det som er normalt for den aktuelle bestanden, eller bestemmelser som i praksis hindrer et fiske på bestandene vi bytter til oss."

Av ulike årsaker fikk ikke Norge og Grønland anledning til å gjennomføre forhandlinger om en kvoteavtale for 2010 innen årsskiftet. Partene var derfor enige om et roll-over arrangement ved nyttår slik at partene kunne starte fisket i hverandres soner, samtidig som en tok sikte på å komme i forhandlinger kort tid etter årsskiftet. Det er avtalt forhandlinger 14. og 15. januar.

9 NAFO-avtalen

Avtale for 2009

Forhandlingene om en avtale for fisket i NAFO-området i 2009 ble holdt under årsmøtet i Vigo i september 2008. Mest sentrale tema var arbeidet med reguleringer av fiske i tilknytning til sårbare havområder. Definisjon av "encounter" eller påtreff av indikatorer for et sårbart område ble: *"is an encounter, above threshold levels, as set out in paragraph 3, with indicator species of coral identified as antipatharians, gorgorians, cerianthid anemone fields, lophelia, and sea pen fields or any other potential VME element. Any encounter with a VME indicator species or merely detecting the presence of an element itself is not sufficient to identify a VME. That identification should be made on a case-by-case basis through assessment by relevant bodies"*. Det ble samtidig satt en grense på 100 kg korall og/eller 1.000 kg sopp/svamp pr trålhal/tine- eller garnsett som grenseverdi for et "encounter". Mindre enn dette, og det anses ikke å være påtreff av VME indikatorer, mer enn dette, og et sett av handlingsregler inntreffer.

I tillegg ble en deling mellom eksisterende fiskeområder og nye fiskeområder opprettholdt slik at det er mulig med mer begrensede tiltak ved "encounters" i eksisterende fiskeområder (flytte 2 n. mil).

NAFO prosessen har vært viktig også med tanke på reguleringer i NEAFC, og reglene som ble vedtatt i NAFO ble i det vesentlige uendret overført til NEAFC senere på året (se pkt 10 lenger bak).

Av fiskeslagene som har (eller har hatt) betydning for norske fiskere, ble det blant annet besluttet en videreføring av innsatsreguleringen for rekefisket i underområder 3M (Flemish Cap),

dvs 1.985 fangstdøgn for Norge i 2009. I underområde 3L ble totalkvoten økt med 5.000 tonn, hvilket for Norges del innebar en økning på 56 tonn fra 278 tonn til 334 tonn reker i 2009.

Som følge av at Norge ikke fikk anledning til å fiske lodde ved Island vinteren 2009, var Island forpliktet til å kompensere Norge med andre gjenytelser. I den forbindelse fikk Norge tildele den islandske rekekvote på 334 tonn i 3L. Totalt hadde derfor norske fiskere tilgjengelig en kvote på 668 tonn reker i område 3L i 2009.

I NAFO avtalen for 2009 ble det ellers gjort enkelte justeringer i tekniske regelverk for trålbruk, samt merking av fangst.

Høye bunkerskostnader, kombinert med lave rekepriser, og et sterkt avtakende fiske i 3M, har medført at interessen for å fiske i NAFO området har vært liten. Det var imidlertid noe norsk aktivitet tidlig i 2009, og igjen på slutten av året, så norske kvoter av reker i område 3L er fullt utnyttet ved årsskiftet, mens fangstene i 3M er begrenset.

Avtale for 2010

Forhandlingene om en avtale for fisket i NAFO-området i 2010 ble holdt under årsmøtet i Bergen i september 2009. I en oppsummering fra Fiskebåtredernes Forbund etter forhandlingene heter det blant annet:

"Mest sentrale tema for årsmøtet var fortsatt det videre arbeid med VME reguleringer (Vulnerable Marine Ecosystems), og det ble i denne forbindelse avholdt et arbeidsgruppemøte uken før årsmøtet spesielt knyttet til områder med sopp. Dette ble sammenfattet med et arbeidsgruppemøte på vårparten om koraller. Utover dette var det vanlige årsmøtesaker med kvotefastsettelser og fordeling for 2010 som opptok delegasjonene, og spesielt gjelder dette spørsmål om gjenåpning av torskefisket på Flemish Cap, og stenging av rekefisket i samme område.

Det ser nå ut til å skje et biologisk systemskifte i spesielt de sørlige deler av NAFO området (3 LMNO og sørlige deler av område 2). Torsken er tilbake, og den har ikke annet å spise enn reker. Samtidig øker temperaturene i disse sørlige områdene. Dette ser ut til å skape et skifte fra skaldyr til fisk i de tempererte deler av NAFO sonen.

Av fiskeslagene som har (eller har hatt) betydning for norske fiskere ble følgende besluttet:

Cod 3M (Flemish Cap): Bestandsutviklingen er etter mange depressive år i ferd med å snu. Scientific Council la frem en kvoteanbefaling på 4.125 tonn, med en gytebestand som med stor sannsynlighet er over 14.000 tonn (opp mot 20.000). Norge (og USA) støttet en gjenåpning innenfor en TAC på 4.125 tonn, mens "alle" de andre nasjonene ville ha mer. Norge ble nedstemt og TAC'en ble fastsatt til 5.500 tonn. Norsk andel er 9,25%, dvs at Norge neste år kan fiske 509 tonn torsk i 3M (Flemish Cap).

Reker 3M (Flemish Cap): Scientific Council anbefalte at fisket etter reker stenges, ettersom bestanden nylig er målt til under B.lim. Hittil i år er det kun fisket drøyt 2.500 tonn (historiske toppnivå i 1990 årene var 55.000 tonn), og fisket er neppe lønnsomt. Rekrutteringen til reke-

bestanden i 3M har sviktet i en årrekke, og det er dette sammen med predasjon av torsk som nå slår inn for fullt. Årsmøtet ble enige om å utsette en beslutning om reguleringen av rekefisket i 3M til etter analysearbeidet av juni toktet er fullført og Scientific Council har sin siste anbefaling klar i oktober/november. Det blir mest sannsynlig et møte med beslutning om dette parallelt med årsmøtet i NEAFC i november. Med mindre Scientific Council endrer rådgivningen pga ny kunnskap som følge av analysearbeidet, bør trolig rekefisket i NAFO 3M stenges.

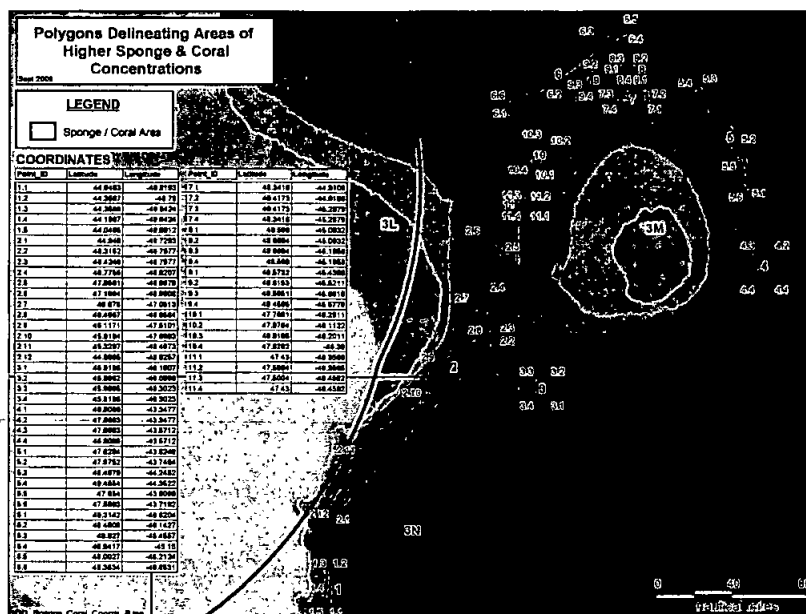
Reker 3L: TAC opprettholdes på 30.000 tonn, dvs samme nivå som i år, til tross for en kvoteanbefaling på 25.000 tonn. Også her begynner altså rekebestanden å vise en fallende tendens, og det er først og fremst målingen av biomassestørrelsen som bekymrer (faller, trolig som følge av predasjon og temperaturforandringer). Norsk kvote neste år blir 334 tonn, som i år. Norge bør som i år forsøke å bytte til seg de islandske kvotene av reker i 3L for i sum å kunne ha tilstrekkelig kvantum til en tur (en last). I tillegg må vi antakeligvis drøfte reguleringene innenfor det norske fisket i et medlemsmøte for rekemedlemmene. Det er neppe formålstjenlig å legge opp til mer enn ett fartøy dersom 3M stenges.

Redfish område 2, 1F og 3K: Dette er områder hvor den pelagiske ueren i NEAFC kan fiskes i NAFO, de år den velger å vandre så langt vest. Reguleringen her videreføres mht adgangen til å fiske. TAC settes av NEAFC. Norske fiskere kan derfor fiske Irminger uer både i NEAFC og NAFO området, men normalt er fisken mest tilgjengelig og kostnadseffektiv å fiske i NEAFC.

Blåkveite 3LMNO: Bestanden er gjenstand for en gjenoppbyggingsplan som foreløpig går dårlig (fiskes vesentlig over vedtatt kvote, samtidig som kvoterådgivningen er mangelfull). Det ble besluttet å opprettholde en TAC i NAFOs reguleringsområde på 11.856 tonn (TAC 16.000 tonn totalt, differansen tilfaller Canada og fiskes i deres nasjonalsone), selv om kvoteanbefalingen var på 8.800 tonn. Norges rettigheter inntreffer som deltaker i Others kvoten når TAC overstiger 30.000 tonn (de neste 1.300 tonnene vil tildeles land som ikke har en kvoteandel, i praksis trolig Norge og Island). Det er lite som tyder på et norsk blåkveitefiske i dette området i overskuelig fremtid.

Lodde 3NO: Fortsatt fangstforbud som skal opprettholdes minst til 2012. Dette fisket var sist åpent i 1992 med en norsk andel på 30% (9.000 tonn av en TAC på 30.000 tonn). Det foreligger en beskrivelse av loddebestanden fra Scientific Council som ligner et "VME" pga at South East Shoal av Grand Banks er eneste kjente gytested for lodde, et betydningsfullt gyte- og oppvekstområde for annen fisk, og en viktig "førstasjon" for hval og sjøfugl. Dette er en kontroversiell beskrivelse og i strid med retningslinjene for VME management som ellers er begrenset til "bottom contact fisheries". Uansett gjør dette forholdet det ikke lettere å få gjenåpnet for et loddefiske når (om) bestanden en gang i fremtiden tar seg opp. Det kan være ørsmå tegn på at noe er i emning med bestanden, så vi følger med.

Vulnerable Marine Ecosystems (VME): Basert på en anbefaling fra de to arbeidsgruppemøtene om korall og sopp, besluttet årsmøtet å stenge 11 områder i NAFOs reguleringsområde for fiske med bunnberørende redskaper, med sikte på vern av korall og/eller svamp. Områdene vises på kartet som er innlimt. Det dreier seg om store områder, men de ligger dypt (for det meste rundt 1.000 meter), og er i liten grad berørt av pågående fiskeri. Flemish Cap er det lyse området til høyre i bildet, Canadas 200 mils sone rød strek til venstre. De stengte områdene omfatter nær 100% av de kjente konsentrasjonene av svamp og korall i NAFO, samtidig som om lag 0,75% av fiskeaktiviteten i NAFO har foregått innenfor disse områdene. Det er mao. en svært fin grenseoppgang som er gjort mellom fiskeområder og svamp/korallområder. Svakheten ved løsningen er at når man, basert på et ganske bra beslutningsgrunnlag fra Scientific Council, har identifisert de signifikante konsentrasjonene, så beslutter man bare å stenge de for alt fiske uten videre. I henhold til FAO retningslinjene burde man nå benytte informasjonsgrunnlaget til å vurdere nærmere hvorvidt disse konsentrasjonene er spesielt sårbare, unike, og med et vernebehov, eller om det bare er en "hvilken som helst" sopp eller korall art som opptrer, uten nevneverdig vernebehov. Realiteten var vel at det var mest bekvemt å bare stenge områdene, all den tid det ikke ble fisket der (trolig pga bunnforholdene).

Ettersom man nå stenger alle kjente korall/svampforekomster av betydning blir diskusjonen om thresholds, eller grenseverdier for påtreff av sårbare korall/svamp forekomster, noe mer akademisk. Dette er de mengder som tas i et hal, enten i eksisterende eller nye fiskeområder, som skal medføre at fisket stoppes og en flytter to mil unna (samt rapporterer hendelsen). Det ble besluttet å nedjustere grenseverdiene NAFO satte i fjor fra 100 kg korall til 60 kg, og fra 1.000 kg svamp til 800 kg.

Utover dette ble det også foretatt en identifikasjon av grensen mellom eksisterende og nye fiskeområder, basert på satellittsporingsinformasjon innhentet fra alle partene. Fiske utenfor denne grenselinjen representerer fiske i "nye områder", og underlegges krav om forhåndssøknad for å få spesiell tillatelse til å fiske der, egne rapporteringskrav, krav til observatør mv. Slike "exploratory fisheries" er vel mer og mer historie, og disse formalkravene gjør dette enda mer byrdefullt å drive med.

Tekniske bestemmelser

Rapporteringsreglene i NAFO har variert mellom de ulike fiskeriene, fra daglig, hver 3. dag, via ukentlig til per tur. Årsmøtet besluttet å standardisere rapporteringen til ukentlig eller daglig, avhengig av fiskeri. I rekefiskeriene er det eksempelvis daglig rapportering. I torskefisket 3M vil det være ukentlig fangstrapportering. Medlemslandene kan imidlertid stille strengere krav, eksempelvis vil det gjelde for norske fiskere når den elektroniske fangstdagboken introduseres.

Utover dette var det ingen endringer i tekniske reguleringstiltak av betydning for norske fiskere."

I tråd med beslutning i årsmøtet i NAFO i Bergen, ble det den 16. november avholdt et ekstraordinært møte i Fisheries Commission i NAFO for å beslutte reguleringen av rekefisket i 3M (Flemish Cap) i 2010.

Scientific Council anbefalte under årsmøtet at fisket ble stanset idet bestanden var kommet under Blim, i tråd med NAFOs vedtatte forvaltningsstrategi, og i tråd med føre-var prinsippet. Imidlertid gjensto en del analysearbeid knyttet til siste forskningstokt, i tillegg til at et ordinært møte i Scientific Council i oktober skulle vurdere anbefalingen på ny. Dette var bakgrunnen for at beslutningen ble utsatt til et ekstraordinært møte i november. I møtet i London gjentok imidlertid Scientific Council sin anbefaling om et fiske "så nært null som mulig".

Etter vanskelige forhandlinger lyktes det ikke medlemmene å bli enige om en forhandlingsløsning. Saken ble dermed brakt til votering hvor to forslag ble satt opp mot hverandre; et forslag om moratorium, og et forslag om 50 % reduksjon i tildelte fangstdøgn. Sistnevnte ville i realiteten ikke innebære en begrensning i fisket siden innsatsen allerede lå på ca ¼ av tildelte fangstdøgn. Av 10 fremmøtte stater stemte 4 (Norge, Canada, USA og Island) for stans i fisket, og 6 (EU, Danmark på vegne av Færøyene/Grønland, Russland, Cuba, Ukraina og Frankrike på vegne av øystaten St Pierre & Michelon) for 50 % reduksjon i tildelte fangstdøgn. Det hører med i dette bildet at Cuba, Ukraina og Frankrikes interesser i dette fisket består i å chartre ut døgn til andre interessenter, hovedsakelig baltiske.

Flertallsvedtaket innebærer at NAFO åpner for et fiske innenfor en innsatsregulering med 50% reduksjon i tildelte antall døgn i forhold til i 2009, noe som gir Norge 993 fangstdøgn i 2010 i 3M.

10 NEAFC-avtalen

Gjennom den regionale fiskeriorganisasjonen NEAFC (North-East Atlantic Fisheries Commission) forhandler Norge, EU, Island, Polen, Russland og Danmark (på vegne av Færøyene og Grønland) om en aytale for fiskeriene i internasjonale havområder i Nordøst-Atlanterhavet. Forhandlingene omhandler særskilt forvaltning av rødfiskbestanden i Irmingerhavet og Norskehavet, dyphavsarter, samt de pelagiske bestandene av norsk vårgytende sild, makrell og kolmule i "Smutthavet".

Under forhandlingene om en avtale for 2009 ble det ikke enighet mellom kyststatene om en forvaltningsplan for uer i Irmingerhavet. Årsmøtet i NEAFC bestemte at siden det ikke forelå enighet om forvaltning av uer i Irmingerhavet, ville det ikke bli direkte fiske på uer i vedkommende område før tidligst 1. april 2009. Forut for dette skulle partene møtes og avtale to-

talkvote og fordeling. Partene lyktes imidlertid ikke med å oppnå en enighet, og kvotene ble derfor satt unilateralt av de enkelte parter med grunnlag i opparbeidede rettigheter i fisket. Norske kvoter ble satt på samme nivå som i 2008, dvs 1.691 tonn, og det ble åpnet for fiske etter 1. april. Kvoten ble i tråd med retningslinjene fra NEAFC fordelt på to fangstområder, og også begrenset i tid.

Når det gjelder uer i Norskehavet ble totalkvoten redusert til 10.500 tonn.

Det ble imidlertid ikke fisket uer verken i Norskehavet eller i Irmingerhavet av norske fartøy i 2009, i første rekke på grunn av den vanskelige driftsøkonomien i fisket. Utenlandske fartøy fisket om lag 4.000 tonn i Norskehavet i 2009. I Irmingerhavet har de øvrige medlemslandene i NEAFC i all hovedsak fisket sine fastsatte kvoter.

NEAFC vedtok også et forvaltningsrammeverk for sårbare havområder, etter mønster av reguleringene NAFO har gjennomført. Et norsk forslag om relativt omfattende stengninger ble ikke vedtatt, men oversendt ICES for vurdering.

NEAFC besluttet under årsmøtet i 2002 at fangstinnnsatsen på en rekke dyphavsarter skulle fryses fra 1. januar 2003. Norge fikk med bakgrunn i dette vedtaket begrenset den totale fangstinnnsatsen på dyphavsartene i NEAFC områdene til 17 fartøy og 675 fangstdøgn. Innsatsbegrensningen er senere redusert til 508 fiskedøgn, og denne reguleringen ble videreført i 2009. Totalt 5 fartøy deltok, og fisket 847 tonn i 2009.

Avtalen for 2010

Fiskebåtrederne Forbund fremmet den 11. september følgende synspunkter til NEAFC avtalen for 2010:

"Hovedproblemstillinger

Fiskebåtrederne Forbund viser til at for norske fiskere er det i første rekke kvotene av uer samt prosessene med regulering av de internasjonale komponentene av pelagiske bestander som er av interesse i NEAFC. Uerfiskeriene kommenteres under. Når det gjelder de pelagiske bestandene er disse omtalt i separate uttalelser eller i uttalelse knyttet til EU-avtalen, samt gjennom delegasjonene i de enkelte forhandlingene. I tillegg til nevnte fiskerier er linefiske etter bunnfisk viktig for norske fiskere i krysningspunktet mellom NEAFC og EU sonen. Utover dette er NEAFC viktig i tilknytning til utvikling av havnestatskontrollregimet, samt internasjonale prosesser med vern av sårbare havområder.

Uer i Irminger

Årets norske kvote av uer gjennom NEAFC avtalen blir ikke utnyttet, noe som skyldes høye driftsomkostninger, et vanskelig marked og et moderat fiske. Det er imidlertid god kapasitet i

flåten til å fiske uer i dette området. Fiskebåtrederne Forbund anmoder derfor den norske forhandlingsdelegasjonen om å prioritere å opprettholde norsk andel av uerkvotene i NEAFC avtalen. Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at fangstbare deler av uerbestanden i Irmingerhavet tidvis vandrer inn i grønlandsk og spesielt islandsk sone. Forbundet mener det er viktig å ha fleksibilitet m.h.t farvannsadgang i disse sonene for kvoten av uer som norske fiskere har anledning til å fiske i Irmingerhavet, og vil anmode forhandlingsdelegasjonen om å arbeide for dette. Tidligere års erfaringer tilsier et særlig behov for soneadgang i Islands sone, noe som ikke minst burde kunne være tema i drøftelser med Island om andre fiskeriattaler.

Tilsvarende er det av interesse å kunne fiske norske kvoter av oceanisk rødfisk som Norge får gjennom den bilaterale avtalen med Grønland i internasjonalt farvann. Fiskebåtrederne Forbund ber den norske delegasjonen ta hensyn til dette.

Uer i Norskehavet

Fiskebåtrederne Forbund mener det må bringes på det rene hvorvidt fisket i internasjonalt farvann i Norskehavet (ICES I og II) foregår på den norske bestanden av uer, hvor norske fiskere er underlagt strenge reguleringer i norsk sone. Dersom det kan fastslås at dette er en bestand som i vesentlig grad gyter, vokser opp og/eller oppholder seg i norskkontrollerte områder, må forhandlingsdelegasjonen legge til grunn sonetilhørighetsprinsippet og foreslå en fordeling blant interessentene med bakgrunn i dette. Slik situasjonen nå synes å være er norsk fiskerinæring presentert en "krisebeskrivelse" av en bestand med påfølgende strenge reguleringstiltak i norsk sone, mens den under beitevandring i den voksne del av bestanden ut av norsk sone noen få måneder blir sterkt beskattet av en internasjonal trålflåte. Dette er en helt uakseptabel utvikling for norske fiskere, og det må legges sterk vekt på å få fram omforente forskningsopplysninger som kan avklare status for bestanden, og et grunnlag for fordelingsforhandlinger.

Fiskebåtrederne Forbund mener forhandlingsdelegasjonen må arbeide for at avtalen ikke stenger for deltakelse fra alle torsketralere, med andre ord at deltakerkriteriene for norske fiskere i Norskehavet er lik de som gjelder i Irmingerhavet.

Vern av sårbare havområder

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det foregår en internasjonal prosess med vern av sårbare havområder påskyndet av FN-resolusjonen om bærekraftige fiskerier. I den forbindelse har NEAFC gjennomført en rekke forvaltningstiltak de senere år, herunder en rekke omfattende områdestengninger, og terskelverdier og handlingsregler for fiske på sårbare områder ved påtreff av indikatorer for et sårbart marint område.

Fiskebåtrederne Forbund støtter en norsk strategi om å gjennomføre tiltak i regi av de regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonene for å sikre at disse opprettholder et ansvar for å gjennomføre FN resolusjonen, og vi støtter de resultater som er oppnådd i NAFO og NEAFC på dette området. Samtidig vil Fiskebåtrederne Forbund peke på at stadige og omfattende stengninger av store havområder vil innebære at det blir vanskelig å utvikle den fangstbaserte sjømatnæringen videre. Ikke minst norsk fiskerinæring har lange tradisjoner i å utvikle nye og bærekraftige fiskerier i nære og fjerne havområder. Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at prosessene forut for vernebeslutninger er forsvarlige både vitenskapelig og i forhold til kartlegging av næringsinteressene. Det må ikke bli slik at det er viktigere å vise at en gjør noe, enn å gjøre noe overveid.

Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at disse spørsmålene i NEAFC sammenheng rent umiddelbart har størst betydning for linefiskeriene i vestlige områder, men kan også ha betydning for rekefisket i Smuthullet som siste par år har vært spesielt godt. Rockall stengningen har vært en dyrkjøpt erfaring på hastepregede stengningsbeslutninger. Flåten melder om et særdeles godt fiske på åpne deler av Rockall banken, men området er dessverre så redusert at bare et fåtall fartøy kan delta i fisket. Fiskebåtrederne Forbund mener man må benytte første anled-

ning til å forsøke å få til en gjenåpning av Rockall banken, helt eller delvis, i hvert fall for linfiske.

Tekniske reguleringsbestemmelser i garnfisket

Fiskebåtredernes Forbund er positiv til reguleringstiltakene NEAFC har innført for garnfisket i ICES område X, XII og XIV, og anbefaler at tiltakene videreføres i 2010.

Havnestatskontroll

Fiskebåtredernes Forbund er positiv til etableringen av havnestatskontrollregimet i NEAFC, og ser dette som et viktig gjennombrudd i arbeidet mot IUU fisket. På ett punkt mener forbundet det kan være nødvendig å revurdere regelverket. Det gjelder kravet ved levering av frosne fangster om å sende melding om havneanløp i utenlandsk havn 3 virkedager før ankomst. Dette er etter forbundets oppfatning en krevende tidsfrist, 36 timer burde være tilstrekkelig."

Under forhandlingene om en avtale for 2010 ble det fortsatt ikke enighet mellom kyststatene om en forvaltningsplan for uer i Irmingerhavet. Under henvisning til at det ikke foreligger en omforent forvaltningsplan for uer (*Sebastes mentella*) i ICES-statistikkområder XII og XIV (NEAFC-område), og i alle NAFO-områder utenfor noen stats jurisdiksjon (internasjonalt farvann), gikk NEAFC inn for at reguleringsopplegget og den unilaterale kvotefastsettelsen videreføres i 2010. Dette innebærer at norske fartøy får til disposisjon en kvote på 1.691 tonn uer i dette området.

Når det gjelder uer i Norskehavet ble totalkvoten redusert til 8.600 tonn, som kan fiskes i perioden 15. august – 30. november. Norge fremmet forslag om å forby fiske etter uer i Norskehavet, men fikk ikke tilstrekkelig støtte. En kvote på 8.600 tonn er vesentlig over det som ble fisket i 2009. I tillegg ble fiskeperioden utvidet med 15 dager, ettersom fisket i 2009 ble stengt den 15. november.

Det er enighet i NEAFC om å legge til grunn en omregningsfaktor på 1,70 for sløyd og hodekappet (inkludert "Japankutt") *Sebastes mentella*, fisket i ICES-statistikkområde I og II. Dette er en sak norske myndigheter har arbeidet med i oppfølgingen av en anmodning fra Fiskebåtredernes Forbund.

Det ble også besluttet at bifangst av uer ved fiske etter andre arter, skal være begrenset til 1 % i vekt av de enkelte fangster og ved landing.

Norge foreslo at NEAFC på generelt grunnlag skulle fastsette et utkastforbud på alle regulerte arter. NEAFC gikk inn for at det etableres et slikt utkastforbud mot utkast av alle regulerte arter, herunder uer, i NEAFC's reguleringsområde. EU forsøkte å stoppe forslaget. Som kjent er et slikt forbud allerede gjeldende for norske fartøy.

11 Trepartsforhandlinger om forvaltningsavtale for makrell

EU, Færøyene og Norge avholdt to forhandlingsrunder høsten 2009 for å forsøke å nå fram til en trepartsavtale om forvaltning av makrell. Den første runden fant sted i Cork i Irland den 26. – 30. oktober, og den andre runden fant sted den 23. – 27. november i Edinburgh. Island ba om å ta del i forhandlingene, men kyststatene avviste dette kravet p.g.a. mangelfull dokumentasjon knyttet til det islandske kravet.

Partene lyktes ikke å komme fram til en ny trepartsavtale. Dette skyldes i første rekke Færøyenes krav om økte makrellandeler, og motvilje mot å inngå en langsiktig bindende avtale mellom kyststatene. Partene ble enige om nye forhandlinger i mars 2010. Island vil da bli invitert til møtet.

Fra norsk side ønsker man ikke å premiere det islandske uregulerte makrellfisket, og en ny fordelingsavtale må avspeile makrellens sonetilhørighet. Det tilsier en islandsk andel på 1-2% av TAC. Et annet forhold er at det om få år er liten sannsynlighet for økonomisk fangstbare forekomster av makrell i islandske farvann. Dette skyldes bl.a. prognoser om kjøligere, og mer normale, temperaturforhold i det nordlige Atlanterhav.

12 Smutthullavtalen

Gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Norge, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smutthullsavtalen), ble Norge, Island og Russland enige om å gjøre slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestander i internasjonalt område i Barentshavet. Den tosidige avtalen mellom Norge og Island, også av 15. mai 1999, regulerer byttet av fisk mellom Island og Norge.

Etter den tosidige avtalen kunne Island i sesongen 2009 fiske 4.720 tonn nordøst-arktisk torsk i NØS nord om 62°N. For 2008 var kvoten 3.820 tonn. I tillegg kommer en bifangstkvote av andre arter i torskefisket på 30 %. Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskere en kvote av bunnfisk og en loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Bunnfiskkvoten ligger fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for norsk arktisk torsk. For sesongen 2008/2009 skulle loddekvoten i utgangspunktet vært 14.592 tonn, mens Norge hadde krav på 18.031 tonn lodde for fiske i 2009/2010.

Som følge av at det ikke ble avsatt noen loddekvote i IØS for sesongen 2008/2009, var det forhandlinger mellom Norge og Island våren 2009 om hvordan dette skulle kompenseres. Fiskebåtrederne Forbund var involvert i disse forhandlingene. Resultatet ble at Norge ble tildelt

den islandske rekekvote i 3L ved Flemish Cap på 334 tonn. I bytteprosessen ble det tatt hensyn til at Norge fikk tildelt for stor loddekvote for sesongen 2007/2008, fordi endelig TAC ble redusert i forhold til foreløpig TAC.

Fiskebåtredernes Forbund tok i tilknytning til kvoteforhandlingene med Russland et nytt initiativ for å få sagt opp den tosidige avtalen med Island med sikte på en reforhandling. I henvendelsen til Fiskeri- og kystdepartementet heter det:

"Gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Noreg, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smutthullsavtalen), ble det inngått en avtale som gjorde slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestander i internasjonalt område i Barentshavet. I tillegg ble det inngått en tosidig avtale mellom Norge og Island, også av 15. mai 1999, som regulerer byttet av fisk mellom Island og Norge.

Etter den tosidige avtalen kan Island i sesongen 2009 fiske 4.720 tonn nordøst arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kommer en bifangstkvote av andre arter i torskefisket på 30 %. Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskere en kvote bunnfisk og en loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Bunnfiskkvoten ligger fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for norsk arktisk torsk, og er på 18.031 tonn for sesongen 2009/2010.

Fiskebåtredernes Forbund har hele tiden vært kritisk til smutthullavtalen, som gir Island langt større fiskerettigheter enn de selv gir bort. Avtalen ble i tillegg inngått samtidig som det islandske fisket i Smutthullet var i ferd med å tørke ut. Forbundet viser til at Regjeringen hadde anledning til å si opp avtalen i 2002 for reforhandling, men valgte ikke å gjøre dette, til tross for at et samlet Storting og næringen hadde anbefalt en reforhandling av avtalen.

Fiskebåtredernes Forbund gjorde et nytt initiativ for å si opp avtalen for reforhandling i 2006, men Regjeringen valgte heller ikke denne gang å benytte anledningen. Saken ble imidlertid diskutert i Stortinget, og i komiteinnstillingen fra Næringskomiteen heter det om dette:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at Høyre/opposisjonen har anbefalt at Smutthullavtalen reforhandles for å oppnå en bedre balanse til Norge. Etter flertallets oppfatning kan et brudd med etablerte avtaler sette forvaltningen av fiskeriene i dette området i fare. Flertallet viser til at spørsmålet om reforhandling av Smutthullavtalen har vært oppe til behandling hos utenriksministeren og fiskeri- og kystministeren i forbindelse med at fristen for oppsigelse av avtalen løp ut i juni 2002 og juni 2006.

Avtalen mellom Norges regjering, Islands regjering og Den russiske føderasjons regjering om « visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet » (Smutthullavtalen) ble inngått i 1999. Flertallet viser til at avtalen kom i stand på bakgrunn av det betydelige islandske fisket i det internasjonale farvannet « Smutthullet » i Barentshavet fra 1993 av, og prinsipiell uenighet om forvaltning av fisket utenfor 200 nautiske mil.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at i forbindelse med inngåelsen av «Smutthullavtalen» i 1999 uttalte utenrikskomiteen i Innst.S.nr.241 (1998-1999):

«Ved revisjon av protokollen bør det være et mål for Regjeringen å søke en utjevning av kvotefordelingen for å oppnå en bedret balanse mellom den kvote

islandske fartøyer kan ta i norsk sone og den kvote norske fartøy kan ta i islandsk sone.»

Disse medlemmer er kjent med at Fiskebåtrederne Forbund tok initiativ til reforhandling for å oppnå en mer balansert avtale i 2006 og i 2002. Regjeringen avsto å be om revisjon ut fra en helhetsvurdering. Det er tre år mellom hver mulighet til revisjon. Disse medlemmer mener Regjeringen bør ta initiativ til reforhandling ved neste revisjonsmulighet med sikte på å bedre balansen til Norges fordel, eventuelt orientere Stortinget om årsaken til ikke å be om en revisjon."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at neste frist for oppsigelse av avtalen med Island er i løpet av juni 2010, og forbundet mener at Norge bør benytte denne anledningen til å forsøke å forbedre balansen i avtalen. Forbundet er ikke enig med flertallet i Næringskomiteen om at dette vil innebære et brudd med etablerte avtaler som kan sette forvaltningen av fiskeriene i dette området i fare. Det finnes ikke et eneste holdpunkt for å hevde at en reforhandling av avtalen vil sette forvaltningen av fiskeriene i fare. Fiskebåtrederne Forbund tror heller ikke en avvikling av avtalen vil sette forvaltningen i området i fare, men vil understreke at det ikke er dette som har vært forbundets intensjon. Det Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av er en mer balansert avtale, og dette har et samlet Storting også tidligere tatt til orde for.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det har vært uttalt at det vil være en fordel om Norge og Russland, opptrer samlet i forhold til Island når det gjelder oppsigelse/reforhandling av denne avtalen. Forbundet vil derfor oppfordre norske myndigheter om å diskutere dette spørsmålet med sin russiske motpart under årets kommisjonsmøte."

Norske myndigheter tok imidlertid ikke et slikt initiativ i tilknytning til kvoteforhandlingene med Russland, og Fiskebåtrederne Forbund vil følge opp saken i 2010.

Den 16. september sendte Fiskebåtrederne Forbund et brev til Fiskeri- og kystdepartementet om kompensasjon for manglende loddefiske. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til tidligere korrespondanse med Fiskeri- og kystdepartementet om kompensasjon for manglende muligheter til å fiske lodde ved Island som Norge er tildelt som en del av Smutthullavtalen. Forbundet har ment at både manglende muligheter til å fiske de tildelte kvotene, og at det ikke blir gitt loddekvote, bør være grunnlag for slik kompensasjon, og departementet har gitt sin tilslutning til dette synet.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at spørsmålet om kompensasjon for manglende loddefiske i islandsk sone i sesongen 2008/2009 ble diskutert med Fiskeri- og kystdepartementet på vårparten i år. I utgangspunktet var det avsatt en loddekvote gjennom Smutthullavtalen på 14.592 tonn som skulle kompenseres. Departementet aksepterte imidlertid et fradrag på 4.704 tonn på grunn av et norsk "overfiske" i sesongen 2007/2008. Årsaken til "overfisket" var at endelig TAC ble satt lavere en foreløpig TAC.

Fiskebåtrederne Forbund anbefalte at Norge skulle gis kompensasjon ved å utvide bunnfiskkvoten i islandsk farvann med 250 tonn, samt at Norge fikk overført den islandsk kvoten av reker i 3L på Flemish Cap (334 tonn). Resultatet av forhandlingene mellom Norge og Island ble at Norge ble tildelt den islandsk rekekvoten på 334 tonn i 3L ved Flemish Cap.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det er lite som tyder på at Norge får anledning til å fiske smutthullkvoten av lodde på 18.031 tonn ved Island i sesongen 2009/2010. Forbundet vil i den forbindelse gi uttrykk for at forbundet fortsatt mener at dette bør kompenseres med den islandsk rekekvoten i 3L ved Flemish Cap, samt gjennom en økning av bunnfiskkvoten ved

Island. Fiskebåtrederne Forbund mener samtidig at det vil kunne være i norsk interesse å få adgang til islandsk sone for å kunne fiske norske uerkvoter i Irmingerhavet.

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at Fiskeri- og kystdepartementet allerede nå signaliserer de norske kravene overfor Island, slik at Island kan ta høyde for dette i sine reguleringer av fiskeriene."

Saken ble fulgt opp ved årsskiftet, men det er foreløpig ikke kommet noen avklaring.

13 Forhandlingene om en internasjonal forvaltning av kolmulebestanden i Nord-Øst Atlanteren

Den 16. desember 2005 ble det inngått en avtale om kolmuleforvaltningen mellom kyststatpartene EU, Færøyene, Island og Norge. Den satte opp et rammeverk for en fangstplan for kolmulebeskatningen i de kommende år, der en for 2006 tok utgangspunkt i en TAC på 2 mill. tonn. Det lå videre til grunn at dersom forskernes anbefalinger tilsa det, skulle denne TAC gradvis bygges ned mot en totalkvote på 1,5 mill. tonn innenfor en femårsperiode. Nedtrappingen av totalkvote gikk imidlertid både raskere og lenger enn det som var intensjonen i den opprinnelige avtalen.

Partene ble enige om en total TAC for 2009 på 590.000 tonn, mens kvoten for 2008 var 1.250.000 tonn. I forbindelse med avtalen inngikk også partene avtaler om adgang til å fiske andeler av kvotene i andre parters farvann. Norge fikk anledning til å fiske 65% av sin kvoteandel fra den internasjonale avtalen i EU-farvann, og tilsvarende ble det gitt soneadgang i færøysk farvann. I tillegg til dette kom de kvantum Norge fikk som kvotebytte i de bilaterale kvoteavtalene med EU og Færøyene.

Fiskebåtrederne Forbund kommenterte kvoteforhandlingene om kolmule for 2010 i følgende brev:

- 1 "Styret i Fiskebåtrederne Forbund viser til at det er inngått en internasjonal avtale om totalkvote av kolmule og fordeling av denne for 2010. Totalkvoten er fastsatt til 497.022 tonn for 2010. Dette innebærer en ny reduksjon i totalkvoten i forhold til nivået i 2009. Styret går ut fra at den endelige norske totalkvoten først blir avklart når forhandlingene med EU og Færøyene er sluttført. Styret forutsetter at overføringene fra norsk totalkvote til Russland reduseres i tråd med resultatet fra forhandlingene om en internasjonal totalkvote.
- 2 Styret legger til grunn at avsetningen til bifangst i andre fiskerier reduseres tilsvarende reduksjonen i norsk totalkvote. Styret legger blant annet til grunn at slik bifangst-avsetning kun praktiseres av norske myndigheter, og derfor blir en ekstra kvotebelastning for norske fiskere. Styret har problem med å se hvilken virkning en slik forvaltningspolitikk har om det ikke i det minste blir gjort forsøk under forhandlingene på å få de andre avtalepartene med på lignende tiltak Styret legger videre til grunn at avsetningene til forskning og skole reduseres til et nivå som er tilstrekkelig for nødvendig forskningsinnsats.

- 3 Styret legger til grunn at norsk totalkvote fordeles mellom kolmuletrål og pelagisk trål/nordsjøtrål etter samme mal som i 2009. Når det gjelder de to gruppenes adgang til de ulike farvann å fiske i, må dette balanseres i forhold både m.h.t. til gruppekvoteens størrelse. Styret legger til grunn at kolmuletrålernes kvote fordeles som i 2009. Når det gjelder pelagisk trål må reduksjonen i gruppeknoten tilsi at overreguleringen av fartøyskvotene i stor grad må falle bort. Styret anbefaler samme fordelingsmodell som ble anvendt i 2009.
- 4 Styret vil eventuelt komme tilbake med nærmere detaljer om reguleringene av dette fisket om avtalesituasjonen tilsier det."

En avtale for 2010 ble inngått den 22. oktober. Totalkvoten TAC ble satt til 497.022 tonn. Norsk adgang til å fiske i EU sona ble videreført på omtrent samme nivå som tidligere.

Spørsmålet om denne farvannsadgangen kom imidlertid opp igjen under de ordinære bilaterale forhandlingene mellom EU og Norge før jul. I lys av bruddet i de bilaterale avtaleforhandlingene, besluttet EU at de likevel ikke ville tillate norske fartøy å fiske kolmule i EU-sona slik kolmuleavtalen gav rom for. Fra norsk side har dette medført at en har avventet med å gi EU-fartøy lisens for å fiske norsk vårgytende sild i norske farvann.

DEL V

RESSURSFORSKNING OG KVOTERÅDGIVNING

V RESSURSFORSKNING OG KVOTERÅDGIIVNING

1 Generelt

Havforskningsinstituttet er den viktigste premissleverandøren når det gjelder kvotefastsettelsen og ressursforvaltningen i Norge. Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av å ha en tett og god dialog med Havforskningsinstituttet, og konstaterer at samarbeidsklimaet mellom næringen og forskerne er svært godt. Ikke minst utbyggingen av referanseflåten har bidratt til et tettere samarbeid mellom fisker og forsker.

Dette forhindrer likevel ikke at Fiskebåtrederne Forbund fortsatt forsøker å utfordre Havforskningsinstituttet og Det internasjonale råd for havforskning (ICES) når det gjelder metoder, forutsetninger og resultater. Forbundet mener det er viktig at noen stiller kritiske spørsmål til forskernes arbeid, med den hensikt å forbedre forskningen, og påvirke forskningens prioriteringer.

På representantskapsmøtet i Fiskebåtrederne Forbund i februar 2009 gav forbundet uttrykk for at det var behov for en betydelig styrking av havforskningen. Fiskebåtrederne Forbund oppfordret Regjeringen og Stortinget til å gjøre ressursforskning til et satsingsområde de nærmeste årene. Forbundet understreket blant annet at det var nødvendig å styrke Havforskningsinstituttets budsjett for 2009 for å sikre gjennomføringen av viktige forskningsoppgaver.

Saken ble fulgt opp i et brev til blant annet Fiskeri- og kystdepartementet den 30. mars, der det ble anmodet om økte bevilgninger til Havforskningsinstituttet i tilknytning til fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett. Det ble konkret vist til at dette var nødvendig for å gjennomføre planlagte forskningsoppgaver.

Regjeringen fremmet i revidert nasjonalbudsjett forslag om 10 mill. kroner i økte bevilgninger til Havforskningsinstituttet. Bevilgningen var ikke tilstrekkelig til å kompensere for hele bortfallet av forskningsinntekter til Havforskningsinstituttet, men likevel svært viktig for å kunne opprettholde sentral toktaktivitet i 2009.

Fiskebåtrederne Forbund fulgte opp saken i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet den 23. juni, der det ble understreket at det var nødvendig med en kraftig opptrapping av ressursforskningen. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund anmodet i sitt vedtak på representantskapsmøtet i januar i år om økte bevilgninger til Havforskningsinstituttet for å møte de utfordringer havforskningen står

overfor, blant annet som følge av bortfall av inntekter fra forskningsfangsten. Mer konkret heter det i vedtaket om ressursforvaltningen:

"Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at ressursforskningen står overfor store utfordringer, ikke minst i forhold til ambisjonene om en økosystembasert forvaltning. Den nye havressursloven innebærer også betydelige nye oppgaver for havforskningen. Ikke minst er det nødvendig å øke kunnskapen om interaksjoner mellom de viktigste artene i våre havområder. Fiskebåtrederne Forbund har tatt til orde for å opprette et større mageprøveprogram også for andre arter enn nordøst-arktisk torsk, herunder sjøpattedyr, og dette er det nå nødvendig å vektlegge sterkere dersom vi skal kunne lykkes med en økosystembasert forvaltning. Forbundet er sterkt kritisk til at Havforskningsinstituttet av budsjettensyn har sett seg nødt til å droppe økosystemtøktet i år. Fiskebåtrederne Forbund mener det er behov for en betydelig styrking av havforskningen, og forbundet vil oppfordre Regjeringen og Stortinget til å gjøre ressursforskning til et satsingsområde de nærmeste årene, og øke årets budsjett for å sikre gjennomføringen av viktige forskningsoppgaver."

Fiskebåtrederne Forbund fulgte opp saken i et brev den 30. mars til blant annet Fiskeri- og kystdepartementet i tilknytning til arbeidet med revidert nasjonalbudsjett og statsbudsjettet for 2010, der vi tok til orde for økte bevilgninger til ressursforskningen. Forbundet er på denne bakgrunn positiv til at Regjeringen under fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett fremmet forslag om å øke bevilgningen til Havforskningsinstituttet med 10 mill. kroner. Bevilgningen var riktignok ikke tilstrekkelig til å kompensere for bortfallet av forskningsinntekter til Havforskningsinstituttet, men likevel svært viktig for å kunne opprettholde sentral toktaktivitet i 2009.

Fiskebåtrederne Forbund har de siste par årene fått følge arbeidet i ICES med å utarbeide kvoterådene på nært hold. Det har vært en tillitsvekkende opplevelse, men samtidig en påminnelse om at kvaliteten på mye av ressursforskningen i våre farvann kanskje ikke er så god som vi skulle ønske. Store sprik i datagrunnlaget (mellom forsknings- og fangstrelaterte data) førte blant annet til at flere av forskerne som var representert i ACOM satte spørsmålsteget ved kvaliteten på bestandsberegningene. Dette gjaldt for nordøst arktisk sei, nordøst arktisk hyse og snabeluer. Det er samtidig frustrerende å være vitne til at forskerne ikke greier å si noe kvalitativt om blåkveite, etter snart to tiår med utvidet forskningsaktivitet. Det er også store kunnskapshull når det gjelder kysttorsk, noe som medfører store utfordringer for norsk torsk i markedet, ikke minst i arbeidet med miljømerking. Også forskningen på bunnfiskarter som lange og brosme ligger ned for telling, samtidig som norske eksportører møter store utfordringer i markedene fordi lange er rødlistet.

Fiskebåtrederne Forbund mener markedsadgang med utgangspunkt i bærekraftig forvaltning allerede er blitt viktigere for norsk villfisknæring enn markedsadgang med utgangspunkt i toll og andre handelsbarrierer. I denne situasjonen vil det påligge fiskeriforvaltningen og næringen et betydelig økt ansvar også i forhold til kommunikasjon til markedet/omgivelsene om bestandenes tilstand. Forbundet mener på denne bakgrunn at det trengs et krafttak for å styrke norsk ressursforskning, og mener at Regjeringen må utarbeide en langsiktig strategi med en gradvis opptrapping av bevilgningene til ressursforskningen.

Fiskebåtrederne Forbund mener samtidig at det er nødvendig å diskutere bruken av de bevilgningene som ressursforskningen allerede får over. I lys av de markedsmessige utfordringer næringen har opplevd det siste året, mener forbundet at det er nødvendig å kanalisere mer av innsatsen til bestander som har problemer i markedet, og til bestander som er økonomisk viktige for næringen. Vi må forsøke å unngå å komme i en situasjon der manglende kunnskap om bestandene fører til at de får problemer i markedene.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig vise til at under sak 6/09 under Reguleringsmøtet i Bergen den 18. juni d.å., ble oppfølgingen av forvaltningsprinsippet i Havressursloven disku-

tert. Både Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet forstår forvaltningsprinsippet slik at forvaltningen skal følge med på utviklingen i "alle" bestandene og kontinuerlig vurdere om beskatningen er bærekraftig eller om det er behov for å innføre nye eller endrende forvaltningstiltak. Dette innebærer etter instituttets og direktoratets oppfatning at det stilles nye og strengere krav til forskning og forvaltning.

I Fiskeridirektoratets saksnotat heter det videre:

"De kommersielt og økonomisk viktige bestandene er kvoteregulerte. Det er disse bestandene som har vært prioritert med hensyn til å fremskaffe forskningsbasert kunnskap og å iverksette tiltak for å sikre en bærekraftig utvikling. Frem til nå har denne prioriteringen oftest gitt seg selv. Både på forvaltnings- og forskningssiden har innsatsen vært styrt ut fra der behovet har vært mest påtrengende. Forvaltningsprinsippet innebærer at en også for de uregulerte artene skal vurdere om uttaket er bærekraftig og hvorvidt det er behov for eventuelle forvaltningstiltak. Vi er dermed i en situasjon hvor det kan komme mange innspill på arter hvor forvaltningstiltak bør vurderes, og spørsmålet om hva som skal prioriteres gir seg ikke like enkelt."

Fiskeridirektoratet viser til at forvaltningen vil bli stilt overfor mange og krevende forvaltningsutfordringer som verken Fiskeridirektoratet eller Havforskningsinstituttet vil ha tilstrekkelige ressurser til å følge opp, og at det blir viktig å synliggjøre hva som faktisk prioriteres, og hvorfor. Fiskeridirektoratet arbeider nå med å utvikle en oversiktstabell som skal være et redskap for å avklare hvordan vi skal prioritere i den videre utviklingen av norsk ressursforvaltning.

Fiskebåtrederne Forbund er positiv til det arbeidet som Fiskeridirektoratet har satt i gang på dette området, og vil aktivt delta i denne prosessen. Forbundet er samtidig urolig over signalene om at det kan være nødvendig å benytte mer av ressursene til Havforskningsinstituttet på bestander som har liten eller ingen betydning for norsk fiskerinæring. Fiskebåtrederne Forbund mener at den nye Havressursloven ikke nødvendigvis pålegger forvaltningen å gjøre mye nytt. Det er langt på vei opp til forvaltningen selv å definere hva en ønsker å legge i forvaltningsprinsippet, og det vil være en overdrivelse å hevde at Stortinget nå har lagt klare føringer på dette området. Det kan i den forbindelse nevnes at det de siste årene er gjort utallige vedtak om at norsk ressursforvaltning skal være økosystembasert, uten at dette har medført store endringer i prioriteringen så langt.

Fiskebåtrederne Forbund mener som en oppsummering at den fundamentale utfordringen til norsk ressursforskning i dag er manglende ressurser, for stor spredning i forskningsinnsatsen, og for lite fokus på bestander som møter utfordringer i markedet som følge av dårlig eller uklar bestandssituasjon. Det er også nødvendig å øke innsatsen mot bestander hvor ulike datakilder viser sprikende utvikling. Inkluderingen av marine arter på Rødlisten var dessuten uheldig, og må reverseres snarest.

Fiskebåtrederne Forbund vil derfor utfordre Regjeringen til å utarbeide en langsiktig strategi for økt satsing på ressursforskningen de nærmeste årene i tilknytning til fremleggelsen av statsbudsjettet for 2010. Forbundet mener det er både positivt og nødvendig at fiskeflåten i enda sterkere grad blir involvert i arbeidet med å gjøre norsk ressursforskning verdensledende."

Regjeringen fulgte oppfordringen, og i forslaget til statsbudsjett for 2010 var det lagt inn en økning på Havforskningsinstituttets budsjett med i overkant av 30 millioner kroner. Havforskningsinstituttet kommenterte budsjettforslaget slik:

"- Denne auken set oss i stand til å følge opp utfordringane som ligg i havressursloven, understrekar Tore Nepstad. Han peikar spesielt på at dei ni millionane som er øymerka styrka havressursforskning gjer instituttet rom for å halde fram satsing på økosystemforskning, dei store samanhengane i naturen.

I framlegget til statsbudsjett er det og sett av 8 millionar til Havforskningsinstituttet for å få meir kunnskap om konsekvensar av klimaendringane på fiskebestandar, økosystem og havbruk. Forsuring er løfta fram som eit viktig satsingsfelt.

Regjeringa aukar løyvinga til havbruksforskning over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett med 12 millionar, 4 av desse millionane skal gå til Havforskningsinstituttet for å styrke instituttet si langsiktige forskning på berekraftig havbruk. Innafor denne satsinga er lakselus eit sentralt forskingsområde.

- Eg er og glad for Regjering si auka satsing på å styrke forskinga på fjord- og kystøkologi. Dette er eit signal som viser at etableringa av vår nye forskingsstasjon i Porsanger var rett satsing, understrekar Tore Nepstad.

- Framlegget til statsbudsjett gir oss rom for å vidareføre omstillingane til meir forvaltingsretta forskning ved Havforskningsinstituttet, konkluderer ein godt nøgd Nepstad. Han legg til at det er gledeleg at eit nytt isgåande fartøy også denne gongen er inne på budsjettet, no med 5,5 millionar til vidareføring av prosjektet."

Fiskebåtredermes Forbund vil fortsette arbeidet for å gjøre norsk ressursforskning verdensledende, både gjennom en tett dialog med havforskerne, og gjennom å arbeide for tilfredsstillende bevilgninger til norsk ressursforskning. Forbundet mener blant annet at dagens bruk av forskningsfangster for å finansiere ressursforskningen bør erstattes av økte overføringer over statsbudsjettet.

2 Kvotefastsettelsen for nordøst arktisk torsk

Fiskebåtredermes Forbund sendte den 10. august følgende brev til Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet vedrørende kvotefastsettelsen for nordøst arktisk torsk i 2010:

"ICES klassifiserer bestanden til å ha god reproduksjonsevne, og beskatningen er bærekraftig. I samsvar med forvaltningsregelen anbefaler ICES en totalkvote for nordøst arktisk torsk i 2010 på 577.500 tonn. Uten begrensningen i forvaltningsregelen på maksimum årlig endring ville kvoteanbefalingen i henhold til regelen vært 765.000 tonn i 2010.

Forvaltningsregelen for nordøst arktisk torsk sier at totalkvoten bare kan endres med inntil 10% fra et år til et annet, med mindre gytebestanden faller under Bpa, da regelen gir åpning for større reduksjoner. Fiskebåtredermes Forbund har i hovedsak vært positiv til forvaltningsregelen som Norge og Russland er enige om for nordøst arktisk torsk, men har helt siden den ble fastsatt argumentert for at totalkvoten generelt må kunne endres med mer enn 10% fra et år til et annet. Konkret har forbundet anbefalt at det bør være adgang til mellom 20 og 25% årlig endring.

Fiskebåtredermes Forbund vil understreke at adgang til en større årlig endring gir en mer robust forvaltningsstrategi i forhold til ønsket om en bærekraftig beskatning av bestanden. Det

følger naturlig at ettersom dagens forvaltningsregel med 10% årlig endring er i samsvar med føre var kriteriene, så vil den også være det med for eksempel 20% årlig endring. For bestandens ve og vel er det normalt langt viktigere å redusere kvotene mer i nedgangstider, enn hva som vil være den "negative" effekten av å øke kvotene mer i oppgangstider.

En viktig grunn til at Fiskebåtredernes Forbund foreslår å øke adgangen til kvoteendringer fra et år til et annet er dynamikken i bestanden. Under oppturer og nedture i bestanden kan både gytebestanden og totalbestanden endre seg vesentlig mer enn 10%, og det kan føre til at dagens forvaltningsregel fører til at kvotefastsettelsen kommer i sterk utakt med bestandsutviklingen. Forbundet viser blant annet til at slik utviklingen i bestanden av nordøst arktisk torsk er i dag, vil vi fort kunne komme i en situasjon der vi får kvoteøkninger i en periode der bestanden er på full fart nedover. Det er ingen heldig utvikling, og Fiskebåtredernes Forbund frykter at dette over tid vil kunne forsterke svingningene i kvotene, fremfor å stabilisere kvotene som var hovedmålsettingen med 10%-regelen.

For å illustrere dette vil Fiskebåtredernes Forbund vise til arbeidsgrupperapporten for nordøst arktisk torsk. Her fremgår det at totalbestanden av nordøst arktisk torsk (målt i vekt) ble redusert med 21,3% fra 1997 til 1998. Fra 2000 til 2001 økte derimot totalbestanden med 26,2%, mens den økte med 23,4% fra 2007 til 2008. Når det gjelder utviklingen i gytebestanden er utslagene enda større. I ACOM rapporten for kvoteanbefalingen for 2010 fremgår det at gytebestanden av nordøst arktisk torsk økte med 34,4% fra 1997 til 1998, mens økningen fra 2008 til 2009 er antatt å være 41,4%. ICES forventer videre at gytebestanden av nordøst arktisk torsk vil øke med mer enn 50% fra 2009 til 2010.

Også i tilknytning til fjorårets kvoteforhandlinger mellom Norge og Russland foreslo Fiskebåtredernes Forbund at Norge burde ta initiativ overfor Russland til å endre forvaltningsregelen for nordøst-arktisk torsk, slik at det ble tillatt med minst 20% endring i kvotene fra et år til et annet. Forbundet argumenterte med at dette ville gi mulighet for et langt bedre samsvar mellom kvoten og bestandssituasjonen. Fiskebåtredernes Forbund viste ellers til at det ikke uten videre er "ufarlig" å bygge opp en stor bestand av nordøst arktisk torsk. Ikke bare innebar det en stor fare for økt kannibalisme, men det ville også innebære en kraftig økning i konsumet av andre fiskearter som lodde, reker og hyse. Forbundet mente, og mener, at kostnaden med å bygge opp en svært stor bestand av nordøst arktisk torsk er undervurdert i dagens forvaltningsstrategi. Det er også betenkelig at dette spørsmålet blir viet så lite oppmerksomhet i forskningskretser, til tross for at det er en uttrykt fiskeripolitisk målsetting både Norge og i andre land om å legge større vekt på bestandsinteraksjoner (økosystembasert forvaltning).

Den norsk-russiske fiskerikommisjonen fulgte rådet fra blant annet Fiskebåtredernes Forbund om å øke totalkvoten for nordøst arktisk torsk med ca 20% fra 2008 til 2009. Partene valgte imidlertid å gjøre dette som en ad hoc løsning, og lot forvaltningsregelen stå uendret. Dette ble kommentert i pressemeldingen fra Fiskeri- og kystdepartementet, hvor det heter:

"Partene har i kvotefastsettelsen for torsk i 2009 gått utover rammene for den etablerte forvaltningsstrategien ved at kvoten økes med omtrent 20 prosent, mens det normale skal være inntil 10 prosent endring fra et år til det neste. Bakgrunnen for denne beslutningen er at det internasjonale havforskningsrådet (ICES) har vurdert bestandssituasjonen til å være langt bedre enn det som er lagt til grunn de siste årene. Det er imidlertid et sentralt punkt i årets avtale at partene i neste års forhandlinger skal vende tilbake til den vedtatte strategien."

Havforskningsinstituttet kommenterer dette forholdet i tilknytning til kvoteanbefalingen for 2010. Mer konkret skriver instituttet:

"Havforskningsinstituttet støtter rådgivningen fra ICES. Ved kvotefastsettelsen for 2009 ble forvaltningsregelen fraveket, en praksis ICES ikke anser for å være i tråd

med føre-var-tilnærmingen. Det er protokollfestet i Den norsk-russiske fiskerikommisjonen at man for 2010 skal gå tilbake til å følge forvaltningsregelen."

Fiskebåtrederes Forbund vil presisere at det er avviket fra forvaltningsregelen som sådan som ikke er i tråd med føre-var-tilnærmingen, mens selve kvoten ble satt i samsvar med føre-var-regelen. Det innebærer også at dersom Den norsk-russiske fiskerikommisjonen bestemmer seg for å endre forvaltningsregelen til å tillate 20% årlig kvoteendring, så vil en kvoteøkning på 20% ikke være noe avvik i forhold til en føre-var-tilnærming.

Fiskebåtrederes Forbund mener på denne bakgrunn at Norge og Russland bør endre forvaltningsregelen for nordøst arktisk torsk slik at det på generelt grunnlag tillates 20% årlig endring i totalkvoten. Dette innebærer at totalkvoten for nordøst arktisk torsk bør fastsettes til 630.000 tonn i 2010."

Fiskebåtrederes Forbund fikk et stykke på vei støtte for å øke torskekvoteene utover de 10% som gjeldende forvaltningsregel tilsa. Gjennom en ad hoc tilpasning av forvaltningsregelen ble torskekvoteene økt med ca 16% fra 2009 til 2010, og totalkvoten for nordøst arktisk torsk ble fastsatt til 607.000 tonn.

Fiskebåtrederes Forbund fulgte opp endringen av forvaltningsregelen i et brev til Havforskningsinstituttet den 26. oktober. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederes Forbund viser til forbundets forslag om å endre forvaltningsregelen for nordøst arktisk torsk gjennom å endre tillatt årlig endring i kvotene fra 10% til 20%. Forbundet er fortsatt av den oppfatning at en slik endring av forvaltningsregelen vil være positiv for forvaltningen av bestanden av nordøst arktisk torsk.

Fiskebåtrederes Forbund konstaterer samtidig at Norge og Russland i kvoteforhandlingene for 2010 ble enige om en annen endring av forvaltningsregelen, som i resultat gav en økning i totalkvoten med ca 16% i stedet for 20%. Etter det forbundet forstår ble denne endringen delvis initiert av representanter fra Havforskningsinstituttet.

Partene kommenterer endringen i forvaltningsregelen i protokollen. Her heter det:

"Partene konstaterte at bestanden av norsk-arktisk torsk har vokst kraftig de siste årene. En medvirkende årsak til dette er at en konsekvent har lagt til grunn forvaltningsregelen ved fastsettelse av totalkvoten. Basic Document Working Group konstaterte i sin rapport til den 37. sesjon i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon at den anvendte forvaltningsregelen bidrar til å holde langsiktig fangst nær den maksimale. Partene drøftet muligheten for å forbedre forvaltningsregelen slik at den kan brukes i perioder med sterk vekst eller oppskrivninger av bestanden, og var enige om at det er behov for å fastsette et kriterium som tilsier at fiskedødeligheten (F) ikke skal være lavere enn 0,30. I forbindelse med dette fastsettes TAC for 2010 til 607.000 tonn. Partene legger til grunn at en slik justert forvaltningsregel er biologisk forsvarlig, og besluttet å be Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) bekrefte at dette er i tråd med føre-var-prinsippet, slik at rådet i fremtiden skal gis i samsvar med den reviderte forvaltningsregelen (se Vedlegg 14)."

Fiskebåtrederes Forbund konstaterer at med et overfiske av torskebestanden i flere år, og gjennom avviket fra forvaltningsregelen i fjor, så er partene forholdsvis lite presise når de be-

skriver årsaken til at bestanden av nordøst arktisk torsk har vokst kraftig de siste årene. I denne forbindelse skal vi imidlertid nøye oss med å glede oss over den sterke veksten i bestanden.

Fiskebåtrederne Forbund mener imidlertid det er mer nødvendig å diskutere den endringen av forvaltningsregelen som er gjort, i relasjon til forbundets forslag om å tillate 20% årlige kvoteendringer. Fiskebåtrederne Forbund kan ikke fri seg fra en oppfatning om at dette "krum-springet" i første rekke ble gjort for begrense kvoteøkningen fra 20% til 16%, og mener fortsatt at forbundets forslag er mer bærekraftig for bestanden enn det som ble vedtatt i kommisjonen.

Fiskebåtrederne Forbund vil presisere at forslaget om å øke "tillatt" kvoteendring fra 10% til 20% var motivert av et ønske om å bringe kvoteutviklingen mer i samsvar med dynamikken i bestanden. Forbundet mener at det er minst like viktig at kvotereduksjoner kan skje i takt med reduksjoner i bestanden, som det er at kvotene øker i takt med vekst i bestandene. I den nye forvaltningsregelen er det kun tatt høyde for at kvotene skal kunne økes mer i situasjoner med sterk vekst eller oppskrivninger av bestanden, mens det ikke er åpnet opp for større kvotereduksjoner ved en kraftig reduksjon eller nedskrivning av bestanden, med mindre gytebestanden er forventet til å falle under Bpa.

Fiskebåtrederne Forbund vil med bakgrunn i at Havforskningsinstituttet medvirket til endringen av forvaltningsregelen, be om Havforskningsinstituttets vurdering av om endringen som er gjort i forvaltningsregelen, er bedre enn forslaget fra Fiskebåtrederne Forbund i et føre-var-perspektiv for bestanden av nordøst arktisk torsk."

Havforskningsinstituttet kommenterte henvendelsen fra Fiskebåtrederne Forbund i et svarbrev datert 2. november. Her heter det:

"Viser til brev fra Fiskebåtrederne Forbund datert 26. oktober, hvor dere ber om Havforskningsinstituttets kommentarer til endringene gjort i høstingsregelen for nordøstarktisk torsk.

Havforskningsinstituttet deltok under den 38. sesjon i den norsk-russiske fiskerikommisjonen, og er kjent med de endringene som ble gjort med høstingsregelen på torsk. Instituttets deltakere i kommisjonen medvirket også i denne prosessen, i den forstand at de utredet konsekvensene av denne endringen sammenlignet med andre foreslåtte endringer av regelen. Det ble imidlertid ikke gjort stimuleringer som kunne gi svar på om den justerte regelen fortsatt er i tråd med føre-var-tilnærmingen, slik ICES definerer den, men en venter at ICES får en forespørsel om å gjøre slike utredninger, jevnfør følgende passus i forhandlingsprotokollen: "Partene legger til grunn at en slik justert forvaltningsregel er biologisk forsvarlig, og besluttet å be Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) bekrefte at dette er i tråd med føre-var prinsippet, slik at råd i fremtiden skal gis i samsvar med den reviderte forvaltningsregelen."

Fiskebåtrederne Forbund skriver i sitt brev følgende: "Fiskebåtrederne Forbund vil med bakgrunn i at Havforskningsinstituttet medvirket til endringen av forvaltningsregelen, be om Havforskningsinstituttets vurdering av om endringen som er gjort i forvaltningsregelen, er bedre enn forslaget fra Fiskebåtrederne Forbund i et føre-var-perspektiv for bestanden av nordøstarktisk torsk."

Dette er et mer omfattende spørsmål enn det som reflekteres i forhandlingsprotokollen, nemlig hvor vidt den justerte regelen er i tråd med føre-var-prinsippet. En må nemlig spørre: Bedre enn på hvilken måte? Når en høstingsregel skal evalueres om den er i tråd med føre-var-tilnærmingen i fiskeriene blir det brukt langtidssimuleringer (med historiske data som basis). Disse simuleringene vil gi et bilde om det er stor eller liten sannsynlighet for at bestanden på sikt vil komme under et referansenivå. Det vanlige kriteriet er at dersom høstingsregelen gir li-

ten sannsynlighet ($< 5\%$) for at bestanden på sikt kommer under et nivå tilsvarende B_{lim} , så er høstingsregelen i tråd med føre-var regelen. Slik dette har vært praktisert, vil høstingsregelen enten være føre-var eller den vil ikke være det. Høstingsregler er ikke gradert som mer (bedre) eller mindre føre-var.

Til grunn for høstingsregelen ligger et sett med forvaltningsmålsettinger. Disse er nedfelt i protokollen fra 31. sesjon i den norsk-russiske fiskerikommisjonen:

- å tilrettelegge for en langsiktig høy avkastning av bestandene
- ønsket om å oppnå stor grad av stabilitet i TAC fra år til år
- full utnyttelse av all til enhver tid tilgjengelig informasjon om bestandsutviklingen

De simuleringene som ble gjort da forvaltningsregelen ble evaluert, viste at både den vedtatte regelen med max. 10% år til år endring og en tilsvarende regel med max. 20% endring er i tråd med føre-var-prinsippet, og at sannsynligheten for at gytebestanden skal falle under føre-var-grensen i begge tilfeller er svært lav. Det er dermed all grunn til å tro at det samme vil være tilfelle der det er systematisk skjevhet i bestandsvurderingene eller jevnlig overfiske av kvoten, dette kan gjøres sammen med de utredninger av den justerte regelen som omtalt ovenfor.

Både Fiskebåtrederne Forbund sitt forslag til endringer av høstingsregelen, og den endringen som ble foretatt under 38. sesjon, vedrører imidlertid først og fremst den andre målsettingen, ønsket om stor grad av stabilitet i TAC fra år til år. Dersom en skal vurdere om en av disse variantene er bedre enn den andre, må en altså først og fremst vurdere hvem som best oppfyller denne målsettingen. Dette kan gjøres i de samme langtidssimuleringene som vil bli brukt til å sjekke hvorvidt den reviderte regelen er i tråd med føre-var-tilnærmingen, og det er naturlig at dette skjer i regi av ICES. Det som kompliserer sammenligningen noe er at disse endringene av regelen også til en viss grad kan påvirke den første forvaltningsmålsettingen, om langsiktig høy avkastning. Også dette kan utredes gjennom simuleringseksperiment.

Umiddelbart er det grunn til å tro at den endringen som ble vedtatt (max 10% endring i TAC når $F > 0.30$) bedre vil ivareta ønsket om "stor grad av stabilitet" enn alternativet (max 20% endring i TAC). Sammenligninger som er gjort med ulike varianter av høstingsregelen for perioden 1992 – 2002 viste at disse to variantene gav praktisk talt samme totalfangst over perioden (den vedtatte regelen gav mindre enn 1% høyere totalfangst gjennom perioden enn den varianten med 20% gjorde). Disse sammenligningene forutsatte at rekruttering og individuell vekst var den samme, selv om bestanden ville utvikle seg noe ulikt under de ulike forvaltningsregimene, noe som kanskje ikke er realistisk. Generelt er det slik at ved å oppnå stor stabilitet i kvoter vil en tape noe utbytte. Hvordan en vurderer kvaliteten av ulike høstingsregler vil derfor til syvende og sist komme an på hvordan en vektlegger de ulike målsettingene som ligger til grunn for regelen."

Fiskebåtrederne Forbund er ikke tilfreds med svaret fra Havforskningsinstituttet. Forbundet mener fortsatt at den endringen som næringen foreslo er bedre, både for bestanden og næringen, enn den ad hoc løsningen som ble vedtatt i kvoteforhandlingene. Fiskebåtrederne Forbund har derfor bedt om at saken blir debattert i referansegruppen for ressursforskning på nyåret, og forbundet vil deretter vurdere en videre oppfølging.

3 Kvotefastsettelsen for nordøst arktisk hyse

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 10. august følgende brev til Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet vedrørende kvotefastsettelsen for nordøst arktisk hyse i 2010:

"ICES klassifiserer hysebestanden til å ha god reproduksjonsevne og bærekraftig beskatning. ICES har samtidig vurdert høstingsregelen som ble vedtatt av Den norsk-russiske fiskerikommisjon i 2007 til å være i samsvar med føre-var-tilnærmingen.

ICES anbefaler i tråd med høstingsregelen en kvote på 243.000 tonn i 2010. Det innebærer en økning på 25% i forhold til årets kvote. Fiskebåtredermes Forbund konstaterer at uten begrensningen i høstingsregelen på maksimum 25% årlig endring i totalkvoten ville kvoteanbefalingen vært 328.000 tonn.

Fiskebåtredermes Forbund støtter kvoterådet fra ICES om en totalkvote av hyse på 243.000 tonn i 2010. Forbundet merker seg samtidig at Havforskningsinstituttet mener at hysebestanden kan være overestimert, og at dette kan skyldes usikkert uttak på grunn av IUU-fiske, potensielle problemer med utkast og mangelfull prøvetaking. Fiskebåtredermes Forbund konstaterer likevel at en totalkvote på 243.000 tonn i 2010 representerer et forsiktig uttak i forhold til den antatte bestandssituasjonen. Det må også tillegges vekt at totalkvoten neppe vil bli fisket i 2009, og heller ikke i 2010. En romslig kvote åpner imidlertid for et liberalt reguleringsregime fra starten av året, og dette kan mange fartøyer nyte godt av i planleggingen og gjennomføringen av fisket.

Fiskebåtredermes Forbund har samtidig merket seg at ICES har hatt innvendinger til bestandsberegningene av hyse de siste årene, og ICES-arbeidsgruppens beregninger for både 2007 og 2008 ble forkastet gjennom kvalitetssikringen i ICES, mens beregningene de to siste årene er godkjent under tvil. Forbundet mener på denne bakgrunn at det er nødvendig å forbedre ressursforskningen på hyse slik at vi i fremtiden unngår å komme i en lignende situasjon som den vi hadde for 2007 og 2008. Fiskebåtredermes Forbund forutsetter at Havforskningsinstituttet tar de nødvendige initiativ for å bedre kvaliteten på forskningen på bestanden av nordøst arktisk hyse."

Norge og Russland fastsatte en totalkvote av hyse for 2010 på 243.000 tonn, i samsvar med forslaget fra ICES og næringen.

4 Kvotefastsettelsen for nordøst arktisk sei

Fiskebåtredermes Forbund konstaterer at mange utøvere har vært bekymret over bestandsutviklingen for sei de siste årene. Samtidig har det vært knyttet usikkerhet til i hvor stor grad forskerne greier å fange opp hele seibestanden. Forbundet tok dette spørsmålet opp i et brev til Havforskningsinstituttet den 11. mars. I brevet heter det:

"Fiskebåtredermes Forbund viser til vårt brev av 26. november 2008 om behovet for økt forskning på bestanden av nordøst-arktisk sei. Bakgrunnen for henvendelsen var de foreløpige negative rapportene fra den akustiske mengdemålingen av sei langs norskekysten fra Finnmark til Møre i 2008, og tilsvarende en negativ utvikling under 2007-toktet.

Fiskebåtredermes Forbund konstaterer at den ennå upubliserte toktrapporten for 2008 bekrefter det negative bildet for tilgjengeligheten av sei langs norskekysten. I oppsummeringen i toktrapporten heter det blant annet:

- "registrert ekkomengde av sei gikk ned med nesten 30% i høve til 2007 og er den lågaste i tidsserien sidan 1997, med eit nivå på berre 50% av gjennomsnittet for 1997-2007
- 3 år gamal sei (2005-årsklassen) var mest talrik, følgt av 2-åringar (2006-årsklassen)
- indeksane for alle aldersgrupper var til dels langt under gjennomsnittet
- akustisk gytebiomasse var berre 50% av gjennomsnittet for 1992-2007
- lengde og vekt ved alder er om lag som i føregåande år og nær snittet for 1992-2007"

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at det akustiske høsttoktet etter sei i 2008 har vesentlig betydning for ICES sitt arbeid med kvoteanbefalingen for nordøst-arktisk sei for 2010. Det som uroer forbundet i denne forbindelse er at dette toktet for tiden i liten grad fanger opp den delen av bestanden som vandrer sammen med silda (nvg). Dersom situasjonen hadde vært noenlunde konstant mellom år ville det sikkert være mulig å leve med dette, men dersom situasjonen endrer seg vesentlig mellom år blir bildet mer komplisert.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at sildas vandringsmønster har endret seg vesentlig de siste par tre årene, og 2007 var vel det første året da silda ikke trakk inn i fjordene i Vesterålen. Forbundet mener at sildas endrete vandringsmønster kan ha stor betydning for resultatet av de akustiske mengdemålingene av sei under høsttoktet.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at erfarne trålskipperer sier at sei så langt ned i størrelse som 1 til 1,5 kg vandrer sammen med silda, noe ikke minst det gode trålfisket etter sei på Haltenbanken har vist de siste ukene. Det innebærer samtidig at mange av de årsklassene som normalt er tungt representert i de akustiske mengdemålingene i perioder vandrer sammen med silda.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er nødvendig å undersøke om endringer i sildas vandringsmønster kan bidra til å forklare de store endringene i resultatet til de akustiske mengdemålingene av sei om høsten. Forbundet mener at det i den forbindelse vil være nyttig å avholde et møte mellom næringen og Havforskningsinstituttet for å diskutere denne saken. Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at Havforskningsinstituttet bør være representert med både sei- og sildeforskere på et slikt møte, og at næringen er representert med utøvere som kjenner vandringsmønsteret til seibestanden og størrelsessammensetningen i fangstene. Forbundet legger til grunn at et slikt møte eventuelt også vil kunne drøfte om det kan være andre forklaringer på den kraftige nedgangen i de akustiske mengdemålingene av sei.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Havforskningsinstituttet om å komme tilbake med en aktuell dato for et slikt møte.

Fiskebåtrederne Forbund vil til slutt understreke at det vil være uheldig om den arktiske arbeidsgruppen i ICES i sitt arbeid med bestandsberegningen for nordøst-arktisk sei for 2010 nå i april, legger stor vekt på resultatene fra de akustiske mengdemålingene av sei, dersom det er endringer i seiens (og sildas) vandringsmønster som i stor grad forklarer de negative resultatene."

Det ble ikke avholdt noe møte om forskningen på seibestanden, men på årsmøtet i Norsk Trålforening ble saken viet stor oppmerksomhet, blant annet med innledere fra Havforskningsinstituttet.

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 25. august følgende brev til Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet om kvotefastsettelsen for nordøst arktisk sei:

"ICES vurderer bestanden av nordøst arktisk sei til å ha god reproduksjonsevne og at den høstes bærekraftig. ICES har beregnet fiskedødeligheten til å være vesentlig under føre-var-nivået, og gytebestanden er fortsatt godt over føre-var-grensen.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at forvaltningsstrategien for nordøst arktisk sei innebærer at kvoten i "normale" bestandssituasjoner fastsettes som den gjennomsnittlige TAC av de 3 neste årene ved en fiskedødelighet lik 0,35 (Fpa). I tillegg ligger det inne et stabiliserende element som sier at kvoten normalt ikke skal endres med mer enn 15% fra et år til et annet. Forbundet viser til at ICES har evaluert forvaltningsstrategien, og funnet den til å være konsistent med føre var kriteriene.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at ICES på bakgrunn av forvaltningsstrategien anbefaler en kvote på 204.000 tonn nordøst arktisk sei i 2010, som gir en beregnet fiskedødelighet på 0,30. Kvoteanbefalingen innebærer en reduksjon i TAC på drøyt 9% i forhold til årets kvote på 225.000 tonn.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at Havforskningsinstituttet mener det vil være fornuftig å ha en fiskedødelighet under føre-var-nivå i forvaltningsregelen. Havforskningsinstituttet har tidligere beregnet at en fiskedødelighet på 0,32 er den dødeligheten som over tid gir høyest langtidsutbytte for nordøst arktisk sei. Det er da ikke tatt hensyn til hvordan sei-bestanden påvirker andre bestander i havet.

Havforskningsinstituttet viser i sine kommentarer til ICES-anbefalingene til at bestandsvurderingene for tiden er usikre, at årsklassene etter 2002 er under middels nivå eller svake, og at bestandsberegningene viser en relativt bratt nedgang i totalbestanden etter 2006. Havforskningsinstituttet mener at en beskatning på føre-var-nivå vil redusere gytebestanden ytterligere de nærmeste årene. Havforskningsinstituttet mener at dette forsterker anbefalingen om å velge en lavere fiskedødelighet enn føre-var-nivå i høstingsregelen, og gjentar sin tidligere anbefaling om at kvoten for nordøst arktisk sei for 2010 bør settes i henhold til en høstingsregel med en fiskedødelighet på 0,32. Dette vil i så fall innebære en kvote på 193 000 tonn, som vil være 14 prosent lavere enn kvoten for 2009, men likevel innenfor den år-til-år variasjonen som høstingsregelen tillater (+/- 15 %).

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til kommentarene fra Fiskeri- og kystdepartementet under kvotefastsettelsen for 2009, der departementet viste til at kvoten for 2008 var fastsatt til 247 000 tonn, men at det var lite sannsynlig at denne kvoten ville bli tatt. Departementet bestemte samtidig at på bakgrunn av at Havforskningsinstituttet hadde påpekt stor usikkerhet knyttet til bestandsberegningene, skulle ikke den etablerte kvotefleksibiliteten benyttes til å øke den totale kvoten ut over 225 000 tonn i 2009. Departementet presiserte samtidig at det syntes å være et behov for en gjennomgang av den etablerte forvaltningsstrategien for nordøst arktisk sei, og at departementet tok sikte på å gjennomføre dette i løpet av 2009.

Fiskebåtrederne Forbund er enig i at seibestanden synes å være i nedgang, noe som ikke minst blir bekreftet av-utøverne på sjøen. Forbundet vil samtidig understreke at bestanden av nordøst arktisk sei fortsatt er veldig sterk i et historisk perspektiv. Rett nok er det knyttet en viss usikkerhet til bestandsberegningene, men arbeidsgruppen i ICES har av forsiktighetshensyn foretatt korrigeringer som gjør oppsiden i bestandsanslaget mer sannsynlig enn en nedside. Fiskebåtrederne Forbund mener likevel at det kan være fornuftig å vise varsomhet i kvotefastsettelsen under slike bestandsnedganger som vi opplever nå.

Fiskebåtrederne Forbund vil også peke på at bestandsutviklingen for nordøst arktisk sei ikke synes å være nært korrelert til om en bruker 0,35 eller 0,32 som fiskedødelighet i forvaltnings-

strategien. I henhold til ICES sine egne tall har fiskedødeligheten de siste årene ligget godt under 0,2, mens fiskedødeligheten i 2008 er beregnet til nokså nøyaktig 0,20. Dette skyldes en kombinasjon av at bestanden har vært undervurdert, og at kvotene ikke er blitt fisket. ICES sin kvoteanbefaling gir heller ikke en fiskedødelighet lik Fpa (0,35) i 2010, men en fiskedødelighet på 0,30. Det må derfor letes etter andre årsaker enn høy fiskedødelighet for å forklare bestandsnedgangen, og dette burde etter Fiskebåtredermes Forbund sin oppfatning få økt prioritet i Havforskningsinstituttet.

Fiskebåtredermes Forbund mener som nevnt at det kan være fornuftig å vise varsomhet i kvotefastsettelsen når bestandene er i nedgang. Dette illustreres også gjennom forbundets forslag til forvaltningsstrategi for nordøst arktisk sei slik denne ble presentert i vårt brev av 31. mars 2006 til Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet. Her heter det blant annet:

"Fiskebåtredermes Forbund viser til tidligere innspill fra forbundet om etablering av en beskatningsstrategi for nordøst arktisk sei. Forbundet viser også til Fiskeridirektoratets brev av 29. august 2005 der direktoratet foreslår en høstingsregel for nordøst arktisk sei. Direktoratet har her tatt hensyn til at referansepunktene for bestanden er endret som følge av en endring av årsklassene som inngår i beregningen av fiskedødeligheten. Fiskeridirektoratets forslag er som følger:

- Ved gytebestandsnivå over føre-var nivået (Bpa), som for sei er 220.000 tonn, settes totalkvoten med basis i gjennomsnittet av de totalkvoter som en fiskedødelighet lik 0,30 med referansealder 4-7 år vil innebære de neste tre år.
- Totalkvoten skal likevel ikke endres fra år til år med mer enn 10%.
- Dersom gytebestanden faller under Bpa skal det i reglene over legges til grunn en fiskedødelighet som endres lineært fra 0,30 ved Bpa til null ved en gytebestand lik null. Ved slike lave gytebestandsnivå settes ikke noen begrensning på variasjon i totalkvoten fra år til år.

Fiskeridirektoratet har evaluert forslaget etter at en arbeidsgruppe bestående av fagfolk fra Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har utredet hva kostnadene ved seiens beiting på sild kan være, og om slike kostnader i så fall tilsier at Fiskeridirektoratets forslag til beskatningsstrategi bør endres. Hovedkonklusjonen som trekkes i utredningen er at kostnadene ved seiens beiting på sild kan være høye, men at økningen i det samlede økonomiske utbyttet av å endre beskatningsgrad for nordøstarktisk sei fra 0,30 til 0,35 (Fpa) vil være marginale.

Fiskeridirektoratet konkluderer i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet av 9. mars d.å. at selv om det beregnede økonomiske utbyttet med de forutsetninger som er lagt til grunn i utredningen vil øke marginalt ved å øke fiskedødeligheten fra 0,30 til 0,35, så finner ikke direktoratet å anbefale en endring av strategien som er gjengitt i brevet av 29. august 2005. Dette begrunnes med at en fiskedødelighet på 0,35 vil øke sannsynligheten for at bestanden i enkelte perioder faller ned mot Bpa.

Fiskebåtredermes Forbund er tilfreds med at Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet fulgte vår anmodning om å beregne kostnaden av seiens konsum av sild, og eventuelt ta hensyn til dette i fastsettelsen av en beskatningsstrategi for nordøst arktisk sei. Forbundet konstaterer at utredningen viser at det er nødvendig å ta hensyn til slike kostnader ved fastsettelsen av fiskedødeligheten for predatorbestander. Og selv om ikke Fiskeridirektoratet har funnet grunnlag for å endre sitt forslag når det gjelder nordøst arktisk sei, trekker utredningen i retning av at fiskedødeligheten bør settes høyere enn det tradisjonelle enbestandsvurderinger tilsier.

Fiskebåtredermes Forbund mener dessuten at Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet med stor sannsynlighet har undervurdert seiens konsum av sild i sine beregninger. Dette fordi mageprøveundersøkelsene av sei er gjort langs norskekysten,

der dietten for sei er mer sammensatt, og ikke i Norskehavet der den store seien som går i silda omtrent utelukkende spiser sild. Det er heller ikke tatt hensyn til kostnaden ved at seien spiser andre arter enn sild. Fiskebåtrederne Forbund vil likevel presisere at vi er godt tilfreds med den analysen Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har foretatt, og at analysen selvsagt måtte gjøres med utgangspunkt i det datamaterialet som var tilgjengelig. Det illustrerer imidlertid at arbeidet med innsamling av mageprøver for å kartlegge dietten til ulike bestander bør få økt oppmerksomhet i årene som kommer.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det ikke er nødvendig å velge enten en fiskedødelighet på 0,30 eller 0,35 i beskatningsstrategien for norsk arktisk sei. Det er heller ikke nødvendig å velge noe midt imellom. Forbundet vil heller foreslå at vi fastlegger en beskatningsstrategi som sier at fiskedødeligheten for nordøst arktisk sei skal ligge mellom 0,30 og 0,35. Dette vil gi myndighetene spillerom til å ta en del andre vurderinger ved fastsettelsen av kvotene for nordøst arktisk sei. I dette ligger det at dersom vi er inne i en situasjon med sviktende rekruttering og fallende gytebestand, så er dette et argument for å ligge nær 0,30. Dersom vi er inne i en situasjon med god rekruttering og sterk gytebestand, er dette et argument for å ligge nær 0,35. I tillegg er det mulig å ta hensyn til kvoteutviklingen i andre bestander som nordsjøsei og norsk arktisk torsk og hyse. Dersom disse utvikler seg negativt, kan det være et argument for å legge seg i den øvre del av intervallet dersom seibestanden er i god forfatning. Fiskebåtrederne Forbund mener fortsatt at det bør være regler for hvor mye kvoten kan endres fra et år til et annet.

Fiskebåtrederne Forbund vil derfor foreslå følgende beskatningsregel for nordøst arktisk sei:

- Ved gytebestandsnivå over føre-var nivået (Bpa), som for nordøst arktisk sei er 220.000 tonn, settes totalkvoten med basis i en fiskedødelighet som kan variere mellom 0,30 og 0,35 (Fpa). Ved fastsettelsen kan det tas hensyn til utviklingen i rekruttering og gytebestand, samt kvoteutviklingen for andre arter.
- Totalkvoten skal likevel ikke endres fra år til år med mer enn 15%.
- Dersom gytebestanden faller under Bpa skal det i reglene over legges til grunn en fiskedødelighet som endres lineært fra 0,30 ved Bpa til null ved en gytebestand lik null (og eventuelt en tilleggsbestemmelse om at det ikke tillates fiske ved gytebestander under et gitt nivå). Ved lave gytebestandsnivå settes ikke noen begrensning på variasjon i totalkvoten fra år til år."

Fiskebåtrederne Forbund mener at forbundets forslag til forvaltningsstrategi for sei i 2006 vil være et godt utgangspunkt for Fiskeri- og kystdepartementets varslede revisjon av strategien. Forbundet legger samtidig til grunn at en eventuell endring av strategien vil kunne kreve godkjenning av ICES, selv om det ikke er noe element i den foreslåtte strategien som tilsynelatende skulle være i strid med føre-var-kriteriene. Fiskebåtrederne Forbund mener at et endelig valg av ny forvaltningsstrategi først bør gjøres med virkning for kvoteåret 2011.

Når det gjelder kvotefastsettelsen for 2010, støtter Fiskebåtrederne Forbund forslaget fra Havforskningsinstituttet om å legge en fiskedødelighet på 0,32 til grunn i forvaltningsstrategien, i første omgang som et ad hoc føre-var tiltak. Dette vil gi en kvote på 193.000 tonn nordøst arktisk sei i 2010, som innebærer en reduksjon på 32.000 tonn, eller 14,2%, i forhold til kvoten i 2010. I forhold til forslaget fra ICES vil det gi en kvotereduksjon på 11.000 tonn.

Fiskebåtrederne Forbund vil til slutt bemerke at dersom Fiskeri- og kystdepartementet ønsker en enkel forvaltningsstrategi for nordøst arktisk sei, så er Havforskningsinstituttets forslag åpenbart lettere å håndtere enn forbundets forslag fra 2006, som åpner opp for en årlig diskusjon om valg av fiskedødelighet. Fiskebåtrederne Forbund viser likevel til at et slikt intervall i forvaltningsstrategien gir Fiskeri- og kystdepartementet større mulighet til å ta både biologiske

og andre hensyn i kvotefastsettelsen. Det kan være fordelaktig å ha denne muligheten for en av de sentrale hvitfiskbestandene, i og med at kvotefastsettelsen for de andre bestandene skjer i samarbeid med andre land.

Fiskebåtredernes Forbund er åpen for å øke tillatt endring i kvoten fra et år til et annet fra 15% til 20% i forvaltningsstrategien, nettopp for å kunne reagere raskt ved plutselige endringer i bestanden.

Fiskebåtredernes Forbund vil igjen gi uttrykk for at vi mener at kvotefleksibiliteten som ble innført i reguleringsopplegget for nordøst arktisk sei bør tas bort for godt. Det er spesielt uheldig med slik kvotefleksibilitet i situasjoner der det er usikkerhet knyttet til bestandsberegningene og bestandsutviklingen."

Fiskeri- og kystdepartementet valgte å legge gjeldende forvaltningsregel til grunn ved fastsettelsen av totalkvoten for nordøst arktisk sei i 2010, og fastsatte kvoten til 204.000 tonn. I praksis har dette sannsynligvis liten betydning, fordi totalkvoten ikke er blitt fisket de siste årene. Departementet har samtidig valgt å ikke benytte adgangen til å overføre kvoter fra 2009 til 2010, i tråd med forbundets forslag.

5 Bruk av cpue-tall i bestandsberegningene

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 30. september følgende brev til Havforskningsinstituttet om bruk av fangst pr enhet trålinsats (cpue) i bestandsberegningene, og behovet for å etablere nye tidsserier i trålfisket etter sei, hyse og torsk:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at fangstopplysninger fra fiskeflåten er viktige informasjonskilder i de fleste bestandsberegningene, og at blant annet tall for fangst pr innsatsenhet (CPUE) er benyttet i mange beregninger.

Fiskebåtredernes Forbund viser samtidig til at ICES i stadig flere sammenhenger har valgt å ekskludere CPUE-tall fra bestandsberegningene. Den viktigste årsaken til dette har vært at CPUE-tallene har gitt "støy" i bestandsberegningene i forhold til andre informasjonskilder, som data fra forskningstokt.

Fiskebåtredernes Forbund har ved flere anledninger vært kritisk til bruken av CPUE-tall i bestandsberegninger, og senest i et brev av 11. september d.å. om forskningen på bestandene av lange foreslo forbundet modifiseringer i CPUE-serien for fisket etter lange.

Fiskebåtredernes Forbund vil også vise til korrespondansen med Havforskningsinstituttet i 2007 om bruk av CPUE-tall i forskningen på nordøst arktisk torsk. I et brev av 3. oktober til Havforskningsinstituttet heter det blant annet om dette:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til vårt brev av 5. juli d.å. om utviklingen i CPUE (fangst pr innsatsenhet) for norske trålere i fisket etter nordøst-arktisk torsk. I følge Havforskningsinstituttets tall hadde CPUE for nordøst-arktisk torsk for norske trålere falt betydelig siden 2003/2004, noe Havforskningsinstituttet mente samsvarte godt med ACFM sin vurdering av bestandsutviklingen.

Fiskebåtrederne Forbund viste i brevet samtidig til at antakelsen om redusert CPUE for norske trålere i fisket etter nordøst-arktisk torsk var betvilt av næringen selv, og forbundet mente at det var nødvendig å se nærmere på dette. Forbundet anmodet dessuten Havforskningsinstituttet om å foreta modellkjøringer med uendret trålinsats de siste 4 årene, og undersøke hvordan dette slår ut i bestandsberegningene for nordøst-arktisk torsk.

I svarbrevet fra Havforskningsinstituttet av 5. september d.å. viser instituttet til at i bestandsberegningen for nordøst-arktisk torsk inngår kun den russiske CPUE serien, mens den norske CPUE serien ikke inngår. Den russiske serien viser en stabil CPUE i perioden 2004 – 2006, og Havforskningsinstituttet mener derfor at det ikke har noen hensikt å gjøre nye modellkjøringer.

Fiskebåtrederne Forbund er generelt kritisk til dagens bruk av CPUE serier i bestandsberegningene. Bruk av slike CPUE serier krever at forskerne har god oversikt over reguleringer og andre forhold som påvirker fiskernes handlingsmønster. Det kan for eksempel være at stengte felt hindrer fiskeflåten å utnytte de beste fiskefeltene enkelte år, og dette kan slå kraftig ut på CPUE tallene uten at det nødvendigvis reflekterer en endring i fisketilgjengeligheten. Sammensetningen av fartøyets kvoter, størrelsesfordelingen av fangstene og markedsmessige forhold kan også påvirke fiskemønsteret til fartøyene. Det er med andre ord så mange forhold som påvirker fangstratene til trålerne at CPUE tallene fra et år til et annet ikke er egnet til en ukritisk sammenligning.

Fiskebåtrederne Forbund har merket seg at den norske CPUE serien for nordøst-arktisk torsk ikke inngår i bestandsberegningen, og forbundet kan derfor ikke se at det er hensiktsmessig å bruke store ressurser på denne. Forbundet er samtidig svært betenkt over at den russiske CPUE serien for nordøst-arktisk torsk inngår i bestandsberegningene. Med bakgrunn i det godt dokumenterte russiske overfisket (underrapportering) har Fiskebåtrederne Forbund for å si det mildt liten tiltro til de russiske CPUE tallene, og stiller seg derfor undrede til at arbeidsgruppen i ICES tillater at disse blir brukt i bestandsberegningene for nordøst-arktisk torsk.

Fiskebåtrederne Forbund mener at Havforskningsinstituttet bør vurdere om det er rett bruk av ressursene å fortsette med CPUE serier i bestandsberegningene. Dersom forskerne mener at det fortsatt er behov for å benytte slike serier, mener forbundet at dette bør begrenses til å omfatte et fåtall fiskefartøyer der det også er mulighet til å ta hensyn til andre forhold som påvirker fisketakten. Det kan for eksempel være en ide å utvikle egne CPUE serier for referanseflåten."

Havforskningsinstituttet besvarte henvendelsen den 27. november s.å. I svarbrevet heter det:

"Vi viser til Deres brev av 3. oktober 2007 angående bruk av CPUE-serier i bestandsberegninger. Vi har foretatt en gjennomgang av bruken av slike serier i bestandsvurderingen av nordøst-arktisk torsk for perioden 1993-2007. Det viser seg at den norske CPUE-serien ble brukt i perioden 1995-2001, mens den russiske serien har vært brukt siden 1995. Begge seriene har bare blitt brukt for 9 år gammel og eldre fisk. Den norske serien ble tatt ut av bestandsvurderingene fra og med 2002 fordi man hadde informasjon om at i 2001 hadde innsatsen i det norske trålfisket forskjøvet seg fra andre til første halvår, og mesteparten av fisket på stor fisk skjer i første halvår. Den russiske serien ble beholdt for å ha minst en serie som dekker eldre fisk. Vi vil undersøke effekten av bruk av den russiske serien i bestandsvurderingen før neste møte i ICES Arctic Fisheries Working Group i april 2008. Arbeidsgruppen vil, basert på disse undersøkelsene, vurdere om denne serien fortsatt bør brukes i bestandsvurderingene. Dersom ICES' arbeidsgruppen finner at det vil være ønskelig å fortsette med bruk av

CPUE serier, vil vi komme tilbake til hvordan slike serier for det norske fisket best kan etableres."

Fiskebåtredernes Forbund viser også til at Havforskningsinstituttet i et foredrag på årsmøtet i Norsk Trållforening i vår varslet at CPUE-tallene for trålfisket etter nordøst arktisk sei var tatt ut av bestandsberegningene med virkning for kvoteåret 2010.

Fiskebåtredernes Forbund er fortsatt generelt skeptisk til hvordan CPUE-tall har vært brukt i bestandsberegningene de siste årene, og er enig i at det har vært riktig å utelukke bruken av disse seriene i enkelte bestandsberegninger. Forbundet er samtidig urolig over en situasjon der vi ekskluderer i utgangspunktet viktige og gode informasjonskilder som CPUE-tall fra bestandsberegningene, uten å erstatte disse med annen informasjon, for eksempel fra forskningstokt. Forbundet tror i den forbindelse at budsjettsituasjonen til Havforskningsinstituttet gjør det vanskelig å øke toktaktiviteten for å kompensere for bortfall av data fra fiskeflåten (CPUE).

Fiskebåtredernes Forbund mener på denne bakgrunn at det fortsatt vil være fornuftig å benytte CPUE-tall i bestandsberegningene, forutsatt at det kan etableres en ordning som sikrer at CPUE-tallene i større grad beskriver virkeligheten. Forbundet vil derfor konkret foreslå at det for hvert fiskeri der det er aktuelt å benytte CPUE-serier plukkes ut et representativt utvalg av 6 fartøyer som benyttes som datakilder (men er selvsagt åpen for å utvide antall fartøyer dersom dette er mer hensiktsmessig). Forbundet legger til grunn at dette ideelt sett bør være fartøyer som tradisjonelt satser i det aktuelle fiskeriet, og utvelgelsen bør skje i samarbeid mellom næringen og forskningen.

Fiskebåtredernes Forbund mener samtidig at det hvert år, og før dataene tas i bruk i bestandsberegningene, er nødvendig å ha et evalueringsmøte mellom næringen (aktørene) og forskerne for å kvalitetssikre fangstdataene fra fiskeflåten, og for å øke kunnskapen om utviklingen i tallene. Forbundet mener at et slikt opplegg kan gjøre CPUE-tall fra fiskeflåten til en svært god og viktig informasjonskilde i bestandsberegningene.

Fiskebåtredernes Forbund vil foreslå at det i første omgang etableres et slikt opplegg for trålfisket etter nordøst arktisk sei, hyse og torsk, og for sei i Nordsjøen. Dersom opplegget viser seg å fungere tilfredsstillende, kan dette selvsagt utvides til å omfatte også andre fiskerier og redskapsgrupper. Forbundet legger samtidig til grunn at opplegget evalueres fortløpende med sikte på forbedringer.

Fiskebåtredernes Forbund legger til grunn at det finnes datamateriale som gjør at disse CPUE-seriene kan etableres med tilbakevirkende kraft. Dette vil gjøre det mulig å benytte de nye CPUE-seriene allerede i bestandsberegningene til våren."

Havforskningsinstituttet viste interesse for å følge opp dette forslaget, og Fiskebåtredernes Forbund sendte følgende brev til instituttet den 25. november om valg av fartøyer i en ny cpue-serie for sei:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til tidligere korrespondanse om bruk av CPUE-serier i bestandsberegningene, og senest til vårt brev av 30. september d.å. til Havforskningsinstituttet. I brevet heter det blant annet:

"Fiskebåtredernes Forbund er fortsatt generelt skeptisk til hvordan CPUE-tall har vært brukt i bestandsberegningene de siste årene, og er enig i at det har vært riktig å utelukke bruken av disse seriene i enkelte bestandsberegninger. Forbundet er samtidig urolig over en situasjon der vi ekskluderer i utgangspunktet viktige og gode informasjonskil-

der som CPUE-tall fra bestandsberegningene, uten å erstatte disse med annen informasjon, for eksempel fra forskningstokt. Forbundet tror i den forbindelse at budsjettssituasjonen til Havforskningsinstituttet gjør det vanskelig å øke toktaktiviteten for å kompensere for bortfall av data fra fiskeflåten (CPUE).

Fiskebåtrederne Forbund mener på denne bakgrunn at det fortsatt vil være fornuftig å benytte CPUE-tall i bestandsberegningene, forutsatt at det kan etableres en ordning som sikrer at CPUE-tallene i større grad beskriver virkeligheten. Forbundet vil derfor konkret foreslå at det for hvert fiskeri der det er aktuelt å benytte CPUE-serier plukkes ut et representativt utvalg av 6 fartøyer som benyttes som datakilder (men er selvsagt åpen for å utvide antall fartøyer dersom dette er mer hensiktsmessig). Forbundet legger til grunn at dette ideelt sett bør være fartøyer som tradisjonelt satser i det aktuelle fiskeriet, og utvelgelsen bør skje i samarbeid mellom næringen og forskningen.

Fiskebåtrederne Forbund mener samtidig at det hvert år, og før dataene tas i bruk i bestandsberegningene, er nødvendig å ha et evalueringsmøte mellom næringen (aktørene) og forskerne for å kvalitetssikre fangstdataene fra fiskeflåten, og for å øke kunnskapen om utviklingen i tallene. Forbundet mener at et slikt opplegg kan gjøre CPUE-tall fra fiskeflåten til en svært god og viktig informasjonskilde i bestandsberegningene.

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at det i første omgang etableres et slikt opplegg for trålfisket etter nordøst arktisk sei, hyse og torsk, og for sei i Nordsjøen. Dersom opplegget viser seg å fungere tilfredsstillende, kan dette selvsagt utvides til å omfatte også andre fiskerier og redskapsgrupper. Forbundet legger samtidig til grunn at opplegget evalueres fortløpende med sikte på forbedringer.

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at det finnes datamateriale som gjør at disse CPUE-seriene kan etableres med tilbakevirkende kraft. Dette vil gjøre det mulig å benytte de nye CPUE-seriene allerede i bestandsberegningene til våren."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at bestandene av nordøst arktisk torsk og hyse synes å være i god forfatning, mens det er knyttet større usikkerhet til bestandsutviklingen for nordøst-arktisk sei og sei i Nordsjøen. Forbundet mener at det i første omgang er viktigst å få etablert nye og representative CPUE-serier for trålfisket etter sei.

Fiskebåtrederne Forbund har på denne bakgrunn utarbeidet et forslag til hvilke fartøyer som bør være med i en slik CPUE-serie for fisket etter sei. I den forbindelse er det lagt vekt på at fartøyet har vært aktivt inne i seifisket de siste årene, og at det ikke er skjedd endringer med hensyn til fiskemønster eller redskapsbruk. Dette for å sikre at det kan etableres en operative CPUE-serie fra starten av. Vi har også forsøkt å plukke ut fartøyer som er representative for seifisket både i Nordsjøen og nord om 62°N.

På denne bakgrunn vil Fiskebåtrederne Forbund foreslå at det etableres CPUE-serier for trålfisket etter sei i Nordsjøen og nord om 62°N basert på følgende fartøyer:

Granit IV
Langenes
Sunderøy
Båtsfjord
Nordøytrål
Havstrand
Ramoen

Dette er fartøyer med lang historie i trålfisket etter sei, og som forventes å være inne i fisket også de kommende årene.

Fiskebåtrederes Forbund antar at Fiskeridirektoratet har anledning til å frigjøre fangststatistikk på fartøynivå for de aktuelle fartøyene, og vil anmode Havforskningsinstituttet om å ta initiativ til at dette blir gjort. Dersom det er nødvendig å innhente tillatelser fra de enkelte rederiene, kan forbundet være behjelpelig med dette. Fiskebåtrederes Forbund forutsetter uansett at dette er opplysninger som ikke blir offentliggjort."

Fiskebåtrederes Forbund er kjent med at Havforskningsinstituttet har startet arbeidet med å etablere en ny cpue-tidsserie basert på de aktuelle fartøyene.

6 Minstemålet for hyse

Fiskebåtrederes Forbund sendte den 16. september følgende brev til Havforskningsinstituttet med forslag om redusert minstemål for nordøst arktisk hyse. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederes Forbund viser til at Norge og Russland i kommisjonsmøtet i fjor ble enige om å sette ned en arbeidsgruppe for utarbeidelse av enhetlige og felles tekniske reguleringer for fiske på felles bestander i Barentshavet og Norskehavet. I mandatet til arbeidsgruppen er det lagt opp til at sluttrapporten fra dette arbeidet skal legges frem på Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonens 38. sesjon i oktober.

Fiskebåtrederes Forbund kommenterte dette arbeidet i sin uttalelse til årets kvoteforhandlinger med Russland. Her heter det blant annet:

"Fiskebåtrederes Forbund viser til at Russland opererer med en maskevidde på 125 mm ved fiske etter de viktigste bunnfiskbestandene i russiske områder, mens Norge har krav til en maskevidde på minst 135 mm. Når det gjelder minstemålene benytter Russland 42 cm for torsk, 39 cm for hyse og 35 cm for sei. De norske minstemålene i Barentshavet er henholdsvis 47 cm for torsk, 44 cm for hyse og 45 cm for sei.

Fiskebåtrederes Forbund legger til grunn at en harmonisering av de tekniske bestemmelsene vil kunne innebære at det må finnes et kompromiss mellom norske og russiske bestemmelser. Forbundet vil gjenta sin anbefaling om at Norge i slike forhandlinger må vise vilje til kompromiss, og ikke legge seg på en linje der de norske bestemmelsene skal kopieres av Russland. Fiskebåtrederes Forbund mener at dette vil være nødvendig dersom partene skal lykkes med å etablere harmoniserte tekniske reguleringsbestemmelser. Forbundet mener samtidig at når partene først er blitt enige om felles bestemmelser, vil det være lettere å endre disse dersom det kan fremlegges gode biologiske argumenter for dette.

Når det er sagt, vil Fiskebåtrederes Forbund gi uttrykk for at det fra næringens side er et større ønske om at det vises vilje til kompromiss når det gjelder minstemålet for hyse, enn hva som er tilfellet for minstemålet for torsk og maskevidden. Forbundet legger til grunn at minstemålet for sei ikke blir noe tema.

Fiskebåtrederes Forbund vil i den forbindelse vise til at store fiskefelt har vært stengt ved Bjørnøya de siste årene fordi innblandingen av undermåls hyse er for stor. I svært mange tilfeller har dette fisket foregått på stor og fin hyse, men der et for stort innslag av hyse like under minstemålet har medført at feltet er blitt stengt. Dette har igjen ført til at den russiske flåten, og delvis den norske, har gått inn i russisk sone for å fiske hyse i dette området. Informasjon forbundet har mottatt fra fisket i dette området tyder på at fisket foregår på en totalt sett mer småfallen hyse enn det som er tilfellet ved

Bjørnøya, og når det gjelder de russiske fartøyene vil de også kunne forholde seg til et lavere minstemål og mindre maskevidde enn det som gjelder i norsk sone.

Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at en liten reduksjon av det norske minstemålet for hyse til 42 cm, og en samtidig heving av det russiske minstemålet for hyse til 42 cm, vil kunne gi et bedre beskatningsmønster for hyse enn det vi har i dag. Forbundet mener at beskatningen også vil kunne forbedres ved en ensidig norsk reduksjon av minstemålet av hyse til 42 cm, gjennom at en større del av hysekvotene vil bli fisket i norsk sone."

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at fremdriften i arbeidsgruppen som skal utrede felles tekniske reguleringer for fiske på fellesbestander delvis er stoppet opp, og at det er lite sannsynlig at partene greier å bli enige om harmoniserte tekniske reguleringer under årets kvoteforhandlinger.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til vår antakelse om at også en ensidig norsk reduksjon av minstemålet for hyse til 42 cm vil kunne gi en bedre biologisk beskatning av bestanden av nordøst arktisk hyse. Dette begrunnes med at en slik reduksjon vil føre til færre stengninger av viktige hysefelt rundt Bjørnøya, og dermed muliggjøre at en langt større andel av hysekvotene kan fiskes i norsk sone, fremfor i russisk sone, hvor minstemålet er 39 cm.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Havforskningsinstituttet om å vurdere de biologiske konsekvensene av å redusere minstemålet for hyse fra 44 cm til 42 cm i norsk sone i Barentshavet, med bakgrunn i det fiskemønster som er etablert i Barentshavet de siste årene."

T-svarbrevet fra Havforskningsinstituttet, datert 29. september, heter det:

"Viser til henvendelse fra Fiskebåtrederne Forbund angående redusert minstemål for nordøst arktisk hyse datert 16. september 2009.

En kvantifisering av virkningen av å endre minstemål på hyse fra 44 til 42 cm i norsk sone og i vernesonen samtidig med at man endrer minstemålet i russisk sone fra 39 til 42 cm er en nokså sammensatt og komplisert oppgave. Enkle studier som vi nylig har gjennomført har ikke vært konkluderende. Vi benytter heller anledningen til å beskrive vår oppfatning av noen faktorer som spiller inn og går noen skritt i retning av å sannsynliggjøre virkning av disse. Vi ser heller ikke bort fra at andre faktorer kan spille en rolle.

Som det påpekes benyttes minstemål som et kriterium for stenging av felt, men har også en direkte påvirkning av den enkelte utøver av fisket (flytting ved for stor innblanding etc.). Et første skritt i retning av å vurdere virkning av endret minstemål vil være å se om dette vil slå ut på stengningene. En detaljert gjennomgang av noen års stenginger inklusive analyse av de fangstdata som er benyttet ved stenging blir vesentlig. Dette er informasjon som ikke er lett tilgjengelig. Vi har også store vansker med å anslå hvilke områder som er kontrollert, hvilke områder som ikke er kontrollert og om noen av disse "burde vært" stengt. Ved et redusert minstemål kan vi likevel regne med at noen av stengingene ikke ville blitt gjennomført, og fisket ville fortsatt. Vi kjenner ikke til noen stenginger i russisk sone på grunn av hyse, og det er derfor vanskelig å anslå hvorvidt en økning av minstemål i russisk sone vil slå ut i stenging av felt.

Et vesentlig punkt blir å vurdere fangst med og uten stenging. Hvis fisket forflyttes til områder med større hyse, kan vi regne med en forskyvning av beskatningsmønsteret i retning av større fisk. Men muligheten er også til stede for at fisket forskyves til områder med mer småfallen fisk (som kan være russisk sone).

Hvis vi i dette bildet plukker ut antagelsen om at fiskemønsteret ved overgang til lavere minstemål representerer at mer småfisk blir fisket, og at en tilsvarende mengde større fisk ikke blir fisket, er det videre vekst av overlevende fisk som avgjør om utbyttet går opp eller ned. For hyse rundt minstemålet ser det i gjennomsnitt ut til at veksten er større enn den naturlige dødeligheten, mens for fisk et stykke lenger opp i størrelse vil økt overlevelse ikke bidra til bestandsvekst. Hvor høyt men må i størrelse for at bestandsveksten blir negativ, vil variere med vekstforhold. Enkle gjennomsnittsbetraktninger antyder at fisk noe over 2 kg og oppover ikke bidrar vesentlig til bestandsvekst. For å utnytte vekstpotensialet bør da fisk være fullt rekruttert til fisket ved en litt lavere størrelse enn dette (også avhengig av fiskedødelighet).

Dagens totale beskatningsmønster ser ut til å være noe forskjøvet mot større fisk enn det man kunne forvente ut ifra seleksjonsmønsteret i trål som benytter rist med 55 mm spileavstand. Stenging av felt benyttes til slik forskyvning eller forbedring av beskatningsmønster, mens også utkast vil ha en tilsvarende virkning hvis det ikke inkluderes i bestandsberegningene. Havforskningsinstituttet vurderer det slik at utkast utgjør en vesentlig del av usikkerheten i bestandsberegninger, vår oppfatning av bestandsdynamikk og i spørsmål som har med beskatningsmønster å gjøre.

En vesentlig faktor som Havforskningsinstituttet tradisjonelt ikke har hatt i oppgave er å vurdere den økonomiske virkningen av stengte felt. Økonomien i et fiskeri vil avhenge av hvor mye innsats som trengs for å ta et bestemt kvantum. Det er ikke vanskelig å forstå at å bli ute-stengt fra områder med de høyeste fangstratene vil kunne ha en negativ påvirkning av lønnsomhet, selv om utbyttet i tonn kan bli noe høyere.

Konklusjon: Havforskningsinstituttet har ikke tilstrekkelig informasjon og kunnskap til å beregne effekten av å endre minstemålet på hyse til 42 cm (eventuelt som ensidig norsk tiltak). Endringen i bestand og utbytte ser ut til å være liten uten at vi kan si hvilken retning det vil slå ut."

Fiskebåtrederne Forbund vil følge opp denne saken.

7 Kartlegging av loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 16. september følgende brev til Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet om å kartlegge loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at Norge, Island og Grønland inngikk en trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen den 12. juni 1989. Rammeavtalen om reguleringene i loddefisket er senere reforhandlet tre ganger, henholdsvis 25. juni 1992, 29. juni 1994 og 18. juni 1998. Rammeavtalene bestemmer hvilke prosentandeler de tre partene skal ha av totalkvoten for lodde, og i hvilket omfang partene kan fiske av sin kvote i sonene til de andre partene i den enkelte loddesepong.

Island sa opp trepartsavtalen med Norge om regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen den 30. oktober 2002, med virkning fra 1. mai 2003. Det ble gjennomført nye forhandlinger, og en ny avtale ble undertegnet den 9. juli 2003. Den viktigste endringen var at avtalen heretter skulle gjelde for ett år om gangen, mot tre år i den gamle avtalen.

I og med at ingen av partene sa opp avtalen innen fristen i 2008, gjelder avtalen frem til og med 31. mai 2010. Neste frist for å si opp avtalen er 30. november 2009.

Fiskebåtrederne Forbund har ikke tatt stilling til om Norge bør benytte seg av anledningen til å si opp avtalen innen 30. november d.å. Forbundet har heller ikke informasjon som indikerer at Island ønsker å si opp avtalen, men det kan ikke utelukkes i og med at det er flere uavklarte fiskerisporsmål mellom Norge og Island for tiden.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at det er registrert lite lodde i islandske farvann de siste årene, og at det ikke ble noe norsk loddefiske i området i forrige sesong. Det er foreløpig heller ikke noe som tyder på at det blir noe norsk loddefiske i området under årets sesong.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at islandsk havforskning og fiskeriforvaltning i første rekke konsentrerer seg om å kartlegge loddebestanden i islandsk sone, og i mindre grad i andre lands soner. Forbundet er samtidig kjent med at Havforskningsinstituttet på et forskningstokt i området nylig har registrert betydelige mengder lodde i området mellom Grønland og Jan Mayen, men mengden og utbredelsen av dette funnet synes ikke å være tilstrekkelig dokumentert.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det i tilknytning til en eventuell reforhandling av rammeavtalen om loddefiske med Island, enten avtalen blir sagt opp fra norsk eller islandsk side, vil være i norsk interesse å forsøke å kartlegge utbredelsen av lodde i farvannene mellom Grønland og Jan Mayen. Forbundet vil derfor anmode Fiskeri- og kystdepartementet om å ta initiativ til et forskningstokt for å få utvidet kunnskap om loddebestanden i området. Fiskebåtrederne Forbund mener at et slikt tokt eventuelt kan gjennomføres med et innleid fiskefartøy.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om en snarlig tilbakemelding om departementet er positive til et slikt tokt, og en nærmere dialog med Havforskningsinstituttet og næringen med hensyn til gjennomføring og finansiering."

I svarbrevet fra Fiskeri- og kystdepartementet, datert 3. november, heter det:

"Vi viser til brev av 16. september 2009 vedrørende trepartsavtalen om lodde og kartlegging av loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen.

Island har de siste årene lagt betydelig innsats i å kartlegge loddebestanden. Fiskeri- og kystdepartementet hadde 27. januar 2009 et bilateralt med islandske fiskerimyndigheter i Reykjavik. I møtet ble det uttrykt interesse fra islandsk side om vitenskapelig samarbeid om forskningen på lodde. Departementet tok derfor i vinter kontakt med Havforskningsinstituttet for å avdekke om de hadde relevante toktplaner som om mulig også kunne øke kunnskapen om loddebestanden ved Island. Instituttet opplyste at de ikke hadde tokt i 2009 som kunne dekke slik kartlegging av loddebestanden.

Toktet som Fiskebåtrederne forbund refererer til er et kombinert hvaltelling/laksevideo-trålingstokt som ble gjennomført med leiefartøy i juli 2008. Toktet gikk i områdene sør og vest av Svalbard og i Grønlandshavet. Informasjon om toktet finnes på www.salsea.info.

Norskehavet er for øyeblikket preget av store pelagiske bestander. Dette har sannsynligvis ført til en vestlig vandringsbølge både av sild og makrell. På grunn av den vestlige fordelingen vil polarfrontområdet gis høyere prioritet fremover, og kommende års tokt vil legge opp til en dekning av hele området inn til iskanten. Toktet som nylig ble planlagt under et møte på Færøyene blir et koordinert tokt mellom Island, Færøyene og Norge. EU er også invitert til å delta. En utvidelse av økosystemtoktet i Norskehavet i juli-august 2010 vestover til iskanten vil kunne medføre at Jan Mayen-lodden dekkes og at det kan utføres et trålkustisk estimat av bestanden.

Departementet tar imidlertid et lite forbehold knyttet til at endelig toktprogram for 2010 ikke er vedtatt av Havforskningsinstituttet."

8 Bestandssituasjonen for lange

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 11. september følgende brev til Havforskningsinstituttet om bestandssituasjonen for lange, herunder utfordringer knyttet til kunnskapen om bestanden, rødlisting og markedsreaksjoner:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til gårsdagens hyggelige møte hos Havforskningsinstituttet om situasjonen for bestanden(e) av lange i det Nordøstlige Atlanterhav, forskningsmetodene som benyttes, rødlistespørsmålet, samt markedenes reaksjoner i forhold til bærekraftige fiskerier. Fiskebåtrederne Forbund ønsker gjennom denne henvendelsen å oppsummere situasjonen, gjøre våre synspunkter gjeldende, samt be om konkrete tilbakemeldinger på enkelte forhold av betydning for å lette markedets uro i forhold til langefisket.

Bestandenes tilstand og modifisering av CPUE metodikken

Bestandenes tilstand er noe ulikt beskrevet for de ulike områdene norske fiskere opererer i. ICES beskriver status slik:

ICES IIa (Norge):

"Commercial cpue for Norwegian longliners has in recent years been lower than observed in the 1970s and 80s. There is some evidence of a recent increase."

ICES Vb (Færøyene):

"Abundance indices suggest that ling in the management unit Vb is stable at a low level compared with the 1970s and 80s"

ICES Va (Island):

"A survey biomass index shows increasing abundance since 2000. The levels are currently at a similar high level as in the start of the series. There are indications that fishing mortality may have declined in recent years."

ICES IVa, VIa, VIb; m.fl, dvs øvrige områder (viktigst er områdene ved Shetland og nordvest for de britiske øyer):

"The cpue series of the main fleet in Divisions IVa, VIa, and VIb suggest that the abundance has remained at a reduced level after the decline in the 1970s to 1990s."

Informasjonen om arten innhentes stort sett gjennom data fra fiskeriene, og lite fra forskningstokt. Det er derfor ikke grunnlag for å utføre bestandsberegninger, og overvåking av bestanden består i stedet av tidstrender for fangstinformasjonen, hovedsakelig såkalt "fangst per innsatsenhet" eller CPUE (catch per unit of effort). Denne blir målt som antall kilo fanget fisk pr krok satt. Dataene før år 2000 er hentet ut fra få innsamlede fangst dagbøker, mens de etter år 2000 består av fangstinformasjon fra store deler av flåten. Det skjedde dermed en vesentlig forbedring av grunnlagsinformasjonen etter årtusenskiftet. Det tilføyes også at kun de islandske dataene er basert på tradisjonelle survey data, og ikke fangstbasert datagrunnlag.

Med unntak for Island beskriver ICES tilstanden i langebestanden(e) i forholdsvis negative vendinger sammenliknet med historiske nivå, selv om det for alle områder er observert en jevn og stabilt positiv trend år for år etter år 2000 (når datagrunnlaget ble betydelig utvidet).

Som Fiskebåtrederne Forbund har fremholdt stemmer ikke den forholdsvis negative beskrivelsen av langebestandene fra ICES overens med fiskernes opplevelse på fangstfeltene. Tvert imot er fiskernes opplevelse at bestandene er i klar bedring på alle viktige fangstområder.

De fleste fiskere er enige i at bestandssituasjonen for lange i 1990-årene var relativt dårlig, og de hadde registrert en negativ fangstutvikling i en årrekke. Med bakgrunn i dette foreslo Fiskebåtrederne Forbund at det ble etablert en enhetskvoteordning (senere strukturkvoteordning) for autolineflåten som skulle redusere antallet fartøy i fisket. Ordningen innebar at fartøy kunne overta andre fartøys kvoter av torsk, hyse og sei, forutsatt at det avgivende fartøyet ble tatt ut av alt fiske og destruert. Et fartøy kunne maksimalt overta to andre fartøys kvoter av torsk, hyse og sei, og fiske disse i tillegg til de kvoter det hadde selv. Fartøyene som ble destruert ble slik også fjernet fra fisket etter lange (og brosme).

Strukturkvoteordningen ble særdeles effektiv i autolineflåten. Fra et antall på om lag 90 fartøyer i 1998-99, var det allerede i 2001/2002 under 50 fartøyer i drift, og i 2009 er det kun 37 aktive fartøyer igjen. Hovedeffekten av struktureringen ble altså gjennomført rundt årtusenskiftet og tidlig i dette tiåret. De gjenværende fartøyene fikk vesentlig mer torsk-, hyse og seikvoter i nord, og dreiet sin fangstinnsetts bort fra lange- og brosmefisket og over til disse andre artene i lengre deler av året. Dermed kom effekten for bestandene av lange (og brosme) på to måter. Om lag 50 havgående autolinebåter ble tatt ut av fisket, og de gjenværende fikk så store kvoteøkninger av torsk, hyse og sei at de fikk mindre tid tilgjengelig for fiske etter lange (og brosme). Selv om nyere fartøy teknologisk sett er mer effektiv enn eldre og derfor kan sette flere kroker i sjøen det enkelte døgn, tilbringer de mer av sin tid i andre fiskerier. Når de driver lange-/brosme fiske dekker de færre lokasjoner.

Denne betydelige struktureringen som autolineflåten har foretatt, er etter Fiskebåtrederne Forbunds syn hovedforklaringen på at lange (og brosme) ressursene nå er i positiv utvikling. Det har imidlertid vært en meget krevende omstilling som har kostet betydelige midler og tatt lang tid (det har tatt noe i overkant av en generasjonsalder for langebestandene før lineflåten har begynt å høste fruktene av strukturinvesteringen).

Fiskebåtrederne Forbund registrerer at den positive trenden blir fanget opp i CPUE tallene, men vi frykter at en kombinasjon av flere årsaker medfører at metoden ikke i tilstrekkelig grad fanger opp den positive utviklingen, samtidig som man sammenlikner seg med en historie som kan være uriktig beskrevet som følge av et veldig tynt grunnlagsmateriale for de historiske tallene.

Konkret vil Fiskebåtrederne Forbund foreslå følgende tilpasninger i metodikken;

- Etablering av en ny, parallell tidsserie av CPUE tall f.o.m år 2000.
- Kun turer hvor mer enn 50% av fangsten består av lange/brosme inngår i datagrunnlaget.
- Eventuelle endringsmønster i autolineflåtens utbredelsesmønster over tid undersøkes ved studie av fangstdagbøker eller satelittspøringsopplysninger.

Hensikten med tilpasningene er å bidra til at tallmaterialet i større grad konsentreres om turer der målarten har vært lange/brosme, slik at tallmaterialet ikke forstyrres av priser, kvoter av andre arter det enkelte år mv. I tillegg at gjeldende lange tidsserie kan suppleres med informasjon fra en ny tidsserie basert på bedre, mer omfattende og mer spisset datagrunnlag. Dessuten at de endrede fangstmønster som har oppstått i kjølvannet av struktureringen kan inngå i kunnskapsgrunnlaget.

Fiskebåtrederne Forbund mener i tillegg at det er en grunnleggende svakhet ved bruk av CPUE metoden at den betrakter hver krok som settes som like fangsteffektiv, uavhengig av antall krok som settes. Fiskerne forventer imidlertid av ulike årsaker ikke en dobling av fangsten ved å doble antall krok satt på en fangstlokasjon. Det skyldes at man starter fisket på en

kjent god lokasjon, og sprer bruket ut fra denne. Likeledes settes ofte nye og sterkere liner fra en god lokasjon, over en dårlig lokasjon til en ny god lokasjon, i stedet for som mange enkeltstubber. CPUE metoden vil da vise lavere fangst pr krok satt jo flere kroker et fartøy setter, ettersom metoden forutsetter en lineær sammenheng mellom antall krok satt og fangst. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor det ideelt sett burde vært justert for dette i CPUE metoden, men erkjenner at dette er svært vanskelig å gjøre. Denne implisitte svakheten ved metoden bør imidlertid beskrives og inngå i ICES sitt kunnskapsgrunnlag.

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at Havforskningsinstituttet gjennom de tradisjonelle bunntråltoktene innhenter informasjon om andre arter enn torsk/hyse/sei, men at ikke all innsamlet informasjon blir systematisert og benyttet. Dersom det under bunntråltoktene er innsamlet data som kan benyttes til å øke kunnskapen om rekrutteringen til bestanden av lange, vil Fiskebåtrederne Forbund anmode om at et analysearbeid igangsettes på dette området.

Rødlisten

Den såkalte "Rødlisten" er en database hos The International Union for Conservation of Nature (et omfattende internasjonalt nettverk av miljøorganisasjoner, medlemsland, vitenskapsfolk mv). Databasen har i flere tiår vurdert status i bestander/underbestander/populasjoner av planter og dyr globalt. Fisk har vært og er fortsatt bare i svært begrenset grad med i rødlistevurderinger, og det er debatt om hvorvidt kriteriene som IUCN anvender kan benyttes på fiskebestander. De fem rødlistekriteriene IUCN legger til grunn kan oppsummeres slik:

A – Kraftig populasjonsreduksjon, uavhengig av populasjonsstørrelse

Gjelder alle arter som nylig (siste 3 generasjoner, minimum 10 år - maksimum 100 år) har gjennomgått, eller som realistisk forventes å gjennomgå, sterk populasjonsnedgang.

B – Lite utbredelsesområde eller forekomstareal

Tilleggsriterier som må oppfylles inkluderer bestandsnedgang, ekstreme svingninger i forekomster og/eller få eller sterk fragmentering av forekomst.

C – Liten populasjon med bestandsnedgang

Tilleggsriterier som må oppfylles inkluderer bestandsnedgang, ufordelaktig bestandsstruktur (eksempelvis oppsplittede små bestander) og/eller store svingninger i bestandsstørrelse.

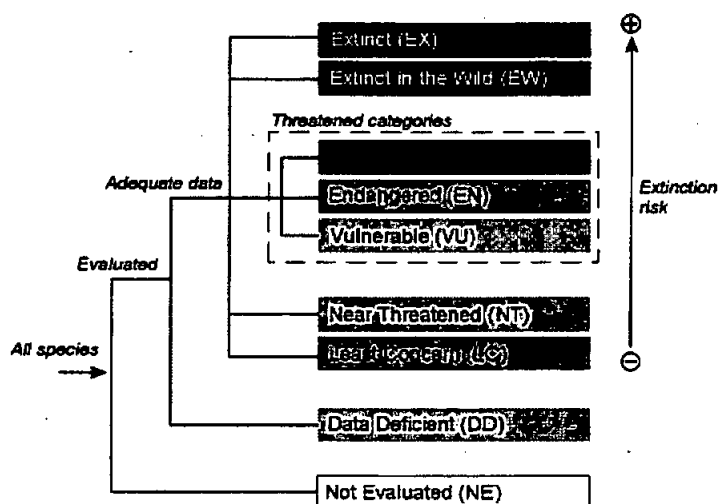
D – Svært liten populasjon eller svært lite forekomstareal/få lokaliteter. Kriteriet gjelder særlig for arter som ikke har påvist bestandsreduksjon, men som likevel er sårbare fordi de er svært få eller forekommer innenfor svært få eller små områder.

E – Kvantitativ analyse

Kriteriet brukes når man har omfattende data om en art og en kvantitativ analyse av risiko for utdøing kan gjøres.

Det er IUCN- A kriteriet som er benyttet ved rødlistevurdering av fisk i Norge. Kjernen i debatten om hvorvidt dette kriteriet er anvendbart for fisk handler om den relative forskjellen i utryddelsesrisiko for ulike arter av dyr og fisk, samt at man i denne vurderingen ikke ser på den faktiske bestandsstørrelsen, men kun på endringen over tid. En del fiskebestander kan naturlig svinge betydelig mer enn dyr og plantearter, og dermed i perioder betegnes som truet til tross for at arten bare er gjenstand for naturlige svingninger. Eksempelvis er det nok slik at dersom en populasjon på totalt 150 skandinaviske fjellrever reduseres med 30%, så vil dette være mer kritisk for denne bestanden enn dersom en fiskebestand på for eksempel 100.000 tonn reduseres til 70.000 tonn over samme tidsperiode. Det er jo tross alt fortsatt ti-talls, kanskje hundretalls millioner individ igjen av den aktuelle fiskebestanden. IUCN-A kriteriet tar ikke slike hensyn til den faktiske bestanden, men "stirrer blindt" på den relative bestandsendringen over tid.

Basert på en vurdering etter ett eller flere IUCN kriterier graderes artene i forhold til grad av risiko for global utryddelse. Risikoklassene illustreres i figuren under:

Det er artsdatabankene i de forskjellige landene som listefører/vedlikeholder rødlisten for de ulike bestandene i de respektive landene. Eksempelvis er det den norske Artsdatabanken som listefører bestanden av lange i norsk sone, mens Artsdatabanken i Sverige listefører bestanden av lange i svenske farvann.

Situasjonen for langebestandene som beskattes av norske fiskere i forhold til IUCNs rødliste er at arten i ICES IIa (Norskekysten) av den norske artsdatabanken er klassifisert som Nær truet (NT). I alle øvrige områder er det ikke gjort rødlistevurderinger, dvs Not Evaluated (NE).

Imidlertid er bestanden av lange i den svenske artsdatabanken klassifisert som sårbar (VU), og den svenske artsdatabanken vurderer å flytte den til truet (EN) i revideringen for 2010.

Et hovedproblem med rødlistevurderinger av lange både i Norge og Sverige er at de respektive artsdatabankene beskriver bestanden som en Nordatlantisk bestand, samtidig som oppdraget deres er å beskrive arten i sitt område. I Sveriges tilfelle er imidlertid kategoriseringen tilsynelatende basert på landingstall for Kattegatt, mens den i Norges tilfelle er basert på CPUE tall for alle områder i Nord-Atlanteren.

Fiskebåtrederne Forbund mener i utgangspunktet at rødlistevurderinger av fisk ikke burde foretas fordi IUCN kriteriene ikke er overførbare til fisk. Forbundet vil også peke på at CPUE målet er et fangstmål, og at norske rødlistevurderinger er basert på (omstridte) fangstmål over en lengre tidsperiode, mens IUCN-A kriteriet dreier seg om et utviklingen i bestanden over en lengre periode (3 generasjoner).

Dersom man fra norsk side vil fortsette med rødlistevurderinger av fisk, vil vi be Havforskningsinstituttet bidra til en opprydding i hvilke områder artsdatabanken både i Norge og Sverige skal legge til grunn for sine vurderinger, og en klargjøring av hvilke områder for bestanden de har vurdert i publiseringen av resultatene. Vi ber også om at man i den norske vurderingen legger til grunn riktig generasjonslengde og følgelig riktig tidsperiode som grunnlag for rødlistevurderingen.

Markedsreaksjoner og behov for klargjørende informasjon

Fiskebåtredernes Forbund orienterte i vårt møte om de reaksjoner lange møter i markedet, spesielt i Sverige, som følge av økt fokus på bærekraftige fiskerier. Forbundet mener det er spesielt uheldig at nettopp lange, et godt eksempel på hvorledes strukturtilpasninger har skapt grobunn for en økt bestand, blir rammet i markedet nå når fiskernes investeringer etter snart et tiår er i ferd med å gi avkastning. Det er rødlisting kombinert med miljøvernorganisasjoners egne bestandsvurderinger som er hovedutfordringen. Dette må møtes med korrekt og saklig informasjon.

I det svenske markedet har WWFs fiskeguide uvanlig stor betydning for de innkjøpsvalg som de ledende butikkjeder og institusjonsmarkedet gjør. Lange er i denne guiden med "bred penn" gitt rødt lys, uten at det er sondret noe nærmere om hvilke fangstområder det eventuelt advares mot.

Fiskebåtredernes Forbund har gjennomgått vurderingen som ligger til grunn for WWFs anbefaling, og er gjennom dialogen med Havforskningsinstituttet kjent med at det foreligger informasjon, blant annet gjennom referanseflåtedata, som kan bidra til å endre WWFs fargevalg. WWF vurderingen gir nemlig minuspoeng der de i vurderingen ikke har funnet tilgjengelig informasjon, og da er det nødvendig å opplyse om kunnskap som foreligger.

Spesielt gjelder dette i forhold til eventuell bifangst av rødlistede/truede arter. Fiskebåtredernes Forbund vil be Havforskningsinstituttet, med grunnlag i data fra referanseflåten, om å beregne andelen av rødlistede/truede arter i autolineflåten fangster, om mulig avgrenset til lange/brosme fisket, angitt som prosent av totalfangst.

Det er også reist spørsmål ved om andeler av fangsten under langefisket på andre måter kan være uønsket (juvenile fish), samt om det foreligger utkast, eventuelt i hvilken utstrekning. Fiskebåtredernes Forbund vil derfor be om Havforskningsinstituttets vurdering, gitt de dybder og fangstområder langefisket foregår, av om utkast og/eller innslag av undermåls fisk representerer en utfordring i fisket etter lange, samt om det er mulig å si noe om nivå og type utkast som eventuelt måtte forefinnes.

Utover dette ønsker vi Havforskningsinstituttets vurdering av om det foreligger bevis knyttet til "substantial ecosystem changes, such as cascade effects or major food chain effects" i tilknytning til langefisket, eller om dette fra HI's side anses usannsynlig."

Brevet er foreløpig ikke besvart, men det har vært en god dialog mellom Fiskebåtredernes Forbund og Havforskningsinstituttet knyttet til CPUE problematikken samt rødlistespørsmålet. Saken vil bli fulgt opp i 2010.

9 Forvaltningen av snabeluer-bestanden

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 16. mars følgende brev til Havforskningsinstituttet om forvaltningen av bestanden av snabeluer:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til vårt brev av 4. februar 2008 om forvaltningen av bestanden av snabeluer. I brevet heter det blant annet:

"Fiskebåtredernes Forbund legger til grunn at de positive opplysningene om snabeluerbestanden vil tvinge frem en ny debatt om hvordan bestanden skal forvaltes. Den

debatten er for øvrig allerede i gang etter at NEAFC i fjor vedtok å åpne for et direktefiske etter snabeluer i internasjonalt farvann i Norskehavet på 15.500 tonn i 2007, og 14.500 tonn i 2008. Samtidig fortsetter de strenge bifangstreguleringene for snabeluer i norsk sone.

Fiskebåtrederne Forbund mener det er problematisk og uakseptabelt å fortsette med strenge reguleringer for snabeluer for norske fartøyer i norsk sone, samtidig som en internasjonal fiskeflåte skal høste avkastningen av bestanden gjennom et direktefiske etter snabeluer i Norskehavet. Forbundet kan ikke akseptere en slik fordeling av fiske-mønsteret. Fiskebåtrederne Forbund ser samtidig at det finnes enkelte utfordringer når det gjelder et økt fiske etter snabeluer i norsk sone, og da i første rekke knyttet til bestandssituasjonen for vanlig uer som fortsatt antas å være dårlig.

Fiskebåtrederne Forbund har allerede anmodet Fiskeri- og kystdepartementet om å endre bifangstbestemmelsen for trålfisket etter uer i norsk sone, slik at bifangsten heretter utelukkende blir avregnet ved landing, og ikke også pr hal. Dette er et begrenset tiltak som har små kvantumsmessige effekter, og som bør være uproblematisk i dagens situasjon. Forbundet trenger imidlertid mer kunnskap før det er forsvarlig å konkludere med hva som bør være norsk strategi videre når det gjelder beskatningen av bestanden av snabeluer. På denne bakgrunn vil Fiskebåtrederne Forbund anmode Havforskningsinstituttet om svar på følgende spørsmål:

- Hvor stor kvote er det forsvarlig å ta ut med utgangspunkt i de nye bestandsberegningene for snabeluer?
- Hvordan er sonetilørigheten over året for snabeluer mellom norsk sone og internasjonalt farvann? Om mulig kan gjerne norsk sone splittes mellom Norges økonomiske sone og Svalbardsonen.
- Hva er fangstmønsteret av snabeluer i norsk sone gjennom året, og hvilke redskapsgrupper beskatte bestanden?
- I hvilke perioder og områder eksisterer det et problem med innblanding av vanlig uer i uerfangstene i norsk sone, og hvordan er fangstfordelingen mellom redskapsgruppene?
- Hvilke planer har Havforskningsinstituttet for kartleggingen av snabeluerbestanden i 2008 og fremover, og hvor raskt vil ICES kunne gi konkrete kvoteråd for bestanden.

Fiskebåtrederne Forbund vil følge opp denne saken når vi har mottatt svar fra Havforskningsinstituttet på spørsmålene ovenfor. Forbundet vil presisere at det ikke er forbundets intensjon å øke beskatningen av snabeluer utover det som er biologisk forsvarlig. Det må imidlertid være en målsetting å sikre norske fiskere en rettmessig andel av denne bestanden, og unngå at det meste av "overskuddet" av bestanden blir høstet i et kortvarig og større internasjonalt fiske i Norskehavet."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det så langt ikke har lyktes å endre bifangstreglene for uer i Norges økonomiske sone. Forbundet mener samtidig at dersom vi skal komme videre med dette spørsmålet, trenger vi svar på de spørsmål vi stilte Havforskningsinstituttet i vårt brev av 4. februar 2008, og vi vil igjen anmode om dette.

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis vise til at mange trålere nettopp har blitt nødt til å avbryte et godt trålfiske etter hyse i eggakanten på grunn av for stor innblanding av snabeluer. Dette illustrerer litt av utfordringene næringen står overfor når det gjelder å kunne drive et rasjonelt og miljøvennlig fiske."

Havforskningsinstituttet har fortsatt ikke besvart denne henvendelsen, til tross for at forbundet fikk lovnader om dette. Fiskebåtrederes Forbund vil purre opp saken videre, og håper at dette kan bidra til at det snart kan etableres et nytt reguleringsregime for fisket etter uer og snabeluer.

10 Kvalbestandene i Nordøst-Atlanteren

Fiskebåtrederes Forbund sendte den 10. februar følgende brev til Havforskningsinstituttet om bestandsestimater og dietten for viktige kvalbestander i Nordøst-Atlanteren:

"Fiskebåtrederes Forbund viser til at fangst av kval i Nordøst-Atlanteren har vært forbudt i flere årtier, med unntak av svært begrenset fangst av vågekval, grindekval og finnkval. Sildeflåten melder for tiden om store konsentrasjoner av bl.a. finnkval og spekkhuggere som følger sildestimene. Så seint som for en uke siden ble det rapportert om 20 finnkval ved Fruholmen. Grindekval, springere og niser er dessuten et vanlig syn langs kysten og forbundet er også kjent med at spermkval er vanlig å se på fiskefeltene. Sistnevnte har påført lineflåten store tap ved at blåkkeita blir spist av lina under haling utenfor Øst-Grønland. Ut fra tilbakemeldinger fra våre medlemmer, har de fleste kvalartene økt betydelig i antall i våre farvann.

Forbundet viser videre til omtale av kval i Norskehavet i "Havets ressurser og miljø 2008" hvor flere kvalbestander er nevnt. Her står det bl.a. (sitat): "Forekomsten av storhval i det sentrale Norskehavet har ikke endret seg vesentlig de siste 15 årene." Fiskebåtrederes Forbund stiller seg undrende til dette utsagnet i lys av observasjoner fra flåten, samt at det knapt drives fangst på kval. Forbundet er dessuten usikker på det vitenskapelige grunnlaget Havforskningsinstituttet har i forhold til å tallfeste størrelsen på andre kvalbestander enn vågekval. Forbundet er kjent med at en observerer og registrerer andre typer kval under vågekvaltoktene, men disse toktene er etter det vi kjenner til, skreddersydd for vågekval. Det er derfor nærliggende å tro at telletoktene i langt mindre grad fanger opp andre typer kval.

Fiskebåtrederes Forbund er dessuten kjent med at det hersker betydelig usikkerhet m.h.t. hva de enkelte kvalartene faktisk spiser. Flere av de store kvalene antas å beite på plankton og blekksprut, men befinner seg store deler av året i områder med sild, lodde og annen fisk som fiskeflåten fisker på. Forbundet mener det er nødvendig med god kunnskap om de enkelte artenes matvaner dersom det skal være mulig å komme videre med økosystembasert forvaltning. Dersom det viser seg at kval consumerer vesentlig mer kommersielle fiskearter enn det som er antatt, vil det selvsagt få konsekvenser for forvaltningen.

Fiskebåtrederes Forbund vil på bakgrunn av ovennevnte be om en orientering fra Havforskningsinstituttet angående metodikk for telling av andre kval enn vågekval og en vurdering av usikkerheten ved innsamlede data. Videre ønsker forbundet en orientering om kunnskapsnivået ved kvalenes matseddel. Forbundet er spesielt opptatt av finnkval, spermkval, grindekval, spekkhuggere og springere."

Brevet er foreløpig ikke besvart.

11 Registrering av bifangster gjennom referanseflåten

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 17. februar følgende forslag til blant annet Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet om å benytte referanseflåten til å registrere bifangster ved bruk av referanseflåten:

"I forbindelse med miljømerking av de norske seifiskeriene etter Marine Stewardship Councils standard var to av fire betingelser for fortsatt sertifisering knyttet til bifangster. Konkret ble det fra sertifiseringsbyrået Moody Marines side pekt på et behov for å etablere "sampling programmes" som kan frembringe statistisk robuste estimat av bifangster i norske seifiskerier generelt, og for såkalte PET arter spesielt (protected, endangered, threatened), både marine PET arter og eventuelt pattedyr, sjøfugl med mer. Likeledes var det pekt på et behov for å etablere registreringsprosedyrer for bifangster av kysttorsk i seifiskeriene (nord for 62 grader nord) og bifangster av nordsjøtorsk under seifisket i Nordsjøen.

Fiskebåtrederne Forbund mener at den nye ilandføringsplikten i utgangspunktet kan tenkes å fange opp disse betingelsene. Forbundet er imidlertid sterkt i tvil om det i praksis vil være mulig å gjennomføre en ilandføringsplikt av all fangst, herunder ikke kommersiell fangst, og viser til tidligere henvendelser om dette. Samtidig kan Fiskebåtrederne Forbund være enig med sertifiseringsbyrået i at vi mangler gode metoder for en ensartet og statistisk robust registrering av all bifangst, dvs bifangster som ikke føres på sluttseddel (ikke kommersiell fangst som må destrueres) eller som på seddel eller i fangstdagbok karakteriseres som "annen fangst".

Fiskebåtrederne Forbund antar at en registreringsordning gjennom referanseflåten vil gi et tilstrekkelig grunnlag for å skape et pålitelig bilde av situasjonen i flåten generelt. Forbundet har ikke inngående kjennskap til hvilken registrering av fangstsammensetningen som benyttes i referanseflåten i dag. Fiskebåtrederne Forbund vil imidlertid anbefale at det utvikles en slik registreringsordning for bifangster i referanseflåten. Ordningen bør da selvsagt ikke kun knyttes til seifiskeriene, men være generell for alle hovedfiskerier som fartøyene i referanseflåten driver."

Brevet er ikke besvart. Fiskebåtrederne Forbund er imidlertid kjent med at det mellom referanseflåten og Havforskningsinstituttet pågår drøftelser om en såkalt "rubbel og bit" registrering i et utvalg av referanseflåtens fangster.

12 Bruk av pelagisk trål i fisket etter torsk, hyse og sei

Fiskebåtrederne Forbund kommenterte et forslag fra Havforskningsinstituttet om hvilke data instituttet ønsker samlet inn i "forsøksfisket" etter torsk, hyse og sei med pelagisk trål i et brev den 3. mars. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til Havforskningsinstituttets brev av 24. februar d.å. om hvilke data Havforskningsinstituttet ønsker samlet inn under prøvefisket med pelagisk trål etter torsk, hyse og sei i 2009.

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at dispensasjonen gjelder prøvefisket med pelagisk trål nord for 64°N, og ikke nord for 62°N, slik det fremkommer i Fiskeridirektoratets tillatelser

og Havforskningsinstituttets brev. Det innebærer at det i utgangspunktet er ved fiske nord for 64°N at fartøyene er pålagt rapporteringsplikt.

Havforskningsinstituttet ber om tilbakemelding på konkrete forslag til data som skal samles inn under prøvefisket, fordelt mellom data av generell art, og data for hvert enkelt hal.

Havforskningsinstituttet ønsker følgende generelle informasjon:

- Fartøykarakteristika (reg.nr, lengde, maskinkraft etc)
- Tråltype med tegning av not
- Tråldører (type, mål og vekt)
- Sveipelengde
- Ristsystem
- Trålpose design (lengde, omkrets, tråltype og tykkelse)
- Maskevidde trålpose (målt etter ICES norm)
- Posisjonsdata (fra navigasjonssystem) logges for hele turen

Fiskebåtredernes Forbund har ingen kommentarer til dataene knyttet til generell informasjon, med unntak av siste punkt om at posisjonsdata skal logges for hele turen. I følge rederier vi har vært i kontakt med er det ikke alle fartøyene som er utstyrt med navigasjonssystem som kan logge posisjonsdata for hele turen. Forbundet mener på denne bakgrunn at Havforskningsinstituttet i stedet bør kunne bruke Fiskeridirektoratets sporingsdata i de tilfeller det er relevant å få frem denne informasjonen.

Havforskningsinstituttet ønsker følgende informasjon for hvert hal:

- Start- og stopptidspunkt for halet
- Fiske- og bunndyp
- Wirelengde (varp)
- Wirestrekk (som mål for tauemotstand og indeks for energiforbruk)
- Tauehastighet
- Horisontal og vertikal åpning på nota
- Evt. kledning av nota med fisk/krill (art, kvalitativt mengdemål, hvilken del av nota)
- Fangstdata (kg for hver art)
- Lengdefordeling av mållartene (anslagsvis 100 fisk per hal)

Fiskebåtredernes Forbund vil foreslå at Havforskningsinstituttet ber om posisjonsdata for start og slutt av hvert enkelt hal. Dette vil eventuelt kunne erstatte kravet til logging av posisjonsdata for hele turen, jfr. kommentarer under "generell informasjon".

Fiskebåtredernes Forbund viser til punktet om angivelse av wirelengde for hvert enkelt hal, og vil bemerke at denne kan variere under et hal. Forbundet legger derfor til grunn at rederiene i så fall skal oppgi et omtrentlig gjennomsnittstall. Fiskebåtredernes Forbund vil samtidig bemerke at dette også gjelder data for wirestrekk, tauehastighet og horisontal og vertikal åpning av nota.

Fiskebåtredernes Forbund er usikker på verdien av å be om kvalitative mengdemål m.m. om kledning av nota med fisk/krill. Forbundet mener at rederiene ikke har forutsetninger for å gi kvalitative mengdemål for slik kledning av nota, og tviler på om det vil fremkomme informasjon gjennom dette punktet som har noen nytteverdi for Havforskningsinstituttet. Fiskebåtredernes Forbund vil også vise til at det i det meste av nota er så store masker at kledning ikke utgjør noe problem.

Havforskningsinstituttet ber om at det skal foretas lengdefordeling av mållartene, anslagsvis 100 fisk per hal. Fiskebåtredernes Forbund mener at et slikt krav til mengdemåling er altfor

omfattende, og at det kan føre til at rederier av den grunn unnlater å bruke pelagisk trål. Forbundet ser samtidig at det er ønskelig å få frem opplysninger om størrelsesfordelingen ved bruk av flytetral, men mener at det er nødvendig å finne løsninger som er enklere å håndtere for rederiene. Fiskebåtredernes Forbund mener at et alternativ kan være å bruke referanseflåten til å samle inn slike opplysninger (dersom noen av disse fartøyene bruker pelagisk trål), mens et annet alternativ kan være å benytte vektfordelingen i fangstene til å beregne størrelsessammensetningen. Mange av fartøyene har også gradere som måler vekten av hver enkelt fisk (sløyd). Det kan også være et alternativ å begrense kravet til lengdemåling til for eksempel hvert 10. hal. Fiskebåtredernes Forbund er åpen for en dialog om dette."

13 Fordelingen av blåveitebestanden

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 1. desember følgende brev til Havforskningsinstituttet om det vitenskapelige grunnlaget for fordelingen av blåveitebestanden. I brevet heter det:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at Norge og Russland under høstens kvoteforhandlinger litt overraskende ble enige om en fordelingsnøkkel for blåveite i Barentshavet. Avtalen innebærer at Norge får en andel på 51%, Russland får 45%, mens 4% avsettes til tredjeland for fiske i fiskevernsonen ved Svalbard.

I protokollen sies det blant annet følgende om avtalen om fordelingen av blåveite:

"Partene var enige om at den felles forskningsinnsatsen av norske og russiske forskere på blåveite har gitt gode resultater og økt kunnskapen om bestandens biologi og utbredelse. Partene ble enige om å oppheve forbudet mot direkte fiske etter blåveite fra 2010. Partene konstaterte også at arbeidsgruppen for etablering av fordelingsnøkkel for bestanden av blåveite har avholdt to møter og levert utfyllende dokumentasjon, jf. vedlegg 11."

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at det omtalte vedlegget (11) ikke er vedlagt protokollen på Fiskeri- og kystdepartementets nettsider. Forbundet har samtidig merket seg at det fremheves i pressemeldingen fra departementet at fordelingen er basert på et omfattende vitenskapelig arbeid av norske og russiske forskere.

Fiskebåtredernes Forbund vil anmode Havforskningsinstituttet om å få tilsendt det vitenskapelige grunnlaget for fordelingen av blåveitebestanden mellom Norge og Russland. Forbundet ønsker også informasjon om hvilke kriterier som er vektlagt i fordelingen.

Fiskebåtredernes Forbund vil også be Havforskningsinstituttet kommentere om kriteriene som er benyttet for å dele blåveitebestanden mellom Norge og Russland er i samsvar med de kriterier som Norge ellers benytter ved beregning av sonetilhørighet for ulike bestander, for eksempel for norsk vårgytende sild."

Brevet er foreløpig ikke besvart.

DEL VI

ULIKE FISKERISAKER

VI ULIKE FISKERISAKER

1 Omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen

Fiskebåtrederne Forbund har lenge arbeidet for å harmonisere omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen mellom Norge og EU, men det har så langt ikke lyktes å få EU med på en slik harmonisering. Det har også hatt sammenheng med at EU først har en stor jobb å gjøre med å harmonisere omregningsfaktorene mellom medlemslandene.

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 6. februar følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om en harmonisering av omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen:

"Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at omregningsfaktorene fra produktvekt til rund vekt harmoniseres mellom ulike land som forvalter bestander i fellesskap. Fra norsk side har arbeidet med å etablere harmoniserte omregningsfaktorer i fisket etter nordøst arktisk torsk, hyse og sei vært prioritert, mens andre områder har vært nedprioritert. Dette har hatt ulike årsaker, blant annet kapasitets- og kostnadmessige. Etablering av felles omregningsfaktorer mellom land er både et tidkrevende og omfattende arbeid.

I tilknytning til kvoteforhandlingene mellom Norge og EU for 2008 ble partene enige om å starte et arbeid med å harmonisere omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen. Mer konkret heter det om dette i protokollen:

"The Delegations noted that a meeting between the Parties on the application of conversion factors had been held in The Norwegian Directorate of Fisheries in March 2007. They shared the view that it would be beneficial if the Parties through consultations could be able to harmonise conversion factors for products of joint stocks in the North Sea and Skagerrak. They agreed to start such harmonisation process for saithe during 2008."

Fiskebåtrederne Forbund har fulgt opp saken overfor Fiskeridirektoratet for å få fortgang i dette samarbeidet med EU, men det har så langt ikke skjedd noe konkret. I et svarbrev fra Fiskeridirektoratet av 18. desember 2008 heter det om dette:

"Under kvoteforhandlingene i 2007 ble Norge og EU enige om å starte en prosess for å harmonisere omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen og Skagerrak. Imidlertid har det ikke vært noen framdrift i denne prosessen på møtene som har vært mellom Norge og EU i 2008. Temaet om harmonisering av omregningsfaktorene for sei i Nordsjøen og Skagerrak var på agendaen i forhandlingene mellom Norge og EU for 2009. I protokollen fra forhandlingene, som ble avsluttet i uke 50 i 2008, fremgår det at partene fortsatt er enige om at det vil være gunstig for begge parter å etablere felles omregningsfaktorer for produkter av felles bestander inklusiv sei i Nordsjøen og Skagerrak gjennom konsultasjoner. EU-delegasjonen informerte den norske delegasjonen om at EU har til hensikt å etablere felles omregningsfaktorer for ferske fiskeprodukter innen EU fra 2010. Det betyr at saken om etablering av felles omregningsfaktorer for sei i Nordsjøen blir fulgt opp av Fiskeri- og kystdepartementet, og at det blir en politisk løsning på denne saken på lik linje med det som skjedde for uer i NEAFC-området. Men først må det altså etableres felles omregningsfaktorer innen EU. Trolig vil det tidligst bli en løsning på denne saken i løpet av 2010."

Fiskebåtrederne Forbund er ikke spesielt optimistisk med hensyn til fremdriften når det gjelder EUs egen harmonisering av omregningsfaktorene, og frykter at dette kan trekke ut i tid ut over det som er skissert i brevet fra Fiskeridirektoratet. Forbundet mener derfor at Norge bør etablere en ad hoc løsning inntil EU er ferdige med sin harmonisering av omregningsfaktorene, og det igjen kan bli aktuelt å fullføre prosessen med å harmonisere omregningsfaktorene mellom Norge og EU.

I brevet fra Fiskeridirektoratet den 18. desember i fjor oppsummerte Fiskeridirektoratet status for de enkelte landene når det gjelder omregningsfaktorer for sei. Det heter om dette i brevet:

"Omregningsfaktorer for sei i Nordsjøen

Tabell 1. Oversikt over ulike nasjoners offisielle omregningsfaktorer benyttet for ulike produkter av sei (*Pollachius virens*). a. Filet uten skinn uten bein. b. Filet uten skinn uten bein uten bukklapp. Informasjonen er innhentet fra EUROSTAD, FAO og gjeldende forskrifter for Færøyene.

Land	Sløyd og hodekapp	Filet med skinn og bein	Filet uten skinn uten bein
Norge	1,35	2,55	3,00 _a / 3,80 _b
Danmark	1,60		
Tyskland	1,51	2,12	2,73
Sverige	1,35		
Storbritannia	1,44		2,90
Belgia	1,50		
Frankrike	1,38		
Portugal	1,38		
Spania	1,44		
Island	1,37	2,25	2,48
Færøyene	1,35	2,55	3,00 _a / 3,80 _b

Det fremgår av Tabell 1 at Norge har en gunstig omregningsfaktor for sløyd og hodekapp sei (rundkutt) sammenlignet med andre nasjoner (opptil 15,6% lavere), men for filetprodukter har Norge høyere (opptil 20,3%) omregningsfaktorer enn andre nasjoner."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer i likhet med Fiskeridirektoratet at Norge tilsynelatende har en relativt gunstig omregningsfaktor for sløyd/hodekapp sei sammenlignet med en del andre land. Bildet kan imidlertid nyanseres. Når det gjelder toneangivende land som Island og Frankrike (ser bort fra Færøyene som har adoptert de norske faktorene) er forskjellene når det gjelder sløyd hodekapp sei svært liten. Like viktig er det at fiskere fra andre europeiske land i svært liten grad leverer sløyd og hodekapp sei, og i stedet leverer sløyd sei med hode. Ser vi på omregningsfaktorene for sløyd sei med hode er det stort sett identiske omregningsfaktorer mellom for eksempel Norge (1,20), Danmark (1,18), Tyskland (1,18/1,19) og Frankrike (1,19). For ordens skyld presiseres det at Tyskland opererer med to faktorer fordi de har en faktor for sløyd frossen sei (1,18) og en for sløyd fersk sei (1,19).

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at Norge har en svært dårlig filetfaktor sammenlignet med andre land. Spesielt skiller faktoren på 3,80 for filet uten skinn og ben og buk seg ut. Dette har vært en problematisk faktor for flåten, både fordi den er vanskelig å definere, og fordi den oppfattes som ugunstig i forhold til det faktiske utbyttet. De mest vanlige filetmaskinene skjærer et produkt der mye av buken er med fileten, men der fartøyene av frykt for å komme i konflikt med regelverket likevel velger å bruke faktoren på 3,8. I en situasjon der seifisket i Nordsjøen stort sett har vært fritt har dette likevel vært relativt uproblematisk for rederiene, men dette kan snu seg raskt.

Fiskebåtrederne Forbund vil derfor som en ad hoc løsning foreslå at Norge suspenderer faktoren på 3,8 for filet av sei uten skinn, ben og buk i Nordsjøen, inntil EU er ferdig med sin harmonisering av omregningsfaktorene og arbeidet med å harmonisere faktorene mellom Norge og EU kan fullføres. Forbundet vil presisere at Norge fortsatt vil ha en høy omregningsfaktor for seifilet uten skinn og ben (3,0) sammenlignet med de land vi forvalter seibestanden i Nordsjøen sammen med.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig bemerke at det i utgangspunktet er svært få norske båter som vil være omfattet av en slik endring, og at de kvantumsmessige konsekvensene uansett vil være små. For de det gjelder er dette imidlertid en viktig sak, og en slik endring vil kunne gjøre det mer attraktivt å utnytte et positivt "MSC-marked" for seiblokk i Tyskland. Dette kan være viktig for å avlaste de konvensjonelle markedene for sei den kommende perioden.

Fiskebåtrederne Forbund mener at endringen bør gjøres med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2009."

Fiskeri- og kystdepartementet støttet forbundets initiativ om en harmonisering av omregningsfaktorene, og fulgte opp forslaget om å suspendere faktoren for filet uten skinn, ben og buk på 3,8 i Nordsjøen. Departementet foreslo også at det samme burde skje for fisket etter sei nord om 62°N, men etter en dialog med Fiskeridirektoratet ble det til slutt bestemt at "harmoniseringen" kun skulle gjelde for fisket etter sei i Nordsjøen.

Fiskebåtrederne Forbund er likevel svært tilfreds med Fiskeri- og kystdepartementets håndtering av dette spørsmålet, som sikrer en større grad av likebehandling mellom fartøyer fra Norge og EU ved fiske på en fellesbestand.

2 Omregningsfaktorene for torsk og hyse

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 2. november følgende brev til Fiskeridirektoratet om Norge og Russland sitt arbeid med å etablere nye omregningsfaktorer for torsk og hyse i Barentshavet:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at det har vært gjennomført omfattende målinger av omregningsfaktorene for torsk og hyse i Barentshavet de siste årene, med sikte på å revidere gjeldende omregningsfaktorer. Undersøkelsene har vært gjennomført på 3 norske trålere og en russisk tråler, som alle driver ombordproduksjon.

Tabellene nedenfor viser gjeldende omregningsfaktorer for de produktene som er evaluert, samt forslaget fra arbeidsgruppen til nye omregningsfaktorer:

Nordøst arktisk hyse

	Gjeldende	Forslag til ny
Sløyd hodekappet uten ørebein	1,65	1,69
Filet med skinn, med bein	2,65	2,77
Filet uten skinn, med bein	2,95	3,07
Filet uten buklapp, med skinn, uten bein	3,30	3,01
Filet uten buklapp, uten skinn, uten bein	3,70	3,28

Nordøst arktisk torsk

Sløyd hodekappet	1,50	1,52
Sløyd hodekappet uten ørebein	1,80	1,75
Filet med skinn, med bein	2,60	2,66
Filet uten skinn, med bein	2,90	2,89
Filet uten bukklapp, med skinn, uten bein	3,45	3,16
Filet uten bukklapp, uten skinn, uten bein	3,80	3,43

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at det fra norsk side var ønske om å få fastsatt nye omregningsfaktorer i forhandlingene mellom Norge og Russland nå i høst (kanskje med unntak for sløyd hodekappet torsk), med det lyktes ikke å oppnå enighet med Russland. I protokollen fra årets forhandlinger heter det blant annet om dette:

"Partene var enige om at anvendelse av nøyaktige omregningsfaktorer er av avgjørende betydning for å få et sant bilde av ressursuttaket.

Den russiske part bemerket at før de korrigerte omregningsfaktorer kan vedtas av Den blandete norsk russiske fiskerikommisjon, må det foretas en analyse av de økonomiske konsekvensene av å ta disse i bruk. Videre opplyste den russiske part at den tar informasjonen om resultatene av arbeidsgruppens arbeid til etterretning."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at dette innebærer at sløydfaktorene og filetfaktorene som er nedfelt i kvoteavtalen mellom Norge og Russland for 2009, videreføres også i 2010. Forbundet er samtidig informert om at Fiskeridirektoratet tar sikte på å justere noen av de omregningsfaktorene som er administrativt fastsatt av Norge, og som ikke er nedfelt i kvoteavtalen mellom Norge og Russland. Det gjelder to faktorer for henholdsvis torskefilet uten bukklapp, og to faktorer for hysefilet uten bukklapp. Fiskebåtrederne Forbund viser til at både gjeldende omregningsfaktor og forslag til nye omregningsfaktorer for disse 4 produktkategoriene fremkommer av tabellen overfor.

Fiskebåtrederne Forbund har ingen innvendinger til Fiskeridirektoratets forslag til nye faktorer for fileten uten bukklapp, som gir et bedre utbytteresultat for både hyse og torsk. Forbundet er heller ikke overrasket over at målinger viser at disse faktorene var fastsatt for høyt, og viser til at Fiskebåtrederne Forbund tok dette opp i et innspill til Fiskeridirektoratet i slutten av 2006. Foranledningen var et internt notat i Fiskeridirektoratet med forslag om å innføre nye administrative omregningsfaktorer for enkelte filetprodukter av hyse og torsk med virkning fra 1. januar 2007. Brevet fra forbundet er gjengitt nedenfor, og det vises spesielt til pkt 2 og 5:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til Fiskeridirektoratets interne notat til Fiskeridirektøren datert 21. september d.å. om fastsettelse av administrative omregningsfaktorer for torsk og hyse. Tabellen nedenfor illustrerer forslaget til ny faktor for de enkelte produktkategoriene, og den faktoren som normalt brukes i dag for de aktuelle produktene.

Fiskeslag	Produkttype	Ny faktor	"Gammel" faktor
Hyse	Filet uten bukklapp med skinn uten bein	3,30	2,80
Hyse	Filet uten bukklapp uten skinn uten bein	3,70	3,15
Torsk	Filet uten bukklapp med skinn uten bein	3,45	2,95
Torsk	Filet uten bukklapp uten skinn uten bein	3,80	3,25

Fiskebåtrederne Forbund vil innledningsvis gi uttrykk for forundring over at Fiskeridirektoratet fortsatt prioriterer filetfaktorene for torsk og hyse i sitt arbeid med omregningsfaktorene. Spesielt betenkelig er dette når det skjer ensidig fra norsk side, og ikke

i et samarbeid med Russland som vi deler bestandene med. Forbundet vil i denne forbindelse vise til at omregningsfaktorene for torsk og hyse var tema under kvoteforhandlingene mellom Norge og Russland nå i høst, og det var enighet om å gjennomføre et felles arbeid for å komme frem til omforente omregningsfaktorer ved foredling av torsk og hyse. Fiskebåtrederne Forbund kan ikke se at det i denne situasjonen er riktig fra norsk side å innføre nye omregningsfaktorer.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at det i dag allerede eksisterer et differensiert faktorsett for ulike filetprodukter av torsk, hyse og sei, mens slike differensierte faktorer totalt mangler for andre fiskeslag. Forbundet mener derfor at Fiskeridirektoratet har større utfordringer når det gjelder omregningsfaktorene enn en ytterligere differensiering av faktorene for torsk og hyse. Det vises i denne forbindelse til at næringen lenge har etterlyst et initiativ fra norsk side for å få på plass felles omregningsfaktorer i seifisket. I dag bruker for eksempel fartøyer fra EU langt gunstigere omregningsfaktorer for sei i Nordsjøen enn det norske fartøyer må bruke, noe som svekker konkurransesituasjonen for norske fiskere. Fiskebåtrederne Forbund vil også vise til initiativene næringen tok for å få på plass riktige filetfaktorer for uer da dette var aktuelt, men som ikke ble fulgt opp fra direktoratets side. Dette var en av årsakene til at filetproduksjonen av uer ble avviklet.

Fiskebåtrederne Forbund må imidlertid ta til etterretning at Fiskeridirektoratet i sitt arbeid med omregningsfaktorene i snart 20 år utelukkende har valgt å konsentrere seg om fartøyer som driver videreforedling av torsk, hyse og sei. Forbundet konstaterer at dette synes å ha flere fiskeripolitiske årsaker enn fiskerifaglige. Den fiskeripolitiske motstanden mot ombordproduksjon i torskefiskeriene har generelt vært stor i Norge, og resultatet har blitt en gradvis avvikling av ombordproduksjonen i torskesektoren. I Norge er det mer legitimt å sende fisken ubearbeidet ut av landet enn å viderefordre den med norske hender til sjøs.

Fiskebåtrederne Forbund har følgende kommentarer til forslaget:

1. Fiskebåtrederne Forbund har ingen spesielle bemerkninger til de beregningene som er gjennomført med utgangspunkt i det tilgjengelige datamaterialet. Forbundet konstaterer imidlertid at datasettet som foreligger er mangelfullt, og for gammelt. De fleste fartøyene som driver ombordproduksjon har gjennomført omfattende investeringer de siste årene for å øke utbyttet i produksjonen, og innført egenkontroll for å føre løpende kontroll med filetutbyttet. Resultatene av dette arbeidet er i svært liten grad fanget opp i det datamaterialet som foreligger. Det er derfor nødvendig å gjennomføre nye undersøkelser før omregningsfaktorene endres.
2. Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at filetproduksjonen om bord i norske torsketrålere har hatt en kraftig tilbakegang de siste årene, samtidig som filetproduksjonen har økt noe i den større konvensjonelle flåten. I den forbindelse er det nødvendig å vise til at da de fleste av dagens faktorer ble etablert på 90-tallet, gav prøvene fra linefartøyer et bedre resultat enn de fra torsketrålerne. En av årsakene til dette ble antatt å være at linefanget fisk oftere har mindre mageinnhold enn trålfanget fisk. Fiskeridirektoratet foreslo den gang at lineflåten skulle få en bedre omregningsfaktor enn trålerflåten, men konklusjonen ble at det ble etablert en felles faktor. I lys av den siste utviklingen mener Fiskebåtrederne Forbund at det også må gjennomføres flere utbyttemålinger om bord i lineflåten, før det er aktuelt å endre/supplere dagens omregningsfaktorer for torsk og hyse.
3. Fiskebåtrederne Forbund mener det har vært enighet mellom næringen og fiskerimyndighetene om at nye omregningsfaktorer skal innføres samtidig for de nasjoner som beskatter den samme ressursen. Det vises i den forbindelse til

misnøyen som oppstod da Norge fikk innført nye omregningsfaktorer tidlig på 90-tallet, mens russiske fartøyer brukte langt gunstigere faktorer. De nye omregningsfaktorene som nå foreslås blir gjennomført som et særnorsk tiltak, selv om det legges opp til at utenlandske fartøyer som fisker i norsk sone skal kontrolleres opp mot de nye faktorene. Av tidligere erfaring vet vi imidlertid at de utenlandske fartøyene i hovedsak bruker egne faktorer ved den endelige kvoteavregningen, slik at det i praksis kun blir de norske fartøyene som blir omfattet av endringen. Dette er ikke akseptabelt.

4. Fiskebåtrederne vil gjenta vårt krav om at filetfaktorene bør måles med utgangspunkt i en sløyd fisk, og faktoren for denne. En slik metode vil sikre at de ulike fartøygruppene blir behandlet på en ensartet måte, og forbundet er forundret over den motstanden som Fiskeridirektoratet har hatt til dette forslaget. Spesielt betenkelig blir denne motstanden sett i forhold til det regelverket som er etablert ved levering av levende fangst. Her skal landingssteddelen skrives med utgangspunkt i den faktiske vekten til fisken som er levert levende, men der det åpnes for at kvoteavregningen (sluttseddelen) kan justeres dersom hode-/mageinnholdet i fisken er større enn det den gjeldende omregningsfaktor for sløyd fisk innebærer. Dette er gjort for å likebehandle de som leverer levende fisk med de som leverer sløyd fisk. Det er den samme likebehandlingen fartøyene som produserer filet har bedt om.
5. Fiskebåtrederne konstaterer at filetfaktorene viser et stort sprik når det gjelder med og uten buk. I mange tilfeller dreier forskjellen på disse filettypene seg kun om et lite tynt stykke, og forbundet er forundret over at dette kan gi så store utslag i faktorene. Forbundet konstaterer også at det er uenighet om hvordan utbyttemålingene faktisk ble foretatt på 90-tallet da dagens omregningsfaktorer ble etablert. Et av forholdene som er diskutert er om bena ble fjernet maskinelt eller manuelt. I tilknytning til de rettssakene som har vært gjennomført de siste årene har det vært hevdet at bena ble fjernet manuelt, men at en brukte samme kutt som det en Baader 190 maskin lager. Det innebærer i så fall at dagens faktorer fanger opp det forholdet som Fiskeridirektoratet benevner uten buk (v-kutt fra en Baader 190 maskin), og at det ikke er grunnlag for å etablere egne administrative faktorer for et produkt uten buk. Fiskebåtrederne mener at også dette forholdet taler for at det er nødvendig å gjøre et grundigere arbeid før nye omregningsfaktorer etableres.
6. Fiskebåtrederne har tidligere vist til at på Island har fartøyene egne omregningsfaktorer. Selv om et slikt system er administrativt krevende, er det en klar fordel når det gjelder å gi fartøyene insentiv til å øke filetutbyttet. Forbundet har ikke konkludert, men mener det er nødvendig å diskutere en lignende ordning i Norge, spesielt i lys av de prosesser Fiskeridirektoratet fører.

Fiskebåtrederne vil på denne bakgrunn anmode Fiskeridirektoratet om å avvente innføringen av nye omregningsfaktorer for torsk og hyse, inntil Norge og Russland har gjennomført nye utbyttemålinger og blitt enige om omforente filetfaktorer. Omregningsfaktorene har stor økonomisk betydning, og det er viktig at etableringen av nye faktorer tar utgangspunkt i oppdaterte målinger. Det er også viktig at nye omregningsfaktorer blir gjort gjeldende for alle nasjoner som beskatter de aktuelle bestandene. Det er også nødvendig å avklare en del prinsipielle spørsmål rundt bruken av omregningsfaktorene, herunder om Norge skal gå over til å bruke fartøyspesifikke faktorer, og om målingene av filetfaktorene skal ta utgangspunkt i en sløyd fisk og omregningsfaktoren for denne.

Dersom Fiskeridirektoratet mot formodning likevel vil foreslå nye omregningsfaktorer for torsk og hyse allerede fra 1. januar 2007, vil Fiskebåtrederne Forbund anmode om et møte for å diskutere saken. Forbundet vil også invitere eksperter til møtet som kan

orientere om utviklingen av dagens omregningsfaktorer, filetproduktene som produseres om bord i fartøyene, og det arbeidet som er gjort de siste årene for å øke filetutbyttet om bord i fartøyene."

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er nødvendig å gjennomføre målinger også om bord i konvensjonelle fartøyer av de aktuelle faktorene, og eventuelt korrigere disse faktorene ytterligere.

Fiskebåtrederne Forbund mener dessuten at det er nødvendig å inkludere målinger om bord i konvensjonelle fartøyer for de filetfaktorene som er nedfelt i protokollen mellom Norge og Russland, jfr punkt 5 i brevet overfor.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at spørsmålet om redskapsspesifikke omregningsfaktorer var et sentralt spørsmål da omregningsfaktorene ble justert i 1994. Det hadde sammenheng med at utbyttemålinger i den konvensjonelle flåten gav et vesentlig bedre resultat enn målinger om bord i trålerflåten. Forbundet ser at det kan være ønskelig å referere litt av historien til etableringen av gjeldende omregningsfaktorer, og vil under sitere litt av innholdet i årsberetningen til Fiskebåtrederne Forbund fra 1994. Her heter det blant annet om etableringen av nye omregningsfaktorer:

"Etter at Fiskeridirektøren endret de norske omregningsfaktorene for filet av torsk og hyse den 1. januar 1990, har Fiskebåtrederne Forbund/Norske Fabrikkskips Forening arbeidet mye med denne saken. Spesielt har det vært misnøye med at utenlandske fiskerifartøyer har kunnet operere med gunstigere omregningsfaktorer enn norske fartøyer.

Næringen var lovet at det på bakgrunn av kontrollmålinger som fant sted i 1993, skulle skje en revisjon av de gjeldende norske omregningsfaktorer for torsk og hyse. Målingene viste at de gjeldende norske faktorene var for høye.

Revisjonen lot imidlertid vente på seg, og først den 25. mai 1994 sendte Fiskeridirektoratet saken på høring i organisasjonene. Fiskeridirektøren viste til rapporten som Arbeidsgruppen for omregningsfaktorer hadde utarbeidet. Arbeidsgruppen foreslo at det ble etablert egne omregningsfaktorer for linefanget ombordprodusert filet av torsk og hyse. Videre ble det foreslått en endring av omregningsfaktorene for trålfanget ombordprodusert filet uten skinn og bein av torsk og hyse. Fiskeridirektøren uttalte i høringsnotatet at han i utgangspunktet var innstilt på å følge Arbeidsgruppens anbefalinger, men bad om eventuelle kommentarer fra næringen før endelig vedtak ble fattet.

I Fiskebåtrederne Forbund var det spesielt Norske Fabrikkskips Forening som har engasjert seg av lokalforeningene i denne saken. Endringene av omregningsfaktorene i 1990 førte til et stort inntektsstap for fabrikkskipene. I et brev fra Norske Fabrikkskips Forening til Fiskeridirektoratet den 31. mai 1994 understreket foreningen at målingene som var gjennomført gav grunnlag for å endre omregningsfaktorene for alle produktkategorier. Foreningen gikk imidlertid sterkt imot at det blir satt ulike faktorer for filetert torsk og hyse alt etter hvilket redskap fisken var fisket med. Dette ville skape nye konfliktlinjer i norsk fiskerinæring. Foreningen mente at det heller ikke fantes vitenskapelig grunnlag for å etablere ulike faktorer for de enkelte redskapsgruppene.

Saken ble behandlet på et medlemsmøte i Norske Fabrikkskips Forening den 8. juni, hvor det ble fattet følgende vedtak som ble oversendt Norges Fiskarlag og Fiskeridirektoratet:

"Norske Fabrikkskips Forening viser til Fiskeridirektoratets høringsnotat av 25. mai d.å. til Norges Fiskarlag om forslag om reviderte omregningsfaktorer for filet uten skinn og bein av torsk og hyse, og forslag om etablering av egne omregningsfaktorer for linefanget ombordprodusert filet av torsk og hyse. Foreningen vil innledningsvis understreke at målingene som er gjennomført i

1993/94, gir grunnlag for lavere omregningsfaktorer for alle produktkategorier av filet.

Norske Fabrikkskips Forening vil samtidig understreke at foreningen ikke ønsker, eller kan akseptere at det blir innført redskapsbaserte omregningsfaktorer for filetprodukter. Foreningen mener at det heller ikke finnes vitenskapelig grunnlag for å hevde at trålerflåten oppnår et dårligere utbytte enn andre redskapsgrupper. Årsaken til differansen som er registrert mellom trål- og linefartøylene når det gjelder omregningsfaktorene, kan trolig i sin helhet tilskrives blod-og slofaktoren. Foreningen vil i denne forbindelse vise til at sloinnholdet til linefisk som ble brukt i målingene var på rundt 11% av fiskens rundvekt, mens sloinnholdet til trålfisk i 1993 i gjennomsnitt var 16,5%. I tillegg ble linefisk bløgget før prøvetakingen, noe trålfisk ikke ble. Blodinnholdet i fisken er antatt å utgjøre mellom 2% og 3% av fiskens rundvekt.

Norske Fabrikkskips Forening mener at målinger av omregningsfaktorene burde ta utgangspunkt i faktoren for sløyd fisk med hode. Foreningen forutsetter uansett at Fiskeridirektoratet gjennomfører nye målinger av omregningsfaktorene med utgangspunkt i faktoren for sløyd fisk med hode, før det kan bli aktuelt å innføre redskapsdifferensierte omregningsfaktorer. Det er også en selvfølge at en innføring av redskapsfaktorer må gjelde alle produktkategorier. Det vil si at det også eventuelt må foretas nye målinger av faktoren for sløyd/kappet fisk for de enkelte redskapsgruppene. Norske Fabrikkskips Forening vil i den forbindelse vise til at det er grunn til å tro at faktoren for sløyd/kappet fisk varierer stort mellom de enkelte redskapsgruppene, mellom regionene og gjennom året. Tidligere målinger har bl.a. vist at faktoren under Lofotsesongen og i hovedsesongen på Mørkekysten er rundt 1,70. Det samme gjelder for loddetorsken.

En eventuell innføring av redskapsbaserte faktorer, reiser dessuten spørsmålet om ikke Norge, som på Island, bør benytte fartøysfaktorer. Foreningen vil ellers vise til at Island ved målinger av omregningsfaktorene, tar utgangspunkt i en gitt faktor for sløyd fisk med hode. En slik metode blir brukt for nettopp å eliminere forholdet med ulikt sloinnhold i fisken. Det bør forøvrig også nevnes at Havforskningsinstituttet overfor foreningen har gitt uttrykk for at det er biomassen uten slo som er av interesse, og at slofaktoren i mange tilfeller virker forstyrrende inn i bestandsanalysene.

Norske Fabrikkskips Forening vil samtidig igjen understreke at foreningen ønsker ens faktorer for norske fiskere. Det er ikke nødvendig å skape nye konfliktlinjer i norsk fiskerinæring.

Norske Fabrikkskips Forening mener som tidligere nevnt at det er grunnlag for en reduksjon i dagens omregningsfaktorer. For enkelthetsskyld vil vi her i vedtaket konsentrere oss om faktoren for filet av torsk med skinn og bein, men forutsetter selvsagt at de andre faktorene reduseres tilsvarende. Foreningen tar utgangspunkt i målingene som ble gjennomført i 1993/94, og ser bort fra resultatene fra 1989. I 1989 visste hverken næringen eller myndighetene helt hva en holdt på med, samtidig som fiskens kondisjon tilsa ekstremt dårlige omregningsfaktorer.

Målingene som ble gjennomført ombord i fabrikkskipene i 1993 viste at det var store forskjeller i faktorene som ble målt for de ulike Baader-maskinene. Gjennomsnittsverdien for den mest brukte småfisklinjen (B-190) var 2,78 (de fleste fabrikkskipene bruker B-190 og B-99), mens den tilsvarende faktoren

for storfisklinjen (B-99) var 2,56. Dersom en vektlegger disse målingene likt, vil gjennomsnittsfaktoren i utgangspunktet bli 2,67.

Foreningen er selvsagt inneforstått med andelen av storfisk/småfisk vil variere over året, og mellom årene. Foreningen vil imidlertid vise til at fartøyene av prismessige årsaker forsøker å fange størst mulig fisk. En frivillig bruk av sorteringsrist i trålfisket etter torsk vil også på sikt øke innslaget av stor fisk. Foreningen mener at det stemmer godt med virkeligheten å vektlegge de to produksjonslinjene likt.

Norske Fabrikkskips Forening vil samtidig vise til at gjennomsnittet fra de to målingene ombord på linebåtene har gitt en faktor på 2,50, mens faktoren for trålerne som vist overfor er målt til 2,67. Når vi etablerer en felles faktor med utgangspunkt i en 10/90 fordeling mellom produsert kvantum for henholdsvis line og trål, får vi en faktor på 2,65.

Norske Fabrikkskips Forening mener dessuten at det også må legges inn en sikkerhetsmargin i filetfaktorene. Foreningen vil vise til at det under fastsettelsen av faktoren for sløyd/kappet vekt, er lagt inn en sikkerhetsmargin på 2%. En tilsvarende sikkerhetsmargin for filetfaktorene gir oss en omregningsfaktor for filet av torsk med skinn og bein på 2,60.

Norske Fabrikkskips Forening vil også vise til at målingene ombord på linefartøyene ble foretatt med utgangspunkt i fisk som var bløgget. Det samme gjelder også for en stor del av de prøvene som er lagt til grunn for målingen av faktoren for sløyd/kappet fisk. Ut fra en likebehandling bør en også for filetrålerne ta utgangspunkt i bløgget fisk, og en vil da ut fra foreliggende datamateriale kunne forsvare en omregningsfaktor for filet av torsk med skinn og bein ned mot 2,50.

Norske Fabrikkskips Forening er kjent med at fiskere fra andre land opererer med langt gunstigere omregningsfaktorer enn norske fiskere. Russiske fiskere, eller andre lands fiskere som fisker på russiske kvoter, har f.eks. anledning til å bruke en omregningsfaktor for filet av torsk med skinn og bein på 2,30. Dette er den faktoren som norske fiskere brukte frem til og med 1989.

Norske Fabrikkskips Forening forutsetter at norske myndigheter arbeider for å harmonisere omregningsfaktorene mellom de nasjonene som fisker i Barentshavet. Det er iallefall nødvendig at det skjer en harmonisering mellom de to toneangivende nasjonene som fisker i Barentshavet, Russland og Norge.

Norske Fabrikkskips Forening vil avslutningsvis vise til at diskusjonen om hvilke omregningsfaktorer som skal brukes, har vært en belastende sak i forholdet mellom næringen og myndighetene. Foreningen håper derfor at norske myndigheter kan sette en foreløpig slutt på denne diskusjonen under revisjonen av nye omregningsfaktorer med virkning fra 1. januar 1994. Foreningen vil samtidig vise til at lavere norske omregningsfaktorer vil gjøre det lettere å finne frem til et kompromiss med Russland ved en senere anledning. Foreningen viser forøvrig igjen til regnestykket over, som illustrerer at dagens datamateriale gir grunnlag for en omregningsfaktor på 2,50 med utgangspunkt i bløgget fisk. Norske Fabrikkskips Forening tror en samlet næring vil se seg best tjent med harmoniserte omregningsfaktorer på dette nivået."

I et brev fra Fiskebåtredernes Forbund til Norges Fiskarlag av samme dag heter det:

"Vi viser til Fiskeridirektoratets høringsnotat av 25. mai d.å. til Norges Fiskarlag om forslag om reviderte omregningsfaktorer for filet uten skinn og bein av torsk og hyse, og forslag om etablering av egne omregningsfaktorer for linefanget ombordprodusert filet av torsk og hyse.

Fiskebåtrederne Forbund mener at målingene som er gjennomført gir grunnlag for å endre dagens omregningsfaktor for filet av torsk med skinn og bein fra 2,75 til 2,5. Forbundet forutsetter samtidig at de øvrige filetfaktorene endres tilsvarende.

Det vises forøvrig til brev fra Norske Fabrikkskips Forening av 9. juni d.å. til Fiskeridirektoratet og Norges Fiskarlag om det samme.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at forbundet mener næringen er best tjent med ens omregningsfaktorer for de enkelte produktkategorier. Dersom det likevel skulle bli aktuelt å innføre differensierte omregningsfaktorer for samme produktkategori, forutsetter Fiskebåtrederne Forbund at dette må skje samtidig for alle produktkategorier."

Den 29. juni d.å. ble det avholdt et telefonmøte om saken mellom Fiskeridirektoratet, Norges Fiskarlag og Fiskebåtrederne Forbund. På møtet ble det enighet om å endre de norske omregningsfaktorene for filet av torsk og hyse. Det var videre enighet om at en skulle ha ens omregningsfaktorer for alle redskapsgrupper.

På møtet ble en konkret enige om å redusere faktoren for filet av torsk med skinn og bein fra 2,75 til 2,60, med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 1994. De øvrige faktorene skulle reduseres tilsvarende, også med tilbakevirkende kraft."

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at mens forbundet antok at forholdet mellom ombordproduksjon i trålerflåten og den konvensjonelle flåten i 1994 var 90/10, så har dette endret seg de siste årene, og på norsk side antas det nå at forholdet er ca 80/20. Det bør samtidig bemerkes at mens det er restriksjoner i muligheten til å ekspandere innenfor ombordproduksjon i trålerflåten, er det ikke slike restriksjoner for andre fartøygrupper.

Fiskebåtrederne Forbund viser spesielt til at målingene av omregningsfaktorene i 1993 viste at det kunne være relativt store forskjeller i omregningsfaktorene mellom trålfartøyer og linefartøyer. Forbundet antar at det meste av dette trolig kan tilskrives ulikt sloinnhold i henholdsvis linefanget og trålfanget fisk. Målingene viste at sloinnholdet i linefanget fisk den gang var rundt 11%, mens det var rundt 16,5% for trålfanget fisk. Forskjellen kan skyldes at en fisk som biter på lina normalt er mer sulten enn den som fanges i en trålpose, og/eller at linefanget fisk kvitter seg med noe av mageinnholdet på vei opp i båten.

Fiskebåtrederne Forbund vil som en oppsummering understreke at det er nødvendig at det i løpet av 2010 foretas prøvetakinger av filetfaktorene om bord på konvensjonelle linebåter, og at disse resultatene inkluderes i materialet som skal danne grunnlag for en justering av omregningsfaktorene som er nedfelt i protokollen mellom Norge og Russland. Forbundet mener dessuten at det også må gjøres målinger av filet uten buk om bord på konvensjonelle fartøyer, for å kunne gjennomføre en ny vurdering av disse faktorene. Fiskebåtrederne Forbund støtter at en i mellomtiden fastsetter de nye omregningsfaktorene som er foreslått for filetprodukter uten buk."

Fiskebåtrederne Forbund mottok følgende svarbrev fra Fiskeridirektoratet den 17. desember:

"Fiskeridirektoratet viser til brev fra Fiskebåtrederne Forbund opp ulike problemstillinger vedrørende omregningsfaktorer. Når det gjelder forslagene til nye omregningsfaktorer gitt i tabellene på side 1 i brevet fra Fiskebåtrederne Forbund, så er disse tallene de metodisk be-

regnede omregningsfaktorene avrundet til to desimaler basert på materiale samlet inn på felles norsk-russiske tokt i perioden høsten 2007 - vinteren 2009 for torsk og perioden høsten 2002 - vinteren 2009 for hyse. Alle forslagene gitt i tabellene ble lagt frem som forslag til reviderte omregningsfaktorer for partene i Det permanente utvalg (DPU) høsten 2009, unntatt forslaget på 1,52 for sløyd og hodekappet torsk. Grunnen til dette er at materialet som er samlet inn på sløyd og hodekappet torsk er foreløpig for sparsomt (36 stk. 10-fisk prøver), og er kun samlet inn om bord på fabrikktrålere. Derfor ønsket ikke den felles norsk-russiske Arbeidsgruppen på omregningsfaktorer (Arbeidsgruppen) å legge dette frem for DPU som forslag til felles norsk-russisk revidert omregningsfaktor for produktet sløyd og hodekappet torsk. Den russiske part bemerket at før de korrigerende omregningsfaktorene kan vedtas av Kommissjonen, må det foretas en analyse av de økonomiske konsekvensene av å ta disse i bruk. Videre opplyste den russiske part at den tok informasjonen om resultatene av Arbeidsgruppens arbeid til etterretning.

Dette innebærer som påpekt av FF at alle omregningsfaktorene som er nedfelt for ulike produkter av torsk og hyse i kvoteavtalen mellom Norge og Russland for 2009, videreføres i 2010. Imidlertid ønsker Fiskeridirektoratet en endring, i henhold til forslagene i tabellene, av de norske administrative omregningsfaktorene for filetprodukter uten bukklapp av torsk og hyse fra 01.01.2010. Disse omregningsfaktorene vil gjelde for norske fartøy, og utenlandske fartøy som fisker i Norges økonomiske sone og fiskevernsonen ved Svalbard.

FF påpeker i brevet nødvendigheten av å gjennomføre målinger om bord på konvensjonelle fartøy også, før det vedtas endringer i filetfaktorene som er nedfelt i protokollen mellom Norge og Russland. Det vises til at FF antok at forholdet mellom ombordproduksjon i trålerflåten og den konvensjonelle flåten i 1994 var 90%/10%, mens FF antar at det på norsk side nå er et forhold på 80%/20%. Fiskeridirektoratet har gjennomgått sluttseddelstatistikken fra 2003-2008 basert på redskap og produkt nord for 62° N, for å kunne gi et kvalifisert svar på FF's antakelse (se vedlagte Excel-ark).

De viktigste filetproduktene kvantumsmessig er filet med skinn med bein og filet uten skinn med bein av torsk og hyse både for Norge og totalt sett for alle nasjoner som fisker i Barentshavet og lander i Norge (se Tabell 1). Det ble ikke landet filetprodukter uten bukklapp av torsk i perioden 2003-2008 mens 218,8 tonn i rund vekt av filetprodukter uten skinn uten bukklapp av hyse ble landet av norske trålere i 2007 og 2008.

Tabell 1. Oversikt over kvantum (tonn) i rund vekt landet i Norge i perioden 2003-2008 fra norske fartøy og fartøy fra alle nasjoner som fisker nord for 62° N for tre ulike filetprodukter av torsk og hyse, og andel (%) av filetproduktene som er fisket av fartøy med krokredskap.

Art/Produkt	Filet med skinn med bein (tonn) – % tatt med krok	Filet uten skinn med bein (tonn) – % tatt med krok	Filet uten skinn uten bein (tonn) – % tatt med krok
Torsk			
Norge	44.312,5 (21,1)	38.235,2 (0,7)	668,0 (0,01)
Alle nasjoner	76.902,8 (12,3)	73.103,4 (0,4)	30.354,8 (< 0,01)
Hyse			
Norge	15.350,2 (44,5)	31.832,1 (0,1)	3.171,3 (-)
Alle nasjoner	17.606,0 (38,9)	43.192,2 (0,2)	7.161,7 (< 0,001)

Kun for produktet filet med skinn med bein av torsk og hyse utgjør landinger i rund vekt fra fartøy som fisker med krok en andel som overstiger 10 % av det totale kvantumet. Landinger fra russiske trålere stod for 92,6 % av det totale kvantumet av landinger i rund vekt av produktet filet uten skinn uten bein. For alle andre filetprodukt av torsk og hyse er andelen av landet kvantum i Norge av de respektive filetprodukter landet av fartøy som fisker med krok svært lav (< 2 %, alle nasjoner).

Som FF påpeker var det en forskjell i slo-innhold (%) mellom trålfanget og linefanget torsk og hyse i materialet som ble samlet inn på omregningsfaktorer for filetprodukter i 1993 og 1994. Vinteren 1993 og 1994 ble det målt omregningsfaktorer på filetprodukter av torsk henholdsvis fanget med trål og line. Det gjennomsnittlige slo-innholdet var 17,5 % i materialet fanget med trål vinteren 1993, og det var 11,9 % i materialet fanget med line vinteren 1994. For filetprodukter av hyse var det gjennomsnittlige slo-innholdet 18,6 % vinteren 1993 da prøvene ble tatt med trål, og 12,2 % vinteren 1994 da materialet ble samlet inn med line. En forskjell på 5-6 % i slo-innhold mellom trålfanget og linefanget fisk vil medføre at målte omregningsfaktorer på filetprodukter produsert av trålfanget fisk vil være høyere enn for linefanget fisk så fremt produksjonen av fileter ellers er lik mellom de to fartøygruppene.

I 1994 da de nåværende omregningsfaktorene for torsk og hyse ble fastsatt, ble det brukt en vekting mellom trål og line på 90%/10% for alle produkter av hyse, og 90 %/10 % for filet med skinn av torsk og 100%/0% for andre filetprodukter av torsk. De metodisk beregnede og fastsatte omregningsfaktorene fra 1994, og beregnede og foreslåtte omregningsfaktorene i 2009 for produktet sløyd uten hode uten ørebein og ulike filetprodukter av torsk og hyse er gitt i Tabell 2. Det bemerkes at de metodisk beregnede omregningsfaktorene i 1994 for produkter av torsk og hyse var en god del høyere enn de som ble fastsatt av Fiskeridirektøren. Det bemerkes også at de metodisk beregnede omregningsfaktorene fra 1994 og 2009 er forholdsvis like.

Tabell 2. Metodisk beregnede omregningsfaktorer for filetprodukter av torsk og hyse samt faktoren for produktet sløyd uten hode uten ørebein fra 1994 og 2009, og fastsatte omregningsfaktorer for filetprodukter av torsk og hyse samt faktoren for produktet sløyd uten hode uten ørebein fra 1994 og foreslåtte omregningsfaktorer i 2009.

Art/Produkt	Metodisk beregnet omregningsfaktor 1994 (metodisk beregnet omregningsfaktor 2009)	Fastsatt omregningsfaktor 1994 (foreslått omregningsfaktor 2009)
Torsk		
Sløyd uten hode uten ørebein	1,830 (1,751)	1,80 (1,75)
Filet med skinn med bein	2,710 (2,663)	2,60 (2,66)
Filet uten skinn med bein	2,930 (2,890)	2,90 (2,89)
Filet med skinn uten bein	3,010 (-)	2,95 (-)
Filet uten skinn uten bein	3,260 (-)	3,25 (-)
Filet med skinn uten bein uten buklapp	- (3,164)	- (3,16)
Filet uten skinn uten bein uten buklapp	- (3,430)	- (3,43)
Hyse		
Sløyd uten hode uten ørebein	1,743 (1,685)	1,65 (1,69)
Filet med skinn med bein	2,740 (2,773)	2,65 (2,77)
Filet uten skinn med bein	3,080 (3,073)	2,95 (3,07)
Filet med skinn uten bein	3,000 (-)	2,80 (-)
Filet uten skinn uten bein	3,180 (-)	3,15 (-)
Filet med skinn uten bein uten buklapp	- (3,013)	- (3,01)
Filet uten skinn uten bein uten buklapp	- (3,279)	- (3,28)

FF mener at omregningsfaktorene for filetprodukter bør måles med utgangspunkt i sløyd fisk, og at en slik metode vil sikre at de ulike fartøygruppene blir behandlet på en ensartet måte.

Omregningsfaktorene for produktet sløyd med hode av torsk og hyse er henholdsvis 1,18 og 1,14.

Ut fra disse faktorene kan slo-innhold (%) som ligger til grunn for disse faktorene beregnes med følgende likninger:

1) Utbytte (%) - sløyd med hode = $100/\text{omregningsfaktor}$

2) Slo-innhold (%) = $100 - 100/\text{omregningsfaktor}$

Slo-innholdet (%) blir da 15,25 % for sløyd torsk med hode og 12,28 % for sløyd hyse med hode.

Det gjennomsnittlige slo-innholdet (%) i målingene av filetprodukter av torsk fra 1994 var 14,83 % og 14,66 % for filetprodukter av hyse. I materialet for torsk som er samlet inn i perioden 2007- 2009, er det gjennomsnittlige slo-innholdet 14,29 %. I materialet for hyse som er samlet inn i perioden 2002-2009, er det gjennomsnittlige slo-innholdet 14,24 %. Det betyr at det er lagt til grunn et litt lavere slo-innhold i filetfaktorene for torsk fra 1994 enn slo-innholdet for faktoren sløyd torsk med hode, og et høyere slo-innhold i filetfaktorene for hyse fra 1994 enn slo-innholdet for faktoren sløyd hyse med hode. Fisken som det produseres produktene sløyd med hode og sløyd uten hode (rundkutt) av torsk og hyse av, blir fanget med et større mangfold av fangstredskaper enn fisken som det produseres filetprodukter av torsk og hyse av. Dette medfører at hvis alle omregningsfaktorene for produkter av torsk og hyse skulle måles med et felles utgangspunkt i produktet sløyd med hode, vil ikke dette gjenspeile at det benyttes en langt større diversitet av fangstredskaper for fisken som fanges til produksjon av produktene sløyd med hode og sløyd uten hode (rundkutt) enn for fisken som det produseres filet av.

Programmet som er lagt til grunn for målinger av omregningsfaktorer for 2010, er utarbeidet av Arbeidsgruppen og vedtatt i DPU. For 2010 er det planlagt to tokt om bord på frysetrålere for målinger av omregningsfaktorer på produktene sløyd med hode og sløyd uten hode (rundkutt) av torsk og hyse. Det første toktet er planlagt i februar/mars 2010, og det andre toktet i juni eller august 2010. Fiskeridirektoratet vil henstille til FF om å være behjelpelig med å skaffe fartøy til disse toktene.

For filetprodukter av torsk og hyse, viser gjennomgangen av slutseddelstatistikken for 2003-2008 at det bør inkluderes målinger av omregningsfaktorer for filetproduktet filet med skinn med bein av torsk og særlig hyse om bord på linebåter, før det fastsettes nye omregningsfaktorer for dette produktet. Denne problemstillingen vil bli tatt opp på møtet med den russiske part på møtet i DPU i mars 2010. For de andre filetproduktene av torsk og hyse, er andelen av fisk fanget med trål så høy at det etter Fiskeridirektoratets oppfatning ikke er nødvendig å inkludere målinger av omregningsfaktorer av disse produktene produsert av fisk fanget med andre redskaper."

Fiskebåtrederne Forbund har nå et godt og konstruktivt samarbeid med Fiskeridirektoratet om fastsettelsen av omregningsfaktorer i Barentshavet.

3 Etablering av veiledende omregningsfaktorer ved ytterligere bearbeiding

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 4. desember følgende brev til Fiskeridirektoratet om bruk av omregningsfaktorer i tilfeller der fartøyene foretar en videre bearbeiding av fangsten om bord i fartøyene:

"Fiskebåtredernes Forbund er kjent med at minst et rederi som driver ombordproduksjon i torskesektoren vurderer å produsere ferdige konsumentstykker om bord i fartøyet. Konkret vurderer rederiet å dele skinn og beinfrie fileter av torsk i 3 deler, henholdsvis "loins", "midtstykker" og "tails". Rederiet tar videre sikte på å pakke "loins" i egne kartonger, og de øvrige stykkene i andre kartonger.

Rederiet vil selvsagt benytte omregningsfaktoren for skinn- og beinfri torskefilet. Samtidig er rederiet opptatt av å unngå å havne i en situasjon der det i tilknytning til ressurskontroll stilles spørsmål ved vekten av for eksempel "loins" om bord i fartøyet eller ved landing, i forhold til vekten på de andre produktene.

Fiskebåtredernes Forbund mener at det er positivt at rederiene planlegger en ytterligere videreforedling om bord i fartøyene med økt verdiskapning på norsk hånd, og tror at slike produkter har gode muligheter til å slå an i markedet. Forbundet ser samtidig at det i et kontrollperspektiv vil være ønskelig å etablere en del forholdstall mellom de enkelte produktkategoriene.

Fiskebåtredernes Forbund vil derfor anmode Fiskeridirektoratet om å vurdere om det er aktuelt for direktoratet å etablere veiledende forholds faktorer ved en slik videre oppdeling av filetene, eller om det er det enkelte rederi som skal gjøre dette arbeidet og fremlegge dokumentasjon på vektforholdet mellom henholdsvis "loins", "midtstykker" og "tails".

Fiskebåtredernes Forbund har foreløpig ikke mottatt svar på henvendelsen, men er muntlig orientert om at Fiskeridirektoratet vil følge opp denne saken.

4 Maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 11. februar følgende brev om kravet til maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen:

"Fiskebåtredernes Forbund ønsker på ny å reise spørsmålet om kravet til maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen. Innledningsvis vil vi først gjengi litt av historien for den siste maskeviddeøkningen i Nordsjøen i 2002, da kravet til minste maskevidde ble økt fra 100 mm til 120 mm."

Etter lengre tids forhandlinger ble Norge og EU den 21. juni 2001 enige om en lang rekke tekniske regulerings tiltak for å forbedre beskatningsmønsteret i Nordsjøen. I henhold til avtalen forpliktet Norge seg til å gjennomføre følgende punkt i Norges økonomiske sone sør for 62°N (unntatt Skagerrak):

1. Den alminnelige maskevidde i trål og snurrevad økes fra 100 mm til 120 mm.
2. Innføring av tekniske reguleringer i trål og snurrevad for å forbedre maskeseleksjonen.
3. Bifangsten av torsk skal være under 20% når det benyttes trål eller snurrevad med mindre maskevidde enn 120 mm.
4. Det innføres bestemmelser om sorteringsrist i trålfisket etter reker.
5. Økning av maskevidde og innføring av tekniske reguleringer i krepsetrål.

6. Innføring av minste maskevidde på 148 mm i garn ved fiske etter torsk, hyse, sei, rødspette, lange, lyr og lysing.
7. Stengning av et nærmere definert område (Patchbanken) for tråling etter tobis, øyepål og kolmule.

Norske myndigheter bestemte at maskeviddeøkningen i trål og snurrevad også skulle gjøres gjeldende i området mellom 62°N og 64°N, der det i utgangspunktet fortsatt kunne brukes 100 mm maskevidde. Det ble samtidig bestemt at økningen til 120 mm maskevidde i Nordsjøen også skulle gjelde for norske fartøy som fisket i EU-sonen, til tross for at EU som en overgangsordning ville tillate at det ble fisket med 110 mm i EU-sonen frem til 31. desember 2002.

Næringen hadde i svært liten grad vært involvert i forhandlingene om tekniske reguleringer i Nordsjøen. Fiskebåtrederne Forbund var likevel på generelt grunnlag positive til tiltak som kunne gi et bedre beskatningsmønster i Nordsjøen, og støttet derfor i store trekk de forslagene som EU og Norge ble enige om. Dette skyldes ikke minst at Havforskningsinstituttet forespeilet fiskerne en positiv bestandsutvikling i Nordsjøen som følge av endringene, og ikke minst gjaldt dette seibestanden, som var av størst interesse for norske fiskere. Forbundet støttet også de foreslåtte særnorske tiltakene, selv om forbundet på prinsipielt grunnlag var skeptiske til at norske fiskere i overgangsperioden til EU måtte bruke en større maskevidde i EU-sonen enn det EU-fiskerne selv benyttet. Et viktig årsak til at forbundet godtok dette var at det ville være uhensiktsmessig å operere med to forskjellige maskevidder i Nordsjøen, og at overgangsordningen skulle vare i bare et år.

Fiskebåtrederne Forbund støttet også forslaget om å øke maskevidden mellom 62°N og 64°N, og mente at det ville være uheldig å opprettholde et eget regelverk for dette området. Forbundet etterlyste imidlertid en bedre overgangsordning for fiskeflåten i forbindelse med økningen av maskevidden.

I tilknytning til ikrafttredelsen av det nye regelverket, og de nye reglene ble kjent for utøverne, oppstod det kraftig motstand mot enkelte av punktene i avtalen. I første rekke gjaldt dette en del reguleringer for kystflåten, men det var også betydelig motstand i trålerflåten mot et detaljert og uklart regelverk om utforming av trålerredskapet og tråldykkelse. Dette førte til at Fiskeri- og kystdepartementet oppnevnte en arbeidsgruppe for å gå gjennom det nye regelverket, og det ble gjort en del endringer og presiseringer i regelverket. Når det imidlertid gjelder kravet til minste maskevidde ble dette ikke endret, og det er derfor ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette arbeidet.

Det viste seg imidlertid raskt at EU ikke hadde til hensikt å følge opp avtalen med Norge om å øke maskevidden til 120 mm, og fiskefartøyer fra EU fikk fortsette å bruke 110 mm i EU-sonen etter at overgangsperioden gikk ut 31. desember 2002. Dette førte etter hvert til at norske myndigheter etter press fra næringen åpnet opp for at også norske fartøyer fra og med sommeren 2004 fikk bruke 110 mm maskevidde ved fiske i EU-sonen, mens de fortsatt måtte bruke 120 mm ved fiske i norsk sone. Bakgrunnen for kravet fra næringen var observasjoner av at EU-fartøyer med 110 mm maskevidde i perioder hadde langt bedre fangstrater enn norske trålere med 120 mm maskevidde, og i en situasjon der trålfisket etter sei var lite lønnsomt var det spesielt vanskelig å akseptere en slik forskjellsbehandling.

Fiskerne står nå overfor en situasjon der de kan benytte 110 mm maskevidde i EU-sonen i Nordsjøen, og 120 mm maskevidde i norsk sone. Dette er nettopp den situasjonen Fiskebåtrederne Forbund ønsket å unngå i tilknytning til etableringen av det nye regelverket. Protokollen fra kvoteforhandlingene mellom Norge og EU for 2009 gir heller ingen signaler om at denne situasjonen vil endre seg raskt, noe protokolltilførselen fra Norge illustrerer:

"The Norwegian Delegation explained that in the Norwegian Economic Zone of the North Sea, the general minimum mesh size in the large mesh trawl and seine mixed fisheries is 120mm. There are no exemptions from this rule. In addition it has not crea-

ted significant problems for the fishing operations. Therefore it is the Norwegian position that the minimum mesh size in the large mesh fisheries with trawl and seine in the North Sea should be 120mm, with few and limited exemptions."

Norge står med andre ord fast på at maskevidden i hele Nordsjøen bør være 120 mm, og viser til at denne maskevidden ikke har ført til noen problemer for utøvelsen av fisket. EU har tidligere gitt uttrykk for at de ikke har til hensikt å endre kravet til maskevidde i EU-sonen. Det ligger i sakens kjerne at norske myndigheter fortsatt mener at 120 mm maskevidde gir en biologisk gevinst for bestandene i Nordsjøen, og tidligere uttalelser fra Havforskningsinstituttet støtter også opp under dette synet. Det kommer ikke minst frem i korrespondansen mellom Fiskebåtredernes Forbund og Havforskningsinstituttet om dette spørsmålet i 2004.

Fiskebåtredernes Forbund tok den 17. september 2004 initiativ for å få gjennomført en enkel undersøkelse av konsekvensene av å bruke 120 mm maskevidde kontra 110 mm i Nordsjøen. I brevet fra forbundet heter det blant annet:

"Fiskebåtredernes Forbund er kjent med at Havforskningsinstituttet gikk høyt ut på banen da spørsmålet om redusert maskevidde til 110 mm ble diskutert i Reguleringsrådet i juni i år. På en av plansjene som ble brukt i presentasjonen heter det blant annet:

"Havforskningsinstituttet vil på det sterkeste fraråde at man reduserer maskevidden i trål for å klare å ta en for stor kvote fra en overvurdert bestand."

Fiskebåtredernes Forbund tar Havforskningsinstituttets diskvalifisering av egne bestandsberegninger og kvoteanbefalinger til orientering. Forbundet etterlyser samtidig nærmere undersøkelser for å begrunne den sterke frarådingen om å redusere maskevidden. Det vises i denne forbindelse til at fiskerne hevder at bruk av større maskevidde ikke har øket gjennomsnittsstørrelsen i fangstene om høsten, samt at innblandingen av torsk pr fisket tonn sei øker som følge av økt maskevidde.

Fiskebåtredernes Forbund mener at det er nødvendig å gjennomføre undersøkelser for å dokumentere om det er forskerne eller fiskerne, eller litt begge parter, som har rett i denne saken. På denne bakgrunn vil vi foreslå at det gjennomføres et tokt etter sei i Nordsjøen med en dobbeltråler, med 110 mm i den ene trålsekken, og 120 mm i den andre trålsekken. En sammenligning av fangstene i de to sekkene bør gi klare indikasjoner på virkningen av økt maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen.

Fiskebåtredernes Forbund mener at det bør være mulig å gjennomføre et slikt tokt med relativt begrensede midler, og forbundet vil anmode Havforskningsinstituttet om å snarest ta initiativ til et slikt tokt. Dersom Havforskningsinstituttet ikke har kapasitet til å gjennomføre dette toktet, vil forbundet anbefale at instituttet overlater oppgaven til fangstseksjonen i Fiskeridirektoratet."

Havforskningsinstituttet besvarte brevet den 10. desember 2004, og opprettholdt sitt klare standpunkt om at det var biologisk riktig å øke maskevidden. I svarbrevet fra Havforskningsinstituttet heter det:

"Det vises til brev fra Fiskebåtredernes Forbund (FF) til Havforskningsinstituttet (HI) datert 17. september 2004. I dette brevet ber FF om en biologisk begrunnelse for HI sin fraråding om å senke maskevidden i trålfisket etter sei i Nordsjøen. FF er i tvil om den biologiske gevinsten ved å beholde 120 mm maskevidde fremfor 110 mm maskevidde i norsk sone. Videre foreslår FF at det gjennomføres et tokt med dobbeltråler for å belyse forskjellene mellom 110 mm og 120 mm maskevidde.

Å gi en biologisk begrunnelse for hvorfor maskevidden i trålfisket etter sei i Nordsjøen bør økes er som følger: Enhver økning av alle nåværende minste tillatte maskevid-

der vil føre til økt langtidsutbytte og mer stabile kvoter, spesielt for artene sei og torsk som vokser raskt og blir store. Dersom man vil ha høyest mulig utbytte av en sei-årsklasse i Nordsjøen, må man vente med å begynne å fiske seien til den er ca 7-8 år og ca 70-80 cm lang (resultat fra såkalte utbytte pr rekrutt beregninger). Dette tilsvarer sannsynligvis en maskevidde i trål på i underkant av 200 mm! En annen fordel med å øke maskevidden er at gytebestanden holdes på et høyt nivå, noe som gir økt sannsynlighet for sterke årsklasser og lavere sannsynlighet for sterke årsklasser og lavere sannsynlighet for rekrutteringssvikt.

Når det gjelder toktet som FF foreslår mener HI at resultatene fra dette vil være av liten verdi i forhold til de biologiske begrunnelsene for å øke maskevidden. Det er en kjent sak at økt maskevidde gir et kortsiktig tap av utbytte, men en mye større langsiktig gevinst i utbytte. Dersom ulike maskeviddebestemmelser i norsk sone og EU-sonen er et stort problem, må dette legges fram for forvaltningsmyndighetene, men på biologisk basis vil HI fraråde at man reduserer maskevidden fra 120 mm til 110 mm. Totalt sett for nordsjøbestanden av sei vil gevinsten i form av større utbytte etter hvert vise seg som følge av større maskevidde, men enkelte områder vil på grunn av seiens vandring og adferd alltid være typisk småsei områder som man bør unngå å fiske i."

Havforskningsinstituttet mente som det fremgår overfor at et forskningstokt ville ha liten verdi i forhold til de biologiske begrunnelsene for å øke maskevidden, og uttalte at det var en kjent sak at økt maskevidde gir et kortsiktig tap av utbytte, men en mye større langsiktig gevinst i utbytte. Fiskebåtrederne Forbund valgte etter dette å la spørsmålet ligge i bero inntil videre.

I tilknytning til evalueringen av forvaltningsstrategien for sei i Nordsjøen tok imidlertid Fiskebåtrederne Forbund i et brev den 17. september 2008 opp igjen spørsmålet om effekten av økt maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen. Bakgrunnen for dette var ikke minst manglende observasjoner av at økt maskevidde hadde gitt de forventede endringene i bestanden. I svarbrevet fra Havforskningsinstituttet heter det nå om dette:

"Det var en markert senkning av fiskedødeligheten på 3-åringer etter 1994, både absolutt og i forhold til fiskedødeligheten på eldre fisk, og dette skyldes trolig i hovedsak reduksjon av notfisket. Det er ingen endring etter 2002/2003, og det er dermed ikke noen målbar effekt av økt maskevidde i de dataene som er brukt i bestandsanalysen. Her mangler det imidlertid informasjon om utkast og uten dette er det ikke mulig å vurdere om det har vært noen effekt av maskeviddeøkningen."

Svaret fra Havforskningsinstituttet illustrerte at instituttet ikke lenger var like skråsikre på at økt maskevidde hadde noen viktig betydning for utviklingen i seibestanden i Nordsjøen. For å få saken belyst i en større bredde tok Fiskebåtrederne Forbund derfor initiativ til å behandle dette spørsmålet i referansegruppen for ressursforskning i midten av januar i år. I dette møtet var både Havforskningsinstituttet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet og næringen representert.

I orienteringen fra Havforskningsinstituttet ble det vist til at det har vært en rimelig stabil rekruttering til sei i Nordsjøen, og en stigende gytebestand de siste årene. Havforskningsinstituttet konstaterte videre at det ikke synes å være noen signifikant økning i langtidsutbyttet for sei i Nordsjøen som følge av økningen i maskevidden, men norske data kunne tyde på at gjennomsnittslengden i fangstene muligens hadde økt noe. Det var imidlertid ikke observert noen effekt på fiskedødeligheten til yngre årsklasser, slik en skulle ha forventet av økt maskevidde. Alt i alt "konkluderte" derfor "Havforskningsinstituttet" med at den biologiske effekten av maskeviddeøkningen i beste fall var minimal, om det var noen effekt i det hele tatt.

Fiskebåtrederne Forbund mener fortsatt at det er uhensiktsmessig å operere med to ulike maskevidder i Nordsjøen, og at det må være en målsetting å harmonisere regelverket mellom norsk sone og EU-sonen. De siste uttalelsene fra Havforskningsinstituttet burde etter forbun-

dets oppfatning ikke gjøre det spesielt kontroversielt om det ene eller det andre alternativet velges.

Generelt mener Fiskebåtredernes Forbund at ulike reguleringstiltak i økende grad må evalueres for å undersøke om den biologiske gevinsten av tiltakene forsvarer eventuelle uheldige konsekvenser av de samme tiltakene. Når det gjelder kravet til maskevidde i trålfisket etter hvitfisk i Nordsjøen kan dette ha både biologiske, økonomiske og miljømessige konsekvenser, i tillegg til at det kan ha en fiskeripolitisk dimensjon. Forbundet vil kort kommentere dette nedenfor.

Biologiske konsekvenser

Havforskningsinstituttet sier nå at det ikke er mulig å dokumentere en positiv biologisk effekt på bestanden av sei i Nordsjøen av at kravet til maskevidde ble økt fra 100 mm til 110 mm/120 mm i 2002. I en biologisk sammenheng bør det derfor være uproblematisk å innføre 110 mm i hele Nordsjøen. Med utgangspunkt i det som er sagt foran vil et generelt krav om 110 mm maskevidde i hele Nordsjøen også gjøre det naturlig å redusere maskevidden mellom 62°N og 64°N til 110 mm. Den biologiske effekten av dette må selvsagt evalueres, men det er neppe grunn til å anta at den vil være særlig stor i og med at det er krav om bruk av sorteringsrist nord om 62°N.

Havforskningsinstituttet har uttalt at en maskevidde på 120 mm i følge ICES sine retningslinjer korresponderer rimelig bra med det nye minstemålet for sei som Norge har innført i Nordsjøen med virkning fra i år på 40 cm (antar at dette kun gjelder norsk sone, men dette kommer ikke klart frem av forskriften). Det er dermed grunn for å anta at bruk av 120 mm maskevidde reduserer faren for stengninger av fiskefelt på grunn av for stor innblanding av småfisk i forhold til en maskevidde på 110 mm.

Det har tidligere vært antatt at økt maskevidde i Nordsjøen vil slå positivt ut for torskebestanden, men dette kan så langt ikke dokumenteres. Det er faktisk mulig at effekten på torskebestanden i Nordsjøen endog kan være negativ. I alle fall norske konsumtrålere som fisker med stormasket trål i Nordsjøen har kun sei som målbestand, og torsk forekommer utelukkende som bifangst i dette fisket. Dersom økt maskevidde fører til reduserte fangstrater, må tauetiden økes for å få opp en gitt kvote, og det vil kunne føre til økt innblanding av torsk i fangstene. Så lenge Norge holder seg innenfor den tildelte kvoteavsetningen av torsk, kan imidlertid dette ikke anses som noe stort problem.

Det bør også nevnes at torsken som trålerne normalt får som bifangst i dag er av en slik størrelse at seleksjonen ikke blir påvirket av om maskevidden er 110 mm eller 120 mm. Det kan imidlertid ikke utelukkes at dette forholdet kan endre seg over tid dersom det blir mer småtorsk i Nordsjøen.

Økonomiske konsekvenser

I enkelte perioder av året er forskjellen mellom å benytte 110 mm maskevidde og 120 mm maskevidde i trålfisket etter sei i Nordsjøen forskjellen mellom lønnsomt og ulønnsomt fiske. Spesielt på høsten er seien i Nordsjøen i en slik kondisjon at selv sei godt innenfor gjeldende minstemål blir selektert ut. Det er dessuten slik at i enkelte perioder av året foregår fisket på en bestemt årsklasse som i størrelse befinner seg nær minstemålet på 40 cm. Bruk av 120 mm kan i slike perioder gi vesentlig mindre fangstrater enn bruk av 110 mm, samtidig som fangstsammensetningen vil være nærmest identisk.

Trålere som opererer i Nordsjøen ser seg normalt nødt til å ha både 110 mm og 120 mm sekker med seg på sjøen. I tillegg til at dette innebærer økte kostnader, kan det også føre til plassmessige utfordringer om bord i fartøyene.

I perioder der mye av seien er i en slik kondisjon at den selekteres ut, vil trålerne forsøke å begrense fangsttapet ved å ta kortere hal, og ved å ta trålen raskere inn på dekk. I tillegg til at dette representerer et urasjonelt fiske, fører det også til hard slitasje på bruk og på utstyr som vinsjer m.m.

Miljømessige konsekvenser

Når økt maskevidde fører til reduserte fangstrater, fører det automatisk til at utslippene av skadelige miljøgasser øker for en gitt fangstmengde. Samtidig fører reduserte fangstrater til økt bunnpåvirkning, og dette anses av mange som uheldig dersom fisket foregår i sårbare områder.

Fiskeripolitiske konsekvenser

Regjeringen mener at et bedre beskatningsmønster i Nordsjøen, og redusert utkast av fisk fra EU-fartøyer, representerer en av de største fiskeripolitiske utfordringene Norge står overfor. Både vedtaket om å øke maskevidden i trålfisket med stormasket trål i Nordsjøen, og sist nye minstemål for sei, hyse og torsk, er et ledd i Regjeringens strategi på dette området. Dersom Norge går tilbake på kravet om 120 mm maskevidde, kan dette oppfattes som fiskeripolitisk uheldig, selv om effekten av tiltaket i beste fall er marginalt.

Avslutning

Fiskebåtrederne Forbund har generelt støttet Regjeringens ambisjoner når det gjelder å forbedre beskatningsmønsteret i Nordsjøen, og forbundet ønsker fortsatt å bidra konstruktivt i dette arbeidet. Forbundet mener samtidig at alle reguleringstiltak bør vurderes i en biologisk, økonomisk og miljømessig kontekst. I en situasjon der fiskeflåten står overfor store miljø- og lønnsomhetsmessige utfordringer, kan ikke hensynet til "biologisk symbolpolitikk" overskygge kostnadmessige og miljømessige konsekvenser av ulike tiltak.

Fiskebåtrederne Forbund mener på denne bakgrunn at spørsmålet om krav til minste maskevidde i stormasket trål i Nordsjøen må vurderes på nytt. Med mindre Havforskningsinstituttet kan fremlegge mer overbevisende dokumentasjon på at det gir en signifikant biologisk gevinst å beholde en maskevidde på 120 mm fremfor 110 mm i norsk sone i Nordsjøen, bør Norge alt tatt i betraktning redusere kravet til maskevidde til 110 mm. I så fall bør også kravet til maskevidde i området mellom 62°N og 64°N vurderes.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at dersom Havforskningsinstituttet på et senere tidspunkt endrer oppfatning, og likevel konkluderer med at der er en positiv biologisk gevinst av å beholde maskevidden til 120 mm, er forbundet selvsagt villig til å revurdere dette standpunktet. Fiskebåtrederne Forbund mener i så fall at den eventuelle biologiske gevinsten må ses i forhold til de økonomiske og miljømessige konsekvensene tiltaket har.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om å følge opp denne saken, slik at det kan trekkes en konklusjon i god tid før neste års kvoteforhandlinger mellom Norge og EU."

Fiskeri- og kystdepartementet besvarte henvendelsen i et brev av 6. mars 2009. Her heter det:

"Det vises til brev av 11. februar 2009, der det anmodes om en ny vurdering av maskeviddebestemmelsene i trålfisket etter sei i Nordsjøen.

Fiskeri- og kystdepartementet finner ikke grunnlag for en ny gjennomgang av saken på bakgrunn av de argumentene som fremføres i brevet. I den forbindelse viser vi til departementets tidligere vurderinger og målet om et bedre beskatningsmønster i Nordsjøen.

Til tross for at datagrunnlaget per i dag kanskje kan være ufullstendig, er det liten tvil om at stor maskevidde gir en langsiktig ressursmessig gevinst. Vi tør også minne om at vi gjennom flere år har arbeidet for at EU skal øke sin minste tillatte maskevidde i Nordsjøen. Selv om vi så langt ikke har fått gjennomslag for dette, betyr det likevel ikke at vi er villig til å foreta en ensidig harmonisering nedover i maskevidde. Departementet anser det som uansvarlig å delta i et kappløp mot laveste standard, og vi finner her også grunn til å minne om de resultater som denne holdningen over tid har gitt når det gjelder et bedre beskatningsmønster i både Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet.

Departementet har heller ikke registrert at rådene fra havforskerne er endret på dette punktet, og det er liten tvil om de langsiktige ressursmessige gevinstene knyttet til stor maskevidde."

Fiskebåtrederne Forbund vil vurdere å følge opp denne saken, og viser i den forbindelse til at Norge og Russland er blitt enige om å harmonisere maskevidden i Barentshavet med virkning fra 1. januar 2011. Harmoniseringen innebærer at Norge vil redusere kravet til maskevidde fra 135 mm til 130 mm, uten at dette nødvendigvis innebærer "et kappløp mot lavere standard" eller et dårligere beskatningsmønster totalt sett, slik departementet selv ordlegger seg når det gjelder maskevidden i Nordsjøen.

Fiskebåtrederne Forbund mener dessuten at det i tillegg til de rent ressursmessige konsekvensene av endret maskevidde, også er nødvendig å ta hensyn til effekten på energieffektiviteten av redusert maskevidde. Dette bør også fiskerimyndighetene ta med i vurderingen når det er en uttrykt målsetting å redusere utslippene av skadelige klimagasser fra fiskeflåten.

5 "Real Time Closure" i Nordsjøen

Fiskebåtrederne Forbund kommenterte arbeidet med å innføre nye stengningskriterier i Nordsjøen (Real Time Closure (RTC)) for å verne småfisk og gytefisk i et brev den 3. april. Her heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at det er nedsatt en arbeidsgruppe mellom Norge og EU for å evaluere kriterier for ad hoc stengninger av fiskefelt i Nordsjøen og Skagerrak for å verne ungfisk av torsk, hyse, sei og hvitting, samt gytebestanden av torsk. Mandatet for arbeidsgruppen er nedfelt i vedlegg XI i kvoteavtalen mellom Norge og EU for 2009, hvor det heter:

"The Working Group shall develop and prepare a system for the introduction of a comprehensive and harmonised Real Time Closure (RTC) scheme in the North Sea and Skagerrak. Furthermore, the Working Group should focus initially on the protection of fish under minimum size, of cod, saithe, haddock and whiting and in addition on spawning cod. The Working Group shall make recommendations by 31 May 2009, inter alia, for:

- The minimal set of data needed to close an area
- The percentage of undersized fish (in number) that will lead to closure of an area
- The mechanism by which a closure would be initiated

- Guidelines for delimiting the geographical boundaries of a closed area
- Guidelines for which gear may be used inside a closed area
- The period for which the area should be closed
- Procedures for notifying relevant parties of a closure
- A joint website for publishing information regarding closures
- The monitoring of closed areas
- The exchange of information between control bodies
- Requirements for monitoring and review of the system
- Any other issue, which the Working Group believes would result in an effective RTC system."

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til koordineringsmøtene som har vært mellom Fiskeridirektoratet og næringen om denne saken, og til arbeidsgruppemøte i Malmø den 23. til 25. mars d.å. Forbundet konstaterer at det er planlagt et siste møte i arbeidsgruppen i Edinburgh i mai, og finner det riktig å gi et skriftlig innspill til arbeidsgruppens arbeid.

Generelt

Fiskebåtrederne Forbund vil innledningsvis uttrykke støtte til arbeidet med å verne ungfisken i Skagerrak og Nordsjøen. Det er nødvendig å redusere EU-flåten utkast av småfisk, og stengning av fiskefelt med mye småfisk kan være en hensiktsmessig måte å gjøre dette på. Forbundet vil samtidig gi uttrykk for større skepsis når det gjelder å bruke et RTC-regime for å verne gytebestandene av torsk.

Fiskebåtrederne Forbund vil innledningsvis presisere arbeidsgruppens mandat, der det fremgår at arbeidsgruppen skal introdusere "a comprehensive and harmonised Real-Time Closure (RTC) scheme in the North Sea and Skagerrak". Forbundet beklager at arbeidsgruppen er i ferd med å bevege seg bort fra mandatet om å etablere et **harmonisert** regelverk for stengning av fiskefelt i Nordsjøen, og vil oppfordre Fiskeridirektoratet om å reversere denne prosessen i siste arbeidsgruppemøte.

Fiskebåtrederne Forbund vil heller ikke unnlate å nevne at trålfisket etter sei i Nordsjøen generelt har gitt lav lønnsomhet de siste årene. Det er derfor en reell fare for at fisket ikke vil være økonomisk bærekraftig i store deler av året dersom det etableres et rigid system for stengning av fiskefelt.

Minimum datagrunnlag for å stenge et fiskefelt

Arbeidsgruppen legger som hovedprinsipp til grunn at fiskefelt skal kunne stenges på bakgrunn av opplysningene i et enkelt hal. Det foreligger imidlertid en opsjon til å supplere med mer informasjon (flere hal) i tilfeller der innblanding av småfisk er like over grenseverdien (grensen for tillatt innblanding av småfisk).

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at det i de fleste tilfeller i det norske trålfisket etter sei vil være utilstrekkelig å foreta stengninger av et fiskefelt basert på et enkelt hal. I dette fisket kan innblanding av småfisk variere dramatisk gjennom døgnet, i likhet med fangstrategiene. Det vil derfor være naturlig å legge døgnfangstene til grunn når det vurderes om fisket foregår innenfor gjeldende regler for tillatt innblanding av småfisk.

Fiskebåtrederne Forbund mener på denne bakgrunn at det på generelt grunnlag må være anledning til å ta flere hal for å sjekke innblanding av undermåls fisk i trålfisket etter sei, og dette kan ikke være begrenset til tilfeller der det første halet gir et resultat like over grenseverdien.

Fiskebåtrederne Forbund mener dessuten at de aktuelle fartøyene må ha anledning til å undersøke om bruk av større maskevidde og/eller sorteringsrist kan føre til at fisket kommer in-

nenfor gjeldende regler for tillatt innblanding av småfisk. I så fall må stengningen begrenses til å gjelde redskaper som kommer i konflikt med reglene for tillatt innblanding av småfisk.

Minstemål og tillatt innblanding av småfisk

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at arbeidsgruppen synes å legge til grunn at det er nødvendig å operere med ulike minstemålsbestemmelser i de enkelte sonene. Arbeidsgruppen tar utgangspunkt i gjeldende norske minstemål (som ble økt med virkning for i år), og EUs minimums landingsstørrelse. Dette gir følgende tabell for minimum fangststørrelse i de enkelte sonene:

	EU Nordsjøen	EU Skagerrak	Norge
Torsk	35 cm	30 cm	40 cm
Sei	35 cm	30 cm	40 cm
Hyse	30 cm	27 cm	31 cm
Hvitting	27 cm	23 cm	32 cm

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er uheldig at stengninger av fiskefelt for å verne fellesbestander skal ta utgangspunkt i ulike minstemål. Forbundet mener at det er meningsløst at fiskere for eksempel blir utestengt fra viktige fiskefelt i norsk sone, samtidig som det kan drives et lovlig fiske på mindre fisk i EU-sonen. Fiskebåtrederne Forbund mener at dette ikke er i samsvar med mandatets presisering av at det skal etableres et harmonisert regelverk for stengning av fiskefelt, og vil foreslå at EUs "minstemål" for Nordsjøen benyttes som felles minstemål i hele Nordsjøen i et RTC-regime for ungfiskvern. Et minstemål for sei på 35 cm vil uansett være 3 cm høyere enn det minstemålet som gjaldt i norsk sone i Nordsjøen til og med 31. desember 2008. Forbundet legger samtidig til grunn at spørsmålet om å heve "minstemålet" eventuelt kan komme på dagsorden så snart EU endrer sin politikk når det gjelder utkast. Det er for så vidt heller ingen umulighet å videreføre et norsk minstemål på sei på 40 cm i norsk sone, mens et RTC-regime er basert på et minstemål på 35 cm.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer også at det i et arbeid om vern av småfisk i Nordsjøen er nødvendig å se på regelverket for bruk av småmasket trål i Nordsjøen, samt regelverket for notfisket etter sei i norsk sone. Så langt synes dette å være "skjøvet under teppet". Forbundet kan ikke akseptere at "konsumtrålerne" fiskefelt stenges samtidig som det fortsatt tillates at det fiskes småfallen sei med not eller pelagisk trål.

Fiskebåtrederne Forbund har generelt ment at tillatt innblanding av småfisk bør ta utgangspunkt i et vektkriterie, og ikke et antallskriterie. Forbundet tar imidlertid til etterretning at norske havforskere synes å foretrekke antallskriterier, som også er blitt det dominerende kriteriet i Norge. Det viktige for Fiskebåtrederne Forbund i denne sammenheng er at Norge og EU blir enige om et felles kriterie, og ikke ender opp med to vidt forskjellige kriterier for å stenge felt med mye småfisk.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det i dag er tillatt med inntil 10% innblanding av undermåls fisk for hver av de aktuelle artene i Nordsjøen. Forbundet mener at i tilknytning til stengning av områder så bør det etableres en samfengt regel etter mønster fra nord om 62°N. Der er det tillatt med inntil 15% samfengt innblanding av undermåls torsk, hyse og sei.

Retningslinjer for å bestemme hvor stort et stengt område skal være

Det legges opp til at et stengt område skal begrenses av minimum 4, og maksimum 6 koordinater, og at et stengt område utenfor territorialgrensen skal være på 50 kvadrat nautiske mil. Fiskebåtrederne Forbund har ingen sterke meninger om dette, men konstaterer at det i mange tilfeller kan være uhensiktmessig å ha absolutte krav til størrelse på et stengt område dersom vern av småfisk er det viktigste.

Hvilke redskaper kan brukes i et stengt område

Arbeidsgruppen legger opp til at et område som er stengt på grunn av for mye småfisk, skal være stengt for alle redskaper med unntak av garn og pelagiske redskaper, samt skjellskraping og "pots". Fiskebåtrederne Forbund er i utgangspunktet enig med arbeidsgruppen, men mener i tillegg at det må være tillatt å benytte mer selektive redskaper i et stengt område. Dette kan for eksempel være større maskevidde i trålen, eller sorteringsrist. Det vises i denne forbindelse til kommentarer overfor.

Perioden et stengt område skal være stengt

Arbeidsgruppen legger opp til at et stengt område skal være stengt i 21 dager, verken mer eller mindre. Fiskebåtrederne Forbund er kritisk til en fast lengde på en stengning, i og med at forholdene endrer seg raskt i Nordsjøen. Forbundet er enig i at et stengt område automatisk skal gjenåpnes etter 21 dager dersom det ikke foreligger opplysninger om at feltet fortsatt bør være stengt. Forbundet mener samtidig at det må være adgang til å gå inn i stengte områder og undersøke om forholdene har endret seg, og eventuelt gjenåpne feltet før 21 dager er gått dersom det ikke lenger er problemer med småfiskinnblanding. Fiskebåtrederne Forbund legger samtidig til grunn at det må være adgang til å utvide stengingen utover 21 dager dersom nye målinger viser at problemene med innblanding av undermåls fisk vedvarer.

Vern av gytetorsk

Fiskebåtrederne Forbund viser til at arbeidsgruppen gjennom mandatet er pålagt å utrede bruk av et RTC-regime for å kunne stenge områder med mye gytetorsk. Forbundet er generelt negativ til ad hoc stengninger av fiskefelt for å spare gytefisk. Det strider mot fiskernes natur å stenge fiskefelt der fisket er godt. Fiskebåtrederne Forbund mener at vern av gytetorsk må baseres på å stenge fastlagte områder i gyteperioden, og ikke være basert på ad hoc pregede stengninger etter mønster for vernet av småfisk."

Norge og EU ble den 3. juli enige om et RTC-regime for vern av ungfisk i Nordsjøen. Regimet trådte i kraft 1. september 2009, og skal evalueres i juni 2010. Partene ble enige om at referanseverdien for feltstengninger skulle være henholdsvis 35 cm for torsk, 30 cm for hyse, 35 cm for sei og 27 cm for hvitting. Dette er i samsvar med EUs referansestørrelse for de aktuelle fiskeslagene i Nordsjøen, og lavere enn de norske minstemålene. Partene ble videre enige om at stengningskriteriet skal være mer enn 15% ungfisk (samfengt) i vekt. I tilfeller der innslaget av torsk utgjør mer enn 75% av fangsten, skal stengningskriteriet være 10% i vekt.

6 Stengning av fiskefelt i Barentshavet

Parallelt med at Norge og EU arbeidet med å etablere stengningskriterier for fiskefelt i Nordsjøen, tok Fiskebåtrederne Forbund et initiativ overfor Fiskeri- og kystdepartementet og ba om nye retningslinjer for stengning av fiskefelt i Barentshavet. I brevet av 22. april heter det:

"Overvåkningstjenesten for fiskefelt driver en omfattende overvåkning av fangstsammensetningen i Barentshavet, både gjennom bruk av innleide fartøyer og ved utplassering av inspektører om bord på ordinære fiskefartøyer. Dersom det er for stor innblanding av fisk under minstemål eller for høy innblanding av andre arter i fangstene, har Fiskeridirektøren fullmakt til å stenge de aktuelle områdene. Fiskeriforvaltningen henviser ofte til dette arbeidet som et av de viktigste tiltakene for å sikre en god ressursforvaltning i Barentshavet. Det er imidlertid

aldri foretatt en grundig evaluering av den biologiske effekten av denne ordningen, og herunder om stengning av fiskefelt fører til at fisket flyttes til områder med "bedre" sammensetning i fangstene.

Fiskeflåten skal i utgangspunktet forlate fiskefelt der innblanding av småfisk er større enn det som er tillatt i henhold til forskrift om utøvelsen av fisket. Terskelen for å flytte fiskefelt kan imidlertid variere mellom de enkelte utøverne. Det har sammenheng med at innblanding av småfisk kan være forskjellig for ulike fartøyer, forskjellig mellom ulike tider av døgnet, fordi mange velger å se utviklingen litt an før de forlater et godt fiskefelt, og fordi ikke alle har samme respekt for regelverket. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer likevel at norske fiskere generelt er positive til at fiskefelt med stor innblanding av småfisk blir stengt. Det sikrer en likebehandling mellom de enkelte fartøyene, og ikke minst i forhold til utenlandske fiskefartøyer som opererer i norsk sone.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig bemerke at stengning av fiskefelt også har mange negative konsekvenser, og spesielt i situasjoner der det er liten forutsigbarhet i forhold til når feltet blir gjenåpnet. Ikke minst kan feltstengninger føre til et svært urasjonelt fiske, med svekket lønnsomhet og økte utslipp av skadelige miljøgasser som resultat. Det er også uheldig at fiskeflåten av og til blir tvunget til å forlate et godt fiske, og må fiske kvotene i områder der sammensetningen av fangstene kan være mindre gunstig. Et eksempel på dette er stengning av store områder rundt Bjørnøya om sommeren, med det resultat at fiskeflåten blir tvunget østover i russesonen for å fiske hysekvotene.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at det er misnøye med at Overvåkningstjenesten for fiskefelt ikke foretar nærmere undersøkelser med mer selektive redskaper før fiskefelt stenges for fiske med bestemte redskaper. Forbundet vil i denne sammenheng vise til at det tidligere på generelt grunnlag var tillatt å fiske i stengte områder med sorteringsrist med en minste spileavstand på 80 mm. Fiskebåtrederne Forbund mener at praksisen med å undersøke om fiskefeltene kan holdes åpne med mer selektive redskaper må gjenopptas.

Fiskebåtrederne Forbund mener i tillegg at det er nødvendig å få på plass et klarere regelverk rundt gjenåpning av stengte fiskefelt i Barentshavet. Forbundet viser i denne sammenheng til at en arbeidsgruppe med representanter fra Norge og EU nå diskuterer å etablere et regelverk for feltstengninger i Nordsjøen, såkalt Real Time Closure (RTC). Fiskebåtrederne Forbund mener at en del av de kriteriene som diskuteres i dette arbeidet også kan være aktuelle i Barentshavet når det gjelder stengning av fiskefelt.

Fiskebåtrederne Forbund vil på denne bakgrunn foreslå at følgende punkter innarbeides i retningslinjene for Overvåkningstjenesten for fiskefelt og Fiskeridirektoratet når det gjelder stengninger av fiskefelt i norske områder i Barentshavet:

- at stengte fiskefelt gjenåpnes automatisk etter 21 dager med mindre nye målinger viser at det er grunnlag for å forkorte eller forlenge perioden.
- at det 7 dager etter at et fiskefelt er stengt blir tillatt for fiskefartøyer å gå inn i stengte områder med inspektør (eventuelt fra Kystvakten) om bord for å kontrollere om innblanding har endret seg.
- at Overvåkningstjenesten for fiskefelt kontrollerer om fiskefelt som planlegges stengt kan holdes åpne for fiskefartøyer med mer selektive redskaper. Konkret når det gjelder konsumtrål mener Fiskebåtrederne Forbund at innblanding med trålrødskap med 155 mm maskevidde, og/eller 80 mm spileavstand i sorteringsristen bør undersøkes.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om å følge opp denne saken. Forbundet antar at det ikke vil være nødvendig å inkludere Russland i denne vurderingen så lenge det ikke er snakk om å endre kriteriene for tillatt innblanding av undermåls fisk eller yngel. Russland og andre nasjoner som fisker i området må likevel selvsagt orienteres om et slikt regelverk."

I svarbrevet fra Fiskeri- og kystdepartementet, datert 23. juli d.å., heter det:

"Vi viser til brev av 22. april 2009 om overvåkningstjenestens retningslinjer for stenging av fiskefelt i Barentshavet.

Fiskeriforvaltningen har lang erfaring fra Barentshavet med å stenge fiskefelt når innblanding av fisk under minstemål eller yngel er for stor. Overvåkingen og kontrollarbeidet er basert på risikovurderinger, det vil si at inspektørene oppsøker de fiskeriene hvor det erfaringsmessig kan forekomme stor innblanding av undermåls fisk og/eller bifangst. Den positive bestandssituasjonen for norsk arktisk torsk tyder på at slike tiltak, i kombinasjon med andre, er sentrale for oppnå en bærekraftig forvaltning.

Fiskeri- og kystdepartementet vil ikke endre retningslinjene for stenging av fiskefelt i Barentshavet, men viser til at henstillingen langt på vei er oppfylt gjennom den fleksibiliteten som overvåkningstjenesten for fiskefelt allerede praktiserer."

7 Distriktskvoteordningen

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 7. august følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om fordeling av distriktskvoten:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at Fiskeri- og kystdepartementet i forskrift av regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62°N har satt av 2.000 tonn av torsketrålernes torsk-kvote som distriktskvote.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at det gjenstår et betydelig større kvantum av torsk i år sammenlignet med i fjor. I henhold til Fiskeridirektoratets fangststatistikk gjenstod det pr uke 31 rundt 70.000 tonn torsk i 2009, mens tilsvarende tall for samme periode i fjor var rundt 30.000 tonn. Forbundet mener at det i denne situasjonen ikke kan være behov for å benytte 2.000 tonn torsk i en egen distriktskvoteavsetning. Det vil være torsk tilgjengelig til de som ønsker å kjøpe torsk utover høsten.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig vise til at enkelte torsketrålere ønsker å satse på hyse-fisket i høst. Fisket etter hyse er fritt for alle fartøygrupper, men det er svært lite sannsynlig at Norge greier å utnytte den tildelte kvoten. For trålerne som prioriterer hysefisket vil fartøyets torsk-kvote være den største utfordringen, fordi hysefisket oftest foregår i et blandingsfiske med torsk. Disse trålerne har derfor et sterkt ønske om å få vite hvilke torsk-kvoter de vil kunne disponere utover høsten.

Fiskebåtrederne Forbund vil på denne bakgrunn anmode Fiskeri- og kystdepartementet om snarest å fordele den avsatte distriktskvoten på 2.000 tonn til torsketrålerne i henhold til gjeldende kvotefaktorer. Forbundet legger til grunn at årets tildeling skjer uten noen form for bindinger i likhet med fjorårets tildeling."

Fiskeri- og kystdepartementet fordelte distriktskvoten kort tid etter på de enkelte fartøyene i henhold til gjeldende kvotefaktorer.

Fiskebåtrederne Forbund håper etter dette at eksperimenteringen med bruk av distriktskvoter opphører, og er tilfreds med at Fiskeri- og kystdepartementet ikke har avsatt et kvantum til dis-

triktskvoter i reguleringsopplegget for 2010. Ordningen har ikke fungert etter hensikten, og den har kun bidratt til å skape et usikkerhetsmoment for de aktørene som har vært omfattet av ordningen.

8 Bifangst av kveite i fredningsperioden

Fiskebåtredermes Forbund sendte den 16. april følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om å tillate innblanding av kveite i fredningsperioden:

"Fiskebåtredermes Forbund har ved et par anledninger tatt opp spørsmålet om å tillate bifangst av kveite under fredningsperioden for andre redskapsgrupper enn garn. Forbundet har ikke mottatt noe konkret svar i denne saken, men har fått kopi av en udatert henvendelse fra i fjor høst fra departementet til Fiskeridirektoratet der departementet vurderer flere forslag til endringer i utøvelsesforskriften, og ber Fiskeridirektoratet følge opp forslagene på en adekvat måte. Når det konkret gjelder spørsmålet om bifangst av kveite under fredningsperioden heter det:

"Fiskeri- og kystdepartementet ber om at Fiskeridirektoratet i forbindelse med reguleringsmøtet drøfter bifangstbestemmelsene for kveite ved fiske med trål i fredningstiden for kveite. Det har fra næringen blitt fremmet forslag om at det bør tillates å ha inntil 0,5 % bifangst av kveite."

Fiskebåtredermes Forbund konstaterer at det ikke er kommet noen avklaring etter at saken ble drøftet i reguleringsmøtet, og er usikker på hva som er bakgrunnen for dette. Forbundet er imidlertid kjent med at Havforskningsinstituttet generelt er kritisk til en liberalisering av regelverket for fiske etter kveite, men vil understreke at det ikke er det den aktuelle saken dreier seg om.

Fredningsperioden for kveite er nedfelt i første ledd i § 34 i utøvelsesforskriften, hvor det fremgår at det er forbudt å drive fiske etter kveite sør for 62°N i tidsrommet fra og med 20. desember til og med 31. mars, mens det er forbudt å drive fiske etter kveite med andre redskap enn krok nord for 62°N i tidsrommet fra og med 20. desember til og med 31. mars.

I tredje ledd i § 39 i utøvelsesforskriften er det åpnet opp for at fartøyer som fisker med garn kan ha inntil 1 % innblanding av kveite under fredningsperioden. Mer konkret heter det:

"Ved fiske med garn er det uten hinder av forbudet i § 34 første ledd tillatt å ha inntil 1 % bifangst av kveite. Bifangsten regnes i rund vekt basert på summen av alle slutt-sedler/landingssedler undertegnet i perioden fra og med 20. desember til og med 31. mars."

Fiskebåtredermes Forbund konstaterer dermed at vi i dag står overfor følgende situasjon når det gjelder fangst og bifangst av kveite for de enkelte redskapsgruppene:

Krokredskaper

Adgang til direkte fiske etter kveite under fredningsperioden nord om 62°N, men verken adgang til direktefiske etter kveite eller anledning til å ha bifangst av kveite under fredningsperioden sør for 62°N.

Garn

Forbud mot direktefiske etter kveite under fredningsperioden både sør og nord for 62°N, men adgang til å ha inntil 1% innblanding av kveite under fredningsperioden både i sør og nord.

Trål og snurrevad

Ikke adgang til verken direktefiske etter kveite eller bifangstordning under fredningsperioden.

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at intensjonen med regelverket er å begrense fisket av kveite under fredningsperioden, for derigjennom å gjenoppbygge kveitebestanden. Forbundet respekterer selvsagt dette, men konstaterer samtidig at det er inkonsistent å pålegge de redskapsgruppene som i minst grad kan drive et målrettet fiske etter kveite det strengeste regelverket. I fisket med trål og snurrevad vil kveite kun inntreffe som uunngåelig bifangst, enten det dreier seg om fredningsperioden eller i perioden med fritt fiske.

Fiskebåtrederne Forbund vil bemerke at også krokfartøyer burde hatt en bifangstordning i fredningsperioden sør for 62°N, i likhet med den bifangstordningen som gjelder for fisket med garn. Det vises i denne sammenheng til at krokfartøyer kan drive et direktefiske etter kveite under fredningsperioden nord for 62°N.

Fiskebåtrederne Forbund mener samtidig at trål og snurrevad bør få en lignende bifangstordning for kveite under fredningsperioden som det garn har. Forbundet vil understreke at dette ikke er et biologisk spørsmål, men et spørsmål om mannskap og rederi skal få betalt for uunngåelig bifangst av kveite. Trålerne får verken mer eller mindre kveite i fangstene om det åpnes opp for at de kan beholde verdien av en begrenset bifangst under fredningsperioden.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det siste leddet kan ordnes ved å innta følgende tillegg (tredje ledd) i § 36 i utøvelsesforskriften:

"Ved fiske med trål eller snurrevad er det uten hinder av forbudet i § 34 første ledd tillatt å ha inntil 1% bifangst av kveite. Bifangsten regnes i rund vekt ved landing."

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis vise til de store økonomiske utfordringer torske-sektoren står overfor i dag, og mener at det er viktig å gjennomføre små og store tiltak som kan øke optimismen og lønnsomheten i flåteleddet. En adgang til å beholde verdien av bifangst av kveite under fredningsperioden er et slikt tiltak. Fiskebåtrederne Forbund mener at en slik endring bør gis med tilbakevirkende kraft til 1. januar 2009."

I et svarbrev datert 22. april var Fiskeri- og kystdepartementet negativ til å åpne for bifangst av kveite i fredningsperioden ved fiske med trål og snurrevad.

Fiskebåtrederne Forbund fulgte opp saken i en ny henvendelse den 4. mai. Her heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til vårt brev av 16. april d.å. om adgang til å ha bifangst av kveite i fredningsperioden ved fiske med trål og snurrevad.

Fiskebåtrederne Forbund viser også til Fiskeri- og kystdepartementets svarbrev av 22. april d.å. der det fremgår at departementet ikke finner det riktig å åpne for bifangst av kveite i fredningsperioden ved fiske med trål og snurrevad. I begrunnelsen for avslaget heter det blant annet:

"Med virkning fra 1. januar 2008 ble utøvelsesforskriften endret slik at det ved fiske med garn ble tillatt å ha inntil 1% bifangst av kveite i fredningsperioden, avregnet

over hele perioden. Dette på bakgrunn av at en liten bifangst av død eller dødende kveite antas å være nærmest uunngåelig under fiske med garn etter andre fiskeslag. For korkfanget kveite (sør for 62°N), samt kveite fanget med aktive redskaper som trål og snurrevad, har det imidlertid vært lagt til grunn at fisken i hovedsak er levedyktig når den kommer om bord. Slik fangst skal straks slippes på sjøen igjen.”

Fiskebåtredermes Forbund har ikke forutsetninger for å vurdere om kveite som er fanget med trål og snurrevad er levedyktig etter at den er tatt om bord. Sannsynligvis vil noe av kveita kunne være levedyktig dersom den kastes ut igjen i havet, mens noe av kveite vil være døende.

Fiskebåtredermes Forbund vil imidlertid vise til at i henhold til regelverket er det lagt til grunn at all fisk som tas om bord i fiskefartøylene er død eller døende. Det vises her blant annet til Fiskeridirektoratets høringsnotat av 21. oktober 2008 om høring om forskrift om utøvelsen av fisket. Her skriver Fiskeridirektoratet blant annet følgende om unntak fra ilandføringsplikten:

”Disse hensynene tilsier også at en ilandføringsplikt for samtlige fiskeslag som måtte fanges heller ikke kan være absolutt. Både hensynet til en forsvarlig forvaltning og hensynet til at fiskerne skal kunne drive praktisk fiske betinger at det gjøres unntak fra ilandføringsplikten. Lovforarbeidene forutsetter at de nødvendige unntakene fra ilandføringsplikten gjennomføres i forskrift og trer i kraft samtidig med lovens ikrafttredelse.

Fiskeridirektoratet vil nedenfor foreta en gjennomgang av hvilke ressurser dette skal gjelde for og som foreslås unntatt fra ilandføringsplikten.

Departementet nevner i proposisjonen s. 91 tre typer tilfelle der det kan være aktuelt å gjøre unntak fra ilandføringsplikten:

1. Ulovlig fangst av fisk som er klart levedyktig
2. Død fisk som ikke kan omsettes
3. Død fisk som er skadet eller øydelagt

AD 1. Fiskeridirektoratet foreslår at det blir gitt et generelt unntak fra ilandføringsplikten for levedyktig fisk som er fanget i strid med bestemmelser fastsett i eller i medhold av havressursloven. Dette samsvarer med departementets merknader i proposisjonen om at ulovlig fangst som er levedyktig som hovedregel straks skal slippes på sjøen. Ordningen er en videreføring av gjeldende rett og samsvarer også med havressurslovutvalgets forslag om at det bør være et grunnleggende prinsipp at økosystemet og enkeltbestander ikke belastes mer enn nødvendig og at det må være et mål at fangst som det ikke er tillatt å høste, straks skal slippes på sjøen dersom den er levedyktig.

Utfordringen ligger imidlertid i å kunne skille på en god måte hva som er levedyktig fisk som vil overleve ved slipping, og når det er grunnlag for tvil om fisken er levedyktig. Når fisken er tatt om bord vil den gjennomgående måtte regnes for ikke å være levedyktig, slik at slipping av fangsten ikke lenger er tillatt.

Utfordringen har derfor særskilt vært knyttet opp til selve fangstoperasjonen og når en er kommet så langt i denne at fisken ikke lengre kan slippes, fra not eller andre redskaper, fordi det må antas at fisken ikke vil overleve. Problemstillingen har vært gjenstand for en rekke møter mellom fiskeriforvaltningen, næringen og forskning i et forsøk på å finne frem til objektive kriterier for når fangsten ikke kan slippes. I notfisket etter makrell var det i flere år i de årlige reguleringsforskriftene fastsett at det er forbudt å slippe fangst etter at pumping hadde startet. Dette forbudet ble i september 2004 erstattet av retningslinjer for utøvelse av pelagisk fiske fra Fiskeridirektoratet etter råd fra Havforskningsinstituttet og i samråd med fiskerne. Det er viktig at arbeidet med problemstillingen videreføres, både for å oppnå økt kunnskap, felles forståelse og lik opptreden hos næringsutøverne. I videreføringen av den prosessen som allerede er

startet opp, er målsettingen at arbeidet slutføres gjennom fastsettelse av forskrift med klare kriterier for grensen mellom levedyktig fisk og ikke-levedyktig fisk.”

Fiskeridirektoratet legger med andre ord til grunn at all fisk som er tatt om bord gjennomgående vil måtte regnes for å ikke være levedyktig, slik at slipping av fangsten ikke lenger er tillatt.

Fiskebåtrederne vil understreke at dette innebærer at uunngåelig bifangst av kveite i fredningsperioden vil måtte bringes på land. Spørsmålet om å tillate slik bifangst er dermed ikke et biologisk spørsmål, slik departementet legger til grunn i sitt svarbrev, men et spørsmål om rederiet og mannskap skal få beholde verdien av slik uunngåelig bifangst, eller om verdien skal inndras.

Fiskebåtrederne vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om en fornyet behandling av vår forespørsel i brev av 16. april d.å.”

Fiskeri- og kystdepartementet har ennå ikke konkludert i saken.

9 Tilbakeføring av kvoteavsetning i fisket etter torsk

Fiskebåtrederne sendte den 7. august følgende brev om tilbakeføring av kvoteavsetning i fisket etter torsk fra kystflåten til havfiskeflåten:

”Fiskebåtrederne viser til at Fiskeridirektøren i sakspapirene til Reguleringsmøtet høsten 2008 foreslo at det kvantum som fritidsfisket omsetter av torsk gjennom salgslagene, skulle belastes totalkvoten før fordeling mellom gruppene. Fiskeridirektøren foreslo i tillegg at dette også måtte gjelde det kvantum som ble avsatt til ungdomsfiskeordningen. Konkret foreslo Fiskeridirektøren at avsetningen til disse to ordningene skulle være på 2.500 tonn i 2009, og begrunnet dette med at fangsten innenfor disse to ordningene hadde økt de siste årene, fra henholdsvis 1.250 tonn i 2005 og 2006, til 1.500 tonn i 2007 og 2.000 tonn i 2008. Fiskeridirektøren viste samtidig til at dette innebar en endring i forhold til etablert praksis, da disse avsetningene var blitt belastet åpen gruppe i konvensjonell sektor.

Fiskeri- og kystdepartementet fulgte anmodningen fra Fiskeridirektøren, og vedtok at disse avsetningene skulle belastes totalkvoten før fordeling mellom gruppene. Departementet fant endog argumenter for å øke avsetningen til 3.500 tonn nordøst arktisk torsk, som innebærer en økning av kvantumet med 75% i forhold til det som var bokført på ordningene i 2008. Fiskeri- og kystdepartementet besluttet samtidig å øke avsetningen til kvotestimuli ved levering av levendefangst fra 200 tonn til 300 tonn. Også dette kvantumet ble trukket fra totalkvoten før fordeling mellom gruppene.

Fiskebåtrederne er sterkt kritisk til den endringen som er skjedd, og mener at dette innebærer en forrykking av kvotefordelingen mellom fartøygruppene, og er i strid med intensjonen om kvotestabilitet i Landsmøtevedtaket. Forbundet mener dessuten at det er lite tilfredsstillende at avsetningen til fritidsfiske og ungdomsfiskeordningen økes med hele 75% i 2009 i forhold til året før, og at avsetningen til kvotestimuli ved levering av levendefangst med 50%.

Fiskebåtrederne antar at bakgrunnen for Fiskeridirektørens forslag i første rekke skyldes at åpen gruppe overfisket sin gruppekvote med vel 6.000 tonn i 2008, og at det var et sterkt behov for å få slutt på det norske overfisket i kystflåten. Forbundet mener imidlertid at det ikke er akseptabelt å løse dette overfisket ved å belaste øvrige gruppers gruppekvoter. Fiskebåtrederne mener at spesielt ”fritidsfisket” som omsettes gjennom salgslagene net-

topp har vært et av elementene som avsetningen til åpen gruppe er ment å skulle dekke. Der-
som dette fisket ekspanderer, bør man prioritere tiltak for å begrense dette fisket, fremfor å re-
dusere kvotene til yrkesfiskerne.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer samtidig at utviklingen i fisket i 2009 gir grunnlag for å
belaste åpen gruppe med nesten hele kvoteavsetningen på 3.500 tonn, uten at dette vil innebæ-
re et overfiske av gruppeknoten. I henhold til Fiskeridirektoratets fangststatistikk gjenstår det
pr uke 31 totalt 4.916 tonn av kvoteavsetningen til åpen gruppe. Det fremgår samtidig av
fangststatistikken at åpen gruppe fisket 1.625 tonn torsk etter uke 31 i 2008.

Fiskebåtredernes Forbund viser til at en tilbakeføring av et kvantum til "totalkvoten" vil på-
virke fordelingsprosenten mellom konvensjonelle fartøyer og trålerne. Forbundet ser imidler-
tid at det kan være fornuftig å finne en mer pragmatisk løsning på årets fordeling av torske-
kvoten, og vil konkret foreslå at 1.000 tonn av kvoteavsetningen på 3.500 tonn tilbakeføres til
torsketrålerne, mens 300 tonn tilbakeføres til gruppen av havgående konvensjonelle fartøyer.
Det resterende kvantumet vil dermed kunne benyttes innenfor kystgruppen.

Fiskebåtredernes Forbund legger samtidig til grunn at Norges Fiskarlag må foreta en grundige-
re behandling av disse spørsmålene forut for neste års kvotereguleringer."

Fiskeri- og kystdepartementet fulgte anmodningen når det gjaldt trålerne, og i tilknytning til
refordelingen av distriktskvoten ble det gitt et ekstra kvotetillegg for å kompensere for avset-
ningene som var gjort ved reguleringsårets start. Den konvensjonelle flåten over 28 meter fikk
senere et kvotetillegg overført fra kystflåten. Disse tilleggene er omtalt i kap. III A.

10 Fordelingen av blåkkeite - utvalg

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 9. oktober følgende brev til Norges Fiskarlag om å sette
ned et utvalg for å se på fordelingen av blåkkeite:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at Norge og Russland nå er enige om en fordeling av be-
standen av blåkkeite. I henhold til avtalen skal Norge ha 51% av totalkvoten, Russland 45%,
mens 4% av totalkvoten avsettes til tredjeland. Norge og Russland er videre enige om at total-
kvoten av blåkkeite settes til 15.000 tonn de neste tre årene.

Fiskebåtredernes Forbund er videre kjent med at Norge vil avsette 750 tonn blåkkeite til
forskningsformål. Det innebærer at det gjenstår 6.900 tonn blåkkeite som kan fiskes av norske
fiskere.

Fiskebåtredernes Forbund viser samtidig til landsmøtevedtaket om blåkkeite i 2007. Her heter
det:

"Fordelingen (behandlingen) av blåkkeite utføres slik som skissert i Landsstyrets hø-
ringsdokument av april 2007, og blir da som følger:

1. Kystgruppens begrensede direktefiske videreføres. Det må snarest innføres en ad-
gangsbegrensning i kystgruppens direktefiske basert på deltakelse i ett av de siste to
årene (2005 og 2006). Det vises til at også Landsmøtet i 2003 anbefalte adgangsbeg-
rensning, jfr. landsmøtevedtak 6/03.

2. Bygge videre på gjeldende bifangstregime for havfiskeflåten, slik at en innretter parametrene med det formål å treffe den vedtatte kvotefordelingen fra Landsmøtet i 2003 med følgende elementer.

- konvensjonelle fartøy på 28 meter og større gis et kvotetak på 50 tonn pr. fartøy.
- trålfartøy gis et kvotetak på 60 tonn pr. fartøy.

På det tidspunkt det blir avklart at det vil bli fastsatt en norsk totalkvote etableres et nytt utvalg i organisasjonen som gis i oppgave å finne en mer permanent kvotefordelingsnøkkel for blåkveite, bl.a. med utgangspunkt i premissene nedfelt i landsmøtevedtak 7/01, hvor det spesielt vises til følgende formuleringer;

"Landsmøtet kan også slutte seg til utvalgets signaler om at det historiske fisket i 10-årsperioden før fisket ble stoppet i 1992 må være et av kriteriene som må vektlegges i en slik framtidig fordeling. Det er samtidig nødvendig å ta hensyn til den reguleringen myndighetene har valgt for kystfisket etter blåkveite etter 1992."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det nå er fastsatt en norsk totalkvote, og at det derfor er grunnlag for å fastsette en mer permanent fordelingsnøkkel for blåkveite. Forbundet forutsetter at denne saken tas opp til behandling på Landsmøtet nå i høst.

Fiskebåtrederne Forbund vil derfor be Norges Fiskarlag om å sette ned et hurtigarbeidende utvalg for å foreslå en fordeling av den norske totalkvoten av blåkveite. Forbundet legger til grunn at alt nødvendig tallmateriale og tidligere posisjoner om blåkveitebestanden ligger tilgjengelig i de arbeidene som tidligere er gjort med hensyn til fordelingen av blåkveite, slik at det egentlig bør være tilstrekkelig med et møte i utvalget.

Når det gjelder fastsettelsen av totalkvote, fordelingen mellom Norge, Russland og tredjeland, samt avsetningen til forskningskvote, vil Fiskebåtrederne Forbund komme tilbake til dette på et senere tidspunkt."

Landsstyret i Norges Fiskarlag var enig i at det var nødvendig å sette ned et utvalg, men ønsket ikke saken opp på Landsmøtet høsten 2009. Fiskarlaget fikk langt på vei hjelp av Fiskeri- og kystdepartementet, som gjennom en oppsiktsvekkende pressemelding den 16. oktober gjorde det klart at fordelingen og reguleringsopplegget for fisket etter blåkveite de 3 nærmeste årene var bestemt. I pressemeldingen heter det:

"Fiskeri- og kystdepartementet stadfester at gjeldende regulerings- og fordelingspolitikk i det norske blåkveitefisket i hovedsak vil ligge fast. Fisket de tre neste årene vil fordelingsmessig være lik de siste års fiske. Det er ikke aktuelt å innføre adgangsbegrensning i kystflåten fiske etter blåkveite, sier statssekretær Vidar Ulriksen.

I Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon nå i høst ble partene enige om en fordelingsnøkkel for blåkveite. Denne innebærer at Norge får en andel på 51 %, Russland får 45 % og 4 % avsettes til tredjeland for fiske i fiskevernsonen ved Svalbard. Partene ble også enige om en totalkvote på 15 000 tonn per år i tre år fremover, hvilket innebærer 7650 tonn årlig til Norge. Av det norske kvantumet avsettes 750 tonn til forskningsformål. Fordelingen mellom landene er basert på et omfattende vitenskapelig arbeid av norske og russiske forskere.

Avtalen med Russland danner grunnlag for en enklere regulering av blåkveitefisket og vil gjøre det lettere å regulere fisket i tråd med tilrådninger fra ICES.

Det nåværende reguleringsopplegget vil i hovedsak bli videreført de neste tre år.

- Etter avsetning av 750 tonn til forskningsformål og om lag 2800 tonn til trålerne og konvensjonelle havfiskefartøy, vil kystflåten få om lag 4100 tonn. Trålerne og konvensjonelle havfiskefartøy tildeles en kvote på 40 tonn per fartøy som vil kunne fiskes i direktefiske eller brukes som bifangst. Alle fartøygrupper innenfor de gitte kvoterammene vil med dette gis adgang til direktefiske, sier Vidar Ulriksen.

Nærmere bestemmelser om reguleringen av kystflåtens direktefiske vil bli fastsatt på ordinær måte i desember hvert år. De neste tre års reguleringer i blåkkeitefiske vil med dette innebære en fordeling mellom kyst og hav på henholdsvis 60 og 40 %."

Landsstyret i Norges Fiskarlag besluttet likevel å sette ned et utvalg, men bestemte at saken skulle behandles på et landsstyremøte etter Landsmøtet.

Utvalget i Norges Fiskarlag greide å bli enige om en fordeling av blåkkeitekvoten mellom kystfiskeflåten og havfiskeflåten. Utvalget overlot det til Fiskebåtrederne Forbund å bli enige om den interne fordelingen i hav.

Fiskebåtrederne Forbund oppsummerte behandlingen i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet og Norges Fiskarlag den 27. november. Her heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til innstillingen fra blåkkeiteutvalget i Norges Fiskarlag om fordelingen av blåkkeite mellom kystfiske- og havfiskeflåten. I innstillingen heter det:

"Utvalget viser til at det har blitt en stor deltakelse i fisket etter blåkkeite fra den konvensjonelle kystflåten. Utvalget viser også til at Landsmøtet i 2003 og 2007 har foreslått lukking av kystflåtens blåkkeitefiske, og da med ulike kriterier som skulle legges til grunn.

Utvalget mener at kystfiskeflåtens fiske etter blåkkeite må adgangsbegrenses for å oppnå lønnsomhet i fisket. Utvalget foreslår at det fra og med 2010 stilles krav om at fartøyet har deltatt i ett av årene 2007, 2008 eller 2009 i fisket etter blåkkeite, og fisket og levert minst 30 % av fastsatt maksimalkvote for angjeldende fartøystørrelse.

For å bedre lønnsomheten for de fartøy som deltar i fisket etter blåkkeite, må det gis anledning til at kystflåten kan slå sammen inntil 3 kvoter uten at det avgivende kvote-fartøy må tas ut av fisket eller kondemneres.

Utvalget går inn for at den norske totalkvoten av blåkkeite fordeles med

47 % til kystflåten
53 % til havfiskeflåten.

Utvalget vil understreke at en deltakerbegrensning av kystfisket etter blåkkeite er en viktig forutsetning for fordelingsvedtaket.

Utvalget krever at det kvantum som er avsatt til forskning på 750 tonn inngår i fordelingen, og at totalkvoten som skal fordeles i fiskeflåten dermed er 7.650 tonn de neste tre årene.

Når lukking av fisket etter blåkkeite er vedtatt, mener utvalget at fisket innenfor kystgruppen må reguleres som et fartøykvoteregulert fiske med en viss overregulering. Utvalget mener at det kvantum blåkkeite hvert enkelt fartøy tildeles, må kunne fiskes uten periodisering.

Utvalget forutsetter at havfiskeflåten blir enig om fordelingen mellom trål og konvensjonelle fartøy over 28 meter.

Utvalget forutsetter at hele organisasjonen arbeider for å nå de målene som er skissert i innstillingen."

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at et enstemmig landsstyre i Norges Fiskarlag har sluttet seg til innstillingen.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at utvalget forutsetter at havfiskeflåten blir enig om fordelingen av blåkkeite mellom trål og havgående konvensjonelle fartøyer over 28 meter, og forbundet behandlet dette spørsmålet i et telefonstyremøte i går. Det ble fattet følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund viser til landsstyrevedtaket i Norges Fiskarlag om at den norske totalkvoten av blåkkeite skal fordeles med 47% til kystfiskeflåten og 53% til havfiskeflåten. Dette innebærer en fordeling som ligger midt mellom mindretallet (56% til hav) og flertallet (50% til hav) på Landsmøtet i Norges Fiskarlag i 2003.

Styret konstaterer samtidig at havfiskeflåten er tildelt en vesentlig mindre andel enn det gruppens historiske fiske skulle tilsi (75%), og det er dermed utfordrende å finne en tilfredsstillende fordeling mellom trål og havgående konvensjonelle fartøyer over 28 meter.

Styret har etter en helhetsvurdering konkludert med at trålflåten skal tildeles 33% av den norske totalkvoten, mens havgående konvensjonelle fartøyer over 28 meter skal tildeles 20%.

Styret vil peke på at havgående konvensjonelle fartøyer over 28 meter gjennom en slik fordeling kommer vesentlig bedre ut enn trålerne dersom historiske tall legges til grunn, og også bedre ut enn det landsmøtebehandlingen i 2003 innebar (13% - 14%). Styret konstaterer imidlertid at det med en så lav norsk totalkvote av blåkkeite er nødvendig å gi havgående konvensjonelle fartøyer over 28 meter en større andel for å sikre gruppen en tilfredsstillende "bifangstkvote" av blåkkeite. Det har også vært viktig for styret å unngå at havgående konvensjonelle fartøyer over 28 meter kommer dårligere ut enn i dag.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at denne fordelingen i første omgang gjelder for perioden 2010 til 2012, da norsk totalkvote er fastsatt til 7.650 tonn (inkl. forskningskvoten). Styret er innstilt på å ta saken opp til ny vurdering når norsk totalkvote av blåkkeite øker. Styret mener prinsipielt at fordelingen i sterkere grad bør gjenspeile det historiske fisket til de enkelte gruppene. Det innebærer at trål-andelen bør økes når blåkkeitekvoten øker utover dagens nivå.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund vil understreke betydningen av at forskningskvoten på 750 tonn blåkkeite tilføres fiskeflåten. Med større kvoter av torsk og hyse i Barentshavet er det behov for at fiskeflåten får hele den norske blåkkeitekvoten til disposisjon for å kunne drive et rasjonelt fiske."

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis vise til at Fiskeri- og kystdepartementet allerede har signalisert en annen fordeling av den norske totalkvoten av blåkkeite, og at det er nødvendig å justere denne beslutningen. Forbundet vil be Norges Fiskarlag om å anmode Fiskeri- og

kystdepartementet om et møte for å diskutere fordelingen av norsk blåveitekvote, og herunder avsetningen av en forskningskvote."

Fiskeri- og kystdepartementet valgte å opprettholde sitt vedtak om 40 tonn i fartøyskvote til trålere og havgående konvensjonelle fartøyer. Fiskeri- og kystdepartementet fant endog grunnlag for å øke maksimalkvotene til kystflåten i reguleringsopplegget for 2010. Fiskebåtrederne Forbund vurderer reguleringen som totalt uakseptabel, og vil følge opp saken.

11 Posisjonsrapportering, elektronisk rapportering og elektronisk fangstdagbok

I forbindelse med høring av et forslag til forskrift om posisjonsrapportering, elektronisk rapportering og elektronisk fangstdagbok, sendte Fiskebåtrederne Forbund den 23. april følgende høringsuttalelse:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til høringsnotat fra Fiskeridirektoratet med forslag til en ny forskrift som samler, reviderer og etablerer nye regler knyttet til elektronisk sporing, elektronisk aktivitetsrapportering og elektronisk fangstdagbok.

Innledning

Fiskebåtrederne Forbund er generelt positiv til innføringen av elektroniske rapporteringsordninger og elektronisk fangstdagbok. Hovedbegrunnelsen for dette både fra forbundets og myndighetenes side er ytterligere forbedret kontroll med fisket. Fiskebåtrederne Forbund vil i tillegg peke på at elektronisk dagbok- og fangstrapportering kan bli et viktig verktøy i forbindelse med sporbarhet av fiskeprodukter, noe som øker i betydning i handelsleddene, samtidig som det kan implementeres i arbeidet med fangstsertifikater ved eksport til EU. Elektronisk dagbok og fangstrapportering øker også i betydelig grad mulighetene til løpende å følge utviklingen i fiskeriene og foreta reguleringstilpasninger i tide, og kan forenkle rapporteringshverdagen for fiskerne dersom de ulike rapporteringsordningene samordnes og standardiseres.

Ved innføringen av elektronisk fangstdagbok med daglig fangstrapportering øker kontrollmyndighetenes innsyn i fartøyenes daglige disposisjoner dramatisk. Selv om det er grunn til å hevde at norske fiskere generelt er lovlidige og at det slik sett neppe vil avdekkes forhold som følge av den nye ordningen, er det hevet over tvil at kontrollgevinsten er betydelig. Fiskebåtrederne Forbund er på denne bakgrunn opptatt av at myndighetene ikke etablerer regler for den daglige rapporteringen som er så stramme at de er upraktisk å anvende, legger unødige byrder på aktørene eller hindrer et effektivt og rasjonelt fiske. Det er elementer ved høringsforslaget som har slike betenkeligheter, og det er derfor nødvendig også for myndighetene å innse at når man oppnår et kvantesprang i kontrollsammenheng, så må det også være vilje til pragmatiske tilnærminger som ivaretar utøvernes interesser. Eksempelvis nevnes at når fartøy som tidligere har skrevet dagbok én gang i døgnet og rapportert én gang pr tur (6 uker), nå må rapportere daglig, kan det ikke være avgjørende for myndighetene om de rapporterer kl 23.59 eller neste morgen, eller om de rapporterer døgnetts fangst eller fangst på den enkelte stubb. For den praktiske anvendelsen av rapporteringsreglene kan det imidlertid være svært stor forskjell på dette. Vi vil komme tilbake til slike detaljer senere i vår høringsuttalelse, men understreker at det er nødvendig å bevare helhetsspektivet når detaljene i regelverket fastsettes.

Fiskebåtrederne Forbund vil også understreke at det er av stor betydning at den elektroniske rapporteringen legges opp i et nært samarbeid med våre avtalepartnere. Det blir både uoversiktlig og upraktisk å ha separate rapporteringskrav å forholde seg til under fiske i andre landsoner, og derfor bør en sentral del av systemkravene være at rapporteringssystemet oppfyller

de rapporteringskrav som foreligger i andre lands soner og internasjonalt farvann. Samtidig bør norske myndigheter arbeide for at utskrift av elektronisk fangstdagbok likestilles med manuelt ført fangstdagbok i andre lands soner, slik at en slipper å manuelt føre dagbok i disse sonene i tillegg til føring av den elektroniske dagboken.

Forslagene

Fiskeridirektoratets forslag er:

- Posisjonsrapportering (satellittsporing) utvides til å gjelde alle norske fartøy over 15 meter fra 1. oktober 2009 (er nå gjeldende over 21 meter)
- Plikt til å føre elektronisk fangstdagbok innføres for fartøy over 21 meter fra 1. januar 2010, og fartøy over 15 meter fra 1. januar 2011 (i samsvar med EUs allerede innførte regler)
- Plikt til elektronisk fangst- og aktivitetsrapportering for fartøyer over 21 meter fra 1. januar 2010, herunder med en forenkling og samordning med elektronisk posisjonsrapportering og elektronisk fangstdagbok. Fiskeridirektoratet ønsker også at hele eller deler av dette elektroniske rapporteringssystemet skal være obligatorisk for fartøy over 15 meter fra 1. januar 2011, men ønsker høringsinstansenes særlige merknader om dette.
- Plikt til elektronisk forhåndsmelding til Fiskeridirektoratet (SMS) av fangst før landing for fartøy under 15 meter.

Posisjonsrapportering

Fiskebåtrederne Forbund støtter Fiskeridirektoratets forslag om å senke grensen for sporingspliktige fartøyer til 15 meter fra 1. oktober 2009, og viser til at dette allerede har vært et krav i EU siden 1. januar 2005. Fiskebåtrederne Forbund er imidlertid skeptisk til at Fiskeridirektoratet legger opp til ikke lenger å godta Argos-sendere for sporingsformål, og viser til at disse lenge har vært et rimeligere alternativ enn andre satellittbaserte sporingssystemer. Forbundet er kjent med at Argos-sendere benyttes i EU, samtidig som radiobasert kommunikasjon muligens kan fremstå som like "uregelmessig" som Argos-sendere. Det kan derfor være grunn til å vurdere denne beslutningen på ny, eller i det minste undersøke i hvilken utstrekning det er mulig å påskynde økt regularitet fra Argos-sendere.

Elektronisk fangstdagbok med daglig aktivitetsrapportering

Fiskebåtrederne Forbund støtter Fiskeridirektoratets forslag om innføring av en elektronisk fangstdagbok, herunder med krav til daglige aktivitetsrapporter.

I høringsnotatet understreker Fiskeridirektoratet at det ikke er tatt hensyn til rapporteringsforpliktelser i andre lands farvann i forslaget, men at systemkravene vil være slik at valgte systemer innehar tilstrekkelig fleksibilitet til å oppfylle gjeldende rapporteringskrav i andre lands soner. Videre fremhever Fiskeridirektoratet at fartøyene har en selvstendig plikt til å holde seg oppdatert om rapporteringsforpliktelser i andre lands farvann. Samtidig understrekes det at flaggstatsprinsippet legges til grunn for utveksling av rapporter, det vil si at det enkelte fartøy skal rapportere til flaggstaten, som så i tur er ansvarlig for å videreføre opplysningene korrekt til den endelige mottaker (det aktuelle lands kontrollmyndigheter).

Fiskebåtrederne Forbund mener det følger av dette at Fiskeridirektoratet må påta seg et større ansvar i forhold til rapporteringsplikten overfor andre land enn det som begrenser seg til å stille systemkrav, og ellers vise til skippers plikter til å kjenne rapporteringsreglene i de enkelte soner. Systemet må være slik bygd opp at det kontrollerer meldingene før videreføring til det aktuelle land, gir beskjed ved mangler og rom for korrigering, før meldinger videreføres.

Til de enkelte rapporter har Fiskebåtrederne Forbund følgende merknader:

AUD (testmelding), RET (returmelding)

Minst to testmeldinger skal sendes før fiskestart. Ved alle meldetyper er meldingen ikke ansett godkjent/fremkommet før man har mottatt en returmelding, som enten lyder "ACK" for acknowledged, eller "NAK" for ikke godkjent (inneholder vesentlig feil). I sistnevnte tilfelle følger en feilkode som angir hvilken type feil meldingen innehar. Meldingen må da sendes på ny til fartøyet får ACK i retur.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at kravet til testmelding er nytt, og innebærer økte rapporteringsforpliktelser (økt regelbruddrisiko). Forbundet har ingen motforestillinger til dette, men mener det burde være tilstrekkelig med én testmelding.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at returmeldingssystemet er kjent og utprøvd, fungerer greit og er helt nødvendig for at fiskerne skal vite at de har oppfylt sine rapporteringsforpliktelser. Forbundet vil imidlertid gjøre det klart at fiskeflåten ikke vil akseptere å bli gjort rettslig- eller økonomisk ansvarlig for manglende videreformidling av påkrevde meldinger til rett instans, etter at ACK melding er mottatt fra Fiskeridirektoratet.

DEP (forlater havn)

Melding om at fartøy forlater havnen skal sendes umiddelbart etter at fartøyet har forlatt havn. Kravet til avgangsmelding er nytt og innebærer økte rapporteringsforpliktelser (økt regelbruddrisiko).

I prinsippet mener Fiskebåtrederne Forbund dette meldingselementet er overflødig eller representerer lite i retning av økte kontrollmuligheter. Fartøyene er uansett sporet, og må uansett sende melding om fiskestart før fisket kan ta til. Forbundet mener derfor dette meldingselementet med fordel kan droppes.

Dersom avgangsmelding likevel innføres vil Fiskebåtrederne Forbund peke på at det må gå klarere frem at melding bare skal sendes når fartøyet forlater havn for å drive fiske eller gå til losseplass. Det kan ikke være nødvendig at det sendes melding om at fartøyet eksempelvis skal flytte fra losseplass til verksted eller egen kai for opplag. Likeledes må det gå klarere frem om avgangsmelding skal sendes når man forlater en aktuell kai innen et havnedistrikt, eller selve havnedistriktet. Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at fiskerne ikke kjenner de internasjonale fem bokstavs kodene som de plikter å angi i avgangsmeldingene. Det må være en del av systemkravene at alle aktuelle havnekoder ligger inne slik at meldingen produseres riktig ved valg av aktuell by/havn. Alternativt vil det være enklere dersom havnen angis ved dens navn og ikke i bokstavkoder.

COE (fiskestart)

Melding om fiskestart skal sendes senest 1 time før fisket starter. I tillegg er det foreslått at melding om fiskestart skal sendes når fartøyet krysser 62° N i NØS, og ved skifte av sone. Hovedhensikten med meldingen er å angi fangst om bord før fisket i sonen starter, samt hvilket fiske som skal påbegynnes.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at kravet til enkelte trålgrupper om å rapportere ved passering 62°N i NØS har vært knyttet til kontroll med seifisket på de to bestandene nord og sør for denne grensen. Fiskebåtrederne Forbund mener at innføring av daglig elektronisk rapportering i vesentlig grad reduserer kontrollbehovet knyttet til 62 graden i seifisket (og for den saks skyld eventuelle andre fiskerier som kan foregå på begge sider av 62 graden). Det bør derfor vurderes om det er nødvendig å pålegge næringen en rapporteringsplikt ved passering 62°N. Det vises også til at fartøyene er sporet minst én gang pr time.

Fiskebåtrederne Forbund mener det er nødvendig å presisere klarere hvilke soner COE melding skal sendes for når sonegrenser krysses. I fangstmeldingene (forskriftsforslaget) er sone

forklart med fangstzone "ISO-3". Er det nasjonalsoner/internasjonalt farvann, ICES-soner, fangstlokasjoner (fangstdagboken) eller andre grenser det er tale om? Forbundet antar det er de soner som fremgår av Vedlegg 1 til dagens forskrift om rapportering for fabrikkskipene det er tale om, dvs. nasjonalsoner/internasjonalt farvann, men mener dette må presiseres og fremgå av forskriften.

Melding om fiskestart er en melding om planlagt aktivitet, og det er foreslått at denne meldingstypen kan kanselleres og erstattes av ny melding dersom endringer oppstår i forhold til planene. Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at det ofte skjer at fartøy under leting "går seg på" annen fisk enn den planlagte målarten. Eksempelvis er det ikke uvanlig at ringnotfartøyer finner sild og fisker dette mens de er på leting etter hestmakrell. I slike situasjoner kan ikke fartøyene ligge og vente på tidsfrister for kansellering av tidligere COE melding og innsending av ny melding med "riktig" målart. Derfor må enten tidsfristene fjernes i tilknytning til endrede planer, eller det må være adgang til å melde bredt om planlagt målart (planlagt målart endres til planlagte målarter i forskiftens §9 under dataelementet målart). Uansett er det mange fiskerier som foregår på mer enn én målart, så forbundet anser dette å være en nødvendig justering av forslaget.

LOG (melding om fangst/aktivitet)

Fiskeridirektoratet foreslår at det innføres en ny melding - melding om fangst (aktivitet) - som sammen med øvrige meldinger i forslaget skal erstatte dagens papir-fangstdagbok. Det foreslås at meldingen skal sendes daglig og senest kl 23.59 (dager da melding om fiskestart er sendt). I tillegg skal LOG melding sendes umiddelbart etter at siste fiskeoperasjon er avsluttet, før fartøyet når havn, og før fartøyet sender melding om avslutning av fisket. I tillegg skal LOG melding, i likhet med alle andre meldinger, sendes når Fiskeridirektoratet krever det eller ved inspeksjon på sjø. En fiskeoperasjon er i denne sammenheng definert "fra et sammenhengende fiskeredskap settes i sjøen til det er tatt helt opp av sjøen".

Fiskebåtrederne Forbund støtter forslaget om innføring av en daglig melding om fangst av de grunner som er gitt innledningsvis. Forbundet har imidlertid to meget sterke innvendinger til forslaget slik det er fremsatt. Det er:

- Forslaget om at meldingen skal inneholde data for alle "fiskeoperasjoner" gjennomført siden forrige melding (linestubb, garnsett)
- Forslaget om at meldingen skal sendes senest kl 23.59

D) Fiskeoperasjon

Den konvensjonelle fiskeflåten fører i dag døgnetts samlede fangst på én linje i fangstdagboken. Fiskeridirektoratet foreslår at disse, i likhet med not og trål, må dele opp linestubbene/garnsettene og føre disse enkeltvis i den elektroniske dagboken. Forslaget er begrunnet med "forenklingshensyn" i den forstand at det er enklere med ett likt regelverk å forholde seg til for alle grupper, men Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes innspill angående dette.

Fiskebåtrederne Forbund avviser at denne innskjerpingen representerer en forenkling av fiskernes hverdag. Det er i denne sammenheng nødvendig å forstå hvorledes taksering av fangst rent praktisk gjennomføres om bord. Et døgns fangst med line kan bestå av én enkelt lang kje-de av sammenhengende linestubber, og i dette tilfellet er ikke problemstillingen relevant. Like normalt vil en dags fangst bestå av mange korte stubber. Dette varierer fra fiskeri til fiskeri, og med bunn- og strømforhold samt fisketilgjengeligheten. Etter at fangsten (stubben) er tatt om bord gjennomgår fisken bløtting, hodekapping, sløyning og havner i skylletanker ("buffertanker") i påvente av ledige fryser. Alt avhengig av fisketilgjengeligheten, lengden på stubbene, frysekapasiteten til fartøyet mv vil man ofte komme i situasjoner hvor fangst fra neste stubb havner i skylletanken før all fisk i skylletanken fra forrige stubb er lagt i fryser. Stubbenes fangster blir dermed blandet. Det er først etter at blokken er "rykket" fra fryser, emballert og brakt til fryserommet at produksjonen er ferdig. Taksering av fangstmengde foregår ved å telle

fryseblokker. Et krav til føring av den enkelte stubb vil dermed måtte innebære at en avventer med å ta inn neste stubb i produksjonen til foregående stubb er lagt i frysere. Det vil medføre redusert effektivitet og/eller redusert kvalitet (oppopping i fiskeinntak). I et garnfiske, spesielt etter sei, vil dette trolig være enda mer problematisk. Det skyldes at det på enkelte garnsetninger kan tas betydelige mengder fisk som det vil være praktisk vanskelig å produsere unna innen neste fangst kommer frem til skylletankene.

I trålfiske er dette i mindre grad en problemstilling fordi halene normalt har lengre varighet og fabrikkene større kapasitet. Notfiske er lite sammenlignbart ettersom her ikke skjer en produksjon om bord, og taksering foregår på annen måte.

På denne bakgrunn protesterer Fiskebåtrederne Forbund mot forslaget til innskjerping av informasjonsoppløsningen for garn- og linefartøy. Dersom Fiskeridirektoratet mener forenklingssyns tilsier en ens behandling av alle grupper, innebærer det at alle grupper må kunne praktisere det system som i dag gjelder for line- og garnfartøyer.

ii) Meldetidspunkt

Fiskeridirektoratet foreslår at LOG melding skal sendes senest kl 23.59, og begrunner dette med hensynet til kontroll, samt at EU har satt denne fristen i sine regler. Fiskeridirektoratet viser videre til at det åpnes for en korreksjonsadgang innen kl 08.00 påfølgende morgen.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det er melding om fangst i den enkelte fiskeoperasjon som skal rapporteres. Igjen er det nødvendig å vise til den praktiske gjennomføringen av fangsttakseringen om bord. Dersom det tas om bord et trålhal eller en linestubb eksempelvis kl 22.30 – 23.00 (eller for så vidt tidligere på kvelden), så vil mengden fisk i denne fiskeoperasjonen ikke være kjent før en gang i løpet av natten. Det er normalsituasjonen at man har fisk om bord som er fanget og tatt om bord på en side av midnatt, og som produseres på andre siden av midnatt. Tilsvarende vil det være problematisk å foreta en pålitelig taksering av fangstmengde av et notkast som tas om bord sent på kvelden innen melding skal sendes. Slik Fiskeridirektoratet legger opp systemet vil normalsituasjonen være at de aller fleste fangstmeldinger som sendes kl 23.59 er feil, og vil måtte korrigeres. Ved å legge opp systemet på denne måten skaper Fiskeridirektoratet en åpenbar kilde for feil og avvik, og en dobbeltrapportering hvert døgn (melding etterfulgt av korreksjon).

Fiskebåtrederne Forbund går imot dette forslaget, og mener det på ingen måte representerer forenklinger i fiskernes hverdag. Forbundet mener det er nødvendig å gi fartøyene tilstrekkelig tid til å gjennomføre produksjonen av fangst for det aktuelle døgnet og taksere fangsten på forsvarlig vis, innen melding skal sendes. Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at det settes en frist til å sende melding om et døgns fangst innen kl 12.00 påfølgende døgn. Dette samsvarer eksempelvis med rapporteringsreglene norske fartøyer er underlagt ved fiske i færøysk sone, der kravet er at rapport skal være sendt "daglig om formiddagen" (dvs før kl 12.00). Subsidiært vil Fiskebåtrederne Forbund foreslå at melding skal sendes innen kl 09.00 påfølgende døgn, dvs en time etter at skipper normalt går på vakt.

Fiskebåtrederne Forbund vil også trekke frem at det ved en innsendingsfrist kl 23.59 skapes en opphopning av rapporter som sendes de siste minuttene før midnatt. Det skyldes at fiskerne vil forsøke å vente i det lengste med å sende fangstmeldingen for at den skal bli minst mulig feil. Denne opphopingen av meldinger vil i henhold til systemleverandører skape serverproblemer og feilmeldinger. Dette tilsier også at meldinger bør kunne sendes innenfor et tidsintervall etter døgnetts utløp.

Alternativt, dersom Fiskeridirektoratets tidsfrister skal legges til grunn, må kravet til meldingsinnhold bestå av døgnetts produksjon, ikke døgnetts fangst.

Det understrekes samtidig at slik "forsinket melding" ikke betyr at det ikke skal foreligge en korreksjonsadgang. Det vil alltid være slik at det er mulig å gjøre feil ved en innmelding, og det må uansett være adgang til å rette slike ofte opplagte feil (kommafeil, kilo/tonn o.l.).

Utover disse to svært vesentlige punktene mener Fiskebåtrederne Forbund (som foran) at dataelementet Sone må presiseres klarere. I tillegg antar Fiskebåtrederne Forbund at det kan være behov for et alternativ med 0 (null) for alt OK under dataelementet "Redskapsproblemer" dersom dette dataelementet gjøres påkrevd, ettersom normalsituasjonen er at det ikke foreligger redskapsproblemer. Alternativt vil Fiskebåtrederne Forbund anbefale at dataelementet redskapsproblemer gjøres valgfritt.

Rent teknisk burde det også være mulig å automatisere sonerelaterte meldingselementer gjennom posisjon for start/avslutning av fiskeoperasjon, slik at fiskerne ikke trenger manuelt å legge til dette meldingselementet (dataelement Sone, kode ZO).

COX (avslutning av fiske)

Fiskeridirektoratet foreslår å videreføre kravet om melding ved avslutning av fiske. COX melding skal sendes så snart fisket er avsluttet, og senest 1 time før den aktuelle sonen forlates. I tillegg skal COX melding sendes 1 time før fartøyet krysser 62°N. Meldingen skal også angi havnen der fangsten skal landes. COX meldinger er meldinger om planlagt aktivitet, og er gitt kanselleringsadgang i likhet med melding om fiskestart.

Fiskebåtrederne Forbund støtter kravet til å sende melding ved avslutning av fisket. Forbundet vil imidlertid peke på at fartøyet ved avslutning av fiske i mange tilfeller ikke kjenner til hvilken havn fangsten skal losses, og spesielt vil dette gjelde for pelagiske fiskerier. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor kravet til å melde hvor fangst skal losses bør utgå, og viser til at det uansett opplyses i den noe senere meldingen om havneanløp.

Med samme begrunnelse som for melding om fiskestart foran vil vi også peke på at det kan være grunnlag for å vurdere behovet for melding ved passering 62°N i forbindelse med COX meldinger.

Igjen peker vi også på behovet for å presisere hvilke soner som skal opplyses.

POR (havneanløp)

Fiskeridirektoratet foreslår en videreføring av melding om havneanløp, med endrede tidsfrister. Direktoratet foreslår at melding om havneanløp skal sendes senest 4 timer før anløp for pelagiske fartøy, og 2 timer før anløp for bunnfisk. Meldingen skal inneholde opplysninger om fangst som skal landes, men også sendes dersom man går i land av andre årsaker.

Fiskebåtrederne Forbund har for mange år siden argumentert for at et krav til fangstinnmelding for alle grupper før havneanløp vil være et effektivt virkemiddel i kontrollen med fisket. Fiskebåtrederne Forbund støtter derfor kravet til melding om havneanløp, og er kritisk til at dette kravet ikke har kommet tidligere for de grupper som ikke er omfattet av et slikt krav.

Fiskebåtrederne Forbund peker på at det kan synes å være en inkonsekvens i dataelementene som kreves for melding om havneanløp sammenliknet med melding om at fartøyet forlater havnen. Det er at mens man i sistnevnte tilfelle skal opplyse havnens internasjonale fem bokstavs kode, så er det i førstnevnte tilfelle krav til å opplyse navnet på havnen. Fiskebåtrederne Forbund mener samme praksis bør legges til grunn i begge meldingstypene, og foreslår at havnens navn opplyses idet havnens fem bokstavs kode i liten grad er kjent.

Utover dette vil Fiskebåtrederne Forbund peke på at det kan se ut som at dataelementet "Landingsanlegg" i forskriftsforslaget mangler kode.

Fiskebåtrederne Forbund mener at en vesentlig fordel med elektronisk rapportering er overføringsverdien av opplysningene til handelsleddene i forbindelse med generelle sporbarhetskrav, og ikke minst spesifikt i tilknytning til EUs nye fangstsertifikater. Forbundet mener derfor Fiskeridirektoratet, systemleverandører og salgslagene snarlig må etablere et samarbeid med sikte på å integrere opplysningene i havnemeldingene i sluttseddelssystemet.

TRA (melding om omlasting)

Fiskebåtrederne Forbund har ingen vesentlige merknader til videreføringen av melding om omlasting. Forbundet mener imidlertid det er nødvendig å stille samme krav til alle typer omlastinger, herunder tilfeller hvor mindre fartøyer laster om fersk fisk, og kan vanskelig se gode grunner for at slik omlasting ikke skal være omfattet av meldingskravene som ellers gjelder.

Andre momenter

i) Rapporteringsomfanget

Fiskebåtrederne Forbund mener at rapporteringsomfanget i mange tilfeller er unødig omfattende. Vi kan illustrere dette ved å ta utgangspunkt i et ringnotfartøy som forlater Herøy kommune på Sunnmøre for å fiske sild i Nordsjøen. Dette fartøyet vil innenfor et tidsrom på mindre enn én time være nødt til å sende følgende meldinger:

- AUD
- AUD
- DEP
- COE (krysser 62 graden)
- COE (fiskestart)

Tilsvarende når fartøyet har gjennomført fisket og skal levere fangsten i Ålesund, må det i løpet av kort tid sende følgende meldinger:

- COX (avslutning fiske)
- LOG
- COE (krysser 62 graden)
- POR

I begge tilfeller vil en ekstra COE melding måtte sendes dersom fisket skjedde i britisk sektor og ikke i NØS. Det kan altså dreie seg om så mye som 5-6 meldinger pr dag.

Selv om bruken av det elektroniske systemet som sådan er enkelt, vil de færreste betrakte dette som forenkling i forhold til dagens regelverk. Det er rimelig opplagt at mulighetene for brudd på rapporteringsplikten ved rene forglemmelser eller misforståelser lett vil kunne oppstå med et så omfattende rapporteringsregime. Derfor mener Fiskebåtrederne Forbund at Fiskeridirektoratet bør gjøre et grundigere arbeid med å luke ut overflødige meldinger, overflødige dataelement og generelt redusere rapporteringsomfanget til et minimum. I denne sammenheng viser vi til egne forslag foran.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at fiskefartøyer over en viss størrelse også er omfattet av Safe Sea Net rapporteringssystemet, dvs havnemeldinger i forbindelse med avgang/ankomst europeiske havner. Fiskebåtrederne Forbund mener det bør undersøkes om DEP og POR meldinger kan viderefremmes Safe Sea Net slik at en unngår to separate havnemeldingssystemer.

ii) Godkjenning av elektronisk fangst dagbok i andre lands soner og internasjonalt farvann

Fiskebåtrederne Forbund mener det er nødvendig at norske myndigheter ber om godkjenning for at utskrift fra den elektroniske fangst dagboken ansees som tilstrekkelig ved kontroll med ønske om innsyn i fangst dagboken i forbindelse med fiske i andre lands soner eller i interna-

sjonalt farvann. Vi kan ikke etablere et system hvor flåten både må føre den elektroniske fangstdagboken og den gamle papirbaserte fangstdagboken side om side. Dette må tas opp i alle bilaterale og multilaterale fiskeriforhandlinger nå til høsten.

iii) Kostnader

Fiskebåtrederne Forbund viser til at kostnadene for næringen ved innføring av elektronisk fangstdagbok og elektronisk rapportering er betydelige. Fiskeridirektoratet skriver i høringsnotatet at programvaren anslås å koste rundt 25.000 kroner. Per i dag er det kun Fisknett som tilfredsstiller systemkravene, og for de grunnleggende deler av programvarekravene medfører dette riktighet. Imidlertid koster vedlikehold/oppgradering av programvaren 18% per år, og det er rimelig opplagt at et slikt nytt system vil gjennomgå en rekke oppgraderinger. Utover dette koster supportavtale fra 600 kroner til 1.500 kroner per måned, og det er med døgkontinuerlig drift og daglige rapporteringskrav neppe aktuelt ikke å inngå en supportavtale.

Programvarekostnaden beløper seg således til 25-50.000 kroner i engangskostnad, avhengig av hvilke moduler som velges, samt 15-20.000 kroner pr år i løpende driftskostnader.

I tillegg til programvare vil kommunikasjonskostnadene være større enn hva Fiskeridirektoratet legger til grunn. Fiskebåtrederne Forbund mener det trolig vil sendes nær dobbelt så mange meldinger som de 250-300 meldingene Fiskeridirektoratet anslår. Direktoratets anslag holder ikke en gang til de daglige aktivitetsmeldingene (LOG), og i tillegg vil det sendes en rekke testmeldinger, avgangsmeldinger, meldinger ved soneskifte, meldinger om fiskestart og avslutning av fiske, havnemeldinger mv. En rekke fartøyer har heller ikke satelittsendere og må investere i dette. Det må også investeres i PC-utstyr om bord, og systemleverandørene anbefaler relativt dyre "industri PC'er" som bedre tåler slag og slingring enn standard datamaskiner for kontorbruk.

Alt i alt er investeringskostnadene og driftskostnadene som kreves for å oppfylle Fiskeridirektoratets systemkrav betydelige. Med bakgrunn i dette påhviler det Fiskeridirektoratet et betydelig ansvar for å arbeide med å bringe flere aktører på banen og sikre konkurranse i markedet for systemløsninger, og det kan fremstå som problematisk dersom det innføres offentligrettslige krav som i praksis monopoliserer systemløsningen til én leverandør.

iv) Back-up løsninger ved tekniske feil

Det er grunn til å anta at svikt vil oppstå med maskiner, programvare eller kommunikasjonsutstyr.

Dersom det er feil med programvare eller maskinvare foreslår Fiskeridirektoratet at posisjonsrapporter skal føres manuelt og sendes Fiskeridirektoratet hver fjerde time pr telefaks. De ulike meldingene gjennomgått foran skal føres manuelt og sendes pr telefaks innen de samme tidsfrister som gjelder for den elektroniske rapporteringen (dvs daglig og ellers ved passering soner, start/avslutning av fiske mv).

Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at overgangen til satelittbaserte kommunikasjonssystemer har eliminert telefaksen om bord i fartøyene. Telefakskommunikasjonen var så langsom at det på de fartøyer som har fått tilgang på elektronisk kommunikasjon (e-post, internett) ikke lenger benyttes telefaks. Det bør derfor ikke være et absolutt krav at reserveløsninger skal sendes pr telefaks. E-post med bruk av svarbekreftelse bør også være et alternativ.

Dersom det oppstår feil med kommunikasjonslinjene som umuliggjør elektronisk sending av meldinger, foreslår Fiskeridirektoratet at meldingene skal skrives ut eller føres manuelt og sendes via telefaks til Fiskeridirektoratet innen ordinær tidsfrist. I tillegg skal opplysningene lagres i rapporteringssystemet for sending når kommunikasjonslinjene fungerer.

Fiskebåtrederne Forbund mener Fiskeridirektoratet går vel langt i å stille krav til manuell rapportering ved teknisk svikt i maskiner, programvare eller kommunikasjonsutstyr. Forbundet viser til at spesielt rekeflåten tidvis opererer så langt nord at satelittkommunikasjonen er ustabil. Det er unødvendig å pålegge posisjonsrapportering hver fjerde time og LOG meldinger daglig i slike tilfeller, og det vil også sannsynligvis i dette tilfellet være slik at man heller ikke får sende via telefaks dersom man ikke får sende elektronisk. Som illustrert foran kan det også være mange situasjoner hvor rapporteringskravene innebærer mange meldinger daglig, i tillegg til posisjonsrapporteringen. Manuelt vil dette være svært tidkrevende.

Fiskebåtrederne Forbund viser til det som er sagt innledningsvis om helhetsspektivet. Ved innføringen av elektronisk fangstdagbok med daglig fangstrapportering øker kontrollmyndighetenes innsyn i fartøyenes daglige disposisjoner dramatisk, og kontrollgevinsten er betydelig. Det er da ikke nødvendig å etablere regler som er så stramme at de er upraktisk å anvende, legger unødige byrder på aktørene, eller hindrer et effektivt og rasjonelt fiske.

Med bakgrunn i dette mener Fiskebåtrederne Forbund at det ved teknisk svikt på maskiner eller programvare må være tilstrekkelig å melde fra om dette til Fiskeridirektoratet, og samtidig føre fangstdagbok manuelt på samme måte som i dag. Ved svikt på kommunikasjonsutstyr bør det være tilstrekkelig å varsle Fiskeridirektoratet om dette, fortsette å benytte den elektroniske fangstdagboken og det elektroniske meldingssystemet på vanlig måte, og bygge inn systemkrav i dette som sikrer bevis for når opplysningene ble lagt inn og sendeforsøk gjort, samt sender manglende meldinger når kommunikasjonslinjene er gjenopprettet.

v) 24 timers bemanning og varsom håndhevelse i startfasen

Fiskebåtrederne Forbund viser til at fiskerivirksomheten foregår hele døgnet alle dager i uken. Fiskerinæringen har betydelig erfaring med bruk av elektroniske kommunikasjonssystemer, og kan fastslå at heller ikke elektronisk fangstrapportering vil kunne innføres og gjennomføres uten betydelige oppstartsproblemer, det være seg ved maskiner, kommunikasjonsutstyr, programvare eller hos brukeren. Fiskerinæringen kan ikke akseptere at næringsutøvelsen blir skadelidende som følge av feil som oppstår ved innføring av enda strengere kontrollvirkemidler overfor en virksomhet som allerede er meget strengt kontrollert. Derfor krever Fiskebåtrederne Forbund at det i startfasen etableres døgnkontinuerlig bemanning hos Fiskeridirektoratet og hos aktuelle systemleverandører til å håndtere de situasjoner som måtte oppstå.

Likeledes vil Fiskebåtrederne Forbund anbefale at Fiskeridirektoratet og Kystvakten i startfasen benytter veiledning og en varsom håndhevelse av de nye rapporteringsreglene, og ikke en streng aktivisering av rapporteringsreglene fra dag 1. Dette for å unngå uheldige "regelbrudd-situasjoner" som følge av manglende kunnskap og erfaring med elektronisk rapportering og elektronisk fangstdagbok. Det er også mulig Fiskeridirektoratet bør vurdere en mer forsiktig start gjennom ukemeldinger i stedet for daglige meldinger i startfasen, for å vinne mer erfaring med en hel fiskeflåtes bruk av slike rapporteringsordninger."

I løpet av høsten ble det besluttet at innføring av elektronisk fangstdagbok med daglig elektronisk rapportering ble utsatt til 1. april 2010. I oktober oversendte Fiskeridirektoratet sitt forslag til en rapporteringsordning etter behandling av innkomne høringsuttalelser. I en orientering til medlemmene med oppsummering av de viktigste elementene heter det blant annet:

"Som vi opplyste for en ukes tid siden blir altså innføringen av den elektroniske fangstdagboken, herunder daglig elektronisk fangstrapportering, etter forslag fra Fiskeridirektoratet utsatt til 1. april neste år, og ikke fra årsstart som opprinnelig planlagt.

Vi har nå mottatt Fiskeridirektoratets forslag slik det er oversendt for behandling i Fiskeri- og kystdepartementet, etter gjennomført høringsrunde tidligere i år. Kortversjonen er at Fiskebåtrederne Forbund har fått gjennomslag for en rekke av de mindre endringsforslagene vi hadde i høringen, men ikke for de mest vesentlige. Vi vil her karakterisere Fiskeridirektoratet som "umusikalske" i forhold til den manglende evnen til å ta inn over seg de praktiske problemene de kommer til å skape ved ikke å lytte til næringens råd på disse punktene. Under følger en gjennomgang av de viktigste forholdene sammenliknet med det opprinnelige høringsforslaget.

Meldetidspunkt

Fiskeridirektoratet fastholder sitt forslag om at fangstmelding skal sendes senest kl 23.59 for angjeldende døgn, men endrer tidsfristen for korreksjonsmelding fra kl 08.00 påfølgende døgn til kl 12.00 påfølgende døgn. Vi har argumentert at både innenfor hvitfisk sektoren og pelagisk sektor vil dette nødvendiggjøre sending av korreksjonsmeldinger som en normalsituasjon, idet forsvarlig taksering svært ofte ikke kan foregå før midnatt er passert på fangst som er tatt om bord sent på kvelden. Vårt syn er ikke tatt til følge.

Føring av hver fiskeoperasjon (hal, kast, stubb, garnsett)

Fiskeridirektoratet fastholder sitt forslag om at også line- og garnfartøy skal føre hver fiskeoperasjon (stubb), i motsetning til dagens praksis hvor det er tilstrekkelig å føre døgnets fangst. Vi har i høringen argumentert og utførlig forklart hvorledes fangst fra flere stubber i normalt/godt fiskeri vil bli blandet i skylletankene, og følgelig ikke kunne skilles stubb for stubb ved taksering som foregår etter innfrysing. Dette er verken drøftet eller tatt hensyn til av Fiskeridirektoratet, og det legges opp til en skjerping, ikke en forenkling, av dagboksføringen.

Disse to ovennevnte momentene var våre viktigste anførsler under høringen. Det er svært beklagelig at Fiskeridirektoratet ikke er lydhør overfor næringens behov for praktisk fornuftige regler på disse punktene, all den tid kontrollmulighetene blir dramatisk bedret uansett hvordan man ser det i forhold til tidligere. Vi regner med at den nøytrale, til dels positive stemningen i deler av havfiskerieringen til elektronisk rapportering med dette snus til negativ.

På følgende punkter har vi oppnådd forbedringer:

- Rapporteringsomfang:
 - melding om at fartøy forlater havn gjøres kun gjeldende når fartøyet forlater havnen for å drive fiske (ikke ved enhver anledning som opprinnelig foreslått)
 - ovennevnte havnemelding slås sammen med melding om fiskestart for å redusere antall meldinger
 - krav om rapportering ved kryssing av 62-graden utgår
 - melding om avslutning av fisket og melding om havneanløp slås sammen for å redusere antall meldinger
 - testmeldinger skal bare sendes i forbindelse med installering av nytt utstyr eller ved vesentlige endringer i utstyr, og ikke generelt i forbindelse med hver tur som opprinnelig foreslått
- Manuelle meldinger (f.eks ved feil) kan også sendes via e-post (ikke bare telefaks)

Fiskeridirektoratet opererer fortsatt med for lave anslag for kostnader, spesielt i tilknytning til drift og vedlikehold/oppgradering, og har også et for optimistisk syn på antallet tilbydere av system.

Vi vil fortsette å kommunisere våre innvendinger til Fiskeri- og kystdepartementet innen de fastsetter en endelig forskrift."

Ved årsskiftet ble en forskrift fastsatt. Det ble der åpnet for at garn- og linefartøy kunne føre fangsten én gang per døgn som før. Når det gjaldt innmeldingstidspunktet, opprettholdt myndighetene dette på kl. 23.59. Reglene trer i kraft 1. april 2010.

12 Ny russisk rapporteringsordning

I forbindelse med at Russland fra 2009 innførte ytterligere en ny rapporteringsordning, sendte Fiskebåtrederne Forbund den 27. januar følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at Russland har innført en ny rapporteringsordning i tillegg til gjeldende rapporteringsregler med virkning fra 1. januar 2009. De nye rapporteringskravene innebærer at det en gang i døgnet, hver tiende dag og hver måned skal sendes en fangstrapport til Barentsevo-Belomorskoe Territorial Department of Rosrybolovstvo. Rapporten skal sendes på et fastsatt skjema, i motsetning til de øvrige rapportene som skal sendes norske og russiske myndigheter i henhold til avtalte koder og oppsett.

De fleste fiskefartøy har ikke lenger anledning til å sende telefakser fra fartøyet. Det skyldes at Mini M satellittstyret som før ble benyttet til bl.a. telefakser er erstattet av nye og bedre elektroniske løsninger på grunn av den svært lave sendehastigheten på Mini M. Telefakser kan sendes via mobiltelefonsamband, men i dette området er det ikke mobildekning.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at alle fiskefartøy kan sende fangstmeldinger elektronisk, enten ved bruk av SatRap, som normal e-post, eller ved bruk av Inmarsat C. Den nye fangstrapporten må imidlertid sendes elektronisk til rederikontoret, som må fylle ut skjemaet og sende det til Barentsevo-Belomorskoe Territorial Department of Rosrybolovstvo pr telefaks. Den nye rapporteringsordningen fremstår dermed som lite praktisk, samtidig som forbundet antar det er usikkerhet heftet ved om en rapport fra rederikontoret, og ikke fartøyet, i seg selv er innenfor reglene. Ordningen er også upraktisk i forbindelse med helg.

Fiskebåtrederne Forbund mener det er minst tre praktiske løsninger på dette. Det er:

1. Det nye skjemaet kan fylles ut og skannes om bord og sendes Barentsevo-Belomorskoe Territorial Department of Rosrybolovstvo som e-post vedlegg. Dette er etter vårt syn den raskeste og enkleste løsningen.
2. Den nye fangstrapporten kan sendes fra fartøyet på Inmarsat C. Da kan imidlertid ikke det fastsatte skjemaet benyttes, og meldingen må settes opp som ren tekstmelding etter mønster av de øvrige rapportene som sendes.
3. SatRap tilpasses og benyttes også for dette formålet. Dette antar vi imidlertid er en mer langsiktig løsning.

Ut fra antallet henvendelser Fiskebåtrederne Forbund de siste dager har mottatt om dette synes problemstillingen å være større enn vi og myndighetene hittil har antatt. Vi vil derfor anmode norske myndigheter om snarlig å kontakte rett instans på russisk side med sikte på å oppnå en mer smidig rapporteringsordning overfor Barentsevo-Belomorskoe Territorial Department of Rosrybolovstvo."

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at norske myndigheter har tatt opp dette forholdet med russiske myndigheter, men så langt er ingen endring skjedd.

13 Ny russisk fiskeriforordning

I løpet av sommeren opplevde en rekke norske fartøy skjerpede krav til fremleggelse av ulike sertifikater og dokumentasjon ved innseiling til russisk sone. Norske myndigheter syntes ikke å være kjent med disse nye kravene. Etter litt fikk imidlertid Fiskebåtredernes Forbund tilgang til en uoffisiell oversettelse som Norges Fiskarlags "Russlandsprosjekt" hadde av en ny russisk forordning som trådte i kraft den 8. mars.

Forordningen kan minne om den norske "utøvelsesforskriften" idet den omhandler stengte soner, minstemål, maskevidde, redskapskonstruksjon, bifangst, med mer. Informasjon fra skipperne indikerte at det kunne virke som at inspektørene utvidet kontrollkravene noe utover det som fremgikk av denne forordningen også. For å sikre raskest mulig informasjon til båtene, sendte Fiskebåtredernes Forbund ut denne forordningen til medlemsfartøyene, samtidig som den også ble lagt ut på forbundets hjemmesider.

Når beretningen skrives mer enn et halvt år senere finnes det fortsatt ingen informasjon oversendt via offisielle kanaler knyttet til den aktuelle forordningen. Det er imidlertid på det rene at alle fartøy som seiler inn i russisk sone pålegges et omfattende dokumentasjonskrav på en rekke punkt, før innseiling tillates.

14 Varslingsrutiner mellom Norge og Russland ved reguleringsendringer

Den 22. august ble nok et norsk fiskefartøy offer for ilandbringelse til Murmansk på feilaktig grunnlag. Denne gangen var det M/Tr "Langøy" som ble ført i land som følge av påstått overfiske av norske hysekvoter. Fartøyet hadde på dette tidspunkt et fritt fiske etter hyse. Etter et positivt og hurtig engasjement fra norske myndigheters side ble fartøyet raskt frigitt uten ytterligere forføyninger, men tapte likevel halvannet døgn fiske. Fiskebåtredernes Forbund sendte i sakens anledning følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet den 24. august:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at M/Tr "Langøy" natt til lørdag ble brakt inn til Murmansk av russiske kontrollmyndigheter. Bakgrunnen for oppbringelsen ble fra russisk hold opplyst å være at fartøyet hadde fisket over sine tildelte fartøykvoter av hyse. Fra rederiets side ble både NRK melding og J-melding lagt fram som viste at fartøyet hadde fritt fiske innenfor totalkvoten, begge norskspråklig. Russiske myndigheter godtok imidlertid ikke denne dokumentasjonen, og viste til at de ikke hadde mottatt noe varsel fra norske myndigheter som tilsa at fartøyet kunne fiske ubegrenset innenfor totalkvoten. Lørdag ettermiddag fikk fartøyet forlate Murmansk havn, etter at Fiskeri- og kystdepartementet og norsk utenrikstjeneste hadde bidratt til å avklare situasjonen.

Fiskebåtredernes Forbund mener samarbeidet mellom Norge og Russland ikke fungerer tilfredsstillende. For fiskerne og rederiene fremstår et fiske i russisk sone som belastende og ri-

sikopreget. Nesten alle fartøy opplever ulike problemer i forbindelse med passering av sjekk-punkt, og vi har hatt tre-fire grunnløse oppbringelser av norske fartøy det siste halvannet år. Fiskebåtrederne Forbund mener det er nødvendig å analysere hva årsakene til det dårlige forholdet kan være. En felles fiskeriforvaltning kan ikke fortsette å preges av frykt og tilfeldigheter.

For få uker siden "oppdaget" Fiskebåtrederne Forbund en uoffisiell oversettelse av en russisk forordning fra mars i år som "ingen" kjente til, og som tilsynelatende ikke er sendt norske myndigheter og norsk fiskerinæring. Det er manglende informasjon om denne forordningen som har forvoldt de mange situasjonene ved sjekkpunkt i sommer.

Denne helgen opplevde vi at russiske myndigheter ikke var informert om norske regulerings- endringer, selv om det er avtalt felles forvaltning, kontroll og informasjonsrutiner. Det er til- svarende kommunikasjonsmangler, dog fra russisk side, som har medført oppbringelser tidli- gere.

Dagens situasjon, der den norske flåten vegrer seg for å fiske i russisk sone, kan ikke fortsette. Det er åpenbart at norske og russiske myndigheter snarest må få på plass raske og operative prosedyrer for kommunikasjon ved reguleringsendringer som har betydning for fartøyene. Fiskebåtrederne Forbund ber om en orientering om hvilke varslingsrutiner som finnes mel- lom partene, og om rutinesvikt er årsaken til oppbringelsen av M/Tr "Langøy".

Brevet er ikke besvart, men det synes som om informasjonsflyten fra norske til russiske myn- digheter ved endringer i norske reguleringer ikke har fungert som det skal.

15 Fiske med bunnredskap i NØS, ved Jan Mayen og Svalbard

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 11. september følgende høringsuttalelse i forbindelse med en høring om fastsettelse av forskrift om regulering av fiske med bunnredskap i NØS, ved Jan Mayen og Svalbard:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til høringsnotat fra Fiskeri- og kystdepartementet med forslag til ny forskrift om regulering av fiske med bunnredskap i Norges økonomiske sone, fiskeriso- nen rundt Jan Mayen og fiskevernsone ved Svalbard.

Forslaget innebærer i det vesentlige en oppfølging av omfattende internasjonale prosesser de siste år med etablering av forvaltningstiltak knyttet til sårbare havområder. Utgangspunktet for arbeidet er FNs fiskeriresolusjon 61/105 (2006), oppfølgende arbeid i FAO med etablering av tekniske retningslinjer for dyphavsfiske på åpent hav (2008), og forvaltningsbeslutninger i re- gionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner, herunder CCAMLR, NAFO og NEAFC, i 2008 og 2009. Fiskebåtrederne Forbund ser det som naturlig og riktig at arbeidet også får virkning i nasjonalsonene, og at de prinsipper som forfektes internasjonalt, også må gjelde nasjonalt. Fiskebåtrederne Forbund støtter derfor etableringen av en egen forskrift om regulering av fiske med bunnredskap. Samtidig er det nødvendig å presisere at Norge har vært tidlig ute med å etablere vernetiltak for sårbare bunnområder i norsk økonomisk sone, og slik sett har gjen- nomført og gjennomfører vernetiltak i egen sone selv om disse ikke er hjemlet i en egen gene- rell forskrift for fiske med bunnredskaper.

Skille mellom nye og eksisterende områder

I likhet med beslutninger i NAFO og NEAFC foreslås det et skille mellom "eksisterende" og "nye" fiskeområder. Det legges opp til ulik forvaltningspraksis mellom eksisterende og nye fiskeområder.

Fiskeridirektoratet vil på bakgrunn av en prosess hvor næringsorganisasjonene inviteres med fastsette hvilke områder som skal defineres som henholdsvis nye og eksisterende, og kart og koordinater skal gjøres tilgjengelig på Fiskeridirektoratets nettsider.

Fiskebåtrederne Forbund understreker at skillet mellom nye og eksisterende områder blir svært sentralt i det videre arbeidet med regulering av fiske med bunnredskap, og forbundet er usikker på om det er formålstjenlig å fastsette en forskrift før dette skillet er avklart. Forbundet tar utgangspunkt i at eksisterende fiskeområder er kjent både gjennom fangstdagbokopplysninger, sluttседdelopplysninger, satellittsporingsoopplysninger, havforskning, referanseflåtedata og andre opplysninger om fisket. Imidlertid kan vanskene med å etablere et fornuftig skille illustreres ved rekefisket i Smutthullet. Dette fisket var "nytt" i rekefisket for to år siden. Samtidig har et torskefiske foregått i Smutthullet tidligere.

Rekefisket har også generelt trukket lenger nordøst enn tidligere grunnet isforholdene. En må kunne anta at bunnforholdene (grad av sårbarhet) er lik i områder som gjøres mer tilgjengelig ettersom isen trekker seg tilbake. Det vil derfor være unaturlig med en "bokstavelig" opptegning av grenser mellom eksisterende og nye områder basert på kjente tauestreker, slik informasjon må suppleres med annen kunnskap. Det er med bakgrunn i dette at FAOs tekniske retningslinjer i art 3.2 drøfter begrepet Vulnerable Marine Ecosystems (i høringen omtalt som sårbare bunnområder) og knytter dette til faren for at områdets populasjoner eller økosystem risikerer vesentlig påvirkning/forandring gjennom den aktivitet som kan oppstå. Det er altså ikke slik at alle uberørte bunnområder for ettertiden skal forbli uberørte, men de skal gjennomgå en vurdering, og spesielt gjelder dette dersom de vurderes som sårbare.

Høringsnotatet og forskriftsforslaget tar ikke opp i seg drøftelser og forsøk på å etablere et skille mellom sårbare bunnområder og ethvert uberørt bunnområde slik FAOs retningslinjer har søkt å gjøre. Likeledes gjøres det ingen drøftelser eller forsøk på å skille mellom signifikant ugunstig påvirkning og enhver påvirkning.

Fiskebåtrederne Forbund har forståelse for at dette er svært vanskelige forhold å løse i tilknytning til etableringen av operative reguleringer. Det ville imidlertid være fordelaktig med en drøftelse av dette i høringsnotatet som et grunnlag/forarbeid for forskriften, noe som ville gi økte muligheter for rettslige tolkninger ved senere tvister. Desto viktigere blir det at skillet mellom eksisterende og nye fiskeområder skjer på et skikkelig grunnlag, og der oppdelingen ikke for enkelt hets skyld gjøres mekanisk og utelukkende basert på satellittsporingsoopplysninger, men også med utgangspunkt i FAO retningslinjenes forsøk på å konsentrere seg om å skjerme de sårbare områdene og ikke ethvert uberørt område.

Fiskebåtrederne Forbund forutsetter derfor at det etableres en prosess med tett dialog mellom næringen og myndighetene, og at aktive utøvere trekkes med i arbeidet. Fiskebåtrederne Forbund mener blant annet at det vil være naturlig å legge til grunn forlengelsen av kontinental-sokkelen utenfor "eksisterende" fiskeområder i den utstrekning bunntopografi, temperatur og strømforhold er identiske.

Observatør

Fiskeri- og kystdepartementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på forslaget om at det skal være godkjent observatør om bord ved fiske i nye fiskeområder.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at forslaget følger mønsteret fra det nylig vedtatte regelverket for fiske i nye fiskeområder i NAFO og NEAFC. Prinsipielt har Fiskebåtrederne Forbund

ingen motforestillinger til observatør om bord, men viser til at slike ordninger i andre områder har vist seg å være svært kostbare. I tillegg til kostnadene frykter Fiskebåtrederne Forbund at de praktiske ulempene med å ta om bord observatør, for de fleste vil gjøre forsøk i nye områder uinteressant. Med bakgrunn i at norske fiskere fra 1. januar 2010 vil være underlagt daglig elektronisk rapportering og i tillegg er underlagt et absolutt ilandføringskrav, mener Fiskebåtrederne Forbund en observatørordning er unødvendig og representerer en kostnad som ikke står i et rimelig forhold til gevinsten. Den elektroniske rapporteringen kan eventuelt suppleres med en egen fastlagt rapportering fra forsøksfisket i nye områder.

Dersom det likevel etableres en observatørordning bør en se på alternative løsninger som kursing av mannskap etter mønster av hvalfangsten, ambulerende observatører mv, kombinert med særskilte rapporteringskrav.

Fiskeplan mv i nye områder

De siste 20-25 år er en rekke "nye" fiskefelt funnet av fiskefartøy som har vært på seiling mellom felt, og hvor en spontant har forsøkt seg på fiske i ukjent farvann. Dette gjelder både i alle områder forskriften dekker, samt i NAFO og NEAFC områdene, og dette er på mange måter en viktig del av havfiskeflåten historie og utvikling. Ettersom fisk vandrer og endrer utbredningsmønster over tid som følge av skiftende temperatur, mat og strømforhold, er det også nødvendig å ivareta en viss dynamikk i fiskeflåten utbredningsmønster, flåten må kunne fiske der fisken befinner seg.

Med byråkratiske regler for fremleggelse av plan, søknad og behandling, kostbare observatørordninger og snevre avgrensninger mellom eksisterende og nye fiskeområder vil norsk fiskerier næring stå svekket tilbake. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor det er viktig at norske myndigheter etablerer en forskrift og en forvaltningspraksis for de norskkontrollerte områder som ikke i unødig grad innskrenker næringens muligheter for videre utvikling. Det innebærer imøtekommenhet hva gjelder observatører og områdeavgrensninger, og det innebærer at det står et apparat tilgjengelig til raskt og effektivt å veilede og behandle søknader om spesialtillatelse for fiske i nye områder.

Med for kostbare og tidkrevende løsninger vil det alternativt være nødvendig å avsette betydelige midler til den gamle ordningen med fiskeforsøk og veiledning.

Terskelindikatorer

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår at NAFO og NEAFCs terskelverdier for et "sammenstøt" med indikatorer på sårbare økosystem implementeres i den norske forskriften, men ber samtidig om høringsinstansens synspunkter på hvilke terskelverdier som bør gjelde i norske farvann. Terskelverdiene i NAFO og NEAFC er 100 kg levende korall og/eller 1.000 kg levende svamp pr fangst / hal. Ved overskridelse av disse terskelverdiene foreslås et regelverk der fartøyet må stanse fisket, rapportere hendelsen til Fiskeridirektoratet, og flytte minst 2 nautiske mil fra det sted hvor påtreffet mest sannsynlig hendte.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at terskelverdiene har vært gjenstand for omfattende diskusjoner i NAFO og NEAFC. Det er vanskelig å standardisere terskelverdier for helt ulike havområder. I NAFO perspektivet har det vært fokus på relativt små og lette korall- og svamptyper. I Barentshavet er svampen (sopp) som fiskeriene kommer i berøring med betydelig større/tyngre. Selv om en terskelverdi på 100 kg korall og 1.000 kg svamp kan virke høyt eksempelvis i NAFO området, er det ikke uvanlig å oppleve "soppfall" på 7-800 kg eller mer enkelte steder i Barentshavet. Samtidig er det nødvendig å være oppmerksom på at sopp/svamp er uønsket i fangstene på grunn av kvalitetshensynet og på grunn av fiskernes arbeidsmiljø. Fiskerne bestreber seg derfor på å unngå svamp, og flytter fangstområde uansett ved slike uforutsette påtreff, uavhengig av om forholdet er regulert eller ikke.

Internasjonalt trekker terskeldiskusjonen i retning av artsspesifikke terskelverdier, og det er i mangel av tilstrekkelig kunnskap om de enkelte artene eller typene at man inntil videre har landet på generelle terskelverdier, slik at det ble mulig å etablere operative regler allerede nå. Norge har vært en sentral bidragsyter i å få dette på plass internasjonalt, og det følger derfor av dette at tilsvarende regler bør gjelde i Norge. Fiskebåtrederne Forbund ser imidlertid ingen grunn til at man i Norge skal legge seg på et annet og lavere nivå for terskelverdiene enn de som Norge har arbeidet for internasjonalt. Terskelverdiene vil uansett kunne justeres i fremtiden ettersom kunnskapen og erfaringer med regelverket utvikles, og det er i denne sammenheng nødvendig å se terskelverdiene i sammenheng med den fauna som eksisterer i det aktuelle område.

Redskaper som omfattes av det nye regelverket

Fiskeri- og kystdepartementet ber særlig om høringsinstansenes syn på hvilke redskaper som skal være omfattet av det nye regelverket.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at de internasjonale reglene er gjort gjeldende for bunnfiske aktiviteter hvor redskapen sannsynligvis kommer i kontakt med havbunnen under normalt fiske. Det er ikke gjort nærmere skiller mellom ulike typer av fiskeredskaper. Med bakgrunn i dette mener Fiskebåtrederne Forbund det ikke er rimelig å etablere et skille mellom redskaps typer i den norske forskriften.

Forvaltningsbeslutning ved "sammenstøt", økonomiske og administrative konsekvenser

Selv om det ikke er rimelig å avgrense forskriften til enkelte bunnredskaper, mener Fiskebåtrederne Forbund det går et viktig skille mellom bunnfiske der redskapen med hensikt benyttes og er utformet med henblikk på å berøre bunnen, og bunnfiske der redskapen benyttes og er utformet med henblikk på å fiske over havbunnen, og bare unntaksvis kan komme i berøring med havbunnen. Risikoen for signifikant ugunstig påvirkning av havbunnen er vesentlig lavere for sistnevnte bunnfiskeredskap.

I FAO retningslinjene er det derfor i art. 71 fremhevet at forvaltningstiltak, utover stengebeslutninger og annet, også kan bestå i å pålegge endringer i redskap og/eller operasjonell bruk av redskap, slik at man reduserer kontakten mellom redskapen og havbunnen. Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at slike verktøy benyttes som et positivt virkemiddel for å stimulere til økt bruk av, og innovasjon knyttet til, skånsomme fiskeredskaper, og spesielt kan dette være et bedre alternativ enn feltstenging i områder som anses som moderat sårbare.

Dette gjelder altså i forhold til den forvaltningsmessige beslutning om tiltak som skal tas i etterkant av at et sammenstøt med indikatorer er rapportert. I høringsnotatet ser Fiskeri- og kystdepartementet ut til å være av den oppfatning at det kun foreligger en aktuell forvaltningsbeslutning dersom et sammenstøt over terskelverdien er innrapportert, og det er hvorvidt det aktuelle området skal stenges eller ikke. Vi henviser derfor til en nærmere gjennomgang av de ulike handlingsalternativ som FAO retningslinjene, etter omfattende konsultasjoner, gir rom for.

Fiskebåtrederne Forbund er heller ikke enig i Fiskeri- og kystdepartementets vurdering av konsekvensene for næringen, der en ser ut til å være av den oppfatning at det kun er bunnfiske næringen som over tid risikerer innskrenkning av aktuelle fiskeområder. Senest i vårens høring om stenging av tre nye områder for korallvern var Havforskningsinstituttets tilrådning at noen områder burde stenges for alle bunnfiskeredskaper. Hele den norske bunnfiskerieringen vil risikere en innskrenkning av aktuelle fiskeområder, men det understrekes at slike tiltak bare må kunne implementeres etter grundige forutgående prosesser. Slike tiltak vil ha negative konsekvenser for driftsøkonomien i fiskeflåten."

Høringen er foreløpig ikke sluttbehandlet i Fiskeri- og kystdepartementet.

16 Fordeling og regulering av sei i Nordsjøen, pelagisk trål/nordsjøtrål/avgrenset nordsjøtrål

En intern prosess i Norges Fiskarlag om fordeling og regulering innenfor gruppeknoten av sei i Nordsjøen for pelagisk trål, nordsjøtrål og avgrenset nordsjøtrål munnet i oktober ut i et landsstyrevedtak som vakte betydelige reaksjoner innenfor pelagisk trål/nordsjøtrål gruppen. Med bakgrunn i dette behandlet styret i Fiskebåteredernes Forbund saken den 21. oktober, og fattet følgende vedtak:

"Fiskebåteredernes Forbund viser til at fartøyer med pelagisk trål-, nordsjøtrål- og avgrenset nordsjøtråltillatelse i henhold til Landsmøtevedtaket i Norges Fiskarlag i 2007 skal tildeles 5.000 tonn av trålnes kvantum av sei i Nordsjøen, i tillegg til 8% av trålnes restkvote (etter at 5.000 tonn er trukket fra).

Landsstyret i Norges Fiskarlag behandlet i forrige Landsstyremøte fordelingen av gruppeknoten av sei i Nordsjøen som er avsatt til pelagisk trål, nordsjøtrål og fartøyer med avgrenset nordsjøtråltillatelse, etter at et internt utvalg hadde arbeidet med en fremtidig kvotereguleringsmodell for disse tre gruppene. Fiskebåteredernes Forbund mener Landsstyret må vurdere saken på ny, da vedtaket innebærer et brudd med viktige prinsipper og har utilsiktede konsekvenser som neppe kan ha vært Norges Fiskarlags intensjon. I korte trekk innebærer Landsstyrets vedtak at fartøyer med etablerte rettigheter i seifisket i Nordsjøen, herunder grupper som har strukturert og følgelig skulle oppnå bedret driftsgrunnlag for gjenværende fartøy, får sine fiskemuligheter redusert. Samtidig får fartøy uten tradisjonell direkteadgang til seifisket bedrede rammebetingelser som følge av utnyttelse av en svært liberal maksimalkvote de senere år, selv om denne i utgangspunktet har vært tenkt som en bifangstordning. Disse utslagene følger av forslaget om å behandle alle berørte fartøy/fartøygrupper innenfor et felles faktorsystem.

Fiskebåteredernes Forbund viser til at både arbeidsgruppens flertall, Fiskarlaget Vest, Møre og Romsdal Fiskarlag og Sør-Norges Trålerlag har foreslått andre tilnærminger enn de Landsstyret har vedtatt.

Fiskebåteredernes Forbund mener det er viktig å sikre at effekter av strukturering forblir innenfor den strukturerte gruppen. Dette innebærer at det er nødvendig å dele gruppenes samlede kvantum i to, etter at 1.000 tonn i tråd med vanlig praksis avsettes til dekning av sei som går til oppmaling i industrifisket.

Restkvantumet etter avsetning foreslår Fiskebåteredernes Forbund fordeles med 15% til avgrenset nordsjøtrål og 85% til pelagisk trål / nordsjøtrål.

Gruppekvoten til pelagisk trål / nordsjøtrål fordeles mellom fartøyene i tråd med fartøyenes konsesjonskapasitet, i tråd med de løsninger man tidligere har valgt i forbindelse med regulering av fiskeriene etter kolmule, tobis og øyepål.

Gruppekvoten til avgrenset nordsjøtrål reguleres med maksimalkvoter etter samme mønster som tidligere, med den overregulering som det måtte være grunnlag for innenfor gruppenes avsatte kvantum.

Fiskebåteredernes Forbund mener denne løsningen i stor utstrekning gir rom for de få fartøyer innenfor avgrenset nordsjøtrål som har etablert et visst seifiske i Nordsjøen til å fortsette dette så lenge totalkvotene er relativt romslige, samtidig som gruppeknoten ikke gir rom for å tiltrekke seg ytterligere tilstrømning av kapasitet. Hensynet til "nye" aktører i fisket anses med dette tilstrekkelig ivarettatt, kfr. arbeidsgruppens mandat, dog uten at dette går på bekostning av de aktører som allerede har rettigheter i seifisket i pelagisk trål og nordsjøtrål."

Både Vest-Norges Fiskarlag og Møre og Romsdal Fiskarlag, samt Sør-Norges Trålerlag, fattet tilsvarende vedtak. Saken ble på denne bakgrunn tatt opp på ny i Landsstyret, og det var enighet om en oppdeling i to gruppekvoter, hvor pelagisk trål/nordsjøtrål skulle tildeles 85% av gruppekvoten, og avgrenset nordsjøtrål 15%, samt at det ble fastsatt kvotefaktorer innenfor den enkelte gruppe. Saken ble også behandlet i Reguleringsmøtet, hvor Fiskeri- og kystdepartementet i prinsippet uttrykte tilslutning til forslaget.

Fiskeri- og kystdepartementet valgte imidlertid en helt annen løsning enn den næringen anbefalte ved fastsettelsen av reguleringene for 2010, og foretok ikke en oppdeling av gruppene.

Saken vil bli fulgt opp på nyåret.

17 Rammebetingelsene i rekefisket

Fiskebåtrederne Forbund tok opp en rekke forhold av betydning for utviklingen i rekefisket i Barentshavet i 2010 i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet den 18. desember 2009. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at rekefisket i Barentshavet ikke er kvoteregulert, men at det er en rekke andre reguleringsmessige forhold som påvirker det norske rekefisket. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det norske rekefisket i Barentshavet og ved Svalbard har gått sterkt tilbake de siste årene.

Tabellen under viser omsatt kvantum for industri og konsumreker i Norges Råfisklags distrikt pr. utgangen av uke 47/48 i perioden 2000 til 2008.

Anvend./ årstall	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Pilling	16.836	23.275	16.187	26.936	33.517	38.059	41.700	55.244	46.800
Konsum	864	737	1.639	1656	1.012	838	1.400	1.656	2.300
<u>Totalt</u>	17.790	24.012	17.826	28.592	34.529	38.897	43.100	56.900	49.100

For 2009 er det ventet at fangsten blir i underkant av 20.000 tonn i Barentshavet. ICES anbefaler at fisket holder seg under 50.000 tonn og selv om en tar med utenlandske landinger blir neppe mer enn halvparten av anbefalt kvote fisket i 2009. Det lave kvantumet de siste årene har gitt seg utslag i en vesentlig reduksjon i sysselsettingen i rekenæringa. Antall fartøy som er

engasjert i fisket er betydelig redusert og kun 2 større fabrikker i Norge tar i mot frosne reker til pilling.

Forbundet mener følgende forhold har stor betydning i forholdet til lønnsomhet og uttak av reker i 2010:

- Yngelinnblanding
- Tillatt innblanding av undermåls reker
- Åpning og stengning av rekefelt
- Llandføringsplikten
- Sjekkpunkt ved fiske i Russlands Økonomiske Sone

Yngelinnblanding

Innblandingskriteriene for yngel i rekefisket har vært revidert flere ganger og er for tiden på 8 stk per 10 kilo reker for torsk, 20 stk for hyse og 3 stk for hver av artene blåkveite og uer. Innblendingskriteriet for torsk og hyse er utarbeidet etter en modell som Fiskeridirektoratet utviklet for flere år siden, mens for blåkveite og uer har en valgt å ikke benytte denne siden bestandene i følge forskerne er utenfor sikre biologiske rammer.

Fiskebåtrederne Forbund har med utgangspunkt i den bioøkonomiske modellen og dagens prissituasjon regnet ut hva som burde vært tillatt yngelinnblanding i rekefisket. Det er lagt til grunn gjennomsnittspriser for reker og de aktuelle fiskeslagene ut fra pris levert i Norges Råfisklag frem til og med uke 49 i 2009. Antall år før en kan fiske spart yngel (t) for torsk og hyse er satt til henholdsvis 6 og 5 år med bakgrunn i data fra Havforskningsinstituttet. For blåkveite og uer er (t) satt til 10 år siden dette er langsomt voksende fisk. Forventet fangst per yngel (E) for torsk og hyse er beregnet ut fra data fra Havforskningsinstituttet, mens det er lagt til grunn samme forventet fangst per yngel uer og blåkveite som for torsk.

$P(R_{2009})$ = pris på reker =	14,48	kr/kg
$P(T_{2009})$ = pris torsk i rund vekt =	11,43	kr/kg
$P(H_{2009})$ = pris hyse i rund vekt =	7,4	kr/kg
$P(B_{2009})$ = pris blåkveite i rund vekt =	15,51	kr/kg
$P(U_{2009})$ = pris snabeluer i rund vekt =	3,17	kr/kg
t_t = antall år før en kan fiske spart torskeyngel =	6	
t_h = antall år før en kan fiske spart hyseyngel =	5	
t_b = antall år før en kan fiske spart blåkveiteyngel =	10	
t_u = antall år før en kan fiske spart ueryngel =	10	
$E(T)$ = forventet fangst per torskeyngel = (benyttet i 1992)	0,728	kg
$E(H)$ = (maksverdi)	0,53	kg
$E(B)$ = forventet fangst per blåkveiteyngel =	0,728	kg
$E(U)$ = forventet fangst per ueryngel =	0,728	kg
D = andel av rekefangsten som ikke kan tas ut senere =	0,6	
Diskonteringsfaktor	1,05	
X = antall yngel som kan fangstes per 10 kg reker		
F = aktuelt fiskeslag (T, H, B eller U)		

$$X = (P(R) \cdot 10 \cdot (1,05)^t \cdot D) / P(F) \cdot E(F)$$

$X_t =$	14
$X_h =$	28
$X_b =$	22
$X_u =$	107

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at ved å bruke den bioøkonomiske modellen ville tillatt yngelinnblanding av torsk være på inntil 14 stk per 10 kilo reker, 28 stk for hyse, 22 stk for blåkkeite og 107 stk ueryngel. I stedet er gjeldende kriterium for de samme artene henholdsvis 8, 20, 3 og 3.

Fiskebåtrederne Forbund har forståelse for at det er nødvendig å sette i verk ekstra tiltak for å verne svake bestander, men mener vernet av ueryngel går for langt i å ramme rekefisket. I rekefisket er det dessuten i all hovedsak snabeluer (*Sebastes mentella*) som tas og for denne er bestandsutviklingen bedre enn for vanlig uer (*Sebastes marinus*). Havforskningen skriver bl.a. på sine hjemmesider at: "I oppvekstområdene i Barentshavet observeres det imidlertid tegn på bedre rekruttering." Dette innebærer også større problemer for rekefisket i det større mengde yngel befinner seg i de samme områdene som rekefisket pågår. Avtalt kvote for 2010 av snabeluer er på 10.500 tonn.

For blåkkeite skriver Havforskningsinstituttet at: "Gytebestanden, som har vært lav siden slutten av 1980-årene, ser ut til å ha en økende trend siden begynnelsen på 2000-tallet." Videre uttaler Havforskningsinstituttet at fiskedødeligheten har vært nedadgående siden begynnelsen av 1990-årene. ICES har foreslått kvoter på 13.000 tonn de siste årene og for 2010 er blåkkeitekvoten hevet til 15.000 tonn i den norsk-russiske fiskerikommisjonen. Kvoten er også fordelt mellom Norge, Russland og 3. land. Mye tyder derfor på at reguleringen av blåkkeite er i ferd med å normaliseres. Dette må også få konsekvenser i forhold til reguleringen av rekefisket.

Dersom en legger til grunn et fiske på 25.000 tonn reker i 2010 vil dette med dagens kriterium maksimalt bety at om lag 375 tonn ueryngel tas ut. Øker en tillatt innblanding til 20 stk. per 10 kg reker, vil det maksimale utaket kunne økes til 2.500 tonn ueryngel. I realiteten vil innblanding av yngel være langt mindre og jo høyere en setter kriteriet desto større avstand mellom mulig innblanding og faktisk innblanding.

Fiskebåtrederne Forbund mener på bakgrunn av ovennevnte at innblandingskriteriet for yngelinnblanding i rekefisket må endres for snabeluer og blåkkeite, til henholdsvis 20 ueryngel per 10 kg reker og 20 blåkkeiteyngel per 10 kg reker.

Tillatt innblanding av undermåls reker

Fiskebåtrederne Forbund viser til at etter at en gikk over til å måle tillatt innblanding fra 10 % i vekt til 10 % i antall, er innblanding av undermåls reker blitt en utfordring for rekeflåten. Størrelsen på rekene kan variere betydelig i samme fangst. Dersom gjennomsnittlig størrelse er 200 stk. per kilo veier hver enkelt reke i gjennomsnitt 5 gram og vil da være langt over minstemålet på 6 cm. Dersom mer enn 20 av de 200 er småreker som bare veier 1 gram hver, vil en etter dagens kriterium måtte stenge rekefelt. Hadde en lagt antallet til grunn ville 20 småreker bare utgjøre 2 % i vekt.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at rekefisket foregår med småmasket trål og seleksjonen i sekken vil være liten. Sorteringsristen i reketrål jobber etter motsatt prinsipp i forhold til i torsketrål og er konstruert for å sende ut det som er større enn rekene en skal fange. Det er derfor urimelig å ha et kriterium i antall når redskapet ikke har mulighet til å selektere på størrel-

sen på målartern. Fiskebåtrederne Forbund mener at dersom dagens regelverk blir håndhevd strengt, vil dette i praksis medføre stopp i rekefisket.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at tillatt innblanding under minstemålet endres fra 10 % undermåls reker i antall til 10 % i vekt.

Åpning og stengning av rekefelt

Overvåkningstjenesten for fiskefelt har ansvar for å stenge felt med for stor yngelinnblanding, eller ved for stor andel undermåls reker i fangsten. Overvåkningstjenesten har også ansvar for å åpne felt igjen når innblandingen er tillatt. Overvåkingen hadde i perioden 2001-2008 over hundre toktdøgn til disposisjon hvert av årene, men har i år bare disponert om lag 30 døgn. Årsaken til dette er at verdien på den torsken som benyttes som betaling for å leie inn fartøy har falt betydelig. I tillegg har Overvåkningstjenesten prioritert overvåkingen av kvitfiskfelt.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund uttalte i vedtak den 11. november 2008 følgende om Overvåkningstjenesten:

"Styret er kritisk til måten Overvåkningstjenesten for fiskefelt "røkter" rekefeltene ved Svalbard. Styret viser til at det er en stor og ressurskrevende oppgave å undersøke alle rekefelt med jevne mellomrom ved hjelp av innleid fartøy. Styret mener derfor at kystvakta må brukes mer aktivt både i forhold til å åpne og stenge felt. Kystvakta har inspektører som kan settes om bord i reketrålere under normal drift og dette vil kunne gi en vesentlig bedre forvaltning av rekefelt.

Styret mener dessuten at det er svært uheldig at felt som stenges ikke kan åpnes før innleid fartøy igjen kan undersøke området. Med det antall døgn Overvåkningstjenesten har til rådighet, kan dette ta svært lang tid. Styret krever at en stengning av et rekefelt kun kan gjøres for maksimalt 4 uker av gangen. Skal feltet fortsatt være stengt må det foretas nye undersøkelser. Det vises her til at flåten har en selvstendig plikt til å forlate områder med for stor innblanding av yngel.

Styret viser dessuten til at Overvåkningstjenesten brukte mange døgn i "Smutthullet" på et felt hvor kystvakta nettopp hadde kontrollert fartøyene og funnet innblandingen lovlig. Styret mener at dette er sløsing med døgn og ber om at Overvåkningstjenesten for fremtiden prioriterer å kontrollere områder som antas å være av stor interesse for reketrålflåten. Styret mener dessuten at alle resultater fra tokt med innleid fartøy, fortløpende må legges ut på internett en gang i døgnet.

Styret i Fiskebåtrederne Forbund mener uerkriteriet på 3 stk per 10 kg reker satt er for lavt og burde vært hevet. Rekeflåten tar minimalt med yngel og flåtens aktivitet har neppe betydning i forhold til bestanden av snabeluer. Styret ber om at det settes i gang et nytt arbeid med sikte på vurdere effekten av ulike innblandingskriterier."

Fiskebåtrederne Forbund mener det er viktig å tenke nytt både i forhold til yngelinnblanding og røkting av rekefelt. Dagens regime er både kostbart og setter for sterke begrensninger på fisket. Forbundet kan vurdere en ordning med ulike innblandingskriterier for ulike områder og ber om å bli tatt med i prosessen dersom en slik ordning kan være aktuell.

Fiskebåtrederne Forbund mener det fortsatt er behov for å revidere praksisen ved "røkting" av rekefelt og at dette er ytterligere aktualisert ved at antall toktdøgn er betydelig redusert. Særlig er forbundets krav om at stengning av felt må gjøres tidsbegrenset, viktig. Når det er få toktdøgn vil det selvsagt også medføre at det tar lengre tid å få gjenåpnet felt.

Ilandføringsplikten

Ilandføringsplikten som ble innført fra 1. januar 2009, medfører betydelige praktiske problemer og kostnader for reketrålflåten. Forbundet har omtalt denne saken tidligere og det vises derfor til vår henvendelse datert 18. november d.å. hvor problemstillingen er grundig drøftet.

Sjekkpunkt ved fiske i Russlands Økonomiske Sone

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at Russland har sagt de skal innføre et sjekkpunkt nr. 2 i Barentshavet og det vises til diskusjoner om dette i årets kvoteforhandlinger med Russland. Dette har stor betydning for reketrålflåten i forhold til å ha mulighet til å utnytte kvoten på 2.500 tonn reker i RØS. I 2009 har norske fartøy ikke fisket reker i området, da det har vært lite reker på de tradisjonelle felt på Gåsbanen. Området øst for den nordlige delen av Smutt-hullet er langt mer interessant, men p.g.a. plasseringen av sjekkpunktet blir det lang vei å gå til og fra feltet. Forbundet er kjent med at russerne siden i april har vurdert å innføre et nytt sjekkpunkt i nord på 72°40'N, 37°00'Ø. Etter det vi kjenner til er saken på intern høring i Russland.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at Fiskeri- og Kystdepartementet undersøker hvor saken står i Russland og prøver å finne en løsning så raskt som mulig."

Fiskebåtrederne Forbund hadde ikke fått svar på henvendelsen innen årsberetningen gikk i trykken, men ilandføringsplikten og uerinnblandingskriteriet er saker som det er svært viktig å finne løsninger på. Når det gjelder et nordlig sjekkpunkt er dette et russisk anliggende. Forbundet har bedt departementet om å purre russerne for å få til en snarlig løsning.

18 Rapportering av faststående bruk

Manglende rapportering av faststående bruk ble tatt opp på styremøte i Fiskebåtrederne Forbund den 21. oktober, etter flere henvendelser fra medlemmer om at ikke oppdaterte rapporter om faststående bruk gjorde det vanskelig for trålflåten å operere på enkelte felt.

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund viser til brev fra Norges Fiskarlag datert 7. oktober d.å. angående ovennevnte: Styret mener dagens ordning med at Kystvaksentralen mottar posisjoner når faststående bruk settes og hales fungerer relativt godt, men at det er rom for forbedringer. Dette gjelder både ved at det i enkelte tilfeller ikke rapporteres ved setting av bruk og at det ikke rapporteres ved haling av bruk.

Styret går inn for at det innføres en ordning der det blir en plikt til å melde fra om faststående bruk som settes utenfor 4 nm av grunnlinjen. Dersom Kystvaksentralen ikke får annen melding fra fisker skal posisjoner på bruk eldre enn 3 døgn slettes og regnes da som ikke innmeldt. Overtredelse av meldeplikten må kunne medføre straff i form av bøter og fisker har da heller ingen rett på erstatning ved tap av bruk.

Styret ber dessuten om at Kystvaksentralen innfører en teknisk løsning som innebærer at plott med faststående bruk kan overføres elektronisk og i et filformat som kan leses av plottet på fartøy. Alternativt kan det opprettes en hjemmeside med posisjoner for faststående bruk. Denne må oppdateres fortløpende.

Styret legger til grunn at tråler som har skaffet seg oppdatert informasjon fra Kystvaksentralen, har oppfylt sin plikt til å undersøke om det står faststående bruk på feltet og at det heretter

ikke kan påberopes at fartøy som fisker med aktiv redskap har objektivt ansvar overfor eier av bruk som ikke er innmeldt."

Fiskebåtrederne Forbund har vært i kontakt med Kystvakta om saken. Kystvakta er positiv til en ordning med påbud om å melde fra om faststående bruk utenfor 4 nm. Saken var ikke avsluttet da årsberetningen gikk i trykken.

19 Forskrift om registrering som kjøper og mottaker av fangst

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 16. juni følgende svar til Fiskeridirektoratet på en høring om registrering som kjøper og mottaker av fangst:

"Fiskebåtrederne Forbund vil innledningsvis påpeke at en ved endring i ovennevnte forskrift må sørge for å ivareta kontrollhensyn på en forsvarlig måte. Et av de største kontrollproblemer i forbindelse med landing av fisk i Norge, er de mange små fangstene som landes til et stort antall anlegg av varierende størrelse langs en lang kystlinje. Kun 1 – 2 % av landingene blir underlagt kontroll og mulighetene til å jukse med fiskekvoter under dagens regime, er absolutt til stede dersom kjøper og selger samarbeider.

Utviklingen i retning av stadig færre kjøpere gjør det vanskeligere for sjarkflåten å få levert fangstene lokalt. Transport av fangst fra landingssted til kjøperanlegg med bil har vært gjennomført flere steder, uavhengig av dagens regelverk. Forbundet forutsetter at en regelendring for å gjøre slik virksomhet lovlig, ikke gjøres uten samtidig å styrke kontrollen med landingene.

Forbundet har følgende kommentarer til de enkelte paragrafene i forslaget:

§ 2 Landing og mottak av fangst

Forbundet forutsetter at det settes inn nødvendige ressurser slik at Fiskeridirektoratets register over kjøpere og mottakere holdes à jour til en hver tid. Dette må også innebære at registrering av kjøper og mottaker kan skje raskt dersom vilkårene for slik registrering er tilstede.

§ 4 Vilkår for registrering

Forbundet forstår endringen dit hen at egenovertakelse av fangst ikke påvirkes av endringen av forskriften, herunder landing i utlandet. Egenovertakelsen regnes som førstehåndsomsetning og fisker/reder må være registrert som kjøper for at salgslaget skal kunne tillate egenovertakelse. Videre må nøytralt fryselager, eventuelt fiskers eget fryselager registreres som mottaker.

Forbundet aksepterer at en ikke stiller krav til fysisk anlegg for å kunne motta/kjøpe fisk, men at det i stedet stilles krav til nøyaktig stedsangivelse for landing. Forbundet forutsetter imidlertid at alle slike landinger rapporteres i god tid, slik at det er mulig å drive forsvarlig kontroll på fysisk landingsplass. Rapporteringen må inneholde kvantum fordelt på fiskeslag. Dersom dette ikke er på plass for alle fartøy uavhengig av størrelse, frykter forbundet at ordningen vil gjøre det svært enkelt å jukse.

§ 5 Antall kjøpere ved samme anlegg eller sted

Fiskebåtrederne Forbund viser til forslaget om at flere kjøpere etter søknad, kan registreres som kjøper ved samme anlegg dersom det er en aktør registrert som mottaker ved anlegget.

Forbundet forstår paragrafen dit hen at det først og fremst er hensynet til at tradere skal kunne opptre som kjøpere at denne bestemmelsen er tatt med. Forbundet kan ikke se de store kontrollproblemene ved en slik ordning.

§ 6 Antall mottakere ved samme anlegg eller sted

Forbundet er skeptisk til å tillate at flere mottaker skal kunne være registrert på samme anlegg. Et mindre kjølelager som skal ta i mot fangst fra flere små fartøy vil stå overfor visse utfordringer når det gjelder å skille mellom fangstene til ulike fartøy når hver av disse står som mottaker. God merking av fangst vil være essensielt for å holde kontroll med landingene.

I tillegg forventer forbundet som nevnt under § 4 at alle fartøy må rapporterer inn fangst på en slik måte at det er mulig å drive en tillitsvekkende kontroll.

Utover dette har forbundet ingen kommentarer."

20 Vinterloddefisket i russisk sone

Med bakgrunn i flåtens utfordringer under vinterloddefisket i russisk sone i 2009, sendte Fiskebåtredernes Forbund følgende brev til Fiskeridirektoratet den 16. desember:

"Fra en rekke ringnotrederi har vi fått forespørsler og til dels bekymringsmeldinger om hvordan de skal forberede seg til å kunne delta i fisket etter lodde i russisk sone i 2010. Dette har bakgrunn i de erfaringer enkelte hadde med et regelverk og en regelforståelse fra russisk kontrollmyndighet under forrige sesong som de ikke hadde blitt informert om i forkant av loddeseongen vinteren 2009.

Det vises også til at det som senere ble kjent som "Forordning fra det føderale fiskeribyrået Nr. 13, av 16. Januar 2009, Moskva " Om godkjenning av regelverket for utøvelse av fiske i det nordlige fiskeribasseng".

Denne forordningen er vi for øvrig usikker på om den enda er oversendt offisielt til norske myndigheter.

Forordningen angir en rekke krav til norske fartøy som det ikke er krav om i følge norsk lovgivning. Videre, blir forordningen brukt/tolket av russiske kontrollmyndigheter på en måte som ikke er fullt ut i samsvar med teksten eller i den bilaterale avtalen med Russland.

Riktignok sies det i kapittel 3. Pkt 4 at reglene i internasjonale avtaler Russland har inngått med andre land går foran denne forordningen, men det hjelper lite om myndighetene i praksis likevel utøver kontroll over for norske fartøy etter denne forordningen. Det er denne virkelighetsforståelsen en norsk fiskeskipper må forholde seg til om dette fortsetter.

Vi vil derfor under gå gjennom en del punkt som kan skape utfordringer når et eventuelt fiske i russisk sone kommer i gang.

Eksempelvis:

Kap 8 , Kaptein (befalshavende) skal ha med seg om bord:

.. " original fangsttillatelse for marine bioressurser, samt telegrafisk forsendelse om inntatte endringer....."

Betyr dette at en likevel skal ha om bord "originale lisenspapirer"? Hvilken forståelse skal gjelde? Et færøysk fartøy har ligget i arrest i Russland i flere uker. Angivelig skal mangelfulle papirer på dette punktet være et av forholdene.

... "bevis som bekrefter at selskapet overholder kravene i sikkerhetsstyringssystemet for drift av skip....."

ISM godkjenning verken er eller har vært påkrevet på norske fiskefartøy.

I kapittel 3 er det listet opp de forhold forordningen omfatter. Som for eksempel:

"... maskevidde, fangstredskapets størrelse og konstruksjon"

Dette punktet samt har tilsynlatende avledet krav fra grensestyrkene om at skipper må legge frem "sertifisert" tegning av nota, helst med et eller annet stempel på!

Etter det vi kjenner til har skippere som hittil har lagt frem enkle not-tegninger fått dette godkjent. Som med trålbruk, setter imidlertid russiske kontrollmyndigheter pris på at tegningene er påført stempelet til firmaet som har laget nøtene.

Men samtidig viser vi til at russerne setter krav om 16 millimeters maskevidde i notbrukene. En stikkprøve hos et notbøteri indikerer at de norske nøtene er 64 omfars og har en maskevidde på ca 19,4 millimeter. Men, det er ikke maskeviddebestemmelser for ringnøter i norsk regelverk.

I kapittel 7. er det listet opp en rekke andre krav som norske fartøy trolig har på plass allerede, uten at vi er kjent med om de kan oppfylles fullt ut av alle.

Vi går i den forbindelse ut fra at kravet til tegninger over mellomdekk og lasterom på et pelagisk fartøy skal dekkas av de tabeller og tegninger en allerede er forpliktet til å ha om bord i forbindelse med kalibreringstabellkravene av lasterom.

Forordningen skaper usikkerhet i flåten. Fiskebåtrederne Forbund ber om at Fiskeridirektoratet bistår flåten i disse spørsmålene slik at en får de nødvendige avklaringer til at en kan fiske i russisk sone i 2010. Vi ønsker å gå ut til flåten med informasjon om disse spørsmålene, og avventer derfor hurtigst mulig svar i saken."

Det viste seg imidlertid at Fiskebåtrederne Forbund hadde fått inn feil opplysninger om maskevidden i loddenøtene. Forbundet sendte derfor følgende korleksjon i et nytt brev den 23. desember. I brevet heter det:

"Det vises til vårt brev av 15.12. d.å.

Vi har fått inn utfyllende opplysninger om målene på maskevidde i vanlige norske loddenøter som blir produsert av norsk industri. Vi skrev i vårt forrige brev at lysåpningen trolig er stor nok i de norske loddenøtene. Dette er ikke riktig, i alle fall når det gjelder siste del av nota (bussen, posen). Dersom russiske myndigheter regner minstemål i form av lysåpningen på mauskene, er de på norske loddenøter nede i rundt 12 millimeter.

For noen år tilbake var norske fartøy bort i den samme problemstillingen under loddefiske ved Island. Der hadde en også samme regelutforming, selv om også islandske fartøy anvendte samme loddelin som norske fartøy (stort sett produsert av de samme produsentene).

Vi forstår det slik at det skal ha vært diskusjon om den russiske forordningen setter slike krav. Vi viser da til Tabell 1, nederste kolonne for not, teiner og bunngarn der lodde er nevnt med 16 millimeter maskevidde.

Som nevnt i forrige brev er en i flåten opptatt å få dette avklart, slik at en slipper å komme i situasjoner under fiske i russisk sone."

Saken er enda ikke avklart.

21 Bruk av småmasket trål for ringnotfartøy

Ringnotfartøy har i følge regelverket adgang til å kunne nytte småmasket trål i fisket etter nordsjøsild, makrell, hestmakrell, norsk vårgytende sild og lodde. For en del år tilbake ble det innført forbud mot å kunne bruke trål for å fiske nordsjøsild, makrell og hestmakrell etter 1. september. Forbudet var en reaksjon på at enkeltfartøy hadde fått forholdsvis mye makrell i trålfisket etter hestmakrell, etter at makrellfisket var avsluttet.

Fiskebåtredermes Forbund mener at slike redskapsforbud ikke er veien å gå, men at en heller bør satse på andre typer tiltak som kan forhindre uønsket fiskeadferd, herunder stenging av felt for lengre og kortere perioder. Et annet viktig forhold er at utenlandske fartøy med rett til å fiske disse fiskeslagene i norske farvann, aldri er blitt pålagt tilsvarende begrensninger.

I forbindelse med at EU nektet norske fartøy å fiske makrell i EU-sona, ble det vurdert flere tiltak for å bedre fangstvilkårene i norsk sone. Ett av disse var endringen i redskapsbegrensningene som forelå. I den forbindelse ble følgende brev sendt til Fiskeridirektoratet den 2. oktober:

"Det vises til utøvelsesforskriften § 16, e om forbud mot å fiske med småmasket trål etter makrell, sild sør for 62 og hestmakrell i perioden 1. september-31. desember.

Det vises videre til forbundets anbefaling for regulering av makrellfisket der dette spørsmålet er tatt opp.

Det vises endelig til den situasjon en nå har fått mht gjennomføring av makrellfisket som følge av at EU har stanset fisket for norske fartøy i EU-sona. Dersom en får en situasjon som forsinke sesongavviklingen for de norske fartøyene vil spørsmålet om behovet for bruk av trål som et alternativ kunne bli svært aktuelt.

Vi ber derfor om at Fiskeridirektoratet nå ser på dette spørsmålet på nytt, slik at en kan ha et alternativ klart om behovet skulle bli enda mer forsterket som følge av utviklingen i avtale-samarbeidet med EU.

Fiskebåtredermes Forbund vil understreke at situasjonen vurderes slik fra vår side at dette forbudet nå bør oppheves umiddelbart slik at en har bedre armslag for å kunne fiske opp den resterende norske makrellkvoten innenfor de rammebetingelser som nå foreligger."

Dette brevet ble fulgt opp med en presisering i et brev den 5. oktober, der det heter:

"Det vises til vårt brev av 2. oktober, der vi bad om at Fiskeridirektoratet foretok en snarlig vurdering av forbudet mot bruk av trål etter makrell, sild og hestmakrell som norske ringnotfartøy er omfattet av fra og med 1. september. Dette, særlig i lys av den situasjon en nå er i mht. avtalesamarbeidet med EU om makrell."

Myndighetene opphevet forbudet mot å bruke trål i fisket etter makrell for ringnotfartøy den 7. oktober, gjeldende ut året.

Den 23. oktober ble det sendt et nytt brev der Fiskebåtrederne Forbund ba om at også hestmakrell og nordsjøsild ble tillatt å fiske med trål. I brevet heter det:

"Det vises til vårt brev av 2. oktober, og presiseringen i brev av 5 oktober knyttet til ønsket om oppheving av forbudet mot bruk av pelagisk trål for norske ringnotfartøy etter sild sør for 62 graden, makrell og hestmakrell. Resultatet av denne anmodningen var at det ble gitt en dispensasjon for dette forbudet når det gjaldt makrell for resten av 2009-sesongen.

I lys av situasjonen, bes det om at en på nytt vurderer å oppheve forbudet også for hestmakrell og nordsjøsild. De siste dagene har det vært interessante muligheter for å fiske hestmakrell. Til tider vil det være gunstig å benytte trål etter denne arten.. I og med at det er bifangst av makrell som har foranlediget dette forbudet kan dette umulig være et problem i nåværende situasjon for avvikling av makrellfisket. Dersom det skulle være innblanding av makrell i fangstene, vil industrien kunne sortere den ut og dermed kunne registrere den for avskriving på fartøys kvote.

For øvrig mener forbundet at det må stilles et stort spørsmål ved dette forbudet så lenge dette kun gjelder norske ringnotfartøy. Det er ingen logikk i denne bestemmelsen så lenge utenlandske fartøy av samme kategori med tillatelse til å fiske nevnte arter i NØS, fritt kan bruke trål eller not om de ønsker det."

Kort tid etter ble det tillatt å fiske hestmakrell med trål ut året.

Forholdene i nordsjøsildfisket var denne høsten slik at trål tidvis kunne være et mer gunstig redskap. Det ble derfor jobbet videre med å få opphevet forbudet også for dette fiskeslaget. Den 19. november ble det derfor sendt et nytt brev til Fiskeridirektoratet der det heter:

"Fiskebåtrederne Forbund ber om at det tas en ny vurdering av å gi mulighet for at en kan benytte trål i fisket etter nordsjøsild av norske ringnotfartøy. Fra våre medlemmer vises det til at bla danske ringnotfartøy bruker trål som alternativt redskap i dette fisket fordi forholdene nå synes å være mest gunstig for dette. Forbudet mot bruk av trål av denne fartøygruppen ble i sin tid foranlediget av problemer med innblanding av makrell i fangstene, fortrinnsvis i hestmakrellfisket. Nå er situasjonen at det knapt finnes makrell i områdene der fisket foregår. Forbudet har dermed mistet mesteparten av sin begrunnelse. Dersom det skulle skje at fartøy fikk bifangst av makrell så vil industrien i dag kunne sortere den ut og dermed kunne registrere den for avskriving på fartøys kvote."

Fiskeridirektoratet svarte på denne anmodningen den 4. desember. Fiskeridirektoratet konkluderte da med at de ikke ville åpne opp for å kunne bruke trål i fisket etter nordsjøsild. Begrunnelsen for avslaget var i hovedsak at kvoten var nesten oppfisket, samtidig som unntaket fra bestemmelsene for makrell og hestmakrell kun gjaldt ut 2009.

I tilknytning til reguleringene for 2010, sendte Fiskebåtrederne Forbund den 23. november følgende brev om saken:

"Det vises til at det i "Utøvelsesforskriften" er en bestemmelse om at norske ringnotfartøy ikke kan anvende pelagisk trål i fisket etter "nordsjøsild/skagerraksild", hestmakrell og makrell etter 1. september. Bestemmelsen ble i sin tid innført som følge av innblanding av makrell i hestmakrellfangster, etter at det ordinære makrellfisket var avsluttet. Av ulike årsaker fikk en dispensasjon for bestemmelsen ut 2009 for makrell og hestmakrell, men ikke for nordsjøsild. Dette til tross for at makrell neppe kan være noe bifangstproblem i dagens situasjon.

Forbundet har i sine tilrådningsvedtakene om reguleringer i 2010 av alle de aktuelle artene bedt om at regelverket endres på dette området slik at trål kan benyttes om det er ønskelig. Det vises for øvrig til disse.

Grunnen til denne henvendelsen er at vi ikke kan se at Fiskeridirektoratet har lagt opp til noen drøfting av dette spørsmålet på kommende reguleringsmøte. Vi ber derfor om at Norges Fiskarlags representanter tar opp dette spørsmålet.

Fiskebåtrederne Forbund vil generelt vise til at større grad av redskapsfrihet er en ønsket utvikling. Videre er det vanskelig å finne logikken i at utenlandske ringnot/trålfartøy fritt kan benytte trål i NØS for disse fiskeriene mens norske fartøy har forbud mot det samme i hovedsesongen."

Saken er uavklart.

22 Forvaltningen av tobis

Fiskebåtrederne Forbund behandlet forvaltningen av tobis i et møte den 19. juni, og fattet følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund vil gjenta sin bekymring over forvaltningen av det norske tobisfisket. Situasjonen nå er at det norske fisket forvaltes etter en annen tilnærming enn det EU legger til grunn for samme art. Arbeidet med å få til en fellesforvaltning med EU synes å ha stoppet opp fordi forskningsmiljøene i Norge og EU fortsatt ikke kan enes om en felles strategi. Dette preger også rådgivningen fra ICES.

Den ulike tilnærmingen til hvordan denne arten skal forvaltes i fremtiden kan umulig være i norsk interesse. Det norske fisket i år står i sterk kontrast til EU sitt fiske på samme art. Det norske fisket har vært sterkt avgrenset og i tillegg sterkt preget av kostnadsdrivende "hopp og stopp- reguleringer" for fartøyene.

En felles tilnærming der denne arten kan reguleres dynamisk også hva angår stenging av lokale områder for raskere gjenvekst uavhengig av sone vil etter styrets oppfatning være en langt bedre modell enn det som nå er i ferd med å avtegne seg.

Styret i Fiskebåteredernes Forbund viser til at Fiskeri- og kystdepartementet i brev av 5. august 2008 åpner opp for dialog med næringen om hvordan tobisfisket skal reguleres i fremtiden. Fiskebåteredernes Forbund ber om et møte med departementet for å drøfte disse problemstillingene som et ledd i forberedelsene til forhandlingene med EU om en kvoteavtale for 2010. Forbundet samordner gjerne møtet med Sør-Norges Trålerlag."

Det ble avholdt et møte om saken, men Fiskeri- og kystdepartementet videreførte den særnorske reguleringen.

DEL VII

NÆRINGSPOLITISKE OG NÆRINGSØKONOMISKE SPØRSMÅL

VII NÆRINGSPOLITISKE OG NÆRINGSØKONOMISKE SPØRSMÅL

A GENERELLE SPØRSMÅL

1 Statens tiltakspakke – nødvendige tiltak for fiskerinæringen

Fiskebåtrederne Forbund sendte 7. januar følgende brev til Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet om tiltak overfor fiskerinæringen i tilknytning til finans- og markedskrisen:

"Fiskerinæringen er svært eksportrettet og er avhengig av et velfungerende kreditt- og garantimarked. Finanskrisen og påfølgende markedsutfordringer gjør det nødvendig at Staten bidrar til at kreditt- og garantimarkedet er operativt i en situasjon der det tradisjonelle tilbudet tørker opp.

Fiskebåtrederne Forbund er positiv til Regjeringens engasjement på kreditt- og garantisiden, men mener det er viktig med konkrete tiltak rettet inn mot fiskerinæringen. Tiltakene som så langt er iverksatt har hatt begrenset effekt i forhold til de utfordringer fiskerinæringen står overfor. Forbundet har tidligere tatt initiativ internt i næringen, slik at myndighetene skulle bli orientert om situasjonen og behovene i fiskerinæringen, og vi viser her blant annet til møte mellom den politiske ledelse i Fiskeri- og kystdepartementet og fiskerinæringen i desember. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det i liten grad ble fremmet konkrete forslag på dette møtet.

Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at myndighetene får treffsikre forslag til statlige tiltak for fiskerinæringen i forbindelse med arbeidet med tiltakspakken for næringslivet som skal legges frem 26. januar. På generelt grunnlag forventer vi skattdringer som øker bedriftenes investeringsmuligheter og styrker næringslivet. Forbundet vil foreslå følgende spesifikke tiltak:

- at myndighetene tilfører Innovasjon Norges Tapsfond for garantier økte rammer
- at statlig egenrisiko i Tapsfondet økes vesentlig
- at den statlige garantien baseres på selvskyldnervilkår
- at kredittforsikringen gjennom GIEK får økt sine rammer innenfor gjeldende kredittvilkår
- øvrige tiltak

Økte rammer til tapsfond for garantier

Tapsfond for garantier til driftskreditt i fiskerinæringen kan anvendes aktivt dersom ordningen benyttes på en måte som ikke rammes av EØS sine konkurranseregler. Fiskebåtrederne Forbund mener at rammen bør økes til minimum 1 mrd. kroner.

Økning av statlig egenrisiko i Tapsfondet

Eksisterende ordning i Tapsfondet er basert på 50% deltakelse fra Staten v/Innovasjon Norge. Salgslagene har ulik og begrenset mulighet til å ta egenrisiko, og Fiskebåtrederne Forbund mener at ansvarsfordelingen i Tapsfondet må endres slik at Statens ansvar økes til 90%, og at salgslagenes ansvar begrenses til 10% ved eventuelle framtidige tap.

Selvskyldnervilkår

Fiskebåtrederne Forbund mener at den statlige garantien må bygge på selvskyldnervilkår. Dagens garantiordning er en simpel garanti, som innebærer at den ikke kan anvendes parallelt med kredittforsikring. Det innebærer at ansvarsforholdet mellom Staten og forsikringsselskapet blir en uhåndterlig affære.

Administrasjonen av garantiordningen bør videreføres etter dagens praksis, der salgslagene utfører arbeidet etter avtale med Innovasjon Norge. Det betyr at salgslagene fordeler garantier i tråd med sin egen kredittvurdering, og at Innovasjon Norge har vurdert og anerkjent salgslagene kredittbehandling.

Økte rammer til GIEKs kredittforsikring

GIEK Kredittforsikring A/S opplever en økning i antall henvendelser fordi andre kredittforsikringsselskaper har strammet inn. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at det er viktig at GIEK Kredittforsikring A/S gis rammer som kan møte det økende behovet fra aktørene.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at GIEK Kredittforsikring A/S er avhengig av å få sin risiko dekket i reassuransemarkedet. Reassuransen kan derfor bli en begrensende faktor for selskapets virksomhet. Forbundet mener at Staten må bevilge økte rammer for å dekke opp bortfall av reassuranse.

Hva angår gjeldende retningslinjer vedrørende kredittvilkår, kan disse videreføres som i dag.

Øvrige tiltak

Norsk fisk opererer i et utfordrende marked med sterk konkurranse. Konkurransen fra lavprisprodukter er stor, likeså fra øvrige fiskeri- og oppdrettnasjoner. Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at Norge i denne situasjonen promoterer norsk fisk enda sterkere i markedet. Konkret kan dette gjøres ved at Eksportutvalget for fisk tilføres ekstraordinære midler for generisk markedsføring.

Fiskebåtrederne Forbund har merket seg at Regjeringen vurderer å redusere arbeidsgiveravgiften, og viser til at dette i liten grad får betydning for fiskeflåten. I den forbindelse mener forbundet at Regjeringen må ta initiativ til at produktavgiften for fiskerinæringen eventuelt blir redusert tilsvarende reduksjonen i arbeidsgiveravgiften.

Komplekse forhold

Situasjonen og behovene for aktørene i næringen i ulik, og Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at tiltakene må innrettes slik at det ikke oppstår en uheldig konkurransevidning mellom aktørene. Forbundet mener også at målsetningen må være å få handelen med fisk til å gå mest mulig normalt, og vil advare mot tiltak som fører til en uheldig lageroppbygging.

Situasjonen i markedet er kompleks, og dette skaper betydelige utfordringer med hensyn til innretning og dosering av tiltakene. Fiskerinæringen og myndighetene må derfor fortløpende vurdere nødvendige tiltak. I denne situasjonen mener Fiskebåtrederne Forbund at det er svært viktig at Stortinget bevilger tilstrekkelige frie rammer for å sikre en fleksibel oppfølging av virkemiddelbruken overfor fiskerinæringen."

Saken ble senere fulgt opp gjennom nye henvendelser og møter mellom næringen og styresmaktene. Det ble iverksatt ulike tiltak for å avhjelpe situasjonen i fiskerinæringen, men det er i ettertid vanskelig å konkludere om de iverksatte tiltakene har hatt en merkbar positiv effekt.

Signalene fra næringen i forhold til hvilke behov næringen hadde for å møte markeds- og finansutfordringene var heller ikke entydige, slik at det ikke alltid var like lett for myndighetene å forholde seg til de rådene som ble gitt.

2 Regjeringens fiskeripolitikk

Representantskapet i Fiskebåtrederne Forbund fattet følgende vedtak på representantskapsmøtet i januar om miljø-, fiskeri og næringspolitiske utfordringer, som ble oversendt aktuelle adressater:

"Representantskapet i Fiskebåtrederne Forbund tar til orientering innledningsforedragene fra fiskeri- og kystminister Helga Pedersen, forskningsdirektør Ole Arve Misund, direktør Lars Arne Ryssdal, nestleder Marius Holm, fiskeridirektør Liv Holmefjord, marin rådgiver Nina Jensen, adm. direktør Finn Bergesen, konserndirektør Anne Stærk-Johansen, adm. direktør Terje Martinussen, fiskerianalytiker Klaus Hatlebrekke, styreleder Sigurd Teige og adm. direktør Magnar Pedersen.

Stabile og gode rammevilkår

Havfiskeflåten i Norge sysselsetter halvparten av heltidsfiskerne i Norge, og står for om lag 65% av førstehåndsverdien i norsk fiske, og er derfor en svært viktig aktør i norsk fiskerinæring. Havfiskeflåten har samtidig hatt stor betydning for framveksten av andre distriktsnæringer, og Norge ville ikke vært verdensledende innen skipsbygging, maritim utstyrsindustri og rederivirksomhet i petroleumssektoren uten kompetansen fra den norske havfiskeflåten.

Regjeringen må sikre at fiskerinæringen gis like gode økonomiske rammevilkår som de næringer vi konkurrerer med, nasjonalt og internasjonalt. I dag er fiskerinæringen diskriminert i forhold til andre maritime næringer i Norge, og i forhold til fiskeflåten i land vi deler bestandene med. Økningen i fiskerfradraget var svært positivt, men oppveier ikke de gunstige ordningene konkurrerende næringer får.

Fiskebåtrederne Forbund er tilfreds med at Regjeringen i dag er mer tilbakeholden med tiltak som vil svekke lønnsomheten til fiskerinæringen. Forbundet ønsker en fiskeripolitikk med minst mulig statlig detaljstyring, fordi dette svekker lønnsomheten til fiskerinæringen, og begrenser en nødvendig og kontinuerlig omstillings- og fornyingsprosess. Myndighetenes rolle bør i første rekke være å legge til rette for stabile rammebetingelser, lønnsom drift og en god ressursforvaltning. Fiskebåtrederne Forbund er i denne forbindelse positiv til at både Regjeringen og Stortinget har fastslått at ressursfordelingen mellom flåtegruppene ligger fast.

Aktivitets- og investeringsboom i olje- og gassrelatert virksomhet de siste årene har truet mye av det tradisjonelle næringslivet. Dette har medført mangel på kvalifisert arbeidskraft, og det har gitt et svært høyt lønns- og kostnadsnivå. Med dagens oljeskatte regler, nettolønn- og rederibeskatning har det vært "billig" å heve lønnene og å øke kostnadene. Taperen er blitt konkurranseutsatt næringsliv utenom olje- og rederivirksomheten, som ikke har tatt del i de gunstige skattebetingelsene. Fiskebåtrederne Forbund mener at rammebetingelsene må gjennomgås for å reversere denne utviklingen.

Ressursforvaltning

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at ressursforskningen står overfor store utfordringer, ikke minst i forhold til ambisjonene om en økosystembasert forvaltning. Den nye havressursloven innebærer også betydelige nye oppgaver for havforskningen. Ikke minst er det nødvendig å øke kunnskapen om interaksjoner mellom de viktigste artene i våre havområder. Fiskebåtrederne Forbund har tatt til orde for å opprette et større mageprøveprogram også for andre arter enn nordøst-arktisk torsk, herunder sjøpattedyr, og dette er det nå nødvendig å vektlegge sterkere dersom vi skal kunne lykkes med en økosystembasert forvaltning. Forbundet er sterkt kritisk til at Havforskningsinstituttet av budsjettensyn har sett seg nødt til å droppe økosystemtøktet i år. Fiskebåtrederne Forbund mener det er behov for en betydelig styrking av havforskningen, og forbundet vil oppfordre Regjeringen og Stortinget til å gjøre ressursforskning til et satsingsområde de nærmeste årene, og øke årets budsjett for å sikre gjennomføringen av viktige forskningsoppgaver.

Fiskebåtrederne Forbund mener dessuten at forskningen rundt etableringen av forvaltningsstrategier for våre viktigste bestander må prioriteres, og det er nødvendig å trekke næringen sterkere med i dette arbeidet. Forbundet er positiv til Havforskningsinstituttet satsing på miljørelatert forskning, enten det gjelder olje, forurensning eller redskapsteknologi.

Fiskebåtrederne Forbund har vært en pådriver for at norske fiskerier skal miljøsertifiseres i henhold til internasjonale standarder. Dette innebærer en kvalitetssikring av norsk fiskeriforvaltning. Selv om dette har positiv virkning i markedet, legger det samtidig visse begrensninger på næringens handlefrihet.

Helhetlig forvaltning av havmiljø og –ressurser er krevende. Fiskebåtrederne Forbund er bekymret over den måten arbeidet med forvaltningsplanene er/er tenkt organisert på. Tre ulike etater er/vil bli satt til å lede arbeidet i de 3 store økosystemene. Dette er etater uten særlig kompetanse eller erfaring på forvaltningsutfordringene i kravet – Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen. Det vesentligste av slik kompetanse finnes i fiskeriforvaltningen, og Fiskebåtrederne Forbund ville sett det som naturlig at Fiskeridirektoratet eller et Havdirektorat underlagt departementet hadde et ledende ansvar i dette arbeidet.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at våre havområder er nesten 7 ganger større enn vårt landareal. Forvaltningsansvaret for dette store området blir fragmentert. Med de betydelige strategiske og forvaltningsmessige utfordringer som er knyttet til havet og kysten, ser Fiskebåtrederne Forbund det som naturlig at en samlet oversiktlig kompetanse samles under et departement, og vil foreslå opprettelsen av et nytt Havdepartement basert på Fiskeri- og kystdepartementet. Fiskebåtrederne Forbund viser til at EU langt på vei har etablert en slik løsning gjennom DGMARE. Forbundet ber regjeringen vurdere en organisering i tråd med ovenstående.

Miljø

Fiskebåtrederne Forbund erkjenner at fiskeflåten i likhet med annet næringsliv, offentlige virksomheter og den vanlige forbruker har betydelige miljøutfordringer. Forbundet har en visjon om at den norske fiskeflåten skal bli verdens mest miljøvennlige. Fiskebåtrederne Forbund skal derfor være offensiv og føre var i forhold til de miljøutfordringer vår næring står overfor. Det er med dette utgangspunktet forbundet har gått foran i fiskerinæringens samarbeid med miljøorganisasjoner, i arbeidet med å redusere utslipp av skadelige miljøgasser, avfallshåndtering og mer skånsom og energieffektiv redskapsteknologi.

Fiskebåtrederne Forbund ønsker at det norske havfiskemiljøet skal være en pådriver i arbeidet med å utvikle mer miljøvennlig teknologi. Forbundet vil samtidig understreke at en lønnsom fiskeflåte med evne til fornying og investeringer er en grunnleggende forutsetning for å kunne

utvikle og ta i bruk ny miljøteknologi. Fornyning av flåten vil i seg selv legge grunnlaget for store miljøgevinster.

Miljøvernorganisasjonene er på enkelte områder blitt en viktig støttespiller for fiskerinæringen. Fiskebåtrederne Forbund ønsker en konstruktiv dialog med de viktigste miljøvernorganisasjonene, men er opptatt av at dialogen skjer i gjensidig respekt og forankres i faglige argumenter. Det må aksepteres at fiskeri er en næringsvirksomhet som i likhet med annen matproduksjon innebærer miljøpåvirkning, og næringsens behov for konkurransedyktige rammevilkår må respekteres. Samtidig må næringen være villig til å tenke nytt for å redusere belastningene på miljøet.

Fiskebåtrederne Forbund har inntatt en føre var holdning når det gjelder Sellafield-utslipp, vrakopprydding og Fedje-ubåten. Forbundet er tilfreds med at Regjeringen har besluttet å fjerne ubåten, og konstaterer at dette er den eneste akseptable løsningen på denne miljøutfordringen.

Sunn mat

Markedet har økt fokus på helsebringende matvarer som er produsert i et rent miljø, med minst mulig miljøkostnader. Villfanget fisk er ren, sunn og kommer svært godt ut i et miljøregnskap for matvarer. Fiskebåtrederne Forbund mener at det er viktig at disse fortrinnene til villfisk utnyttes i markedet.

Fra et ernæringsmessig perspektiv er det vanskelig å forstå at myndighetene i så liten grad medvirker til å informere om de positive helseeffektene et større forbruk av fisk vil ha for den norske befolkningen. Fiskebåtrederne Forbund mener at myndighetene må bidra mer aktivt for å øke forbruket av fisk i Norge.

Olje - fisk

Fiskerinæringen kan ikke påta seg hovedansvaret for å opprettholde bosetting og sysselsetting langs kysten, og det er viktig å stimulere til en allsidig næringsstruktur i Kyst-Norge. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at det er plass til både fiskerinæringen, annet næringsliv og olje- og gassindustrien langs kysten. Det er imidlertid en forutsetning at olje- og gassvirksomheten kan drives innenfor miljømessig forsvarlige rammer med null utslipp, og at den ikke fortrenger annen lønnsom framtidsrettet næringsvirksomhet. Økt olje- og gassvirksomhet vil kunne redusere mange av de distriktspolitiske byrdene fiskerinæringen hittil er pålagt, og gjøre det lettere for fiskerinæringen og samfunnet å gjennomføre nødvendige omstillinger. Forbundet vil samtidig understreke at det er viktig å sikre de langsiktige fiskeriinteressene, og kan ikke akseptere løsninger som innebærer en trussel for fiskerinæringen. Fiskebåtrederne Forbund vil på denne bakgrunn gå imot ny olje- og gassvirksomhet som medfører en økt miljørisiko i viktige gyte- og larvedriftsområder, herunder Mørefeltene, Lofoten og Vesterålen.

Tiltakspakken

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at markedssvikt og finanskrisen har ført til store utfordringer for flåte- og industriledet. Fiskerinæringen er svært eksportrettet, og konjunkturturen slår inn på mange viktige eksportmarkeder. I tillegg bidrar finanskrisen til at importører ikke får tilgang på kapital for kjøp av fiskeprodukter.

Fiskebåtrederne Forbund har tatt initiativ til å få utarbeidet tiltak som kan bidra positivt i markedet. Strategien bak de foreslåtte tiltakene har vært å få produktene ut på markedene gjennom tilrettelegging av eksportfinansiering, eksportgarantier og økt markedsinnsats. I den grad Regjering og Storting vil foreslå reduksjon i skatte- og avgiftspolitikken for det øvrige næringslivet, har forbundet foreslått en tilsvarende reduksjon for fiskerinæringen.

Fiskebåtrederes Forbund er positiv til de tiltak som Regjering og Storting så langt har satt i verk, men vil peke på at utvidelsen av rammene for alminnelig garantiordning for Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK), Eksportfinans og lavrisikolåneordningene under Innovasjon Norge i svært begrenset grad bidrar til å avhjelpe fiskerinæringens markedsutfordringer.

Fiskebåtrederes Forbund beklager at Regjeringen så langt ikke har foreslått mer målrettede tiltak som bidrar positivt i omsetning og eksport av fiskeprodukter. Fiskebåtrederes Forbund har imidlertid merket seg at Regjeringen åpner opp for at ovennevnte institutter kan utvide virksomheten til også å gjelde fiskerisektoren.

Fiskebåtrederes Forbund vil be om at myndighetene prioriterer:

- At bankene fungerer som kredittinstitusjoner, gjennom tilførsel av lånekapital med påfølgende stimulans for rentereduksjoner.
- At GIEK, Eksportfinans og Innovasjon Norge gis rammer og retningslinjer som fører til at de i større grad kan bidra til omsetning og eksport av fiskeprodukter på lik linje med det øvrige næringsliv.
- At det gjennomføres skatteendringer som øker bedriftenes investeringsmuligheter og styrker næringslivet."

3 Revidert nasjonalbudsjett 2009 – Statsbudsjettet for 2010

Fiskebåtrederes Forbund sendte den 30. mars 2009 følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet og Finansdepartementet om revidert nasjonalbudsjett for 2009, og statsbudsjettet for 2010:

"Fiskebåtrederes Forbund vil understreke at det er en alvorlig situasjon under utvikling i store deler av fiskerinæringen. Spesielt er situasjonen alvorlig i torskesektoren, der næringen opplever et særdeles kraftig prisfall og omsetningsproblemer på viktige fiskeslag som torsk og hyse. Torsk og hyse har tradisjonelt vært avgjørende for lønnsomheten i torskesektoren. Også prisene på lange og brosme har sviktet. Det eneste lyspunktet er seien, som foreløpig har holdt seg noenlunde i pris.

Fiskebåtrederes Forbund mener at Regjeringen må ta hensyn til den ekstraordinære situasjonen i næringen gjennom arbeidet med revidert nasjonalbudsjett for 2009 og statsbudsjettet for 2010. Forbundet vil konkret anmode Regjeringen om å prioritere følgende saker i arbeidet med revidert nasjonalbudsjett for 2009 og statsbudsjettet for 2010:

- økte rammer for Innovasjon Norge
- rederiskatteordning for fiskeflåten
- fritak for formuesskatt på arbeidende kapital
- økte bevilgninger til ressursforskning
- fjerning av kontrollavgiften
- uendret produktavgift

Økte rammer for Innovasjon Norge

Situasjonen i hvitfisksektoren er preget av omsetningsproblemer og kraftig prisfall på hovedproduktene. Dette skaper store likviditetsutfordringer i fiskebåtrederiene, og tilgang på likviditet vil være nødvendig for å holde virksomheten i gang gjennom de ekstraordinære tidene. I en

situasjon der vanlige finansinstitusjoner er varsomme med å gi lån og lettelser overfor næringslivet, mener Fiskebåtredernes Forbund at Innovasjon Norge må tilføres økte rammer for å dekke opp finansieringsbehovet innenfor fiskeflåten. Forbundet mener at Innovasjon Norge i første rekke må tilføres midler for å kunne tilby kortsiktige likviditetslån og avdragsutsettelse overfor rederier som sliter likviditetsmessig. Fiskebåtredernes Forbund mener dessuten at Innovasjon Norge sine ordinære lånerammer må utvides for å dekke opp den manglende kreditttilgangen fra andre finansinstitusjoner. Disse tiltakene må senest komme i revidert nasjonalbudsjett.

Rederiskatteordning for fiskeflåten

Fornyingen av havfiskeflåten har nesten stoppet helt opp, og de siste årene er det omtrent ikke kontrahert nye fiskefartøyer. Fiskebåtredernes Forbund mener at det er nødvendig å iverksette tiltak som gjør det lettere å bygge opp egenkapital i fiskebåtrederiene, og som gjør det attraktivt å benytte denne kapitalen til investeringer i fiskeflåten. Forbundet mener derfor at fiskeflåten må få tilgang til samme rederiskatteordning som annen skipsfart det er naturlig å sammenligne seg med i Norge. Fiskebåtredernes Forbund viser også til at fiskeflåten tradisjonelt har hatt samme skatteordninger som annen skipsfart. Fiskeflåten er avhengig av å levere sine produkter i et internasjonalt varemarked, og er på lik linje med skipsfarten utsatt for internasjonal konkurranse.

Fiskebåtredernes Forbund vil samtidig vise til at økt fornying i fiskeflåten vil kunne være viktig for å opprettholde aktiviteten i verfts-næringen når nybyggingsaktiviteten innenfor offshoreflåten avtar. Forbundet vil understreke at fornying også er viktig for å kunne ta i bruk miljøvennlig fartøy- og redskapsteknologi. En rederiskatteordning for fiskeflåten vil også kunne bidra til å løse likviditetsmessige utfordringer i rederiene. Fiskebåtredernes Forbund viser for øvrig til eget innspill om denne saken i brev av 19. februar d.å.

Fritak for formuesskatt på arbeidende kapital

Fiskebåtredernes Forbund viser til innspillet fra 10 nasjonale næringsorganisasjoner om å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Forbundet vil anmode Regjeringen om prioritere denne saken, og viser til at et positivt vedtak vil ha stor betydning for å bevare arbeidsplassene i de berørte næringene. Redusert formuesskatt vil også være viktig for å stimulere til økte investeringer og etablering av nye arbeidsplasser, samt avhjelpe likviditetsutfordringer i næringslivet.

Økte bevilgninger til ressursforskningen

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at ressursforskningen står overfor store utfordringer, ikke minst i forhold til ambisjonene om en økosystembasert forvaltning. Den nye havressursloven innebærer også betydelige nye oppgaver for havforskningen. Ikke minst er det nødvendig å øke kunnskapen om sammenhengene mellom de viktigste artene i våre havområder. Fiskebåtredernes Forbund har tatt til orde for å opprette et større mageprøveprogram også for andre arter enn nordøst-arktisk torsk, herunder sjøpattedyr, og dette er det nå nødvendig å vektlegge sterkere dersom vi skal kunne lykkes med en økosystembasert forvaltning. Forbundet mener generelt det er behov for en betydelig styrking av havforskningen, og forbundet vil oppfordre Regjeringen til å gjøre ressursforskning til et satsingsområde de nærmeste årene, og øke årets budsjett til Havforskningsinstituttet for å sikre gjennomføringen av viktige forskningsoppgaver.

Fjerning av kontrollavgiften

Regjeringen har budsjettert med 23,33 millioner kroner i inntekter fra kontrollavgiften som fiskeflåten er pålagt i 2009. Fiskebåtredernes Forbund vil vise til at dette er en av flere avgifter som tynger økonomien i næringen, og vil oppfordre Regjeringen om å suspendere innkreving-

en av denne avgiften med virkning fra 1. juli d.å. Forbundet mener at dette vil være et lite, men viktig håndslag overfor en næringsgruppe som sliter økonomisk. Et slikt tiltak vil dessuten komme hele fiskeflåten til gode.

Uendret produktavgift

Fiskebåtredernes Forbund argumenterte i tilknytning til behandlingen av statsbudsjettet for 2009 med at produktavgiften burde reduseres fra 2,7% i 2008 til 2,6% i 2009, i stedet for å økes til 2,8% i henhold til Regjeringens forslag. Bakgrunnen for argumentasjonen var en forventning til høyere førstehandsverdi, og det faktum at produktavgiften i følge Fiskeri- og kystdepartementets beregninger sannsynligvis hadde vært 0,1% for høy i 2008. Svikten i førstehandsprisene på slutten av 2008 og inn i 2009, spesielt i torskesektoren, har snudd opp ned på dette bildet. Fiskebåtredernes Forbund frykter nå at Fiskeri- og kystdepartementets nye beregninger vil vise at det er grunnlag for en høyere produktavgiftssats for andre halvår i 2009 enn de 2,8% som er vedtatt. Forbundet vil med utgangspunkt i den alvorlige økonomiske situasjonen fiskeflåten befinner seg i, anmode om at produktavgiften ikke økes i andre halvår. Fiskebåtredernes Forbund vil i denne forbindelse vise til at fiskeflåten sannsynligvis betalte inn for mye produktavgift i 2008, og mener dessuten at det vil være et svært uheldig signal overfor fiskeflåten dersom produktavgiften økes i dagens situasjon."

Fiskebåtredernes Forbund fikk gjennomslag for å holde produktavgiften uendret under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett, selv om det var grunnlag for en økning. Regjeringen foreslo også en økning på 10 mill. kroner til ressursforskning.

4 Verftskrise og fornying av fiskeflåten

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 9. november 2009 følgende brev til Finanskomiteen, Næringskomiteen, Fiskeri- og kystdepartementet, Næringsdepartementet og Finansdepartementet om behovet for tiltak for å øke fornyingen i fiskeflåten:

"Fiskebåtredernes Forbund mener den største utfordringen for fiskeflåten er manglende evne til fornying av fartøyene. Dette skyldes en kombinasjon av sterkt økende byggekostnader, store ekstraordinære utgifter til strukturering (kvotekjøp) og manglende muligheter til å bygge opp egenkapital i fiskebåtrederier. Gjennomsnittsalderen for havfiskeflåten nærmer seg nå 20 år, og er henholdsvis 16 år for ringnotfartøyer, 18 år for torsketrålere, 19 år for store line- og garnfartøyer og 21 år for pelagiske trålere. Fiskebåtredernes Forbund viser spesielt til at det omtrent ikke har vært kontrahert nye fiskebåter de siste 5 årene, mens det har vært en investeringsboom i offshoreflåten.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer samtidig at når kontraheringene av nye offshorebåter nå stopper opp, er det raskt en krise under oppseiling i den maritime leverandørindustrien. Det synes å være en god dialog mellom den maritime næringen og myndighetene om utfordringene, men myndighetene har begrensede muligheter til å påvirke utviklingen. Et av tiltakene som diskuteres er imidlertid å legge forholdene bedre til rette for å sikre finansieringen av allerede inngåtte kontrakter, slik at fartøyene som er kontrahert faktisk blir bygget. Fiskebåtredernes Forbund mener at dette kan være en uheldig strategi på lengre sikt, både for rederiene og verftene.

Fiskebåtredernes Forbund vil vise til at positiv inntjening i rederiene er en nødvendig, om ikke alltid tilstrekkelig, forutsetning for å kunne investere i nye fartøyer. Forbundet mener at of-

fentlige støttetiltak for å få bygget flere offshorefartøyer i et allerede mettet marked vil svekke inntjeningen i rederiene i flere år, og det vil da kunne ta enda lenger tid før rederiene igjen er i posisjon til å gjøre nykontraheringer. I et lengre perspektiv mener Fiskebåtrederernes Forbund at det vil være en fordel for den maritime næringen om ikke alle offshorefartøyene som er kontrahert blir bygget.

Fiskebåtrederernes Forbund mener at myndighetene i dagens situasjon i stedet bør stimulere til at det blir bygget fartøyer i andre segmenter enn offshoresektoren, og vil konkret foreslå tiltak for å stimulere til fornying i fiskeflåten. Forbundet vil vise til at Staten ved tidligere "verftskriser" har iverksatt tiltak overfor fiskeflåten for å stimulere til kontraheringer. Dette har gitt norske verft kompetanse på bygging av fiskebåter, og det er også bygget en rekke fiskefartøyer for eksport til andre land. Fiskebåtrederernes Forbund mener at det er viktig å opprettholde kompetansen ved norske verft for bygging av fiskefartøyer, og dette er også et argument for at myndighetene bør iverksette tiltak nå.

Fiskebåtrederernes Forbund vil samtidig understreke at kravet til egenkapital ved nyinvesteringer i fiskeflåten har økt dramatisk de siste årene. Det skyldes både at finansieringsinstitusjonene stiller strengere krav, og at nybyggingsprisen for skip har eksplodert. Den norske maritime industrien har de siste årene tilpasset seg inntjeningen i oljevirksomheten, og det synes ikke som om kostnadsbevisstheten alltid er like stor i den sektoren sammenlignet med den virkeligheten som for eksempel fiskeflåten må forholde seg til. Forbundet håper derfor at nedkjølingen i maritim sektor også vil føre til større konkurranse om nybyggingskontrakter, og reduserte priser for bygging av fiskefartøyer. Uansett vil kravet til egenkapital fortsatt være en betydelig utfordring for fornyingen av fiskeflåten, samtidig som Deltakerloven legger klare begrensninger på muligheten til å hente inn ekstern kapital til fiskebåtrederier. Forbundet mener derfor at det er nødvendig å etablere ordninger som gjør det mulig å styrke egenkapitalen i rederiene, i tillegg til ordninger som reduserer kravet til egenkapital.

Forslag til tiltak

Fiskebåtrederernes Forbund vil foreslå at Innovasjon Norge eller annen offentlig instans får anledning til å gi ordinære 2. prioritetslån til finansiering av nybygg i fiskeflåten. Forbundet mener konkret at Innovasjon Norge bør kunne gi inntil 20% av byggesummen som 2. prioritetslån, etter at ordinær bankfinansiering er på plass. En slik ordning vil redusere behovet for egenkapital ved bygging av fiskefartøyer, og relativt raskt bidra til at planlagte prosjekter kan realiseres. I tillegg vil en slik ordning stimulere rederiene til å planlegge nyinvesteringer. Forbundet mener at ordningen bør bli operativ allerede i 2010.

Fiskebåtrederernes Forbund mener at fiskeflåten må komme inn under den særskilte rederiskatteordningen, og kan ikke se at det finnes argumenter for å holde fiskebåtrederier utenfor denne ordningen. Alternativt må avskrivningssatsen for fiskefartøyer økes fra 14% til 20%. Fiskebåtrederernes Forbund viser i denne forbindelse til at avskrivningssatsen for skip, som en direkte konsekvens av etableringen av rederiskatteordningen i 1996, ble redusert fra 20% til 14% noen år senere. Finansdepartementet argumenterte i 1996 for at fiskeflåten burde få beholde 20% som avskrivningssats, og begrunnet dette med større slitasje for fiskefartøyer, og at fiskeflåten ikke kom inn under rederiskatteordningen, men forslaget ble ikke tatt til følge.

Fiskebåtrederernes Forbund vil avslutningsvis gi uttrykk for at vi deler frykten for at statsbudsjettet er for ekspansivt, og at det kan føre til press på renter og kronekurs. Forbundet ser samtidig at det kan være vanskelig å endre på dette i årets budsjett, men vil oppfordre myndighetene om å ta dette alvorlig i arbeidet med revidert nasjonalbudsjett og kommende statsbudsjett. Det er nå nødvendig å fokusere på næringslivets konkurranseevne fremfor nye kostnadsdrivende reformer i offentlig regi."

Saken ble fulgt opp i et brev til nærings- og handelsminister Trond Giske den 7. desember. I dette brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til tidligere innspill og til forrige ukes debatt i Stortinget om tiltak for å møte de kommende problemene innen verftsindustrien og leverandørbransjen. Forbundet deler nærings- og handelsministerens bekymring over utviklingen, og er enig i at det er lite hensiktsmessig å stimulere til bygging av båter det ikke er behov for. Forbundet konstaterer at dette ikke gjelder fiskeflåten, og med en gjennomsnittsalder på rundt 20 år er det et sterkt oppdemmet behov for fornying av fiskeflåten. Fiskebåtrederne Forbund mener myndighetene kan bidra til å utløse dette potensialet gjennom enkle tiltak.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at skjerpede krav til egenkapital er en betydelig utfordring for fornying av fiskeflåten, samtidig som Deltakerloven legger klare begrensninger på muligheten til å hente inn ekstern kapital til fiskebåtrederier. Egenkapitalsituasjonen i fiskebåtrederiene er svekket, blant annet som følge av en stortilt egenfinansiert kapasitetstilpasning. Forbundet mener at det er nødvendig å etablere ordninger som styrker egenkapitaldekningen i rederiene, i tillegg til ordninger som reduserer kravet til egenkapital ved fornying.

Fiskebåtrederne Forbund har derfor foreslått at Innovasjon Norge eller annen offentlig instans får anledning til å gi ordinære 2. prioritetslån til finansiering av nybygg i fiskeflåten. Forbundet mener at inntil 20% av byggesummen bør kunne gis som 2. prioritetslån, etter at ordinær bankfinansiering er på plass. En slik ordning vil relativt raskt kunne bidra til at planlagte prosjekter kan realiseres.

Fiskebåtrederne Forbund har i tillegg foreslått at fiskeflåten må komme inn under den særskilte rederiskatteordningen. I det minste bør avskrivingssatsen for fiskefartøyer økes fra 14% til 20%. Forbundet viser i den forbindelse til at avskrivingssatsen for skip, som en direkte konsekvens av etableringen av rederiskatteordningen i 1996, ble redusert fra 20% til 14% noen år senere. Finansdepartementet argumenterte i 1996 for at fiskeflåten burde få beholde 20% som avskrivingssats, blant annet fordi fiskeflåten ikke kom inn under rederiskatteordningen, men forslaget ble ikke fulgt opp da vedtaket ble fattet.

Fiskebåtrederne Forbund har også overfor Fiskeri- og kystdepartementet foreslått å tillate bruk av leiefartøyer for å sikre at rederier kan fiske kvotene sine dersom de i en fornyingsprosess står uten fiskefartøyer en periode.

Fiskebåtrederne Forbund vil gjerne anmode nærings- og handelsminister Trond Giske om et møte for å utdype våre forslag om tiltak for å øke fornyingen i fiskeflåten, og mener at dette kan være et viktig bidrag for å møte utfordringene i verfts- og leverandørindustrien. Forbundet vil også understreke de positive miljøeffektene en fornying av fiskeflåten vil gi."

Fiskebåtrederne Forbund vil følge opp denne saken videre.

B SKATTER OG AVGIFTER

1 Skattlegging av fiskebåtrederier – Rederibeskatningen

Fiskebåtrederernes Forbund sendte den 19. februar 2009 følgende brev til Finansdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet om behovet for skattemessige tiltak for å øke fornyingen i fiskeflåten:

"Fornyingen av havfiskeflåten har nesten stoppet helt opp, og de siste årene er det omtrent ikke kontrahert nye fiskefartøyer. Den viktigste årsaken til dette er for lav lønnsomhet og egenkapital i fiskebåtrederiene. Samtidig har mange rederier de siste årene heller konsentrert seg om å sikre et tilstrekkelig langsiktig driftsgrunnlag gjennom å investere i kvoterettigheter. I tillegg har ekspansjonen innenfor oljeservicenæringen resultert i en kostnadsekspløsjon når det gjelder nybygg, og kapasitetsproblemer i verftsnaeringen. Det er også flere eksempler på at kapital i fiskebåtrederiene benyttes til investeringer i annen skipsfart som følge av at denne sektoren har bedre rammebetingelser.

De fleste fiskefartøylene er eid av små familierederier, og en fornying av fartøyet innebærer ofte en engangsutskiftning av det totale produksjonsutstyret til selskapet. Det er samtidig svært strenge krav til egenkapital ved investering i fiskefartøyer, og begrensninger gjennom Delta-kerloven når det gjelder muligheten til å hente inn ekstern kapital.

Fiskebåtrederernes Forbund mener at det er nødvendig å iverksette tiltak som gjør det lettere å bygge opp egenkapital i fiskebåtrederiene, og som gjør det attraktivt å benytte denne kapitalen til investeringer i fiskeflåten. Forbundet mener derfor at fiskeflåten må få tilgang til samme rederiskatteordning som annen skipsfart det er naturlig å sammenligne seg med i Norge. Fiskebåtrederernes Forbund viser også til at fiskeflåten tradisjonelt har hatt samme skatteordninger som annen skipsfart.

Skipsfarten, inklusive fiskeflåten, hadde før skattereformen i 1992 gode muligheter til å opparbeide skattemessige reserver, både på inntekts- og utgiftssiden. På utgiftssiden kunne rederiene avskrive skip med 25%, som langt oversteg det faktiske verdifallet. Ved salg av skip kunne beskatningen av salgsgevinsten utsettes i inntil 8 år, eller alternativt kunne gevinsten nedskrives på nyinvesteringer i skip innen de neste 9 årene. I tillegg var det gunstige regler om kontraktsavskrivninger og adgang til avsetninger til klassefond. Disse ordningene førte til et lavt samlet skattenivå for næringen, til tross for at de formelle skattesatsene var høye.

I forbindelse med skattereformen ble det foretatt betydelige endringer i regelverket. Avskrivingssatsene ble redusert, avsetningsordningene forsvant og gevinstbeskatningen ble skjerpet. Som følge av at skattegrunnlaget nå ble bredere, ble også skattesatsen redusert fra noe over 50% til 28%. I perioden 1992 – 96 var skipsfarten og fiskeflåten underlagt samme skatteregler som det øvrige næringslivet, og med en avskrivingssats på 20% for skip. Det såkalte Aarbake-utvalget hadde i tilknytning til skattereformen opprinnelig foreslått en avskrivingssats for skip på 10%, mens Regjeringen fremmet et forslag på 14%, og Stortinget vedtok en avskrivingssats på 20%.

Under utarbeidelsen av maritim melding (St. meld. nr 28 (1995-96)) foreslo en ide- og ressursgruppe underlagt Næringsdepartementet en gjeninnføring av adgangen til kontraktsavskrivninger og gunstigere gevinstbeskatning for skip. Regjeringen fulgte imidlertid ikke opp forslaget fra gruppen, men foreslo i stedet en avskrivingssats for skip på 23%. Flertallet på Stortinget ville det imidlertid annerledes, og med virkning fra 1. januar 1996 ble det vedtatt en beskatning av skipsfarten som innebar at det som hovedregel ikke skulle betales skatt på overskudd

så lenge dette ble beholdt i rederiet. Innføringen av rederiskatteordningen ble senere brukt som argument for å redusere avskrivingssatsen for skip fra 20% til 14% med virkning fra 2001. Fiskeflåten ble holdt utenfor den nye og gunstige rederiskatteordningen, men ble rammet av innstramningen i avskrivingsreglene.

I tilknytning til fremleggelsen av statsbudsjettet for 2008 foreslo Regjeringen endringer i rederibeskatningen, som senere ble vedtatt av Stortinget. I Regjeringens forslag heter det blant annet:

"Dagens rederiskatteordning innebærer at rederiselskapene ikke betaler løpende selskapsskatt av overskuddene, men at skatten blir utsatt til selskapene deler ut utbytte eller trer ut av ordningen. Denne ordningen er ikke lenger egnet til å sikre nyinvesteringer i norsk skipsfart. Nye skip plasseres i stor grad i utenlandske selskaper i regimer med tilnærmet null selskapsskatt. Regjeringen foreslår derfor at gjeldende rederiskatteordning erstattes av en ordning med endelig fritak for selskapsskatt på overskudd av skipsfartsvirksomhet, med virkning fra og med inntektsåret 2007."

Fiskebåtredernes Forbund vil understreke at den investeringstørken som Regjeringen fryktet for skipsfarten er den situasjonen som fiskeflåten befinner seg i. Det haster derfor med å ta konstruktive grep for å øke fornyingen i fiskeflåten. Forbundet mener at Regjeringen må ta initiativ til å inkludere fiskeflåten i den nye rederiskatteordningen, og i større grad likestille fiskeflåten med den øvrige skipsfarten. Fiskeflåten er avhengig av å levere sine produkter i et internasjonalt varemarked, og er på lik linje med skipsfarten utsatt for internasjonal konkurranse.

Fiskebåtredernes Forbund vil samtidig vise til at økt fornying i fiskeflåten vil kunne være viktig for å opprettholde aktiviteten i verftsnaeringen når nybyggingsaktiviteten innenfor offshoreflåten avtar. Forbundet vil understreke at fornying også er viktig for å kunne ta i bruk miljøvennlig fartøy- og redskapsteknologi."

Fiskebåtredernes Forbund har også gjort flere tilsvarende henvendelser om behovet for tiltak for å øke fornyingen i fiskeflåten. Disse er omtalt under kapittel VIIA og VIII. Så langt har responsen fra myndighetene vært liten. Forbundet vil følge opp arbeidet med å sikre fiskeflåten konkurransedyktige rammevilkår.

2 Formuesskatt på strukturkvoter

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 17. februar 2009 følgende brev til Skattedirektoratet om formuesbeskatning av strukturkvoter:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at Skattedirektoratet gjennom et direktiv i 1998 gjorde det klart at det skulle skilles mellom konsesjonsverdien (rettighetsverdien) og stålverdien til et fiskefartøy, og at konsesjonsverdien ikke kunne avskrives fordi denne rettigheten ble ansett å være tidsuavgrenset. Såkalte tidsbegrensende enhetskvoter som rederiet hadde ervervet kunne derimot avskrives lineært over enhetskvotens varighet.

Når det gjelder formuesbeskatningen av tidsuavgrensede konsesjonsrettigheter uttalte Skattedirektoratet følgende:

"Konsesjon og deltakeradgang er rettigheter som regnes med i den skattepliktige formuen. Dersom konsesjonen/deltakeradgangen er ervervet etter 1. januar 1998, settes konsesjonens/deltakeradgangens formuesverdi til rettighetens omsetningsverdi, som fastsettes til kostpris. For konsesjon/deltakeradgang som er ervervet før 1. januar 1998 gjøres ingen endring."

Når det derimot gjelder formuesbeskatningen av tidsbegrensede enhetskvoter, uttalte Skattedirektoratet følgende:

"I flg skattelovens § 33 bokstav b skal tidsbegrensede rettigheter ikke regnes som skattepliktig formue. Dette betyr at ervervet rettighet etter enhetskvoteordningen ikke gir grunnlag for formuesbeskatning."

Etter initiativ fra næringen fastsatte Regjeringen og Stortinget en ny strukturkvoteordning for havfiskeflåten i 2005, som innebar at rederiene ved struktursamarbeid fikk beholde de strukturerte kvotene uten tidsavgrensning. Slike tidsavgrensede strukturerte kvoter fikk benevnelsen "strukturkvoter". Samtidig ble det åpnet for at rederiet som hadde tidsavgrensede enhetskvoter, gjennom en avkorting kunne konvertere disse til strukturkvoter med virkning fra 1. januar 2006.

Som følge av at de tidsavgrensede enhetskvotene ble erstattet med tidsavgrensede strukturkvoter, endret Skattedirektoratet syn når det gjelder formuesbeskatningen av slike rettigheter. I et nytt rundskriv i 2005 heter det:

"Strukturkvoter som immaterielle eiendeler inngår i den skattepliktige formue da disse ikke anses unntatt etter de regler som gjelder for formuesskatteliggingen. Formuesverdien settes til omsetningsverdien, jfr skattelovens § 4-1. For strukturkvoter som oppstår ved konvertering av enhetskvoter, settes formuesverdien til opprinnelig anskaffelsesverdi med reduksjon for avkorting i hht § 14 i forskrift om strukturkvoteordning mv for havfiskeflåten. Strukturkvoter vil inngå i formuesverdien fra og med inntektsåret 2006."

Den rød/grønne Regjeringen stanset bruken av strukturkvoteordningen i fiskeflåten den 20. oktober 2005, og satte ned et utvalg som skulle vurdere hvordan de etablerte strukturordningene virket i forhold til Regjeringens mål om å sikre fiskeressursene som felles eiendom, sikre en fiskeflåte som bidrar til aktivitet langs hele kysten, og sikre en flåte som er moderne, variert og lønnsom. Arbeidet ledet frem til fremleggelsen av St. meld. nr. 21 (2006 – 2007) om "Strukturpolitikk for fiskeflåten". Her foreslo Regjeringen at nye strukturkvoter skulle ha en tidsavgrensning på 20 år, mens rederier som allerede hadde tidsavgrensede strukturkvoter fikk innført en tidsbegrensning på 25 år. Dette ble også resultatet etter at Stortinget hadde behandlet saken i 2007.

Fiskebåtredernes Forbund la til grunn at innføringen av tidsbegrensede strukturkvoter, som i praksis er identiske med de tidligere enhetskvotene, ville innebære at rederiene ville slippe formuesskatt på verdien av disse rettighetene, etter mønster av reglene som gjaldt for enhetskvotene. Skattedirektoratet var imidlertid av en annen oppfatning, og i brev 24. juli og 21. september 2007 til Fiskebåtredernes Forbund presiserte Skattedirektoratet gjeldende regelverk i lys av gjeninnføringen av en endret strukturkvoteordning den 8. juni 2007. Her heter det om formuesbeskatning av strukturkvoter:

"Skattedirektoratet anser, som tidligere, at strukturkvoter er immaterielle rettigheter som faller inn under hovedregelen i skatteloven § 4-1 (1). Vi vil peke på at strukturkvoter har et offentligrettslig grunnlag. Det går et vesentlig skatterettslig skille mellom disse og de bruksretter som er nevnt i skatteloven §4-2 (1) b, jf. § 4-3 (1) b som gjelder bruksretter av privatrettslig karakter. Privatrettslige tidsbegrensede bruksretter som hviler på skattyters formue, skal ikke fradras og heller ikke medregnes hos rettighets-

haver. For øvrig vil vi vise til høyesterettsdommen vedrørende AS Meraker Smelteverk, jf Rt 1958/801 som blant annet gjaldt spørsmål om et kraftanleggs verdi ved formuesligningen. Dommen er omtalt i Aarbakke "Skatt på formue" 3. utgave 1997 side 29. I dommen uttales at "det hjemfallspliktige anlegg skal formuesbeskattes etter antatt salgsverdi". Anlegget omfatter også rettigheter. Vi viser også til skatteloven § 18-5 som gjelder verdsettelse av kraftanleggs fallrettigheter.

Strukturkvoter skal medtas i skattyters formue med nedskrevet verdi."

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Skattedirektoratet om å vurdere dette spørsmålet på nytt. Det er vanskelig å forstå at Skattedirektoratet kunne komme til en annen konklusjon når det gjaldt tidsavgrensede strukturkvoter i 2007 i forhold til regelverket for enhetskvoter i 1998. Tidsavgrensede strukturkvoter er i sin form identiske med enhetskvotene.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at den økonomiske situasjonen i fiskeflåten er vanskelig, og fornyingen av flåten er stoppet helt opp. Det er derfor viktig å stimulere til tiltak som kan styrke fornyingsevnen til rederiene, og fritak for formuesskatt på tidsavgrensede strukturkvoter vil være et slikt tiltak."

Fiskebåtrederne Forbund holdt løpende kontakt med Skattedirektoratet om denne saken, og ble lovet en grundig og ny behandling av spørsmålet. Konklusjonen ble likevel negativ for fiskeflåten. I svarbrevet fra Skattedirektoratet, datert 17. november d.å., heter det:

"Vi viser til Deres brev av 17. februar 2009 hvor Skattedirektoratet anmodes om å vurdere på nytt spørsmålet om tidsbegrensede strukturkvoter i havfiskeflåten er omfattet av bestemmelsen i skatteloven § 4-2 første ledd bokstav b. I brevet vises til Skattedirektoratets uttalelse av 24. juli 2007 hvor det sies at slike tillatelser ikke er omfattet av bestemmelsen. Dersom strukturkvoter omfattes av bestemmelsen innebærer det at slike immaterielle eiendeler ikke skal medtas i skattyters grunnlag ved formuesskatteberegningen. Konkret gjelder spørsmålet om slike eiendeler omfattes av begrepet "tidsbegrenset bruksrett" i nevnte bestemmelse. Skattedirektoratet har foretatt en fornyet vurdering av spørsmålet og kommet til at strukturkvoter i havfiskeflåten ikke omfattes av unntaksbestemmelsen for formuesskatt i skatteloven § 4-2 første ledd bokstav b. Det vil si at direktoratets standpunkt i brev av 24. juli 2007 fastholdes.

Det følger av forskrift av 4. mars 2005 nr. 193 at det på spesielle vilkår tillates overføring av kvoter for enkelte fiskeslag fra et fartøy til et annet, eller fra et fartøy til flere andre fartøy. Ordningen har som formål å bidra til en tilpasning av den enkelte fartøygruppe til ressursgrunnlaget og et bedret driftsgrunnlag for det enkelte fartøy, ved at det legges til rette for redusere antall fartøy i gruppen.

Etter skatteloven § 4-1 første ledd skal skattepliktig formue fastsettes til omsetningsverdien av skattyters eiendeler med økonomisk verdi. Bestemmelsen omfatter i utgangspunktet alle formuesobjekter, herunder både fast eiendom, løsøre, finansobjekter, immaterielle objekter og begrensede rettigheter skattyteren eide pr. 1. januar i ligningsåret.

Det har over tid skjedd en endring i synet på om offentligrettslige tillatelser har økonomisk verdi (omsetningsverdi). I skatterettslig sammenheng legges nå til grunn at rettigheter, som ikke hviler på et økonomisk formuesgode i tradisjonell forstand, men som hviler på en offentligrettslig tillatelse, etter omstendighetene har økonomisk verdi. At tillatelse til å delta i adgangsregulerte fiskerier er å anse som en immateriell eiendel med økonomisk verdi, må anses klart etter rettskraftig dom fra Hålogaland lagmannsrett inntatt i Utv.2002 side 471 (Ytterstaddommen).

Saken gjaldt erverv av fiskefartøy med tilhørende konsesjon. Kjøper betalte en merpris utover fartøyetts verdi på 20 mill. kr på grunnlag av en forventning om å få tildelt en tilsvarende konsesjon av fiskerimyndighetene. Retten kom til at merprisen som var betalt måtte henføres til et immaterielt driftsmiddel. Tilsvarende må tidsbegrensede strukturkvoter anses som immaterielle eiendeler med økonomisk verdi i skattemessig forstand. De er tidsbegrenset da de tildeles for 20 eller 25 år.

Før strukturkvoter i havfiskeflåten ble innført har ikke tidsbegrensede fiskeritillatelser blitt behandlet likt i forhold til sktl. § 4-2 første ledd bokstav b. Det foreligger en uttalelse fra Skattedirektoratet i brev av 24. juli 1998 om at ervervet rettighet etter erthetskvoteordningen ikke skulle medtas i skattyters formuesskattegrunnlag da de ble ansett å være omfattet av daværende sktl. § 38 (tilsvarende dagens § 4-2 første ledd bokstav b). Senere kom det en uttalelse fra Skattedirektoratet, se brev av 7. juli 1999, om at deltakeradgang skulle medtas i skattyters formuesgrunnlag.

Da strukturkvoter for havfiskeflåten ble innført i 2005 foretok Skattedirektoratet en vurdering av de skattemessige konsekvensene knyttet til denne ordningen. I brev av 13. desember 2005 uttales det at strukturkvoter er å anse som immaterielle eiendeler og skal inngå i den skattepliktige formue etter sktl. § 4-1. Brevet er inntatt i Utvalget 2006 side 983. Dette standpunkt ble opprettholdt i brev av 24. juli 2007 som særskilt omhandler tidsbegrensede strukturkvoter. Brevet er inntatt i Utvalget 2007 side 1580. Strukturkvoter var ved innføringen i 2005 tidsbegrensede, men ble omgjort til tidsbegrensede i 2007.

Skattedirektoratet er fortsatt av den oppfatning at tidsbegrensede strukturkvoter ikke er omfattet av sktl. § 4-2 første ledd bokstav b da denne bestemmelsen er ment å gjelde bruksretter som er etablert i et formuesobjekt på privatrettslig grunnlag i motsetning til når det offentlige ved staten går inn og regulerer retten til å delta i fiske. Slik regulering er begrunnet i et behov for å forvalte fiskeressursene best mulig for fellesskapet og ikke et utslag av ordinære eierbeføyelser. Det er heller ikke etablert noen eiendomsrett for staten til de marine ressursene i havet. Vi kan heller ikke se at det i fiskeri- eller skatterettslig terminologi, er vanlig å benytte begrepet bruksrett om offentligrettslige tillatelser til deltakelse i fiske.

Vi viser videre til at det er en sammenheng mellom bestemmelsene i § 4-3 første ledd bokstav b og § 4-2 første ledd bokstav b ved at det er eieren av formuesobjektet som blir beskattet for eiendommens fulle verdi og at denne ikke innrømmes fradrag for bruksretter som hefter på formuesgodet. Det er antatt i juridisk teori at disse to bestemmelsene korresponderer. Se om dette i Skattelovkommentaren — Brudvik, Greni m.fl. (3. utg. 2004) side 199 og Norsk lovkommentar note 172. En konsekvens av denne sammenhengen er at bruksrettslignende heller ikke skal formuesbeskattes for rettigheten da denne er beskattet hos eieren. En slik ordning har gode grunner for seg da en unngår å verdsette bruksretten både hos eieren og hos bruksrettslignende, herunder vurdere i hvilken utstrekning bruksretten reduserer formuesverdien hos eier.

En slik løsning støttes også av forarbeidene til bestemmelsen "Innstilling til I Almindelig skattelov for landet og II Almindelig skattelov for byerne av 1904" side 131, som begrunner løsningen i praktiske hensyn som nevnt, og følgelig forutsetter at det dreier seg om bruksretter avledet av formuesobjekter som i utgangspunktet formuesbeskattes/har en eier i privatrettslig forstand. Slike praktiske hensyn slår ikke til i forhold til strukturkvoter som bygger på en offentligrettslig tillatelse.

Etter dette er Skattedirektoratet kommet til at tidsbegrensede strukturkvoter ikke omfattes av unntaket for formuesskatt i sktl. § 4-2 første ledd bokstav b."

Fiskebåtrederne Forbund vil følge opp saken videre, og vil også vurdere å bidra til å få saken rettslig belyst.

3 NOx-avgiften

Fiskebåtredernes Forbund har gjennom beretningsåret bistått medlemmene i spørsmål i tilknytning til NOx-avgiften, og arbeidet med å redusere utslippene av NOx. Den 13. februar sendte forbundet følgende orientering til medlemmene:

"Sekretariatet beklager at det har tatt litt for lang tid for NOx-fondet å få på plass de nødvendige rutiner for å utbetale støttetilsagn fra fondet. Dette har sammenheng med at det meste er nytt på dette området, og at NOx-fondet nok ble tatt litt på sengen når det gjelder omfanget av søknader i startfasen. Det tok også litt lengre tid enn forutsatt å få penger inn til NOx-fondet. Nå er det imidlertid ikke lenger noen unnskyldning å utsette det mer.

Vi er nå blitt lovet at NOx-fondet vil starte utbetaling av støtte til måling av utslipp på førstkommande mandag, og at dette vil bli gjort fortløpende. Det vil nok ta litt tid før alle har fått utbetalt disse pengene (kr. 50.000,-), men ikke altfor lenge. Forhåpentligvis blir de tatt i den rekkefølgen de kom inn, og da ligger fiskeflåten godt an.

Veritas har også startet arbeidet med å verifisere resultatene av tiltak som er gjennomført. I første omgang gjelder dette motortekniske ombygninger m.m. Veritas er avhengig av dokumentasjon fra rederiene, og de som har utført motortekniske ombygninger og lignende bør sørge for å få innsendt dokumentasjonen til Veritas. NOx-fondet har sendt ut et skjema til alle som har fått tilsagn om støtte som kan benyttes til innrapporteringen. Di mer aktive dere er overfor Veritas, dess raskere vil utbetalingen skje.

Det som har skapt litt irritasjon er styrevedtaket i januar om at NOx-fondet i første omgang bare vil betale ut 50% av kostnadene til installasjon av SCR-, EGR- og HAM-anlegg, og de resterende 50% (inntil 50%) først etter en prøveperiode på 3 måneder. Sett fra vår side er det gode argumenter for en slik regel, bare søkerne blir informert om den gjennom støttetilsagnet. Vi beklager imidlertid at rederier som i en tidlig fase (før styrevedtaket i januar) fikk tilsagn om støtte til installasjon av SCR-anlegg, ikke får utbetalt støtten i henhold til "forutsetningene". Vi har argumentert overfor administrasjonen i NOx-fondet om å forsøke å finne en pragmatisk løsning for de relativt få søknadene dette gjelder, men uten så langt å vinne frem. Vi vil imidlertid ta saken opp på styremøtet i fondet den 13. mars, men det blir uansett for sent for enkelte av dere dette gjelder.

Slik saken står kan vi bare oppfordre de det gjelder om å være aktive overfor NOx-fondet og Veritas for i alle fall å få utbetalt halvparten av støttetilsagnet for SCR-installasjonen. I mange sammenhenger har rederier som har valgt SCR-installasjon også gjort andre tiltak, og her kan NOx-fondet betale ut hele tilsagnet så snart dokumentasjonen foreligger."

Den 20. april 2009 sendte Fiskebåtredernes Forbund en ny orientering til medlemmene. Her heter det:

"NOx-fondet har normalt styremøte en gang i måneden, og siste styremøte var nå på fredag. De siste styremøtene har vært preget av den store søknadsmassen, men Veritas og styret er nå etter hvert i ferd med å komme à jour. Fokus vil nå bli rettet mot å verifisere resultatene av de enkelte prosjektene, ikke minst for å oppfylle forpliktelsene over myndighetene.

Styret har gjort enkelte vedtak som medlemmene bør merke seg:

- Dersom en søker får kostnadsoverskridelser på et prosjekt, vil fondet normalt ikke dekke noe av disse overskridelsene. Det er derfor viktig å få med "alt" i søknaden.
- Dersom en søker har vært for optimistisk med hensyn til NOx-reduksjonen som tiltaket gir, vil støttebeløpet bli avkortet tilsvarende den manglende måloppfyllelsen. Det betyr at det er fornuftig å være forsiktig når en anslår effekten av tiltaket i søknadene, og dette gjelder selvsagt spesielt i situasjoner der en ligger godt under "taket" for maksimalt tilskudd pr kg NOx-redusert. Dette taket er for øvrig redusert fra kr 200,- pr kg redusert NOx-utslipp i starten, til kr 100,- pr kg for nye søknader i dag. For gassprosjekter er taket kr 150,- pr kg NOx redusert.
- Styret har vedtatt at prosjekter som av ekstraordinære årsaker får mindre aktivitet enn forespeilet i søknadene, kan legge neste år (og eventuelt foregående år) til grunn for støtteutbetalingen. Dette blir praktisk ordnet slik at søker får utbetalt støtte med utgangspunkt i aktiviteten i referanseåret for søknaden, men anledning til å få utbetalt et tillegg dersom søker kan dokumentere større aktivitet neste år (eller foregående år). Det presiseres at dette vil gjelde for søkere som kan dokumentere at aktivitetsavviket skyldes "ekstraordinære" årsaker.
- Etter at styret har innstilt på støtte til 10 søknader om flytetral (fra ulike fartøygrupper), var innstillingen fra Veritas på siste styremøte at videre søknader burde avslås inntil en var bedre kjent med effekten av tiltakene, og inntil den fiskeripolitiske behandlingen av spørsmålet om å bruke flytetral ble avklart. Styret ble til slutt enige om å utsette behandlingen av innkomne søknader til et senere styremøte, og gav administrasjonen og Fiskebåtredernes Forbund i oppdrag å avklare de aktuelle spørsmålene.

Det kan ellers opplyses at fondet har startet med å forberede arbeidet med en videreføring av avtalen etter 2010. Dette er nødvendig for å unngå at avgiften kommer tilbake 1. januar 2011. Sannsynligheten for å lykkes med dette arbeidet bør være god, all den tid at fondet kan vise til gode resultater så langt.

Administrasjonen har for øvrig laget litt statistikk for de enkelte gruppene når det gjelder innbetalinger til fondet, utslipp, tilsagn om støtte og utslippsreduksjon. Denne informasjonen følger under:

Næring	Innbetaling i mill. kroner	Utslipp målt i tonn	Tilsagn om støtte i mill. kr	Utslippsreduksjon i tonn NOx
Fiske og fangst	34,1	8.525	111,0	1.448
Industri	19,5	4.881	13,8	80
Skipsfart	137,9	34.474	290,6	5.373
Olje og gass	461,2	41.925	33,9	686
Annen	0,7	186	-	-
Luftfart	4,4	1.102	-	-
Sum	657,8	91.093	449,3	7.587

Det presiseres at kolonnen for innbetaling i kroner og utslipp i tonn (kolonne 2 og 3) gjelder for 2008, mens de to siste kolonnene refererer seg til søknader som har fått støtte for gjennomføring i perioden 1. januar 2008 til 31. mars 2009, samt hvor stor NOx-reduksjon disse søknadene er forventet å gi.

Det fremgår at fiskeflåten har betalt inn 34,1 mill. kroner i NOx-avgift til fondet i 2008, og fått tilsagn om støtte på 111 mill. kroner til og med første kvartal 2009. Fondet er totalt tilført 657,8 mill. kroner i 2008.

Medlemmer som har spørsmål til orienteringen er selvsagt velkommen til å ta kontakt. Neste styremøte i fondet er 18. mai, og deretter igjen 12. juni. På den siste datoen skal det også være årsmøte i fondet."

Fiskebåtredernes Forbund viderefremmet den 15. oktober et svarbrev fra Toll- og avgiftsdirektoratet vedrørende avgiftsplikt for fiskefartøy som besøker havn på Svalbard. I svarbrevet heter det:

"Vi viser til forespørsel 25. november 2008, vedrørende hvordan NO-avgiften skal beregnes for fartøy som går ut fra norsk havn, fisker i fjerne farvann, går inn til havn på Svalbard og deretter tilbake til norsk havn.

Som forbundet er informert om oversendte direktoratet problemstillingen til Finansdepartementet i brev 3. juli 2009. Departementet har nå uttalt at regelverket skal forstås slik at utslipp som skjer i fjerne farvann i forbindelse med fiske og fangst omfattes av fritaket etter særavgiftsforskriften § 3-19-11 (2), selv om fartøyet deretter anløper havn på Svalbard. En slik forståelse ivaretar i følge departementet hensynet om at avgiften ikke skal gi utilsiktede konsekvenser for norsk fiskerinng. Oppsummert innebærer dette at et fartøy som går ut fra norsk havn, driver fiske og/eller fangst i fjerne farvann, går inn til havn på Svalbard og deretter returnerer til norsk havn, skal betale NO-avgift for farten fra norsk havn og frem til grensen for fjerne farvann (250 nm fra norskekysten), og for farten fra Svalbard og tilbake til norsk havn ("innenriks fart", jf forskriften § 3-19-3 bokstav c).

2. Direktoratet vil presisere avklaringen i årsrundskrivet for NO-avgiften for 2010 (Rundskriv nr. 14/2010 S), samt informere Tollvesenet og næringslivet."

Fiskebåtredernes Forbund har for øvrig hatt en løpende dialog med mange medlemmer i NOx-relaterte spørsmål. Det har generelt vært et godt samarbeid med administrasjonen i NOx-fondet i mange av disse sakene.

4 CO₂-avgiftsfritaket i fiskeflåten

Regjeringen oppnevnte i desember 2006 et utvalg for å vurdere hvordan særavgiftene påvirker rammebetingelsene for enkelt næringer, og fordeling av reell kjøpekraft. I mandatet for dette Særavgiftsutvalget ble det vist til at både utforming og nivå på avgiftene skulle vurderes.

Særavgiftsutvalget avga sin innstilling den 22. juni 2007, og foreslo flere endringer i særavgiftene. Flertallet i utvalget anbefalte blant annet at utslipp av CO₂ som ikke var omfattet av kvotesystemet fra 2008 enten vurderes innlemmet i kvotesystemet, eller ilegges CO₂-avgift. Flertallet foreslo på denne bakgrunn at avgiftsfritaket for fiske og fangst i nære farvann ble opphevet. Fiskebåtredernes Forbund kommenterte dette i sin høringsuttalelse til Særavgiftsutvalgets innstilling i 2008, hvor det blant annet heter:

"Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at også fiskeflåten skal bidra til å redusere de norske utslippene av CO₂. Forbundet er imidlertid sterkt uenig med flertallet i utvalget som foreslår å oppheve fritaket for CO₂-avgift for fiske og fangst i nære farvann. Fiskebåtrederne Forbund mener at andre virkemidler som strukturering og reguleringsendringer vil være langt mer effektive for å redusere utslippene av CO₂ i fiskeflåten, og gi langt færre skadevirkninger.

Fiskebåtrederne Forbund mener at en CO₂-avgift for fiskeflåten vil kunne føre til at en større del av landingene av fisk vil skje til land der fiskeflåten ikke blir pålagt CO₂-avgift, eller lave re avgift. Dette vil redusere aktiviteten i norsk fiskerinæring og de norske CO₂-utslippene, men ikke de globale CO₂-utslippene. Dersom fiske- og sildemelsindustrien ilegges full CO₂-avgift, vil dette ytterligere svekke norsk fiskerinæring og øke landingene utenlands. Det vil også kunne føre til nedleggelse av fabrikker i Norge, og øke seilingstiden til fabrikk.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at store deler av havfiskeflåten nettopp er ilagt en tyngende NOx-avgift, og frykter at en CO₂-avgift for fiskeflåten vil kunne gi utilsiktede og dramatiske konsekvenser for fiskeflåten og norsk fiskerinæring. Fiskeflåten har foreløpig ikke alternative energikilder til bunkersolje, og illeggelse av nye avgifter kan føre til en enda større utfasing av enkelte fiskerier. Dette vil redusere aktiviteten i norsk fiskerinæring, og svekke næringens fremtidige potensiale. Fiskebåtrederne Forbund vil i denne forbindelse heller ikke unnlåte å nevne at bunkersprisene uten avgifter for tiden er svært høye, og at dette slår kraftig ut for lønnsomheten i fiskeflåten. En svekket lønnsomhet er den største trusselen mot fornying og innovasjon i fiskeflåten med sikte på å utvikle mer energieffektive fartøyer, og nye avgifter vil ytterligere redusere fornyingsevnen.

Fiskebåtrederne Forbund vil også nevne at innføring av en CO₂-avgift for fiskeflåten ytterligere vil redusere fiskeflåten konkurransesevne i forhold til blant annet den sterkt subsidierte offshoreflåten, som får bunkers og avgifter betalt av oljeselskapene. Fiskebåtrederne Forbund arbeider med en samlet kartlegging av de økonomiske rammebetingelsene for fiskeflåten kontra annen skipsfart i Norge, og håper at Regjeringen og Stortinget vil se nærmere på dette forholdet før fiskeflåten pålegges nye byrder.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at Statistisk Sentralbyrå sin utslipps- og petroleumsstatistikk viser at CO₂-utslippene allerede er på vei ned i fiskeflåten. Reguleringsmessige endringer og ikke minst struktureringen av fiskeflåten har gjort fiskeflåten mer energieffektiv, og dette vil i enda større grad bli synliggjort i årene som kommer. Forbundet mener samtidig at det fortsatt gjenstår mye før reguleringene og strukturordningene i fisket er tilpasset nye utslippskrav overfor fiskeflåten.

Fiskebåtrederne Forbund vil i denne forbindelse vise til at det er flere fiskerireguleringer som motvirker arbeidet med å redusere de norske CO₂-utslippene. Et godt eksempel på dette er den omstridte distriktskvoteordningen, der fiskeflåten blir pålagt å levere fisken fersk til landanlegg i Nord-Norge. For mange fartøyer innebærer leveranser av fersk fisk et vesentlig større utslipp av CO₂ enn leveranse av frossen fisk. I tillegg gir leveranser av fersk fisk til markedet vesentlig større utslipp av CO₂ enn leveranser av frossen fisk. Regjeringens såkalte ferskfiskstrategi står dermed i skarp konflikt med Regjeringens målsetting om å redusere CO₂-utslippene. Andre reguleringsmessige forhold som øker fiskeflåten CO₂-utslipp er områdestengninger, periodisering av fisket, bruk av sorteringsrist, maskeviddebestemmelser og manglende fleksibilitet når det gjelder kvotebytte.

Fiskebåtrederne Forbund mener at som følge av de forpliktelser Norge har tatt på seg når det gjelder utslippene av CO₂, er det nødvendig å ta mange av dagens struktur- og reguleringsordninger i fisket opp til ny vurdering. Forbundet vil ta et initiativ overfor Fiskeri- og kystdepartementet om dette. Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig vise til at tiltak for å redusere CO₂-utslippene også vil redusere utslippene av NOx.

Som en oppsummering vil Fiskebåtrederne Forbund sterkt fraråde Regjeringen å pålegge fiskeflåten CO₂-avgift ved fiske i nære farvann, eller øke CO₂-avgiften for sildemels- og fiskeindustrien. Forbundet mener at fiskeflåten vil være i stand til å oppfylle sin del av forpliktelsene uten en tyngende CO₂-avgift, og viser blant annet til at dette kan gjøres gjennom en fortsatt strukturering og effektivisering av fisket, og gjennom en omlegging av fiskerireguleringene. Fiskebåtrederne Forbund er på denne bakgrunn positiv til å diskutere en forpliktende avtale med Regjeringen om reduksjon i utslippene av CO₂ i fiskeflåten."

Under behandlingen av høringsuttalelsene til særavgiftsutvalgets innstilling gjorde Regjeringen det klart at det ikke var aktuelt å fjerne CO₂-avgiftsfritaket for fiskeflåten før konsekvensene var nærmere avklart. Regjeringen tok samtidig initiativ til å gjennomføre en konsekvensanalyse av å fjerne avgiftsfritaket i fiskeflåten, og Fiskeri- og kystdepartementet ble ansvarlige for å gjennomføre denne analysen.

Fiskeri- og kystdepartementet utlyste i juni 2008 en anbudskonkurranse vedrørende oppdraget med å evaluere konsekvensene av et bortfall av avgiftsfritaket for grunn- og CO₂-avgift for fiskeflåten, og NOFIMA marked fikk oppdraget.

NOFIMA leverte sin rapport tidlig i 2009, og i oppsummeringen til rapporten skriver artikkelforfatterne følgende:

"Utredningen kartlegger effektene av å fjerne fiskeflåtens mineraloljeavgiftsrefusjon – en ordning innført i 1988. Vi viser innledningsvis at statistikk over drivstofforbruk i fiskeflåten er unøyaktig og mangelfull, og at prisen på marin gassolje varierer betydelig – både mellom fartøygrupper og geografiske områder. Lønnsomhetsundersøkelsene viser at drivstoffkostnadens andel av driftsinntekten, generelt sett er størst i havfiskeflåten. Unntakene er autolinere, kystreketrålere og ringnotfartøy. Slike forholdstill vil påvirkes av fangstsammensetning, redskapsbruk og fangstområder. Intervjuer avdekket at ulike fartøygrupper vil reagere forskjellig på et refusjonsbortfall. Ett hovedfunn er at flåten i liten men varierende grad har anledning til å substituere seg bort fra en avgiftsøkning. Mens enkeltfiskerier og sesonger kan bli skadelidende for kystflåtens del, har havfiskeflåten større anledning til å fiske i fjerne farvann eller bunkre utenlands og dermed unngå avgift. En konsekvens vil være at mindre råstoff blir tilgjengelig for fiskeindustrien – hovedsakelig i pelagisk sektor. Videre kan flåten overvelte deler av kostnadsøkningen til påfølgende verdikjedeledd og bidra til redusert konkurranseevne for norsk sjømat. Et refusjonsbortfall vil ha begrenset effekt på klimagassutslipp, også fordi flåten forbruks- og miljømessig kan tilpasse seg kontraproduktivt i avgiftsøyemed. Små energieffektive fartøy vil straffes hardt på grunn av manglende substitusjonsmuligheter og redusert lott til mannskapet."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at konklusjonene i rapporten er i samsvar med det forbundet tidligere har sagt med hensyn til å fjerne CO₂-avgiftsfritaket for fiskeflåten, med andre ord at CO₂-avgift for fiskeflåten vil ha marginal effekt på klimagassutslippene, lønnsomheten i flåten svekkes og landingene av fisk i utlandet øker.

Fiskebåtrederne Forbund er samtidig klar på at det blir viktig for fiskeflåten å vise at de er i stand til å redusere utslippene av skadelige klimagasser uten en tyngende CO₂-avgift. Forbundet er i den forbindelse tilfreds med at fiskeflåtens utslipp av CO₂ er på vei ned, og ser dette i sammenheng med strukturering i fiskeflåten, omlegging av reguleringer, NOx-avgift og større miljøbevissthet. Forbundet har samtidig satt i gang en rekke prosesser med sikte på å bli enda mer energieffektive, ikke minst for å møte strengere miljø- og markedskrav, og for å øke lønnsomheten i fiskeflåten. Fiskebåtrederne Forbund forventer at utslippene av NOx og CO₂ fra fiskeflåten fortsatt vil reduseres, og tror fiskeflåten vil bidra positivt til å oppfylle norske forpliktelser om å redusere utslippene av disse miljøgassene.

5 Skatteplikt for utenlandske fiskere

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 20. mars 2009 følgende brev til Skattedirektoratet om skatteplikten for utenlandske fiskere:

"Fiskebåtrederne Forbund har fått en henvendelse fra et norsk fiskebåtrederi som følge av at en polsk maskinist som er bosatt i Polen har fått rettet et skattekrav mot seg fra Tromsø kemnerkontor. Maskinisten har betalt trygdeavgift på 7,8% av inntekten sin til Norge, og er ellers skattlagt i sitt hjemland.

Kemnerkontoret i Tromsø opplyste til rederiet at på grunn av at fartøyet delvis har operert innenfor 12 nautiske mil av grunnlinjen, skal det betales skatt til Norge av inntekten opptjent i dette området. Ligningsmyndighetene har trolig foretatt en skjønnsmessig vurdering av hvor stor andel av inntekten som er opptjent innenfor 12 nautiske mil fra grunnlinjen.

Fiskebåtrederne Forbund har forsøkt å finne ut av regelverket for skatteplikten for utenlandske fiskere som er ansatt på norske fiskefartøyer, men opplever at det er vanskelig å finne ut av dette. Ved sentralskattekontoret for utenlandssaker har vi fått opplyst at så lenge disse fiskerne mottar lott, er det betraktet som selvstendig næringsdrivende, og sorterer derfor ikke under sentralskattekontoret. Det er derfor opp til de lokale skattekontorene å ta stilling til skatteplikten, men her synes det etter de opplysninger forbundet har fått ikke å være noen ensartet praksis.

Fiskebåtrederne Forbund vil på denne bakgrunn anmode Skattedirektoratet om en orientering om skatteplikten for utenlandske fiskere som er ansatt på norske fiskefartøyer.

Fiskebåtrederne Forbund anmoder om en snarlig tilbakemelding i denne saken."

Skattedirektoratet besvarte henvendelsen i brev av 8. mai, og uttalte blant annet følgende:

"Skatteplikten for personer som er bosatt i utlandet, er regulert i skatteloven § 2-3. Det følger av denne bestemmelsen at lønnsinntekt for arbeid som utføres i Norge og inntekt fra virksomhet som vedkommende utøver eller deltar i og som drives i Norge, er skattepliktig hit. Inntekt fra arbeid om bord i et fiskefartøy kan bestå både av hyre som behandles som lønn og av lott som betraktes som næringsinntekt. Begge inntektstyper er følgelig skattepliktige hit etter intern norsk rett.

Personer som er skattemessig bosatte i utlandet vil ikke være skattepliktige for inntekt av fiske som er opptjent utenfor norsk territorialfarvann. Det må derfor foretas en forholdsmessig fordeling av inntekt som henholdsvis er opptjent i og utenfor territorialgrensen, dvs. 12 nautiske mil regnet fra rette grunnlinjer.

Skatteavtalen mellom Norge og Polen inneholder ingen særskilt bestemmelse om inntekt fra fiske. Beskatningsretten til slike inntekter følger av avtalens bestemmelser om inntekt av lønnsarbeid og virksomhet. I henhold til artikkel 7, jf. artikkel 5 er virksomhetsinntekt bare skattepliktig her hvis det er etablert et fast driftssted i Norge, noe som ikke vil være tilfelle ved arbeid på et fiskefartøy. Inntekt av lønnsarbeid som er utført i Norge for en norsk arbeidsgiver er alltid skattepliktig i Norge, jf. artikkel 15. Lønnsinntekt som mottas for arbeid om bord på et norsk fiskefartøy som opererer i norsk territorialfarvann vil dermed være skattepliktig hit.

Dersom oppholdet i Norge varer mer enn 183 dager i løpet av en 12-månedersperiode eller 270 dager i en 36-månedersperiode, blir vedkommende skattemessig bosatt og skattepliktig hit for alle inntekter, jf. skatteloven § 2-1 første ledd."

Korrespondansen avdekket at det synes å være et komplisert og uoversiktlig regelverk når det gjelder skattelegging av utenlandske fiskere. Fiskebåtrederne Forbund vil vurdere å følge opp denne saken med sikte på å få på plass et enklere regelverk.

6 Ny provianteringsordning for fiskeflåten

Fiskebåtrederne Forbund har i snart 15 år arbeidet for å få på plass en provianteringsordning for fiskeflåten som er mer i samsvar med den som gjelder for andre fartøygrupper. I statsbudsjettet for 2010 foreslo Regjeringen en ny provianteringsordning for fiskeflåten i tråd med de råd forbundet har gitt. Forbundet sendte i den forbindelse følgende orientering til medlemmene den 15. oktober:

"Regjeringen foreslår i statsbudsjettet endringer i toll- og merverdiavgiftslovgivningen slik at gjeldende kompensasjonsordning for merverdiavgift, særavgift og toll på omsetning av proviant (mat, drikke og tobakk) til bruk om bord i fartøy som driver fiske og fangst i fjerne farvann, endres til et direkte fritak. Fiskebåtrederne Forbund har arbeidet i mer en 10 år for å få ordningen på plass.

Endringen innebærer at dagens kompensasjonsordning for fartøyer som fisker utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen oppheves. Til gjengjeld vil proviant til bruk om bord kunne leveres ufortollet til fiskefartøy som skal oppholde seg utenfor tollområdet i minst 14 dager. Tollområdet er definert som det norske fastlandet med tilhørende territorialfarvann. Territorialfarvannet strekker seg 12 nautiske mil ut fra grunnlinjen. Svalbard og Jan Mayen er ikke en del av tollområdet.

Fritaket vil omfatte både merverdiavgift, særavgift og toll. Finansdepartementet har forsiktig anslått at endringen vil innebære et provenytap for Staten på rundt 3 mill. kroner i året, samtidig som det innebærer en vesenlig regelforenklring.

Sekretariatet konstaterer at det spesielt er sei- og torsketralerflåten, autolineflåten og reketralflåten som vil tjene på omleggingen, mens omleggingen kan slå negativt ut for andre grupper, for eksempel når det gjelder kolmulefisket og loddefisket ved Island (mer presist turer som tidligere gikk utenfor 250 nautiske mil av grunnlinjen, men har kortere varighet enn 14 dager). Fordelene ved omleggingen er imidlertid langt større enn ulempene, og fiskeflåten får nå en ordning som er mer lik den som gjelder for annen skipsfart.

Fiskebåtrederne Forbund prøvde i høringsrunden å redusere kravet til antall dager utenfor tollområdet for å få rett til fritak, og er ikke kjent med at andre fartøygrupper har et tilsvarende strengt krav. Når vi nå får systemet på plass, vil forbundet arbeide for å forbedre ordningen ytterligere for fiskeflåten.

Omleggingen er nærmere omtalt i proposisjonen om lovendringer i tilknytning til skatte- og avgiftsopplegget. Her heter det:

"13.2 Gjeldende rett

Merverdiavgiftsloven 1969 § 22 annet ledd, tolloven § 11-5 og Stortingets årlige avgiftsvedtak om særavgiftene, gir departementet fullmakt til å fastsette forskrift om tilbakebetaling av avgift og toll etter en bestemt sats på proviant til bruk om bord i fiske- og fangstfartøy under opphold i nærmere oppregnede fjerne farvann.

I merverdiavgiftsloven 2009 er § 22 annet ledd videreført i § 10-5. (Departementet tar sikte på å iverksette merverdiavgiftsloven 2009 med virkning fra 1. januar 2010.)

Med hjemmel i fullmaktsbestemmelsene er det fastsatt forskrift om kompensasjon, jf. forskrift 30. september 1980 nr. 6 (Nr. 83) om kompensasjon for toll, særavgifter og merverdiavgift på proviant forbrukt om bord på fartøyer som driver fiske og fangst i fjerne farvann.

Proviand er i forskriften definert som matvarer, sjokolade og sukkervarer samt øl, mineralvann og tobakk. I dag kompenseres 31 kroner per døgn per mann. Satsene ble sist justert i 1997.

Bakgrunnen for særordningen er at forbruket skjer utenfor avgiftsområdet, samt at skip som går i utenriks fart er innrømmet fritak ved anskaffelse av tilsvarende varer.

13.3 Departementets vurderinger og forslag

Dagens kompensasjonsordning anses å være lite hensiktsmessig. Ordningen er blant annet uforholdsmessig tidkrevende for avgiftsmyndighetene. Videre er de fastsatte satsene ikke oppdatert etter dagens nivå. Det gjør at fiskebåtrederne lenge har etterlyst nye regler.

Departementet foreslår derfor at dagens kompensasjonsordning erstattes med et direkte fritak. Forslaget innebærer at proviant til bruk om bord kan leveres ufortollet til fartøy som skal oppholde seg utenfor tollområdet i minst 14 dager. Fritaket vil, på samme måte som dagens kompensasjonsordning, omfatte både merverdiavgift, særavgift og toll.

At det kan føres tilstrekkelig kontroll med ordningen har vært avgjørende for forslaget om omlegging til direkte fritak. Det er forutsatt at en omlegging fra kompensasjon til direkte fritak kan gjennomføres uten at kontrollhensyn tilsidesettes. Tildeling av toll- og avgiftsfri proviant til skipet vil skje etter søknad til toll- og avgiftsetaten. Det skal ikke leveres mer varer enn de mengder som antas å ville gå med til bruk om bord på den enkelte tur. Tillatelse vil bli gitt etter skjønnsmessige kriterier, blant annet etter

varebeholdningen om bord, antall besetningsmedlemmer og oppdragets lengde mv. Ved fartøyets retur til avgiftsområdet, vil det være meldeplikt for eventuelt restlager av proviant. Dette vil bli nærmere regulert i forskrift. I forbindelse med fastsetting av forskriftsbestemmelser vil det også bli vurdert nærmere i hvilken utstrekning de nye reglene om direkte fritak også skal omfatte alkoholvarer.

Omlegging av kompensasjonsordningen til et direkte fritak innebærer at tolloven § 11-5 kan oppheves. Forskriftsbestemmelser om fritak vil for toll og særavgiftenes del bli gitt med hjemmel i tolloven § 4-23, jf. Stortingets avgiftsvedtak.

For merverdiavgiftens del kan omleggingen til direkte fritak skje ved tilføyning av et nytt fjerde ledd i merverdiavgiftsloven 2009 § 6-30. Omleggingen innebærer i tillegg at § 10-5, som også regulerer enkelte andre forhold, anses overflødig og kan oppheves. Merverdiavgiftsloven 1969, herunder § 22 annet ledd, vil oppheves når merverdiavgiftsloven 2009 trer i kraft.

Det vises til forslag til nytt fjerde ledd i merverdiavgiftsloven 2009 § 6-30. Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd. Det vises også til forslag om å oppheve tolloven § 11-5 og merverdiavgiftsloven 2009 § 10-5.

13.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn at lovendringene vil innebære en forenkling både for avgiftsmyndighetene og for fiskebåtrederne.

Provenytapet ved omleggingen til direkte fritak er på usikkert grunnlag anslått til om lag 3 millioner kroner.

13.5 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at lovendringene trer i kraft når den teknisk reviderte merverdiavgiftsloven trer i kraft."

Den nye provianteringsordningen trådte i kraft 1. januar 2010. Fiskebåtredernes Forbund vurderer den nye ordningen til å være en vesentlig forbedring og forenkling i forhold til den gamle ordningen. Forbundet konstaterer samtidig at ordningen fortsatt ikke er like god som den andre fartøygrupper har, og vil følge opp dette spørsmålet videre.

C LOVER OG FORSKRIFTER

1 Havressursloven - Ilandføringsplikten

Det er særlig et forhold som har vakt oppmerksomhet i tilknytning til iverksettelsen av den nye Havressursloven, og det er den skjerpede ilandføringsplikten. Fiskebåtrederne Forbund kommenterte dette i et brev om endring av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen til Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet den 6. januar. Her heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til forskrift om endring av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen, kunngjort i J-melding J-300-2008.

Fiskebåtrederne Forbund vil spesielt vise til to forhold i den nye forskriften, henholdsvis §§ 36 og 39 om bifangst ved fiske med ulike redskaper, og § 48 om forbud om utkast, hvorav det sistnevnte er det klart viktigste.

Fiskebåtrederne Forbund vil innledningsvis vise til at Fiskeri- og kystdepartementet på begynnelsen av dette årtusen hadde sterk fokus på regelforenkling i fiskerinæringen. Målsettingen var å gjøre hverdagen enklere for fiskerne, øke respekten for fiskerilovgivningen, og redusere faren for omgåelser av regelverket. Dette hadde ikke minst sammenheng med at det fra fiskernes side i tilknytning til debatten om ulovligheter i fiskerinæringen ble vist til at regelverket tidvis var komplisert, og at dette bidro til en negativ utvikling når det gjaldt regelomgåelser.

Daværende fiskeriminister Otto Gregussen inviterte med bakgrunn i disse påstandene næringen til å komme med innspill om forenklinger i regelverket. Fiskebåtrederne Forbund nedsatte fem arbeidsgrupper som utredet og fremmet innspill om konkrete regelforenklinger og effektive kontrolltiltak i ringnot-, torsketrål-, line/garn-, reketrål- og industritrålgruppen. Arbeidsgruppene besto av aktive skippere/redere som daglig følte regelverket på kroppen. Arbeidsgruppens rapporter ble samordnet og behandlet av styret i Fiskebåtrederne Forbund, før de ble oversendt til myndighetene. Også en rekke andre organisasjoner og personer fremmet forslag til forenklinger, og hele sakskomplekset ble drøftet på en større konferanse i Bodø i april 2001.

På bakgrunn av dette arbeidet satte Fiskeri- og kystdepartementet i 2002 ned en arbeidsgruppe med representanter fra både næringen og fiskeriforvaltningen for å se på muligheten for forenkling av regler for praktisk fiske. I mandatet for arbeidsgruppen het det:

- 1 "Arbeidsgruppa skal kartleggja reglar som er fastsett med heimel i saltvannsfiskeklova for det praktiske fiske, og som for fiskarar kan framstå som vanskelege å forstå og/eller etterleva. Gjennom framlegg om forenkling av slike reglar, skal Arbeidsgruppa bidra til å styrkja grunnlaget for større grad av etterleving av regelverket ved at sjølve utforminga av reglane ikkje skal kunna seiast å vera årsak til regelbrot.

Arbeidsgruppa skal også kunna sjå på reglar fastsett med heimel i råfisklova, dersom slike reglar grip inn i det praktiske fisket, herunder levering av fangst. Arbeidsgruppa kan vidare sjå hen til tidlegare relevante utgreiingar om regelverk og regelverksforenkling i fiske.

- 2 Framlegg til forenklingar skal vera i samsvar med kravet om god ressursforvaltning og kontroll.

- 3 Arbeidsgruppa skal også vurdere spørsmålet om korleis styresmaktene i dag formidlar kunnskap om regelverket og eventuelt koma med framlegg om tiltak som kan styrkja formidling."

I utgangspunktet var det intensjonen at arbeidsgruppen skulle avslutte sitt arbeid ved utgangen av 2002, men på grunn av kompleksiteten i arbeidet ble fristen i første omgang forlenget til 1. mai 2003. Arbeidsgruppen leverte imidlertid først sin rapport i oktober 2003. Et av forslagene fra arbeidsgruppen var behovet for en harmonisering og oppdatering av det tekniske regelverket, og å samle mest mulig av det tekniske regelverket i en forskrift.

På bakgrunn av arbeidsgruppens rapport satte Fiskeridirektøren ned en intern regelforenklingsgruppe som i første omgang skulle følge opp forslaget om å harmonisere, forenkle og samle det tekniske regelverket i en forskrift. Det var dette arbeidet som ledet frem til fastsettelsen av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen.

Fiskebåtrederne Forbund mener at Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet gjennom endringen av § 48 om forbud om utkast i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen forlater det grunnleggende prinsippet om regelforenkling som lå til grunn for fastsettelsen av forskrift om utøvelsen av fisket i sjøen. Slik § 48 nå er formulert vil terskelen for å bryte regelverket være vesentlig redusert, og dette vil gjelde for alle fartøy- og redskapsgrupper.

Fiskebåtrederne Forbund viser i denne forbindelse til forbundets høringsuttalelse av 10. november 2008, hvor det blant annet heter om dette:

"Utøvelsesforskriftens § 48 angir de fiskeslag som har utkastforbud og derigjennom en ilandføringsplikt i dag. Det er torsk, hyse, sei, uer, makrell, sild (norsk vårgytende sild, trondheimsfjordsild, nordsjøsild), vassild, lodde, blåkkeite, hvitting, kolmule, breiflabb, reke, snøkrabbe og kveite. Dette innebærer at det i praksis er lov til å kaste ut andre arter enn de som er nevnt i denne bestemmelsen, selv om fisken er død eller døende.

Fiskeridirektoratet mener at både lovteksten og forarbeidene til havressursloven tilsier at det nå ønskes en innskjerping med hensyn til kravet om ilandføring, slik at en bedre kan registrere og utnytte all fangst som høstes. Direktoratet viser til at det i lovforarbeidene vises til at unntakene generelt sett vil kunne omfatte fangst som ikke er omfattet av salgslagenes omsetningsrett i medhold av råfiskloven. Begrunnelsen er at det i slike tilfeller ikke vil være et mottaks- eller omsetningsapparat som kan utnytte ressursen. Videre påpekes at det bør kunne gjøres unntak der det vil være klart urimelig kostnads- eller innsatskrevende for både næring og forvaltning å håndtere ilandføring av ressurser som ikke kan nyttiggjøres kommersielt. På denne bakgrunn foreslår Fiskeridirektoratet at listen med arter med utkastforbud for død og døende fisk skal utvides med:

"Glatthodefisk, blålange, brosme, dolkfisk, flekkpagell, gullflyndre og andre flyndrearter (herunder gapeflyndre, havabbor og stripet havabbor), hai (herunder blåhai, brugde, håbrann, håkjerring og pigghå), isgalt, krepsdyr og bløtdyr, lange, leppefisk (herunder berggylt, bergnebb, blåstål/rødnebb, grasgylt og grønngylt, lyr, lysing, makrellstørje, morider, orange roughy, rognkjeks, beryx, skate, skjellbrosme, skolest, slirefisk, småkval, steinbit (herunder blåsteinbit, flekksteinbit og gråsteinbit), tunge (herunder tunge og tungeflyndre), var (herunder pigghvar og slettvar), vrakfisk, ål, brisling, hestemakrell, polar-torsk, sil, strømsild og øyepål."

Fiskebåtrederne Forbund mener at Fiskeridirektoratets drøfting på dette punktet illustrerer bakgrunnen for næringens frykt for en speilvending av bestemmelsen om ilandføringsplikt. Forbundet har ikke problemer med å akseptere ambisjonene om å

registrere og utnytte all fangst som høstes, men vil understreke at en generell ilandføringsplikt for alle disse artene ikke er veien å gå.

Fiskebåtredernes Forbund vil dessuten vise til at Fiskeridirektoratet innledningsvis i høringsnotatet presiserer at en ilandføringsplikt for samtlige fiskeslag som måtte fanges ikke kan være absolutt, og at både hensynet til en forsvarlig forvaltning og hensynet til at fiskerne skal kunne drive praktisk fiske betinger at det gjøres unntak fra ilandføringsplikten. Forbundet mener at Fiskeridirektoratet ikke har fulgt opp dette gjennom det konkrete forslaget til fiskearter som skal bringes på land.

Fiskebåtredernes Forbund vil oppsummere våre viktigste innvendinger til dette forslaget i følgende punkter:

- Fiskeridirektoratet legger til grunn at det eksisterer et mottaks- og/eller omsetningsapparat for de arter som er omfattet av salgslagenes omsetningsrett i medhold av råfiskloven. Det er ikke tilfelle. For de fleste av de nye fiskeslagene som er opplistet finnes det ikke reelle omsetningsmuligheter.
- Selv om enkelte av artene som er listet opp vil kunne ha en markedsverdi, er den ofte kun til stede der det kan leveres et kvantum av en viss størrelse. Erfaringsmessig får fartøyene normalt bare små mengder av mange av de aktuelle fiskeslagene, og i slike tilfeller finnes det ikke et marked for disse produktene.
- Rederiene har i utgangspunktet en egeninteresse i å ta på land fiskeslag som har en kommersiell verdi, selv om det er lov til å kaste ut denne fisken. Noen av de fiskeslagene som foreslås inkludert på listen blir allerede brakt på land i dag, selv om dette selvsagt kan variere mellom ulike fartøyer og fartøygrupper, og hvorvidt fartøyene har praktiske muligheter til å ta vare på denne fangsten.
- Enkelte rederier har på eget initiativ gjort forsøk med å ta på land nesten alle fiskeslag som de får på en tur, for å undersøke om det kunne være et marked for enkelte av disse fiskeslagene. Erfaringen har imidlertid ofte vært nedslående, og fisken har gjerne stått og tørket opp på fryselagre før den er destruert.
- Et påbud om å ta på land mange fiskeslag som det ikke finnes et kommersielt marked for vil kunne skape betydelige utfordringer om bord i fartøyet. Fiskerne vil ikke ha interesse av å legge ned arbeid i noe som ikke gir noe verdi (lott) tilbake.
- Et påbud om å ta vare på fangst som ikke har noen verdi vil redusere fiskernes respekt for fiskerilovgivningen. Dette vil øke faren for at terskelen for omgørelser av regelverket blir minsket. Dette var et sentralt tema for arbeidet med en forenkling av regelverket, og det er grunn til å uttrykke undring over et forslag som så klart avviker fra intensjonen med dette arbeidet.
- Hvis det er behov for bedre registrering av all fisk som fangstes, finnes det langt enklere og mer treffsikre måter å gjøre dette på enn gjennom et pålegg om ilandføring. Fiskebåtredernes Forbund vil i løpet av kort tid i tilknytning til arbeidet med miljømerking fremme forslag om at referanseflåten bør få en sentral rolle når det gjelder å skaffe oversikt over hva som fiskes.
- Fisk som kastes ut går ikke tapt, men blir spist av sjøfugl eller andre organismer i havet, og kommer således til nytte i økosystemet til erstatning for andre byttedyr som kanskje har langt større verdi.

- Det har i praksis ofte vist seg vanskelig å bli kvitt fisk som bringes på land og som ikke kan omsettes, og fisken ender ofte opp som et forurensningsproblem.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig presisere at næringen vil kunne leve med at det blir innført utkastforbud for noen av de nye artene som foreslås oppført på listen. Forbundet har bevisst valgt å ikke ta stilling til de konkrete fiskeslagene, fordi spørsmålet om det er naturlig å kaste ut et fiskeslag kan variere mellom ulike tider på året, mellom fartøyer og fartøygrupper, og i forhold til endringer i markedet. Hvilke arter som bør omfattes av et utkastforbud bør derfor evalueres med jevne mellomrom. Det er verken i næringens eller fiskeriforvaltningens interesse at fiskere pålegges å føre på land fisk som det ikke finnes et marked for.

Fiskebåtrederne Forbund vil konkret foreslå at Fiskeridirektoratet tar initiativ til et arbeid for å drøfte dette spørsmålet med representanter for ulike fartøygrupper, og mener at Fiskeridirektoratet bør invitere et par skipper fra utvalgte fartøygrupper til et møte i Fiskeridirektoratet for å diskutere dette spørsmålet. Det vil også kunne være aktuelt å diskutere om det skal være samme regler når det gjelder utkastforbudet for henholdsvis pelagisk sektor og bunnfiskektoren. Det er godt mulig at det er slik at enkelte fartøygrupper kan nyttiggjøre seg av et fiskeslag, mens andre fartøygrupper av praktiske årsaker ikke har mulighet til å ta vare på dette fiskeslaget. Fiskebåtrederne Forbund bistår gjerne Fiskeridirektoratet med å finne representanter for fartøygruppene i havfiskeflåten til dette arbeidet."

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet om å følge opp denne saken i tråd med forbundets tilrådning overfor. I påvente av en ny avklaring mener Fiskebåtrederne Forbund at endringen av § 48 slik den er gjengitt i J-300-2008 bør suspenderes.

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis vise til § 36 om bifangst ved fiske med stormasket trål og snurrevad, og § 39 om bifangst ved fiske med konvensjonelle redskap. I § 39, punkt 3, fremgår det at garnfartøyer i fredningstiden for kveite kan ha inntil 1% bifangst av kveite. Forbundet har tatt til orde for at denne adgangen bør utvides til å gjelde andre redskapsgrupper som line og trål når det gjelder kveite som ikke er levedyktig. Dette er kveite som uansett må bringes på land, og Fiskebåtrederne Forbund mener prinsipielt at line- og trålfiskere må behandles likt med garnfiskere når det gjelder retten til å få inntekter av denne fangsten. Forbundet vil presisere at det uansett dreier seg om små kvantum, og mener at selv en bifangstprosent på 0,5 er til å leve med for næringen.

Helt til slutt vil Fiskebåtrederne Forbund vise til § 43, punkt 16 c, om minstemålsbestemmelser for fisket etter sei med not. Forbundet antar at det i henvisningen i siste setning om at det i områdene som nevnt i bokstav b og c gjelder et minstemål på 32 cm, er sneket seg inn en trykkfeil, og at det ikke skal henvises til bokstav c. For øvrig mener Fiskebåtrederne Forbund at kompleksiteten i pkt 16 klart viser at det er et sterkt behov for en ny gjennomgang av minstemålsbestemmelsene for sei."

Den 6. mars sendte Fiskebåtrederne Forbund følgende orientering til medlemmene om ilandføringsplikten:

"Som medlemmene kanskje har fått med seg har Fiskebåtrederne Forbund protestert kraftig på den nye ilandføringsplikten som er fastsatt i forskrift om utøvelsen av fisket. I henhold til forskriften skal fangst av følgende nye alltid bringes på land av fiskefartøylene (i tillegg til de det allerede var ilandføringsplikt for):

"Glatthodefisk, blålange, brosme, dolkfisk, flekkipagell, gullflyndre og andre flyndrearter (herunder gapeflyndre, havabbor og stripet havabbor), hai (herunder blåhai, brugde, håbrann, håkjerring og pigghå), isgalt, krepsdyr og bløtdyr, lange, leppefisk (herunder berggylt, bergnebb, blåstål/rødnebb, grasgylt og grønngylt, lyr, lysing, makrellstørje, morider, orange roughy, rognkjeks, beryx, skate, skjellbrosme, skolest, slirefisk, småkval, steinbit (herunder blåsteinbit, flekksteinbit og gråsteinbit), tunge (herunder tunge og tungeflyndre), var (herunder piggvar og slettvar), vrakfisk, ål, brisling, hestemakrell, polartorsk, sil, strømsild og øyepål."

Fiskebåteredernes Forbund fryktet allerede under arbeidet med den nye havressursloven at noe slikt kunne bli resultatet, og arbeidet inn mot Stortinget for å få inn formuleringer som modererte effekten av en ny ilandføringsplikt. Stortinget gav også næringen til en viss grad medhold, og uttalte blant annet følgende om ilandføringsplikten:

"Komiteen forutsetter likevel at en fullt ut dekkende unntaksforskrift er på plass ved lovens ikrafttredelse og at unntaksforskrift fastsettes i tett dialog med næringen."

Problemet er imidlertid at Fiskeridirektoratet og Fiskeri- og kystdepartementet så langt ikke har fastsatt en dekkende unntaksforskrift, og langt mindre hatt en tett dialog med næringen. For myndighetene har det vært viktigere å dokumentere en streng praksis på hjemmebane for å kunne kritisere EUs system med full tyngde.

Næringen er nå innkalt til et møte i Bergen på førstkommande mandag for å diskutere denne bestemmelsen, og både Fiskeridirektoratet og Fiskeri- og kystdepartementet vil være representert. Vårt utgangspunkt er at det er nødvendig å finne en annen løsning. Enten må listen kortes ned vesentlig, eller så må ilandføringsplikten erstattes av en enkel registreringsordning. Vi er allerede i en dialog med Fiskeri- og kystdepartementet som gir berettiget håp om at vi skal finne en bedre løsning enn den forskriften som nå er fastsatt.

Så langt har det ikke dukket opp konkrete saker som følge av den nye bestemmelsen. Det skyldes at Kystvakten har fått beskjed om å håndheve bestemmelsen "varsomt" inntil videre. Medlemmene vil bli orientert om fremdriften i saken."

Det ble avholdt et resultatløst møte om saken i Fiskeridirektoratet den 9. mars. I etterkant av dette møtet sendte Fiskebåteredernes Forbund følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet den 13. mars:

"Fiskebåteredernes Forbund viser til vårt brev av 6. januar d.å. om forskrift om endring av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen, kunngjort i J-melding J-300-2008. Forbundet redegjør i brevet for en rekke utfordringer i tilknytning til utvidelsen av ilandføringsplikten.

Fiskebåteredernes Forbund viser også til avholdt møte i Fiskeridirektoratet om ilandføringsplikten den 9. mars d.å., der også Fiskeri- og kystdepartementet var representert.

I Ot. Prp. nr. 20 (2007-2008) om lov om forvaltning av villlevende marine ressurser (havressursloven) sier Regjeringen følgende om unntaksregler i tilknytning til innføringen av en generell ilandføringsplikt:

"Med innføring av ei generell ilandføringsplikt for fisk og ein heimel til å gjere unntak frå denne i forskrift, må fiskeristyrsmaktene samtidig med at lova trer i kraft fastsetje ei forskrift om unntak frå ilandføringsplikta og ta ein gjennomgang av kva for ressurser dette skal gjelde for. Departementet meiner dette vil vere nyttig og skape klarare

reglar og betre samarbeid og forståing mellom fiskarane og styresmaktene knytt til dette spørsmålet.”

I Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) om havressursloven understrekes behovet for en omforent unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten. I innstillingen fra Næringskomiteen heter det blant annet om dette:

”Komiteen viser til at en generell ilandføringsplikt vil redusere faren for at det reelle uttaket av fisk er høyere enn det registrerte, og er derfor en viktig regel for å medvirke til at en større del av fangstene blir registrert og kommer med i kvoteregnskapet. Komiteen forutsetter likevel at en fullt ut dekkende unntaksforskrift er på plass ved lovens ikrafttredelse og at unntaksforskrift fastsettes i tett dialog med næringen.”

Fiskebåtrederne Forbund støtter norske fiskerimyndigheter sitt arbeid for å redusere utkastet av fisk, men er samtidig opptatt av at det ikke fastsettes et regelverk som fører til utilsiktede virkninger. Forbundet mener at det så langt ikke er kommet på plass en dekkende unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten, og konstaterer at denne bestemmelsen heller ikke er fastsatt i tett dialog med næringen.

Fiskebåtrederne Forbund er mest opptatt av hvordan ilandføringsplikten blir praktisert. Det innebærer at håndhevelsen av regelverket blir vel så viktig som selve utformingen av forskriftsteksten. Forbundet konstaterer at det kan harseleres mye over at fiskeslag som verken myndighetene eller utøverne kjenner utseendet til er havnet på utkastforbudslisten, men når det kommer til stykket er det likevel ikke disse ukjente fiskeslagene som utgjør den største utfordringen med den nye ilandføringsplikten. Fiskebåtrederne Forbund ser likevel at det også er et behov for en opprydding i forskriftens § 48, første ledd, både når det gjelder hvordan opplistingen er organisert, og hvilke fiskeslag som er med i listen.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at Fiskeri- og kystdepartementet satte ned en arbeidsgruppe i november 2004 for å gå gjennom utfordringer knyttet til utkast. Arbeidsgruppen avga sin rapport i juni 2005, og innledningsvis i rapporten heter det:

”I brev av 23. november 2004 ba Fiskeri- og kystdepartementet om at det ble nedsatt en arbeidsgruppe for å definere ulovlig utkast. Arbeidsgruppens mandat var ”å vurdere hva som er akseptabelt utkast sett i forhold til gjeldene regelverk, herunder belyse hvorfor og i hvilke fiskerier utkast forekommer. Dersom arbeidsgruppen mener at dagens regelverk er til hinder for å foreslå fornuftige løsninger kan den foreslå endringer”.

Initiativet til arbeidet ble tatt i brev fra Fiskebåtrederne Forbund av 19. november 2004. Selv for den aktsomme fisker vil det enkelte ganger kunne oppstå situasjoner der fisk havner på sjøen igjen. Siden rapporten fra Utkastkommissjonen våren 2004 ikke omhandler hvordan situasjoner konkret skal håndteres var det nødvendig å ta initiativet.

Arbeidsgruppens medlemmer har vært:

Einar Ellingsen, Fiskeridirektoratet, leder
 Stein-Åge Johnsen, Fiskeridirektoratet
 Robert Misund, Fiskeridirektoratet
 Gunnstein Bakke, Fiskeridirektoratet, sekretær
 Lars Kjøren, Kystvaktsskvadron Nord
 Jan Birger Jørgensen, Norges Fiskarlag
 Jan Ivar Maråk, Norges Fiskarlag”

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at innstillingen fra arbeidsgruppen når det gjelder utkast av ikke omsettbare småfisk og skadet fisk ble inntatt i håndhevingsinstruksen, og at disse elementene i store trekk er videreført i det nye regelverket om ilandføringsplikten.

Fiskebåtrederne Forbund ser et klart behov for å gjøre et liknende arbeid i forhold til innføringen av en generell ilandføringsplikt, og tør foreslå at den samme arbeidsgruppen gjenoppnevnes for å gjøre dette arbeidet. Forbundet antar at det kan være aktuelt å utvide arbeidsgruppen med representanter fra Havforskningsinstituttet, landindustrien, Norsk Sjømannsforbund og eventuelt Norges Kystfiskarlag (som takket nei til deltakelse sist).

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at det bør være mulig å gjennomføre dette arbeidet i løpet av relativt kort tid. I påvente av dette arbeidet vil forbundet anmode om at den nye ilandføringsplikten håndheves varsomt. Fiskebåtrederne Forbund mener dessuten at notifiseringen av bestemmelsen overfor andre nasjoner med fordel bør utsettes til etter at dette arbeidet er gjennomført."

Den 4. mai sendte Fiskebåtrederne Forbund en ny orientering til medlemmene om praktiseringen av ilandføringsplikten. Her heter det:

"Etter at ilandføringsplikten ble utvidet med virkning fra årsskiftet har Fiskebåtrederne Forbund arbeidet for å få til en praktisk løsning på de utfordringene som oppstod. Etter vår mening kan ikke næringen leve med det nye regelverket. Det har også vært et ønske å avklare en del gråsoner fra det gamle regelverket, som for eksempel problemet med innblanding av makrell og vassild i seifisket.

I dialogen med Fiskeridirektoratet og Fiskeri- og kystdepartementet har forbundet fått gehør for at det er nødvendig å evaluere regelverket når det gjelder ilandføringsplikten. Det har også vært en forståelse om at regelverket skal håndheves forsiktig inntil videre, og Fiskeri- og kystdepartementet har etter initiativ fra Fiskebåtrederne Forbund bestemt at det skal settes ned en arbeidsgruppe som skal gjennomgå hele regelverket når det gjelder ilandføringsplikten.

I mellomtiden har enkelte inspektører fra Fiskeridirektoratet startet med å håndheve regelverket, men den konsekvens at en reketråler måtte bringe på land flere titalls tonn med bifangst, i første rekke polartorsk. Fiskeridirektoratet har også foretatt kontroller på andre reketrålere som har fisket i området for å undersøke fangstsammensetningen ved landing.

Fiskebåtrederne Forbund forsøkte å løse den konkrete saken ved at Fiskeridirektoratet skulle be inspektørene om å avvende håndhevelsen av de nye bestemmelsene, eller alternativt få til et unntak for reketrålerflåten når det gjelder ilandføringsplikt for polartorsk. Fiskeridirektoratet landet på forslaget om en forskriftsendring, men forslaget ble stoppet et eller annet sted i departementet.

Fiskeri- og kystdepartementet har forståelse for vårt syn om at det er nødvendig å endre ilandføringsplikten, og at det inntil videre er ønskelig å håndheve regelverket fornuftig. Problemet er imidlertid at departementet har vanskeligheter med å kommunisere dette synet utad. Departementet frykter at dette vil kunne svekke Norges posisjon internasjonalt når det gjelder å være et foregangsland for å stoppe utkast av fisk. Departementet ønsker også å avvende arbeidsgruppens innstilling før de konkluderer i saken.

Fiskebåtrederne Forbund har nå igjen bedt Fiskeri- og kystdepartementet om å gå en runde med Fiskeridirektoratet for å finne en pragmatisk løsning på disse utfordringene inntil arbeidsgruppen har avsluttet sitt arbeid, og det er konkludert i saken.

Det er vanskelig å gi et klart råd til hvordan flåten skal forholde seg i denne situasjonen. Regelverket ligger der, men det vil i liten grad bli håndhevet, og skipperne må nesten vurdere saken fra fiskeri til fiskeri. Fiskebåtrederne Forbund vil fortsette arbeidet med å få til en rask avklaring. Vi er samtidig interessert i å få informasjon når fiskefartøyene kommer opp i vanskelige situasjoner knyttet til ilandføringsplikten. Slik informasjon blir ikke minst viktig i arbeidet i den nevnte arbeidsgruppen."

På kort sikt var det reketralerne som fikk størst problemer med den nye ilandføringsplikten, og i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet den 18. mai anmodet forbundet om et møte. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til tidligere korrespondanse, e-poster og telefonsamtaler om utvidelsen av ilandføringsplikten i forskrift om utøvelsen av fisket. Forbundet er positiv til at departementet har tatt initiativ til å sette ned en arbeidsgruppe for å finne praktiske løsninger på ilandføringsplikten. Fiskebåtrederne Forbund håper at arbeidsgruppen snart kommer i gang med sitt arbeid.

Fiskebåtrederne Forbund vil igjen vise til at Stortinget under behandlingen av Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) om havressursloven understreket behovet for en omforent unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten. I innstillingen fra Næringskomiteen heter det blant annet om dette:

"Komiteen viser til at en generell ilandføringsplikt vil redusere faren for at det reelle uttaket av fisk er høyere enn det registrerte, og er derfor en viktig regel for å medvirke til at en større del av fangstene blir registrert og kommer med i kvoteregnskapet. Komiteen forutsetter likevel at en fullt ut dekkende unntaksforskrift er på plass ved lovens ikrafttredelse og at unntaksforskrift fastsettes i tett dialog med næringen."

Fiskebåtrederne Forbund støtter norske fiskerimyndigheter sitt arbeid for å redusere utkast av fisk, men er opptatt av at det fastsettes et regelverk som ikke fører til utilsiktede virkninger. Forbundet konstaterer at det så langt ikke er kommet på plass en dekkende unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten, og håper at arbeidet i arbeidsgruppen vil bidra til dette.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til de utfordringer og spørsmål som er oppstått i tilknytning til ilandføringsplikten i trålfisket etter reker, i første rekke når det gjelder innblanding av polartorsk. Forbundet er glad for at departementet synes å være enig i at det ikke har vært lovgivernes intensjon at ilandføringsplikten skal omfatte slik ikke-omsettelig bifangst, og dette fremgår også av høringsnotatet. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer imidlertid at det ennå ikke er funnet en praktisk løsning på denne utfordringen.

Fiskebåtrederne Forbund viser i denne forbindelse til at en reketraler som har hatt inspektører fra Fiskeridirektoratet om bord er pålagt å fryse inn bifangsten og ta den med til land. Bifangsten har vist seg umulig å omsette, og rederiet er påført store kostnader til frysing, transport og destruksjon av bifangsten, i tillegg til det effektivitetstap som følger av pålegget. Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at Fiskeridirektoratet nå gjennomfører landingskontroller av andre reketralere. Etter det forbundet er kjent med er det bare et fåtall av disse trålerne som har hatt tilsvarende bifangst ved landing.

Fiskebåtrederne Forbund er svært urolig over at det har tatt såpass lang tid å få til en tilfredsstillende avklaring i dette spørsmålet. Kontrollene som Fiskeridirektoratet gjennomfører bekymrer utøverne på havet, og er ikke i samsvar med de signaler Fiskeri- og kystdepartementet har gitt overfor Fiskebåtrederne Forbund. Det er også uheldig at en hardt presset reketralflåte blir pålagt slike unødvendige kostnader. Reketralflåten har tradisjonelt vært største næringsak-

tør i nordområdene, og bidratt til legitimitet i norsk nordområdepolitikk. Flåten er nå redusert til et minimum, og det er etter forbundets syn viktig å bidra til å opprettholde dagens aktivitet.

Fiskebåtrederne Forbund vil også understreke at regelverket for ilandføringsplikten kun gjelder for norske fartøyer i Smutthullet, hvor det aktuelle reketrål fisket foregår. Det innebærer at andre lands reketrålere slipper å forholde seg til dette problemet, noe som innebærer en uakseptabel forskjellsbehandling mellom norske og utenlandske fartøyer.

Som følge av den manglende avklaringen i denne saken vil Fiskebåtrederne Forbund anmode om et snarlig møte med Fiskeri- og kystdepartementet for å diskutere ilandføringsplikten for reketrålerne. Forbundet hadde håpet at dette spørsmålet kunne avklares i den aktuelle arbeidsgruppen, men dette forutsetter at arbeidsgruppen starter sitt arbeid snarest, og at håndhevelsen av regelverket settes på vent inntil videre."

I nær dialog med Fiskeri- og kystdepartementet lyktes det å etablere en håndhevingspraksis som gjorde det mulig for fiskeflåten å leve med den nye ilandføringsplikten inntil videre. Etableringen av den omtalte arbeidsgruppen trakk imidlertid ut i tid, og etter mange purringer inviterte Fiskeri- og kystdepartementet i et brev den 26. oktober næringen til å komme med innspill i saken, som skulle danne grunnlag for et møte i regi av Fiskeridirektoratet om saken.

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 17. november følgende omfattende uttalelse i saken:

"FAO har beregnet at verdens fiskeflåte årlig kaster rundt 20 millioner tonn fisk på havet. Mye av dette er fisk som kunne vært verdifull mat. Det er på denne bakgrunn at Norge tidligere i år fremmet et forslag i Komiteen for fiskeri og akvakultur i FAO (COFI) om å lage internasjonale retningslinjer for bifangsthandtering og reduksjon av utkast for FNs mat- og jordbruksorganisasjon FAO. Norge var også pådriver for å få utkastspørsmålet inkludert i fiskeriresolusjonen som FNs generalforsamling vedtok i november 2008. Norge satte også søkelyset på utkast i forhandlingene om fiskeriavtalen med EU for 2009, og senest i forbindelse med årets årsmøte i NEAFC.

I tilknytning til forslaget tidligere år uttalte blant annet daværende fiskeri- og kystminister Helga Pedersen følgende:

"Dette er eit svært viktig tiltak for å sikre ei berekraftig forvaltning av fiskeressursane. Det norske forslaget fekk brei støtte, og FAO vil no, med norsk bidrag i finansieringa, setje i gang ein prosess som vil føre fram til globale retningslinjer på dette området. Det er eit alvorleg problem at fisk som kunne blitt mat til mange berre blir kasta, og i Fiskeri- og kystdepartementet har vi lagt svært stor vekt på arbeidet mot utkast det siste året, seier fiskeri- og kystminister Helga Pedersen.

Det norske forslaget og gjennomslaget i FAO, er ei vidareføring av eit målretta arbeid for å skape større interesse for bifangst og utkastsproblematikk i internasjonale fora. Det er også viktig at vi styrkjer innsatsen i Noreg. Havressurslova som gjeld frå 1. januar 2009 får mykje å seie for det nasjonale arbeidet på feltet, og norske fiskeristyrkesmakter har styrka regelverket mot utkast med verknad frå i år, avsluttar fiskeri- og kystministeren."

Fiskebåtrederne Forbund deler Fiskeri- og kystdepartementets ambisjoner om å redusere utkastet av fisk som kunne blitt mat, og det er viktig at det er fokus på dette området for å redusere utkastet. Forbundet mener samtidig at kampen om å redusere utkastet bare kan vinnes

gjennom dialog og samspill med næringsutøverne, der det både tas praktiske og økonomiske hensyn. Dersom kampen mot utkast skal vinnes gjennom å pålegge fiskeflåten kostbare og krevende arrangementer, frykter forbundet at dette vil være en tapt sak, som i stedet vil bidra til å undergrave fiskernes respekt for fiskerilovgivningen.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at det ikke må feste seg et inntrykk av at all utkast av fisk er uheldig. Fisk som kastes ut kommer næringskjeden til gode på et eller annet vis, som erstatning for annen føde. Fisk som det ikke finnes markeder for er det derfor bedre å kaste ut, enn å kreve ilandført. Denne dimensjonen er det viktig å ta med seg i den videre prosessen med å begrense utkastet av fisk. Det er også nødvendig å ta økonomiske og miljømessige hensyn i dette arbeidet.

Fiskeri- og kystdepartementet må ta styringen

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at det er få saker som opptar næringsutøverne mer enn denne saken, selv om regelverket i liten grad er blitt håndhevet hittil. Det synes også å være et enormt gap mellom virkelighetsoppfatningen til fiskeriforvaltningen og utøverne når det gjelder hvordan fiskeflåten kan etterleve et slikt regelverk.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at utkastforbundet i utøvelsesforskriften i første rekke skapte store problemer for reketrålereflåten, eller nærmere bestemt reketrålere som har hatt med inspektører ombord. Forbundet viser i denne forbindelse til tidligere dialog og korrespondanse, og som er foranledningen til at departementet har invitert næringen til å komme med innspill i forkant av et møte om ilandføringsplikten.

Fiskebåtrederne Forbund er positiv til at departementet bidro positivt til å etablere en håndhevingspraksis som har gjort det mulig for reketrålereflåten å leve med det nye regelverket inn til videre. Forbundet er også positivt til at departementet så langt synes å ha hatt forståelse for de utfordringer som fiskeflåten møter i tilknytning til det nye regelverket, og at departementet har uttrykt vilje til å tilpasse regelverket slik at fiskeflåten kan leve med det. Fiskebåtrederne Forbund vil likevel ikke unnlate å nevne at Fiskeri- og kystdepartementets siste brev av 26. oktober d.å. om ilandføringsplikten gir grunn til en viss bekymring for den videre behandling av denne saken, men forbundet håper den er uberettiget. For ordens skyld refereres innholdet i departementets brev nedenfor:

"Ilandføringsplikten i utøvelsesforskriften

Fra 1. januar 2009 ble utkastforbudet i utøvelsesforskriften (§ 48) utvidet til å omfatte en rekke nye arter. I praksis gjelder utkastforbudet nå for all fisk som fanges i norske farvann, med unntak av levedyktig fisk fanget i strid med regelverket.

Det nye regelverket er sentralt for en helhetlig og bærekraftig marin ressursforvaltning. Utkast av fisk er ikke forenlig med en effektiv og forsvarlig bruk av de marine ressursene, og skal derfor unngås så langt det er mulig. Prinsippet om forsvarlig ressursbruk er presisert i havressursloven, og står sentralt i Norges internasjonale arbeid for å forhindre utkast av fisk.

Fiskeri- og kystdepartementet er kjent med at den utvidede ilandføringsplikten byr på noen utfordringer for deler av næringen. Et eksempel på dette er en høy innblanding av polartorsk under rekefisket i Barentshavet. Vi har vært inneforstått med at de nye utkastbestemmelsene på kort sikt vil kunne medføre en viss økning i kostnadene for næringsaktørene, men tilpasningene er helt nødvendige for å oppnå en mer ansvarlig utnyttelse av de villlevende marine ressursene. Forvaltningsprinsippet i havressursloven innebærer en økologisk innfallsvinkel til denne type problemstillinger, også når det gjelder bifangst av arter som ikke er økonomisk interessante.

Regelverket har nå vært gjeldende i snart 10 måneder. Fiskeridirektoratet vil avholde et møte med næringen for å gjennomgå status og eventuelle praktiske utfordringer knyttet til den utvidede ilandføringsplikten. For å legge opp til et konstruktivt møte bes det om at næringen på forhånd, både på sjø og land, selv beskriver konsekvensene av det nye regelverket for egen virksomhet. Innspill sendes til Fiskeridirektoratet innen 13. november 2009, som deretter vil innkalle til møte.

Fiskeri- og kystdepartementet understreker at regelverket og prinsippet om at all fangst skal landes står fast, ikke minst når bifangsten utgjør relativt store kvantum. Vi ser at det kan være behov for en gjennomgang av opplistingen i utøvelsesforskriftens § 48 når det gjelder systematikk og artsbeskrivelse. Ilandføringsplikten skal imidlertid gjelde for alle fiskeslag som er relativt vanlige innenfor forskriftens virkeområde, herunder også polartorsk. Utfordringene ligger således ikke i en tilpasning av forskriften, men hos næringen som må finne praktiske løsninger for å håndtere, ilandføre og utnytte det som i dag betraktes som uønsket bifangst. Det bør i denne sammenheng vurderes om et tettere samarbeid med produsenter av fiskemel og olje kan medvirke til en bedre utnyttelse av disse ressursene.”

Fiskebåtrederne Forbund mener det er uheldig at Fiskeri- og kystdepartementet legger så klare føringer på det arbeidet som skal gjøres i regi av Fiskeridirektoratet når det gjelder å finne praktiske løsninger knyttet til den utvidede ilandføringsplikten. I brevet begrenser departementet dette arbeidet til å omfatte en gjennomgang og opprydding av opplistingen i utøvelsesforskriftens § 48 når det gjelder systematikk og artsbeskrivelse. Når departementet legger til at ilandføringsplikten skal gjelde for fiskeslag som er relativt vanlige innenfor forskriftens virkeområde, er det lett å tolke brevet dit hen at det kun er aktuelt å luke ut fiskeslag som ikke er vanlige innenfor forskriftens virkeområde fra den aktuelle opplistingen. Det innebærer i så fall at departementet unnlater å sette fingeren på de forhold som representerer den største utfordringen med ilandføringsplikten.

Fiskebåtrederne Forbund vil igjen understreke at det er få saker som opptar utøverne på havet mer enn denne saken. Utøverne frykter at forskriften slik den foreslås blir umulig å etterleve, både praktisk og økonomisk, og mener et slikt regelverk vil senke terskelen for å begå regelbrudd i fiskerinæringen. Forbundet er imidlertid sikker på at fiskerne er villig til å gjøre sitt ytterste for å unngå utkast av fisk som kan omsettes til regningssvarende priser.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er nødvendig at Fiskeri- og kystdepartementet leder og styrer denne prosessen, og er uenig i at ansvaret overlates til Fiskeridirektoratet. Dette gjelder spesielt når departementet legger føringer som i praksis gjør det umulig for Fiskeridirektoratet å medvirke til et resultat som fiskeflåten kan leve med.

Fiskebåtrederne Forbund vil kommentere følgende forhold i tilknytning til ilandføringsplikten:

- forarbeidene til loven
- omfanget av utkast
- praktiske utfordringer
- økonomiske utfordringer
- ressursmessige utfordringer
- miljømessige utfordringer
- respekten for regelverket
- unntak fra ilandføringsplikten
- andre problemstillinger
- når er fisken levedyktig
- kommentar til de enkelte artene
- oppsummering

Forarbeidene til loven

Spørsmålet om å skjerpe inn på ilandføringsplikten ble grundig behandlet i NOU 2005:10 – Lov om forvaltning av villlevende marine ressurser (Havressursloven). Regjeringen kommenterte også saken i lovproposisjonen til etableringen av en ny havressurslov. I Ot. prp. nr. 20 (2007-2008) om lov om forvaltning av villlevende marine ressurser (havressursloven) sier Regjeringen følgende om unntaksregler i tilknytning til innføringen av en generell ilandføringsplikt:

”Med innføring av ei generell ilandføringsplikt for fisk og ein heimel til å gjere unntak frå denne i forskrift, må fiskeristyresmaktene samtidig med at lova trer i kraft fastsetje ei forskrift om unntak frå ilandføringsplikta og ta ein gjennomgang av kva for ressursar dette skal gjelde for. Departementet meiner dette vil vere nyttig og skape klarare reglar og betre samarbeid og forståing mellom fiskarane og styresmaktene knytt til dette spørsmålet.”

I komitebehandlingen i Stortinget av Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) om havressursloven understrekes behovet for en omforent unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten. Det heter konkret om dette i innstillingen fra Næringskomiteen:

”Komiteen viser til at en generell ilandføringsplikt vil redusere faren for at det reelle uttaket av fisk er høyere enn det registrerte, og er derfor en viktig regel for å medvirke til at en større del av fangstene blir registrert og kommer med i kvoteregnskapet. Komiteen forutsetter likevel at en fullt ut dekkende unntaksforskrift er på plass ved lovens ikrafttredelse og at unntaksforskrift fastsettes i tett dialog med næringen.”

Fiskebåtrederne mener at det så langt ikke er kommet på plass en dekkende unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten, og bestemmelsen er heller ikke fastsatt i tett dialog med næringen slik Stortinget forutsatte. Forbundet mener at de sterke føringene som Fiskeri- og kystdepartementet gir i brevet av 26. oktober d.å. ikke er dekkende for lovgivers ønske. Fiskebåtrederne mener på denne bakgrunn at departementet i langt større grad må lytte til næringens innvendinger i denne saken, og ta praktiske og økonomiske hensyn.

Omfanget av utkast

FAO beregnet i 1994 at verdens fiskeflåte årlig kaster ut mellom 17,9 og 39,5 mill. tonn fisk. Senere beregninger indikerer at omfanget er mindre, og det siste anslaget som er gitt fra FAO indikerer at rundt 20 millioner tonn fisk årlig kastes på havet.

Når det gjelder omfanget av norske utkast av fisk ble dette utførlig behandlet av Utkastkommisjonen, som avgav sin rapport 28. april 2004. Utkastkommisjonens tall baserer seg på en artikkel om utkast i norske fiskerier utarbeidet av John Willy Valdemarsen og Odd Nakken ved Havforskningsinstituttet. I denne rapporten heter det blant annet:

”Basert på ulike statistikkilder og kjennskap til norske fiskerier, har forfatterne identifisert 55 forskjellige norske fiskerier der fangstobjekt, fiskemetode, fartøytype og fangstområde/sesong er inkludert (Tabell 3). For hvert av disse 55 fiskeriene har vi angitt totalt fangstkvantum i år 2000, som utgjør 93% av totalfangsten (det resterende kvantum tas av mindre fiskefartøy, mindre enn 8 m loa). For hvert fiskeri har vi videre angitt om fangst og utkast er et problem i forhold til undermåls fisk, stor fisk av både målart og bifangstarter og annen ønsket bifangst (sjøfugl, sjøpattedyr o.a.). Fiskerier som er regulert med fartøykvoter eller totalkvoter innenfor flåtegrupper evt. en kombinasjon av begge deler er også angitt. Våre anslag for hvor stor andel av totalfangsten som ender som utkast, er angitt med en sannsynlig lav, henholdsvis høy prosentandel. Det må understrekes at dette ikke er tall som er vitenskapelig basert, men som kan tjene som veiledende og som ulike aktører med kjennskap til de ulike

fiskeriene kan ta stilling til og som kan være grunnlag for detaljundersøkelser av utkast. Disse anslagene viser at utkastnivået i norske fiskerier ligger på 50-200.000 tonn, som utgjør 2-8% av totalfangsten.

Tabell 3. Norske fiskerier med beregnet utkast

		Ant. fartøyer	Årlig Fangst	Undermåls	Annen fisk	Uønsket bi-	Båtkvoter	Totalkvoter	min utkast %	max utkast %	min (tonn)	max (tonn)
1	Fabrikkråling etter torskefisk i Barentshavet	19	50000	2	2	0	1		1	5	500	2500
2	Ferskfisk/frysetråling etter torskefisk havet	32	62000	3	2	0	1		5	10	3100	6200
3	Småtråling etter torskefisk i Barentshavet	31	38000	3	2	0	1		5	10	1900	3800
4	Reketråling i Barentshavet/Svalbard	61	59000	2	1	0			5	10	2950	5900
5	Reketråling ved Grønland	8	4500	2	1	0	1		3	5	135	225
6	Kystreketråling nord om 62gr N	35	3000	2	1	0			1	5	30	150
7	Loddetråling	40	27000	1	2	0		1	0	2	0	540
8	Sildetråling i Vestfjorden og på kysten	40	58000	0	3	0		1	2	10	1160	5800
9	Makrelltråling	30	3600	0	1	0		1	2	10	72	360
10	Trålfiske etter vassild (stavsild)	5	7000	1	2	0		1	10	25	700	1750
11	Seitråling på Møre	17	5000	1	0	0		1	1	2	50	100
12	Seitråling i Nordsjøen		30000	1	1	0		1	2	5	600	1500
13	Industrifiske etter øye-pål/kolmule	52	130000	2	2	0			0	2	0	2600
14	Tobistråling	40	120000	1	1	0			0	5	0	6000
15	Kolmuletråling	40	550000	0	1	0			0	2	0	11000
16	Reketråling i Nordsjøen/Skagerak	105	6000	2	1	0			50	200	3000	12000
17	Krepsetråling	3	350	3	3	0			10	100	35	350
18	Snurrevadfiske etter i Nord-Norge	115	26000	1	2	0	1		5	10	1300	2600
19	Snurrevadfiske etter skrei	100	5000	0	0	0	1		2	4	100	200
20	Snurrevadfiske etter flatfisk	?	100	1	1	0			5	10	5	10
21	Snurrevadfiske etter sild	?	5500	0	2	0		1	5	10	275	550
22	Snurrevadfiske på kysten av Sør-Norge	15	2000	2	1	0			3	10	60	200
23	Autolinefiske etter torskefisk	50	25000	2	2	1			5	15	1250	3750
24	Fløytlinefiske	25	3000	3	1	1		1	10	30	300	900
25	Kystlinefiske	150	13000	2	1	1	1		5	10	650	1300

26	Lofotfiske med line	100	4000	0	0	1	1	1	5	40	200
27	Linefiske etter blåkveite		6000	0	1	1		1	2	5	300
28	Banklinefiske etter lange/brosme	52	22000	0	2	2			5	15	3300
29	Juksa på Finnmarken	200	14000	1	1	0	1		5	10	700
30	Lofotfiske med juksa	300	2000	0	0	0	1		1	5	20
31	Dorgefiske etter makrell	250		0	0	0			1	5	0
32	Garnfiske etter torskefisk i Nord-Norge	400	31000	0	1	2	1		5	15	1550
33	Garnfiske etter rognkjeks	300	300	0	2	2			10	50	30
34	Lofotfiske med garn		17000	0	1	2	1		1	10	170
35	Garnfiske etter blåkveite		2000	0	1	1		1	1	10	20
36	Garnfisket ette sei		9000	0	1	1		1	1	10	90
37	Garnfiske etter lange/blålange			1	1	1			1	10	0
38	Garnfisket etter brei flabb		500	1	0	1			1	10	5
39	Garnfisket etter pigghå			0	1	1			1	3	0
40	Ringnotfiske etter lodde i Barentshavet	55	285000	1	2	0	1	1	1	5	2850
41	Ringnotfiske etter lodde ved Jan Mayen	55	95000	0	0	0	1	1	0	1	0
42	Ringnotfiske etter sild (norske vårgytere)	55	400000	0	2	0	1	1	5	15	20000
43	Ringnotfiske etter Nordsjøsil		81000	0	1	0	1	1	2	5	1620
44	Ringnotfiske etter havbrisling		3000	0	2	0			0	2	0
45	Ringnotfiske etter hestmakrell		5000	0	0	0			0	2	0
46	Ringnotfiske etter makrell	55	130000	0	1	0	1	1	2	10	2600
47	Notfiske etter sild		135000	0	3	0		1	5	10	6750
48	Notfiske etter makrell		20000	0	1	0		1	1	3	200
49	Notfiske etter kystbrisling		3500	1	1	0		1	1	3	35
50	Notfiske etter sei nord om 62		18000	2	2	0		1	3	10	540
51	Kystseifisket med not på Vestlandet		5000	2	0	0		1	3	5	150
52	Teinefiske etter kongekrabbe			2	0	0	1		?		0
53	Teinefiske etter taskekrabbe		2900						?		0
54	Ålefiske med ruser		300						?		0
55	Hummerfiske med teiner		50						?		
TOTALT			2524600							56762	191900

Fiskebåtrederne Forbund viser til rapporten fra Kommisjonen for tiltak mot utkast av fisk for utfyllende kommentarer til beregningene.

Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at i forhold til ilandføringsplikten så representerer ikke notfisket noe problem, i og med at notfanget fisk ilandføres i bulk. Fiskeriene som er opp-listet fra nr 40 til nr 51 i tabellen gjelder notfiske, og utkastet som er beregnet fra dette omfat-ter i første rekke slipping av fangst. Dette er en problemstilling som ikke direkte er knyttet til forskriften om ilandføringsplikt, og det har de siste årene vært en tett dialog mellom næringen og forvaltningen om hvordan denne utfordringen bør løses.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer på denne bakgrunn at dersom det skal gis et tall for hvor mye fisk som kastes ut av fiskeflåten etter at den er kommet på dekk, og om dette er et res-sursmessig problem, er det nødvendig å korrigere anslagene i tabellen for dette. Dersom vi tar bort notfisket, står vi igjen med et utkast for de fiskeriene som tabellen omfatter (93% av total-fangsten) på mellom 22.017 tonn og 83.235 tonn. En del av fiskeslagene som er inkludert i disse tallene vil det også være tillatt å kaste ut i forhold til den nye ilandføringsforskriften, slik at tallene reelt sett vil være noe mindre. Tallene vil også variere alt etter totalkvoten i de enkel-te fiskeriene.

Fiskebåtrederne Forbund har selv etter beste evne forsøkt å lage et anslag over hvor mye så-kalt uønsket bifangst som fiskeflåten kaster ut. Dette er gjort etter samtaler med skipperne i uli-ke fartøygrupper, og våre grove beregninger antyder at det årlig kastes ut ca 40.000 tonn (etter at fangsten er kommet på dekk), og det meste av dette er verdiløs bifangst. Denne beregningen stemmer rimelig godt med de anslag som Valdemarsen og Nakken har utarbeidet.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det er et sentralt spørsmål om dette utkastet represen-terer en verdi som det er viktig å få brakt på land, eller om det i alt overveiende grad dreier seg om fisk med liten verdi, og som det ikke finnes et lønnsomt marked for. Forbundets konklus-jon er at dette i all hovedsak dreier seg om ikke-omsettbare fisk, eller fisk med så lav verdi at det ikke er lønnsomt å bringe denne på land. Hvorvidt denne fisken kan representere en verdi for fiskemelindustrien, eller om den har større verdi som mat til sjøfugl og predatorer i havet, vil vi komme tilbake til senere i brevet.

Praktiske utfordringer

Fiskebåtrederne Forbund viser til at utøvelsesforskriftens § 48 om utkast av fisk pålegger fis-keflåten å bringe på land det meste av det kvantumet som tradisjonelt er blitt kastet ut, tidlige-re grovt anslått til rundt 40.000 tonn. Forbundet konstaterer samtidig at selv om bestemmelsen har virket snart et år, er bare en begrenset andel av dette kvantumet brakt på land. Det skyldes ikke bare vond vilje fra fiskerne, men at det er mange praktiske (og økonomiske) utfordringer med å bringe dette råstoffet til lands.

Fiskebåtrederne Forbund viser blant annet til at svært mange fiskefartøyer ikke er utrustet til å ta hånd om uønsket bifangst, og det kan ofte være et krevende arbeid å ta vare på denne fangsten. Dette representerer et spesielt stort problem i sesonger der innblandingen av uønsket bifangst er stor, for eksempel når det gjelder polartorsk i rekefisket om våren. Det er samtidig en utfordring å få mannskapet til å ta vare på denne fisken, all den tid de ikke får betalt for det-te arbeidet.

Fiskebåtrederne Forbund vil også understreke at mannskapet og rederiet i mange tilfeller vil tape fangstinntekter på å ta hånd om slik uønsket bifangst, fordi det går utover fangstkapasite-ten til fartøyet. For mange fartøyer vil kravet om å ta vare på "ufisk" også kunne føre til plass-problemer, og til at fartøyene må korte inn på turene.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det for mange av de fiskeslagene som nå kreves ilandført ikke finnes et marked, og det kan derfor være vanskelig å bli kvitt fangsten når den bringes til

lands. Det er samtidig liten interesse for å motta fisk til destruksjon i avfallsanlegg, og etter det forbundet har brakt i erfaring er det bare et anlegg utenfor Lillehammer og ett i Danmark som tar imot fisk for destruksjon. I svært mange tilfeller vil det derfor bare være fiskemelsindustrien som kan være "interessert" i å ta imot dette råstoffet, og også her er interessen liten.

Fiskemelindustriens relativt lave interesse for å ta hånd om slik bifangst skyldes blant annet at industrien har begrensede muligheter til å nyttiggjøre seg dette råstoffet. For det første er det nødvendig å blande slikt råstoff opp med annet råstoff, slik at det bare vil være i perioder med tilgang på pelagisk råstoff det er aktuelt å ta imot slik "utkastfisk". I tillegg er det etter det forbundet har fått opplyst bare et fiskemelsanlegg pr dags dato som har tinemuligheter og dermed kan ta imot fryst råstoff. Fabrikken kan imidlertid bare ta imot et begrenset kvantum fryst råstoff pr døgn, slik at det vil være nødvendig med lagring av råstoffet på fryselager. Slik lagring av råstoffet på fryselager vil også være nødvendig i perioder der fabrikken har for lite annet råstoff å blande utkastfiske med.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at når det gjelder mindre fangster av uønsket bifangst, for eksempel fra kystfiskeflåten, vil det kunne være store logistikkutfordringer å bli kvitt "verdiløst" råstoff. Forbundet ser i mange tilfeller ingen annen løsning enn å pålegge fiskeindustrien som kjøper den ordinære fangsten "kjøpeplikt" (mottaksplikt) for den uønskede bifangsten, og det er ingen løsning som Fiskebåtrederne Forbund vil anbefale.

Fiskebåtrederne Forbund mener samtidig at det eventuelt er nødvendig å benytte føringstilskudd og lagringstilskudd for å gjøre fiskerne økonomiske skadesløse med å få brakt uønsket bifangsten som det ikke finnes normale leveringsmuligheter for, til destruksjon eller til oppmaling.

Økonomiske utfordringer

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er svært uheldig å pålegge fiskeflåten krav om ilandføring av fisk som medfører et økonomisk tap for rederiene og mannskapet, noe som i mange tilfeller er konsekvensen av dagens ilandføringsplikt. I forarbeidene til havressursloven og utøvelsesforskriften var det intensjonen å unngå dette, men dette ble ikke fulgt opp i praksis.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det på bakgrunn av samtaler med representanter for fiskemelsindustrien blir antydnet at de i beste fall kan betale 80 – 90 øre pr kg levert råstoff til mel/olje. Hvis det medfører et betydelig merarbeid å ta hånd om råstoffet, for eksempel hvis råstoffet er emballert, er betalingsvilligheten vesentlig mindre. Dette er på langt nær nok for å dekke de utgifter rederiene ofte har med å ta hånd om slikt råstoff.

Fiskebåtrederne Forbund har forsøkt å lage et lite-regnestykke som viser hva det koster å levere 1 kg råstoff til fiskemelsfabrikken på Vedde for en reketraler som får polartorsk m.m. i Barentshavet:

Emballering, lossing innfrysing	70 øre
Lagerleie fryselager (gj.sn. 6 uker)	24 øre
Frakt (fryselager Tromsø – fryselager Ålesund)	80 øre
Frakt fryselager Ålesund – fiskemelbedrift	15 øre

Totale kostnader pr kg 189 øre

Fiskebåtrederne Forbunds beregninger antyder at det vil koste rederiet minst en krone pr kg råstoff å bli kvitt uønsket bifangst fra en reketraler. Dette er bifangst som normalt kommer sjøfugl og annen fisk til gode. I tillegg kommer utfordringene med å få mannskapet til å ta på seg et ekstraarbeid de ikke får betalt for, og økte driftskostnader for rederiet på grunn av kortere fangstturer (fordi fryserommet blir fortere fullt).

Ressursmessige utfordringer

Fiskebåtrederne Forbund er enig i at utkast av fisk globalt representerer en stor utfordring for verdenssamfunnet, og spesielt alvorlig er det når verdifull fisk kastes ut igjen som følge av "high grading" eller fordi fartøyet ikke har kvote. Forbundet er også enig i at det må være en målsetting å utnytte mest mulig av det råstoffet som hentes ut av havet. Fiskebåtrederne Forbund er imidlertid ikke enig i at et begrenset utkast av verdiløs uønsket bifangst representerer et ressursproblem.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det på mange måter blir en avsporing å sette søkelyset på det norske utkastet av uønsket bifangst. Det er uheldig dersom det blir satt likhetstegn med EUs ressursløsning i Nordsjøen og utkast av polartorsk i reketrålfisket i Barentshavet. En slik generalisering fører blant annet til at fiskerne selv mister respekten for regelverket, og det er den største trusselen i forhold til målsettingen om å få brakt mest mulig av råstoffet til lands.

Fiskebåtrederne Forbund vil også benytte anledningen til igjen å påpeke at fisk som kastes på havet ikke går tapt, men blir spist av sjøfugl eller andre organismer i havet, og kommer således til nytte i økosystemet til erstatning for andre byttedyr som kanskje har langt større verdi. I den forbindelse kan det nevnes at bare hyse- og torskebestanden i Barentshavet i 2009 sannsynligvis setter til livs rundt 10 mill. tonn fisk og krepsdyr, som er 250 ganger mer enn det beregnede norske utkastet av "verdiløs" fisk.

Miljømessige utfordringer

Norge har ambisjoner om å være et foregangsland i miljøpolitikken, og fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg Hansen understreket blant annet dette i sin tale til Landsmøtet i Norges Fiskerikarlag. Her heter det:

"Til det viktigste først: Det er liten tvil om at vår tids største utfordring er de klimaendringene vi står overfor.

Fiskeri- og havbruksnæringa vil merke dette direkte. Vi må skaffe oss god kunnskap om hvordan klimaendringene og havforsuring vil påvirke de marine næringene og livet langs kysten, og hvordan vi kan tilpasse oss disse.

Vi vet at utslipp av klimagasser påvirker temperaturen på jorda og i havet. Vi vet at når havet tar opp stadig mer CO₂, blir vannet surere.

Det vi ikke vet nok om, er hvordan og hvor raskt endringene vil påvirke miljøet i havet. Hvordan dette vil påvirke plankton, egg, larver, koraller, fisk og skalldyr. Derfor har vi et stort behov for kunnskap, for å kunne tilpasse oss endringene.

All vår forvaltning må bygge på kunnskap. Forskning og god overvåking av økosystemene vil bli avgjørende for at vi kan være i forkant av utviklinga. Dette vil derfor være prioriterte oppgaver.

I tillegg: Dere må alle ha fokus på hvordan dere kan redusere egne klimautslipp.

Utslippene fra den norske fiskeflåten er allerede relativt lave, fordi fisket i stor grad foregår med passive redskaper nær land. I tillegg skal dere ha ros for å ha vært flinke til å utnytte Miljøavtalen om NO_x, og NO_x-fondet, ved å hente støtte til utslippsreduerende tiltak.

Vi vil likevel jobbe for å få til en enda mer effektiv energiutnyttelse i hver enkelt fiskebåt. Vi skal være et foregangsland for miljøvennlig fiskeri.

Ett tiltak er å legge til rette for enda mer energieffektiv høsting.”

Fiskebåtrederes Forbund vil understreke at et pålegg om å bringe all uønsket bifangst på land for destruksjon eller oppmaling ikke er i tråd med målsettingen om effektiv energiutnyttelse. Det vil innebære en ikke ubetydelig miljøkostnad i form av økte utslipp av CO₂ og NO_x å ta hånd om den bifangsten som normalt kastes ut. Dette er knyttet til produksjon og destruksjon av emballasje, innfrysing, kortere fangstturer, lagring og frakt.

Fiskebåtrederes Forbund mener at det i en situasjon der markedene vier utslipp av skadelige miljøgasser økt oppmerksomhet, og der Norge har sterke ambisjoner på området, er feil å pålegge fiskeflåten å føre på land råstoff som ikke har noen kommersiell verdi, og som i mange sammenhenger representerer et miljøproblem.

Respekten for regelverket

Fiskebåtrederes Forbund vil vise til at Fiskeri- og kystdepartementet på begynnelsen av dette årtusen hadde sterk fokus på regelforenkling i fiskerinæringen. Målsettingen var å gjøre hverdagen enklere for fiskerne, øke respekten for fiskerilovgivningen, og redusere faren for omgørelser av regelverket. Dette hadde ikke minst sammenheng med at det fra fiskernes side ble vist til at regelverket tidvis var komplisert, og praktisk umulig å etterleve om fisket skulle utøves, og at dette bidro til en negativ utvikling når det gjaldt regelomgørelser.

Daværende fiskeriminister Otto Gregussen inviterte med bakgrunn i disse påstandene næringen til å komme med innspill om forenklinger i regelverket. Fiskebåtrederes Forbund nedsatte fem arbeidsgrupper som utredet og fremmet innspill om konkrete regelforenklinger og effektive kontrolltiltak i ringnot-, torsketrål-, line/garn-, reketrål- og industritrålgruppen. Arbeidsgruppene besto av aktive skippere/redere som daglig følte regelverket på kroppen. Arbeidsgruppene rapporterte ble samordnet og behandlet av styret i Fiskebåtrederes Forbund, før de ble oversendt til myndighetene. Også en rekke andre organisasjoner og personer fremmet forslag til forenklinger, og hele sakskomplekset ble drøftet på en større konferanse i Bodø i april 2001.

På bakgrunn av dette arbeidet satte Fiskeri- og kystdepartementet i 2002 ned en arbeidsgruppe med representanter fra både næringen og fiskeriforvaltningen for å se på muligheten for forenkling av regler for praktisk fiske. I mandatet for arbeidsgruppen het det:

- 1 "Arbeidsgruppa skal kartleggja reglar som er fastsett med heimel i saltvannsfiskelova for det praktiske fiske, og som for fiskarar kan framstå som vanskelege å forstå og/eller etterleva. Gjennom framlegg om forenkling av slike reglar, skal Arbeidsgruppa bidra til å styrkja grunnlaget for større grad av etterleving av regelverket ved at sjølve utforminga av reglane ikkje skal kunna seiast å vera årsak til regelbrot.

Arbeidsgruppa skal også kunna sjå på reglar fastsett med heimel i råfisklova, dersom slike reglar grip inn i det praktiske fisket, herunder levering av fangst. Arbeidsgruppa kan vidare sjå hen til tidlegare relevante utgreiingar om regelverk og regelverksforenkling i fiske.

- 2 Framlegg til forenklingar skal vera i samsvar med kravet om god ressursforvaltning og kontroll.
- 3 Arbeidsgruppa skal også vurdere spørsmålet om korleis styresmaktene i dag formidlar kunnskap om regelverket og eventuelt koma med framlegg om tiltak som kan styrkja formidling."

I utgangspunktet var det intensjonen at arbeidsgruppen skulle avslutte sitt arbeid ved utgangen av 2002, men på grunn av kompleksiteten i arbeidet ble fristen i første omgang forlenget til 1.

mai 2003. Arbeidsgruppen leverte imidlertid først sin rapport i oktober 2003. Et av forslagene fra arbeidsgruppen var behovet for en harmonisering og oppdatering av det tekniske regelverket, og å samle mest mulig av det tekniske regelverket i en forskrift.

På bakgrunn av arbeidsgruppens rapport satte Fiskeridirektøren ned en intern regelforenklingsgruppe som i første omgang skulle følge opp forslaget om å harmonisere, forenkle og samle det tekniske regelverket i en forskrift. Det var dette arbeidet som ledet frem til fastsettelsen av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen.

Fiskebåteredernes Forbund mener at Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet gjennom endringen av § 48 om forbud om utkast i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen forlater det grunnleggende prinsippet om regelforenkling som lå til grunn for fastsettelsen av forskrift om utøvelsen av fisket i sjøen. Slik § 48 nå er formulert vil terskelen for å bryte regelverket være vesentlig redusert, og dette vil gjelde for alle fartøy- og redskapsgrupper.

Fiskebåteredernes Forbund mener at et påbud om å ta vare på all uønsket bifangst vil redusere fiskernes respekt for fiskerilovgivningen, og senke terskelen for omgåelser av regelverket. Forbundet mener at det er nødvendig å ha denne dimensjonen med når det skal finnes praktiske løsninger på ilandføringsplikten.

Unntak fra ilandføringsplikten

I forarbeidene til Havressursloven og i tilknytning til endringen av forskrift om utøvelsen av fisket ble behovet for unntak fra ilandføringsplikten understreket. Fiskeri- og kystdepartementet uttalte blant annet følgende om dette i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008):

”Av omsyn til å etablere klare regler, meiner departementet det beste vil vere å innføre ein heimel for å dispensere frå ei ilandføringsplikt. Det betyr at departementet i forskrift må fastsetje i kva høve det skal vere tillate å kaste ut fisk. Vi kan dele dette inn i tre typar tilfelle der det kan vere aktuelt å dispensere frå ilandføringsplikta; ulovleg fangst som klart er levedyktig, død fisk o.a. som ikkje er omsetteleg og død fisk som er skada eller øydelagt.

For det første bør det som ovanfor nemnt kunne dispenserast frå ilandføringsplikta for å sleppe ut levedyktig fisk som er fanga i strid med føresegner fastsette i eller i medhald av lova, som småfisk som er teken i ruser og liknande, nise eller brugde som står levande i garn eller not, o.a. Desse unntaka vil kunne differensierast slik at dei berre gjeld for ulovleg fangst teken med enkelte typar reiskap. For det andre bør det vurderast om og i kva høve det skal vere tillate å kaste ut fisk utan nokon kommersiell verdi, som sjøpølse, ufisk, ulike typar bifangst i rekefisket med vidare. Det vil i mange høve vere naturleg å gjere unntak frå utkastforbodet for slike ressursar. Departementet meiner dette er noko som forvaltninga må vurdere nærare i samband med fastsetjing av forskrift om unntak frå ilandføringsplikta. For det tredje vil fiskarane i ei rekkje tilfelle få opp fisk som er øydelagd, delvis oppeten av krabbe eller andre predatorar, eller øydelagd i fangstprosessen. I desse tilfella er det ikkje naturleg for fiskarane å føre denne fangsten i land. Korleis avgrensinga skal utformast, må det takast nærare stilling til i utforming av unntaksreglane.

Med innføring av ei generell ilandføringsplikt for fisk og ein heimel til å gjere unntak frå denne i forskrift, må fiskeristyresmaktene samtidig med at lova trer i kraft fastsetje ei forskrift om unntak frå ilandføringsplikta og ta ein gjennomgang av kva for ressursar dette skal gjelde for. Departementet meiner dette vil vere nyttig og skape klarare regler og betre samarbeid og forståing mellom fiskarane og styresmaktene knytt til dette spørsmålet.”

Fiskebåtrederes Forbund mener at Fiskeri- og kystdepartementet ikke har fulgt opp sin egen målsetting om å fastsette en dekkende unntaksforskrift. Forbundet viser blant annet til at departementet skriver at det vil være naturlig å kunne kaste ut fisk uten noen kommersiell verdi, og viser konkret til ulike typer bifangst i rekefisket. Det samme gjelder for fisk som er ødelagt eller delvis spist av andre organismer eller predatorer.

Fiskebåtrederes Forbund viser i denne forbindelse til at problemstillinger knyttet opp til død fisk som skades eller ødelegges i fangstoperasjonen, og som derfor ikke kan utnyttes kommersielt, ble gjennomgått av en egen arbeidsgruppe med representanter fra fiskeriforvaltningen, næring, kystvakt og havforskningsinstituttet i 2006. Arbeidsgruppen fant det da mest hensiktsmessig at en inntil videre fant løsninger på spørsmålene i retningslinjer knyttet til håndhevelsesdirektivet.

I høringen av endring av forskrift om utøvelse av fisket støttet Fiskebåtrederes Forbund at dette spørsmålet ble løst i håndhevelsesdirektivet, og viste til arbeidet i arbeidsgruppen. Forbundet viste samtidig til at arbeidsgruppens arbeid ikke bare dreide seg om fisk som skades og ødelegges i fangstoperasjonen, men også om ikke-omsettbare småfisk og fisk som blir skadet av andre arter i havet.

Fiskebåtrederes Forbund mener at det er nødvendig å klargjøre regelverket rundt disse forholdene, men er pragmatisk i forhold til å finne en løsning gjennom en bestemmelse i forskriften, eller gjennom håndhevelsesdirektivet. Det viktigste er å få på plass et regelverk som har legitimitet i næringen.

Andre problemstillinger

Fiskebåtrederes Forbund viser til at det er enkelte trålere med ombordproduksjon som har melfabrikk om bord. Forbundet legger til grunn at disse fartøyene kan benytte all fangst som det ikke er oppmalingsforbud til melproduksjon, og at ilandføringsplikten ivaretas gjennom at mel blir brakt på land. Fiskebåtrederes Forbund legger samtidig til grunn at fartøyene skal spesifisere i fangstdagboken hvilke fiskeslag, og hvor mye, som er gått med til melproduksjon.

Fiskebåtrederes Forbund viser samtidig til at mange fartøyer får innblanding av kvotebelagte fiskeslag som fartøyet ikke har kvote på. Dette kan være makrell i trålfisket etter sei i Nord-sjøen; vassild i trålfisket etter sei nord om 62°N og torsk, og torsk, hyse og sei i not- og trålfangster av sild og lodde. Forbundet mener at det er nødvendig å finne en bedre løsning på disse utfordringene enn det som er praksis i dag. Uten å konkludere her er Fiskebåtrederes Forbund villig til å diskutere om det kan være nødvendig å sette av en egen bifangstkvote av enkelte fiskeslag for å dekke opp slik uunngåelig bifangst (dette er vel allerede gjort for kolmule), og la de fartøyene som får slik bifangst få beholde verdien av fangsten. Det siste mener forbundet er nødvendig dersom vi skal få full oversikt over omfanget av slik uunngåelig bifangst, og sikre ilandføring. Forbundet legger samtidig til grunn at fartøyer med melproduksjon kan nyttiggjøre seg slik fangst i den grad det ikke er oppmalingsforbud for disse artene.

Når er fisken levedyktig?

Fiskebåtrederes Forbund viser til at utøvelsesforskriftens § 48 om forbud mot utkast, punkt 1.1, sier at levedyktig fisk fanget i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i havressursloven straks skal slippes på sjøen. I punkt 1.2. fremgår det at død eller dødende fisk av nærmere angitte arter skal bringes på land.

Fiskebåtrederes Forbund mener at det er nødvendig å klargjøre hva som regnes som levedyktig fisk, og konstaterer at det er kommet ulike motstridende uttalelser om dette fra fiskerimyndighetene. Forbundet viser i denne forbindelse til vårt brev av 4. mai d.å. til Fiskeri- og kyst-

departementet om bifangst av kveite i fredningsperioden, som illustrerer problemstillingen. Her heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til vårt brev av 16. april d.å. om adgang til å ha bifangst av kveite i fredningsperioden ved fiske med trål og snurrevad.

Fiskebåtrederne Forbund viser også til Fiskeri- og kystdepartementets svarbrev av 22. april d.å. der det fremgår at departementet ikke finner det riktig å åpne for bifangst av kveite i fredningsperioden ved fiske med trål og snurrevad. I begrunnelsen for avslaget heter det blant annet:

"Med virkning fra 1. januar 2008 ble utøvelsesforskriften endret slik at det ved fiske med garn ble tillatt å ha inntil 1% bifangst av kveite i fredningsperioden, avregnet over hele perioden. Dette på bakgrunn av at en liten bifangst av død eller døende kveite antas å være nærmest uunngåelig under fiske med garn etter andre fiskeslag. For korkfanget kveite (sør for 62°N), samt kveite fanget med aktive redskaper som trål og snurrevad, har det imidlertid vært lagt til grunn at fisken i hovedsak er levedyktig når den kommer om bord. Slik fangst skal straks slippes på sjøen igjen."

Fiskebåtrederne Forbund har ikke forutsetninger for å vurdere om kveite som er fanget med trål og snurrevad er levedyktig etter at den er tatt om bord. Sannsynligvis vil noe av kveita kunne være levedyktig dersom den kastes ut igjen i havet, mens noe av kveite vil være døende.

Fiskebåtrederne Forbund vil imidlertid vise til at i henhold til regelverket er det lagt til grunn at all fisk som tas om bord i fiskefartøylene er død eller døende. Det vises her blant annet til Fiskeridirektoratets høringsnotat av 21. oktober 2008 om høring om forskrift om utøvelsen av fisket. Her skriver Fiskeridirektoratet blant annet følgende om unntak fra ilandføringsplikten:

"Disse hensynene tilsier også at en ilandføringsplikt for samtlige fiskeslag som måtte fanges heller ikke kan være absolutt. Både hensynet til en forsvarlig forvaltning og hensynet til at fiskerne skal kunne drive praktisk fiske betinger at det gjøres unntak fra ilandføringsplikten. Lovforarbeidene forutsetter at de nødvendige unntakene fra ilandføringsplikten gjennomføres i forskrift og trer i kraft samtidig med lovens ikrafttredelse.

Fiskeridirektoratet vil nedenfor foreta en gjennomgang av hvilke ressurser dette skal gjelde for og som foreslås unntatt fra ilandføringsplikten.

Departementet nevner i proposisjonen s. 91 tre typer tilfelle der det kan være aktuelt å gjøre unntak fra ilandføringsplikten:

1. Ulovlig fangst av fisk som er klart levedyktig
2. Død fisk som ikke kan omsettes
3. Død fisk som er skadet eller øydelagt

AD 1. Fiskeridirektoratet foreslår at det blir gitt et generelt unntak fra ilandføringsplikten for levedyktig fisk som er fanget i strid med bestemmelser fastsett i eller i medhold av havressursloven. Dette samsvarer med departementets merknader i proposisjonen om at ulovlig fangst som er levedyktig som hovedregel straks skal slippes på sjøen. Ordningen er en videreføring av gjeldende rett og samsvarer også med havressurslovutvalgets forslag om at det bør være et grunnleggende prinsipp at økosystemet og enkeltbestander ikke belastes mer enn nødvendig og at det må være et mål at fangst som det ikke er tillatt å høste, straks skal slippes på sjøen dersom den er levedyktig.

Utfordringen ligger imidlertid i å kunne skille på en god måte hva som er levedyktig fisk som vil overleve ved slipping, og når det er grunnlag for tvil om fisken er levedyktig. Når fisken er tatt om bord vil den gjennomgående måtte regnes for ikke å være levedyktig, slik at slipping av fangsten ikke lenger er tillatt.

Utfordringen har derfor særskilt vært knyttet opp til selve fangstoperasjonen og når en er kommet så langt i denne at fisken ikke lengre kan slippes, fra not eller andre redskaper, fordi det må antas at fisken ikke vil overleve. Problemstillingen har vært gjenstand for en rekke møter mellom fiskeriforvaltningen, næringen og forskning i et forsøk på å finne frem til objektive kriterier for når fangsten ikke kan slippes. I notfisket etter makrell var det i flere år i de årlige reguleringsforskriftene fastsett at det er forbudt å slippe fangst etter at pumping hadde startet. Dette forbudet ble i september 2004 erstattet av retningslinjer for utøvelse av pelagisk fiske fra Fiskeridirektoratet etter råd fra Havforskningsinstituttet og i samråd med fiskerne. Det er viktig at arbeidet med problemstillingen videreføres, både for å oppnå økt kunnskap, felles forståelse og lik opptreden hos næringsutøvere. I videreføringen av den prosessen som allerede er startet opp, er målsettingen at arbeidet sluttføres gjennom fastsettelse av forskrift med klare kriterier for grensen mellom levedyktig fisk og ikke-levedyktig fisk.”

Fiskeridirektoratet legger med andre ord til grunn at all fisk som er tatt om bord gjennomgående vil måtte regnes for å ikke være levedyktig, slik at slipping av fangsten ikke lenger er tillatt.

Fiskebåtrederne vil understreke at dette innebærer at uunngåelig bifangst av kveite i fredningsperioden vil måtte bringes på land. Spørsmålet om å tillate slik bifangst er dermed ikke et biologisk spørsmål, slik departementet legger til grunn i sitt svarbrev, men et spørsmål om rederiet og mannskap skal få beholde verdien av slik uunngåelig bifangst, eller om verdien skal inn-dras.””

Fiskebåtrederne vil understreke at en avklaring på når fisken er levedyktig er av stor betydning for praktiseringen av ilandføringsplikten, og mener at dette bør gjøres i forskriften. Forbundet legger inntil videre til grunn at all fangst som er kommet på dekk er død eller døende, som er i samsvar med Fiskeridirektoratets fortolkning.

Kommentar til de enkelte artene det er ilandføringsplikt for

Fiskebåtrederne vil nedenfor knytte noen kommentarer til artene det i dag er ilandføringsplikt for i henhold til forskrift om utøvelsen av fisket. Dette gjelder blant annet hvorvidt arten fortsatt bør være på listen. Forbundet vil samtidig understreke at arter som blir tatt ut av listen, selvsagt vil bli ilandført dersom de får en økonomisk verdi på et senere tidspunkt.

Innledningsvis vil Fiskebåtrederne Forbund nevne at fiskerne kan få et begrenset antall av små fisk (yngel) av alle de nevnte artene under utøvelsen av fisket, som ikke har noen kommersiell verdi. Beskjedne mengder av slik småfisk er tradisjonelt blitt kastet ut, og dette har vært akseptert av fiskerimyndighetene. Forbundet legger til grunn at denne praksisen vil fortsette.

Akkar	Innblanding av akkar utgjør ikke noe stort problem for fiskeflåten, og det lille som er blir tatt vare på. Kan stå på listen.
Ansjos	Kan stå på listen.

Blåkveite	Kan stå på listen.
Blålange	Kan stå på listen.
Blåsteinbit	Fartøyene tar stort sett vare på blåsteinbiten. I perioder med markedsproblem og stor innblanding, har det imidlertid hendt at fartøyene har vært nødt til å kaste ut noe blåsteinbit. Vår vurdering er likevel at denne arten kan stå på listen, men dersom en steinbitart kan tas ut listen, bør det være denne.
Breiflabb	Kan stå på listen.
Brisling	Kan stå på listen.
Brosme	Kan stå på listen.
Brudefisk (beryx)	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe stort problem at den fortsatt står på listen.
Dolkfisk	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe stort problem at den fortsatt står på listen. Opptrer svært sjelden.
Flekkpagell	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe stort problem at den fortsatt står på listen.
Flekksteinbit	Kan stå på listen.
Glatthodefisk	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe stort problem at den fortsatt står på listen.
Gråsteinbit	Kan stå på listen.
Hai, herunder blåhai, brugde, håbrann, håkjerring, pigghå	Hai bør ikke stå på listen over arter det er forbudt å kaste ut, og spesielt ikke med en så upresis formulering. Teksten må leses slik at all hai skal bringes på land, selv om dette kanskje ikke er intensjonen. I praksis er det vel bare håbrann av de aktuelle artene som i dag bringes på land. Når det for eksempel gjelder håkjerring og brugde, har fartøyene i mange tilfeller ikke utstyr til å ta disse om bord. Tidligere ble leverer utnyttet på disse artene, men dette har ingen kommersiell verdi i dag. Av de ulike haiartene er det imidlertid høgjel og tigerhai som utgjør et kvantumsproblem for den norske fiskeflåten. Disse artene har ingen kommersiell verdi, og må være anledning til å kaste ut.
Havabbor	Kan stå på listen.
Hestmakrell	Kan stå på listen. Bør likevel finne en løsning for konsumtrålere som får hestmakrell som bifangst i trålfisket etter sei. Disse bør få beholde verdien av hestmakrellen, og da vil også det begrensede kvantumet disse får bli brakt på land.
Hyse	Kan stå på listen.
Hvitling	Kan stå på listen..
Isgalt	Kan stå på listen.
Kolmule	Kan stå på listen.
Kveite	Kan stå på listen.
Lange	Kan stå på listen.
Lodde	Kan stå på listen, men det bør være et unntak for reketrålere.
Lyr	Kan stå på listen.
Lysing	Kan stå på listen.
Makrell	Kan stå på listen. Bør likevel finne en løsning for konsumtrålere som får makrell som bifangst i trålfisket etter sei. Disse bør få beholde verdien av makrellen, og da vil også det begrensede kvantumet disse får bli brakt på land.
Makrellstørje	Kan stå på listen.
Morider	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe

	stort problem at den fortsatt står på listen.
Orange Roughy	Kan stå på listen.
Polartorsk	Bør ikke stå på listen. Det er ikke kommersielt interessant å fiske polartorsk i dag, og det medfører en kostnad å bringe denne fisken til lands. Polartorsken gjør langt større nytte for seg ved å bli kastet tilbake på havet. Dersom polartorsk skal stå på listen må det gjøres unntak for reketrålfisket.
Reke	Kan stå på listen, med forbehold om utkast av såkalte kvitreker i reketrålfisket i Nordsjøen.
Rognkjeks	Kan stå på listen.
Rødspette og andre flyndrearter	Rødspette og omsettbare flyndrearter kan stå på listen, men ikke flyndrearter generelt. Fiskeflåten får mye gapeflyndre i Barentshavet, men det er bare unntaksvis mulig å omsette disse fangstene. I mange tilfeller er gapeflyndren så liten at den ikke har noen kommersiell verdi. Flåten får også mindre mengder av andre arter som ikke er omsettbare.
Sardin	Kan stå på listen.
Sei	Kan stå på listen, men bør finne løsning for innblanding av sei i notfangster.
Sil, herunder tobis	Kan stå på listen.
Sild	Kan stå på listen, men med unntak for en svært begrenset bifangst i trålfisket etter konsumfisk.
Skate	Skate må fjernes fra listen. Det finnes et utall av skatearter, og ifølge fiskerne er enkelte av disse giftige og uegnet som menneskemat. En god del av skateene som fiskeflåten får er samtidig av en slik størrelse at de ikke er kommersielt interessante. Fiskeflåten har tradisjon for å ta vare på skate som har en markedsverdi.
Skjellbrosme	Kan stå på listen.
Skolest	Kan stå på listen.
Slirefisk	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe stort problem at den fortsatt står på listen.
Snøkrabbe	Kan sikkert stå på listen, men vet ikke hva det er, og arten er ikke representert i den store fiskeboken vi sitter med.
Strømsild	Kan stå på listen, men kanskje sammen med vassilda. Tror mange fiskere setter likhetstegn mellom vassild og strømsild. Forstår fiskeboken slik at den største forskjellen er at strømsild leverer grønnere og mer pelagisk enn vassilda. Bør derfor finne en løsning for konsumtrålere som får strømsild som bifangst i trålfisket etter sei. Disse bør få beholde verdien av strømsild.
Torsk	Kan stå på listen.
Tunger	Kan stå på listen.
Uer	Kan stå på listen, men det er viktig at det fortsatt gjøres unntak for "yngel".
Var, herunder piggvar, slettvar, glassvar	Kan stå på listen.
Vassild	Kan stå på listen. Bør likevel finne en løsning for konsumtrålere som får vassild som bifangst i trålfisket etter sei. Jfr kommentarer til arten strømsild.
Vrakfisk	Sannsynligvis kun et fåtall fiskere som vet hva dette er, og det har vel liten hensikt å ha den på listen. Samtidig representerer det neppe noe stort problem at den fortsatt står på listen. Opptrer svært sjelden.
Øyepål	Kan stå på listen.
Ål	Kan stå på listen.

Oppsummering

Fiskebåtrederne Forbund vil til slutt forsøke å oppsummere de viktigste innvendingene til dagens ilandføringsplikt, samt forslag til hvordan disse utfordringene kan løses:

- Fiskebåtrederne Forbund deler Fiskeri- og kystdepartementets ambisjoner om å redusere utkastet av fisk som kunne blitt mat. Forbundet mener samtidig at kampen om å redusere utkast av fisk bare kan vinnes gjennom dialog og samspill med næringsutøverne, der det både tas praktiske og økonomiske hensyn.
- Fiskebåtrederne Forbund mener et påbud om å ta vare på all uønsket bifangst vil redusere fiskernes respekt for fiskerilovgivningen, og senke terskelen for omgåelser av regelverket. Forbundet mener at det er nødvendig å ha denne dimensjonen med når det skal finnes praktiske løsninger på ilandføringsplikten
- Fiskebåtrederne Forbund mener at det så langt ikke er kommet på plass en dekkende unntaksforskrift når det gjelder ilandføringsplikten slik Stortinget forutsatte. Forbundet viser samtidig til at Stortinget var opptatt av at en slik unntaksbestemmelse ble fastsatt i tett dialog med næringen, og forbundet håper at det er denne prosessen vi når er i gang med.
- Når det gjelder hvilke arter det skal være ilandføringsplikt for, viser Fiskebåtrederne Forbund til gjennomgangen i tabellen overfor. Det fremgår at næringen vil kunne leve med et utkastforbud for de fleste av artene som i dag står oppført på listen, men at det er nødvendig å fjerne noen arter fra listen. Forbundet vil samtidig understreke at det kan være vanskelig å være helt presis på dette området. Fiskeslag som det er naturlig å kaste ut kan variere mellom ulike tider på året, mellom fartøyer og fartøygrupper, og i forhold til endringer i markedet. Hvilke arter som bør omfattes av et utkastforbud bør derfor evalueres med jevne mellomrom.
- Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at en avklaring av når fisken er levedyktig er av stor betydning for praktiseringen av ilandføringsplikten, og mener at dette bør presiseres i forskriften. Forbundet legger inntil videre til grunn at all fangst som er kommet på dekk er død eller døende, og en slik definisjon er i samsvar med Fiskeridirektoratets fortolkning.
- Rederiene har i utgangspunktet en egeninteresse i å ta på land fiskeslag som har en kommersiell verdi, selv om det er lov til å kaste ut denne fisken. Hvorvidt uønsket bifangst bringes på land kan variere mellom fartøyer og sesonger. Ikke minst fartøyenes praktiske muligheter til å ta vare på slik fangst er avgjørende for om fangsten blir ilandført.
- Fiskebåtrederne Forbund mener at det eventuelt kan være nødvendig med tilskuddsordninger for å stimulere til at fisk med liten kommersiell verdi bringes på land. Dette kan være føringstilskudd og lagringstilskudd for fisk som går til oppmaling, og tilskudd til å opparbeide markeder for nye arter.
- Fiskebåtrederne Forbund mener at det fortsatt må være tillatt å kaste ut fisk som er skadet av redskap eller andre predatorer og dyre i havet, samt fisk som blir forurenset i fangstoperasjonen. Det vises til nærmere omtale av dette i forarbeidene til loven og forskriften.
- Fiskebåtrederne Forbund mener at det fortsatt må være tillatt å kaste ut yngel (mort) av alle arter. Dette dreier seg om svært begrensede kvantum uten kommersiell verdi. Forbundet ser at det kan være mest hensiktsmessig å løse dette gjennom håndhevelsesdirektivet, fremfor i forskriften.

- Fiskebåtrederne Forbund er positiv til å etablere registreringsordninger for å kartlegge mengden av fisk som kastes ut, og hvilke arter det dreier seg om. Dette gjelder også fisk som benyttes til melproduksjon om bord i fartøyene. Dette vil sikre et bedre ressursregnskap over hva som tas ut av havet.
- Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at fisk som kastes ut ikke går tapt, men blir spist av sjøfugl eller andre organismer i havet, og kommer således til nytte i økosystemet til erstatning for andre byttedyr som kanskje har langt større verdi.
- Et krav om at all fisk skal bringes på land kan representere et stort miljøproblem, både i forhold til utslipp av skadelige klimagasser, og som en kilde til forurensning.
- Det er fartøyer med melfabrikk om bord som har best mulighet til å utnytte uønsket bifangst. Fiskebåtrederne Forbund legger til grunn at disse fartøyene fortsatt får benytte all fangst som det ikke er oppmalingsforbud til melproduksjon. Pr i dag er det bare 4 fiskefartøyer som har melproduksjon, men forbundet legger til grunn at dette tallet vil øke ved en fornying av flåten. Det vil også være aktuelt å installere ensilasjeanlegg om bord i enkelte fartøyer for å kunne ta vare på uønsket bifangst.
- Fiskebåtrederne Forbund viser til at mange fartøyer får innblanding av kvotebelagte fiskeslag som fartøyet ikke har kvote på. Forbundet mener det er nødvendig å finne en bedre løsning på disse utfordringene enn det som er praksis i dag. Uten å konkludere er Fiskebåtrederne Forbund villig til å diskutere om det kan være nødvendig å avsette en egen bifangstkvote av flere fiskeslag for å dekke opp slik uunngåelig bifangst, og la de fartøyene som får slik bifangst få beholde verdien av fangsten. Det siste mener forbundet er nødvendig dersom vi skal få full oversikt over omfanget av slik uunngåelig bifangst, og sikre ilandføring."

Fiskebåtrederne Forbund avventer nå at fiskerimyndighetene kaller inn til et møte for å diskutere dette spørsmålet.

2 Leveringsplikten for torsketrålere

Fiskebåtrederne Forbund har arbeidet mye for å få til lempninger i leveringsplikten for torsketrålere, som på mange måter er en ordning som har overlevd seg selv. Fra Fiskeri- og kystdepartementets side er det tidligere gitt uttrykk for at det ikke er aktuelt på generelt grunnlag å frita fartøyer fra leveringsplikten. Departementet sa seg imidlertid villig til å vurdere prisbestemmelsen i ordningen for å sikre en mer markedsriktig pris.

Fiskeri- og kystdepartementet foreslo gjennom et høringsnotat i november 2008 en endring av prisbestemmelsen i forskrift om leveringsplikt for torsketrålere, i samsvar med et forslag fra Fiskebåtrederne Forbund. Forbundet støttet departementets forslag i sin høringsuttalelse.

Saken har nå ligget i et år i Fiskeri- og kystdepartementet etter at høringsrunden ble avsluttet. Fiskebåtrederne Forbund har ved gjentatte anledninger bedt om en avklaring, men departe-

mentet har valgt å utsette avgjørelsen, i første rekke som følge av krisen i torskefiskeriene. Forbundet vil følge opp saken videre.

3 Deltakerloven

Fiskebåtredernes Forbund avgav den 21. august følgende høringsuttalelse til et høringsnotat fra Fiskeri- og kystdepartementet om etterkontroll av deltakerloven:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsnotat av 8. mai 2009 om etterkontroll av deltakerloven. I høringsnotatet foreslås det endringer i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven), lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske (fiskeriforbudsloven) og lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressursloven) mv. Høringsfristen er 24. august 2009.

Fiskeri- og kystdepartementet mener at det på grunn av den tiden som er gått siden deltakerloven ble vedtatt i 1999, nå er behov for en etterkontroll av loven. En slik etterkontroll innebærer en gjennomgang av hele loven med sikte på en oppdatering og utvikling av regelverket. Departementet presiserer at formålet med etterkontrollen i første rekke er å kontrollere om regelverket virker etter sin hensikt, og sørge for nødvendige forbedringer dersom dette ikke er tilfellet.

Fiskebåtredernes Forbund vil nedenfor kommentere departementets forslag til endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven og havressursloven. For forståelsens skyld har forbundet funnet det nødvendig å referere betydelige deler av departementets drøftinger.

Krav om nasjonalitet for ervervstillatelse

Deltakerlovens § 5 stiller et krav om nasjonalitet for at en fartøyeier skal kunne få ervervstillatelse for et fartøy til å drive ervervsmessig fiske og fangst. Bare norske statsborgere og personer likestilt med norske statsborgere kan få slik ervervstillatelse. Hvem som er likestilt med norske statsborgere fremgår av fiskeriforbudsloven § 2 første og annet ledd. Hovedregelen innebærer at alle personer som er bosatt i Norge er likestilt med norske statsborgere. For utlendinger bosatt i Norge kommer det i tillegg en reell begrensning at deltakerlovens virkeområde er snevrere for disse enn for norske statsborgere. Dette innebærer i praksis at utlendinger bosatt i Norge normalt ikke kan få ervervstillatelse for fartøy med en største lengde på 15 meter eller mer.

Departementet mener at behovet for mer tilgjengelige regler tilsier at definisjonen av hvem som oppfyller nasjonalitetskravet framgår direkte av deltakerloven, og ikke bare gjennom en henvisning til fiskeriforbudsloven. Videre mener departementet at sammenhengen i regelverket blir tydeligere dersom det framgår av deltakerloven § 5 at utlendinger bosatt i Norge bare kan få ervervstillatelse for fartøy med største lengde mindre enn 15 meter.

Departementet foreslår konkret at bestemmelsene i fiskeriforbudsloven § 2 første ledd tas inn i deltakerloven § 5 som en del av nasjonalitetskravet, dog med den presisering at utlendinger bosatt i Norge bare kan få ervervstillatelse for fartøy med største lengde mindre enn 15 meter. Departementet foreslår videre at angivelsen i sjøloven § 1 første ledd nr. 2 og 3 av hvilke kommandittelskap, partrederi mv. som er å anse som norske, gjengis i deltakerloven § 5.

Fiskebåtredernes Forbund har ingen sterke innvendinger til departementets forslag til endringer, som mer er av redaksjonell karakter enn materiell.

Fiskebåtrederne Forbund vil imidlertid stille spørsmål ved hvorfor utlendinger som er bosatt i Norge, og som blir definert som likestilt med norske statsborgere, har lov til å eie fiskefartøyer under 15 meter største lengde, men ikke over denne størrelsen. Forbundet mener at det kan være grunnlag for en prinsipiell drøfting av hvorfor det skal være slik. I utgangspunktet har Fiskebåtrederne Forbund et restriktivt syn på utlendingers adgang til å eie norske fiskefartøyer, men mener samtidig at det virker unaturlig å sette en størrelsesgrense i dette regelverket.

Krav om bosted for mannskap og fartøyfører

Fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd inneholder et krav om at minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne på et fartøy, samt fartøyføreren, skal være bosatt i en norsk kystkommune eller nabokommune til kystkommune dersom fartøyet skal kunne fiske i territorialfarvannet. Tilsvarende krav gjelder i Norges økonomiske sone samt fiskerisonen ved Jan Mayen. Fiskeforbudet gjelder imidlertid ikke i fiskevernsonen og territorialfarvannet ved Svalbard.

Departementet mener at kravet om norsk bosted for fartøyets mannskap naturlig hører hjemme som en del av nasjonalitetskravet i deltakerloven § 5. Det vises særlig til at det er deltakerloven som regulerer vilkårene for deltakelse i fiske med norske fartøy.

Fiskebåtrederne Forbund er enig i at bostedskravet hører mer naturlig hjemme i deltakerloven enn i fiskeriforbudsloven. Dersom flyttingen imidlertid automatisk innebærer en utilsiktet utviding av virkeområdet for denne bestemmelsen, går forbundet imot en slik flytting, jfr kommentarene nedenfor.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at deltakerloven har et videre geografisk virkeområde enn fiskeriforbudsloven og soneloven hvor bostedskravet er plassert. Deltakerloven gjelder alle norske fartøy som driver ervervsmessig fiske, også de som fisker utenfor Norges økonomiske sone og fiskerisonen ved Jan Mayen. Virkeområdet omfatter dermed også norske fartøy i andre lands territorialfarvann eller økonomiske soner, i internasjonalt farvann, og i fiskevernsonen og territorialfarvannet ved Svalbard. Fiskeri- og kystdepartementet reiser på denne bakgrunn spørsmålet om kravet om bosted for mannskapet også bør gjelde for norske fartøy som driver fiske og fangst i disse områdene, og konkluderer med at dette vil være mest hensiktsmessig.

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår derfor at bostedskravet flyttes fra fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd til et nytt fjerde ledd i deltakerloven § 5, og gjøres gjeldende for hele deltakerlovens virkeområde, dvs. for alle norske fartøy som driver ervervsmessig fiske og fangst. Departementet foreslår imidlertid at Kongen ved forskrift kan gjøre unntak for fiske og fangst i farvann som er utenfor norsk eller annen stats nasjonale fiskerijurisdiksjon, og som er regulert av internasjonale organisasjoner eller avtaler som Norge er part i, og som gir Norge adgang til fiske og fangst. Konkret tenker departementet her på det fisket som skjer i områder regulert av CCAMLR.

Fiskebåtrederne Forbund er enig i at det er en ideell målsetting at mest mulig av mannskapet på norske fiskefartøyer er norske, eller bosatt i Norge. Forbundet innser samtidig at selv om norske fiskebåtrederne ønsker å ansette norske fiskere, så har det i økende grad vært nødvendig å benytte utenlandske fiskere om bord i fiskefartøyene. Spesielt gjelder dette i sommermånedene, da interessen fra norske fiskere til å dra på fiske kan være liten. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at når det gjelder behovet for å benytte utenlandsk arbeidskraft, skiller fiskebåtrederne seg stadig mindre fra mange andre næringer i Norge. Til det generelle bildet hører det likevel at få næringer i Norge har så lite innslag av utenlandsk arbeidskraft som fiskeflåten.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig understreke at Regjering og Storting fortsatt fører en maritim politikk som gjør det vanskelig å opprettholde målsettingen om norsk mannskap på

norske fiskefartøyer. Rett nok var økningen av fiskerfradraget et skritt i riktig retning, men fiskerfradraget kan langt fra kompensere for den betydelige subsidieringen som annen skipsfart får gjennom den særskilte rederiskatteordningen og tilskuddsordningene for sysselsetting av norske sjøfolk. Disse ordningene har i betydelig grad bidratt til å trekke norske fiskere over i annen skipsfart, både ved at de bidrar til å øke investeringstakten i de segmentene som er omfattet av ordningene, og fordi de gjør det billigere å bruke norsk arbeidskraft.

Fiskebåtredernes Forbund mener på denne bakgrunn at det både faktisk og prinsipielt blir stadig vanskeligere å akseptere at det legges begrensninger på fiskeflåten adgang til å ansette utlendinger, selv om intensjonene er aldri så gode. Fiskeflåten er opptatt av å ta sitt ansvar for å videreutvikle det maritime miljøet i Norge, og opprettholde aktiviteten og bosettingen langs kysten, men da må også fiskeflåten gis rammebetingelser som gjør det mulig å oppfylle denne målsettingen. Fiskebåtredernes Forbund mener at dersom det ikke er politisk vilje til å likestille skatte- og tilskuddsordningene for ulike skipstyper i Norge, så er det nødvendig å liberalisere adgangen til å benytte utenlandsk arbeidskraft ombord i fiskefartøyer.

Fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd inneholder som nevnt et krav om at minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne på et fartøy, samt fartøyføreren, skal være bosatt i en norsk kystkommune eller nabokommune til kystkommune dersom fartøyet skal kunne fiske i territorialfarvannet. Det er samtidig tatt inn en hjemmel for dispensasjon fra bostedskravet for fartøyførere med bosted annet sted i Norge enn kystkommune eller nabokommune, i øvrig EØS-område, eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS.

Fiskebåtredernes Forbund mener at det særskilte bostedskravet for fartøyfører bør endres. Det må være unødvendig å måtte søke dispensasjon for en norsk fartøyfører som er bosatt annet sted i Norge enn en kystkommune eller nabokommune til kystkommune. Det er også uheldig at en norsk fartøyfører som er bosatt i et annet land enn i EØS-området eller Norden er utelukket fra å kunne være fartøyfører på et norsk fiskefartøy. Fiskebåtredernes Forbund vil understreke at fiskebåtrederiene har en sterk egeninteresse i å ansette kvalifiserte fartøyførere. Forbundet mener at så lenge det dreier seg om en norsk statsborger, eller en fartøyfører som er bosatt i EØS-området eller i et land i Norden som ikke er med i EØS, så må vedkommende kunne være fartøyfører på et norsk fiskefartøy uten at det skal være nødvendig å søke dispensasjon.

Fiskebåtredernes Forbund mener samtidig at kravet om at minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne på et norsk fiskefartøy skal være bosatt i en norsk kystkommune eller nabokommune til kystkommune må endres. Forbundet frykter at denne bestemmelsen etter hvert vil gjøre det stadig vanskeligere å holde alle norske fiskefartøyer i drift. Fiskebåtredernes Forbund har erfart at det allerede i sommer har vært betydelige utfordringer for fartøyer med liten inntjening å bemanne disse i henhold til gjeldende regelverk. Forbundet mener primært at bestemmelsen bør fjernes, subsidiært vil Fiskebåtredernes Forbund foreslå at kravet reduseres til en tredjedel av mannskapet.

Dersom kravet om at en gitt andel av mannskapet skal være bosatt i en norsk kystkommune eller nabokommune til en kystkommune opprettholdes, går Fiskebåtredernes Forbund imot forslaget om å utvide virkeområdet for denne bestemmelsen. Forbundet mener at det i en situasjon der det er betydelige utfordringer med å rekruttere norske fiskere, vil være uheldig å utvide virkeområdet for bestemmelsen. Forbundet viser samtidig til at norske fartøyer kan bli chartret inn for å fiske i andre lands soner der det stilles krav om at mye av mannskapet skal være bosatt i det aktuelle landet, og dette vil kunne bli umulig med den nye bestemmelsen. Fiskebåtredernes Forbund viser også til at pågående fiskeriaktivitet i for eksempel CCAMLR, eller for den saks skyld i Svalbardsonen, NEAFC og NAFO farvann, i så fall vil kunne bli priggitt en unntaksforskrift. Dersom en flytting av bostedskravet fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven automatisk utløser en utvidelse av virkeområdet, går forbundet derfor imot denne flyttingen. Forbundet antar likevel at det vil kunne være mulig å flytte bestemmelsen til deltakerloven og beholde det gamle virkeområdet når det gjelder den aktuelle paragrafen. Dersom

kravet til andel "nordmenn" reduseres til en tredjedel, er forbundet mer tilbøyelig til å akseptere en utvidelse av virkeområdet i tråd med departementets forslag.

Krav om aktiv fisker som majoritetseier med faktisk kontroll

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at en fiskereid flåte er et bærende prinsipp i norsk fiskeripolitikk, og at dette prinsippet er nedfelt i deltakerloven § 6. Bestemmelsens første ledd setter som vilkår for ervervstillatelse at fartøyeier har drevet ervervsmessig fiske på eller med norsk fartøy i minst tre av de siste fem år og fortsatt er knyttet til fiske- og fangststyrket (aktivitetskravet). Kravet om at fisket må ha vært på eller med norsk fiskefartøy innebærer at aktivitetskravet kan oppfylles både ved å delta i arbeidet om bord på fartøy, eller ved å drive fiskebåtrederi fra land. Personer som oppfyller aktivitetskravet ved virksomhet fra land betegnes gjerne som "administrerende reder". Fiskeri- og kystdepartementet viser til at hvorvidt en person oppfyller aktivitetskravet ved slik virksomhet blir avgjort etter en konkret vurdering, hvor det legges vekt på den enkelte eiers nærhet til driften av fartøyet og utøvelsen av fiske. Det er et krav at vedkommendes hovedaktivitet er drift av fiskebåtrederi.

For foretak som søker ervervstillatelse, oppstilles krav om majoritetseierskap av aktive fiskere, jf. deltakerloven § 6 annet ledd. Majoritetskravet innebærer at selskaper og sammenslutninger bare kan gis ervervstillatelse dersom personer som oppfyller aktivitetskravet innehar mer enn 50 % av eierinteressene. Videre stilles det krav om at majoritetseier også faktisk har tilsvarende kontroll over virksomheten.

Fiskeri- og kystdepartementet skriver at det for forvaltningen sjelden er problematisk å vurdere om enkeltpersoner eller enmannsforetak fyller aktivitetskravet i § 6 første og annet ledd. Når det gjelder foretak som består av flere eiere, for eksempel aksjonærer, kan det imidlertid i enkelte tilfeller være usikkert om majoritetseier som er aktiv fisker, faktisk har kontroll over virksomheten. I slike tilfeller er det avgjørende for forvaltningen å finne ut om eierforholdet er reelt eller proforma. Dersom eierskapet er reelt, vil det også være et spørsmål om majoritetseier har tilsvarende kontroll over selskapet.

Fiskerimyndighetene har utarbeidet instruks og retningslinjer for hvordan man kan kontrollere om de vilkår loven stiller er oppfylt. I de tilfellene hvor fiskerimyndighetene er i tvil om eierskapet er reelt, blir det bedt om nærmere dokumentasjon, for eksempel framleggelse av aksjonæravtaler og vedtekter, eller det kreves at partene underskriver en erklæring om at de opplyste forhold også er de reelle. Departementet peker på at det likevel kan forekomme underhåndsavtaler der fiskeren frasier seg den reelle styringsretten. Slike avtaler kan det være en utfordring for forvaltningen å avdekke. Av slike grunner, og fordi et mindretall på mellom 33 % og 49 % kan begrense flertallets styringsmuligheter i selskapet, viser departementet til at det har vært reist spørsmål ved om det bør kreves et kvalifisert flertall av aktive fiskere for å få ervervstillatelse. Departementet konkluderer med at lovens prinsipper og formål bør kunne oppnås uten å forhøye dagens krav om at aktive fiskere må eie mer enn 50 % av et selskap eller en sammenslutning for å få ervervstillatelse.

I Soria Moria erklæringen er det slått fast at Regjeringen er opptatt av å beholde en variert eierstruktur i fiskeflåten, og at det er viktig å ta vare på lokalt forankrede selskaper.

Fiskebåtredermes Forbund konstaterer imidlertid at Fiskeri- og kystdepartementet gjennom flere år har ført en politikk som delvis har uthulet målsettingen om en fiskereid flåte, med utstrakt bruk av dispensasjoner fra hovedregelen og bruk av leveringsplikt. Det har blitt færre fiskereide fartøy, færre enbåtsrederier og større enheter. Hvorvidt dagens deltakerlov har bidratt til denne utviklingen, eller hindret en enda sterkere konsentrasjon, er det ikke lett å gi et entydig svar på. Den generelle utviklingen går ubønnhørlig mot færre og større enheter.

Fiskebåtredermes Forbund registrerer at med de verdier som er knyttet til et moderne fiskefartøy med kvoterettigheter, så opplever stadig flere familierederier betydelige utfordringer når

det gjelder å videreføre driften i familien. Spesielt oppstår det store utfordringer knyttet til generasjonsskifter. Forbundet ser samtidig at det som fremstår som en god løsning for enkelte rederier, ikke vil være det for andre rederier.

Fiskebåtrederernes Forbund mener at dersom det fortsatt skal være en målsetting å stimulere til en fiskereid fiskeflåte, så er det nødvendig med en grundig gjennomgang av dagens eierskapsbestemmelser i deltakerloven. Fiskebåtrederernes Forbund konstaterer at det synes like nærliggende å diskutere en liberalisering av deltakerlovens bestemmelser om eierskap, som en innstramming.

Fiskebåtrederernes Forbund vil oppfordre Fiskeri- og kystdepartementet til å ta initiativ til en ny og bred gjennomgang av deltakerlovens bestemmelser om eierskap til fiskefartøy.

Distriktsmessige hensyn som avslagsgrunn

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at deltakerloven § 7 første ledd bokstav a åpner for at søknad om ervervstillatelse kan avslås selv om vilkårene for øvrig er oppfylt, dersom innvilgelse ikke er ønskelig ut fra hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling, hensyn til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. Tilsvarende gjelder for spesielle tillatelser (konsesjoner), jf. deltakerloven § 12. Departementet viser til at bestemmelsen åpner for at det kan tas ulike politiske hensyn ved behandling av søknader om ervervstillatelse og konsesjon, uavhengig av lovens alminnelige vilkår for deltakelse i fisket, og den gir rom for en vid skjønnsutøvelse. Fiskeri- og kystdepartementet viser samtidig til at det er utarbeidet instruks for når denne bestemmelsen bør/skal benyttes som avslagsgrunn, og det har utviklet seg en praksis knyttet opp mot dette.

Fiskeri- og kystdepartementet viser konkret til at distriktsmessige hensyn i praksis alltid har vært vektlagt ved vurderingen av om ervervstillatelse og torsketrålkonsesjon eller ringnotkonsesjon skal innvilges. I samsvar med instruks fra departementet har salg av fartøy med slike konsesjoner fra Nord-Norge til Sør-Norge normalt blitt avslått under henvisning til hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling. Departementet viser til at en har lagt vekt på at et nordnorsk eierskap til slike havfiskefartøy vil kunne sikre råstofftilførselen til foredlingsanlegg i landsdelen, bidra til å opprettholde fiskerimiljø og skape aktivitet for utstyrleverandører mv. Departementet viser ellers til at når det gjelder konvensjonelle havfiskefartøy og kystfartøy med adgang til å delta i lukket gruppe i det konvensjonelle fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N, er salg over fylkesgrense mv. regulert i andre bestemmelser.

Fiskeri- og kystdepartementet kommenterer også at den foreliggende praksis gjelder salg av fartøy fra Nord-Norge til Sør-Norge, og viser samtidig til en avgjørelse i april 2008 vedrørende salg av en nordnorsk torsketråler, der departementet la til grunn at så lenge nordnorske eierinteresser er i majoritet i det selskapet som ønsker å kjøpe, skal ikke ervervstillatelse avslås selv om det finnes en søker med enda større nordnorsk eierandel. Likeledes har departementet lagt til grunn at det ikke er tjenlig å foreta en prioritering av ulike nordnorske selskaper avhengig av hvor i Nord-Norge de er hjemmehørende ut fra hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling.

Fiskeri- og kystdepartementet reiser i høringsnotatet spørsmål ved om bestemmelsen i deltakerloven § 7 første ledd bokstav a i for stor grad åpner for avslag i saker hvor lovens vilkår ellers er oppfylt, og at bestemmelsens svært skjønsmessige karakter skaper unødig usikkerhet for næringsaktørene. Departementet mener derfor at det bør innføres en hjemmel til å fastsette forskrift som nærmere angir hva som skal kunne begrunne et avslag, og da fortrinnsvis når distriktsmessige hensyn kan begrunne avslag. Fiskeri- og kystdepartementet skriver at en slik forskrift vil komme i tillegg til de relativt vide rammene for avslag som følger direkte av loven, og den vil således kunne utformes slik at den til en viss grad innskrenker anvendelsen av dispensasjonsbestemmelsen i forhold til lovens ordlyd. Departementet presiserer at det vil

være naturlig å regelfeste den restriktive forvaltningspraksis vedrørende salg av fartøy med torsketrål- og ringnotkonsesjon fra Nord-Norge til Sør-Norge.

Fiskeri- og kystdepartementet viser også til at enkelte fartøy med torsketrålkonsesjon har bakenforliggende sømorske eiere, mens rederiet som står som den direkte eier, er hjemmehørende i Nord-Norge og fartøyet registrert i Nord-Norge. Departementet mener at et generelt forbud mot salg av nordnorske fartøy med torsketrålkonsesjon til sømorske eiere, vil også omfatte fartøy hvor eierskapet er organisert slik. Dersom et foretak kjøper en fiskeindustribedrift etablert i Nord-Norge som også eier torsketrålere, der trålerne er eiet av fiskeindustribedriften og knyttet til denne med leveringsvilkår, omfattes dette ikke av forbudet mot salg fra nord til sør. Dette gjelder likevel bare når salget omfatter så vel fartøy som industrivirksomhet hvor fartøyet skal levere.

Når det gjelder salg av konvensjonelle havfiskefartøy og kystfiskefartøy med deltakeradgang, er dette som tidligere nevnt regulert i deltakerforskriften. Departementet viser til at det i helt spesielle tilfeller kan foreligge gode grunner til å fravike hovedprinsippet om ikke å tillate salg av fiskefartøy fra Nord-Norge til Sør-Norge. En absolutt regel vil hindre at det kan vektlegges. Departementet mener derfor at en forskrift bør inneholde en unntaksregel som gir mulighet for å akseptere salg når helt spesielle grunner tilsier det. Det skal i slike tilfeller vektlegges at et salg vil bidra positivt for nordnorske interesser og nordnorsk fiskerinæring.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det tas inn en bestemmelse i deltakerloven § 7 første ledd bokstav a som åpner for at det kan gis forskrift med nærmere regler om når ervervstillatelse kan avslås ut fra hensynet til fiskeflåten distriktsmessige fordeling, hensyn til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. Tilsvarende vil gjelde for spesielle tillatelser gjennom henvisningen fra lovens § 12.

Fiskebåteredernes Forbund er generelt negativ til Fiskeri- og kystdepartementets distriktpolitiske prioriteringer gjennom flere 10 år. Forbundet er slett ikke sikker på at politikken har gitt resultater som ønsket, og ofte kan det være de aktørene som ønskes tilgodesett som har blitt taperne. Departementets praksis medfører blant annet at nord-norske fiskebåterederi vanskelig kan konkurrere med kjøp av sør-norske fartøy, fordi markedet og dermed pantessikkerheten svekkes om fartøyet flyttes fra Sør-Norge til Nord-Norge. Fiskebåteredernes Forbund vil samtidig vise til at det har skjedd en sterk knoppskyting til annen virksomhet i sterke fiskerimiljøer i Sør-Norge, mens dette har vært omtrent fraværende i Nord-Norge. Forbundet tror at mye av årsaken til dette kan være den sterke politiske styringen av fiskebåterederiene i Nord-Norge, blant annet gjennom leveringsplikten.

Fiskebåteredernes Forbund er generelt kritisk til politisk styring av nasjonalt eierskap til fiskefartøy, og mener at de enkelte aktørene må behandles likt uansett hvor de kommer fra i landet. Forbundet har forståelse for at det finnes sårbare fiskerisamfunn i Nord-Norge, men vil også understreke at det er mange sårbare fiskerimiljøer i Sør-Norge. Forbundet kan derfor ikke akseptere en fiskeripolitikk som innebærer at sør-norske rederier er utelukket fra å kjøpe nord-norske torsketrålere og ringnotfartøyer, eller omvendt.

Fiskebåteredernes Forbund mener uansett at en distriktpolitisk styring av eierskapet til fiskerettighetene må ta utgangspunkt i hvordan kvoterettighetene er fordelt i dag, og hva som oppfattes som en politisk rimelig fordeling av rettighetene. Dette har Fiskeri- og kystdepartementet aldri forsøkt å gi noe klart svar på. Det kan for eksempel være vanskelig å finne noen fiskeripolitisk linje i at det skal være enklere å selge konvensjonelle havfiskefartøyer fra Nord-Norge til Sør-Norge, enn en torsketråler.

Fiskebåteredernes Forbund mener at i den grad Fiskeri- og kystdepartementet vil opprettholde dagens politiske styring av tildelingen av ervervstillatelser til fiskefartøyer, er nødvendig å utfordre departementet til å gi uttrykk for hva departementet mener er en rimelig geografisk fordeling av fiskerettighetene i Norge. Når dette er avklart, må eventuelt den politiske styringen

av eierskapet til fiskerettighetene legges opp i forhold til denne målsettingen, og ikke overlates til en så tilfeldig og diskriminerende behandling som det næringen har vært vitne til de siste årene.

Fiskebåtrederne Forbund deler Fiskeri- og kystdepartementets vurdering av at dagens bestemmelse i deltakerloven i for stor grad åpner for avslag i saker hvor lovens vilkår ellers er oppfylt, og at bestemmelsens svært skjønsmessige karakter skaper unødig usikkerhet for næringsaktørene. Forbundet er derfor enig i at det kan være fornuftig å fastsette forskrift som nærmere angir hva som skal kunne begrunne et avslag, og da fortrinnsvis når distriktsmessige hensyn kan begrunne avslag. Fiskebåtrederne Forbund ser det imidlertid ikke som noe fremskritt dersom Fiskeri- og kystdepartementet legger opp til å forskriftfastsette dagens restriktive praksis med hensyn til salg av fartøy med torsketrål- og ringnotkonsesjon fra Nord-Norge til Sør-Norge. Hvis det er dette som er departementets intensjon, så mener forbundet at departementet like gjerne kan avstå fra å fastsette en forskrift.

Støtte til kondemnering som avslagsgrunn

Deltakerloven § 7 første ledd bokstav b inneholder en bestemmelse hvor det framgår at ervervstillatelse kan avslås dersom fartøyets tidligere eier er tildelt statlig støtte for fartøyet for å redusere fangstkapasiteten i flåten. Departementet foreslår å videreføre denne bestemmelsen, selv om departementet ikke oppfatter bestemmelsen som nødvendig for å kunne avslå ervervstillatelse. Departementet mener videre at ordlyden for oversiktens skyld bør utvides til også å gjelde andre strukturordninger som gjelder eller har gjeldt. Departementet foreslår etter dette at deltakerloven § 7 første ledd bokstav b endres ved at det tas med et tillegg om at ervervstillatelse også kan avslås dersom fartøyet tidligere er tatt ut av fisket i medhold av en kondemnerings- eller strukturordning som har til formål å tilpasse fartøymassen til ressursgrunnlaget.

Fiskebåtrederne Forbund støtter departementets forslag.

Banker og andre kredittinstitusjoner med utenlandske eiere

Deltakerloven § 7 tredje ledd gir Kongen myndighet til å gi forskrift med nærmere bestemmelser om tildeling av ervervstillatelse ved tvangssalg og konkurs. I medhold av denne bestemmelsen har Kongen fastsatt forskrift 28. september 2007 nr. 1091 om behandling av fisketillatelser ved konkurs, tvangssalg mv. Med fisketillatelser forstås ervervstillatelser, spesielle tillatelser (konsesjoner) og deltakeradganger gitt i medhold av deltakerloven og tilhørende regelverk. Forskriften åpner bl.a. for at banker og andre kredittinstitusjoner i enkelte tilfeller midlertidig kan overta fartøyets fisketillatelser i forbindelse med tvangssalg og konkurs. Disse forskriftsbestemmelsene innebærer formelt sett et unntak fra aktivitetskravet i deltakerloven § 6.

Utviklingen mot at stadig flere utenlandske selskaper driver finansieringsvirksomhet i Norge, tilsier etter departementets mening at loven bør gi klarere uttrykk for at nasjonalitetskravet i deltakerloven § 5 ikke er til hinder for at disse midlertidig kan overta fiskefartøy med tilhørende fisketillatelser i forbindelse med konkurs og tvangssalg. Fiskeri- og kystdepartementet foreslår derfor at det i deltakerloven § 7 tredje ledd tas inn en setning hvor det heter at alle foretak som er omfattet av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 1-4 første ledd, og som har rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, skal ha samme rett til ervervstillatelse ved tvangssalg og konkurs, uten hensyn til nasjonalitetskravet i loven § 5. Endringsforslaget er ikke ment å ha materiell betydning.

Fiskebåtrederne Forbund har ingen innvendinger til forslaget.

Tilbakekall av ervervstillatelse, § 11

Deltakerloven § 11 inneholder bestemmelser om tilbakekall av ervervstillatelse. Bestemmelsene får tilsvarende anvendelse for spesielle tillatelser, jf. § 18. De ulike forholdene som gir grunnlag for tilbakekall kan deles i to, henholdsvis tilfeller hvor ervervstillatelse skal tilbakekalles, omtalt i § 11 første ledd, og tilfeller hvor ervervstillatelse kan tilbakekalles, omtalt i § 11 annet ledd. Det følger av § 11 første ledd bokstav a at ervervstillatelse skal tilbakekalles dersom fartøyeieren ikke lenger fyller vilkårene i lovens § 5. Dette innebærer at ervervstillatelse alltid skal tilbakekalles dersom fartøyeier ikke lenger fyller nasjonalitetskravet, for eksempel hvis et fiskebåtrederi overtas av utenlandske eiere.

I forbindelse med flytting av bostedskravet fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven § 5, mener departementet at det er naturlig å reise spørsmål om brudd på kravet om bosted for mannskap og fartøyfører automatisk skal medføre tilbakekall av ervervstillatelse, eller om det skal være opp til forvaltningens skjønn innenfor rammen av de tilfellene som er nevnt i § 11 annet ledd. Departementet kan ikke se noe sterkt behov for å innføre et absolutt krav om tilbakekall av ervervstillatelse ved brudd på bestemmelsene om bosted for mannskap og fartøyfører og mener det vil være tilstrekkelig at ev. tilbakekall er opp til forvaltningens skjønn innenfor rammen av § 11 annet ledd. Departementet mener blant annet at det kan tenkes tilfeller der brudd på bostedsbestemmelsen er av en slik karakter at tilbakekall av ervervstillatelse kan framstå som urimelig strengt, for eksempel hvis det dreier seg om en overskridelse av kort varighet og hvor i underkant av 50 % av mannskapet oppfyller bostedskravet. Departementet mener at det på denne bakgrunn bør være tilstrekkelig at tilbakekall som følge av brudd på bostedskravet vurderes i henhold til "kan-bestemmelsene" i § 11 annet ledd.

For å tydeliggjøre at brudd på bostedskravet fortsatt ikke automatisk skal medføre tilbakekall av ervervstillatelse, foreslår Fiskeri- og kystdepartementet at tilbakekallbestemmelsen i § 11 første ledd bokstav a endres slik at den uttrykkelig bare viser til lovens § 5 første til tredje ledd som gjelder nasjonalitetskravet, og ikke til fjerde ledd som gjelder bostedskravet.

Fiskebåtredernes Forbund vil vise til at forbundet tidligere i høringsnotatet gikk imot å flytte bostedskravet fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven dersom det automatisk innebar en utvidelse av virkeområdet. Skepsisen til en slik flytting blir ikke mindre dersom departementet legger opp til at et brudd på bostedskravet kan utløse tilbakekall av ervervstillatelse.

Fiskebåtredernes Forbund mener generelt at tilbakekall av ervervstillatelse bare unntaksvis må benyttes, og utelukkende ved gjentatt grove overtredelser av regelverket. Forbundet mener ikke at en overtredelse av bostedskravet innebærer en slik alvorlig overtredelse, og spesielt ikke i tilfeller der en slik omgåelse har vært nødvendig for å få fartøyet i fiske som følge av mangel på norsk bosatt arbeidskraft. Det følger av dette at Fiskebåtredernes Forbund mener at et brudd på bostedskravet ikke alene kan utløse et absolutt krav om tilbakekall av ervervstillatelse.

Krav om spesiell tillatelse til enkelte former for fiske og fangst, § 12

Deltakerloven § 12 stiller krav om spesiell tillatelse (konsesjon) til enkelte former for fiske og fangst. Kravet kommer i tillegg til kravet om ervervstillatelse etter § 4, som gjelder alle former for ervervsmessig fiske og fangst. Hovedformålet med kravet om spesiell tillatelse er å kontrollere og begrense deltakelsen i de aktuelle fiskeriene.

Fiskeri- og kystdepartementet mener at det for tiden er lite aktuelt å opprette flere konsesjonsordninger enn de som allerede finnes. Det er således ikke behov for å stille krav i loven om spesiell tillatelse for andre fiskerier enn de som allerede er omtalt i § 12 første ledd. Departementet viser ellers til at det finnes en åpning i lovens § 12 annet ledd for å innføre konsesjonsordninger i andre fiskerier enn de som er nevnt i loven dersom det skulle oppstå behov.

Når det gjelder hval- og selfangst, som er omfattet av lovkravet om spesiell tillatelse, viser Fiskeri- og kystdepartementet til at det ikke er innført noen konsesjonsordninger i tradisjonell forstand. En opererer i stedet med en form for årlige tillatelser som minner om de årlige adgangsbegrensninger etter loven § 21, men som formelt sett oppfyller kravet om konsesjon. Departementet legger til grunn at det for tiden ikke er aktuelt å innføre noen konsesjonsordning i tradisjonell forstand for hval- og selfangst. Lovkravet om spesiell tillatelse er derfor lite i samsvar med den faktiske situasjonen. Departementet foreslår derfor at loven endres slik at den heretter ikke stiller krav om spesiell tillatelse for å drive fangst av hval eller sel. Fiskebåtrederne Forbund støtter dette forslaget.

Departementet finner videre grunn til å stille spørsmål ved om det er bruken av ulike redskapstyper som bør være avgjørende for når lovens krav om spesiell tillatelse kommer til anvendelse. Loven stiller i dag krav om spesiell tillatelse for bruk av tre typer redskaper: trål, reketrål og ringnot. Historisk sett har dette bidratt til at de ulike konsesjonsgruppene er inndelt etter redskapstyper, og etter hvert også etter fiskeslag. Departementet er av den oppfatning at lovens ordlyd bidrar til å låse forvaltningens utforming av de enkelte konsesjonsgruppene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det gjøres endringer i loven slik at kravet om spesiell tillatelse ikke lenger knyttes opp mot redskapstyper, men heller mer generelt mot havfiskeflåten som sådan. Departementets forslag innebærer at begrepet "havfiskefartøy" blir introdusert i lovens ordlyd. Forslaget vil gi forvaltningen større fleksibilitet med hensyn til utformingen av konsesjonsgruppene, samtidig som lovens ordlyd bedre vil reflektere at det er havfiskeflåten som fiske, og i mindre grad redskapsbruken, som det er behov for å undergi en konsesjonsordning. Departementet understreker at forslaget ikke på noen måte vil være til hinder for at gjeldende konsesjonsordninger, herunder gruppeinndelinger, videreføres slik som de er.

Departementet ser det ikke som hensiktsmessig at loven definerer begrepet "havfiskefartøy" nærmere. Den naturlige forståelsen av begrepet vil kunne endre seg i tråd med utviklingen i næringen. Forvaltningen bør derfor ha en viss frihet til å justere rekkevidden av begrepet og derigjennom også bestemme hvor grensen mellom havfiskeflåten og kystfiskeflåten bør trekkes. Ved tolkningen av begrepet er det etter departementets oppfatning nødvendig å se hen til både størrelse på fartøyet og driftsmønster, foruten hvilke fartøygrupper som til enhver tid måtte være omfattet av konsesjonsforskriften. Forståelsen av begrepet "havfiskefartøy" vil således etter departementets mening ha en dynamisk karakter.

Departementets forslag innebærer videre at kravet om konsesjon vil gjelde alle havfiskefartøy uavhengig av hvilke redskap de bruker. Således vil også den konvensjonelle havfiskeflåten, som i dag er underlagt adgangsreguleringer i medhold av lovens § 21, i henhold til forslaget være underlagt konsesjonskravet. Departementet finner det ikke problematisk å utvide lovkravet om konsesjon på denne måten da en uansett har mulighet til unnta den konvensjonelle havfiskeflåten fra konsesjonskravet i medhold av § 14, og derigjennom videreføre ordningen med årlige deltakeradganger i medhold av § 21 for denne gruppen.

Departementet foreslår videre å oppheve kravet i § 12 tredje ledd siste punktum om at det skal legges vekt på fiskets betydning for råstofftilførselen til et bestemt distrikt når Kongen fastsetter nærmere regler for tildeling av spesielle tillatelser.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at fiskeflåten i økende grad blir stilt overfor krav om å redusere utslippene av skadelige miljøgasser. Det viktigste tiltaket for å møte denne utfordringen er reduksjon av bunkersforbruket i fiskeflåten. Forbundet viser i denne forbindelse til at Fiskeri- og kystdepartementet har en arbeidsgruppe i arbeid for å evaluere tiltak som kan redusere bunkersforbruket i fiskeflåten. Et av forslagene som er spilt inn fra forbundets side er adgang til friere redskapsvalg.

Fiskebåtredernes Forbund mener at det i utgangspunktet ikke bør være noe i veien for at pelagiske trålere kan benytte not for å fiske sine kvoter, eller at ringnotfartøyer på generelt grunnlag får benytte trål. Forbundet mener at det i utgangspunktet heller ikke bør være noe i veien for at trålere kan få benytte konvensjonelle redskaper, eller at konvensjonelle fartøyer bør kunne benytte trål. Forbundet viser til at de ulike redskapstypene har sine fortrinn, og at dette kan variere fra fiskeri til fiskeri, og mellom ulike tider av året.

Fiskebåtredernes Forbund ser endringsforslaget fra Fiskeri- og kystdepartementet som et ledd i arbeidet med å legge til rette for større fleksibilitet i redskapsbruken i fremtiden. Forbundet støtter derfor forslaget, men vil samtidig advare mot at spørsmålet om fleksibilitet i bruken av redskap gjøres til et fiskeripolitisk redskap. Fiskebåtredernes Forbund forutsetter samtidig at spørsmålet om friere redskapsvalg ikke rokker ved kvotestabiliteten mellom de enkelte fartøysgruppene eller fartøyene.

Fiskebåtredernes Forbund har merket seg at endringsforslaget i seg selv ikke trenger å innebære noen realitetsendring i forhold til dagens situasjon, og antar at departementet vil rådføre seg med næringen i disse spørsmålene.

Årlige adgangsvilkår i enkelte fiskerier, § 21

Deltakerloven § 21 gir departementet adgang til for ett år av gangen å fastsette begrensninger i deltakelsen i fiskerier hvor det ikke kreves spesiell tillatelse (konsesjon). Ordningen med årlige adgangsbegrensninger er således primært aktuell for kystfiskeflåten, men gjelder også for den konvensjonelle havfiskeflåten. Adgangsbegrensningen kan etter loven gjelde alt fiske etter bestemte fiskeslag, eller avgrenses til bestemte fartøystørrelser, fiske med enkelte redskap, bestemte geografiske områder eller bestemte tidsrom. Loven nevner noen kriterier som kan nyttes for å skille mellom de som gis adgang og de som ikke gis adgang, men loven er ikke uttømmende når det gjelder hvilke krav som kan stilles. I praksis har et krav om tidligere deltakelse i vedkommende fiske vært det viktigste kravet. Deltakervilkårene stiller ellers gjerne krav om registrering av fartøyet i merkeregisteret og krav om registrering av eier og/eller hovedsmann i fiskermanntallet. Gjennom adgangsbegrensninger kan en definere en gruppe som får adgang til å delta, og utelukke alle andre. Et annet alternativ er at forskriften definerer ulike grupper, hvor det i en gruppe kan være strenge vilkår for å delta, mens det for en annen gruppe er tilstrekkelig for å delta at fartøyet er merkeregistrert og fartøyeier registrert i fiskermanntallet. Sistnevnte alternativ benyttes mye, og gruppene betegnes gjerne som henholdsvis lukket og åpen gruppe.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at adgangsbegrensninger har vært i bruk lenge, men at det først var med adgangsbegrensningen av torskefisket nord for 62 grader nord i 1990 at dette ble et virkemiddel for en større fartøymasse. I 2008 er antallet adgangsbegrensninger økt til 10 fiskerier. Blant disse 10 fiskeriene finner vi alle de kommersielt viktige fiskeriene i kystfiskeflåten. I tillegg er den konvensjonelle havfiskeflåtens fiske etter torsk, hyse, sei, brosme, lange, blåkkeite, uer og steinbit adgangsregulert.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at hovedformålet med de årlige begrensningene i deltakelsen er å hindre kapasitetsoppbygging i de aktuelle fiskeriene, og sammen med strukturordningene tilpasse fiskeflåtens fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for derigjennom å legge til rette for lønnsomhet og verdiskapning i næringen. I og med at de årlige begrensningene med tiden har utviklet seg til å omfatte en rekke viktige fiskerier, og i hovedsak videreføres år for år, har de blitt et meget sentralt virkemiddel i norsk fiskeripolitikk. Fiskeri- og kystdepartementet mener at det på denne bakgrunn er lite aktuelt å avvike lovens ordning med adgangsbegrensninger, og heller ikke å foreta betydelige lempninger i adgangsvilkårene.

Fiskeri- og kystdepartementet reiser så spørsmålet om det bør åpnes for at adgangsvilkårene kan gis med lengre varighet enn bare ett år om gangen. I forarbeidene er nevnt som en mulighet å innføre konsesjonsordninger uten forhåndsfastsatt tidsbegrensning. En annen mulighet er

å fortsette med dagens adgangsbegrensninger, men la dem gjelde for mer enn ett år om gangen. Departementet viser til at fastsettelse av adgangsvilkårene for ett år om gangen kan skape en viss dynamikk i adgangsbegrensningene, ved at forvaltningen har en oppfordring til årlig å gjennomgå vilkårene og eventuelt justere dem hvis behov gjør seg gjeldende. Dette poenget bør imidlertid ikke overvurderes da adgangsvilkårene i hovedsak videreføres fra år til år.

Behovet for årlige fastsettelser av ny deltakerforskrift reduseres også av at forvaltningen står fritt til å gjøre endringer i adgangsbegrensningene når det måtte oppstå behov, både ved årsskiftet og i løpet av kalenderåret. Departementet mener at generelle endringer i adgangsvilkårene bør gjennomføres i egne prosesser med ordinære høringer. Slik vil endringene ikke bli "skjult" i en årvisst og mer rutinepreget høring, men man vil tvert i mot sikre en reell vurdering av det aktuelle forslaget. Departementet mener dessuten at lengre varighet for deltakeradgangene vil innebære en administrativ forenkling, idet man vil unngå å måtte fastsette en adgangsforskrift hvert år. Videre vil det sikre en større grad av forutberegnelighet, både for næringsaktørene og for finansieringsinstitusjonene. Usikkerhet rundt årlige fastsettelser av deltakerforskriften er lite ønskelig når det gjelder investeringer i den størrelsesorden som ofte er nødvendig i deler av kystfiskeflåten.

Fiskeri- og kystdepartementet konstaterer at det er mange fordeler ved å åpne for at deltakeradgangene gis lengre varighet enn ett år. På den annen side viser departementet til at det likevel vil være mulig å ivareta behovene for stabile rammevilkår for næringen, og for at større endringer gjennomføres i egne prosesser med ordinære høringer, innenfor rammene av årlige deltakeradgangene. Fiskeri- og kystdepartementet konkluderer med at det alt i alt ikke synes å være behov for å gjøre endringer i deltakerlovens bestemmelse om årlige adgangsbegrensninger.

Fiskebåtrederne Forbund mener at departementets konklusjon i dette spørsmålet i liten grad reflekteres i drøftelsen som Fiskeri- og kystdepartementet har foretatt når det gjelder dette spørsmålet, og som det er redegjort for overfor. Forbundet mener at dagens årlige høringer av deltakeradgangene har utviklet seg til en rutinemessig høring uten innhold, og vil foreslå at deltakeradgangene gis med lengre varighet enn 1 år. Fiskebåtrederne Forbund mener at det som et minimum vil være tilstrekkelig å behandle deltakeradgangene hvert tredje år.

Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, §§ 28 og 29

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår at deltakerlovens bestemmelser om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt endres slik at de hovedsakelig blir overensstemmende med havressurslovens tilsvarende bestemmelser, og slik at mulkt og gebyr kan kreves inn gjennom salgslag ved motregning i fangstoppgjør.

Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at fangstverdien tilhører redøret og mannskapet i fellesskap, og at redøret ikke har rett til å forføye over den delen av fangstverdien som tilhører mannskapet. Forbundet mener derfor at tvangsmulkt og overtredelsesgebyr bør innkreves på ordinært måte, og ikke gjennom salgslagene i forbindelse med førstehåndsomsetningen.

Straffebestemmelsene i deltakerloven

I gjeldende deltakerlov er skyldkravet for straff forsett eller uaktsomhet, mens strafferammen er bøter, eventuelt bøter og/eller fengselstraff i seks måneder ved skjerpede omstendigheter. Departementet mener at det er gode grunner for å videreføre deltakerlovens bestemmelse om at både forsett og uaktsomhet er straffbart.

Fiskebåtrederne Forbund mener at aktsomhetskravet i fiskerilovgivningen har blitt tolket svært strengt i rettspraksis. Det har ført til at fiskere og fiskeriselskap er blitt straffet, selv om de har utvist sitt beste skjønn og opptrådt profesjonelt i forbindelse med utøvelsen av fisket. Forbundet er derfor kritisk til at dagens aktsomhetskrav opprettholdes, ettersom aktsomhets-

kravet langt på vei medfører et objektivt ansvar. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor det bør klargjøres hva som ligger i uaktsomhetskravet ved overtredelser i fiskerilovgivning.

Strafferammer

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår å øke strafferammen i deltakerloven, i samsvar med havressursloven, og for å signalisere at en ser alvorlig på ressurskriminalitet.

Fiskebåtrederne Forbund deler ikke Fiskeri- og kystdepartementets oppfatning om at det er nødvendig å øke strafferammen i deltakerloven for å signalisere at en ser alvorlig på ressurskriminalitet. Forbundet er enig i at det skal reageres strengt mot ressurskriminalitet, men anser ikke brudd på deltakerlovens bestemmelser til å tilhøre denne kategorien. Fiskebåtrederne Forbund viser ellers til at fiskerimyndighetene har anledning til tilbakekall av ervervstillatelse og spesiell tillatelse ved brudd på deltakerloven, og kan ikke se at det skal være behov for økte strafferammer utover dette.

Endringer i fiskeriforbudsloven

Fiskeri- og kystdepartementet har etter en gjennomgang av bestemmelsene i fiskeriforbudsloven kommet til at alle bestemmelsene med fordel enten kan oppheves eller flyttes til andre lover hvor de mer naturlig hører hjemme. Lovene det er aktuelt å flytte bestemmelser til er deltakerloven, havressursloven og lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone (soneloven). Fiskeri- og kystdepartementet mener at en slik flytting av de gjenværende bestemmelser i fiskeriforbudsloven til nevnte lover kan bidra til å gjøre disse lovene mer kompakte, og bedre sammenhengen i fiskeriregelverket.

Fiskeri- og kystdepartementet viser samtidig til at i samsvar med Utenriksdepartementets synspunkt om at det ikke bør inntas nye bestemmelser i soneloven med virkning for territorialfarvannet, vil det ikke bli foreslått å flytte noen av bestemmelsene i fiskeriforbudsloven til soneloven, selv om gode grunner ellers kunne tilsi det. Departementet har på denne bakgrunn foreslått at noen få bestemmelser, fiskeriforbudet i § 3 første ledd og et unntak fra dette forbudet i § 6, blir værende igjen i fiskeriforbudsloven, fordi de etter departementets oppfatning ikke egner seg i andre lover enn soneloven. Fiskeri- og kystdepartementet viser til at disse to bestemmelsene således er til hinder for at fiskeriforbudsloven kan oppheves i sin helhet. Når det gjelder de andre bestemmelsene i fiskeriforbudsloven hvor gode grunner tilsier flytting til soneloven, foreslår departementet i stedet flytting til havressursloven. Dette gjelder først og fremst omlastingsforbudet i § 5, som foreslås flyttet til en ny § 23a i havressursloven.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det blir få materielle bestemmelser igjen i fiskeriforbudsloven, og mener at departementet bør bestrebe seg på å få opphevet hele loven. Dette vil kunne gjøre et komplisert regelverk lettere tilgjengelig. Forbundet støtter subsidiært departementets forslag til redigering av bestemmelsene, men vil igjen påpeke at i tilfeller redigeringen fører til utvidet virkeområde for bestemmelsen så må dette vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det vises her til diskusjonen om å flytte bostedskravet fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven.

Fiskebåtrederne Forbund viser samtidig til at departementet ber høringsinstansene om synspunkt på to konkrete spørsmål, henholdsvis omlasting og forbud mot ilandføring.

Regelverket for omlasting

Både fiskeriforbudsloven, soneloven og havressursloven inneholder bestemmelser som regulerer omlasting. Etter fiskeriforbudsloven er omlasting mellom utenlandske fartøyer og fra norske til utenlandske fartøyer forbudt i territorialfarvannet, jf fiskeriforbudsloven § 5. Det kan imidlertid dispenseres fra dette forbudet i nærmere bestemte tilfeller, jf § 5 tredje ledd, men denne dispensasjonsadgangen er snever. Etter soneloven § 3 første ledd er omlasting også forbudt i den økonomiske sonen. Imidlertid bestemmer soneloven § 3 annet ledd at forbudene i

første ledd gjelder med mindre noe annet er fastsatt etter soneloven §§ 4 og 6. Etter sistnevnte bestemmelser er det gitt unntak fra omlastingsforbudet for fartøyer fra nærmere bestemte nasjoner. Det følger således av forskrifter med hjemmel i ovennevnte bestemmelser at utenlandske fartøyer som har lisens til å fiske i norske soner, kan omlaste fangst til fartøy fra medlemsstater i EU, Russland, Færøyene, Grønland, Island og Norge, samt fartøy fra NEAFC-samarbeidsland. Fiskeri- og kystdepartementet viser til at det gjelder tilsvarende regler for omlasting i territorialfarvannet ved Svalbard. Disse bestemmelsene er fastsatt med hjemmel i svalbardloven og saltvannsfiskeloven. I havressursloven § 37 første ledd er det gitt en hjemmel til å forby eller regulere omlasting når det er nødvendig av hensyn til ressurskontrollen.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at det i forbindelse med arbeidet med ny havressurslov ikke ble gjort noen vurdering av om det fremdeles er et selvstendig behov for å opprettholde forbudene i fiskeriforbudsloven og soneloven, eller om de formål man ønsker å oppnå og de behov man har for å regulere omlasting, dekkes av bestemmelsen i havressursloven.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at det faktum at utenlandske produksjonsfartøy ønsker å kjøpe fangst fra norske fiskerifartøyer, og at en oppheving av forbudet om omlasting i territorialfarvannet vil kunne få konsekvenser. Departementet mener derfor at gode grunner taler for å opprettholde forbudet mot omlasting, tilvirkning og pakking i territorialfarvannet, kombinert med en dispensasjonshjemmel.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at det etter fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd kan gis dispensasjon fra omlastingsforbudet fra norske fartøy til utenlandske fartøyer når "hensynet til avsetningsforholdene tilsier det og hensynet til produksjonen ved foredlingsanleggene i land ikke taler mot det". Bestemmelsen i fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd er utformet slik at hensynet til avsetningsforholdene og hensynet til produksjonen ved foredlingsanleggene i land er to selvstendige vilkår som må være oppfylt for at det kan gis dispensasjon fra hovedregelen i fiskeriforbudsloven § 5 første ledd. Det innebærer at departementet ikke har rettslig adgang til å dispensere fra dette forbudet dersom begge vilkårene ikke er oppfylt. Fiskeri- og kystdepartementet viser videre til at bestemmelsen er en "kan"-bestemmelse, og at en dispensasjon fra forbudet i fiskeriforbudsloven § 5 første ledd bare kan gis for det enkelte tilfellet, for bestemte fiskesorter og for et bestemt tidsrom i en fangstsesong, og så langt som mulig avgrenses til et bestemt kvantum.

Fiskeri- og kystdepartementet konkluderer med at bestemmelsen om dispensasjon fra forbudet mot omlasting, tilvirkning og pakking av fangst fra norske fartøyer til utenlandske fartøyer, bør opprettholdes slik den er i dag.

Når det gjelder adgangen til dispensasjon fra forbudet for omlasting av fangst mellom utenlandske fartøyer, viser departementet til at denne i dag er svært mye strengere enn for norsk-fanget fisk. For utenlandsk fanget fisk kan det etter fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd bare dispenseres fra omlastingsforbudet når det foreligger havari eller lignende. Dette forbudet har blitt praktisert strengt.

Fiskeri- og kystdepartementet skriver at dersom forbudet mot omlasting fra norske til utenlandske fartøyer skal opprettholdes av hensyn til landindustrien, taler sammenhengen i regelverket for at forbudet mot omlasting mellom utenlandske fartøyer også opprettholdes. Det vil da fremdeles være behov for en dispensasjonsadgang. Spørsmålet da blir hvilke forhold som skal gi grunnlag for dispensasjon. For det første må det etter departementets oppfatning foreligge en hjemmel for å dispensere fra forbudet mot omlasting når særlige forhold tilsier det. Dette vil omfatte de forhold som i dag går inn under dispensasjonsadgangen i fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd første punktum. En hjemmel for å dispensere når særlige forhold tilsier det, vil videre kunne gi grunnlag for å dispensere fra omlastingsforbudet i tilfeller der fartøyet av ulike årsaker har behov for å losse fangsten uten at dette var planlagt, uten at det nødvendigvis foreligger noe som ligner på force majeure. En slik dispensasjonsadgang kan gjøre det enklere å omlaste fangst og sende denne til den mottaker som opprinnelig var planlagt, selv om det skul-

le oppstå uforutsette forhold. Dersom det gis hjemmel til å dispensere når særlige forhold tilsier det, vil det være en oppmyking i forhold til dagens praksis. Fiskeri- og kystdepartementet understreker likevel at det ikke bør være kulant å få en slik dispensasjon.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det i utgangspunktet bør være minst mulige restriksjoner på handelen med fisk, og at det derfor ikke bør være forbud mot omlasting av fisk mellom fartøyer dersom dette kan skje i ordnede forhold. Dette gjelder enten omlastingen skjer i territorialfarvannet eller i Norges økonomiske sone. Forbundet mener at norsk fiskeindustri over tid bare vil overleve dersom den er i stand til å tilby fisker konkurransedyktige priser, og at det vil være feilslått politikk å bruke fiskeriforbudsloven til å subsidiere norske landanlegg på bekostning av fiskerne. Fiskebåtrederne Forbund går derfor imot å opprettholde forbudet mot omlasting fra norske fartøyer til utenlandske fartøyer i territorialfarvannet.

Forutsatt tilfredsstillende ressurskontroll, mener Fiskebåtrederne Forbund at det generelt må være tillatt for utenlandske fartøyer å omlaste fisk til andre utenlandske fartøyer i territorialfarvannet, i likhet med det som er tillatt i den økonomiske sonen. I den grad det fortsatt skal være forbudt, bør det gis dispensasjon fra forbudet i alle tilfeller der fartøyet ikke hadde planlagt å levere fangsten i Norge.

Fiskebåtrederne Forbund vil presisere at forbundet er svært positiv til de tiltak Norge har tatt initiativ til når det gjelder restriksjoner med hensyn til ukontrollert omlasting i Barentshavet, og mener at dette har gitt gode resultater. Forbundet legger til grunn at spørsmålene som diskuteres i denne sammenheng ikke vil redusere muligheten til å iverksette tiltak mot omlasting av kontrollmessige hensyn.

Forbudet mot ilandføring, § 8

I henhold til § 8 bokstav a i fiskeriforbudsloven kan det fastsettes forbud mot ilandføring av fangst med fartøyer som ikke er norsk når ilandføringen antas å ville motvirke stabile og gode pris- og avsetningsforhold ved førstehåndsomsetningen eller den videre eksport. Denne bestemmelsen kom inn i fiskeriforbudsloven i 1992. Fiskeri- og kystdepartementet viser til at tidligere var all ilandføring av fangst fra utenlandske fartøyer forbudt, men det kunne dispenseres fra forbudet blant annet dersom ilandføring ikke ville motvirke stabile og gode pris- og avsetningsforhold ved førstehåndsomsetningen. Ved lovendringen ble landingsforbudet opphevet, kombinert med hjemler til å forby ilandføring når det kunne motvirke stabile pris- og avsetningsforhold, og for felles bestander som ikke er underlagt felles forvaltning. Adgangen til å forby ilandføring av fangst av hensyn til ressursforvaltning og ressurskontroll er senere betydelig utvidet, og er blant annet dekket opp i den nye havressursloven.

Fiskeri- og kystdepartementet reiser spørsmål ved om hjemmelen til å forby ilandføring dersom det kan motvirke stabile og gode pris og avsetningsforhold i førstehåndsomsetningen skal oppheves. Bestemmelsen har vært lite brukt.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at når det gjelder kapasiteten til landanleggene og pris- og avsetningsforhold for den fisken som blir landet i Norge, er det i dag ledig kapasitet ved landanleggene. Departementet mener at det derfor ikke synes å være behov for å kunne iverksette tiltak i forhold til landing av utenlandske fangster. Departementet viser samtidig til at det blir landet betydelige mengder utenlandske fangster i Norge, og at disse landingene i perioder har vært svært viktige for opprettholdelsen av landindustrien, særlig i Nord-Norge. Fiskeri- og kystdepartementet mener at dette taler for at det ikke er noe behov for å opprettholde denne bestemmelsen. Departementet viser videre til at landingsforbudet ikke kan gjøres gjeldende for fartøyer som er flagget i et EØS-land i større grad enn for norske fartøyer.

Fiskeri- og kystdepartementet mener ellers at det er grunn til å anta at markedsmekanismene vil redusere utenlandske landinger før det innføres et eventuelt forbud. Dersom prisene som kan oppnås ved landing i Norge faller, vil utenlandske aktører søke om det er grunnlag for

bedre priser andre steder enn i Norge. Slik sett mener departementet at andre forhold enn et forbud mot ilandføring vil ha større betydning for pris- og avsetningsforholdene i Norge.

Fiskeri- og kystdepartementet viser likevel til at det ble innført et forbud mot landing av makrell fra utenlandske fartøyer i 1994. Begrunnelsen var at det dette året av markedsmessige årsaker var iverksatt stopp i makrellfisket for norske ringnotfartøy og trålere. Fra næringens side var det argumentert med at det ville motvirke formålet med stoppen dersom utenlandske fartøyer fikk lande fangster i Norge i denne perioden. Etter 1994 er ikke bestemmelsen blitt benyttet.

Fiskeri- og kystdepartementet ser argumenter som taler både for og mot å opprettholde bestemmelsen. Dersom bestemmelsen ikke lengre blir brukt er det et argument for å oppheve den. På den annen side mener departementet at det kan være hensiktsmessig at lovverket inneholder en sikkerhetsmekanisme som kan benyttes dersom pris- og avsetningsforholdene tilsier det, og gjerne i tilfeller der det norske fisket avgrenses av hensyn til markedsforholdene.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det i utgangspunktet synes lite aktuelt å forsøke å regulere markedet med tvungne fangststopper i fremtiden. I de fleste tilfeller har fiskerinæringen høstet negative erfaringer med forsøk på å styre markedet. Dette taler for at bestemmelsen oppheves.

Fiskebåtrederne Forbund ser samtidig at det kan være forhold utenfor utøvernes kontroll som fører til at det iverksettes reguleringer av norske fiskere av markedshensyn, herunder fangststopper. Dette kan for eksempel være en situasjon der havfiskeflåten ikke får fiske av hensyn til kystflåten avsetningsmuligheter. Forbundet mener at i slike tilfeller vil være svært problematisk dersom utenlandske fiskefartøyer får lande fritt i Norge.

Fiskebåtrederne Forbund konkluderer derfor med at så lenge det foreligger en hjemmel til å regulere norske fiskere med utgangspunkt i markedshensyn, så må det også foreligge en hjemmel til å nekte landinger fra utenlandske fartøyer. Forbundet går derfor inn for å beholde bestemmelsen som gir adgang til å forby ilandføring av utenlandske fangster dersom slik ilandføring ville motvirke stabile pris- og avsetningsforhold ved førstehåndsomsetningen eller den videre omsetning og eksport.

Fiskebåtrederne Forbund har ingen innvendinger til Fiskeri- og kystdepartementets forslag om å plassere denne bestemmelsen i en ny § 16a i havressursloven, så lenge havressursloven hjemler at det ved fastsettelse av ulike reguleringer kan tas markedshensyn, jf. § 7 annet ledd bokstav e.

Fiskebåtrederne Forbund støtter forslaget om å oppheve hjemmelen i fiskeriforbudsloven § 8 tredje ledd til å gi forskrifter om at utenlandske fartøyer som skal levere fangst i Norge, skal gi oppgaver til norske myndigheter om fangst og fiskeriaktivitet utøvd i farvann utenfor norsk jurisdiksjon. Forbundet viser til at myndighetenes behov for rapporteringer fra utenlandske fartøyer dekkes av ulike rapporteringshjemler i havressursloven og soneloven."

Saken ligger fortsatt til behandling i Fiskeri- og kystdepartementet.

4 Naturmangfoldsloven

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 19. februar følgende brev til Norges Fiskarlag om arbeidet med ny naturmangfoldslov:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til journalist Ole Mathismoens kronikk i Aftenposten mandag 16. februar d.å. om Regjeringens arbeid med den nye naturmangfoldloven, og striden internt i Regjeringen om hvor loven skal gjelde. Frykt for at en fremtidig Regjering kan finne på å bruke loven til å verne områder til havs, og dermed legge begrensninger på åpning av nye olje- og gassfelt, skal i følge Mathismoen være årsaken til at Statsministerens kontor og Olje- og energidepartementet arbeider for at den nye Naturmangfoldloven kun skal gjelde ut til 12 nautiske mil fra grunnlinjen. Statsministerens kontor har også avvist et kompromissforslag om at loven i utgangspunktet kun skal gjelde ut til 12 nm, men der Regjeringen gjennom forskrift kan bestemme at den skal gjelde lenger ut. Miljøverndepartementet, støttet av Utenriksdepartementet, kjemper for at loven skal gjelde ut til 200 nautiske mil av grunnlinjen. Utenriksdepartementet med utgangspunkt i å styrke norsk suverenitet i havområdene, Miljøverndepartementet med annet utgangspunkt. I følge den samme kronikken har det foregått en kraftig tautrekking om den nye loven i Regjeringen, og i utgangspunktet var det uenighet på nærmere 200 punkter. Nå gjenstår det ifølge Mathismoen bare ett vesentlig punkt, og det er om loven skal gjelde til havs.

Fiskebåtredernes Forbund har ved flere anledninger vært i kontakt med Fiskeri- og kystdepartementet om saken, blant annet på politisk nivå. Forbundet har fått ulike signaler om hva som blir konsekvensene for fiskerinæringen av en Naturmangfoldlov. Den nye Havressursloven hjemler stort sett det som finnes av aktuelle tiltak som gjelder fiskerinæringen, mens en ny Naturmangfoldlov vil kunne regulere alle næringer. Det trenger nødvendigvis ikke å være negativt. Som et eksempel kan Regjeringen med hjemmel i Havressursloven stenge et korallrevområde for alt fiske, mens den samme hjemmelen ikke kan brukes til å regulere oljeaktiviteten i området. Gjennom Naturmangfoldloven vil Regjeringen få et verktøy til å regulere all næringsaktivitet. Den største forskjellen kan bli at ansvaret for saksbehandlingen i viktige spørsmål for fiskerinæringen blir flyttet fra Fiskeri- og kystdepartementet til Miljødepartementet. Det kan få stor betydning for fiskerinæringen.

Under arbeidet med Havressursloven ble forholdet til Biomangfoldlovutvalgets innstilling viet betydelig oppmerksomhet. Biomangfoldlovutvalget la allerede i NOU 2004:28 frem et forslag til ny lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold (Naturmangfoldloven), og utvalget kommenterte da forholdet til arbeidet med den nye havressursloven. Mer konkret heter det i Biomangfoldlovutvalgets utredning pkt. 3.4 på s. 63 om forholdet til ny havressurslov:

"På tre områder er det særlig et behov for å se forslagene til de to lovutvalgene i sammenheng. Det gjelder spørsmålene om høsting av marine arter, om marine verneområder og om tilgang til genressurser. Biomangfoldlovutvalget foreslår - i tråd med sitt mandat om å gi regler som samordner forvaltningen på en bedre måte - generelle prinsipper for høsting for alle arter og generelle regler for tilgang til genetisk materiale. I tråd med generelle regler og prinsipper som blir vedtatt som følge av utvalgets forslag, vil det i en ny havressurslov kunne gis mer spesifikke eller detaljerte bestemmelser. Det inngår i Biomangfoldlovutvalgets mandat å foreslå regler om vern, herunder vern i sjø. Dette utelukker ikke at Havressurslovutvalget foreslår regler om særskilt beskyttelse i noen områder mot fiske, annen høsting eller en bestemt redskapsbruk som anses som en trussel mot det biologiske mangfoldet. Vern og andre former for beskyttelse vil kunne supplere hverandre, slik det også er forutsatt i arbeidet med marin verneplan".

Havressurslovutvalget var enige i vurderingene om berøringspunkter i innstillingen fra Biomangfoldlovutvalget, og uttalte blant annet i utvalgsinnstillingen:

"Utvalget er enig i de vurderinger som er gjort av Biomangfoldlovutvalget, slik at det primært er de tre områdene: høsting av marine arter, marine verneområder og tilgang til genressurser, som berører hverandre direkte i de to lovforslag.

Etter saltvannsfiskeloven foreligger også et klart berøringspunkt i forhold til introduserte arter og organismer, men utvalget foreslår her at introduksjon av fremmede arter reguleres av forslag til ny naturmangfoldlov alene, da slik introduksjon berører det biologiske mangfold direkte.

Når det gjelder høsting av viltlevende marine arter, har utvalgets flertall foreslått at forslag til ny havressurslov ikke skal underlegges bevaringsprinsippet som foreslått i den nye naturmangfoldlov §§ 15 og 16, jf. flertallets drøftelser og konklusjon under kap. 6.2. Flertallets standpunkt er således ikke forenlig med Biomangfoldlovutvalgets standpunkt. Mindretallet går imidlertid inn for at bevaringsprinsippet legges til grunn for forslag til ny havressurslov i samsvar med forslaget til ny naturmangfoldlov. Utvalget forutsetter at den videre behandling av de to lovforslagene vil avklare forholdet mellom lovene på dette punkt.

Marine verneområder etter forslag til ny naturmangfoldlov kap. V, vil slå igjennom overfor reguleringer i medhold av havressursloven, slik at utnyttelse etter havressursloven innenfor et opprettet marint verneområde, kun er tillatt innenfor rammene av vernevedtaket. Et vern etter naturmangfoldloven kan gjelde enhver aktivitet, mens utvalgets forslag til områdebeskyttelse kun vil omfatte høsting og andre utnyttelsesaktiviteter i medhold av loven. Etter utvalgets mening er forholdet mellom de to lovforslag i utgangspunktet uproblematisk, da både Biomangfoldlovutvalget og Havressurslovutvalget legger til grunn at vern etter forslag til ny naturmangfoldlov og andre former for beskyttelse i medhold av sektorlovverk vil kunne utfylle hverandre."

Regjeringen vier spørsmålet om hvilket forvaltningsprinsipp Havressursloven skal bygge på betydelig oppmerksomhet i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) om lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser (Havressursloven). I oppsummeringen heter det blant annet om dette:

"Eit viktig spørsmål er kva for prinsipp som skal leggjast til grunn ved forvaltninga av dei viltlevande marine ressursane, og kva for løysingar som skal veljast i lova. Fleirtallet og mindretallet i havressurslovutvalet har gode og omfattande grunngjevingar for standpunkta sine. Saman med høyringsfråsegnene gjev det eit godt oversyn over dei relevante argumenta og dermed eit godt grunnlag for å ta stilling til saka.

Som gjennomgangen syner, gjev ikkje høyringsfråsegnene eintydig svar på kva løysing som bør veljast. Det er likevel ei rimeleg tolking av høyringsfråsegnene at dei som går mot innføring av eit bevaringsprinsipp i stor grad legg vekt på moglege praktiske konsekvensar for den tradisjonelle fiskerinæringa. Motsett legg dei som støttar innføring av eit bevaringsprinsipp særleg vekt på to tilhøve; for det første den prinsipielle sida av spørsmålet og for det andre omsynet til andre ressursar enn dei som i dag vert utnytta i tradisjonelt fiske. Slike andre ressursar er dels artar som i dag er omfatta av saltvassfiskelova, og dels artar som vil falle inn under den nye havressurslova som følgje av forslaget om å utvide lova sitt saklege verkeområde.

Drøftinga til havressurslovutvalet og biomangfoldlovutvalet har vore prega av kva for lovgjevingsmessig utgangspunkt som skal veljast i dei to lovene; om hausting skal vere forbode inntil styresmaktene har opna for dette, eller om hausting er tillate inntil det vert fastsett reguleringar eller forbod. Problemstillinga gjeld for lovverk både på Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet sine ansvarsområde. Dette har difor vore sett i samanheng i arbeidet med havressurslova og naturmangfoldlova.

Slik departementet ser dette, er det ikkje avgjerande kva for lovmessig utgangspunkt som vert lagt til grunn, men at lovgjevinga totalt sett gjev styresmaktene gode reiskapar for å forvalte ressursane for framtida og legg opp til gode avvegingar mellom ulike omsyn. Det er difor behov for å utvikle eit eige forvaltningsprinsipp for viltlevande ressursar i sjø og på land som viser formålet med og omsyna bak forvaltninga."

”Det ligg ein føresetnad i forvaltningsprinsippet om at ressursane skal forvaltast gjennom vurderingar av haustingsmønster og nivåa på haustinga for dei ulike ressursane. Målet med forvaltninga er då at ein i bruken av dei marine økosystema veg hausting av overskot og vern mot kvarandre, for å sikre levedyktige bestandar og gjennom det ei høgast mogleg langsiktig avkastning av ressursane. Forvaltningsprinsippet inneber at ein skal gjere dei vurderingar og innføre dei reguleringar som er nødvendige for ei ansvarleg forvaltning av dei ulike ressursane. Det kan vere kvotereguleringar, tekniske reguleringar eller andre former for reguleringar. I andre tilfelle kan det vere tilstrekkeleg at det vert innført auka rapporteringskrav for dei som haustar av bestanden.

Departementet meiner altså at det ikkje må innførast ein regel om at all hausting av levande marine ressursar er forbode før styresmaktene har opna for hausting. Det avgjerande må vere å finne løysingar som gjer at bestandane over tid produserer eit haustingsverdig overskot, samstundes som omsynet til kystsamfunna og næringa vert tekne vare på. Forvaltningsprinsippet er nedfelt i § 7 første ledd.”

Havressursloven har altså lagt et forvaltningsprinsipp, og ikke et bevaringsprinsipp, til grunn for forvaltningen av villlevende marine ressurser. Fiskebåtrederne Forbund er usikker på om etableringen av en Naturmangfoldlov vil endre på dette forholdet.

Når det gjelder introduserte arter skal disse etter intensjonen reguleres i henhold til Naturmangfoldloven. Dette vil trolig kunne få konsekvenser for forvaltningen av en art som kongekrabbe.

Etableringen av marine verneområder etter Naturmangfoldloven vil slå gjennom overfor reguleringer i medhold av Havressursloven. Det innebærer samtidig at det blir Miljøverndepartementet som blir saksbehandler når spørsmålet om opprettelsen av marine verneområder skal tas stilling til. Fiskebåtrederne Forbund frykter at fiskerinæringen i så fall ikke vil bli tilstrekkelig hørt i saksbehandlingen.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er nødvendig for fiskerinæringen å engasjere seg i denne saken, selv om saken er kommet langt i den politiske prosessen. Det er også rimelig klart at dersom forslaget til lov skal behandles i denne Stortingssesjonen, er mulighetene til påvirkning gjennom Stortinget i en slik omstridt sak minimale. Det innebærer at eventuell påvirkning bør rettes inn mot Regjeringen umiddelbart. Det er uansett nødvendig å få bedre informasjon om hva som blir de faktiske konsekvensene for fiskerinæringen av de ulike alternativene.

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at Norges Fiskarlag tar initiativ til et møte med Statsministerens kontor for å bli orientert om Regjeringens arbeid med denne saken, og for å gi uttrykk for næringens syn på de aktuelle spørsmålene. Forbundet mener at det vil være en fordel om også NHO (FHL) og LO (Norsk Sjømannsforbund) er representert på et slikt møte, og at hele sjømatnæringen taler med en stemme i denne saken. Fiskebåtrederne Forbund mener at det vil være en fordel om næringen foreløpig behandler denne saken internt.”

Saken ble ikke fulgt opp videre fra næringens side.

Loven ble vedtatt den 3. april 2009, og i pressemeldingen fra Regjeringen heter det bl.a.:

”Naturmangfoldloven innebærer en ny epoke i norsk naturforvaltning. Når natur er truet har myndigheten en plikt til å vurdere tiltak. Loven gir regler om bærekraftig bruk og vern av na-

turen. Det betyr at Norge får nye virkemidler for å kunne ta vare på natur også utenfor verneområdene. – Dette er den viktigste loven om natur som noen gang er lagt fram i Norge, sier miljø- og utviklingsminister Erik Solheim. Loven vil gjelde både på land og i sjø.

- Vi får en svært moderne lov som gir oss muligheten til å stanse tapet av naturmangfoldet slik vi har lovt både nasjonalt og internasjonalt, sier Solheim, som karakteriserer loven som historisk.

Et viktig grep er at loven også skal virke sammen med andre lover som regulerer bruk av norsk natur. - Naturmangfoldloven gir derfor alle samfunnsområder et stort ansvar for å få loven til å fungere, sier Solheim.

Viktige begreper i den nye loven

Utvalgte naturtyper

Utvalgte naturtyper er et nytt og viktig virkemiddel i forvaltning av norsk natur. Skal vi ta vare på naturmangfoldet må vi sikre at våre mest verdifulle naturtyper overlever. En naturtype er for eksempel deltaområder, slåtte- og kystlynghei, gårdsdammer eller steinrøyser. Mange slike naturtyper er truet og befinner seg utenfor verneområder. For denne naturen mangler vi felles mål og retningslinjer for hvordan kommuner og andre kan ta tilstrekkelig hensyn. Et svar på dette er et av naturmangfoldlovens nye virkemiddel; utvalgte naturtyper.

Mange naturtyper er truet av at tradisjonell bruk ikke lenger finner sted. Det gjelder blant annet vårt eldste kulturlandskap, kystlyngheiene, som er avhengig av skjøtsel i form av brenning og beiting. På grunn av sterkt redusert bruk kombinert med forurensning og nedbygging, er trolig mer enn åtti prosent av lyngheiene forsvunnet de siste hundre år. Kystlynghei er en meget aktuell kandidat til å bli en av våre første utvalgte naturtyper.

Dersom kunnskap tilsier at en naturtype er truet, skal myndighetene vurdere om naturtypen skal utvelges. Det er Kongen i statsråd som fatter beslutning om selve utvelgelsen. Når en naturtype er utvalgt og kartfestet, skal det tas særlige hensyn til naturtypen ved bruk og utbygging, og ikke minst i den kommunale arealplanleggingen. Det skal også utarbeides handlingsplaner for naturtypen, og det skal opprettes en egen tilskuddordning for de naturtypene som krever aktive tiltak for ikke å gå tapt.

Prioriterte arter og deres leveområder

Prioriterte arter er en modernisering av fredningsadgangen i gjeldende naturvernlov. Skal vi ta vare på naturmangfoldet må vi klare å se artene og artenes leveområder i sammenheng. Det har til nå vært slik at selv om en orkidé er fredet og dermed forbudt å plukke, har ikke leveområdene til orkideen hatt noen beskyttelse.

Muligheten til å etablere såkalte økologiske funksjonsområder for arter er et annet nytt og viktig grep i naturmangfoldloven. Dette er viktige levesteder for arter, som hekkeplasser, spillplasser, hiområder, gyteplasser, eller viktige oppholds- eller hvileplasser. Selv om fjellreven ble fredet i 1930 er den fremdeles en truet art og krever aktive tiltak for å bli reddet. Blir fjellreven en prioritert art etter loven, kan for eksempel hiområdene til fjellreven få spesiell beskyttelse. Det skal utarbeides handlingsplaner for prioriterte arter, og opprettes en egen tilskuddordning for å ta vare på de prioriterte artene.

Områdevern

Reglene om områdevern (nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater) i naturvernloven av 1970 foreslås videreført i naturmangfoldloven, men modernisert for å styrke vernarbeidet og for å sikre bedre forutsigbarhet og klarhet for berørte grunneiere og lokalsam-

funn. Det etableres bl.a. klare mål for områdevern, krav om forvaltningsplaner for store verneområder og økte midler til skjøtsel. Videre innføres en egen kategori for rene marine verneområder og midlertidig vern gjøres tidsbegrenset.

Erstatningsregler

Naturmangfoldloven innfører vesentlig bedre erstatningsregler for grunneiere og rettighetshavere enn i dag. Reglene vil være like for alle vernekategorier og at det gis erstatning for økonomisk tap som følger av vernet. De nye reglene vil også få tilbakevirkende kraft for mange nasjonalparker og landskapsvernområder som tidligere er opprettet etter naturvernloven. Dette gjelder områder hvor den ordinære fristen for å kreve erstatning ikke er gått ut pr. 1. januar 2002

Fremmede organismer

Norge får gjennom den nye naturmangfoldloven for første gang et felles og samordnet regelverk og bedre kontroll for innførsel og utsetting av fremmede organismer. Eksempler på fremmede arter er iberiasneglen, planten kjempebjørnkjeks og lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Fremmede organismer er regnet som en stor trussel mot naturmangfoldet nasjonalt og internasjonalt blant annet fordi de gjennom spredning fortrenger norske arter.

Uttak og utnytting av gener fra norsk natur

Den nye loven vil gi oss et helt nytt regelsett om uttak og utnytting av genetisk materiale fra dyr og planter. Ved å ta ut gener og annet arvemateriale fra en art (skjell, korall, sopp eller lignende) kan man bruke dette for å utvikle for eksempel medisiner. Dette kan igjen gi betydelige inntekter. Det kan derfor også kunne gis regler om hvordan fordeler (økonomiske og ikke-økonomiske) fra slik utnytting skal fordeles. Norge er det første land i Europa som regulerer denne typen aktivitet. I sjø vil bestemmelsene i naturmangfoldloven i all hovedsak være sammenfallende med havressursloven, og vil gjelde sammen.

Geografisk virkeområde

Det er like viktig å beskytte naturmangfoldet i havet som på land. Naturmangfoldlovens bestemmelser om formål, kunnskapskrav, miljørettslige prinsipper og regler om sjøfugl og laksefisk, og om tilgang til genetisk materiale skal gjelde både utenfor og innenfor 12 nautiske mil. Det betyr for eksempel at det ved fiske i tillegg til de krav som følger av havressursloven, skal legges vekt på naturmangfoldlovens krav til kunnskap om natur.

Lovens øvrige bestemmelser, herunder reglene om prioriterte arter, utvalgte naturtyper om områdevern, skal gjelde ut til 12 nautiske mil. Regjeringen vil imidlertid foreta en grundig vurdering av hvorvidt, og eventuelt i hvilken form, disse bestemmelser skal gis anvendelse utenfor 12 nautiske mil.

- Loven gjør oss rustet til å ta vare på naturmangfoldet for framtidige generasjoner. Jeg er stolt av å være den statsråden som fremmer en slik lov, sier miljø- og utviklingsminister Erik Solheim."

Det er foreløpig uklart hvilke konsekvenser loven vil få for den tradisjonelle fiskerinæringen.

D KONSESJONER OG DELTAKERADGANGER

1 Adgangsbegrensning i fisket etter lange og brosme

Med bakgrunn i kunnskap om kystrederi som etter liberaliseringen av størrelsesbegrensningene i kystflåten vurderte kjøp av brukte autolinefartøy, tok Fiskebåtredernes Forbund allerede i 2007 opp behovet for å etablere en adgangsbegrensning i fisket etter lange og brosme i norsk og andre lands soner med Norges Fiskarlag og myndighetene. Forbundet har vært opptatt av at den betydelige kapasitetsreduksjon og påfølgende bestandsgjenoppbygging som har fulgt i kjølvannet av struktureringen i den konvensjonelle havfiskeflåten, ikke skulle skusles bort gjennom tilflyt av nye aktører i fisket.

Allerede i 2008 ble det etablert adgangsreguleringer i fisket i andre lands soner og internasjonalt farvann som innebar at adgangen til å delta var begrenset til fartøy i den havgående konvensjonelle flåtegruppen. På tross av enighet i næringen om en reguleringsløsning for norske områder, valgte Fiskeri- og kystdepartementet ikke å etablere begrensninger her.

I løpet av 2009 har en håndfull kystrederi ervervet brukte autolinefartøy som erstatningsfartøy. Så snart Fiskebåtredernes Forbund ble kjent med denne utviklingen ble saken tatt opp på ny i følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet og Norges Fiskarlag den 22. oktober:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at forbundet allerede i 2007 tok opp behovet for å etablere adgangsbegrensninger i fisket etter lange og brosme i norsk sone og andre lands soner for å begrense risikoen for kapasitetstilstrømming i disse fiskeriene. Fiskeri- og kystdepartementet har etablert adgangsbegrensninger i andre lands soner og internasjonalt farvann, men har så langt ikke foretatt noen reguleringsgrep for norske farvann.

Saken ble fulgt opp i 2008 etter at Fiskebåtredernes Forbund ble kjent med konkrete planer om å sette eldre autolinefartøyer inn som utskiftningsfartøy på kystrettigheter, i kjølvannet av liberaliseringen av lengdebegrensningene i kystflåten. Norges Fiskarlag fulgte også opp denne saken og etablerte en intern arbeidsgruppe som fremmet et konkret reguleringsforslag. Landsstyret diskuterte saken i møte i september 2008, og reguleringsforslaget ble oversendt Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet i brev den 11. september 2008. I korte trekk gikk forslaget ut på at deltakerforskriften for kystflåten ble utformet slik at adgangsreguleringen i kystflåten, i likhet med den konvensjonelle havfiskeflåten, skulle utvides til å omfatte fiske-slagene brosme, lange (hvitlange og blålange), uer og steinbit i norsk økonomisk sone, samtidig som det ble satt en øvre grense på 28 meter faktisk lengde for de fartøy i kystgruppen som var omfattet av denne adgangen til å fiske direkte etter de nevnte fiskeslag. Forslaget rammet med andre ord ingen, men hindret at de kystrederi som skiftet ut til fartøy større enn 28 meter kunne etablere seg i et direkte fiske etter disse fiskeslagene.

Fiskebåtredernes Forbund er nå kjent med tre konkrete tilfeller der større autolinefartøyer er benyttet som utskiftningsfartøy på rettigheter i gruppen under 28 meter. Forbundet antar noe av motivet ved utskiftingene er knyttet til deltakelse i frie/sterkt overregulerte torske- og hysefiskerier, noe som trolig i seg selv vil kunne medføre en viss uro i kystgruppen. Dette er

imidlertid regulerte fiskerier, og vår bekymring knytter seg derfor mest til kapasitetsveksten i fisket etter lange og brosme i norsk sone.

I løpet av siste halvår har Fiskebåtrederne Forbund, sammen med Havforskningsinstituttet, arbeidet aktivt med potensielle forbedringer i ressursforskningen og kunnskapsgrunnlaget knyttet til ressursene av lange og brosme. Dette har sin bakgrunn i urovekkende signaler fra flere markeder, spesielt det svenske, om at produkter av lange vil bli fjernet fra varesortimentet både i butikkjedene og storhusholdningsmarkedet som følge av ICES sin fortsatt negative beskrivelse av bestandens tilstand. Det svenske lutefiskmarkedet er et av de best betalende markedene for lange.

Fiskebåtrederne Forbund er ikke enig i den pessimistiske bestandsbeskrivelsen og mener det er forbedringspotensiale knyttet til bestandsforskningen på dette punkt, og det er dette som drøftes mellom forbundet og HI. Fiskerne har de senere år registrert en positiv utvikling i brosme og langefisket, og det er selvsagt dette som nå også bidrar til å motivere til kapasitets-tilstrømning i disse fiskeriene. Samtidig er det åpenbart at i en situasjon i markedet som vist foran, så vil det være svært skadelig å slippe til ny kapasitet i fisket.

Fiskebåtrederne Forbund mener det vil være uansvarlig og ikke i tråd med en føre-var tilnærming om myndighetene fortsatt ikke griper fatt i denne saken. Forbundet anmoder Fiskeri- og kystdepartementet om snarest å gjennomføre det forslag som i fjor høst ble fremmet fra Norges Fiskarlag. Adgangsreguleringen må da ha virkning for alle kystfartøyer som er utskiftet med fartøyer større enn 28 meter etter at den nye størrelsesgrensen i kyst trådte i kraft den 8. februar 2008. Forbundet minner om at de gjenværende rederiene i gruppen av havgående konvensjonelle fartøyer har investert over en halv milliard kroner i strukturering for å oppnå nettopp den effekt i de frie fiskeriene som vi nå begynner å se konturene av. Kapasitetsvekst inn i disse fiskeriene vil også være negativ for den del av kystflåten som tradisjonelt fisker lange og brosme deler av året.

Fiskebåtrederne Forbund forutsetter samtidig at Fiskeridirektoratet passer på at fartøyene over 28 meter som allerede er benyttet som utskiftningsfartøy på kystrettigheter ikke deltar i fisket etter lange og brosme i andre lands soner og internasjonalt farvann. Det har de ikke anledning til ettersom de ikke har deltakeradgang innenfor den havgående konvensjonelle flåtegruppen, og satelittsporingen gjør en kontroll på dette punkt både enkel og rimelig."

I etterkant av brevet skal ytterligere minst to eierskifter ha blitt gjennomført.

Med bakgrunn i utviklingen har Fiskeri- og kystdepartementet kommet til at reguleringer er nødvendige. Fiskeridirektoratet er gitt i oppdrag å utforme forslag til deltakerbegrensninger, og et forslag vil bli sendt på høring på nyåret.

2 Lasteromskapasitet for ringnotfartøyer

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 11. august følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om tillatt lasteromskapasitet for ringnotfartøyer:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at Fiskeri- og kystdepartementet fastsatte en ny konsesjonsforskrift for havfiskeflåten den 13. oktober 2006. Forbundet var generelt godt fornøyd med harmoniseringen som skjedde av konsesjonsregelverket, og at departementet hadde lyttet til mange av næringens innvendinger. Fiskebåtrederne Forbund fant det imidlertid nødvendig å følge opp enkelte forhold som var problematiske eller utelatt i forskriften, og et av disse

spørsmålene gjaldt størrelsesbegrensningen for ringnotfartøyer, eller mer presist adgangen til å ha fryserom i tillegg til rom for løsført fangst. I en henvendelse til Fiskeri- og kystdepartementet den 2. november 2006 heter det blant annet:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til fastsettelsen av J-174-2006 om forskrift om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konsesjonsforskriften). Forskriften er fastsatt etter en omfattende prosess, og forbundet er tilfreds med at Fiskeri- og kystdepartementet har lyttet til mange av næringens innvendinger.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at departementet har valgt å se bort fra noen sentrale innvendinger fra næringen, samtidig som forskriften på enkelte områder er innstrammet i forhold til høringsnotatet. Forbundet er usikker på årsaken til dette, og vil anmode departementet om en fornyet behandling av disse spørsmålene. Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig anmode om et møte med Fiskeri- og kystdepartementet for å diskutere de aktuelle sakene. Mer konkret vil vi kommentere følgende punkter:

- Konsesjonsordning for konvensjonelle fartøyer
- Speilvending av torsketråltillatelsen
- Adgang til ombordproduksjon
- Eierkonsentrasjon
- Konsesjonskapasitet og lastekapasitet i rekefisket
- Størrelsesbegrensning for ringnotfartøyer
- Tilbakekall av spesiell tillatelse ved passivitet
- Andre forhold

Størrelsesbegrensning for ringnotfartøyer - § 4-3

Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at de fartøyene som i dag har anledning til å drive ombordproduksjon, både i torske- og sildesektoren, får rammebetingelser som gjør det mulig å utvikle konseptet videre. Forbundet konstaterer at Fiskeri- og kystdepartementet på denne bakgrunn har etterkommet forbundets forslag om å utvide tillatt lasteromskapasitet for torsketrålere til 1.500 m³. Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at når det gjelder sildesektoren har ikke departementet etterkommet næringens forslag. Det synes endog å være en utilsiktet innstramming i den nye forskriften i forhold til det regelverket som har vært praktisert de siste årene.

Fiskebåtrederne Forbund er enig med Fiskeri- og kystdepartementet i at dagens begrensninger på største lasteromsvolum for løsført fangst på 2.000 m³ videreføres. Forbundet vil samtidig vise til at fartøyene i henhold til den gamle forskriften eksplisitt hadde anledning til å ha fryserom i tillegg, som ikke kunne nyttes til føring av løsført fangst. Det var tatt inn følgende ordlyd om størrelsen på slike fryserom:

"Fartøyets kapasitet for fryseler og rom for bearbeidelse og ivaretagelse av fangsten må stå i rimelig forhold til fartøyets konsesjonskapasitet etter denne forskrift."

Regelen ble praktisert slik at dersom fartøyet hadde en konsesjonskapasitet på 15.000 hl, så kunne fryserommet være inntil 1.500 m³.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det bør tas inn en bestemmelse i den nye forskriften som regulerer hvor stort fryserommet kan være for ringnotfartøyer. Det er i denne forbindelse viktig å presisere at fryserommet ikke må komme til erstatning for lasterom som benyttes til føring av løsført fangst, fordi fartøyene ikke alltid foredler fangsten om bord. Fartøyene har uansett behov for begge typer lasterom, fordi det ved produksjon av pelagiske fiskeslag også er nødvendig å ta vare på avskjær m.m., og fisk som ikke er egnet for produksjon.

I høringsuttalelsen viste Fiskebåtredernes Forbund til at blant annet planleggingen av et konsumfiske etter kolmule vil kunne reise behov for et større fryserom enn den daværende begrensningen på 1.500 m³. Mer konkret het det i uttalelsen:

"Fiskebåtredernes Forbund er kjent med at en del rederier planlegger å fiske kolmule til konsum. Når fangstingen skjer langt fra Norge, vil det være mest hensiktsmessig å produsere kolmule til sjøs. Ved sjøproduksjon av et så relativt billig produkt som kolmule fortsatt er, trengs det store fryserom for at dette kan være regningssvarende. Foreløpige beregninger tyder på at det med dagens gangtid til de viktigste fiskefeltene vil kunne være behov for et fryserom som kan romme inntil 1.500 tonn kolmule. Med dagens stuingsmetoder for rundfrossen kolmule representerer dette et behov for et fryserom på 2.750 m³, altså 50% større enn det dagens regelverk åpner for."

Fiskebåtredernes Forbund vil derfor igjen foreslå at det blir tillatt å ha et fryserom, som ikke kan nyttes til føring av løsført fangst, på inntil 2.750 m³. Forbundet er samtidig åpen for å ta inn en bestemmelse om at summen av løsført fangst og frossen fangst ikke kan overstige 2.000 tonn.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at det uansett er nødvendig å presisere i forskriften at det er adgang til å ha fryserom i tillegg til rom for løsført fangst på ringnotfartøyer som produserer fangsten om bord."

Fiskebåtredernes Forbund viser samtidig til at det ble avholdt et møte mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskebåtredernes Forbund den 13. november samme år. Departementet hadde forståelse for forbundets innvending når det gjaldt det konkrete forholdet, og lovte å følge opp saken. Etter det Fiskebåtredernes Forbund erfarer har imidlertid dette ikke blitt presisert i forskriften eller i instruks til Fiskeridirektoratet, og forbundet er kjent med at et rederi har fått avslag på import av et brukt ringnotfartøy fordi summen av lasteromsvolumet til rommet for løsført fangst og fryserommet oversteg 2.000 m³.

Fiskebåtredernes Forbund viser til gjeldende paragraf i konsesjonsforskriften for størrelsesbegrensning for ringnotfartøyer (§ 4-3). Her heter det:

"Det kan ikke tildeles ringnottillatelse til et fartøy som har større lasteromsvolum enn 2000 m³.

Det kan gis tillatelse til utskifting av fartøy som allerede er i bruk i ringnotfiske og som har større lasteromsvolum enn 2000 m³ med erstatningsfartøy som har tilsvarende lasteromsvolum."

Fiskebåtredernes Forbund vil konkret foreslå at ordlyden i paragrafen endres til:

"Det kan ikke tildeles ringnottillatelse til et fartøy som har større lasteromsvolum for løsført fangst enn 2000 m³.

Det kan gis tillatelse til utskifting av fartøy som allerede er i bruk i ringnotfiske og som har større lasteromsvolum for løsført fangst enn 2000 m³ med erstatningsfartøy som har tilsvarende lasteromsvolum.

Fartøyer med ringnottillatelse kan i tillegg til rommet for løsført fangst ha fryserom som ikke kan nyttes til føring av løsført fangst. Fryserommet kan maksimalt være 2.750 m³."

Fiskebåtredernes Forbund vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om å snarest gjennomføre den aktuelle endringen. Dersom departementet er av den oppfatning at dette forholdet allerede er dekket inn i regelverket, ønsker forbundet å bli orientert om dette.

Fiskebåteredernes Forbund er åpen for at endringen også gjøres gjeldende for fartøyer med pelagisk tråltillatelse."

I et svarbrev datert 4. desember sier Fiskeri- og kystdepartementet at de arbeider med en instruks om hvordan konsesjonsforskriften skal praktiseres. I den forbindelse går departementet blant annet igjennom praktiseringen av bestemmelsene om størrelsesbegrensningene som er fastsatt for fartøy i de enkelte konsesjonsgrupper. Fiskeri- og kystdepartementet sier videre at de ser på forbundets henvendelse i denne sammenhengen, og vil komme tilbake til saken.

E STRUKTURSPØRSMÅL

1 Nye regulerings- og strukturtiltak

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 6. april følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om behovet for nye regulerings- og strukturtiltak for å møte den nye økonomiske virkeligheten som fiskeflåten stod overfor:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til den alvorlige økonomiske situasjonen i torskesektoren, med omsetningsvansker og svikt i førstehåndsprisene. Forbundet viser i den forbindelse til vårt innspill av 30. mars d.å. til Finans- og Fiskeri- og kystdepartementet om økonomiske tiltak for å avhjelpe den vanskelige likviditetssituasjonen mange rederier er oppe i.

Fiskebåtredernes Forbund mener at det utover økonomiske tiltak også er nødvendig å sette inn fiskeripolitiske tiltak for å lette situasjonen for fiskeflåten. Flåten må påregne vesentlig lavere fangstinntekter, og det er tvingende nødvendig å redusere driftskostnadene. Forbundet har i denne forbindelse diskutert ulike løsninger, herunder en rederikvoteordning, adgang til "kvotehopping", endringer i slumpfiskeordningen og strukturkvoteordningen. Fiskebåtredernes Forbund har konkludert med at adgangen til såkalt "kvotehopping" bør gjeninnføres inntil videre, og at det samtidig opprettes en revidert rederikvoteordning basert på den som gjaldt frem til strukturkvoteordningen ble vedtatt i 2005.

Fiskebåtredernes Forbund mener fortsatt at det er strukturkvoteordningen som må være det bærende element for en langsiktig kapasitetstilpasning av fiskeflåten til ressursgrunnlaget og den økonomiske utviklingen. Forbundet legger til grunn at det i framtiden vil bli nye innspill om strukturordningene i fiskeflåten, herunder nye tilnærminger knyttet til dagens begrensninger. Disse kan i dag stenge for effektivisering, samarbeid og fusjonering av virksomheter. Forbundet mener imidlertid at strukturkvoteordningen ikke skal være det eneste strukturtilbudet flåten står overfor i en krisesituasjon som i dag. Fiskebåtredernes Forbund vil derfor understreke at forslagene fremmes som midlertidige fiskeripolitiske krisetiltak, og mener dette vil kunne avhjelpe den dramatiske situasjonen som mange fiskebåtrederi befinner seg i som følge av pris- og omsetningssvikten.

Fiskebåtredernes Forbund mener at bruk av "kvotehopping" og rederikvoteordningen vil gi mange rederier muligheter til å tilpasse seg den vanskelige økonomiske situasjonen. Ordningene muliggjør blant annet at fartøy kan legges still eller selges; og at kvotene kan utnyttes på andre fartøyer. Dette vil redusere driftskostnadene i flåten, samtidig som det gir grunnlag for større fleksibilitet. Slike ordninger har også en positiv miljøeffekt.

Fiskebåtredernes Forbund viser til at det inntil for få år siden var adgang til å flytte fartøyer mellom konsesjoner i løpet av et reguleringsår (kvotehopping) uten at dette fikk kvotemessige konsekvenser. Denne adgangen har gradvis blitt begrenset de siste årene, blant annet etter initiativ fra næringen selv. En viktig årsak til dette var at en ønsket å unngå at slike ordninger bidro til å undergrave utnyttelsen av strukturkvoteordningen. Det samme argumentet ble brukt for å fjerne rederikvoteordningen i 2005.

Begrensningen på "kvotehopping" i hvitfiskektoren finnes i § 27 om kvoteutnyttelse i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62°N (J-58-2009). Her heter det:

"Hvert fartøy kan bare fiske og lande en kvote. Uten hinder av dette kan hvert fartøy fiske og lande kvote utvekslet eller tildelt i medhold av bestemmelser om spesielle kvoteordninger (strukturkvoter).

Bestemmelsen i første punktum gjelder ikke for fiske etter sei for fartøy som i løpet av året har hatt tildelt både torsketråltillatelse og seitråltillatelse.

Ved salg og utskifting av fartøy innenfor reguleringsåret skal kvoten beregnes etter bestemmelsene i fjerde til sjette ledd.

Ved kjøp av fartøy kan ny eier ikke fiske og lande mer enn det som gjenstår av den nye eiers kvote etter fradrag for det som fartøyet totalt har fisket og levert i reguleringsåret. Dette gjelder også når fartøyet erverves til utskifting av et annet fartøy. Fiskeridirektoratets regionkontor kan gjøre unntak fra bestemmelsen i dette ledd for fartøy som erverves til erstatning for fartøy som på grunn av havari eller forlis har vesentlig driftsavbrudd. Det er en forutsetning at vilkårene for bruk av leiefartøy ellers er oppfylt.

Ved utskifting av fartøy kan erstatningsfartøyet heller ikke fiske og lande mer enn det som gjenstår av den nye eiers kvote etter fradrag for det som han selv har fisket og landet med annet fartøy i vedkommendes eie i reguleringsåret.

Når det ved utskifting gjøres fradrag etter fjerde ledd eller femte ledd, skal det fangstkvantum som er størst av de to alternativene trekkes fra.

Når et fartøy som omfattes av kapittel 5 gis tillatelse til å fiske flere kvoter av torsk, hyse og sei i medhold av strukturkvoteordningen, skal overførte kvoter beregnes etter §§ 17-19 på grunnlag av mottakende fartøys største lengde."

"Kvotehopping" kan enkelt tillates ved å ta den aktuelle paragrafen ut av forskriften, dog med unntak av siste ledd. Forbundet er samtidig usikker på om det er nødvendig å fortsatt ha med en henvisning til at fartøy kan fiske og lande kvote utvekslet eller tildelt i medhold av bestemmelser om spesielle kvoteordninger (strukturkvoter), jfr første ledd.

For rederikvoteordningen vil det være naturlig å ta utgangspunkt i ordningen som gjaldt frem til 2005. Fiskebåtrederne Forbund mener imidlertid at det vil være nødvendig å fjerne koblingen til samtidig bruk av strukturkvoteordningen (enhetskvoteordningen). Det må dessuten være adgang til å benytte ordningen selv om fartøyet har startet fisket på årets kvoter. Rederikvoteordningen bør også kunne brukes på generelle utskiftingstillatelser, og det bør ikke stilles krav til flerårige samarbeid.

Fiskebåtrederne Forbund vil presisere at det er viktig å få ordningene raskt på plass, og dette må tillegges stor vekt i den videre prosess. Det er også viktig at ordningene blir enkle å praktisere. Fiskebåtrederne Forbund vil også nevne at det vil kunne være aktuelt å foreslå justeringer i slumpfiskeordningen.

Fiskebåtrederne Forbund er positiv til å møte i departementet på kort varsel for å orientere nærmere om den situasjonen torskeflåten er oppe i, begrunne vår anbefaling ytterligere og utdype løsningsforslagene."

Fiskeri- og kystdepartementet var ikke forberedt på å foreta en realitetsbehandling av de foreslåtte tiltakene. Fiskebåtrederne Forbund tok på denne bakgrunn initiativ til at det ble nedsatt en arbeidsgruppe i Norges Fiskarlag for å vurdere ulike tiltak overfor kyst- og havfiskeflåten i tilknytning til den krisen næringen befant seg i. Landsstyret fulgte anmodningen og satte ned en arbeidsgruppe med følgende mandat:

"Norges Fiskarlag viser til at effekter av finanskrisen så langt har ført til dramatiske mottaks- og eksportproblemer, og da spesielt innenfor hvitfisk-sektoren. Videre har prisen på torskeråstoff gått betydelig ned med påfølgende inntektssvikt for flåten. Det vises til at det er iverksatt enkelte finansielle avbøtende tiltak for å avhjelpe den vanskelige situasjonen, men disse har så langt vist seg å ha begrenset effekt.

Norges Fiskarlag har imidlertid funnet det nødvendig å vurdere ytterligere virkemidler rettet mot flåten for å minske de negative konsekvensene. Landsstyret i Norges Fiskarlag har derfor funnet det formålstjenlig å nedsette et hurtigarbeidende representativt utvalg for å utarbeide og fremme forslag tiltak som kan bidra til å redusere de negative virkningene som finanskrisa har ført til/vil føre til i flåteleddet.

Utvalget skal foreslå tiltak som kan anvendes både i kystfiskeflåten og i havfiskeflåten. Tiltakene skal i utgangspunktet være midlertidig (3-5 år) og kan både være av reguleringsmessig-, kostnadsmessig- og driftsmessig karakter, og da slik at disse gir flåten en bedre driftsøkonomi. Selv om problemene i øyeblikket er størst i hvitfisksektoren, så bør foreslåtte tiltak også vurderes i forhold til de pelagiske fiskeriene.

Som medlemmer i utvalget oppnevnes:

1. Roger Hansen Samarbeidsrådet Nord
2. Jan Erik Johnsen Samarbeidsrådet Nord
3. Lars Erik Hopmark Samarbeidsrådet Sør
4. Jakob M. Jakobsen Samarbeidsrådet Sør
5. Ola Helge Holmøy Fiskebåtredernes Forbund
6. Inge Halstensen Fiskebåtredernes Forbund

Generalsekretær Jan Skjærvø oppnevnes som utvalgets leder.

Sekretariatsfunksjonen ivaretas av Norges Fiskarlag.

Utvalget må avgi sin innstilling til Landsstyret innen 15. mai 2009."

Det lyktes å oppnå enighet i arbeidsgruppen om en tiltakspakke, som senere ble vedtatt av Landsstyret i Norges Fiskarlag. I dette vedtaket heter det blant annet:

- 1 "Landsstyret i Norges Fiskarlag viser til innstilling av 13. mai 2009 fra utvalget som ble oppnevnt i landsstyrevedtak 23/09 av 20. april d.å. Utvalget hadde i oppdrag å vurdere tiltak av reguleringsmessig, kostnadsmessig og driftsmessig karakter rettet mot flåteleddet for å redusere de negative virkningene av finanskrisen.
- 2 Landsstyret finner at utvalget har utført oppdraget nedfelt i mandatet fastsatt i landsstyrevedtak 23/09 på en tilfredsstillende måte. Landsstyret slutter seg til de forslag som fremmes fra utvalget for å avhjelpe den akutte situasjonen for fartøyene i torske-sektoren, hvor det bes om at myndighetene etablerer en midlertidig rederikvoteordning innenfor en periode på 3-5 år både i kyst- og havfiskeflåten for å få redusert driftskostnadene med å bringe råstoff på land. Landsstyret støtter også forslaget om behovet for justeringer i slumpfiskordningen for havfiskeflåten. Landsstyret er også enig i at ordningene i første omgang rettes inn mot fartøy/fiskeri i torskesektoren, men at det også må vurderes midlertidige tiltak innenfor pelagisk sektor dersom det skulle bli behov.

- 3 Landsstyret vurderer tidsfaktoren som svært kritisk for å få iverksatt de foreslåtte tiltakene, og av den grunn finner Landsstyret i denne saken ikke å foreta en ordinær organisasjonsmessig behandling, men legger til grunn at representasjonen i utvalget gjenspeiler synet i medlemsmassen.
- 4 Landsstyret anmoder med bakgrunn i foranstående at det så snart som praktisk mulig avholdes et møte med ledelsen i Fiskeri- og kystdepartementet for å presentere de foreslåtte tiltakene overfor myndighetene, med henblikk på snarlig iverksettelse. Administrasjonen bes i samråd med Lederen om å organisere ovennevnte møte med departementet, herunder representasjon fra Norges Fiskarlag."

Fiskeri- og kystdepartementet var i liten grad lydhør i forhold til innspillet fra næringen. Langt ut på høsten fremmet likevel departementet et høringsnotat om endringer i slumpfiskeordningen, som i stor grad var i overensstemmelse med forslaget fra næringen. Dette er omtalt i neste sak.

2 Endringer i slumpfiskeordningen

Fiskebåtrederne Forbund avga den 26. oktober følgende høringsuttalelse til Fiskeri- og kystdepartementet og Norges Fiskarlag om endringer i slumpfiskeordningen:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsbrev med forslag til endring av forskrift av 4. mars 2005 § 15 om slumpfiskeordningen. Høringsfristen er satt til 6. november 2009.

Fiskebåtrederne Forbund vil innledningsvis uttrykke tilfredshet med at forslagene i høringsbrevet i stor grad er i overensstemmelse med de innspill som næringen har gjort med hensyn til endringer i slumpfiskeordningen.

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår konkret følgende endringer i slumpfiskeordningen:

- at startdatoen 1. oktober for når fiske på slumpkvoter av torsk kan starte, blir fjernet
- at kravet om at fartøyet som avgir kvote innenfor ordningen må ha fisket minst 50 % av kvoten før ordningen benyttes, blir redusert til 30 %
- at bestemmelsen om at det kvoteavgivende fartøyet ikke kan drive direktefiske på det aktuelle fiskeslaget og kun kan fiske restkvoten som bifangst, oppheves.

Fiskebåtrederne Forbund støtter disse forslagene.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at Fiskeri- og kystdepartementet ikke har fulgt næringens forslag om å øke slumpfiskekvoten fra 20% til 30% av fartøyets kvote. Departementet skriver blant annet om dette:

"Departementet anser imidlertid at det harmonerer dårlig med slumpfiskeordningens begrunnelse og formål å ha en slumpkvote på 30 %, særlig når kvotestørrelsene er svært høye for enkelte av de berørte fiskeslag. Departementet mener derfor at en økning i kvoteandelen ikke vil innebære en forbedring av slumpfiskeordning som sådan, men utelukkende til å gjøre en større del av kvotegrunnlaget mer omsettelig.

Det foreslås derfor ikke en slik økning."

Fiskebåtrederne Forbund er uenig med Fiskeri- og kystdepartementet på dette punktet, og vil gjenta næringens forslag om at det bør bli tillatt å slumpe inntil 30% av fartøyets kvote gjennom slumpfiskeordningen. Forbundet mener en forbedring av slumpfiskeordningen på dette punktet er sterkt ønskelig både i et miljø- og lønnsomhetsmessig perspektiv.

Fiskebåtrederne Forbund vil spesielt vise til at det er viktig med en økning i tillatt slumpkvote i fiskerier med relativt lave kvoter. Dette vil gjøre ordningen mer attraktiv for utøverne, og dermed føre til økt bruk av ordningen. Forbundet mener at dette vil kunne bidra til redusert drivstofforbruk i fiskeflåten, og gi viktige miljømessige gevinster gjennom reduserte utslipp av skadelige miljøgasser som NOx og CO2. En slik økning av slumpkvoten vil også kunne bidra til å bedre lønnsomheten i fiskeflåten, og dette er også viktig i en situasjon der lønnsomheten generelt er for lav til å sikre fornying i fiskeflåten.

Fiskebåtrederne Forbund mener at argumentet om at en større del av kvotegrunnlaget blir omsettelig ikke bør tillegges vekt i denne sammenheng. Forbundet er generelt opptatt av at det skal være en klar kobling mellom det fartøyet som tildeles kvote og fisker kvoten, og mener at en økning av slumpkvoten fra 20% til 30% ikke svekker denne koblingen i nevneverdig grad."

Saken er foreløpig ikke ferdigbehandlet i Fiskeri- og kystdepartementet.

3 Strukturordningen for pelagisk trål

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 27. mai følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om å inkludere tobis og kolmule i strukturkvoteordningene for pelagiske trålere:

"Det vises til J-223-2008, § 3, underpkt. f.

Der fremkommer det at bestemmelsene om fleksible kvoteordninger/slumpfiskordning ikke gjelder for fiskeslagene tobis og kolmule for gruppen pelagisk trål/nordsjøtrål.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at disse fiskeriene nå i stor grad blir regulert med fartøykvoter på lik linje med de andre fiskeriene som denne ordningen omfatter.

Særlig den siste tids regulering av tobisfisket med liten forutsigbarhet for små kvoteendringer har avdekket et behov for en slik ordning.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at en får endret forskriften på dette punkt ved første anledning, slik at den også kan omfatte tobis og kolmule for disse gruppene."

Fiskeri- og kystdepartementet har foreløpig ikke realitetsbehandlet saken.

4 Kondemneringskravet i strukturkvoteordningen

Den 23. juli d.å. sendte Fiskebåtrederne Forbund følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om kondemneringskravet i strukturkvoteordningen:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til § 6, vilkår for tildeling av strukturvote, i forskrift om strukturvoteordning for havfiskeflåten. Her heter det blant annet:

"Strukturvote eller deler av en strukturvote kan tildeles når

- a) ett eller flere fartøy som nevnt i § 1 blir meldt ut av registeret over fiskefartøy og blir kondemnert, og
- b) alle konsesjoner og deltakeradganger knyttet til fartøyet eller fartøyene som blir meldt ut av registeret, blir oppgitt.

Det kan settes vilkår for tildeling av strukturvote for å sikre distriktmessige hensyn, eller når fiskeripolitiske hensyn for øvrig tilsier det. Dersom det ikke anses tilstrekkelig å sette slikt vilkår, kan en søknad om strukturvote avslås.

Tilleggskonsesjoner eller -deltakeradganger som oppgis i henhold til første ledd bokstav b), kan tildeles det gjenværende fartøy dersom distrikts- eller fiskeripolitiske hensyn ikke taler mot en slik tildeling, fartøyet for øvrig fyller vilkårene for tildeling av slik konsesjon eller deltakeradgang og den aktuelle konsesjon eller deltakeradgang har vært nyttet aktivt.

Det kan gjøres unntak fra kravet om kondemnering av det uttatte fartøyet når det har antikvarisk verdi. Fartøyet skal i så fall være registrert i Skipsregisteret, og det skal tingslyses at fartøyet ikke kan nyttes til fiske, ikke kan gjeninnføres i registeret over norske fiskefartøy og ikke kan selges til utlandet uten Fiskeridirektoratets samtykke."

Fiskebåtrederne Forbund mener i utgangspunktet at kondemneringskravet i strukturvoteordningen har utspilt sin rolle, og at det bør fjernes fra forskriften. Forbundet ser samtidig at det kan være argumenter for å evaluere ordningen før det tas endelig stilling til saken. Aktuelle spørsmål som kan vurderes i tilknytning til kondemneringskravet kan være:

- Innebærer en videreføring av kondemneringskravet at det tas ut reell kapasitet fra norske fiskerier, eller fungerer det nå mest som en ekstra kostnad for å benytte strukturvoteordningen?
- Vil en fjerning av kondemneringskravet i mange tilfeller kun føre til at "prisen" for strukturvoter øker tilsvarende kostnaden med å kondemnere et fartøy?
- Veier kravet til likebehandling av utøverne så tungt at dette taler mot en fjerning av kondemneringskravet?
- Innebærer åpningen for å benytte havfiskefartøyer på kystrettigheter en ny utfordring med hensyn til å fjerne kondemneringskravet, og/eller finnes det måter å unngå denne problemstillingen på?
- Innebærer det norske kondemneringskravet en "gavepakke" til utenlandske fiskebåtredere som blir kvitt "utrangerte" båter til kondemneringsobjekt i Norge, og som samtidig får tilført egenkapital til nyinvesteringer?
- Kan det være aktuelt å erstatte kondemneringskravet med et eventuelt gebyr til et "strukturfond" eller et annet egnet formål?

Fiskebåtrederne Forbund mener at kondemneringskravet i liten grad tar ut kapasitet fra norske fiskerier i dag, og at det i stedet virker som en hemsko for en fortsatt nødvendig strukturering av fiskeflåten. Forbundet mener at verken kravet til likebehandling eller eventuelle kon-

sekvenser for prisen på strukturkvoter forsvarer en fortsatt videreføring av kondemneringskravet.

Fiskebåtrederne Forbund ser at adgangen til å benytte havfiskefartøyer på kystrettigheter innebærer en ny utfordring i forhold til å fjerne kondemneringskravet, ettersom dette kan medføre ytterligere kapasitetsoppbygging i kystflåten. Forbundet mener imidlertid at dette eventuelt kan løses ved å forby at fartøyer som tas ut gjennom ordningen kan operere på kystrettigheter.

Fiskebåtrederne Forbund mener at kondemneringskravet slik det fungerer i dag i første rekke er en gavepakke for utenlandske fiskebåtreder som blir kvitt gamle fiskefartøyer til en "god" pris, og at ordningen fører til en uheldig konkurransevridding mellom norske og utenlandske aktører. Dette er et veldig sterkt argument for å fjerne kondemneringskravet.

Fiskebåtrederne Forbund ønsker ikke flere gebyrer, men er villig til å diskutere dette spørsmålet dersom det er nødvendig for å fjerne kondemneringskravet.

Fiskebåtrederne Forbund vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om å følge opp denne saken med sikte på en rask avklaring. Forbundet mener at saken også må sees i forhold til behandlingen av de andre endringsforslagene som næringen har spilt inn overfor departementet når det gjelder strukturordninger."

Fiskeri- og kystdepartementet sendte den 31. august følgende svarbrev til Fiskebåtrederne Forbund:

"Vi viser til Deres brev av 23. juli 2009 hvor De gir uttrykk for at kondemneringskravet i strukturkvoteordningen i utgangspunktet har utspilt sin rolle. De mener derfor at dette kravet bør fjernes fra forskriften.

De skriver at det likevel kan være forhold som tilsier at ordningen først blir evaluert. I den forbindelse peker De på ulike argumenter som bør vurderes, blant annet kostnader for den norske rederen, konkurransevridding mellom norske og utenlandske aktører, at kondemneringskravet i liten grad tar ut kapasitet fra norske fiskerier i dag, kapasitetsoppbygging i kystfiskeflåten m.v.

Fiskeri- og kystdepartementet vil innledningsvis vise til at formålet med strukturkvoteordningen også er å få kondemnert fiskefartøy. I foredraget til forskriften slås det fast at overkapasitet er et internasjonalt problem. Videre heter det at "selv om det nasjonale kapasitetsproblemet løses ved reduksjon av antall konsesjoner/deltageradganger gjennom strukturordninger, så er det i utgangspunktet ikke ønskelig at de fartøyene som deretter blir overflødige i norsk fiske, eksporteres og bidrar til kapasitetsoppbygging andre steder. Også i et nasjonalt perspektiv er dette uheldig, dersom fartøyene overføres til fiske under nytt flagg, men fortsetter å beskatte de samme bestandene som norske fiskere beskatter. Dette var også begrunnelsen da tidsperioden for enhetskvotetildeling ble forlenget til 18 år, dersom et fartøy ble kondemnert".

Strukturordningen med kondemneringskravet bidrar til å få ut kapasitet av norske så vel som utenlandske fiskerier og således oppfyller ordningen dette formålet. Samtidig legger ordningen til rette for en utvidelse av driftsgrunnlaget for det enkelte fartøy og bidrar derved til å øke lønnsomheten for fartøyeier.

Fiskeri- og kystdepartementet ser likevel at det kan være forhold ved ordningen som ikke fungerer optimalt, blant annet at norske fartøyeiere kjøper i realiteten utrangerte utenlandske fartøyer, som skaper ekstra arbeid for undersøke om fartøyet fyller vilkårene om å være egnet og utrustet til å drive fiske og at fartøyet skal ha vært i fiske i løpet av de to siste årene.

Fiskeri- og kystdepartementet finner likevel ikke at dette forholdet bør føre til at kondemneringskravet i strukturvoteordningene blir opphevet. Det må tas i betraktning at reglene bør være like både for hay- og kystfiskeflåten, og at det i dag bør være tilnærmet balanse mellom antall tillatelser og antall fartøy i de ulike fartøygruppene etter at anledningen til å nytte ett fartøy til å fiske på flere tillatelser i løpet av kalenderåret har blitt kraftig innsnevret. Dette innebærer at det enkelte rederi vil ha tilgjengelig et fartøy som faktisk har fisket innenfor den aktuelle fartøygruppen ved bruk av strukturvoteordningen. De uheldige sidene ved å importere utrangerte fartøy fra utlandet kan dermed unngås på andre måter enn ved å fjerne kondemneringskravet."

Fiskebåtredernes Forbund vil vurdere å følge opp denne saken. Det virker meningsløst å fortsette med å benytte næringens midler til å kjøpe utrangert tonnasje fra andre land, og i mange tilfeller også være nødt til å påkoste fartøyene før de kondemneres, om intensjonene er aldri så gode.

5 Fornyning av fiskeflåten – bruk av leiefartøy

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 27. november følgende brev til Fiskeri- og kystdepartementet om adgang til å benytte leiefartøyer i en fornyingsprosess:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til tidligere innspill om tiltak for å øke fornyingen i fiskeflåten, herunder forslag om at fiskeflåten bør komme inn under rederiskatteordningen, økt avskrivningssats for fiskefartøyer, og til etablering av en låneordning der Innovasjon Norge får adgang til å gi 2. prioritets lån til bygging av fiskefartøyer.

Fiskebåtredernes Forbund håper at Fiskeri- og kystdepartementet i samarbeid med andre departement vil bidra til å legge forholdene bedre til rette for fornying av fiskeflåten. Fornyning av fiskeflåten er viktig for å utvikle næringen videre, det er viktig for å utvikle og utnytte ny miljøteknologi, og fornying er viktig for å opprettholde aktiviteten og kompetansen i det maritime miljøet i Norge. Forbundet vil spesielt peke på at den krevende situasjonen som verfts-næringen nå står overfor gjør det riktig å vurdere tiltak nå.

Fiskebåtredernes Forbund vil i denne henvendelsen anmode om at det blir gitt adgang til at fiskebåtrederier som har kontrahert nytt fiskefartøy, får anledning til å benytte leiefartøy for å fiske kvoten til fiskefartøyet som skal fornyes, dersom dette blir solgt før rederiet får ferdigstilt nybygget.

Fiskebåtredernes Forbund viser til at fornying av et fiskefartøy innebærer et stort løft for mange fiskebåtrederier, og spesielt gjelder dette for enbåtsrederier der hele produksjonskapitalen blir skiftet ut i en operasjon. I mange tilfeller vil et tilfredsstillende salg av gamlefartøyet være en viktig forutsetning for å få frigjort tilstrekkelig egenkapital til å kunne gjennomføre en slik fornying. Dette innebærer at et rederi ofte er nødt til å benytte seg av muligheten til salg av gamlefartøyet dersom det dukker opp en aktuell kjøper, selv om dette tidsmessig ikke passer i forhold til det tidspunktet det nye fartøyet kan leveres.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at dette fører til at mange fiskebåtrederier kommer i en situasjon der de i en fornyingsfase står helt eller delvis uten fartøy i et kvoteår. Forbundet vil understreke at rederiet, verken av økonomiske eller mannskapsmessige årsaker, kan unnlate å fiske de kvoter som utskiftningsstillatelsen i utgangspunktet genererer, og spesielt gjelder dette i en situasjon der rederiet står foran en fornying.

Fiskebåteredernes Forbund mener at det er en svært dårlig løsning når rederier som kommer i en slik situasjon blir tvunget til midlertidig å erverve et erstatningsfartøy for å fiske de aktuelle kvotene. Dette vil i mange tilfeller kunne legge beslag på mye av rederiets egenkapital, samtidig som det vil være et usikkerhetsmoment om rederiet greier å selge erstatningsfartøyet igjen til en regningsssvarende pris. Forbundet konstaterer at disse praktiske problemene vanskeliggjør fornyingen av fiskeflåten, og fører i mange tilfeller til at rederier vegrer seg for å gjennomføre den.

Fiskebåteredernes Forbund mener at det er nødvendig å etablere en ordning som gjør det enklere å utnytte "rederiets" kvoter i en fornyingsprosess. Forbundet vil konkret foreslå at rederier som har tegnet kontrakt om levering av nytt fiskefartøy, og i en periode står uten fartøy, får anledning til å leie inn et annet fiskefartøy som står i Merkeregisteret for fiskefartøyer til å fiske kvotene til det fartøyet som er solgt (tatt ut av fiske). Fiskebåteredernes Forbund legger til grunn at det innleide fartøyet drives for "utskiftningsrederiets" regning og risiko.

Fiskebåteredernes Forbund vil samtidig vise til at det ofte oppstår salgsgevinster ved salg av fiskefartøyer i tilknytning til nykontrahering. Forbundet mener at det er ønskelig å etablere en ordning der slike salgsgevinster kan unntas fra gevinstbeskatning inntil rederiet har anskaffet seg et nytt fartøy (avskrivingsobjekt), og vil anmode Fiskeri- og kystdepartementet om å ta initiativ til dette.

Fiskebåteredernes Forbund er når som helst positiv til å møte Fiskeri- og kystdepartementet for å diskutere praktiske og økonomiske utfordringer fiskebåterederier står overfor når det gjelder fornying av fiskeflåten."

Fiskeri- og kystdepartementet har foreløpig ikke besvart henvendelsen.

DEL VIII

MILJØSPØRSMÅL

VIII MILJØSPØRSMÅL

1 Overgang til klimavennlige kjølemedier

Fiskebåtrederne Forbund har ambisjoner om at den norske havfiskeflåten skal være verdens mest miljøvennlige fiskeflåte. En av de store utfordringene fiskeflåten står overfor er å redusere bruken av klimafiendtlige kjølemedier. Forbundet tok opp denne saken i et brev til Fiskeri- og kystdepartementet den 11. desember. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til tidligere innspill fra forbundet vedrørende tiltak for å redusere bunkersforbruket i fiskeflåten, og derigjennom redusere utslippene av skadelige miljøgasser som NOx og CO2. Forbundet mener fortsatt at dette bør være en prioritert oppgave for næringen og fiskeriforvaltningen.

Fiskebåtrederne Forbund viser også til den nylig avgitte rapporten fra SINTEF SFH80 A096068 – "Carbon footprint and energy use of Norwegian seafood products". Rapporten er utarbeidet på vegne av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF).

Fiskebåtrederne Forbund viser videre til de siste innspillene forbundet har gjort med forslag til tiltak for å øke fornyingen i fiskeflåten.

SINTEF-rapporten viser at fiskeprodukter generelt kommer godt ut i et miljøregnskap sammenlignet med andre matvarerprodukter. Fiskebåtrederne Forbund vil likevel understreke at selv om fisk er klimavennlig mat, så innebærer ikke det at det er umulig å bli enda bedre på dette området.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at rapporten viser at bunkersforbruket i fiskeflåten pr kilo fangst er lavere enn det tidligere undersøkelser har vist. Det bekrefter det generelle bildet at energieffektiviteten er vesentlig forbedret i fiskeflåten de siste årene. Det skyldes en kombinasjon av strukturering, bedre fiskeriforvaltning og bedre fartøy- og redskapsteknologi. Forbundet mener at det fortsatt er en god del å hente på dette området, men så lenge det er vanskelig å erstatte dieselolje med andre energikilder i fiskeflåten, er det likevel begrenset hvor langt det er mulig å komme når det gjelder ytterligere energieffektivisering.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det mest interessante ved SINTEF-rapporten er at utslippet av kjølemedier fra fiskeflåten, i første rekke freon (R 22), er vesentlig større enn tidligere antatt. Mens tidligere rapporter har antydnet et totalforbruk av det mest vanlige kjølemediet (R22 (freon)) på mellom 100 til 125 tonn i hele Norden, anslås det nå at utslippet av freon bare fra den norske fiskeflåten kan være så høyt som 200 tonn. Det er over halvparten av det totale norske forbruket av freon.

Rapporten viser at utslipp av kjølemedier slår kraftig ut i klimaregnskapet. For enkelte fiskeprodukter, i første rekke i hvitfiskesektoren, utgjør den negative klimaeffekten ved utslipp av kjølemedier nær 2/3 av effekten av bunkersforbruket. Forbundet konstaterer på denne bakgrunn at det er gjennom en reduksjon i bruken av kjølemedier, eller ved å erstatte dagens kjølemedier med nye, og mer klimavennlige medier, det på kort sikt er størst forbedringspotensial når det gjelder å redusere den negative klimaeffekten av fiske.

Norge har sluttet seg til internasjonale avtaler om å redusere bruken av ozon-nedbrytende kjølemedier (Montreal-protokollen). På denne bakgrunn ble det innført importforbud på det mest vanlige kjølemediet, R 12, for rundt 10 år siden. Det hører med til historien at det fortsatt er

mulig å skaffe R 12 i markedet, selv om dette gradvis er blitt utfaset. Når det gjelder freon (R 22), det desidert mest vanlige kjølemediet som brukes i dag, blir det importforbud på dette fra årsskiftet. Det innebærer at fra og med 2010, i alle fall i teorien, kun skal være mulig å benytte regenerert freon. Det har allerede fra 2002 vært forbudt å benytte freon i nye kjøleanlegg. Erfaringsmessig må det likevel påregnes at freon vil være tilgjengelig i markedet i lang tid fremover.

Det har vært en svakhet i reguleringen i bruk av kjølemediene at det i første rekke er fokusert på den ozon-nedbrytende effekten, mens effekten på global oppvarming ikke har vært like påaktet. Det har medført at enkelte av de kjølemediene som har erstattet R12 og R22 ofte har en enda mer negativ klimaeffekt enn forgjengerne, selv om deres ozon-nedbrytende effekt er redusert.

Følgende tabell illustrerer effekten på ozonlaget og effekten på global oppvarming (klimaeffekten) av de mest aktuelle kjølemediene som er i bruk i fiskeflåten i dag:

Kjølemedie	Navn	Ozon-effekt	Klima-effekt
CO2	Karbondioksid	0	1
NH3	Ammoniakk	0	0
HCFC-22	R 22 - freon	0,055	1810
HFC-404	R 404a	0	3750
HFC-507	R 507	0	3300
HFC-134a	R 134a	0	1300
HFC-410a	R 410a	0	1890

Tabellen illustrerer at det gir mening for ozon-laget å erstatte R 22 med for eksempel R 404a, mens det motsatte er tilfellet for effekten på global oppvarming. Den negative klimaeffekten av R 404a er omtrent dobbelt så stor som kjølemediet det mest sannsynlig erstatter (freon).

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at den mest fremtidsrettede løsningen, basert på dagens kunnskap, er å bruke CO2 eller NH3 (ammoniakk) som kjølemedier. Disse har liten eller ingen negativ klimaeffekt. De fleste nye kjøle- og fryseanlegg som blir installert på nye fiskefartøyer baserer seg på disse kjølemediene. Dette løser imidlertid ikke utfordringene så lenge fornyingen av fiskeflåten er nesten fraværende. Fiskebåtredernes Forbund er også kjent med at enkelte fiskefartøyer har bygd om kjøleanleggene for å kunne nytte NH3 eller CO2, mens andre fartøyer utsetter denne kostnaden, eller er i en situasjon der det ikke er praktisk eller økonomisk mulig å foreta en slik utskiftning.

Fiskebåtredernes Forbund vil understreke at klimagevinsten ved å ta nye kjølemedier i bruk er enda et argument for å stimulere til en fornying av fiskeflåten. Forbundet vil gjenta vår oppfordring til Fiskeri- og kystdepartementet om å følge opp de tiltakene som Fiskebåtredernes Forbund har spilt inn den siste tiden.

Fiskebåtredernes Forbund mener samtidig at norske myndigheter bør vurdere tiltak for å stimulere rederier til å legge om til å bruke CO2 eller NH3 som kjølemedie. Aktuelle tiltak kan for eksempel være tilskuddsordninger, eller rente- og avdragsfrie lån i en periode. Forbundet vil samtidig vise til de positive erfaringene med NOx-fondet, der innbetalt NOx-avgift direkte benyttes til utslippsreducerende tiltak. Fiskebåtredernes Forbund mener at norske myndigheter bør vurdere en lignende modell når det gjelder arbeidet for å redusere bruken av skadelige kjølemedier, og vil konkret foreslå at dagens avgifter på kjølemedier avsettes til en tilskuddsordning.

Fiskebåtrederne Forbund mener at et konstruktivt samarbeid for å redusere bruken av skadelige kjølemedier i fiskeflåten vil være et av de mest målrettede tiltakene som kan iverksettes i Norge for å redusere utslippene av klimagasser."

Fiskebåtrederne Forbund har foreløpig ikke besvart henvendelsen, som vil bli fulgt opp fra forbundets side. Selv om det er besluttet å fase ut bruken av freon (se neste sak), vil utslipp av R22 fra fiskeflåten være en stor utfordring i mange år enda. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at dette er et av de virkelige områdene der tiltak i fiskeflåten vil kunne ha signifikant på de norske klimagassutslippene.

2 Utfasing av Freon

Fra 1. januar 2010 er all import av freon forbudt, og det er ikke lengre tillatt å etterfylle nytt Freon. Det er imidlertid fortsatt lov å etterfylle regenerert freon. En rekke kuldeanlegg i fiskeflåten benytter freon, og forbudet vil ha store konsekvenser for disse. Forbundet gikk derfor ut med følgende infoskriv til medlemmene:

"Forbundet har informert om dette tidligere, men vi gjentar restriksjonene på import og bruk av Freon (R-22):

Allerede i 1995 ble det forbudt å importere HKFK-holdige kuldemedier som R-12. Nå står HKFK22 (=Freon=R-22) for tur. Det er nå snart 9 år siden det ble forbudt å bruke R-22 i nye kuldeanlegg, men det er fremdeles mange gamle kuldeanlegg som fortsatt går på R-22 som kuldemedium, og mange av dem står om bord i fiskefartøy. Vi gjør derfor nok en gang oppmerksom på hva som vil komme til å skje når det gjelder HKFK-holdige kuldemedier:

- Det blir full importstopp fra nyttår (ikke tillatt å hamstre). Det blir også forbudt å etterfylle ny HKFK fra samme dato.
- Det vil derimot være lov å etterfylle anlegg med gjenvunnet HKFK frem til 01.01.15. Tilgangen på gjenvunnet HKFK vil være meget begrenset. I EU er det vedtatt en ny forordning når det gjelder omsetning av gjenvunnet R-22.
- Brukt-HKFK som skal destrueres må innleveres til godkjent mottak (SRG).

For fiskebåtrederi som benytter Freon i kuldeanlegg er det flere ting en må passe på. For det første er det enda viktigere enn tidligere å etterse anleggene og holde dem tett. For det andre bør en planlegge nytt anlegg med naturlige kuldemedier som ammoniakk eller karbondioksid. Et alternativ til å benytte freon er HFK gasser som ikke innvirker på ozonlaget, men som har desto sterkere drivhuseffekt. P.g.a. dette er avgiftene skyhøye i tillegg til at det kommer en ny forskrift som stiller krav til eier av anlegget (F-gassforordningen). Dette innebærer bl.a. krav om lekkasjetest av anlegg og sertifisering av personell og bedrifter.

Forbundets råd til medlemmene er å holde Freonanleggene i gang så lenge den tekniske standarden er god og anlegget er tett. En omlegging til HFK er en forholdsvis rimelig investering, men avgiftene på HFK gjør at dette raskt kan bli en dyr løsning. En større lekkasje på et slikt anlegg kan fort komme opp i 100.000 vis av kroner bare i påfyll av HFK, avhengig av størrelsen på anlegget. På sikt er det kun naturlige kuldemedier som gjelder."

3 Arbeidsgruppe om energieffektiviserende tiltak

Det er en klar sammenheng mellom fiskeflåten's bunkersforbruk og utslipp av miljøskadelige gasser som NOx og CO2. Bunkersutgiftene utgjør samtidig en betydelig del av fiskeflåten's kostnadsside, og tiltak som kan redusere bunkersforbruket er derfor også viktige for lønnsomheten i fiskeflåten. Fiskebåtrederne's Forbund tok på denne bakgrunn et initiativ overfor Fiskeri- og kystdepartementet i 2007 om å oppnevne en arbeidsgruppe for å evaluere regulerings- og strukturordningene i fiskeflåten med sikte på å redusere bunkersforbruket.

På representantskapsmøtet i Fiskebåtrederne's Forbund den 30. januar 2008 kommenterte fiskeri- og kystminister Helga Pedersen forslaget om å oppnevne en arbeidsgruppe for å vurdere energieffektiviteten til ulike regulerings- og strukturtiltak, og var glad for at næringen tok tak i denne utfordringen. Fiskeri- og kystministeren varslet samtidig at hun innen kort tid ville opprette en arbeidsgruppe med representanter fra næring, forvaltning og forskning for å kartlegge eksisterende problemer, og skissere løsninger som kunne bidra til redusert utslipp av klimagasser.

Etter at det ble avholdt et møte i arbeidsgruppen i mars 2008, stoppet arbeidet i arbeidsgruppen langt på vei opp. Fiskebåtrederne's Forbund etterlyste i den forbindelse en bedre framdrift i arbeidet. Departementet tok et nytt initiativ på høsten, og det ble avholdt et møte i departementet den 16. september 2008. Aktørene ble der invitert til å sende inn kommentarer til det foreløpige notatet som Fiskeri- og kystdepartementet hadde utarbeidet, noe som ble fulgt opp fra forbundets side.

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer imidlertid at det har skjedd svært lite i denne saken i 2009. Forbundet har hatt et møte med Fiskeri- og kystdepartementet for å diskutere hvordan arbeidet kan fullføres. Høyst sannsynlig vil Fiskeri- og kystdepartementet med det første legge frem en egen rapport om tiltak for å øke energieffektiviteten i fiskeflåten, basert på de innspillene som medlemmene i arbeidsgruppen har kommet med.

Fiskebåtrederne's Forbund mener dette spørsmålet bør prioriteres fra Fiskeri- og kystdepartementet side, og det bør i større grad tas hensyn til effekten på energieffektiviteten når regulerings- og strukturordningen diskuteres.

4 Miljøavtalen om NOx

Miljøavtalen om reduksjon av NOx-utslippene virker etter hensikten, og næringslivet er nå på god vei til å oppfylle de forpliktelser som ligger nedfelt i miljøavtalen med Staten. Parallelt med dette arbeidet er det tatt initiativ overfor Miljøverndepartementet om å starte forhandlinger om å forlenge miljøavtalen etter 2010. Fiskebåtrederne Forbund kommenterte dette i et brev til Næringslivets Hovedorganisasjon den 2. september. Her heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at NOx-avtalen mellom Staten og Næringsorganisasjonene formelt utløper 31. desember 2010, med mindre det er enighet om å videreføre avtalen.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er nødvendig å innlede forhandlinger med Miljøverndepartementet om å videreføre NOx-avtalen, ikke minst for å unngå at en tyngende NOx-avgift igjen blir pålagt næringslivet fra 1. januar 2011. Forbundet konstaterer samtidig at erfaringene med NOx-fondet så langt bør gi et fruktbart utgangspunkt for et godt forhandlingsklima.

Fiskebåtrederne Forbund støtter på denne bakgrunn forslaget fra NHO om at det snarlig tas kontakt med Miljøverndepartementet med sikte på å få forhandlinger i gang.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig gi uttrykk for at fiskeflåten ønsker å være representert i forhandlingsutvalget, og at Fiskebåtrederne Forbund og Norges Fiskarlag er enige om at Jan Ivar Maråk fortsatt bør representere fiskeflåten i forhandlingsutvalget."

Fiskebåtrederne Forbund antar at forhandlingene med Miljøverndepartementet vil starte opp på nyåret.

5 Miljømerking av fisk

Etter mye frem og tilbake i norsk fiskerinæring ble prosessen med å sertifisere norske torske- og hysefiskerier etter MSC standarden gjenopptatt høsten 2008. I april/mai 2009 ble saken på ny stilt i bero av organisasjoner i norsk fiskerinæring, som følge av usikkerhetsmoment knyttet til kysttorsken. På grunn av manglende fremdrift sendte Fiskebåtrederne Forbund den 24. august følgende brev til EFF, Norges Fiskarlag og FHL:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at prosessen med sertifisering av norske torske- og hysefiskerier etter Marine Stewardship Councils standard har stått i ro siden april/mai i år i påvente av ulike avklaringer knyttet til kysttorsk problematikken. Det er gjennom sommeren avklart at det vil være mulig å gjennomføre en sertifisering for både kyst- og havfiskeflåtens fiske utenfor 12 n. mil av grunnlinjen nå, mens alle redskapsgruppers fiske innenfor 12 mila ikke kan sertifiseres før følgende er på plass:

1. En gjenoppbyggingsplan for kysttorsk er implementert
2. Gjenoppbyggingsplanen er gjort gjenstand for testing (simulering) av HI

3. HI kan uttale, med basis i simuleringene, at de forventer at gjenoppbyggingsplanen vil virke positivt på bestanden av kysttorsk.

Fiskeri- og kystdepartementet og Havforskningsinstituttet er i gang med arbeidet med en gjenoppbyggingsplan, og det er gitt uttrykk for at den kan være på plass allerede ved reguleringene for 2010. Teknisk sett, gitt tilstrekkelig prioritet hos Fiskeri- og kystdepartementet og Havforskningsinstituttet, kan ovennevnte forutsetninger forhåpentlig nås i løpet av første halvår neste år.

Fiskebåtrederne Forbund tok initiativet til miljømerking av norske fiskerier for 5 år siden, og høstet innledningsvis sterk kritikk for å foreslå og arbeide for miljømerking av norske fiskerier. Forbundet har i hele prosessen med MSC sertifisering av norske fiskerier sett det som en fordel om hele fiskerinæringen var med. Fiskebåtrederne Forbund har derfor invitert til samarbeid og forventet å forsere MSC sertifisering for å få oppslutning fra næringsorganisasjoner som opprinnelig var kritiske. Fiskebåtrederne Forbunds medlemmer, som i flere år har vært utålmodige for å få MSC sertifisering på plass, har forventet en sertifisering av deres fiskerier til et tilstrekkelig konsensus var oppnådd i næringen.

Fiskebåtrederne Forbund har i hele sitt arbeid med MSC sertifisering av fiskeriene sett på sertifiseringen som et forsikringselement, dvs et vilkår for markedsadgang, og som et mulig prisøkende tiltak. I dag vet vi at det foreligger en merpris i markedet for MSC sertifiserbar sei, og vi vet at norsk MSC sertifisert torsk selges til høyere pris enn ikke sertifisert torsk. Dette medfører også høyere pris til fisker for MSC sertifisert torsk. I en tid der næringen fortsatt lider betydelige tap som følge av markedsuroen, er det ikke akseptabelt å fortsette å trå vannet i spørsmålet om MSC sertifisering av de fiskerier som kan MSC sertifiseres. Mange aktører som ønsker en miljøsertifisering har opplevd å miste markedskontrakter til konkurrerende miljømerkede produkter, herunder norsk arktisk torsk. Forbundet får nå kritikk for at vi ikke forserte miljømerkingen på et tidligere stadium, og som en medlemsfordel for forbundets medlemmer.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at FHL ultimo august d.å, i likhet med Fiskebåtrederne Forbunds vedtak i juni, har konkludert med at norsk fiskerinæring bør gå videre med en MSC sertifisering av de fiskerier som kan sertifiseres nå, og en sertifisering av øvrige fiskerier straks forutsetningene for det er til stede. Forbundet er derfor skuffet over at Norges Fiskarlag fortsatt ikke har konkludert endelig i dette spørsmålet, og at en beslutning foreløpig er utsatt til Landsstyremøtet den 22. september. Dette medfører fortsatt stillstand i miljømerkespørsmålet.

Fiskebåtrederne Forbund vil med bakgrunn i foranstående signalisere at forbundet er beredt til å ta over klientrollen på vegne av norsk fiskerinæring, på samme måte som vi hadde klientrollen i sertifiseringen av norske seifiskerier. Forbundet tar sikte på å finne løsninger slik at sertifiseringen er tilgjengelig for alle redskapsgrupper, og ikke bare forbundets medlemmer, men den vil i hvert fall innledningsvis måtte begrenses til fiskerier i områdene utenfor 12 mila.

Fiskebåtrederne Forbund håper at Norges Fiskarlag den 22. september konkluderer på samme måte som Fiskebåtrederne Forbund og FHL, og at en samlet norsk fiskerinæring fortsatt står bak sertifiseringsarbeidet. Forbundet er overbevist om at dette er den raskeste, rimeligste og beste løsningen for norsk fiskerinæring, uansett hvilke områder man fisker i, og uansett hvilke markeder man selger til.

Fiskebåtrederne Forbund ber samtidig Eksportutvalget for fisk drøfte klientspørsmålet innen samme dato, gjøre opp status for EFFs videre rolle i sertifiseringen gitt de ulike scenarier vi står framfor, og eventuelt fatte et positivt vedtak om å overføre klientrollen til forbundet dersom det ikke skulle være samstemmighet i næringen om det videre løp. Vi ber også FHL innen samme tid konkludere om de eventuelt ønsker å ta del i klientrollen."

Etter hvert konkluderte EFF med at de skulle beholde klientrollen, og FHL og Norges Fiskarlag konkluderte i likhet med Fiskebåtredernes Forbund med at prosessen burde gå videre så raskt som mulig for alle deler av næringen. Dette innebar at rapporten i første omgang ble gjort gjeldende for fiskeriene utenfor 12 nautiske mil fra land, og skal så utvides til alle områder når de betingelser sertifiseringsbyrået Moody Marine har stilt for disse områdene er innfridd. Dette dreier seg om implementeringen av en gjenoppbyggingsplan for kysttorsk, samt en modellering av tiltakene i gjenoppbyggingsplanen som gir grunn til å konkludere med at planen vil virke positivt for bestanden av kysttorsk.

Den 18. desember var "Peer review" prosessen fullført, og det lå an til slutføring og sertifisering tidlig i mars 2010 for fisket utenfor 12 mila. Samtidig har Fiskeri- og kystdepartementet varslet at en gjenoppbyggingsplan for kysttorsk vil bli implementert tidlig på nyåret, samtidig som Havforskningsinstituttet skal utføre såkalt "simulation testing" av planen. Dermed er det også grunn til å anta at øvrige deler av torske- og hysefiskeriene kan fremmes for sertifisering i løpet av første halvår 2010.

Miljømerking handler om mer enn MSC, og i norsk fiskerinæring har det også vært arbeidet med andre miljømerker og eventuell annen type miljødokumentasjon. Blant annet ble norske torskefiskerier godkjent for Krav sertifisering i Sverige tidlig i 2009.

Eksportutvalget for fisk har med bakgrunn i det økte fokuset på miljødokumentasjon besluttet å opprette en egen markedsgruppe for miljø. Fiskebåtredernes Forbund vil være representert i denne markedsgruppen.

6 Utkast til lov om fornybar energiproduksjon til havs

Styret i Fiskebåtredernes Forbund behandlet utkast til lov om fornybar energiproduksjon til havs i møte den 27. mars, og fattet følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtredernes Forbund vil kommentere forslaget ut fra den betydningen forslaget vil ha for fiskeflåten. I forhold til miljøet står to viktige forhold i mot hverandre: Behovet for ren energi mot inngrep i naturen. Inngrep i naturen blir ikke nødvendigvis mindre selv om de skjer langt til havs og utenfor synsvidden til befolkningen. Det er imidlertid en kjensgjerning at selv om Norge har store områder med lav folketetthet, så er det meste av landet tatt i bruk. Enten er det fastboende som reagerer på vindmølleplaner, eller så er det hytteiere som ikke ønsker visuell forurensning eller støy. Det er bemerkelsesverdig at et land som Danmark som i areal utgjør en brøkdel av Norge, har funnet plass til langt flere vindmøller enn vi har her i landet. Behovet for store installasjoner offshore kan derfor synes underlig. I tillegg er den norske strømforsyningen tilnærmet dekket opp med fornybar energi, samtidig som Norge er en

netto eksportør av strøm. Bortfall av kraftkrevende industri tilsier dessuten et mindre kraftbehov fremover. Styret viser for øvrig til at mye energi går tapt som en følge av at det nasjonale strømmettet er for dårlig. Investeringer i strømmettet vil dermed også være et tiltak som kan øke kraftleveransene til konsument.

Styret i Fiskebåtredernes Forbund er kritisk til at Olje- og Energidepartementet legger frem et vidtgående lovverk for energiproduksjon til havs uten at fiskerinæringa har deltatt i denne fassen. Lovforslaget er i stor grad en fullmaktslov der Departementet gis hjemmel til å fravike loven. Det er grunn til å tro at slik kraftproduksjon må subsidières i lang tid og styret frykter derfor at staten blir en dominerende aktør som både fastsetter lover, deler ut konsesjoner og på ulike vis bidrar til finansieringen av kraftproduksjon. Fiskerinæringens interesser kan derfor bli skadelidende og utsatt for et sterkt politisk press i den hensikt å få opp produksjonen av fornybar kraft.

Styret viser til at flere fiskefelt allerede i dag er berørt av arealbeslag ut fra vidt forskjellig begrunnelse. Petroleumsinstallasjoner med tilhørende sikkerhetssoner, trafikk og seismikkskyting er stadig i fokus. I tillegg utgjør arealbeslag som en følge av marine verneområder og vern av koraller, etter hvert betydelige områder. Skipsfart, militærøvelser og oppdrett kan legges til listen over aktiviteter som medfører beslaglegging av fiskefelt for kortere eller lengre tid. Styret antar at det er mest aktuelt å anlegge vindmølleparker nært land, som følge av kostnadene ved å overføre kraft til det norske strømmettet. Det er også her de viktigste fiskefelt befinner seg. Styret mener derfor at konfliktpotensialet ved utbygging vil være betydelig.

Styret er kjent med at Norge har store vansker med og nå mål i forhold til Kyotoprotokollen, men mener det kan stilles spørsmål ved om landet har behov mer elektrisk kraft. Elektrifisering av sokkelen kan imidlertid bidra til å senke norske klimagassutslipp. Etter det styret kjenner til er offshore vindkraft og bølgekraftverk fortsatt kun på forskningsstadiet og det er langt frem til lønnsom energiproduksjon. Kun statlige tilskudd kan initiere større utbygginger. Styret mener derfor at regjeringen har god tid til å utrede nærmere hva offshore energiproduksjon kan medføre av negative konsekvenser for fiskerinæringen og miljøet, før en vedtar et lovverk. Styret ber derfor om at Olje- og Energidepartementet utsetter å fremme lovforslag og i stedet setter i gang et bredt arbeid i forhold til å avdekke konsekvenser ved en utbygging av energiproduksjon til havs. Herunder må det avklares i hvilke områder det er aktuelt å tillate utbygging av energiproduksjon. Styret forutsetter at det ikke tillates utbygging før dette arbeidet er ferdig."

7 Forslag til krav til drivstoff ved ferdsel i verneområdene på Svalbard

I et brev til Sysselmannen på Svalbard den 20. februar uttalte Fiskebåtredernes Forbund følgende om krav til drivstoff ved ferdsel i verneområder:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til Sysselmannens tilrådnings sendt til Direktoratet for Naturforvaltning i ovennevnte sak. Tilrådningsen er datert 30. januar og konkluderer bl.a. med å opprettholde forslaget om forbud mot bruk av andre typer drivstoff enn marin gassolje i verneområder på Svalbard.

Forbundet ønsker å kommentere nærmere påstander fra Sysselmannen om de økonomiske konsekvensene ved forslaget. Det ble nevnt at kostnaden utgjør differansen mellom pris på DMA og MSD som er ca. 8 %. Det kan her nevnes at prisforskjellen har variert mellom 12 og 40 øre det siste året. For rekeflåten er driftsmønsteret dessuten slik at fartøyet ikke vet på forhånd hvor det er aktuelt å fiske. Turene varer fra 3 til 6 uker og viktigste rekefelt de siste årene har

vært Hopenfeltet og Smuthullet. Disse områdene rammes ikke av forslaget. Rekefisket som alt annet fiske er variabelt og dersom fisket blir dårlig eller isen stenger feltene, vil en søke til alternative felt. Nevnte hovedfelt er også oppvekstområde for flere arter yngel og stengte rekefelt er til tider et stort problem for flåten. Rekeflåten må derfor ha nødvendig fleksibilitet til å gå på andre felt dersom fangsten på hovedfeltene enten blir dårlig eller at feltene stenges.

På bakgrunn av ovennevnte er det grunn til å tro at et forbud mot bruk av MSD i verneområder på Svalbard i realiteten vil innebære at fartøy ikke kan bruke MSD i rekefisket i Barentshavet. Legger en til grunn et forbruk på 16 tonn i døgnet og en merpris på 20 øre per liter, vil prisøkningen alene koste flåten kroner 3.200 i døgnet. Med en driftstid på 200 døgn i området vil dette dermed utgjøre kroner 640.000 i året. I tillegg kan økt forbruk og høyere vedlikeholdsutgifter gjøre det enda dyrere å legge om til DMA. Forslaget utgjør derfor betydelige økte kostnader for en flåtegruppe som i flere år har slitt med lav lønnsomhet.

Forbundet vil ellers bemerke at forliset av den da over 20 år gamle reketrålere Atlantic Prawn, skjedde på en tid med dårlige iskart hvor oppdateringen skjedde kun en gang i uka. Kommunikasjonsmidlene var dessuten mangelfulle i forhold til å distribuere iskart til fartøy. I dag oppdateres iskartene alle hverdager og flåten har kommunikasjonsutstyr slik at vær og iskart kan hentes ned når som helst. Hendelsen med reketrålere Remøy tidligere i år var overhode ikke dramatisk og i følge rederiet var det aldri fare for skipet. Remøy hadde til tross for notlin på propellen fortsatt fremdrift, men valgte å vente på KV Svalbard. En av begrunnelsene for å bygge et isgående kystvaktfartøy var for øvrig nettopp muligheten til å hjelpe fiskeflåten ved øygruppa og forbundet jobbet aktivt i forhold til myndighetene for at skipet skulle bygges. Det kan ellers bemerkes at dagens reketrålere er bygget etter helt andre krav enn Atlantic Prawn og derfor er langt sikrere.

Forbundet mener disse forhold må tas med i den totale vurderingen, samt at en må undersøke nærmere MSD's egenskaper ved et eventuelt utslipp før en trekker en endelig konklusjon. Når det gjelder egenskapene til MSD mener forbundet at både Norske Shell og Statoil, samt eventuelle andre oljeselskaper som leverer kvaliteten, burde konsulteres."

Fiskebåtrederne Forbunds argumentasjon nådde ikke fram, og det ble vedtatt i statsråd 4. september at kun lett marin diesel kan benyttes ved ferdsel i naturreservater. I praksis omfatter forbudet dermed flere viktige rekefelt.

8 Ordningen med tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO)

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 20. januar følgende brev til Olje- og Energidepartementet i forbindelse med høring om ordningen med tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO):

"Fiskebåtrederne Forbund viser til ovennevnte høring og har følgende kommentarer til ordningen med tildelinger i TFO:

Hensikten med ordningen med TFO er i følge departementet "å legge til rette for økt leteaktivitet gjennom å skape en mer forutsigbar og effektiv konsesjonspolitik." I dette ligger det også en forenkling av prosessen som fører til tildeling av områder. Videre heter det at begrunnelsen for å gjøre et skille mellom ordinære tildelinger og TFO, er at sistnevnte tildeles i "modne" områder hvor det allerede er infrastruktur som kan benyttes til utbygging av mindre

felt. Infrastrukturen har begrenset levetid og det er derfor viktig å bygge ut eventuelle mindre områder mens denne er intakt.

Fiskebåtredernes Forbund mener eksemplet fra siste tildeling av TFO hvor alle de 34 utlyste blokkene ble tilbudt søkere, til tross for vektige argumenter i mot fra bl.a. Statens Forurensningstilsyn og Direktoratet for Naturforvaltning, viser at ordningen har sine svakheter. Flere av blokkene i siste runde var kystnære og kontroversielle i forhold til fiskeri og miljø. Forbundet mener mange av blokkene ikke var egnet til å utlyses gjennom TFO-ordningen og viser til nærhet til fiskefelt, gyteområder etc. Mange av blokkene ble dessuten tilbudt små oljeselskaper med liten operativ erfaring fra området og forbundet frykter at dette på sikt kan medføre økt risiko for uhell på norsk sokkel.

Forbundet vil ellers anmerke at utbygging i modne områder ikke nødvendigvis er mindre kontroversielt i forhold til fiske, enn utbygging i nye områder. Jo større konsentrasjon av installasjoner (hindringer) på et felt, desto mer problematisk i forhold til utøvelsen av fiske.

Enkelte av de 34 blokkene som ble tildelt gjennom ordningen i 2008 var i områder som enten er nylig utbygget eller ikke utbygget i det hele tatt. Selv om geologien og eventuelle funn skulle være kjent, oppfattes ikke dette alltid som "modne" områder utenfor petroleumsmiljøene i Norge.

Fiskebåtredernes Forbund mener på bakgrunn av ovennevnte at en må legge andre kriterier inn i begrepet modne områder, slik at TFO ikke kan utlyses på blokker på eller nært fiskefelt, eller gyteområder for fisk."

9 Beskyttelse av tre nye områder med korallforekomster

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 6. mai følgende uttalelse i forbindelse med en høring om beskyttelse av tre nye områder med korallforekomster:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til Fiskeridirektoratets høring av forslag om beskyttelse av tre nye områder med korallforekomster. Forbundet har følgende merknader til høringen:

Arbeidet med vern av sårbare dyphavsområder nasjonalt og internasjonalt

I den moderne fiskerinæringens tidlige fase, dvs. 1960 årene til tidlig i 1980 årene, var det lite eller ingen fokus på hvorvidt fiskeriaktiviteten gjorde skade på bunnfaunaen og livet på og ved havbunnen. I likhet med tidligere tiders jordbruk og skogbruk kunne sågar fiskere med overlegg "rydde mark" og skape overtrålbare bunnforhold enkelte steder. Det blir svært galt med utgangspunkt i dagens kunnskap å dømme slik virksomhet. Man må betrakte historien med utgangspunkt i de kunnskaper man hadde på det aktuelle tidspunkt. Det alt vesentlige av de korallødeleggelser som tidvis dokumenteres av havforskere, miljøvernere og andre er gjort på denne tiden. Fiskebåtredernes Forbund vil understreke at det er ingen fiskere som i dag med hensikt ødelegger koraller for å skape mer rom for egen aktivitet.

Prossesser knyttet til vern av sårbare områder har tiltatt nasjonalt og internasjonalt i takt med et økende kunnskapsnivå. I Norge ble det etablert et vern mot fiske med bunnslapte redskaper på definerte korallrev allerede i 1999. Etter dette har Norge inntatt en aktiv rolle i internasjonale prosesser, og bidratt til at overnasjonale organ som FNs generalforsamling og FN-organet FAO, samt regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner som NAFO, NEAFC og CCAMLR, har satt temaet på dagsorden og etablert forvaltningstiltak. Fiskebåtredernes Forbund har støttet

etableringen av alle de fem eksisterende norske korallvernområdene, og har deltatt konstruktivt i prosessene nasjonalt og internasjonalt med å utvikle forvaltningsregler som ivaretar hensynet til vern så vel som bruk. Fiskebåtrederne Forbund forstår og aksepterer at våre omgivelser forventer en konstruktiv tilnærming til verneprosessene fra fiskerinæringens side. Samtidig er det ikke alltid like lett å se verneinteressenes forståelse og aksept for næringslivets legitime interesser. Spørsmål knyttet til vern av koraller er i høy grad preget av følelser og skjønnhetsvurderinger, trolig fordi kunnskapsnivået både om koraller og om fiskeriene generelt er lav.

I forbindelse med etablering av norske forvaltningstiltak mener Fiskebåtrederne Forbund det er nødvendig at vi "gjør hjemme slik vi prater ute". Skal Norge ha troverdighet internasjonalt, må vi også handle tilsvarende nasjonalt. Det innebærer samtidig at reguleringstiltak som kan være vanskelige å gjennomføre nasjonalt, bør en være forsiktig med å fremme internasjonalt.

I Utøvelsesforskriftens § 66 er det fastslått at det er forbudt med hensikt å ødelegge korallrev, samtidig som det ved fiske i nærheten av kjente forekomster av korallrev må utvises særlig aktsomhet. Med unntak for dette tiltaket har norske forvaltningstiltak bestått av å forby fiske med bunnslepte redskaper i bestemte sårbare områder. Det er også denne type tiltak som foreslås i denne høringen.

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at korallvern kan gjennomføres på flere måter, der et fullstendig forbud innenfor vernesoner for alle redskap som berører havbunnen gir det absolutt beste vernet, men også rammer næringslivet hardest. I FAOs internasjonale retningslinjer for forvaltning av dyphavsfiskeriene, artikkel 71, pekes det imidlertid på ulike typer reguleringer som i den enkelte sak må vurderes i forhold til om de er adekvate, og det kan hende at mindre omfattende begrensninger, redskapsendringer mv bør kunne aksepteres selv om noe begrenset skaderisiko fortsatt vil foreligge. Slike vurderinger er ikke gjort i denne høringen, og må i hvert fall gjøres dersom myndighetene ser for seg at flere områder skal vurderes for vern i fremtiden.

Behov for å promotere/premiere redskapstekniske tilpasninger

Fiskebåtrederne Forbund viser til at det de senere år har vært et godt samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, teknologimiljøer, redskapsprodusenter og rederiene om utvikling av en mer skånsom og samtidig energieffektiv trålteknologi. Fiskerimyndighetene har i år bidratt positivt med å åpne for flere forsøksprosjekt med bruk av flytetrålteknologi i torskesektoren. Gjennom vårt arbeid i NOx fondet har vi også lyktes med å få på plass økonomiske stimuli til dette arbeidet. Resultatet er en utvikling i retning av en langt mer miljøvennlig trålteknologi både for havbunnen, og i forhold til utslipp av skadelige miljøgasser. Vi vil neppe komme i en situasjon der redskapen aldri er i berøring med havbunnen, men bruk av flytetrålteknologi kan dramatisk redusere skadevirkningene av trålfiske.

Tilsvarende har linefisket de senere år endret karakter ved at det brukes et betydelig mindre antall dregger nå enn før. I stedet brukes vekter til å holde linebruket nede, og det må antas at de allerede begrensede skadevirkningene fra linefisket gjennom dette er ytterligere redusert.

Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at eventuelle vernebeslutninger eller andre typer forvaltningstiltak innrettes slik at denne type teknologiutvikling stimuleres.

Utgangspunktet for vurdering av forvaltningstiltak

Fiskebåtrederne Forbund mener norske myndigheter må ta utgangspunkt i de internasjonale "redskapene" som er utarbeidet for vurdering av behov og omfang av vernetiltak. Det vil i første rekke si FAOs "International guidelines for the Management of Deep-Sea Fisheries in the High Seas", som kyststater i henhold til art. 9 kan anvende i sine nasjonalsoner, samt vurderinger som følger samme mønster som vi tilsluttet oss i NAFO og NEAFC i 2008.

I FAOs retningslinjer pekes det i art. 42 på følgende karakteristika for å identifisere om det aktuelle området er et sårbart marint økosystem, og om det foreligger en risiko for signifikant negativ påvirkning av det aktuelle området (vår oversettelse):

- unikhhet, sjeldent (habitat hovedsakelig bestående av stedegne arter, habitat kritisk for truede arter, unike gyte- eller oppvekstområder for saktevoksende/langtlevende arter)
- funksjonelt særegent habitat (av stor betydning som oppvekstområde for særskilte arter)
- sårbarhet (habitat spesielt følsomt for langsiktig degradering fra menneskelige aktiviteter)
- livshistorie karakteristika ved habitatet som gjør gjenoppbygging vanskelig
- strukturell kompleksitet

I henhold til art. 46 skal et økosystems sårbarhet vurderes for hver av disse enkeltvis eller i kombinasjon, og de enkelte kriteriene skal veies i forhold til dets relative bidrag til lokasjonens sårbarhet.

Havforskningsinstituttets og Fiskeridirektoratets vurdering av de tre korallområdene som foreslås vernet i denne høringen er en tilpasning av disse kriteriene:

- truetthet (sannsynlighet for skade gjennom f.eks fiskeri)
- sårbarhet (hvilke redskaper brukes hovedsakelig i området)
- unikhhet (særegenhet ved revet?)
- representativitet (geografisk spesielt?)
- spredningskapasitet (viktig for spredning av koralltype?)
- vitenskapelig referanseverdi (egnet som referanseområde av ulike årsaker?)

Fiskebåtrederne konstaterer at HIs og Fiskeridirektoratets tilpasning avviker noe fra vår forståelse av FAO kriteriene.

I prinsippet kan det argumenteres at de foreslåtte verneområdene, kanskje med unntak for Korallen ved Sørøya, neppe kan sies å innfri mer enn ett av ovennevnte FAO kriterie:

- Revene er ikke unike eller sjeldne som habitat for fiskeslag eller annet liv eksklusive for akkurat disse revene, og de er heller ikke kritiske gyte- eller oppvekstområder for saktevoksende/langtlevende eller truede arter
- Det er ikke påvist funksjonell særegenhet for koralltypene, tvert imot er det dokumentert mange rev av samme art og med tilsvarende revdannelse
- Det er ikke påvist merkbare tegn til langsiktig degradering etter menneskelig aktivitet
- Revene er heller ikke strukturelt sett kompliserte.

Imidlertid kan det klart argumenteres for at revene er svært saktevoksende og slik har livshistorietrekk ved seg som gjør gjenoppbygging vanskelig dersom de ødelegges.

Når HI/Fiskeridirektoratet har valgt å vurdere truetthet og sårbarhet ut ifra hvilke fiskeredskaper som hovedsakelig kan tenkes brukt i området, og om disse kan gjøre skade på revene, vil dette i seg selv innebære at alle rev/korallforekomster innfrir dette "vernekriteriet". Fiskebåtrederne mener derfor at dette ikke er en tilstrekkelig selektiv kategorisering, og vil minne om at det står sentralt i FAOs retningslinjer at man skal promotere ansvarlige fiskerier som skaper økonomisk aktivitet samtidig som man sikrer bevaring av marine levende ressurser og marin biodiversitet, kfr FAOs retningslinjer art 11. Med andre ord, det er nødvendig å balansere bruk og vern av havressursene, ikke bare verne sårbare strukturer for vernets skyld,

og spesielt ikke dersom revet synes å ha tålt eventuell eksisterende og historisk fiskeriaktivitet godt.

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at det i tillegg til de tre foreslåtte korallverneområdene, og de fem tidligere etablerte verneområdene, er kartlagt omfattende korallforekomster av ulik fysisk størrelse langs store deler av norskekysten. Flere av disse skal være gjenstand for vurdering av forslag om vern. Ettersom kartleggingen av korallforekomstene i norsk kontrollerte områder dokumenterer at enkelte typer koraller, i motsetning til alminnelig oppfatning, faktisk er relativt vanlige arter i norsk marin fauna, må vernebeslutninger etter forbundets syn i større grad bygge på vurderinger av revenes karakteristika vurdert etter FAOs kriterier, og i noe mindre grad HI/Fiskeridirektoratets tilpasning av FAO kriteriene. Skillet i tilnærming kan noe forenklet sies å være at FAO kriteriene tar utgangspunkt i at revene er der, men skal ikke vernes "bare" av den grunn at de kan skades av fiskeriaktivitet. Det skal gjøres en konkret vurdering av det aktuelle revets unikhet i forhold til de definerte karakteristika, og det er i særdeleshet de unike revene som gis et klart vernebehov. Det er med andre ord "significant adverse impact" på "vulnerable marine ecosystems" vernebeslutninger skal forhindre, ikke "enhver" skade fiskeredskaper kan gjøre på "ethvert" rev av en viss størrelse. Det er imidlertid denne sistnevnte tilnærmingen som synes å gjøre seg gjeldende i høringen, med mindre det er foretatt en forutgående "siling" av lokasjoner som ikke fremgår av høringsdokumentene.

I norsk fiskerinæring er det en rekke fiskerier som ikke bare kommer i berøring med koraller i forbindelse med den daglige aktivitet, men som i realiteten med overlegg foregår på korallbunn fordi det er der fiskerne erfaringsmessig finner størst mengde av målarten. Spesielt gjelder dette for linefisket, og dels garnfisket, rettet mot brosme, lange, uer og blåkveite. Fiskebåtrederne Forbund har tidligere overlevert korallinformasjon til myndigheter og HI, og både denne og den etter hvert omfattende kartleggingen som foregår i Mareano programmet dokumenterer dette. Denne kunnskapen viser at en tilnærming der fiske i prinsippet ikke skal skje på korallbunn vil ha dramatiske konsekvenser for store deler av norsk fiskerinæring, og det er derfor helt nødvendig å avgrense vernetiltakene til reelt unike og sårbare bunnstrukturer.

Verktøykassen i NAFO og NEAFC

I løpet av 2008 igangsatte NAFO og NEAFC en omsetning av FAOs retningslinjer til praksis ved etablering av "verktøykasser" for analyse av risiko og etablering av forvaltningstiltak for sårbare havområder. Det ble gjort et klart skille mellom områder hvor fiskeriaktivitet foregår/har foregått, og områder hvor det ikke tidligere er fisket. Arbeidet videreføres i egne arbeidsgrupper, og vil i 2009 føre til ytterligere konkretisering av forvaltningsregler.

Selv om det i denne høringen er gjort vurderinger av fiskeriaktiviteten i og rundt de tre foreslåtte verneområdene, kan disse noen steder synes lite treffende i forhold til våre undersøkelser hos medlemmer. Det vil vi komme tilbake til under kommentarene til de enkelte verneforslagene under. Imidlertid mener Fiskebåtrederne Forbund det er en mangel ved høringen at det ikke sondres klarere mellom områder hvor det ikke fiskes, og områder hvor det blir fisket. De internasjonale prosessene er i langt større grad preget av at vi først og fremst må arbeide for å hindre at eksisterende uberørte korallrev ødelegges, mens det foreligger en større forståelse for at fiskeriaktiviteten skal kunne videreføres i områder den har foregått over lang tid.

Fiskebåtrederne Forbund mener tilnærmingen også i norsk sone må være en kartlegging av hvor fiskeriaktiviteten foregår (eksempelvis siden satelittsporing ble innført for den havgående flåten vedkommende), etterfulgt av ulike og tilpassede tiltak i eksisterende og nye fiskeområder. I stedet opplever vi nå en "bit for bit" tilnærming uten en helhetlig vurdering og strategi for hvorledes sårbare havområder skal forvaltes i en balanse med behovet for næringsvirksomhet. Eller mer presist fiskerivirksomhet, ettersom det kan synes som om petroleumsvirksomheten får ekspandere uhindret videre selv innenfor områder som er totalfredet for fiskeriaktivitet.

Denne "bit for bit" prosessen er i en utstrekning samme prosess som de regionale internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonene er fanget av. Fordi kravene fra omgivelsene og lobbyarbeid fra miljøvernhold har resultert i pålegg fra FNs generalforsamling overfor land og regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner, har disse måtte "gjøre noe" for å vise at de tar et ansvar. Dermed fredes område etter område uten gode nok forutgående prosesser. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at overordnede retningslinjer for behandlingen av forvaltningstiltak tilknyttet koraller og andre sårbare marine områder må utarbeides før flere enkelttiltak lanseres heretter.

Fiskebåtrederne Forbund vil også peke på at forvaltningstiltakene som er innført internasjonalt er rettet mot alle bunnberørende fiskeri. Selv om norske myndigheter har støttet denne linjen internasjonalt, synes det ikke å være politisk vilje til å føre samme politikk i egne farvann. I stedet ligger det an til et stadig økende omfang av områdestengninger for trålere, ofte på områder hvor trålere uansett ikke arbeider på grunn av at redskapen ville bli ødelagt, i stedet for enkelte få stengninger for alle bunnberørende redskaper på områder som reelt er unike, sårbare, særegne og uberørte.

Behov for mer moderne tilnærming

Fiskebåtrederne Forbund mener det kan være gode grunner for å gjennomføre totalt vern i enkelte svært spesielle korallområder med sikte på absolutt beskyttelse av særlig viktige, sjeldne eller sårbare forekomster. Imidlertid viser pågående kartleggingsarbeid at koraller forekommer i større og mindre grad over svært store deler av norsk sone hvor viktige fiskerier foregår, og det er i realiteten en umulighet å kombinere vern over omfattende områder med opprettholdelsen av dagens fiskeriaktivitet i norsk sone. Det skyldes trolig at koraller og fisk, og dermed også fiskere, i en utstrekning finner lokaliteter som passer begge grunnet utveksling av næringsstoffer, strøm, temperaturer og andre naturgitte forhold. Fiskebåtrederne Forbund mener derfor det er behov for en mer moderne tilnærming til problemstillingen enn den enkleste, som er forbud mot fiskeriaktivitet.

Med dagens elektroniske kartløsninger er det fullt mulig å kombinere kartfesting av korallrev med aktsomhetsbestemmelser. På samme måte som fiskerne unngår å kjøre fast redskap i vrak, bunninstallasjoner og andre hefter på bunnen, er det også mulig å unngå korallrev så lenge revet med presisjon er angitt på oppdaterte elektroniske kart. Fiskebåtrederne Forbund vil oppfordre fiskerimyndighetene til å forsere arbeidet som er innledet på dette området.

Nærmere om selve høringsforslagene

Til tross for ovennevnte prosesskritikk støtter Fiskebåtrederne Forbund de foreslåtte vernetiltakene, dog med noen mindre justeringer av verneområdenes grenser. Det er nødvendig for å redusere tapet av historisk viktige fangstfelt, uten at det øker risikoen for korallrevene nevneverdig.

1. Korallen nordvest av Sørøya

Norges Kystfiskarlag foreslo i 2006 å stenge et større område nordvest av Sørøya for fiske med trål, begrunnet med vern av koraller. Fiskebåtrederne Forbund anså Kystfiskarlagets forslag som et forsøk på å fortrenge trålflåten fra fiskefelt, da det ikke finnes koraller i store deler av det foreslåtte området. Dette er senere bekreftet gjennom de undersøkelser som er gjort av HI, og derfor er også området omfattet av verneforslaget fra HI betydelig mindre enn i det opprinnelige verneforslaget fra Kystfiskarlaget.

Revet som er foreslått vernet er vel kjent blant trålskipperne, fordi det er viktig å unngå for å forebygge fastkjøring og ødeleggelse av fangstredskapen. Korallkonsentrasjonene er ifølge fiskerne begrenset til et avgrenset område innenfor det foreslåtte verneområdet.

HI beskriver Korallen som det nordligste Lophelia revet som er dokumentert, og et rev som trolig befinner seg i den absolutt nordligste del av artens utbredelsesområde. Derfor er revet også vurdert som viktig for denne artens spredningskapasitet. HI anser revet å ha stor vitenskapelig referanseverdi mht overvåking av gjenvekst og forsuringseffekt på havmiljøet.

Fiskebåtrederne mener dette revet er det best begrunnede verneområdet av de tre verneforslagene. Slik vi forstår FAO kriteriene scorer dette revet høyt når det gjelder funksjonell særeghet og livshistorie karakteristika, og kan være betydningsfullt med hensyn til vitenskapelig dokumentasjon knyttet til menneskeskapt forsuring av havmiljøet og gjenvekst etter skader fra fiskeriaktivitet ("antropogene aktiviteter"). Revets betydning sammenholdt med dets begrensede omfang tilsier at dette området bør skjermes for all bunnberørende fiskeriaktivitet. Imidlertid mener vi området er foreslått med for store sikkerhetsmarginer utenfor korallkonsentrasjonen, noe som medfører at viktige fangstområder fjernes uten å verne noe korall. Spesielt gjelder dette i det sørvestlige hjørnet av det foreslåtte verneområdet, som er et viktig område i trålfisket etter sei. Fiskebåtrederne mener vil derfor foreslå at en reduserer verneområdets sørvestlige hjørne ved å ta bort en trekant som følger:

1. N70° 55,86' Ø22° 10,33'
2. N70° 55,04' Ø22° 10,91'
3. N70° 55,38' Ø22° 11,48' (dvs verneforslagets posisjon 4)

II. Trænarevene

Trænarevene ligger i ett av de mest korallrike områder av norskekysten. Såvidt Fiskebåtrederne mener erfarer foregår det ikke trållaktivitet av betydning i det foreslåtte verneområdet, mens det er noe trållaktivitet både innenfor og utenfor det foreslåtte verneområdet. Trænarevene er imidlertid svært viktige fiskeplasser for lineflåten i fisket etter lange og brosme, og har vært det i generasjoner. For mange år siden ble det også fisket med trål etter uer i dette området, og et vern vil således forhindre reetableringen av dette fisket når uerfisket med trål en gang i framtiden vil kunne gjenopptas.

Havforskningsinstituttet legger vekt på områdets store vitenskapelige referanseverdi, og viser til flere pågående forskningsprosjekter tilknyttet det aktuelle området. HI mener Trænarevene er svært unike i forhold til dets særeghet for dokumentasjon av motstrøms vekst. HI beskriver Trænarevene som relativt intakte.

Fiskebåtrederne mener støtter forslaget om etablering av et forbud mot bunnslapte redskaper innenfor de angitte posisjonene. Med bakgrunn i at det foreslåtte området er et svært viktig fiskefelt for lineflåten, og sammenholdt med at denne aktiviteten ikke har påvirket korallforekomstene (revne beskrevet som intakte), mener Fiskebåtrederne mener at linefisket fortsatt må kunne drives i dette området.

III. Breisunddjupet

Havforskningsinstituttet beskriver Breisunddjupet som et område med betydelige og svært karakteristiske, dråpeformede korallrev i selve dyprennen, og til dels i skråningene ned mot dypet. Etter HIs tilpasning av FAO kriteriene er det revenes karakteristiske utforming som danner grunnlaget for å gi de en meget høy score når det gjelder unikhet, og vernebehovet er først og fremst begrunnet ut i fra denne unike utformingen av revene.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at Breisunddjupet er intenst fisket av alle redskapstyper over lang tid. Samtidig mener Fiskebåtrederne Forbund at HIs begrunnelse for vern er relativt svak. Det bør ikke være slik at rev/korallstrukturer vernes "bare" fordi bunntopografien og/eller strømforhold gir de en utforming som avviker fra andre steder.

I dette området fiskes det med garn etter sei og breiflabb, line etter brosme/lange, og trål etter sei mesteparten av året. Når trållaktiviteten ikke synes stor i selve dyprennen skyldes det at det ikke er mulig å tråle i rennen. Den trållaktiviteten som synes over selve dyprennen er tråltrekk som går inn mot kanten, og der trålen hives før den går over kanten og ned i dypet. For Fiskebåtrederne Forbund fremstår Breisunddjupet som et typisk eksempel på et område med stor fiskeriaktivitet, som overlapper med korallforekomster i de utilgjengelige områdene, og der fiskeriaktiviteten bør ha visse "rettigheter" dersom vi skal følge FAO målsetningen om å balansere bruk og vern.

Generelt mener Fiskebåtrederne Forbund at det foreslåtte verneområdet i Breisunddjupet er trukket for langt ut fra kantbrekket. Korallene befinner seg i selve dypet og i liten grad på kanten enkelte steder, generelt dypere enn 140-150 meter. Samtidig foregår viktige fiskerier på kanten og grunnere, og spesielt gjelder dette i verneforslagets nordøstlige del (ved Vathalden). I dette området består bunnforholdene av grov sand og stein, og det er derfor heller ikke grunnlag for å frykte følgeskade på korall noe unna som følge av muddersky.

Fiskebåtrederne Forbund mener Breisunddjupet faller innenfor en kategori som er så intenst fisket over svært mange år, og med alle typer redskap, at det i alle fall ikke bør etableres reguleringer som i vesentlig grad rammer pågående fiskeri. Som nevnt er det ifølge HIs vurdering hovedsakelig en spesiell dråpeformet revdannelse som gjør revet unikt eller spesielt, mens det ellers verken består av sjeldne arter eller har andre karakteristika som etter FAO retningslinjene tilsier et særlig vern.

Fiskebåtrederne Forbund støtter på denne bakgrunn at dyprennen vernes mot fiske med bunnsløpte redskaper, men ikke et vern av kantbrekket og de grunnere områdene. Vi vil derfor foreslå følgende alternative østlige og vestlige grenser, basert på en tilnærming med vern dypere enn 140-150 meter knyttet til kanten:

Østsiden:

1. N62° 37,91'	Ø05° 07,60'
2. N62° 39,11'	Ø05° 13,66'
3. N62° 38,27'	Ø05° 12,38'
4. N62° 37,84'	Ø05° 11,12'
5. N62° 37,10'	Ø05° 10,63'
6. N62° 36,51'	Ø05° 11,51'
7. N62° 35,10'	Ø05° 13,00'
8. N62° 33,68'	Ø05° 15,99'

Vestsiden:

1. N62° 37,91'	Ø05° 07,60'
2. N62° 37,30'	Ø05° 07,47'
3. N62° 36,28'	Ø05° 09,06'
4. N62° 35,97'	Ø05° 09,60'
5. N62° 34,81'	Ø05° 10,76'
6. N62° 33,66'	Ø05° 11,62'

Oppsummering

Fiskebåtrederne Forbund er kritisk til prosessen med en "bit for bit" tilnærming til vern av sårbare havområder i NØS, og etterlyser en overordnet strategi bygget på FAOs retningslinjer og de prinsipper Norge ellers forfekter internasjonalt.

Fiskebåtrederne Forbund er opptatt av at fremtidige forvaltningstiltak i større grad fokuserer på moderne virkemidler som elektronisk kartfesting sammenholdt med aktsomhetskrav, samt stimulering til bruk av mer skånsom fangstteknologi.

Fiskebåtrederne Forbund støtter vern av de tre foreslåtte korallområdene. "Korallen" ved Sørøya bør vernes mot fiske med alle bunnberørende redskaper, dog med en liten innsnevring av det foreslåtte verneområdet i det sørvestre hjørnet for å ivareta pågående fiskeriinteresser uten fare for ytterligere skade på revet. "Trænarevene" bør vernes mot fiske med bunnslapte redskaper. "Breisunddjupet" bør vernes mot fiske med bunnslapte redskaper, men området må innsnevres til selve dyprennen og slik at kanten utgjør "sikkerhetssonen". Dette oppnås ved å verne områder dypere enn ca 150 meter fra fiske med bunnslapte redskap.

Avslutningsvis vil Fiskebåtrederne Forbund gi uttrykk for at alle korallrev som vernes mot fiskeriaktivitet, også må vernes mot petroleumsaktivitet. Det er fullstendig uakseptabelt dersom det tillates petroleumsaktivitet i områder som fiskerne jages fra."

Fiskeridirektoratet sluttbehandlet saken i løpet av høsten, og Fiskeri- og kystdepartementet fastsatte den 30. november de relevante endringer i utøvelsesforskriften. Fiskebåtrederne Forbund hadde gjort et forholdsvis grundig arbeid i forhold til mindre tilpasninger i de foreslåtte posisjonene for stengningene. Endringsforslagene ville ikke svekket vernet av koraller, men kunne gjort de negative konsekvensene for pågående fiskeri mindre, og spesielt gjelder dette seifisket ved Breisunddjupet.

Fiskebåtrederne Forbund mener det er skuffende at næringens justeringsforslag i det vesentlige ikke ble fulgt opp. Det var også overraskende å registrere at Fiskeridirektoratet i sin begrunnelse bl.a. viste til et kameratøkt Greenpeace hadde gjennomført som "dokumenterte" en nedslammingseffekt. Fiskebåtrederne Forbund har sett noe av filmmaterialet, som er tatt med primitivt utstyr. En nedslammingseffekt er ikke relevant i lys av bunnforhold bestående av grus og stein. Det var også overraskende at "Korallen" ved Sørøya ikke ble stengt for alle bunnberørende redskap i lys av Havforskningsinstituttets vurderinger, og de prosesser Norge har vært pådriver for utenfor norsk sone. Prosessen med et relativt tett samarbeid med Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet i spørsmål om korallvern ser alt i alt ut til å ha hatt begrenset nytteverdi for næringen.

10 Bruk av havgående fiskefartøy i oljevernberedskapen

Full City-ulykken i Ytre Oslofjord satte igjen fokus på oljevernberedskapen. Fiskebåtredermes Forbund har tidligere foreslått at havfiskeflåten burde tas i bruk som beredskapsflåte i forbindelse med skipsulykker og andre typer uhell der det forelå fare for forurensing. Forslaget ble ikke imøtekommet. Etter Full City ulykken kom spørsmålet opp påny, blant annet fra flere av forbundets lokalforeninger. Fiskebåtredermes Forbund behandlet saken i møte den 8. september, og avga følgende uttalelse som ble oversendt Fiskeri- og kystdepartementet:

"Styret i Fiskebåtredermes Forbund er tilfreds med at regjeringen nå åpner for at også fiskefartøy kan inngå i oljevernberedskapen. Den mulighet som ligger i å etablere en førstelinjeberedskap av havfiskeflåten under ulike former for havari og ulykker der olje er eller kan bli sluppet ut, er etter styrets oppfatning blitt undervurdert.

Store deler av havfiskeflåten har betydelig tauekraft og dessuten utrustet for å sette ut/ta inn redskap. Fartøy som driver fiske med trål er spesialtilpasset for tauing av redskap og har kraftige vinsjer. Mannskap er trent i å håndtere slep av redskap og må derfor langt på vei kunne sies å ha nødvendig kompetanse på området. Fiskefartøy med nødvendig tauekraft og kompetanse vil kunne være først tilstede ved en havarist, og gjennom sleping unngå havari og påfølgende miljøforurensing.

Store deler av flåten er også godt egnet til eksempelvis å sette ut og ta inn oljelenser, samt pumpe om bord oljesøl. Kombinasjonen av stor trekkraft, stor tankkapasitet, og evne til å sett ut og inn redskaper gjør store deler av fiskeflåten til en verdifull ressurs om uhellet skal være ute. Innleide fiskefartøy til kystvakta har i konkrete situasjoner bevist sin berettigelse i en totalberedskap for oljevern.

Fartøyets fysiske egnethet må være avgjørende når myndighetene på nytt vurderer spørsmålet om fiskefartøy i oljevernberedskapen, ikke hvordan fartøyet er plassert med hensyn til klasse. Forbundet er innforstått med at bruk av fiskefartøy reiser spørsmål med hensyn til sertifisering og forsikring, og dette må finne sin løsning

Styret i Fiskebåtredermes Forbund ber om at Fiskeri- og kystdepartementet tar initiativ til et møte der en kan gjennomgå viktige forhold knyttet til å ta i bruk fiskefartøy i oljevernberedskapen."

Saken er nå til vurdering hos sjøfartsmyndighetene. Det skal være formelle hindringer i regelverket som tilsier at fiskefartøy ikke kan brukes i slike oppdrag, i tillegg til at "eksperter" skal ha konkludert med at fiskefartøy er uegnet for oljevernberedskap. Det fremstår som et paradoks at fiskefartøy som er bygget for å taue, ikke kan benyttes til å stabilisere fartøy i drift, mens alle typer fraktefartøy kan brukes. Det er også merkelig at ikke eksempelvis ringnotfartøy skal kunne benyttes til oljeoppsamling.

DEL IX

ANDRE SAKER

IX ANDRE SAKER

1 Omorganiseringen av forsknings- og utviklingsarbeidet i fiskerinæringen

Fiskebåtrederes Forbund har registrert en økende bekymring blant utøverne for at fiskerinæringen kan bli skadelidende som en følge av omorganiseringen av FoU arbeidet i 2008. Forbundet tok derfor i følgende brev den 24. juni et initiativ for å få de organisasjonene som var direkte deltakende i FoU institusjoner (som FHF) til å koordinere sine standpunkter. Brevet ble sendt Norges Fiskarlag, FHL, Norsk Sjømannsforbund og Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd. I brevet heter det:

"Fiskebåtrederes Forbund viser til at det i fjor, til protester fra fiskerinæringens organisasjoner, ble etablert et samarbeid mellom Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond (FHF) og det nyetablerte Nofima. FHF's organisasjon skiller seg vesentlig fra Nofima. FHF er organisert med et styre bestående vesentlig av næringsaktører/ organisasjoner i fiskerinæringen, og styret har forvaltningsansvaret for midlene som innkreves ved en FoU avgift på 0,3% av eksportverdien i næringen. Denne innretningen er besluttet gjennom vedtak i Stortinget i 2001.

Selv om styret i FHF har vært kritisk til omorganiseringen, har FHF og Nofima delvis lyktes i å etablere et samarbeid og en dialog som avklarer både omfang og innretning på samarbeidet. Det mest vesentlige problemet med samarbeidet med Nofima er likevel at næringens og Stortingets forutsetning om styrets råderett over midlene da ordningen ble etablert, er undergravd.

Siste utvikling i saken er at Fiskeri- og kystdepartementet i april underkjente FHF's budsjett for 2009, og deretter la inn nye føringer for disponeringen av midlene som en forutsetning for å godkjenne budsjettet. Det gjelder en betingelse om såkalt "parallellitet" mellom FHF og FFL (Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter). Videre gjelder det en betingelse om at FHF's bidrag til forskningsprosjekter gjennom forskningsrådet, hvor Nofima etter fjorårets omorganisering mottar bevilgninger fra FHF, skal komme i tillegg til den (allerede vedtatte) gjennomsnittlige årlige rammen på 40-50 mill kroner. Så vidt vi erfarer dreier det seg her om et beløp i størrelsesorden 20 mill kroner. I et dialogmøte mellom FHF og Fiskeri- og kystdepartementet den 10. juni ble imidlertid kravet om "parallellitet" noe nedtonet av Fiskeri- og kystdepartementet.

Sett opp imot Stortingets vedtak om at det er styret i FHF som skal forvalte midlene, synes slike direktiver fra Fiskeri- og kystdepartementet å stride mot stortingsvedtaket. At styrets forvaltning av midlene reduseres kan neppe være tvilsomt. I og med at saksbehandlingen av prosjekter for disse 40-70 mill kronene skjer i andre fora enn FHF, vil FHF's apparat for behandling av FoU prosjekter måtte nedbygges (FHF forumene). Det er i prosessen antydning at disse forumene kan bestå, men underlegges helt eller delvis Nofima. I tillegg vil FHF (ved evt parallellitet med FFL) måtte arbeide mer med grunnleggende og tematisk langsiktig forskning, og ikke den type relativt utviklingsorienterte prosjekt man i dag hovedsakelig jobber med. Brukerstyringen vil med andre ord reduseres eller forsvinne.

Oppsummert begynner altså omorganiseringen å vise at FHF's årlige FoU-avgiftsinntekter på 100-120 mill kroner skal kanaliseres via Nofima og forskningsrådet med minst 40 mill kroner, og så i tillegg ytterligere 20 mill kroner til Forskningsrådet. Selvsagt vil mye av dette kunne gå tilbake til prosjekter i fiskerinæringen, men har vi noen garanti for dette? I tillegg risikerer man at prosjektene i fremtiden får mindre brukerstyring og mindre utviklingspreg.

I sum har styret i FHF mistet råderetten over halvparten av avgiftsmidlene, og næringens involvering i FoU arbeidet kan se ut til å minke. Dette mener Fiskebåtrederne Forbund at fiske-
rinæringens organisasjoner ikke kan akseptere. I og med at tidligere protester ikke er hørt, må
organisasjonene vurdere hvilke alternativer man står overfor.

Fiskebåtrederne Forbund mener også det er grunnlag for på ny å reise problemstillingen med
at FoU avgiftsmidlene skal betraktes som næringens midler, til tross for at de innkreves gjen-
nom offentlig forskrift.

Med bakgrunn i foranstående vil Fiskebåtrederne Forbund foreslå at organisasjonene i fiske-
rinæringen snarlig avholder et ledermøte for å drøfte den situasjon som omorganiseringen av
FoU virksomheten har skapt, og hvilke strategialternativ næringen har."

Ingen av mottakerne har gitt respons på initiativet.

2 Markedsprosjekt for reker i Kina, North Atlantic Coldwater Shrimp Association (NACSA)

Fiskebåtrederne Forbund var i 2006 sentral i et arbeid med å starte en omfattende generisk
markedsføringskampanje for kaldtvannsreker i Kina, verdens suverent største skalldyrmarked.
Prosjektet skjer gjennom et samarbeid med alle store aktører i canadisk og grønlandsk/dansk
rekenæring. I denne forbindelse er det etablert en felles interesseorganisasjon, North Atlantic
Coldwater Shrimp Association (NACSA), som står for prosjektgjennomføringen.

Markedsprosjektet for reker i Kina ble gjennomført i relativt stor skala i 2007 og 2008, dog
med et noe redusert budsjett i 2008. I 2009 har prosjektet vært betydelig nedskalert til et "ved-
likeholdsprogram", som i det vesentlige dreier seg om TV og internet promotering, samt leve-
ranse av plakater, brosjyrer, DVD'er og annet materiell til kjedebutikker og andre som etter-
spør dette. De norske bidragene kommer fra Informasjonsutvalget for reker, Surofi og Fiske-
båtrederne Forbund.

3 Markedssamarbeid for ombordprodusert filet

Under et medlemsmøte for fabrikkskipene forut for generalforsamlingen i Norsk Trållforening
den 4. juni, ble fabrikkskipsmedlemmene i Fiskebåtrederne Forbund enige om å samarbeide
for å styrke profileringen av norsk ombordprodusert filet, spesielt i det britiske markedet. Fem
eksportbedrifter som eksporterer ombordprodusert filet ble også invitert til å delta. En pro-
sjektgruppe bestående av Knut Vartdal, Johan Oksholen, Kjetil Sperre, Jon Grimstad og Web-
jørn Barstad ble valgt til å drive arbeidet fremover. Arbeidsgruppen har hatt en rekke møter et-
ter generalforsamlingen, og hadde den 7. september et konstruktivt møte med Eksportutvalget
for fisk for å avklare samarbeidet med dem.

Prosjektet består av følgende elementer, som skal lanseres tidlig i 2010:

1. Annonsekampanje hele 2010 i britiske fagblad/magasin for "fish frier" segmentet.
2. Folder/DM rettet mot fish frier segmentet.
3. Bordkort og plakater til bruk på chip shops, puber og lignende.
4. Etablering av nettsiden www.norwegianfrozenatsea.no.
5. Annonsekampanje i Seafood International hele 2010 (annet hvert nummer).

Målsetningen for de 4 første elementene i kampanjen er å bidra til at norsk ombordfrossen filet er det foretrukne produktet hos den typiske britiske fish frier og pub eier, samt at den typiske kunde i disse serveringsstedene i noen grad skal etterspørre den norske fisken. Det femte elementet er lagt til for å vise norsk tilstedeværelse i det internasjonale sjømatmarkedet, i en tid der det aller meste av synlig markedskommunikasjon dreier seg om asiatisk oppdrettsfisk. Videre skal alle elementer i kampanjen bidra til å berolige målgruppene med hensyn til bærekraftsspørsmålet, samt opplyse om kvalitet, renhet, næringsrikhet osv. En del av kostnadene knyttet til generiske elementer i kampanjen dekkes av EFF, mens ikke-generiske elementer dekkes av rederiene og eksportørene i et spleiselag.

4 Revisjon av kvalitetsforskriften

Mattilsynet jobber for tiden med en revisjon av kvalitetsforskriften etter at det ble opprettet et eget hygieneregelverk basert på EU-regler. I den sammenheng sendte Fiskebåtredernes Forbund den 26. oktober følgende innspill til Mattilsynet:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til at Fiskekvalitetsforskriften sannsynligvis vil bli endret slik at en får en hygieneforskrift og at den reviderte kvalitetsforskriften vil bli betydelig mindre omfangsrik. Forbundet tillater oss i den forbindelse å komme med et forslag til endring av forskriften.

I § 3-6.3. (Bløgging) i gjeldende forskrift er det et krav om at all fisk som det ikke er gitt unntak for skal bløgges i takt med opptak. Videre skal all fisk som kreves bløgget også sløydes. I enkelte tilfeller får rederier forespørsler fra kunder om å levere ubløgget, helfrossen fisk. Forbundet kjenner konkret til at et rederi nylig har fått forespørsel om leveranse av helfrossen små blåkkeite. Rederiet søkte Mattilsynet om tillatelse til å fryse et parti små blåkkeite hel, men fikk etter 3 uker negativt svar. Avgjørelsen kan ankes, men muligheten for salget er for lengst borte og det er dessuten høyst usikkert om Mattilsynet i det hele tatt ønsker å gi dispensasjon i slike saker.

Forbundet mener det er viktig at kvalitetsforskriften ikke står i veien for at rederier kan levere nisjeprodukter med god inntjening. Dersom det skal være mulig å levere slike produkter må det enten være en generell åpning for å fryse fisk hel, eller at det er en liberal ordning med dispensasjoner. I sistnevnte tilfelle må bedriften kunne få svar i løpet av en eller to arbeidsdager.

Det må her understrekes at det dreier seg om fisk som fryses inn kort tid etter opptak og at innfrysning i platefryser eller tunnel går raskt. På bakgrunn av ovennevnte ber forbundet om at det åpnes for adgang til å unnlate å bløgge og sløye fisk som skal leveres helfrossen."

Forslag til nytt kvalitetsregelverk vil bli sendt på høring i næringa på nyåret.

5 Mattilsynets tilsynskampanje 2008/2009

Mattilsynet gjennomførte en tilsynskampanje rettet mot fiskeflåten og fiskemottak i 2008/2009. Mattilsynet var lite fornøyd med det som ble avdekket, og gjennomførte sommeren 2009 et møte med berørte organisasjoner hvor resultatene ble lagt frem. Fiskebåtrederes Forbund sendte i etterkant følgende skriv til medlemmene der en refererte til resultatet i kampanjen:

"Kampanjen omfattet kontroll av 11 fabrikkfartøy, 54 frysefartøy og 659 fartøy som leverer ferskfisk. I tillegg var 75 skalldyrkokere omfattet av kontroll, slik at i alt 809 fiskefartøy var inspisert i kampanjeperioden fra oktober 2008 til og med mars 2009. På mottakssiden ble 196 anlegg kontrollert.

Mattilsynet uttaler at det er lite å utsette på råstoffkvaliteten, men at hygienen må bli bedre både om bord på fartøy og ved landanlegg. Tilsynet har valgt å dele opp fiskeflåten i fabrikkskip, frysefartøy, skalldyrkokere og andre fartøy. Det stilles som kjent strengere krav til fartøyet desto større grad av bearbeiding som foregår om bord. Mattilsynet har 3 ulike reaksjonsformer avhengig av alvorlighetsgrad:

Påpekning av plikt er når det er mindre uregelmessigheter som normalt enkelt kan rettes opp og det medfører ikke krav om ny kontroll. Varsel om vedtak innebærer at virksomheten får en tidsfrist for å rette opp forhold Mattilsynet har påpekt. Den mest alvorlige reaksjonsformen er hastevedtak. Dette innebærer at bedriften umiddelbart må rette opp feilen som i slike tilfeller blir betraktet som graverende. Dersom et fiskefartøy får hastevedtak innebærer dette at fartøyet ikke kan starte opp fisket før forholdet er rettet opp.

Av de 11 fabrikkfartøy som ble kontrollert fikk 7 reaksjoner i forhold til vannkvalitet (2 påpekning og 5 varsler). Nest flest anmerkninger kom innen hygiene med 6 reaksjoner. Der 3 var påpekninger og 3 varsler. I tillegg fikk 2 fartøy reaksjoner i forhold til temperatur/fryselagring (1 varsel og 1 hastevedtak):

De 54 frysefartøyene fikk 47 reaksjoner for hygiene (17 påpekning, 28 varsel og 2 hastevedtak). Nr. to på listen over årsaker til reaksjoner var vannkvalitet med 40 reaksjoner (11 påpekning, 28 varsel og 1 hastevedtak). Nr. 3 var temperaturovervåkning med i alt 20 reaksjoner (8 påpekning, 11 varsel og 1 hastevedtak). I tillegg fikk et mindre antall fartøy ulike former for reaksjoner i forhold til sløying, håndtering, oppbevaring og temperatur råstoff, hvorav det var ett hastevedtak for håndtering av fiskevarer.

Gruppen andre fiskefartøy omfatter hele 659 fartøy som lander fisken fersk. Hygiene var det området disse fartøyene kom dårligst ut med 175 reaksjoner (161 påpekninger, 13 varsel og 1 hastevedtak). Nr. 2 var oppbevaring av råstoff hvor det kom 97 reaksjoner (88 påpekning, 8 varsel og 1 hastevedtak). Nr. 3 sløying hvor det kom 32 reaksjoner fra Mattilsynet (29 påpekninger og 3 varsler). Ellers var flere andre forhold som ble avdekket på fartøyene, bl.a. et hastevedtak vedrørende håndtering av fiskevarer.

En oppsummering av situasjonen for fiskeflåten sin del er at det er en rekke mindre alvorlige forhold som er avdekket og som det må tas tak i, særlig innen hygiene. Det er også blitt avdekket enkeltstående graverende brudd på regelverket. Et fartøy vasket i følge Mattilsynet fabrikk om bord med vann fra havnebassenget. Fabrikk og frysefartøy skilte seg negativt ut og her virker det som om fokuset på egenkontrollen og rutiner ikke er fulgt opp."

6 Brukerforum for redningshelikoptertjenesten

Fiskebåtrederne Forbund er representert i brukerforumet for redningshelikoptertjenesten. På et møte i forumet den 14. desember kom det frem at det vil ta lengre tid enn tidligere antatt å skaffe nye helikoptre. Første nye helikopter kan tidligst leveres i 2015, og Sea King helikoptrene kan tidligst være utfaset i 2020. Dagens flåte av Sea King gjennomgår nå en oppgradering og er fortsatt i stand til å gjøre en viktig innsats, men de mangler avisingsutstyr, noe som anses som en betydelig ulempe. Beredskapen er utsatt ved havari av helikopter, siden antallet maskiner er lavt.

7 Sikkerhetsstyringssystem i fiskeflåten

Fiskebåtrederne Forbund ble før sommeren kjent med at Sjøfartsdirektoratet vurderte å innføre krav til sikkerhetsstyringssystem for fiskefartøy. Den 24. september sendte forbundet følgende brev til Sjøfartsdirektoratet om saken:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til høring om oppheving av forskrift 18. juni 2007 nr. 675 om sikkerhetsstyringssystemer på fiske og fangstfartøy, samt Deres brev av 18. september 2009, vedrørende sikkerhetsmanualen Norges Fiskarlag fikk utarbeidet. Sikkerhetsmanualen ble oversendt direktoratet for vurdering med tanke på om mulig å benytte manualen som grunnlag for utarbeidelse av sikkerhetsstyringssystemer (SMS) på fiskefartøy.

Forbundet konstaterer at direktoratet mener sikkerhetsmanualen kan dekke elementer i SMS, men at den i første rekke er utarbeidet med tanke på HMS-arbeidet om bord. Videre uttaler direktoratet at manualen kan være et godt grunnlag for å bygge SMS, men at manualen i seg selv ikke oppfyller krav som bør stilles til et SMS.

Forbundet viser dessuten til høring om driftsordninger på norske skip. I denne omtales innføring av prosedyrer for nødsleping i ISM koden. På grunn av pågående diskusjon om bruk av fiskefartøy i oljevernberedskap, ber forbundet om at også dette punktet drøftes i møtet. Nødslep kan for øvrig være aktuelt også i andre sammenhenger.

Fiskebåtrederne Forbund ber om et snarlig møte med Sjøfartsdirektoratet for å få nærmere avklart hvilke krav som bør stilles til sikkerhetsstyringssystem i havfiskeflåten."

Av ulike grunner var det ikke mulig å få avholdt et møte med Sjøfartsdirektoratet høsten 2009. Det var imidlertid god kontakt mellom forbundet og direktoratet om saken. Den 9. oktober svarte Fiskebåtrederne Forbund følgende på høringen:

"Innledning

Fiskebåtredermes Forbund viser til at ovennevnte forslag innebærer å oppheve forskriften som unntar fiskeflåten fra å omfattes av § 7 i Skipssikkerhetsloven. Paragrafen lyder som følger:

§ 7 Rederiets plikt til å etablere, gjennomføre og videreutvikle sikkerhetsstyringssystem

Rederiet skal sørge for å etablere, gjennomføre og videreutvikle et dokumenterbart og verifiserbart sikkerhetsstyringssystem i rederiets organisasjon og på det enkelte skip, for å kartlegge og kontrollere risiko samt sikre etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller i sikkerhetsstyringssystemet selv. Sikkerhetsstyringssystemets innhold, omfang og dokumentasjon skal være tilpasset behovet til rederiet og den aktiviteten det driver.

Rederiet skal sørge for at skipsføreren og andre som har sitt arbeid om bord, får anledning til å medvirke ved etableringen, gjennomføringen og videreutviklingen av sikkerhetsstyringssystemet.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om kravene til sikkerhetsstyringssystem, herunder om:

- a) innhold, omfang og dokumentasjon,
- b) sikkerhetsstyringssertifikater for skip,
- c) godkjenningssbevis for sikkerhetsstyring for rederier,
- d) adgang til å fravike kravet til sikkerhetsstyringssystem for visse skip og adgang til å fravike første og annet ledd når dette er nødvendig som følge av gjennomføring av EØS-avtalen.

Fiskebåtredermes Forbund er i utgangspunktet positiv til at § 7 gjøres gjeldende for fiskefartøy og at også fiskefartøy må ha et sikkerhetsstyringssystem. Forbundet erkjenner at sikkerhetsarbeidet i flåten bør bli mer helhetlig enn det er i dag og mener derfor at innføring av en form for sikkerhetsstyring kan bedre sikkerheten i flåten.

Forbundet stiller seg derimot uforstående til at kravet skal gjelde fra 1. januar 2010 når høringsrunden avsluttes 10. oktober. I beste fall kan endringen i regelverket tre i kraft i løpet siste halvdel av oktober. Dette innebærer at hele fiskeflåten kun har vel 2 måneder på seg til å få på plass et sikkerhetsstyringssystem.

Krav til sikkerhetsstyringssystemet

I høringsbrevet fra Sjøfartsdirektoratet heter det at kravet til sikkerhetsstyringssystemet på fiskefartøy foreløpig ikke vil reguleres i forskrift. Direktoratet viser til NOU 2005:14. Der heter det at begrepet sikkerhetsstyringssystem innebærer etablering av dokumentert styring, ledelse, koordinering og veiledning med sikte på å forebygge eller unngå ulykker med stort skade- og konsekvenspotensiale. Videre innebærer dette etablering av sikkerhetsmål og akseptkriterier, intern rapportering og oppfølging av uønskede hendelser, samt bruk av risikoanalyser. Sikkerhetssystemet skal være «dokumenterbart og verifiserbart». I dette ligger at systemet må være nedfelt i et skriftlig dokument eller fremgå på annen hensiktsmessig og betryggende måte, og at det må være mulig å kontrollere at systemet faktisk oppfyller de krav som lov eller forskrifter fastsetter.

Ut fra høringsbrevet legges det ikke opp til å foreta regelmessige kontroller eller revisjoner av sikkerhetsstyringssystem i fiskeflåten, kun uanmeldte inspeksjoner.

Forbundet er tilfreds med at det foreløpig ikke lages en forskrift med krav til sikkerhetsstyringssystemet for fiskefartøy. Forbundet mener det er riktig å høste erfaring i flåten før en gjør

vurderinger om en skal fastsette krav til et slikt system og eventuelt hvilke krav som bør stilles. De individuelle forskjellene både i driftsform og i rederiorganisasjon gjør at det er vanskelig å se for seg at det kan stilles samme kravet til hele fiskeflåten. Fiskeflåten omfatter alt fra enmannssjarker til rederier med flere store fartøy som omsetter for mer enn 100 millioner kroner og med en rederiorganisasjon. Forbundet kan derfor vanskelig se for seg en ordning med rederegodkjenning etter mønster av ISM-koden.

Forbundet mener likevel Sjøfartsdirektoratet burde kommet med råd i forhold til hvordan sikkerhetsstyringssystem i fiskeflåten bør utformes i forhold til antall ansatte, størrelsen på fartøyet og administrative ressurser i det enkelte rederi. I høringsbrevet er det henvist til NOU 2005:14 og Ot.prp. nr. 87 2005–2006 (skipssikkerhetsloven), men det er svært få holdepunkter i forhold til utformingen av sikkerhetsstyringssystem i fiskeflåten. Forbundet har i brev av 24. september bedt om et møte for å avklare nærmere omfanget av sikkerhetsstyringssystem for fiskefartøy og håper det lar seg gjøre å få et slikt møte i nær fremtid.

Konsekvenser av innføring av sikkerhetsstyringssystem i fiskefartøy

Konsekvensene av å oppheve forskriften blir at alle fiskefartøy omfattes av paragrafen og må innføre et sikkerhetsstyringssystem. Sjøfartsdirektoratet uttaler at kravet til innhold i et sikkerhetsstyringssystem på det nåværende tidspunkt ikke vil reguleres av forskrift og at Sjøfartsdirektoratet ikke vil foreta regelmessige kontroller eller revisjoner av sikkerhetsstyringssystem på fiskefartøy. Likevel kan systemet bli gjenstand for kontroll ved uanmeldte inspeksjoner.

I NOU 2005:14 (På rett kjøp) heter det bl.a. at innføringen av sikkerhetsstyringssystem i prinsippet vil medføre at det offentlige kan bygge ned direkte tilsyn med det enkelte rederi og fartøy og i stedet gå over til overordnet kontroll. På grunn av kravet i det internasjonale regelverket er det i dag ikke mulig å gå over til overordnet tilsyn. Det blir likevel konkludert med at en overgang til sikkerhetsstyringssystemer vil innebære at man på sikt kan redusere den direkte kontrollen. Sjøfartsdirektoratet vil imidlertid få økt arbeidsmengde med revisjon av sikkerhetsstyringssystemene. Dette arbeidet kan i stor grad settes bort til klasseselskap og kravet til revisjon omfatter for tiden skip der systemet skal klassifiseres etter ISM-kodens regler.

Fiskebåtredernes Forbund antar at det er brukeren selv som må dekke kostnadene ved å innføre sikkerhetsstyringssystem, samt eventuelle fremtidige revisjoner. Dersom en bruker ett av de mange konsulentfirmaene for å utarbeide manualer og lære opp de ansatte, kan kostnadene fort komme opp i 6 sifrede tall. Dersom fartøyet må ligge i ro mens prosessen pågår vil dette ytterligere øke kostnadene og forbundet vil igjen minne om at tidsaspektet er viktig. Dersom sikkerhetsstyringssystemet må etableres i løpet av et par travle høstmåneder, vil kostnadene bli vesentlig høyere enn om flåten får noe lengre tid.

Konklusjon

Fiskebåtredernes Forbund går inn for å oppheve forskriften som unntar fiskeflåten fra § 7 i Skipssikkerhetsloven. Forbundet mener likevel det ikke er realistisk å få dette til innen 1. januar 2010 som forutsatt, men mener fristen må settes til 30. juni 2010. Forbundet går videre inn for at man foreløpig ikke utformer en forskrift med utfyllende krav til et slikt system og heller ikke legger opp til revidering av sikkerhetsstyringssystemene i fiskeflåten. Forbundet ønsker likevel råd i utformingen av slike systemer. Forbundet foreslår at man evaluerer endringen etter et par år for å se om den fungerer etter hensikten.

Forbundet vil forøvrig minne om at Sjøfartsdirektoratet bruker svært lang tid på å utstede nødvendige sertifikater til fartøy og personer, etter at dokumentasjon er sendt inn til direktoratet. Angivelig skal dette skyldes kapasitetsproblemer. Dersom dette er riktig mener forbundet at en må utsette innføringen av sikkerhetsstyringssystemer i fiskeflåten ytterligere og inntil en har den nødvendige kapasiteten på plass til å håndtere gjennomføringen. I en overgangsperiode må Sjøfartsdirektoratet regne med økt press fra rederiene med forespørsel om råd i forbin-

delse med innføringen av Sikkerhetsstyringssystemer. Det er derfor grunn til å tro at endringen vil medføre konsekvenser også for Sjøfartsdirektoratet selv om en ikke legger opp til tilsyn eller revisjon av systemene."

Sjøfartsdirektoratet valgte å utsette opphevelsen av § 7 i Sjøsikkerhetsloven til 1. april 2010, slik at flåten fikk tid til å etablere sikkerhetsstyringssystem. Direktoratet vil i første omgang ikke stille formelle krav til et slikt system, men vil bruke erfaringen fra innføringen til å utarbeide en forskrift senere i 2010. Når det gjelder § 7 i Skipssikkerhetsloven er det 4 elementer som er spesielt viktig:

- rederiene skal etablere, gjennomføre og videreutvikle sikkerhetsstyringssystem (SMS)
- systemet skal være dokumenterbart og verifiserbart
- systemet skal implementeres i rederiets organisasjon og på det enkelte skip
- systemet skal sikre etterlevelse av krav

Sjøfartsdirektoratet er positiv til å ha et møte med forbundet i januar 2010. Hensikten er få råd i forbindelse med implementering av sikkerhetsstyringssystem i fiskeflåten.

8 Høring om direktiv 2009/16/EF om havnestatskontroll

I et brev til Sjøfartsdirektoratet den 4. august i tilknytning til en høring om havnestatskontroll i EU, uttalte Fiskebåtrederne Forbund følgende:

"Forbundet viser til ovennevnte direktiv. I artikkel 3 4. ledd, går det frem at fiskefartøy er unntatt direktivet. Forbundet har derfor ingen konkrete kommentarer til direktivet. Forbundet vil likevel påpeke at vi ser positivt på det arbeidet som gjøres i EU for å stoppe skip som ikke oppfyller gjeldende krav."

9 Endring av forskrifter for mindre fiskefartøy, fartsområde m.m.

Fiskebåtrederne Forbund kommenterte en høring om endring av forskrifter for mindre fiskefartøy, fartsområde m.m. i et brev til Norges Fiskarlag den 21. april:

"Forslaget omfatter ikke medlemmer i Fiskebåtrederne Forbund og forbundet vil derfor kun knytte noen generelle kommentarer til forslaget:

- 1) Alle fartøy med fartssertifikat for drift utenfor 12 nm må påbys bruk av AIS, uavhengig av fartøyets lengde. Begrunnelsen er å redusere faren for kollisjon med annen trafikk bl.a. der det er påbudte seilingsleder. Det bør også vurderes en ytterligere utvidelse av AIS påbudet.
- 2) Innføre kontroll med nybygg og periodisk kontroll av alle merkeregistrerte fiskefartøy uavhengig av lengde. Enkelte forlis med mindre fartøy tyder på at stabilitet og for lite

gjennomtenkt konstruksjon eventuelt uheldig ombygging, har vært en sterkt medvirkende årsak til ulykke. En bedre kontroll fra sjøfartsmyndighetene kan bidra til å redusere risikoen for forlis.

- 3) Innføre krav til lasteregler på alle merkeregistrerte fiskefartøy. For høyt tyngdepunkt, eller tyngdepunktet for langt frem/bak kan medføre at fartøyet får dårlige egenskaper i sjøen. Denne situasjonen oppstår ofte når last plasseres på dekk i stedet for i rommet. Forbundet mener derfor dette punktet er viktig i forhold til å bedre stabiliteten på mindre fartøy."

10 Sikkerhetsopplæringen for fiskere

Det hersket vinteren 2009 en viss usikkerhet vedrørende forholdet mellom IMO-60 kurs og kursene til Sikkerhetsopplæringen for fiskere. Av den grunn sendte forbundet den 2. mars følgende infoskriv til medlemmene:

"Det har vært en del brevveksling mellom Norges Fiskarlag og Sjøfartsdirektoratet angående sikkerhetskurs for fiskere, oppdateringskurs og forholdet til offiserer med IMO-kurs. Avklaringen i kortversjon følger under:

- Fiskere enten med vanlig kurs i Sikkerhetsopplæring for fiskere eller fiskere som har fått godkjent IMO 60 kurs i stedet for kurs gjennom Sikkerhetsopplæring for fiskere, må forholde seg til kravet om 20 timers oppdateringskurs innen tidsfristen på 8 år.
- Maskin- og dekksoffiserer med sertifikat i henhold til STCW-konvensjonen, har en langt grundigere sikkerhetsopplæring i utgangspunktet. Det grunnleggende sikkerhetskurset er på 60 timer, mens det videregående kurset er på 80 timer. I tillegg utgjør kurset i medisinsk behandling 40 timer (=180 timer). Kravene til det enkelte sertifikat følger av STCW-konvensjonen. Disse offiserene er unntatt fra kravet om sikkerhetskurs for fiskere og tilhørende oppdateringskurs, men er underlagt regelverket for repetisjon/-vedlikehold av sikkerhetskompetanse i henhold til STCW."

11 Inndragning av båtførerbevis

I forbindelse med en høring om inndragning av båtførerbevis, uttalte Fiskebåtredernes Forbund følgende i et brev til Nærings- og Handelsdepartementet den 5. august:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til ovennevnte høring og ønsker med dette å knytte følgende kommentarer til denne:

Forbundet er kjent med hovedtrekkene i forslaget, men mener inndragning av båtførerbevis sannsynligvis vil ha liten effekt i forhold til å redusere antall ulykker i fritidsbåtflåten.

For det første er lista lagt høyt i forhold til inndragning. En foreslår inndragning av båtførerbevis for promillekjøring, grove brudd på sikkerhetsregler m.m. Inndragning foreslås å gjelde 1 år, men dersom det foreligger skjerpene omstendigheter kan inndragningen vare fra 2 til 5 år. Skjerpene omstendigheter blir angitt å være dersom båtfører forårsaker alvorlig sjøulykke, har promille på over 2,0, dom for uaktsomt drap med fritidsbåt, eller har unnlatt å hjelpe mennesker i nød. Forbundet mener slike forhold må kvalifisere til minimum 5 år uten rett til å føre fritidsfartøy.

For det andre vil sjansen for å bli tatt selv om det foreligger skjerpende omstendigheter, være relativt liten dersom det ikke skjer en ulykke eller et uhell som medfører behov for assistanse. Selv i de mest trafikkerte områdene vil det være lav sannsynlighet for at politiet stopper fartøy for promillekontroll. Forbundet tviler på at det vil være tilstrekkelig med 15 ekstra årsverk i politiet for å ha en rimelig god kontroll på sjøen langs hele norskekysten og mener forslaget i større grad er av symbolsk betydning enn et reelt bidrag for å redusere antallet ulykker.

For det tredje har inndragning av båtførerbevis sannsynligvis liten betydning for de som blir tatt. Personer uten båtførerbevis kan fortsette å føre båt, men må ta med person med slikt bevis (eller person født før 1. januar 1980) og bruke denne som båtfører dersom det skulle bli kontroll. Siden båtbruk for mange er synonymt med sommer, vil det i verste fall være noen sommerdager på sjøen vedkommende går glipp av for handlinger som kan forvolde alvorlig skade eller død. Forbundet mener konsekvensene ved inndragning vil være så små for den enkelte at det neppe vil avskrekke.

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis påpeke at alkohol og høy fart medfører størst antall ulykker i fritidsflåten. En lavere promillegrense og innføring av fartsbegrensning til sjøs, kombinert med en vesentlig økning i kontrollene, kan bidra til å redusere antall ulykker. Forbundet vil understreke at det er viktig også for den kommersielle flåten at en får på plass en bedre kontroll med fritidsbåtflåten, siden denne er en del av det totale trafikkbildet langs norskekysten."

12 Seismikkskyting i 2009 – OD's faktasider

Fiskebåtrederne Forbund tok opp mangler ved Oljedirektoratets faktasider i følgende brev til direktoratet den 29. juni:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til at det er flere seismikkfartøy i aktivitet utenfor norskekysten i sommer. Flere av seismikkprogrammene foregår på eller nært fiskefelt. Forbundet har mottatt henvendelser fra seinotfartøy og autoliner hvor det blir oppgitt at seismikkskyting nær fiskefeltet har påvirket fisket i negativ retning. Episoden fant sted nord for Sørøya i midten av forrige uke på omkring 70° 54'N og 22° 14'Ø. På det nærmeste var seismikkfartøyet 6 nm fra fiskefartøy og fisket ble da så dårlig at fartøyene valgte å forlate feltet.

Forbundet er kjent med at selskapet som operer har tillatelse fra Oljedirektoratet (OD) og dessuten har holdt seg til det område som tillatelsen gjelder. Forbundet reagerer likevel på at det har vært vanskelig for fiskefartøyene å komme i kontakt med fiskerikyndig på seismikkfartøyene. Et av fartøyene hadde dessuten kontakt med et følgefartøy hvor fiskefartøyet ble tiltalt på engelsk.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at OD endrer sine faktasider på nett (http://factpages.npd.no/factpages/default.aspx?Culture=no&Tab=seis_acquisition) slik at det blir enklere for fiskere og både kontakte fiskeriansvarlig og dessuten få oversikt over området det enkelte fartøy opererer i. Forbundet viser her til at det for flere av programmene ikke er angitt telefonnummer til fiskerikyndig om bord. Dette gjelder bl.a. toktet til OD utenfor Lofoten og Vesterålen. Uten lett tilgjengelig kontaktinformasjon er det vanskelig for fiskeflåten å holde seg orientert om aktiviteten.

Forbundet mener dessuten at OD må legge ut posisjonene på det området som skal undersøkes i grader og minutter på faktasiden. Forbundet fikk kun opp et kart hvor det enkelte seismikkprogrammet er inntegnet og hvor referansen er oljeblokker. Dette gir lite mening for fiskere

som normalt ikke kjenner til de ulike blokkene. I tillegg mener forbundet at informasjonen på hjemmesiden må gjøres vesentlig enklere og mer pedagogisk. Bl.a. må en nå vite navnet på operatørselskapet for å finne informasjon om aktiviteten. Informasjonen må en kunne finne ved å søke på område, for eksempel fylke, landsdel eller havområde.

Fiskebåtrederne Forbund ber om at OD prioriterer faktasiden og oppgraderer denne slik at den kan være til nytte for fiskeflåten. Slik den fremstår i dag har denne begrenset verdi."

13 Konsekvensutredning Goliatfeltet

I et brev til Olje- og Energidepartementet den 16. januar svarte Fiskebåtrederne Forbund følgende på en høring om konsekvensutredningen for utbygging av Goliatfeltet:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til konsekvensutredningen for utbygging og drift av Goliat og har følgende kommentarer:

Innledning

Barentshavet er et relativt ferskt område for petroleumsnæringen og Goliatfeltet er det første oljefeltet som kan bli bygget ut i området. Goliat ligger 48 km fra kysten og innenfor det som er omtalt som petroleumsfritt område (50 km fra kysten). Den korte avstanden til kysten og de rike fiskeriene som foregår i området stiller svært store krav til utbygging.

Goliatfeltet ligger som kjent i et viktig område for norske fiskerier. Innsiget av torsk følger kysten sørover og fiskeriet foregår langs hele vandringen til gyteområdene lengre sør. I varierende grad vil det derfor foregå et fiskeri etter torskefisk i området vinterstid og alle typer installasjoner med tilhørende sikkerhetssoner vil være hindringer i fisket. I noen grad vil også loddefisket kunne hindres av utbyggingen. Drift av egg og larver fra gyteområder lenger sør vil være særlig utsatt ved et oljeutslipp i området. Avkommet til en av verdens største torskebestander vil passere Goliatfeltet i perioden fra mars til august og vil da være sårbar for oljesøl.

Fiskebåtrederne Forbund viser til at siden dette er første oljefelt i Barentshavet som foreslås utbygget, vil fokuset på utbygging være stort fra fiskerinæringen og befolkningen i området. Eventuelle uhell kan derfor få stor betydning i forhold til utbyggingen av olje- og gassfelt både i Barentshavet og i Norskehavet for fremtiden.

Hindring av fiske

Fiskebåtrederne Forbund tolker utredningen dit hen at alternativ 1 i realiteten er det eneste alternativet for en utbygging, siden Goliatfeltet kun vil ha positiv nåverdi ved bruk av flytende produksjons-, lagrings- og lasteenhet (FPSO). Denne løsningen legger beslag på størst areal i forhold til alternativene og er derfor den minst gunstige i forhold til fiskeriene. Primært ønsker forbundet derfor at en vurderer nærmere løsninger uten faste eller flytende installasjoner i området. Ilandføring og overtrålbare installasjoner på havbunnen vil gjøre ulempene minst for fiskeflåten i driftsperioden.

ENI nevner i konsekvensutredningen at Goliat kan bli koplet opp mot andre utbygginger i området, noe som kan innebære at petroleumsvirksomheten legger beslag på ytterligere areal. Da forbundet organiserer hele den norske havfiskeflåten, og våre medlemmer i betydelig grad vil bli berørt av en eventuell utbygging, forutsetter vi deltakelse i endelig valg av trasé for kabel, rørledning, plassering av installasjoner, eller andre forhold vedrørende utbyggingen som kan skape hindringer for fisket.

Fisket endrer seg fra år til år og områder hvor det har vært lite aktivitet de siste årene, kan bli viktige ved endringer i innsiget. Forbundet mener derfor det ikke holder å bruke sporingsdata fra noen få år tilbake for å fastslå fiskeriaktiviteten, men mener en bør legge til grunn minst 10 års fiskeaktivitet.

Seismikkinnsamling

Fiskebåtredernes Forbund viser til at en ny rapport fra Havforskningsinstituttet om seismikk og fisk, konkluderer med at skremmeeffekten ved 3D undersøkelser er på minst 18 nm for bunnfisk som torsk og hyse. I tillegg hevder en i rapporten at også sild vil være sterkt påvirket av seismikkskyting selv om det ikke er tilstrekkelig kunnskaper om hvordan stimer påvirkes av seismikk. Forbundet krever på denne bakgrunn at innsamling av seismikkdata ikke skal finne sted i perioden 1. november til 1. juni. I tillegg må seismikkskyting ta særlige hensyn til annet fiskeri som foregår på sommeren og høsten, for eksempel seifisket. Larvedriften i området setter også klare begrensninger i forhold til seismikkskyting. Forbundet forutsetter at næringen og Havforskningsinstituttet får en avgjørende rolle i forhold til valg av tidspunkt for seismikkskyting.

Miljø

Fiskebåtredernes Forbund forutsetter at både utbygging og drift kan foregå med nullutslipp av skadelige stoffer til sjø.

Når det gjelder utslipp til luft av CO₂ og NO_x vil en her snakke om nye utslippskilder hvor Norge allerede har store problemer med å overholde internasjonale forpliktelser. Forbundet mener dette punktet er viktig og mener en bør utrede tiltak for å redusere utslippene ytterligere ved en eventuell utbygging.

Oljevernberedskap

Forbundet er tilfreds med at en i utredningen legger vekt på å overvåke kritiske punkt i håndteringen av olje. Ved utstrakt bruk av sensorer kan operatøren stoppe eventuelle utslipp som følge av trefethetsbrudd på oljeførende rør, slanger m.m. Forbundet mener dette kan bidra til sikre drift av oljefelt.

Oljeutvinning nært kysten må medføre økt fokus på oljevernberedskapen. Forbundet mener utredningen ikke gir svar på hvordan en vil løse utfordringen med å samle opp olje når bølgehøyden overstiger 3-4 meter. Dette ble dokumentert under uhellet på Statfjord A i desember 2007 da 4.000 tonn tungolje gikk på sjøen. Forbundet minner om at en fra et eventuelt oljeutslipp fra Goliat, under relativt normale forhold ikke vil være i stand til å samle opp olje før den når kysten. Begrensningene i oljeberedskapen er svært alvorlig på dette punkt og forbundet mener det må være en prioritert oppgave å utvikle bedre oljevernmateriell tilpasset forholdene i Barentshavet.

Konklusjon

Fiskebåtredernes Forbund stiller som en absolutt betingelse for å akseptere en utbygging av Goliatfeltet at en sikrer 0-utslipp til sjø av skadelige stoffer under normal drift og at operatør ved hjelp av sensorer og ventiler raskt kan oppdage og stoppe utslipp av olje dersom det oppstår uventede hendelser som medfører utslipp av olje eller andre skadelige stoffer. I tillegg må oljelenseteknologien forbedres slik at det blir mulig å ta opp olje fra sjø også ved vesentlig større bølgehøyde enn dagens teknologi tillater.

Fiskebåtredernes Forbund viser til at Goliat ligger nært viktige fiskefelt og at arealbeslag er svært problematisk for fiskeflåten. Forbundet krever derfor at operatør velger løsninger som

minimerer arealbeslag. Forbundet forutsetter å bli konsulert i forbindelse med valg av trasè og plassering av installasjoner, samt tidspunkt for seismikkskyting. I tillegg må operatør minimalisere utslipp til luft av CO₂ og NO_x."

14 Utkast til endringer i petroleumsloven

I et brev til Olje- og Energidepartementet den 15. januar, uttalte Fiskebåtrederne Forbund følgende i forbindelse med en høring om endringer i petroleumsloven:

"Fiskebåtrederne Forbund har gått igjennom forslaget til endringer og har kommentert disse i den grad det antas å være relevant for fiskerinæringen.

§ 4 Utvinning m.v. av petroleum

Fiskebåtrederne Forbund mener det er ønskelig å lovfeste et prinsipp om at borevirksomhet og utvinning av petroleumsressurser ikke skal medføre forurensende utslipp til sjø. Nullutslipp bør lovfestes for all ny petroleumsvirksomhet på norsk sokkel uavhengig av område.

§ 5-3 Vedtak om disponering

Kostnadene ved opprydding og fjerning av oljeinstallasjoner kan være betydelig og forbundet mener derfor den foreslåtte endringen er påkrevet for å sikre at det er solide selskaper som står igjen med ansvaret, når olje eller gassfelt skal avvikles og installasjoner fjernes. En tydeliggjøring av ansvarsforhold til den enkelte aktør er også viktig i denne sammenhengen.

§ 10-18 Myndighet til å gi forskrifter og fastsette vilkår

Forbundet mener forslaget om satellittsporing av seismikkfartøy er et skritt i riktig retning i forhold til å dempe konfliktnivået mellom seismikkfartøy og fiskeflåten. Fiskefartøy over 21 meter har i dag slikt utstyr og fartøy-ID, posisjon, dato/tidspunkt, fart/kurs og senderens ID skal inngå i meldingen til Fiskeridirektoratet. I tillegg er det strenge regler fartøyet må forholde seg til i forhold til feil på utstyret og krav til utbedring. Forbundet forutsetter at seismikkfartøy får minst like strenge vilkår som fiskeflåten når det gjelder sporing og at en også benytter et strafferegime som sikrer at regelverket overholdes.

Forbundet mener at en på forhånd må gjøre en grundig vurdering av hvem som skal ha tilgang til sporingsdata og hvem som skal ha myndighet til å stoppe, eller kreve endring av kurs dersom et seismikkfartøy er på vei mot fiskefartøy i aktivitet. Forbundet mener det vil være mest naturlig at kystvakta tildeles slike oppgaver, siden de har fartøy ute hele tiden og ellers har politimyndighet i norske farvann. Forbundet mener et slikt regelverk må være på plass allerede til våren for å hindre nye episoder."

15 Økning av eksportavgiften

Fiskebåtrederne Forbund behandlet et forslag om en økning av eksportavgiften i møte den 19. juni, og fattet følgende vedtak:

"Styret i Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at både salgslagene og fylkesfiskerlag har tatt til ordet for å øke avgiften til markedsarbeid i hvitfisksektoren. Bakgrunnen er den vanskelige

markedssituasjonen, særlig for torsk i flere markeder. Prisen på torsk i første hånd er redusert med nesten 30 % og slik avgifta er organisert betyr redusert eksportpris også tilsvarende reduksjon i markedsføringsmidlene hos EFF.

Fiskebåtrederne Forbund mener det er uheldig at markedsbudsjettene blir redusert samtidig som det er svikt i etterspørselen etter viktige produkter, men mener likevel at det ikke er gitt at det er riktig å heve eksportavgiften for hvitfisk. Fiskebåtrederne Forbund stiller følgende betingelser for en avgiftsøkning.

- 1 Den økt inntekten må gå til markedsrettede aktiviteter nærmest mulig forbrukeren og ikke utelukkende til kostbar generisk markedsføring.
- 2 Ordninger hvor rederier/produsenter/eksportører kan søke medfinansiering for egne aktiviteter etableres/utvides betydelig.
- 3 Det må stilles til rådighet markedsmidler også for å fremme ombordprodusert fisk, på linje med det som tildeles produsenter på land.
- 4 Det må foreligge en realistisk plan for ekstra markedsaktiviteter basert på avgiftsøkningene.
- 5 Havfiskeflåten må få en representant i markedsgruppen for pelagisk og i markedsgruppen for hvitfisk. Havfiskeflåten bør også ha en representant i styret i EFF.

1. Fiskebåtrederne Forbund mener generisk markedsføring har begrenset effekt for viltfanget fisk. Dette begrunnes med at norsk fiskerinæring eksporterer flere hundre produkter og at mange av produktene pakkes om og/eller inngår i andre produkter produsert i utlandet. Ofte merkes ikke fisk med opprinnelsesland og derfor har markedsføring av "Seafood from Norway" begrenset verdi. For fersk laks er situasjonen en annen siden hovedproduktet, fersk norsk laks, har en sterk posisjon i markedet. Fiskebåtrederne Forbund mener effekten av markedsføringsmidler blir størst dersom en for eksempel satser på butikkampanjer eller lignende som er rettet direkte mot forbruker.

2. Fiskebåtrederne Forbund mener den generiske markedsføringen i langt større utstrekning bør suppleres med kampanjer kjørt av næringen selv. Dette vil sikre en sterkere innretning direkte mot næringens kunder, og et tettere samarbeid mellom den generiske markedsføringen og bedriftens egen markedsføring. Samtidig vil også bedriftene i næringen i større grad forpliktes til å delta i markedsarbeidet.

3. Fiskebåtrederne Forbund viser til at norske fabrikkskip i 2007 omsatte for 830 millioner kroner. Store deler av fangsten ble eksportert direkte og innbetalt eksportavgift utgjør dermed over 2 millioner kroner uten at aktørene får særlig igjen for pengene. Ved en eventuell økning av eksportavgiften vil det naturligvis komme inn ytterligere midler som kan benyttes til prosjekter som eksportørene kan ha nytte av. Fiskebåtrederne Forbund går inn for at det blir avsatt egne midler for sjøfrosset fisk.

4. Det er allerede avsatt 20 millioner kroner til ekstra markedsføring av hvitfisk og forbundet mener det er en selvfølge at all eksport av hvitfisk får mulighet til å benytte midlene. Fiskebåtrederne Forbund forventer at det utarbeides en plan for bruken av disse midlene, samt de midler som eventuelt tilføres EFF ved en økning av eksportavgiften. Herunder må effektene av kampanjene kartlegges. Uten at det har noen naturlig kopling mener dessuten Fiskebåtrederne Forbund at de midler som nå er tilført NOFIMA fra FoU-avgiftsmidlene som er innkrevd fra fiskerinæringen i den foreliggende situasjon heller burde brukes til markedsføring av fisk, slik at en får et skikkelig løft for markedsarbeidet og at pengene faktisk benyttes av de som har betalt dem inn.

5. Styret i Fiskebåtrederne Forbund viser til at deler av havfiskeflåten eksporterer sin fangst selv og dermed sitter nært markedet. Forbundet krever derfor representasjon i markedsutvalget for hvitfisk og for pelagisk fisk. Slik det er i dag er havfiskeflåten avskåret fra å delta i markedsutvalgene da kun større eksportører, produsenter og salgslag er representert. Styret mener

også det er naturlig at Fiskebåteredernes Forbund får en representant i styret i EFF og viser til at havfiskeflåten omsetter for om lag 7 milliarder kroner i året. Det som eksporteres fra rederiene utgjør også store verdier og forbundet ber derfor om at Fiskeri- og Kystdepartementet oppretter en styreplass forbeholdt havfiskeflåten.

Styret i Fiskebåteredernes Forbund kan støtte en økning i eksportavgiften dersom forholdene legges til rette for at også havfiskeflåten kan benytte midlene og at havfiskeflåten får representasjon som nevnt over."

Fiskeri- og Kystdepartementet la etter sommeren frem et høringsnotat som ble sendt på høring i næringa. Fiskebåteredernes Forbund behandlet saken på nytt i styremøte den 21. oktober, og uttalte da følgende:

"Styret i Fiskebåteredernes Forbund viser til høringen, samt debatten som har vært i næringen i forhold til å styrke markedsarbeidet for hvitfisk. Styret er kjent med at det er et sterkt ønske fra enkelte hold om å styrke markedsarbeidet og at det er forventninger om at dette vil gi avkastning i form av høyere pris på fisken.

Styret uttalte i vedtak 18. og 19. juni d.å. at en kan akseptere en økning i eksportavgiften på hvitfisk gitt at følgende punkter oppfylles:

- 1 Den økt inntekten må gå til markedsrettede aktiviteter nærmest mulig forbrukeren og ikke utelukkende til kostbar generisk markedsføring.
- 2 Ordninger hvor rederier/produsenter/eksportører kan søke medfinansiering for egne aktiviteter etableres/utvides betydelig.
- 3 Det må stilles til rådighet markedsmidler også for å fremme ombordprodusert fisk, på linje med det som tildeles produsenter på land.
- 4 Det må foreligge en realistisk plan for ekstra markedsaktiviteter basert på avgiftsøkningene.
- 5 Havfiskeflåten må få en representant i markedsgruppen for pelagisk og i markedsgruppen for hvitfisk. Havfiskeflåten bør også ha en representant i styret i EFF.

I høringsbrevet fra departementet er det ikke angitt retningslinjer angående bruken av midlene og styret antar derfor at dette innebærer at det ikke blir vesentlige endringer i forhold til dagens situasjon. Det legges heller ikke opp til strukturelle endringer i Eksportutvalget for fisk, i styret eller markedsgruppene.

Styret i Fiskebåteredernes Forbund mener det er særlig kritikkverdig at departementet foreslår en økning i markedsavgiften på mellom 150 og 190 % for de produktgruppene som foreslås økt, uten at det foreligger planer for bruken av pengene. En økning i denne størrelsesorden kan lett medføre urasjonell bruk av midlene slik at en ikke får ønsket gevinst av markedsarbeidet.

Næringen er i en vanskelig økonomisk situasjon med svak inntjening både i hvitfisk og pelagisk. Prisnedgangen på torsk og hyse er på nesten 30 % i forhold til i fjor. I år ble dessuten adgangen til EU-sona stoppet midt i beste makrellsesong. Totalt sett innebærer dette at lønnsomheten både i flåte og industri er sterkt redusert i år og at evnen til å tåle økte avgifter er tilsvarende redusert.

Fiskebåteredernes Forbund er usikker på om de ulike sektorene har like stor nytte av markedsføringsavgiften og en eventuell økning av denne. Før det kan bli aktuelt å øke eksportavgiften mener styret det må gjøres en grundig ekstern evaluering av Eksportutvalget for fisk, herunder i hvilken grad de respektive sektorer av norsk fiskerinæring har tilstrekkelig igjen for de relativt betydelige midler som betales inn til Eksportutvalget for fisk. Det er også en forutsetning

for styret at havfiskeflåten gis representasjon på ulike nivå, det vil si både i styret og i markedsgruppene.

På bakgrunn av ovennevnte og før en ekstern evaluering tilsier at alle grupper kan få nytte av økt markedsavgift, kan styret i Fiskebåtredernes Forbund ikke støtte en økning i eksportavgiften."

Landsstyret i Norges Fiskarlag støttet Fiskeri- og kystdepartementets forslag, mens FHL gikk imot.

Saken er foreløpig ikke sluttbehandlet i Fiskeri- og kystdepartementet.

16 Etablering av et felles europeisk trafikkovervåkings- og informasjonssystem for skipsfarten

I et brev til Kystverket den 11. august, kommenterte Fiskebåtredernes Forbund en høring om etablering av et felles europeisk trafikkovervåkings- og informasjonssystem for skipsfarten. I brevet heter det:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til ovennevnte høring. Forbundet mener direktivet er et skritt i riktig retning i forhold til å bedre sikkerheten i europeisk skipsfart og er derfor i hovedsak positiv til innholdet i direktivet. Bedret sikkerhet i utviklingen av sjøtrafikk har stor betydning også for sikker og effektiv drift av fiskefartøy. Transport av miljøforurensende last representerer dessuten en stor trussel mot norske fiskerier og en bedring av den generelle maritime sikkerheten er derfor av stor betydning for næringa.

Fiskebåtredernes Forbund er positiv til forslaget om å påby AIS på fartøy ned til 15 meter (LL). Dette er for øvrig identisk med forbundets krav i forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan (Jf vårt brev av 8. april 2008 adressert Samferdselsdepartementet med kopi til Kystverket). Forbundet mener AIS er en billig forsikring i forhold til å hindre kollisjoner til sjøs og viser til at en rekke fartøy også under 15 meter har montert slik utstyr på frivillig basis. Forbundet mener muligheten til å slå av AIS "for å hindre misbruk av informasjon av konkurrerende fiskefartøy" (sitat saksnotat), må følges opp med retningslinjer. Dersom fartøyet ligger i eller nær viktig lei bør denne muligheten begrenses, mens det ved fiske utenfor tett trafikkerte farvann fortsatt må være tillatt å ha "forretningshemmeligheter".

Forbundet viser til at SafeSeaNet skal benyttes av fartøy over 300 TE og fiskefartøy over 45 meter. Systemet skal etter planen forenkle utsending av meldinger til/fra havn/fartøy. I praksis vil meldinger over SafeSeaNet være tilleggsmeldinger for fiskefartøy som omfattes av bestemmelsene, siden fartøyene er underlagt et omfattende rapporteringsregime rettet mot fiskerimyndigheter og salgslag. Forbundet mener det er nødvendig at fiskerimeldinger integreres i SafeSeaNet dersom systemet skal virke etter hensikten for fiskefartøy. Alternativt kan fiskefartøy unntas fra dette regelverket og eventuelt at relevant informasjon genereres på bakgrunn av informasjon mottatt i fiskeriforvaltningen. Forbundet er for øvrig kjent med at det er aktuelt med en gjennomgang av dagens rapporteringsrutiner mellom skip og havn og ber om at dette innspillet følges opp i den sammenheng."

17 Søknad om midler til forprosjekt for økt kommersiell anvendelse av selskinn

Fiskebåtredernes Forbund sendte den 29. april følgende søknad til Fiskeri- og Kystdepartementet om tilskudd til et forprosjekt for økt kommersiell anvendelse av selskinn:

"Fiskebåtredernes Forbund viser til den vanskelige situasjonen for selfangstnæringen de siste årene og en ytterligere forsterkning av problemene i år som en følge av finanskrisen og tilnærmet stopp i etterspørselen etter selskinn. Det er åpenbart nødvendig for næringen å forsøke å skaffe seg marked også for andre typer skinn enn blueback og svartunger.

På vegne av selfangstrederiene vil derfor Fiskebåtredernes Forbund søke om 295.000 kroner for å gjennomføre første fase i prosjektet "Økt verdiskapning i selfangstnæringa". Prosjektmidlene vil dekke transport og lagerutgifter for avspekkede skinn, tørking og salting, samt arbeids- og administrasjonskostnader. Det tas sikte på å ta i mot inntil 500 skinn av lurv, brunsel og sadler i 2009 og forprosjektet vil avsluttes innen utgangen av 2009.

I fase 2 vil det være nødvendig å ansette eller leie inn en prosjektleder/medarbeider. Dette prosjektet har en kostnadsramme på kroner 2.000.000 kroner og vil vare i 2 år. Prosjektet vil utvikle ulike skinnkvaliteter og undersøke markedsmulighetene for salg av skinnprodukter av ulike bearbeidingsgrader. Markedet slik vi ser det for oss i dag, vil i hovedsak være ulike husflidsprodusenter og andre som ønsker å kjøpe skinn til egenproduksjon eller videresalg.

Prosjektbeskrivelse forprosjekt

Hensikten med forprosjektet er å få tak i og konservere avspekkede skinn av lurv, brunsel og sadler. Forprosjektet skal sørge for at det er tilgjengelig skinn av god kvalitet til oppstart av hovedprosjektet i januar 2010.

Beskrivelse av prosessen:

- 1) Vraking av inntil 500 avspekkede skinn av sadler, brunsel, lurv.
- 2) Transport med bil, i kar eller på pall til Rya Produkter AS.
- 3) Skinnene saltes i kar og lagres på kjølerom hos Rya Produkter AS.
- 4) Skinnene spiles ut og tørkes i 1 – 2 måneder på samme anlegg.
- 5) Skinnene vil da være klare for garving eller kan benyttes slik de er, eventuelt lagres.

Karl Angelsen er ansvarlig for vraking, salting og tørking/utspiling av skinn. Arbeidskraft kan hentes fra Rya mot dekning av kostnader. Rammene for utspiling av skinn lages av tre og skinnene spikres fast på rammen. Arrangement (reol etc) for tørking må lages.

Kort informasjon om Rya Produkter AS

Rya driver produksjon med basis i nordnorske råvarer og produserer bl.a. laks i flere varianter, tørrfisk, boknafisk, lutefisk, skalldyr og kveite. Bedriften har også lang erfaring med å kjøpe selvkjøtt fra de norske selfangstskutene. Bedriften har en omsetning på i underkant av 20 millioner kroner og sysselsettingen utgjør 10 årsverk. Har eget fryseri og god kjøle- og lagringskapasitet. Daglig leder og eier Åge Konradsen er svært positiv til prosjektet og har muntlig sagt seg villig til at bedriftens lokaler benyttes.

361

Budsjett

KOSTNADER

Transport	25.000,-
Lagerleie	80.000,-
Kar	50.000,-
Salt	20.000,-
Arbeid/håndtering	100.000,-
Reise kostnader	20.000,-
<u>Administrasjon / eget arbeid</u>	<u>50.000,-</u>
SUM	345.000,-

FINANSIERING

Fiskeri- og Kystdepartementet	295.000,-
<u>Egenfinansiering</u>	<u>50.000,-</u>
SUM	345.000,-

Forprosjektet vil bli organisert med et prosjektstyre med Jens Petter Kraknes, Signe Korne-liussen og Bjørne Kvernmo som deltakere. Karl Angelsen vil være prosjektleder under forprosjektet. Fiskebåtrederne Forbund vil stille møtelokaler til disposisjon og ellers delta med tilrettelegging."

Fiskebåtrederne Forbund fikk innvilget søknaden, og prosjektet ble gjennomført etter planen. Vareprøver er sendt til flere potensielle kjøpere i Asia.

18 EU-forslag om forbud mot handel med selprodukter

Fiskebåtrederne Forbund sendte den 10. mars følgende brev til Utenriksdepartementet og Fiskeri- og Kystdepartementet i forbindelse med et EU-forslag om forbud mot handel med selprodukter:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til utviklingen i ovennevnte sak der Europaparlamentets komité for Det indre marked og dyrevelferd har foreslått et totalforbud mot import av selprodukter til EU. I tillegg har flere EU-land innført eller vurderer å innføre forbud mot import av selprodukter i nasjonale lover. For norsk selfangstnæring vil dette skape betydelige problemer.

Norske politikere har vært opptatt av å styrke sjøpattedyrnæringene og i St. meld. nr 27 2003-2004 om norsk selfangst heter det bl.a. at regjeringen skal "Legge til rette for tilpasning av fangstkapasiteten til ressursgrunnlaget. Dette vil si både fornyelse av flåten og økning av kapasiteten i forhold til dagens situasjon, særlig i selfangstnæringen." Forbundet er svært bekymret over utviklingen i norsk selfangstnæring som har gått fra galt til verre de siste årene. I fjor deltok kun ei skute og bare 1.200 dyr ble tatt.

Forbundet mener det haster med å gjøre et krafttak for å bygge opp ei slagkraftig næring som både kan ta tildelte kvoter, men som også er i stand til å videreutvikle næringa kommersielt. Selfangsten har hatt og kan fortsatt få betydning i forhold til å regulere størrelsen på viktige predatorbestander i Barentshavet og Norskehavet. Dersom EU innfører et importforbud frykter

forbundet at det vil bety slutten for norsk selfangstnæring, samtidig som forbudet vil ramme selfangstnæringene i Canada, Grønland og Russland. En nedgang i fangsten og påfølgende økning i selbestandene, vil på sikt også ramme alle fiskerinasjoner i Nord-Atlanteren, inkludert EU.

Forbundet ber på bakgrunn av ovennevnte om en orientering angående den jobben Norge har gjort så langt i forhold til EU og hva man eventuelt har gjort for å etablere strategiske allianser opp mot selfangstnasjoner som Canada og Grønland, eventuelt fiskerinæringen i EU. Videre er forbundet opptatt av hvordan norske myndigheter vil håndtere saken videre, herunder hvordan Norge vil opptre i forhold til EU-land som har innført eller vurderer å innføre forbud mot import av sel.

Fiskebåtredernes Forbund mener dette er en viktig sak for hele fiskerinæringa og ønsker å bidra i den grad norske myndigheter mener dette er ønskelig. Det kan her nevnes at forbundet har kontakter mot interesseorganisasjoner i EU, Canada og Grønland."

Til tross for sterk norsk innsats for å hindre forbudet, ble forbud mot import og transitt av selprodukter til EU vedtatt senere på året. For selfangstnæringen kan dette være alvorlig selv om EU i dag er et lite marked for selprodukter. En av de største utfordringene er at de fleste rimelige transportløsningene går gjennom EU-land. Etter det Fiskebåtredernes Forbund kjenner til vil både Norge og Canada stevne EU for WTO for brudd på handelsreglene. En slik prosess kan imidlertid ta lang tid.

19 Kystverkets Handlingsprogram 2010-2019

Fiskebåtredernes Forbund uttalte den 30. juni følgende i en høring om Kystverkets Handlingsprogram 2010-2019:

"Fiskebåtredernes Forbund har gjennomgått ovennevnte dokument, og mener at det legger et godt grunnlag for hvordan Kystverket vil legge opp arbeidet i planperioden. Forbundet har ingen spesielle kommentarer til den delen av dokumentet som er sent ut på høring.

Fiskebåtredernes Forbund vil likevel tillate seg å komme med en kommentar knyttet til dokumentets pkt 1.3 om Kystverkets mål og strategier.

Både fiskeflåten og andre flåtegrupper pålegges i dag stadig flere rapporteringsordninger av ulike offentlige etater. Eksempelvis er det nå i gang en ordning for innføring av såkalt elektronisk fangstdagbok for fiskeflåten (Til Fiskeridirektoratet). Fiskebåtredernes Forbund er opptatt av at offentlige etater prøver å samarbeide om krav til tekniske løsninger som gjør at en i flåten slipper unødvendige installasjons-, drifts- og kompetansekostnader. Formodentlig vil også det offentlige kunne ha gevinster av dette. Forbundet ber derfor om at Kystverket i sin strategiplanlegging fremover legger vekt på å øke kontaktflaten mot andre relevante etater nettopp med sikte på slike rasjonaliseringsmuligheter.

Avslutningsvis skal det nevnes at forbundet fra tid til annen får inn henvendelser fra våre medlemmer med ønsker om utbedringer av farleder enten det gjelder utdyping eller bedre navigasjonsmerking. Vi har tidligere formidlet slike saker til Kystverket. Disse enkelthenvendelsene vil vi formidle og eventuelt knytte kommentarer til også fremover."

20 Ny havne- og farvannslov - utkast til forskrifter og forskriftsendringer

Fiskebåtrederes Forbund uttalte den 24. september følgende i forbindelse med en høring om forslag til forskrifter og forskriftsendringer i forbindelse med ny havne- og farvannslov:

"Fiskebåtrederes Forbund har behandlet utkastene til nye forskrifter og forskriftsendringer. Som høringsnotatet innbyr til, har vi forsøkt å se på forslagene i sammenheng og ikke den enkelte forskrift for seg.

Innlednings vil vi vise til følgende sitat fra høringsnotatet: "Hovedmålsettingen med loven er å etablere et juridisk rammeverk som bidrar til at havnene utvikles til logistikknutepunkter, og til at effektiv og trygg sjøtransport som med sitt miljøfortrinn hevder seg i konkurransen med andre transportformer." Forbundet er stort sett enig i denne målsettingen, men frykter at midlene for å nå målet på enkelte punkter undergraver hovedmålsettingen. Dette vil vi komme tilbake til i våre kommentarer.

Farledene

Forbundet mener det er riktig at sentrale myndigheter skal ha ansvaret for hovedled og viktige bileder langs norskekysten. Skipsleia er hovedvei nummer en for kysten og det er derfor viktig at staten har styringen og sikrer ferdelsen. Andre interessegrupper som bl.a. turisme, oppdrett og ferdsel med fritidsbåt kan komme i konflikt med sikker og effektiv bruk av skipsleia.

Forbundet mener det har vært en utvikling i retning av at det bygges både anlegg for turister og småbåthavner nært skipsleia. I neste omgang er det ofte et krav om at farten i skipsleden må reduseres fordi bølgene fra den kommersielle skipstrafikken er forstyrrende. I tillegg kan økt aktivitet med fritidsbåter forstyrre kommersiell trafikk. Forbundet mener at skipstrafikken som en hovedregel må ha forrang og at annen type virksomhet enten må legges til andre områder, eller akseptere følgene av en plassering nært skipsleden. For fiskerinæringens vedkommende er det svært viktig å understreke at den norske skipsleden er svært viktig for transport av fersk fisk. Muligheten til å gå innaskjærs i dårlig vær er viktig for å sikre kvaliteten på fisken. Skipsleia er et viktig bidrag til at fisken til tross for dårlig vær kan komme raskt til mottaker. I sum styrker dette mulighetene til å levere god kvalitet til landindustrien og sikre høyest mulig verdiskapning.

Meldingsordninger

Fiskebåtrederes Forbund er av flere årsaker kritisk til at det skal opprettes meldingsordninger for alle havner. Slik forbundet oppfatter § 22 i selve loven gir denne paragrafen en åpning for at det kan etableres slike meldingsordninger, ikke at det skal opprettes slike ordninger.

En slik ordning krever ressurser i form av nye årsverk i kommunene, og kostnadene vil måtte dekkes inn gjennom økte lokale avgifter. Giitt den økonomiske hverdagen i kommunene mener forbundet det er helt urealistisk å tro annet enn at brukerne må dekke disse kostnadene selv.

Fiskebåtrederes Forbund kan ikke se at slik innrapportering innebærer en gevinst i forhold til formålet med loven i § 1. Forbundet mener rapportering av ankomst og avgang kun bør være aktuelt innenfor havneområder som i dag har opprettet havnedistrikt. Trafikken i de enkelte kommunene og også innenfor den enkelte kommune, varierer betydelig og styret mener det må være rom for å unnlate å ha meldeplikt i deler av kommunen som i dag ikke omfattes av havnedistrikt.

Fiskebåtrederne Forbund peker dessuten på at det i høringsnotatet vises til at det nå foregår et utredningsarbeid om samordning av meldepliktsrutiner.

De aller fleste flåtegrupper der fartøyene er over en viss størrelse er i dag omfattet av en eller flere sporingsordninger. Dette gir myndighetene mulighet til å vite hvor det enkelte fartøy til en hver tid befinner seg. Etter styrets oppfatning må det derfor foretas en overordnet vurdering av de overvåkningsordningene og meldingsrutinene som eksisterer. Det vises i tillegg til at i forslaget som har vært ute om at en skal ta i bruk elektronisk fangstdagbok også er et krav om at fartøy skal melde ankomst og avgang fra havn. Noe av argumentene for sporingsordningene når de ble innført var jo nettopp at manuelle meldingsordninger ble overflødiggjort. Det må derfor konkluderes med at det i dag er det liten samordning mellom ordninger etablert av fiskerimyndighetene, sjøfartsmyndighetene eller havnene i Norge. Forbundet mener at Fiskeri- og kystdepartementet og andre berørte etater snarlig må etablere et overordnet system for slike meldinger.

Avgifter-gebyr

I følge Nasjonal transportplan 2010-2019, tas det sikte på at kystgebyret skal fjernes, samt at årsgebyret fjernes. Fiskebåtrederne Forbund er i utgangspunktet tilfreds med dette, men frykter at andelen som brukerne må betale for å drifte kystforvaltningen bare vil bli belastet gjennom andre former for avgifter. Forbundet viser i den forbindelse til at kystgebyret i dag blir betalt av fartøy over 500 bрт. Forbundet mener det er uheldig at store deler av trafikken dermed unnslipper gebyret og foreslår i stedet at alle fartøy over 50 bрт. skal dekke kystgebyret.

Fiskebåtrederne Forbund vil avslutningsvis uttrykke skepsis til forslaget om fri prising av kommunale avgifter på annet enn den foreslåtte anløpsavgiften."

Den nye Havne- og farvannsloven trer i kraft fra 1. januar 2010. I den forbindelse er det bebudet en fullstendig gjennomgang av forskriftsverket.

21 Regelverk for tauverk i losleidere

Spørsmålet om hvilke materialer som er tillatt å bruke i losleidere har vært tema i noen år. Den 2. februar sendte Fiskebåtrederne Forbund følgende brev til Sjøfartsdirektoratet:

"Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det er diskusjon om hvilket regelverk som gjelder for tauverk i losleidere, også i forbindelse med den kampanjen som Sjøfartsdirektoratet har gjennomført. Forbundet sendte den 13. mai 2006 et brev til Sjøfartsdirektoratet om temaet som vi ikke kan se vi har fått svar på. I brevet heter det:

"Det vises til Sjøfartsdirektoratets brev av 21. april d.å. om ovennevnte.

For innledningsvis å gi et kort resyme av saken, knyttet vårt opprinnelige spørsmål seg til usikkerhet om regelverket kun tillot bruk av manila/kokos-tau som side-tau for losleiderne, eller om også typer av kunstfibertau kunne brukes. Dette er det knyttet usikkerhet til i flåten og, etter det vi forstår også hos produsentene av losleidere.

Vi har gått gjennom de regelverk som er henvist til i svarbrevet. Arbeidet var relativt omfattende før en kom så langt ned i detaljene at en med noenlunde grad av sikkerhet kan si at en fant spesifikasjonsbeskrivelser. Vi føler behov for å uttrykke at dette regelverket ut fra et operativt synspunkt ikke er særlig lett tilgjengelig.

Vi har som tidligere nevnt fått rede på at den norske kystvakten nå vil prioritere kontrollen av losleidere. Derfor er det viktig, sett fra vårt synspunkt, at kontrollør og de som skal kontrolleres har et omforent syn på hvilke regler som gjelder. Vi mener derfor at det bør utarbeides et sett av skriftlige kjøreregler som gjør at produsenter av losleidere og ansvarshavende om bord lett kan vite hvilke krav som gjelder.

Om en følger henvisningene fra SD, endte vi opp med ISO/FDIS 799:2003.

Når det gjelder det sentrale spørsmålet om krav til tauverk i losleiderne, finner en dette under pkt 3.2. Her klargjøres i pkt 3.2.1. at: ... sidetauene skal bestå av manilatau som møter kravet til ISO 1181:1990, eller spunnet temperaturbestandig (thermoset) polyester med ei kjerne av polypropylen som har en annen farge enn den spunnede polyester. Tauet skal ha en bruddstyrke på minst 24 kN, og en nominell diameter på 18 millimeter.

Eller (3.22) Syntetisk tau av annet materiale kan brukes dersom:

- Har bruddstyrke på minst 24kN
- Er like motstandsdyktig mot strekk under tyngdebelastning som standardtype-
ne beskrevet i 3.2.1
- Har en gripeoverflate som passer som gripetak for bare hender lignende mani-
la og spunnet polyester
- Er av en (thermoset) polymerfibertype, som er motstandsdyktig mot ultrafio-
lett lys
- Viser tegn på ytre slitasje slik som standard kunstfibertau vist til under 3.2.1

Det vises også til kravene om antall "lange trinn/stabiliseringstrinn" i forhold til vanlige trinn.

Vi foreslår videre at en distribuerer ISO -799 til produsenter og "brukere" til bruk for mer detaljstudier av spesifikasjonskravene. Vi ber om råd på hvilket vis vi skal få distribuert informasjon til aktuelle innstanser.

Vi føler uansett behov for at regeltolkningen er autoritativ slik at det ikke oppstår missforståelser i etterkant.

Vi ber om snarlig svar."

Som det går frem av brevet, mente vi den gang at regelverket klart åpnet for kunstfibervarianter som tauverk i losleidere, - men at vi gjerne ville ha SD sin bekreftelse på dette for ordens skyld, samt en distribusjon av regelverket til aktuelle instanser. Vi kan ikke se at vi har fått svar på brevet. Da dette regelverket har relevans, både for SD sine kontroller og Kystvakten sine kontroller ber vi om at SD avklarer forholdet slik at de kontrollerte har klare regler å forholde seg til."

Sjøfartsdirektoratet avklarte at vår tolkning var riktig. Samtidig har sekretariatet, etter å ha undersøkt saken hos aktuelle produsenter, foreløpig måttet konstatere at tau som har de spesifikasjoner ISO-normen krever, ikke finnes i markedet. I følge fagfolk blir det produsert tautyper som i praksis bør kunne ha de samme egenskapene, men som ikke dekkes inn av normen. Dermed står vi igjen med at en fortsatt er henvist til manillatau i losleiderne.

Fiskebåtrederne Forbund har registrert interesse, blant annet fra Kystvakta, der det er gitt uttrykk for at de tradisjonelle losleiderne ikke er tilfredsstillende rent sikkerhetsmessig, fordi det tradisjonelle tauverket ikke har fjærende egenskaper. Interessen fra sjøfartsmyndighetene for en endring synes imidlertid å være liten.

22 Krav om brovaktsertifikat

Blant annet som følge av flytteprosessen til Sjøfartsdirektoratet, var mange kontrolloppgaver og rutiner nedprioritert i en periode. I løpet av 2008 tok kontrollaktiviteten seg opp igjen. Det var ikke alltid at Sjøfartsdirektoratet var like flinke til å melde fra om praksisendringer, og forhold kunne komme temmelig brått på fiskeflåten. Et slikt tilfelle var gjennomføringen av krav til brovaktsertifikat. Etter et enkelttilfelle ble saken fulgt opp av Fiskebåtrederne Forbund ved årskiftet 2008/2009. Formålet var å unngå at fartøy ble liggende stille som følge av manglende ivaretagelse av formaliteter. I et oppfølgingsbrev den 13. januar heter det:

"Forbundet ble gjort oppmerksom på problemstillingen knyttet til brovaktsertifikat ved en enkelthendelse den 11. november 2008, der et fartøy som losset sild på Ørlandet ble nektet å seile videre før en tilstrekkelig del av bemanningen hadde "Brovaktsertifikat".

Det skal innrømmes vi på det tidspunkt ikke var klar over at det var slike krav for vaktgående mannskaper i fiskeflåten. Uansett ble det så fort som sendt ut informasjon om dette til våre medlemmer slik at slike sertifikater kunne utskrives så fort som praktisk mulig i flåten. I informasjonsbrevet av 13. november heter det:

Sjøfartsdirektoratets ytre etat, begynner å fungere mer aktivt på flere områder. En må "bare regne med at en rekke "sovende bestemmelser" blir vakt til live igjen.

En av disse er kravet om et dyktighetssertifikat for å gå "utkiksvakt på broa". Et fartøy ble nylig stoppet for ikke å ha slike sertifikat om bord. Vi har fått en muntlig påminnelse om dette sertifikatet fra SD-i dag. Sertifikatene gjelder de av mannskapet som går brovakt ved siden av de som har navigasjonssertifikat. Vi vil anbefale at en snarest praktisk mulig får ryddet unna dette slik at en slipper at en ved en tilfeldig kontroll plutselig må bli liggende for å få ordnet dette.

Vi sender ut et søknadsskjema for slikt brovaktsertifikat samtidig med dette brevet. En kan gå inn på Sjøfartsdirektoratets hjemmeside og klikke seg videre fra snarveien "Personlige sertifikater-STCW". Der finner en både informasjon og skjemaet.

Vi sakser følgende fra informasjonen til SD :

- For alle fartøy over 500 brt
- Personene må ha minst 6 mnd erfaring i løpet av siste 5 år med tjenester tilknyttet brovaktoppgaver
- I samarbeide med skipper kan en fylle ut vedlagte skjema
- Skipper kan kvittere ut på skjemaet.
- Passbilde, med navn og personnummer skrevet opp på bildets bakside, legges ved søknad til Sjøfartsdirektoratet.
- Søknadene behandles fortløpende

Vi anbefaler at en har liggende kopi av sendt søknad om bord inntil godkjent sertifikat fra SD foreligger."

Vi forstår det slik at fartøy nå igjen har blitt holdt igjen fordi de ikke har godkjente brovaktsertifikat om bord. Dette skal ha sin bakgrunn i at registreringen/godkjenningen av disse sertifikatene ikke er ferdigbehandlet i Sjøfartsdirektoratet. Dette kan ha en sammenheng med at det som et resultat av vårt initiativ plutselig er blitt mange sertifikater av denne art å behandle i Sjøfartsdirektoratet. Fiskebåtrederes Forbund vil foreslå at Sjøfartsdirektoratet i de tilfeller der en fra fartøy/rederi vitterlig har sendt inn søknad om brovaktsertifikater, attestert av skipper, kan utferdige en "mangellapp" der dette blir påpekt.

Fiskebåtrederes Forbund er for øvrig kjent med den aksjonen som Sjøfartsdirektoratet nå har i gang i Nord Norge for å kontrollere sikkerhetsstandarder til fiskeflåten. Forbundet er interessert i en dialog med Sjøfartsdirektoratet i etterkant av denne aksjonen der en kan drøfte hvordan en i fellesskap på en bedre måte skal få kommunisert ut de krav som foreligger til fartøy og mannskap."

Etter dette kom en frem til en ordning der fartøy som hadde sendt inn søknader om godkjenning av brovaktsertifikat, ikke skulle måtte legges i ro i påvente av å nå frem i behandlingsskøen i Sjøfartsdirektoratet.

Det skal likevel nevnes at det har vært enkeltsaker der stedlige representanter under kontroll har nektet fartøy å forlate havn før antall personer med brovaktsertifikat var økt. Det foreligger en diskusjon om hvilke normer for slike sertifikat som skal gjelde. På den ene side at fartøyet har tilstrekkelig med personell i normalsituasjoner og innenfor vaktinstruksen, eller om kravet skal normeres etter situasjoner med trange farvann og nedsatt sikt. Sjøfartsdirektoratet synes for en del enkelttilfeller å ha lagt seg på sistnevnte linje.

23 Behov for gjennomgang av regler og rutiner for sjøkart

Fra medlemmer har det fremkommet klare synspunkt om at regelverket for sjøkart er utgått på dato, og bør moderniseres. Saken ble også aktualisert som følge av den kontrollloffen Sjøfartsdirektoratet gjennomførte i 2009. I et brev til Sjøfartsdirektoratet den 23. januar heter det:

"I forbindelse med de kontroller som pågår i fiskeflåten har Fiskebåtrederes Forbund fått informasjon fra våre medlemmer om at Sjøfartsdirektoratets inspektører i betydelig grad har vektlagt en streng håndhevelse av rutiner for oppdatering av papirkart om bord. Samtidig er vi kjent med knapt noen fiskefartøy benytter papirkart lenger ettersom ulike varianter av elektroniske kartløsninger har vært i bruk i en årrekke. Fiskebåtrederes Forbund vil understreke at vi er positiv til den kontrollfokus som Sjøfartsdirektoratet har satt i verk i fiskeflåten. Samtidig er vi opptatt av at både regelverket og håndhevelsen av dette konsentreres om de områder som er viktigst. Slik vi ser det representerer elektroniske kartløsninger en modernisering og forbedring av sikkerheten fordi de, noe avhengig av systemtype, hurtigere oppdateres enn papirkartene. Samtidig er en "bivirkning" av kartmaskinene at de i mindre grad enn papirkartet tar fokus vekk fra å holde utkikk, fordi de oftest er plassert slik at en lettere kan veksle mellom å

se i kartmaskinen og å holde utkikk. Fiskebåtrederne Forbund mener med bakgrunn i dette at kravene til oppdatering av papirkart bør lempes, og kontrollfokus på dette punkt likeså.

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at kartmaterialet som brukes i elektroniske kartmaskiner kan være av noe forskjellig standard med hensyn til oppdatering. Vi er også kjent med at det digitale kartmaterialet som Statens Kartverk gir ut gjennom en abonnementstjeneste koster om lag 45.000,- kroner årlig. Denne kostnaden synes svært høy målt mot at et komplett sett papirkart av norskekysten opplyses å koste drøye 13.000,- kroner.

Fiskebåtrederne Forbund er videre kjent med at de rimeligste elektroniske kartløsningene er basert på skannede kart, mens de dyreste er kontinuerlig oppdaterende løsninger. Forbundet har forstått reglene slik at dersom en skal gå helt bort fra papirkart, så må en ha to fullt operative kartmaskiner med kontinuerlig oppdatering for å få godkjenning. Kostnadene ved en slik løsning både mht til hardware og abonnement på software anser vi å være for høye for flertallet av fiskefartøy. Fiskebåtrederne Forbund synes imidlertid det er noe underlig at kostnadene ved løsninger for datafiler skal være så høye i forhold til kostnadene ved å legge opplysningene på disse filene over på papirkart. Sikkerhetsmessig må det imidlertid være hevet over tvil at kontinuerlig oppdaterte elektroniske kartløsninger er å foretrekke, mens skannede elektroniske løsninger må kunne sidestilles med papirkart. Forbundet mener derfor myndighetene bør forsøke å bidra til rimeligere elektroniske kartløsninger, ikke minst i tilknytning til løpende oppdateringer gjennom Statens Kartverk (Sjøkartverket).

Fiskebåtrederne Forbund mener med bakgrunn i foranstående og de opplysninger vi har fått i saken at det er behov for en revisjon av regelverket på dette området, en gjennomgang av tilgjengelig teknologi, og politikken knyttet til prising av de ulike tjenestene fra offentlige etater. Vi ber derfor om et møte med Sjøfartsdirektoratet for å drøfte disse spørsmålene nærmere. Det ville være formålstjenlig for behandlingen om Statens Kartverk også var representert på et slikt møte."

I et svarbrev har Sjøfartsdirektoratet sagt seg villig til å avholde et møte om saken.

24 Forbedret kartmateriale for å få sikrere opplysninger om grenselinjer m.v.

Fiskebåtrederne Forbund har arbeidet med å få tilgang til forbedret kartverktøy til fiskeflåten.

Ikke minst er det et behov for forbedringer når det gjelder grenselinjene.

I et brev fra Fiskebåtrederne Forbund til Statens Kartverk den 20. januar heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund organiserer rederiene i den norske havfiskeflåten. Flåten består i dag av ca 200 fartøy. Fartøyene driver i deler av året i grenseområdene mellom norsk kontrollerte farvann/internasjonalt farvann og andre lands soner. I og med at en i de aller fleste tilfeller står over for ulike reguleringsregimer i de ulike sonene, samt kontrollordninger for i hvilket jurisdiksjonsområde fartøyene er i til en hver tid, er det viktig at fartøyene har best mulig opplysning om disse grenselinjene.

Fiskebåtrederne Forbund er kjent med at Statens Kartverk nå har utarbeidet datamateriale som blant annet Norsk Kystvakt anvender som verktøy for å bestemme nøyaktig hvor disse grenselinjene går.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det bør være til fordel for alle parter at også fiskeflåten har et sett av opplysninger om disse grenselinjene som korrelerer med det kontrollmyndighetene

har. Forbundet tok derfor kontakt med Statens Kartverk høsten 2008 for å starte en dialog om hvordan dette eventuelt kunne løses. En kom da frem til at vi først burde henvende oss til Fiskeridirektoratet om saken. I Fiskeridirektoratet mente en at i denne saken var Statens Kartverk en mer naturlig samarbeidspartner. Dette ble videreformidlet uformelt til Statens Kartverk uten at saken ble videre oppfulgt ut over dette fra vår side.

Fiskebåtrederne Forbund er fortsatt svært interessert i å få distribuert dette datamaterialet til havfiskeflåten slik at den kan oppgraderes på dette området. Vi ber derfor om at Statens Kartverk tar snarlig stilling til dette. En måte å gjøre dette på kan være å legge linkene inn på vår hjemmeside fiskebåt.no

Vi er klar over at det kan foreligge en del problemstillinger knyttet til at en i flåten har noe ulike kartmaskiner med ulike kartprosjeksjoner. Dette er imidlertid forhold en kan komme tilbake til for å løse."

Saken har ikke funnet en løsning, og vil bli fulgt opp.

25 Påbudt seilingsled i deler av The Minch

Norske fartøy ble overasket av en ny trafikkregulering i The Minch ved Hebridene på vei til kolmulefeltene vinteren/våren 2009. Normalt skulle en tro slike opplysninger ble videreformidlet av sjøfartsmyndighetene landene i mellom og ut til brukerne, men det var ikke tilfellet i denne situasjonen. Den 26. mars ble følgende rundskriv sendt aktuelle fartøygrupper:

"Fra fartøy har vi fått opplysninger om at en har etablert "trafikkregulering" med deling av nordgående og sydgående skipstrafikk i deler av "The Minch" (sundet mellom Hebridene og det skotske fastland).

Vi har hatt direkte kontakt med hovedkontoret til kystvakten i London, og gjort avtale om å få ut detaljreglene for denne "leia" i neste uke. Foreløpig har vi fått opplysninger om at det skal være en skal melde fra til Scottish Coastguard i Stornoway når en passerer hhv 57 N v gjennomfart fra sør og 58.30 N ved gjennomfart fra nord. Selve den biten som er klart definert med seilingsled er på den trangeste biten rundt 57.30.

Vi vil komme tilbake til dette så snart vi får de detaljerte opplysningene oversendt."

Detaljene ble senere formidlet.

Sjøfartsdirektoratet ble orientert om informasjonen, samt samtalene vi hadde hatt med britiske sjøfartsmyndigheter.

26 Stortingsmelding nr. 22 (2008-2009) - Svalbard

Fiskebåtrederne Forbund kommenterte stortingsmelding nr 22 (2008-2009) om Svalbard i brev av 20. mai 2009. Her heter det:

"Fiskebåtredernes Forbund organiserer den norske havfiskeflåten og vil med bakgrunn i fiskeflåtens interesser kommentere meldingen.

Forbundet vil innledningsvis påpeke at et av hovedmålene med norsk svalbardpolitikk er "konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten" (sitat stortingsmeldingen). For å kunne håndheve norsk suverenitet over Svalbard og tilstøtende havområder, er det viktig å ha norsk aktivitet på øygruppen. De norske bosetningene er konsentrert til Ny-Ålesund og Longyearbyen og utgjør en svært liten del av landområdet. Norske fiskefartøyer fisker store deler av året i Svalbardsonen, også innenfor Svalbards territorialfarvann.

Fisket har tradisjonelt vært den største næringsaktivitet ved øygruppen og det norske fisket har bidratt til å legitimere norsk suverenitet. Forbundet mener derfor det er viktig å ta tilbørlig hensyn til fiske når en utformer norsk nordområdepolitikk. Fiskeflåten har kompetanse og materiell for å holde risikoen for miljøskadelige uhell på et minimum. Området har relativt få redningsressurser, men en moderne fiskeflåte er også en redningsressurs å regne med dersom ulykken først er ute.

Forbundet viser til at havrekestrålflåten har en betydelig aktivitet innenfor Svalbards territorialfarvann. Av viktige rekefelt kan det nevnes Isfjorden, Forlandssundet, flata, Hinlopenstredet og inntil nylig også i Kongsfjorden. Rekestrålflåten har de siste årene slitt med lønnsomheten i fisket. I tillegg har flåten fått restriksjoner som rammer utøvelsen av fiske ved Svalbard. Forbud mot bruk av annen olje enn marine diesel i verneområdene på Nordaustlandet, samt forslag om utvidelse av dette forbudet til å gjelde 3 verneområder i vest, medfører at alle fartøyer må gå over fra MSD til den dyrere marine diesel, for å få drifte i området. MSD er et oljdestillat som er langt mindre skadelig enn tungolje som benyttes av større cruiseskip, og i kulltrafikken til og fra Svea. I forslaget fra Sysselmannen ble det foreslått å opprette korridorer for denne trafikken, mens det ikke ble foreslått noen former for tillemperinger for rekestrålflåten.

Ledelsen på den statseide forskningsstasjonen i Ny-Ålesund, ba for noen år siden om fredning av deler av Kongsfjorden fordi rekefisket forstyrret forskningsarbeidet. Problemet var at bøyer som var satt ut i fjorden kunne forsvinne, samt at følsomme instrumenter for måling av luftforurensning kunne bli påvirket av aktiviteten. Resultatet ble at rekeflåten ble fortrent fra fjorden med de kostnader dette har hatt for flåten.

Fiskebåtredernes Forbund mener det er viktig at regjeringen også tar hensyn til fiskeflåtens bruk av farvannene ved Svalbard. Forbundet er uroet over en utvikling i retning av stadig strengere restriksjoner som rammer fiskeflåten og frykter at dette på sikt vil redusere det norske nærværet og dermed skade norsk nordområdepolitikk. Forbundet krever derfor at fiskeflåtens interesser i fremtiden må bli prioritert slik at norsk næringsvirksomhet opprettholdes. En reduksjon av det norske nærværet er ikke i Norges interesser."

371

Ålesund, 12. januar 2010

I styret for

FISKEBÅTREDERNES FORBUND

Inge Halstensen
styreleder

Per Magne Eggesbø

Yngve Myhre

Arild Aarvik

Tore Roaldsnes

Birger H. Dahl

Kjell Larssen

Til representantskapet i
Fiskebåtredernes Forbund

Thornes Revisjon

6260 Skodje
Telefon (+47) 70 24 47 50
Telefax (+47) 70 27 60 58
E-post post@thornesrevisjon.no
Foretaksregisteret NO 962 518 923 MVA
Medlem av Den norske Revisorforening

REVISJONSBERETNING FOR 2009

Vi har revidert årsregnskapet for Fiskebåtredernes Forbund for regnskapsåret 2009, som viser et overskudd på kr 380 780. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av forbundets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarden vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av forbundets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontroll-systemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av forbundets økonomiske stilling 31. desember 2009 og av resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge.
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Skodje, den 25. januar 2010

Jetmund Thornes
Statsautorisert revisor